శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

ప్రసన్నజనాగ్రేసరరాన శ్రీపిళ్ళైలోకాచార్యర్

తిరువాయ్ మలర్న్దరుళియ

తత్త్వత్రయమ్.

ఇతఱ్కు

విశదవాక్శిఖామణియాన శ్రీమణవాళమామునికళ్

అరుళిచ్చెయ్త వ్యాఖ్యానమ్.

శ్రీమాన్ శ్రీపరవస్తు వేంకటరంగనాథస్వామి అయ్యవారలుగారిచే

వ్రాయఁబడిన ఆంధ్రతాత్పర్యము.

ఇవి

పండితులచే పరిశోధింపఁబడి

చెన్నపురి:

వేమూరు - వేంకటకృష్ణమసెట్టి అన్డ్ సన్సుచే

ఆనందముద్రాక్షరశాలయందు ముద్రింపించి ప్రకటింపఁబడియె.

౧౯౦౪.

శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

తొడజ్గుమ్బోతనుసన్ధిక్కుమ్‌తనియన్గళ్.

ఈయుణ్ణిపద్మనాభరరుళిచ్చెయ్‌త,

పిళ్ళైలోకాచార్యార్ విషయమానతనియన్.

లోకాచార్యాయ గురవే కృష్ణపాదస్య సూనవే।
సంసారభోగిసందష్ట జీవజీవాతవే నమః॥౧॥

మణవాళమామునికళరుళిచ్చెయ్‌త, రహస్యార్థసంప్రదా

యపరమ్పరైయినొట్టుత్తనియన్.

లోకగురుం గురుభిస్సహపూర్వైః కూరకులోత్తమ దాస ముదారమ్।
శ్రీనగపత్యభిరామవరేశౌధీప్రశ ¶ ౧ యానగురుంచభజేహమ్॥౨॥

పూర్వోక్తగురుపరమ్పరైక్కు ప్రత్యేకతనియన్గళ్.

తిరువాయ్‌మొళ్ళిప్పిళ్ళైయరుళిచ్చెయ్‌త,

కూరకులోత్తమదాసర్ విషయమానతనియన్.

లోకాచార్యకృపాపాత్రం కౌణ్డిన్యకులభూషణమ్।
సమస్తాత్మగుణావాసం వన్దేకూరకులోత్తమమ్॥౩॥

మణవాళమామునికళరుళిచ్చెయ్‌త,

తిరువాయ్‌మొళ్ళిప్పిళ్ళైవిషయమానతనియన్.

నమశ్శ్రీశైలనాథాయ కున్తీనగరజన్మనే।
ప్రసాదలబ్ధపరమప్రాప్యకైఙ్కర్యశాలినే॥౪॥

మణవాళమామునికళుక్కు మాతామహరాన

కోట్టూర్ అణ్ణరాకియ మణవాళప్పెరుమాళ్ పిళ్ళైతనియన్.

---

౧ ¶ "యంవరయోగినమీడే" ఎన్ఱుప్రతివాది భయఙ్కరమణ్ణన్ శేర్త్తరుళినార్కళ్.

తనియన్గళ్.

లోకాచార్యపదామ్భోజ రాజహంసాయితాన్తరమ్।
జ్ఞానవైరాగ్యజలధిం వన్దేసౌమ్యవరం గురుమ్॥౫॥

మణవాళమామునికళరుళిచ్చెయ్త, [౧]తికఴక్కిడన్దాన్ తిరునా[౨]వీఱుడైయపిరాన్ తాతణ్ణరైయన్ విషయమాన తనియన్.

శ్రీజిహ్వావదధీశదాస ¶ [౩]మమలమశేషశాస్త్రవిదమ్।
సున్దరవరగురుకరుణాకన్దళితజ్ఞానమన్దిరంకలయే॥౬॥

శాఱ్ఱుమ్బోతనుసన్ధిక్కుమ్తనియన్గళ్.

వానమామలై జీయరరుళిచ్చెయ్తతు.

కోతిలులకాశిరియన్ కూరకులోత్తమతాతర్।
తీతిల్ తిరుమలైయాఴ్వార్ శెఴుఙ్గు[౪]రవై మణవాళర్।
ఓతరియపుకఴ్ తిరునావుడైయపిరాన్ తాతరుడన్।
పోతమణవాళమునిపొన్నడికళ్ పోఱ్ఱువనే॥౧॥

వాఴియులకాశిరియన్ వాఴియవన్ మన్నుకులమ్।
వాఴిముడుమ్బైయెన్నుమ్మానకరమ్ - వాఴి
మనఙ్జూన్దపేరిన్బమల్కుమికునల్లార్।
ఇనఙ్జూఴ్న్దిరుక్కుమిరుప్పు॥౨॥

ఓతుముడుమ్బైయులకాశిరియనరుళ్।
ఏతుమఱవాతవెమ్బెరుమాన్ -నీతి।
వఴువాచ్చియునల్లూర్ మామఱైయోన్ పాత।
న్దొఴువార్క్కువారాతుయర్॥౩॥

పిళ్ళైలోకాచార్యర్ తిరువడికళేశరణమ్.

జీయర్ తిరువడికళేశరణమ్.

---

౧ తికఴక్కిడన్దాన్ "ఏరార్కోలన్దికఴక్కిడన్దాయ్" ఎన్ఱతిరుక్కుడన్దైశార్ఙ్గపాణిప్పెరుమాళ్.

౨ తిరునావీఱుడైయపిరాన్=ఆఴ్వార్. ౩ ¶ ౦ శాన్త్యాదిసద్గుణైకనిధిమ్॥ ౪ కురవై=కుడిప్పేర్.

శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

భూగోళభగోళ విషయమ్.

శ్రియఃపతియాయ్, లీలాభోగసాధనఙ్గళాన విభూతిద్వయనాయకనాయ్, అద్వారకసద్వారకఙ్గళాలే సకలజగత్సర్గస్థితిసంహారకర్తావాయ్, సర్వాన్తర్యామియాయ్, సర్వవ్యాపకనాయ్, సర్వజ్ఞత్వ సర్వశక్తిత్వాద్యనన్తకల్యాణ గుణఙ్గళై యుడైయనాయ్ ఎఴున్దరుళియిరుక్కుమ్ శ్రీమన్నారాయణన్, తన్నోడవిభక్తమాయ్క్కిడన్ద చిద్విశిష్టాచిత్తై విభక్తమాక్కి, అణ్డ కారణఙ్గళాన మహదాదిగళాగ ప్పరిణమిప్పిత్తు, అణ్డత్తై నిర్మిత్తు, అదిల్ బద్ధాత్మసమష్టిభూతనాన బ్రహ్మావై ప్పడైత్తు, అవనుక్కు భూతఙ్గళుడైయ నామరూపకృత్యఙ్గళై యఱివిక్కిఱ అనాదియాన వేదఙ్గళై యుపదేశిత్తు, సూర్యచన్ద్రాదిగళైయుమ్, అవర్కళుక్కువాసస్థానఙ్గళాన చతుర్దశభువనఙ్గళైయుమ్, పూర్వకల్పత్తిలిరున్దపడి సృష్టిక్కుమ్బడి నియమిక్క, అన్నియమనప్పడి సృష్టిత్త బ్రహ్మావుమ్, అన్దబ్రహ్మావినాల్ సృష్టిక్కప్పట్టు అవనాజ్ఞైయిన్బడి సృష్టిత్త నవప్రజాపతిగళుమ్, బ్రహ్మావినిడత్తిల్ నేరేకేట్టశిలమహర్షిగళుమ్, యోగమహిమైయినాలే సాక్షాత్కరిత్త శిలమహర్షిగళుమ్, తపోమాహిమైయినాలేతఙ్గళుడైయదేహత్తై అన్దన్దప్రదేశఙ్గళుక్కు త్తక్కపడి అమైత్తుక్కొణ్డు గుళిగై, విమానమ్ముదలాన సాధనఙ్గళాలే అవ్వవ్విడఙ్గళుక్కు చ్చెన్ఱు, కణ్డారక్కణ్డమహర్షిగళుమ్, శ్రీరామాయణ మహాభారత శ్రీభాగవత శ్రీవిష్ణుపురాణ మత్స్యకూర్మవరాహాదిపురాణఙ్గళిలుమ్, ఆదియిల్ భగవాన్ బ్రహ్మావుక్కుపదేశిత్త వేదవేదాన్తభగవచ్ఛాస్త్రఙ్గళిలుముళ్ళ భూభగోళవిషయఙ్గళైయుమ్, అన్దసర్వేశ్వరన్ గ్రహణగ్రహసమాగమాదిగళైయుమ్, ఆయుర్దాయరాజయోగాదిగళైయుమ్, క్షామక్షోభరాజ్యసుభిక్షాదిగళైయుమ్, మున్నదాయ్క్కాట్టక్కడవనాగ ప్రవర్తిప్పిత్త బ్రహ్మసూర్యవ్యాసాద్యష్టవిధ సిద్ధాన్తగర్గాదిప్రణీత సంహితాజాతకస్కన్ధాదిగళిలుమ్ ఉళ్ళవిషయఙ్గళైయుమ్, సూర్యసిద్ధాన్తాదియన్త్రాధ్యాయఙ్గళిల్ శొల్లియిరుక్కిఱ పలవిధయన్త్రఙ్గళాల్ పరీక్షిత్తుప్పార్త్తవిషయఙ్గళైయుమ్ సంశయవిపర్యయమఱ ఎల్లోరుమ్ ఎళిదిలుణర్న్దుయ్యుమ్బడి శ్రీమద్వేదమార్గప్రతిష్ఠాపనాచార్యరాయ్, ఉభయవేదాన్తప్రవర్తకరాయ్, సకలశాస్త్రవిత్తమరాయ్ ఎఴున్దరుళియిరుక్కుమ్ శ్రీమత్పరమహంసేత్యాది - శ్రీమాన్ - తిరువేఙ్గడరామానుజజీయర్ అరుళిచ్చెయ్దపురాణమార్గదీపికైయిల్ పరక్కక్కాణలామ్.

సకలశ్రుతిస్మృతీతిహాస పురాణాదిగళిలుళ్ళప్రమాణవచనఙ్గళాలుమ్, బ్రహ్మసూర్యవ్యాసాదిసిద్ధాన్తవచనఙ్గళాలుమ్ పూర్ణమాయిరుక్కిఱ పురాణమార్గదీపికైయిలుళ్ళ అనేకవిషయఙ్గళుల్ శిల ఇవ్విడత్తిల్ అతి సంగ్రహమాంగ సూచిప్పిక్కప్పడుగిన్ఱన. ఇదిన్ పక్కత్తిల్ శేర్త్తిరుక్కుమ్ పడత్తిలిరుక్కిఱపడి చతుర్దశభువనసప్తద్వీపసప్తసాగరఙ్గళిరుక్కిఱదాగవుమ్, అవఱ్ఱిల్ జమ్బూద్వీపమ్ నడువిలిరుక్కిఱదాగవుమ్, అదిన్నడువిల్ మేరువిరుక్కిఱదాగవుమ్, అదఱ్కుత్తెఱ్కిల్ - భారతవర్షమ్, కింపురుషవర్షమ్, హరివర్షముమ్ ; వడక్కిల్ - రమ్యకవర్షమ్, హిరణ్మ

యవర్షమ్, కురువర్షముమ్, మేరువైచ్చుట్రిలుమ్ఇళావ్రతవర్షముమ్; కిழక్కిల్ - భద్రాశ్వవర్షముమ్; మేఱ్కిల్ - కేతుమాలవర్షముమ్ ఇరుక్కిన్ఱనవాగవుమ్; అవఱ్ఱుళ్ భారతవర్షమ్ శ్రీవిష్ణుపురాణమ్ ద్వితీయాంశంతృతీయాధ్యాయత్తిల్ "ఉత్తరం యత్సముద్రస్య హిమాద్రేశ్చైవదక్షిణమ్। వర్షం తద్భారతన్నామ భారతీ యత్రసన్తతిః॥ నవయోజనసాహస్రో విస్తారోఽస్యమహామునే। కర్మభూమి రియంస్వర్గ మపవర్గఞ్చగచ్ఛతామ్॥ భారతస్యతు వర్షస్య నవభేదన్నిశామయ। ఇన్ద్రద్వీపఃకశేరుశ్చ తామ్రపర్ణో గభస్తిమాన్॥ నాగద్వీపస్తథాసౌమ్యో గాన్ధర్వస్త్వథవారుణః।అయన్తునవమస్తేషాం ద్వీపస్సాగరసంవృతః" ఎన్గిఱ ఇవైముదలాన వచనఙ్గళిల్ సముద్రత్తుక్కు వడక్కిలుమ్, హిమాలయత్తుక్కు తెఱ్కిలుమ్ ఇరుక్కిఱదాగవుమ్. ఒన్బదినాయిరమ్యోజనై విస్తారముళ్ళదాగవుమ్, స్వర్గమోక్షఙ్గళై యడైగిఱవర్గళుక్కు ప్రవృత్తినివృత్తికర్మసాధనమాన భూమి ఇదుదానెన్బదాగవుమ్, ఇదు ఇంద్రద్వీపమ్, కశేరు, తామ్రపర్ణమ్, గభస్తిమాన్, నాగద్వీపమ్, సౌమ్యద్వీపమ్, గాన్ధర్వద్వీపమ్, వారుణద్వీపమ్, భారతద్వీపమ్, ఎన్గిఱ పేర్గళైయుడైయ ఒన్బదుఖణ్డఙ్గళాగ ప్పిరిక్కప్పట్టు ఒవ్వొన్ఱుమ్ ఆయిరమ్ యోజనై విస్తారముడైయదా యిరుప్పదాగవుమ్ సగరర్ తోణ్డియ ఉవర్కడలాల్ పెరుమ్బాలుమ్ శూழప్పట్టిరుక్కిఱదాగవుమ్, శ్రీరామాయణమ్ కిష్కిన్ధాకాణ్డమ్ నాఱ్పదామ్సర్గత్తిల్, "అయంసుదర్శనద్వీపః పురో యస్య ప్రకాశతే। యస్మిన్ తేజశ్చచక్షుశ్చ సర్వప్రాణభృతామపి" ఎన్ఱు, సమస్తప్రాణిగళుడైయకణ్ణుమ్, సూర్యాదితేజస్సుమ్, ఇన్దసుదర్శనద్వీపత్తిలేయేప్రయోజనప్పడానిన్ఱ, దెన్బదాగవుమ్, శ్రీమహాభారతమ్ భీష్మపర్వాన్తర్గత జమ్బూఖణ్డపర్వమ్ఐన్దామధ్యాయత్తిల్, "సుదర్శనంప్రవక్ష్యామి ద్వీపన్తు కురునన్దన। పరిమణ్డలో మహారాజ ద్వీపోయంచక్రసంస్థితః॥ యథాహి పురుషః పశ్యేదాదర్శేముఖమాత్మనః। ఏవంసుదర్శనద్వీపోదృశ్యతేచన్ద్రమణ్డలే॥ ద్విరంశేపిప్పలస్తత్ర ద్విరంశేచశశోమహాన్। సర్వౌషధిసమావాపైస్సర్వతః పరివారితః" ఎన్ఱు, జనఙ్గళుక్కు నన్ఱా [illegible] కాణప్పడుగైయాలుమ్, వర్తులాకారమాయ్ భగవచ్చక్రసదృశమాయిరుక్కైయాలుమ్, సుదర్శనదేవాధిష్ఠితకాలచక్రాక్షత్తిలేకోక్కప్పట్టిరుక్కైయాలుమ్, సుదర్శనమెన్ఱు పేరుడైయదాయ్, విశామ్బలూమ్బోలే నాలుపక్కముమ్ మణ్డలాకారమాయిరుక్కైయాలే గోళరూపమాయిరుక్కిఱదాగవుమ్, ఇన్దద్వీపత్తై చన్ద్రమణ్డలత్తిలేపోయ్పార్త్తాల్ ఇదిన్ స్వరూపమ్ నన్ఱాయ్ కాణప్పడుమెన్బదాగవుమ్, ఇన్దభరతఖణ్డత్తిల్ ఒరుపాదియిల్ ముయలినురువత్తైపోలన్ఱ, భూమియుడన్ శిఱియ అరశిలైపోన్ఱ,భూమియుమ్, మఱ్ఱొరుపాదియిల్ అరశిలైయాకారత్తైపోలన్ఱ భూమియుమిరుక్కిఱదాగవుమ్, అవైసమస్తౌషధిగళాలే శూழప్పట్టిరుప్పదాకవుమ్, "అపస్తతోఽన్యావిజ్ఞేయా శ్శేషసంక్షేప ఉచ్యతే" ఎన్ఱు,ఇన్దభారతవర్షత్తిల్ ముయలినురువమ్బోలవుమ్, అరశిలైయినురువమ్బోలవుమ్ కాణప్పడుగిఱభూమిగళైయొழిన్దవిడమెల్లామ్ శిఱియభూఖణ్డఙ్గళోడుకూడి జలమయమాగవేయిరుక్కిన్ఱదాగవుమ్, "యాన్తుపృచ్ఛసిమాంరాజన్ దివ్యామేనాంశశాకృతిమ్। పార్శ్వేశశస్యతేవర్షే ఉక్తేయేదక్షిణోత్తరే" ఎన్ఱు,శశాకృతియిన్ తలైప్పక్కత్తైయుమ్, ఉడల్పక్కత్తైయుమ్ దక్షిణోత్తరఖణ్డఙ్గళాగవుమ్; "కర్ణౌతునాగద్వీపశ్చ కశ్యపద్వీప ఏవచ। తామ్రపర్ణశ్శిరోరాజన్ గ్రీవామలయపర్వతః" ఎన్ఱు, నాగకశ్యపద్వీపఙ్గళిరణ్డైయుమ్, ఇరణ్డుకాదాగవుమ్, తామ్రపర్ణత్తైత్తలైయాగవుమ్, మలయపర్వతత్తైకழుత్తాగవుమ్ శొల్లి, దక్షిణఖణ్డత్తైవివరిత్తుక్కాట్టి ఉత్తరఖణ్డమెల్లాముడల్పక్కమాగవు

ఞ్జొల్లియిరుక్కిఱదాగవుమ్, ఇప్పొழுదు ఇన్దభరతఖణ్డత్తిల్ ఒరుపాదియిలిరుక్కుమ్ ముయలి నురువత్తైప్పోన్ఱ, భూమియుడఱ్ శిఱియ అరశిలైప్పోన్ఱ,భూభాగత్తిల్ ముయలిఱ్కాదోడుకూడి యతలైప్పక్కత్తై - ఆఫ్రికావెన్ఱుమ్, కழுత్తరుగిలిరుక్కుమ్ మున్గాల్ ప్రదేశత్తై - యూరోప్పెన్ఱుమ్, ఉడమ్బుక్కత్తై - ఏషియావెన్ఱుమ్, శిఱియవరశిలైప్పోన్ఱ ప్రదేశత్తై - ఆస్ట్రేలియావెన్ఱుమ్, మఱ్ఱొరుపాదియిలిరుక్కుమ్ అరశిలై యాకారత్తైప్పోన్ఱ భూఖణ్డఙ్గళై సౌత్తమరికా, నార్తమరికావెన్ఱుమ్, హూణర్గళ్ శొల్లువదాగవుమ్, భారతమ్ భీష్మపర్వాన్తర్గత జమ్బూఖణ్డపర్వమ్ ఆఱామధ్యాయత్తిల్ "తేషామృద్ధిర్బహువిధాదృశ్యతే దైవమానుషీ । అశక్యాపరిసఙ్ఖ్యాతుం శ్రద్ధేయాతుబుభూషతా" ఎన్ఱు, భారతవర్షత్తై యొழிన్దవర్షద్వీపఙ్గళిలుళ్ళవర్గళుడైయ సమ్పత్తానదు మానుషమాయిరున్దపోదిలుమ్ దేవతైగళుడైయ సమ్పత్తాగవేయిరుప్పదాగవుమ్, అవ్వర్షద్వీపఙ్గళ్ నమక్కుత్తెరియక్కూడాదనవాయిరుప్పదాగవుమ్, అఱియక్కూడాదనవాయిరున్దపోదిలుమ్ శాస్త్రిఙ్గళిలేశొన్నవై సత్యమెన్ఱే, నమ్బవేణ్డుమెన్బదాగవుమ్, శ్రీభాగవతమ్పఞ్చమస్కన్ధమ్ పదినేழாమధ్యాయత్తిల్, "అత్రాపిజమ్బూద్వీపే భారతమేవవర్షమ్ కర్మక్షేత్రమ్ ఆన్యాన్యష్టవర్షాణిస్వర్గిణాంపుణ్యశేషోపభోగస్థానానిభౌమస్వర్గపదానివ్యపదిశన్తి" ఎన్ఱు జమ్బూద్వీపత్తిల్ భారతవర్షమొழிన్దమఱ్ఱ ఎట్టుఖణ్డఙ్గళుమ్ స్వర్గానుభవమ్పణ్ణుమ్ పుణ్యపురుషర్గళ్ వన్దు పుణ్యశేషఙ్గళైయనుభవిక్కుమ్బడియాన భూలోకస్వర్గఙ్గళెన్ఱు,శొల్లప్పట్టిరుక్కిఱదాగవుమ్, శ్రీవిష్ణుపురాణమ్ ఇరణ్డామంశమ్ఇరణ్డామధ్యాయత్తిల్ "భౌమాహ్యేతేస్మృతాస్వర్గా ధర్మిణామాలయామునే । నైతేషుపాపకర్తారో యాన్తి జన్మశతైరపి" ఎన్ఱు, ఇన్దభారతవర్షత్తై యొழிన్దవర్షద్వీపఙ్గళ్ భూలోకస్వర్గఙ్గళెన్ఱుమ్, అదఱ్కుత్తక్కపుణ్ణియమిల్లాదపాపిగళ్ బహుజన్మమ్ ప్రయత్నమ్బణ్ణినాలుమ్ అవఱ్ఱిల్ పుగప్పెఱార్గళెన్ఱుమ్ అవై దృశ్యఙ్గళాగమాట్టా వెన్ఱుమ్ శొల్లుగిఱదాగవుమ్, స్వర్గలోకమ్ముదలానవై ఆకాశత్తిలిరుక్కచ్చెయ్దేయుమ్ సూక్ష్మస్వచ్ఛద్రవ్యఙ్గళాయ్ అదృశ్యఙ్గళాయిరుక్కైయాలే నక్షత్రఙ్గళైప్పార్క్కుమాపోలే కఠినభూభాగమాన ఇన్దభారతవర్షత్తై యొழிన్దమఱ్ఱ భూసముద్రనదీపర్వతఙ్గళెల్లామ్ సూక్ష్మస్వచ్ఛద్రవ్యఙ్గళాయ్ అదృశ్యఙ్గళా యిరుక్కైయాలే ఆకాశత్తిలిరుక్కుమ్ నక్షత్రాదిగళై పార్క్కమాట్టావెన్బదాగవుమ్; గోళాకారమాన ఇన్ద భారతవర్షమ్ సర్వాధారభూతనానసర్వేశ్వరనుడైయ స్వరూపసఙ్కల్పఙ్గళాలేయే ధరిక్కప్పట్టిరుప్పదాగవుమ్; పురాణఙ్గళిల్ భూమిక్కునిషేధిత్తగోళత్వమ్ పరిధిమట్టగోళత్వమేయొழிయనీర్ మట్టగోళత్వమన్ఱెన్బదాగవుమ్, భగవచ్ఛాస్త్రిమ్పాద్మసంహితై జ్ఞానపాదమ్పన్నిరణ్డామధ్యాయత్తిల్, "ఏతేనాణ్డకటాహేనలోకాస్సర్వేసమావృతాః । ఉపర్యుపర్యమీలోకాఃకపిత్థఫలవత్స్థితాః" ఎన్గిఱపడి భూప్రచురమాయుమ్, జలప్రచురమాయుమ్, అగ్నిప్రచురమాయుమ్, వాయుప్రచురమాయుమ్, ఆకాశప్రచురమాయు మిరుక్కుమ్గోళఙ్గళ్ విళామ్బழఙ్గళ్ పోలే ఒన్ఱిన్మేలొన్ఱాయ్, అసఙ్ఖ్యాతఙ్గళాయిరుక్కిన్ఱనవెన్బదాగవుమ్, మహాభూమిక్కు మేరువిరుక్కిఱాప్పోలే ఇన్దభారతవర్షత్తుక్కు మొరుశిన్న మేరువుమ్ నాభిస్థానముముణ్డెన్బదాగవుమ్, కైలాసాదిపర్వతఙ్గళుడన్గూడి కుబేరశఙ్కరాది దేవతైగళుక్కు వాసస్థానమాయిరుక్కుమ్ మహాహిమవత్పర్వతమ్ నమక్కు దృశ్యమాగమాట్టాదెన్బదాగవుమ్, దృశ్యమాగిఱ హిమవత్పర్వతమ్ మేఱ్శొన్న మహాహిమవత్పర్వతత్తినుడైయఅంశమాయ్అఙ్గుళ్ళ విశేషఙ్గళోడే కూడిక్కొణ్డిరుక్కిఱ హిమవాఱ్ముదలియపేర్కళైయుడైయ ఓర్శిన్నపర్వతమెన్బదాగవుమ్, లవణసముద్రత్తిల్ కొఞ్జదూరత్తుక్కప్పాల్

లఱ్కైయుమ్, అదఱ్కుప్పాల్ స్వర్ణరజతశృఙ్గఙ్గళోడుకూడి సూర్యన్ దక్షిణాయనత్తిల్
స్వర్ణశృఙ్గత్తుక్కుచ్చరియాయ్ సఞ్చరిక్కుమ్బడి ఆకాశత్తై యళావిపుష్పితకమెన్ఱొరుమలైయి
రుప్పదాగవుమ్. అనన్తరమ్ కు[ఞ్జ]పర్వతమ్ అగస్త్యభవనమ్ భోగవతి ఋష్యపర్వతాదిగళ్
ఇరుక్కుఅదాకవుమ్, అవై దేవతైగ[ళ్]క్కుళ్ళియమఱ్ఱవర్గళుక్కు ప్పులప్పడావెన్బదాగవుమ్,
శ్రీరామాయణ కిష్కిన్ధాకాణ్డత్తిల్ చ్చొల్లియిరుప్పదుమ్; ఇన్దజమ్బూద్వీపత్తిల్ హిమవత్పర్వ
తత్తుక్కువ్వరుకిల్ బిన్దుసరస్సెన్ఱిఱ స్థానత్తిఱ్కుప్పోయ్, అఙ్గుళ్ళశిలకఱ్కళైమయన్ కొణ్డువ
న్దు ఎల్లోరుక్కుమ్ దృశ్యమాన ఇన్దభరతఖణ్డత్తుక్కుళ్ళే ధర్మపుత్రాదిగళుక్కు ఒరుసభైనిర్మి
క్కుఅదైధార్మికజనఙ్గళెల్లోరుం నన్ఱాయ్పారానిఱ్కచ్చెయ్దేయుమ్ హృదయదోషముడైయ
శిలరాజర్గళ్ అదైక్కాణవేణ్డుమెన్ఱు, బహుప్రయాసప్పట్టు ప్పార్త్తవిడత్తిలుమ్. అవైయవర్
గళుక్కుక్కాణప్పడామఱ్పోయినవెన్ఱు,మహాభారతసభాపర్వత్తిల్ శొల్లియిరుప్పదుమ్, మేఱ్చొ
న్నభౌమస్వర్గఙ్గళెల్లావఱ్ఱినుడైయ స్వభావఙ్గళుక్కు జ్ఞాపకమాయిరుక్కైయాలే పోదుమాన
నిదర్శనఙ్గళాగక్కడవైయిల్లై యెన్బదాగవుమ్; అదృశ్యఙ్గళాకైక్కు పుణ్యప్రచురరానదేవా
వాసత్తైయన్ఱో హేతువాగచ్చొన్నతు - చన్ద్రమణ్డలాదిగళెల్లామ్ దేవావాసమాగవే యిరా
నిఱ్కచ్చెయ్దేయుమ్ పాపిగళుడైయకణ్ణుక్కుమ్, తోన్ఱానిఱ్కిన్ఱనవే అవైపోల ఇతరవర్ష
ద్వీపఙ్గళుమ్ దేవతుల్యపుణ్యపురుషర్గళుక్కావాసఙ్గళాయిరున్దపోదిలుమ్ కణ్ణుక్కుత్తోన్ఱ
వేణ్డావొవెన్నిల్ - ఆకాశత్తిలుళ్ళ జ్యోతిర్గణఙ్గళిల్ శిల కర్మభూమియిలుళ్ళారుక్కు క్క
ర్మానుష్ఠానకాలప్రకాశార్థమాగవుమ్, దర్శనముఖత్తాలే పాపక్షయార్థమాకవుమ్. ఉణ్డాక్కప్ప
ట్టిరుక్కైయాలే, అవై పాపిగళుక్కుమ్ తెరియుమ్బడియాగవే యుణ్డాక్కప్పట్టిరుక్కిన్ఱనవె
న్బదాగవుమ్, మఱ్ఱవర్షద్వీపఙ్గళ్ అఙ్గనన్ఱిక్కే కేవలం భోగత్తుక్కాగ వేస్సృష్టిక్కప్పట్టిరుప్పవై
గళాగైయాలే అవఱ్ఱైక్కత్తక్క పుణ్ణియమిల్లాదవర్గళుక్కు ప్పులప్పడమాట్టావెన్బదాగ
వుమ్; పురాణాదిగళైక్కణ్డిక్కుమ్బోదు పౌరాణికర్శొల్లుమ్ విషయఙ్గళైయెల్లామవర్గ
ళుడైయ సమ్ప్రదాయత్తిన్బడి తెరిన్దుకొణ్డు కణ్డిక్కవేణ్డుమెన్ఱుమ్, తెరిన్దుకొణ్డాల్ దూషిప్ప
దఱ్కు వఴియిల్లైక్కుమాట్టాదెన్ఱుమ్, తెరిన్దుకొళ్ళామల్ దూషిత్తాల్ అవై హాస్యాస్పదమామె
న్ఱుమ్, దృశ్యాంశఙ్గళిల్ పడైత్తవర్గళుమ్ పార్త్తవర్గళుమ్ శొన్నపురాణాదిగళ్ విరోధియా
మఱ్పోనాల్, అదృశ్యాంశఙ్గళిలుమ్ అవైయప్పడియే ఇరుక్కుమెన్ఱుమ్ నమ్బవేణ్డువదే యు
చితమెన్బదాగవుమ్ ; కాలదేశవైపరీత్యాదిగళాల్ ఇప్పొఴుదు ఇఙ్గుళ్ళ గృహక్షేత్రాదిగళ్
అడిక్కడి పూర్వనామరూపఙ్గళై యిఴన్దు వేఱు నామరూపఙ్గళై యడైవదైప్పోలే ప్రాచీనర్గళా
నకశ్యపప్రజాపతి, పృథుచక్రవర్త్తిముదలానవర్గళాల్ విభాగమ్బణ్ణప్పట్టిరున్ద దేశఙ్గళుమ్, మ
ఱ్ఱుముళ్ళ నదనదీవాపీకూపప్రవాద పర్వతారణ్యారామప్రభృతి నిఖిల ప్రదేశఙ్గళుమ్ పూర్వత్తి
లిరున్దనామరూపఙ్గళై యిఴన్దు ఇప్పోదు వేఱు నామరూపఙ్గళై యడైన్దిరుక్కిన్ఱన, అప్పడి ఇరు
ప్పదైయఱియామల్ పూర్వమ్ పురాణాదిగళిల్ శొల్లియిరున్ద నామరూపఙ్గళ్ ఇప్పొఴుదిల్లైయె
న్ఱు పరిహసిప్పవర్గళే యదఱ్కు విషయమావార్గళెన్బదాగవుమ్; మనిదర్గళుక్కు బాల్య
యౌవన వార్ధక్యావస్థైగళిల్ స్వరూపగతిగళ్ వేఱుపడుమాప్పోలే ఇన్దభూభగోళఙ్గళిలుమ్ శిల
వేఱుపాడుగళుణ్డాగుమెన్ఱుమ్, అవైగళై యవ్వకాలఙ్గళిల్ కణ్డుపిడిత్తు దృక్సిద్ధత్తై ప్రమాణమా
క్కిక్కొళ్ళవేణ్డుమెన్ఱు, సూర్యసిద్ధాన్తాదిగళిల్ శొల్లియిరుప్పదాగవుమ్;=మానకల్పభేదఙ్గళాలుణ్డా

గుమన్యూనాతిరేకఙ్గళాలే అణ్డోచ్ఛ్రాయమ్-ఐమ్బదుకోటి, అఱుబదుకోటి, నూఱుకోటి యోజన
మెన్గిఱ వ్యవహారఙ్గళుణ్డాయిరుక్కిన్ఱదాగవుమ్; = భూభగోళఙ్గళై యొరుకల్పత్తిల్ సృష్టిత్తదై
ప్పోల్ మఱుకల్పత్తిల్ సృష్టియామల్ శిలభేదప్పడుమ్బడి సృష్టిత్తిరుప్పదైప్పఱ్ఱి, అవైగళై
చ్చొల్లుగిఱ పురాణాదిగళుమ్ అవ్వోకల్పభేదసృష్టివైచిత్ర్యఙ్గళైచ్చొల్లి యిరుక్కైయాలే పర
స్పరవిరోధమిల్లైయెన్బదాగవుమ్; పూర్వమిరున్ద చక్రవర్తిగళుక్కు అక్కాలత్తిలిరున్ద మహ
ర్షిగళ్ అవర్గళ్ లోకాన్తరమ్ శెన్ఱపిఱగు బహుకాలఙ్గళిత్తుణ్డానవర్గళుడైయ చరిత్రఙ్గళైచ్చొ
న్నదాయ్ ప్పురాణఙ్గళిలిరుప్పదైక్కొణ్డు పురాణవిషయత్తిల్ సన్దేహఙ్గొళ్వదు సరియన్ఱెన్బదాగ
వుమ్, సర్వేశ్వరన్ కల్పఙ్గళ్ దోఱుమ్ ఏఱ్పడుత్తుగిఱ వధికారఙ్గళుక్కుత్తక్క పుణ్ణియమ్బణ్ణిన
ఆత్మాక్కళ్ వేఱాయిరున్దపోదిలుమ్, అధికారానుగుణ నామరూపకృత్యఙ్గళొరేవిధమాయిరు
ప్పదైప్పఱ్ఱి, పూర్వకల్పత్తిలిరున్దవర్గళుడైయ చరిత్రఙ్గళై యుత్తరకల్పత్తిలుణ్డానవర్గళుక్కు
చ్చొన్నదాగైయాల్ సన్దేహిక్క విరగిల్లైయెన్బదాగవుమ్; బ్రహ్మసిద్ధాన్తత్తిల్ బ్రహ్మశొన్న
దాగచ్చిలర్ శొల్లుమ్, "పఞ్చాశత్కోటివిస్తీర్ణా కేవలంకల్పితామహీ । అల్పరాజ్యమదాన్ధా
నాం విషాదాయవిరక్తయే" ఎన్గిఱ, శ్లోకత్తుక్కు అల్పరాజ్యమదాన్ధర్గళుక్కు వైరాగ్యత్తై
యుణ్డుపణ్ణుగైక్కాగ పఞ్చాశత్కోటి విస్తీర్ణభూమిగళైక్కల్పిత్తతెన్ఱు శొల్లియిరుప్పదాగ
చ్చిలర్పొరుళ్ శొల్వదు సరియన్ఱెన్ఱుమ్; అల్పరాజ్యత్తిల్ వైరాగ్యముణ్డాక్కవేణ్డుమాగిల్,
అద్వైతిగళ్ శొల్లుమాప్పోలే కణ్ణుక్కుక్కాణుమ్ రాజ్యఙ్గళైయుమ్ కనావైప్పోలే పొయ్యెన్ఱు
శొన్నాల్ వైరాగ్యమ్ పిఱక్కుమిత్తనైయొళియ ఇన్నమనేకరాజ్యఙ్గళుణ్డాయిరుక్కిఱదెన్ఱాల్
అవఱ్ఱైయుఙ్గూడ సమ్పాదిక్కవేణ్డుమెన్ఱు పేరాశైకొణ్డు, (ఒరువన్ వీట్టిల్ నిధియుణ్డెన్ఱు పుళుగి
నాల్ అదైక్కేట్టు అదఱ్కు నరబలికొడుత్తు వీట్టైయుమిడిత్తుప్పార్త్తవిడత్తిల్ పొరుళ్ కాణా
దొళిన్దాల్ పుళుగినవనైక్కొల్లత్తేడుమాప్పోలే) అనేక యాగాదిగళైప్పణ్ణిన వళివిలుమ్, అన్దరాజ్య
ఙ్గళైక్కాణాదొళిన్దాల్, పురాణాదిగళై నెరుప్పిలిట్టుచొన్న బ్రహ్మాదిగళైయుఙ్గొల్లత్తేడి అనర్థ
ప్పడునార్గళాగైయాల్, బ్రహ్మాపుళుగినానెన్నక్కూడాదెన్ఱుమ్; ఒట్టైచ్చాణ్ శ్లోకత్తుక్కు
అపార్థమ్బణ్ణి సకలశ్రుతిస్మృతీతిహాసపురాణాదిగళైప్పొయ్యెన్బదు అవివేక కార్యమాగైయాలే
అప్పడి శొల్లక్కూడాదెన్ఱుమ్, వళినడక్కుమాట్టాద శిఱువర్గళుక్కుప్పత్తుసాళిగైవళియిలిరుక్కు
మూరైయరైనాళివళియిలిరుక్కిఱదెన్ఱు శొల్లివళినడత్తిక్కొణ్డుపోమాప్పోలే, పురాణసిద్ధపృథ్వీ
భాగఙ్గళుక్కు గణితముఖత్తాలే కాలనిర్ణయమ్ శెయ్గై యసాధ్యమెన్ఱు, నినైత్తఙ్గేయుమ్, శిఱు
ప్రజైగళుక్కు ఇనియదైక్కాట్టినాల్ అదైవిడామల్ పఱ్ఱిక్కొణ్డు అదువేశిన్దైయా యిరుక్కు
మాప్పోలే, ఆశ్చర్యావహఙ్గళాన విచిత్రప్రదేశఙ్గళోడుకూడియ పఞ్చాశత్కోటి విస్తీర్ణైయాన
భూమివేఱేయిరుక్కిఱదెన్ఱాల్ అదిల్ నెఞ్జుపఱ్ఱియుమ్, ముదలిల్ గణితత్తిలిళియమాట్టార్గ
ళెన్ఱు పార్త్తు గణితత్తిల్ జనఙ్గళై యిళియప్పణ్ణుగైక్కాగ ఉణ్డాయిరుప్పదై యిల్లైయెన్ఱు, బ్రహ్మశొ
న్నదాగక్కొళ్ళుగై యుచితమెన్ఱుమ్, ఉచితమెన్నైక్కు కారణమ్ పురాణాదిగళిల్ మహా
పృథివియిల్ శొన్న ద్వీపసముద్రాదిగళైత్తళ్ళివిడామల్, బ్రహ్మసూర్యవ్యాససిద్ధాన్తఙ్గళిల్ జ్యోతి
శ్చక్రమధ్యత్తిలిరుప్పదాగచ్చొల్లుగిఱ భూగోళత్తిల్ దక్షిణసమార్ధభాగత్తిల్ ద్వీపసముద్రాది
గళుమ్, ఉత్తరసమార్ధభాగత్తిల్ నవఖణ్డనవవర్షఙ్గళడఙ్గియ జమ్బూద్వీపమిరుక్కిఱదాగవుమ్ శొల్లి
యిరుక్కైయాలే యెన్ఱుమ్, వర్షసముద్ర ద్వీపాదిగళిల్లామలిరుప్పదు వాస్తవమానాల్ అవైగళై

వఱ్ఱినుళ్ళే అడఙ్గియిరుప్పదాగ చ్చొల్లవేణ్డియ ఆవశ్యకమిల్లైయెన్ఱుమ్, అప్పడియడక్క చ్చొ
ల్లైప్పాయ్యన్ఱో, వెన్నిల్ ద్వీపసాగరసూక్ష్మాంశఙ్గళిగిలడఙ్గియిరుప్పదినాలే అవై బాధకమాగావెన్ఱు
మఱ్ఱవర్షద్వీపాదిగళ్ కర్మభూమిగళల్లామైయాలే కృతత్రేతాదికాలభేదఙ్గళప్పిడత్తిలిల్లై
న్ఱుమ్, భారతవర్షమేకృతత్రేతాదికాలచక్రత్తుక్కుట్పట్ట కర్మభూమియెన్ఱుమ్, కర్మానుష్ఠానక
ప్రకాశకజ్యోతిష సిద్ధాన్తఙ్గళుక్కు ఇన్దభారతవర్షమే విషయమెన్ఱుమ్ శాస్త్రిఙ్గళ్ శొల్లుగిఱ
గవుమ్ ; = సూర్యనై నాభియాగవుడైయ కాలచక్రమ్ పశ్చిమముఖమాయ్ మానసోత్తర ప
త్తిన్ మీదు నిత్యమొరుప్రదక్షిణమ్ వరువదాగవుమ్, అదిల్ ప్రతిష్ఠితఙ్గళానగ్రహఙ్గళ్ స్వ
కక్ష్యైగళిల్ ప్రాఙ్ముఖమాయవరవర్గళుక్కుత్తక్క అళవిన్బడిశుఱ్ఱివరుగిఱదాగవుమ్ ;=భూ
నిలైయాగనిఱ్పదు ప్రత్యక్షసిద్ధమాయిరుప్పదైప్పఱ్ఱి, కప్పలిలిరుప్పవర్గళుక్కుక్కరైయో
వదాయ్త్తెరిన్దపోదిలుమ్ నిదానిత్తుప్పార్క్కుమ్బోదు కరైయోడామఱ్కప్పలోడువదాయ్ త్తెరివ
పోల్, ఎవ్వళవు నిదానిత్తుప్పార్త్తాలుమ్ భూమియోడామల్ నిలైయాగ నిఱ్పదాయ్ క్కాణ
డుగిఱదెన్బదాగవుమ్ ; భూమిశుఱ్ఱుగిఱదెన్నుమ్పక్షత్తిల్ మేఘమణ్డల చన్ద్రమణ్డల పర్య
ఙ్గళాన ఆకాశాదిగళుమ్శుఱ్ఱుగిఱదెన్ఱే,కొళ్ళవేణ్డుగైయాలే ఇరణ్డుక్కుమ్ గతియుణ్డెన్ఱు కొళ్ళు
దైక్కాట్టిలుమ్, ప్రత్యక్షసిద్ధమానభూమియై స్థిరమాగక్కొణ్డు భగోళమేశుఱ్ఱుగిఱదాగ కొ
ళ్ళుగైయుచితమాయ్ శాస్త్రిఙ్గళుక్కు అవిరోధమాయిరుక్కిఱదెన్బదాగవుమ్ ; = ప్రాచీన సి
ద్ధాన్తిగళ్ పలరుమ్ భూమియైస్థిరమాగక్కొణ్డే గ్రహణగ్రహసమాగమవక్రాతిచారాదిగళై క
ణ్డఱియుమ్బడి కాట్టియగణనమార్గఙ్గళ్ సరియాయిరుక్కిన్ఱనవెన్బదాగవుమ్,సూర్యనై నాభియా
వుడైయ కాలచక్రత్తిల్ గ్రహఙ్గళెల్లామ్ ప్రతిష్ఠితఙ్గళా యిరుక్కైయాలే అన్దచక్రనాభియా
సూర్యన్ ప్రాగ్గతియాయ్ చ్చుఱ్ఱుగైయాలుణ్డాగుమ్ చక్రచలనమే గ్రహనక్షత్రఙ్గళుడైయ దు
త్తుక్కుత్తక్కపడి భేదప్పట్టు సకలగ్రహఙ్గళుడైయ వక్రాతిచారాదిగళుక్కు క్కారణమా
దెన్బదాగవుమ్, పూర్వమీమాంసైయిల్ లోకవేదాధికరణ సిద్ధాన్తత్తిల్ "ఉత్తానా వై దేవగవా
హన్తి" ఎన్గిఱశ్రుతివాక్యనిర్వాహత్తిల్, భూమిత్రిలోకత్తిలుమ్ సఞ్చరిప్పదాగ వాయుపురా
త్తిల్ శొల్లియిరుప్పదాయ్ సోమనాథర్ముదలానోర్ శొల్లియిరుక్కిఱ సమ్ప్రదాయత్తై త్తిరు
ళ్ళమ్బఱ్ఱి "భ్రాన్తైక్లృప్తం త్రిలోకీభ్రమణమథతథా మేదినీభ్రాన్తిపాతౌ" ఎన్ఱుతుడఙ్గి తత్త్వ
ముక్తాకలాపత్తిల్ శ్రీమద్వేదాన్తాచార్యర్ ఖణ్డిత్తిరుప్పదాగవుమ్;= ఆర్యభటన్ గణితసౌకర్యార్థ
భూమిశుఱ్ఱువదాగచ్చొన్నదైయుట్కొణ్డు అదైస్థిరప్పడుత్తుగైసరియన్ఱెన్బదాగవుమ్;= ఈశ
సఙ్కల్పమ్నమ్ముడైయలాఘవతర్కఙ్గళైప్పిన్ శెన్ఱు లోకసృష్టి శెయ్యాదాగైయాల్ లఘునానపక్ష
ప్రామాణికమెన్ఱు,నమ్బక్కూడాదెన్బదాగవుమ్;=ఉలగత్తిల్ కుల్లాయ్క్కుత్తక్కపడితలైయై చ్చె
క్కామల్ తలైక్కుత్తక్కపడికుల్లాయైత్తైత్తుక్కొళ్ళుమాప్పోలే, ఈశ్వరన్ సృష్టిత్తిరుప్పదఱ్కుత్తక
పడి గణితతర్కఙ్గళైక్కల్పిత్తుక్కొళ్ళుగై యుచితమెన్బదాగవుమ్ ; ఒరువనోరుయన్త్రత్తై
చ్చెయ్దు ఉళ్ మర్మమ్ తెరియాదపడి మూడివైత్తాల్, అదినుడైయప్రకారఙ్గళై యెల్లామ్ శె
దవనైక్కొణ్డే అఱియవేణ్డియ దావశ్యకమానాప్పోలే ఈశ్వరనాల్ సృష్టిక్కప్పట్ట అప్రత్య
వస్తుప్రకారఙ్గళైయెల్లామ్ అన్ద ఈశ్వరనుడైయతాత్పర్యప్రకాశకఙ్గళాయ్ ముదలిలే యవనాల
వత్రిప్పిక్కప్పట్ట సంస్కృతవేదాదిగళైక్కొణ్డే అఱియవేణ్డియదు న్యాయమెన్బదాగవు
కేవలయుక్తిశొల్లువదిల్ ప్రయోజనమిల్లై యెన్బదాగవుమ్ ; = పఞ్చాశత్కోటి విస్తారవ
భూమణ్డలత్తిలుళ్ళ వర్షద్వీపాదిగళైయుమ్, అఙ్గుళ్ళ నదీశైలనగరాదిగళైయుమ్, అవ్విడఙ్గళ

వర్తిప్పవర్గళైయుమ్, అతలాది అధోలోకఙ్గళైయుమ్, అవైగళిల్ వర్తిక్కుమ్ దైత్యదానవాదిగళైయుమ్, భూమిక్కు ఇరుపదినాయిరమ్ యోజనైయుయరత్తిల్ నెరుప్పుమழై ముదలాన ఉత్పాతఙ్గళై యుణ్డాక్కుమ్ మేఘగ్రహసఞ్చారత్తైయుమ్, ముప్పదినాయిరమ్ యోజనై యుయరత్తిల్ సిద్ధగ్రహసఞ్చారత్తైయుమ్, నాఱ్పదినాయిరమ్ యోజనైయుయరత్తిల్ భూతప్రేతపిశాచాది గ్రహసఞ్చారత్తైయుమ్, అదఱ్కు మేల్ సఞ్చరిప్పవర్గళైయుమ్ ; = శుభాదికాలసూచకఙ్గళాన నవగ్రహఙ్గళైయుమ్, అవర్గళుడైయ భోగలీలాధికారస్థానఙ్గళైయుమ్, అవర్గళుక్కుత్తక్క వుదవఙ్గళైయుమ్, ధూమవాతాద్యుపగ్రహఙ్గళైయుమ్, శిశుక్కళై బాధిక్కుమ్ మాతృగ్రహాదిగళైయుమ్, మనిదర్గళై బాధిక్కుమ్ రాక్షసాది గ్రహఙ్గళైయుమ్, ఓరోర్కాల విశేషఙ్గళిలుణ్డాగప్పోగిఱ వుత్పాతసూచకఙ్గళాగత్తోన్ఱుమ్ ధూమకేతుముదలియవైగళైయుమ్, చన్ద్రసూర్యర్గళరుగిల్ అదృశ్యఙ్గళాయిరున్దుకొణ్డు ఓరోర్ కాలఙ్గళిల్ శుభసూచనార్థమాగప్రకాశిత్తు ఉడనేమఱైన్దువిడుగిఱశుభసూచకగ్రహఙ్గళైయుమ్, స్వర్గాద్యుపరిలోకఙ్గళైయుమ్, అఙ్గుళ్ళ ఇన్ద్రాదిగళైయుమ్పడైత్తవర్గళుమ్ పార్త్తవర్గళుమ్, కణ్డతైచ్చొన్నదైప్పోలయోగతపో మహిమైగళిల్లాద మున్నిరున్దపరీక్షకర్గళుక్కుమ్, తత్కాలపురాణపరీక్షకర్గళుక్కుమ్ కణ్డతైచ్చొల్లిముడియాదెన్బదాగవుమ్ ; = ఇదువుమల్లామల్ సూర్యాదిగళల్లాద జ్యోతిర్గణఙ్గళెల్లామ్ గ్రహఙ్గళల్లవెన్ఱుమ్, అవైధ్రువనుక్కుక్కీழ్ సూర్యనుక్కు మేలిరుక్కుమ్ప్రదేశఙ్గళిలిరుప్పదాగవుమ్, అవైగళిలొవ్వొన్ఱుమ్సూర్యనైప్పోల్ ప్రకాశముడైయవైగళాయ్విమానగోపుర మణ్డపప్రాకార నగరాదిగళైయుడైయవైగళాయిరుప్పదాగవుమ్, అవర్గళుళ్ పుణ్యపురుషర్గళ్ పరికరపరివారఙ్గళుడనే వర్తిప్పదాగవుమ్, అవైయనన్తఙ్గళాయిరుప్పదాగవుమ్, అవర్ఱుక్కెల్లామ్ గణనప్రకారఙ్గళై మహర్షిగళ్ శొల్లాదొழిన్దదు జ్యౌతిష మనుష్ఠానకాల ప్రకాశకమాగైయాలుమ్, అవ్వనుష్ఠాన కాలన్దాన్ నవగ్రహఙ్గళైయొழియ మఱ్ఱ జ్యోతిర్గణఙ్గళుడైయగతియై యపేక్షియామైయాలుమ్ శొల్లవిల్లైయెన్బదాగవుమ్, అశ్విన్యాదినక్షత్రఙ్గళుమ్ సప్తర్షిప్రభృతిగళుమ్ వాయుమార్గరూపఙ్గళానస్వస్వకక్ష్యైగళిల్ సర్వేశ్వరన్ కల్పిత్తతత్తదుచితగతివిశేషఙ్గళోడు సఞ్చరిప్పదాగవుమ్, పురాణఙ్గళిల్ శొల్లియిరుక్కిఱగ్రహస్థానఙ్గళ్ దేవతాస్థానఙ్గళాగైయాలే గ్రహస్థానమణ్డలస్థానఙ్గళ్ వేఱాయిరుప్పదై యఱియామల్ దూషిప్పదుఅవివేకమెన్బదాగవుమ్, గ్రహఙ్గళుడైయరాశి సఞ్చారత్తుక్కుడలానమణ్డలఙ్గళే నమక్కు దృశ్యఙ్గళాగిఱదాగవుమ్, అన్దమణ్డగలఙ్గళై యధిష్ఠిత్తు నడత్తిక్కొణ్డుపోరుమ్ కాలాధికారిగళానగ్రహఙ్గళ్ నమక్కదృశ్యఙ్గళెన్బదాగవుమ్, అదృశ్యఙ్గళాయిరుప్పదైక్కొణ్డు ఇల్లైయెన్బదు అవివేకమెన్బదాగవుమ్ ; = అగ్నిహోత్రాగ్ని జ్వాలైగళోడుకూడిజ్వలిక్కిఱ సూర్యమండలత్తైయుమ్, అదిలుళ్ళ అధికారిపురుషనాన సూర్యనైయుమ్ అన్దమణ్డలాన్తర్యామియాన సర్వేశ్వరనైయుమ్ సూర్యరథగణపరివార కాలచక్రాదిగళైయుమ్, సూర్యకృత్యఙ్గళైయుమ్, ప్రత్యేకమ్ ప్రత్యేకమాగచ్చొల్లియిరుప్పదుమల్లామల్, విశేషిత్తునమక్కుప్పలప్పడుగిఱ సూర్యమణ్డలత్తినుడైయ స్వరూప స్వభావఙ్గళైయుమ్, అయనమేఘమ్ శూழ్న్దిరుప్పదినాల్ తోన్ఱుమ్కాన్తివిశేషఙ్గళైయుమ్, స్వాభావిక తేజస్సోడుకూడినగ్రహనక్షత్రాదిగళుక్కు సూర్యతేజస్సాలే అధికప్రకాశముణ్డావదాగవుమ్, అన్నమ్ ముదలియవైగళై విళైప్పదఱ్కుమ్ సకలప్రాణిగళుక్కు మాధారమాయిరుక్కుమ్ మழైయైయుణ్డాక్కి, జగత్తుక్కాధారమాయిరుప్పవన్ సూర్యన్, సూర్యనుక్కాధారమ్ ధ్రువన్, ధ్రు

పను క్కాధారమ్ శింశుమారచక్రమ్, అదఱ్కాధారమ్ శ్రీమన్నారాయణ నెన్బదాగవుమ్, చన్ద్రినుడైయలోకమ్ సూర్యనుక్కు మేలేయిరుక్కిఱదెన్ఱుమ్, అన్దచన్ద్రినుక్కు క్షీరాబ్ధిమథనకాలత్తిల్ కలామాత్రపురుషమొన్ఱుణ్డానదెన్ఱుమ్, అదైరుద్రమూర్త్తి శిరోభూషణ మాగధరిత్తారెన్ఱుమ్, బ్రహ్మభావనిష్ఠరాన అత్రిమహర్షియిన్ నేత్రఙ్గళిల్ నిన్ఱు చన్ద్రి మణ్డలోపాదానామృతమయ జలముణ్డాయ్ అదుపత్తుదిక్కైయుమ్ ప్రకాశిప్పిత్తుక్కొణ్డు ఉయరక్కిళమ్బినదెన్ఱుమ్, అదైపత్తుదిగ్దేవతైగళు మొన్ఱాయ్కూడిధరిత్తుమ్ ధరిక్కమాట్టామల్ విట్టువిడ అదు భూమియిల్ విఴున్దదెన్ఱుమ్, అదైబ్రహ్మాపార్త్తు లోకత్తుక్కు సౌఖ్యముణ్డామ్బడి భూమియైచ్చుఴ్ఴుమ్బడిశెయ్విత్తారెన్ఱుమ్, ఇదుహరివంశాదిగళిల్ కూఱుగిఱదాగవుమ్; = చన్ద్రినుడైయ అమృతాభివృద్ధిక్కుమ్, ప్రకాశాభివృద్ధిక్కుమ్ కారణమ్ సూర్యనెన్బదాగవుమ్, అమృతాభివృద్ధిక్షయఙ్గళాలుణ్డాగుమ్ కలావిశేషఙ్గళే నమక్కుప్పులప్పడావెన్బదాగవుమ్, ప్రకాశాభివృద్ధిక్షయఙ్గళాలుణ్డాగుమ్ కలావిశేషఙ్గళ్ నమక్కు ప్పులప్పడువదాగవుమ్, అవఱ్ఱిఱ్కుక్కారణమ్ - సూర్యనుక్కుక్కీఴిరుక్కుమ్ స్వకక్షైయిల్ మాదత్తుక్కొరుదరమ్ శుఱ్ఱివరుగిఱ అవనుడైయ గతివిశేషమెన్బదాగవుమ్; గజచ్ఛాయైయెన్ఱు పేరైయుడైయ చన్ద్రినుడైయ నిఴల్ రాహువాలే అధిష్ఠితమాయ్ సూర్యగ్రహణత్తుక్కు కారణమాగిఱదాగవుమ్, చన్ద్రిమణ్డలత్తిలిరుక్కుమ్ లోకఙ్గళుడైయ నిఴల్ నమక్కు కళఙ్కమాయ్ త్తెరిగిఱ దాగవుమ్; అమావాస్యైయిల్ ఓషధిగళిలుమ్ జలత్తిలుమ్ చన్ద్రికై మఱైవదాగ పురాణఙ్గళిల్ శొల్లియిరుప్పదఱ్కు విషయమ్ చన్ద్రిమణ్డలమన్ఱు అధిష్ఠానదేవతై యెన్బదాగవుమ్; రాహుమణ్డలమ్ గురువుక్కుమ్ శనిక్కుమిడైయిల్ అదృశ్యమా యిరుప్పదాగవుమ్, అన్దరాహువానవన్ ఛాయాగ్రహమాగైయాలే సూర్య చన్ద్రిర్గళుక్కు తుల్యస్థానవృత్తియాయ్క్కొణ్డు సమసూత్రస్థనాయ్ చన్ద్రిభూమిగళుడైయ నిఴలైక్కొణ్డు సూర్యచన్ద్రిగ్రహణఙ్గళై యుణ్డాక్కువ దాగవుమ్; సూర్యచన్ద్రిమణ్డలాదిగళై ప్పడైత్తవర్గళుమ్, పార్త్తవర్గళుమ్, పురాణఙ్గళిల్ శొల్లియిరుక్కిఱ అనేకవిశేషఙ్గళిల్, హూణపరీక్షకర్గళ్ బహుద్రవ్యవ్యయమ్బణ్ణిచ్చెయ్దయన్త్రివిశేషఙ్గళైక్కొణ్డు అవ్వమ్మణ్డలఙ్గళిల్ మేలెఴుక్కణ్డుపిడిత్తవిశేషఙ్గళ్, అల్పమాయ్ అవిశదమాయిరుక్కిఱదాగవుమ్, అనేకమాయిరమ్ కాదఙ్గళుక్కవ్వరుగేయిరుక్కుమ్ గ్రహనక్షత్రమణ్డలస్వరూపస్వభావఙ్గళైయుమ్, అదిలిరుక్కు మధికారిగళైయుమ్పడైత్తవర్గళుక్కు పార్త్తవర్గళుమ్ కణ్డఱిన్దు శొన్నదైప్పోల్ ముకురనళికాయన్త్రిఙ్గళాల్ కణ్డఱిన్దు శొల్లముడియాదెన్బదాగవుమ్, మేలెఴున్దవారియాయ్ శిలవాకారఙ్గళైక్కణ్డఱిన్దు మఱ్ఱవైగళైక్కణ్డఱియ శక్తియిల్లామల్, కణ్డఱిన్దవర్గళ్ శొన్నదై దూషిప్పదు అజ్ఞానకార్యమెన్బదాగవుమ్; శ్రీరామాయణ కిష్కిన్ధాకాణ్డాదిగళిల్ సమ్పాతి జటాయువాగిఱ పక్షిగళిరణ్డుమ్ సూర్యమణ్డలత్తిఱ్చెల్లనిశ్చయిత్తుక్కొణ్డుపఱన్దు శిలదూరమ్పోయ్, ఇన్దభూమియైప్పార్త్తపోదు మనుష్యపశుపక్షిమృగాదిగళ్ పులప్పడామల్, పర్వతఙ్గళ్ పరుక్కాఙ్గఱ్కైప్పోలవుమ్, నదిగళ్ నూలిఴైగళైప్పోలవుమ్, మహావనఙ్గళ్ పుల్పడర్న్దిరున్దదైప్పోలవుమ్, మహాపట్టణఙ్గళ్ బణ్డిచక్రఙ్గళైప్పోలవుమ్ పులప్పట్టదాగవుమ్, అదఱ్కుప్పఱమ్బోగైయిల్ అవైయుమ్బులప్పడామల్ వెఱుమ్ భూమియేపులప్పట్టదాయుమ్ హూణపరీక్షకర్కళ్ సూర్యాదిగ్రహఙ్గళోడొక్క చ్చేర్త్తారుగ్రహమాగచ్చొల్లుగిఱదాయుమ్ ఇరుక్కిఱ ఇన్దభూగోళత్తిల్ చక్రవర్త్తిగళ్ ముదల్ గృహస్థనళవుమ

ళ్ళ అనేకభోక్తాక్కళ్ అవరవర్గళ్ కర్మఙ్గళుక్కుత్తగుదియాగ, ఈశ్వరన్ కొడుత్తభోగ్యభో
గోపకరణభోగస్థానఙ్గళై యుడైయరాయ్ వాఴ్న్దుకొణ్డిరుప్పదై ప్రత్యక్షమాగక్కణ్డిరుక్కిఱ
వివేకిగళ్ అనేకమాయిరఙ్గాదఙ్గళుక్కప్పుఱుగాయ్, ఇన్దభూగోళత్తై విడప్పెరితాయ్ తేజోమ
యఙ్గళాయ్ రమణీయమాన నదీశైలప్రదేశఙ్గళైయుముడైయ సూర్యచన్ద్రాది మణ్డలఙ్గళిలుళ్ళ
దేవతైగళ్ అల్పయన్త్రఙ్గళైక్కొణ్డు పార్క్కుమ్ నమ్ముడైయ అల్పదృష్టిక్కుప్పులప్పడాద
మాత్తిరత్తాలేయే పడైత్తవర్కళుమ్ పార్త్తవర్గళుమ్ పురాణాదిగళ్ శొన్నదై బుద్ధిమాన్గళ్ పొ
య్యాగనినైక్కమాట్టార్గళెన్బదాకవుమ్; ఇన్దభూమియిల్ అల్పైశ్వర్యముడైయవర్గళుక్కు
ముట్పడ పలవిడఙ్గళిల్ లీలాభోగ అధికారస్థానఙ్గళుమ్, అదఱ్కురియ పరికరపరివారఙ్గళుమ్,
సిద్ధమాయిరుప్పదైక్కణ్డిరుక్కిఱ బ్రహ్మరుద్రేన్ద్ర సూర్యచంద్రాదిగళుక్కుప్పలవిడఙ్గళిల్ లీలాభో
గాధికారస్థానఙ్గళుమ్, అవ్వవ్విడఙ్గళుక్కురియ పరికరపరివారఙ్గళుమ్ పురాణఙ్గళిల్శొల్లియిరుక్కిఱ
అప్పడియిరుక్కుమెన్బదిల్ వివేకికళ్ ఐయప్పడువదఱ్కవకాశమిల్లైయెన్బదాగవుమ్; అల్పత
పస్సైయుడైయ సౌబరితపోమహిమైయినాలే ఏకకాలత్తిల్ ఐమ్బదు శరీరఙ్గళై పరిగ్రహమ్పణ్ణి
యనేకకార్యఙ్గళై నడత్తినాప్పోలే తపోమహిమైయిఱ్చిఱన్ద బ్రహ్మరుద్రేన్ద్ర సూర్యచన్ద్రాదిగళ్
పలశరీరపరిగ్రహమ్పణ్ణి పలకార్యఙ్గళై నడత్తువరెన్బదిల్ ఐయముణ్డామల్ పరిపూర్ణజ్ఞానముడై
యార్ పరివుడన్ ఒత్తుక్కొళ్ళువార్గళెన్బదాగవుమ్, సర్వేశ్వరన్ పూర్వమ్ తవమ్బురిన్దచేత
నర్గళై బ్రహ్మరుద్రేన్ద్రసూర్యచన్ద్రాదిగళాక్కి లోకమణ్డలాధిపత్యఙ్గళైక్కొడుత్తదాయ్ శాస్త్ర
ఙ్గళిల్ శొల్లియిరుప్పదాగవుమ్; ఒరరశన్ తన్నైయాశ్రయిత్తవర్గళుడైయ అధికారాపేక్షితఙ్గ
ళుక్కుత్తక్కపడి రాజ్యాధికారఙ్గళైక్కొడుప్పదుపోల సర్వేశ్వరనుమ్ తన్నైయాశ్రయిత్తవ
ర్గళుడైయ అధికారాపేక్షితఙ్గళుక్కుత్తక్కపడి లోకమణ్డలాధిపత్యఙ్గళైక్కొడుత్తిరుప్పదాగ
వుమ్, రాజాక్కళాల్ కొడుక్కప్పట్టరాజ్యాధికారముడైయవర్గళై చ్చిలరాశ్రయిత్తు అవర్గ
ళాల్ శిలప్రయోజనత్తైయుడైవదైప్పోల్ సర్వేశ్వరనాల్ కొడుక్కప్పట్ట లోకమణ్డలాధిపత్య
ఙ్గళైయుడైయబ్రహ్మరుద్రేన్ద్ర సూర్యచన్ద్రాదిగళై చ్చిలరాశ్రయిత్తు అవర్గళాలడైయత్తక్క
ఫలఙ్గళైయడైగిఱార్గళెన్బదాగవుమ్; ఇఙ్గుసర్వేశ్వరన్ అవరవర్గళుడైయ కర్మానుగుణమాగ
చ్చిలశుభాశుభసూచకకారకర్గళై యేఱ్పడుత్తియిరుప్పదై ప్రత్యక్షమాగక్కణ్డ వివేకిగళ్ భ
గోళత్తిలుమ్ కర్మానుగుణమాగ చ్చిలశుభాశుభసూచకకారకగ్రహఙ్గళై యేఱ్పడుత్తియిరుక్కిఱ
దాయ్ శాస్త్రఙ్గళిఱ్చొన్నదై సత్యమాగక్కొళ్ళువార్గళెన్బదాగవుమ్; నమ్ముడైయకణ్గళుక్కుప్పుల
ప్పడామైయైక్కొణ్డు వర్షద్వీపసముద్రలోకఙ్గళైయుమ్, లోకాధిపతిగళాన బ్రహ్మాదికళైయుమ్,
మణ్డలాధిపతిగళాన సూర్యాదిగళైయుమ్ పొయ్యెన్ఱు, శొల్లుమ్ పక్షత్తిల్ పులప్పడాద సర్వేశ్వ
రనైయుమ్ పొయ్యాగక్కొళ్ళవేణ్డియదాయ్ విడిన్దు నాస్తికర్గళాయ్, అప్పొఴుదు బ్రహ్మాత్మక
మానజలమ్, గోమయమ్ ముదలియ పఞ్చీకృతోపాదానద్రవ్యఙ్గళిల్ కర్మానుగుణమాగ అన్తర్భ
విత్తిరుక్కుమ్ ఆత్మాక్కళుక్కు సర్వాన్తర్యామియాన సర్వేశ్వరన్ ఉణ్డాక్కుమ్శరీరఙ్గళైయవను
ణ్డాక్కినదాగక్కొళ్ళామల్ తన్నడైయే ఉణ్డానదాగక్కొణ్డు, కణ్ణుక్కుప్పులప్పడాద ఈశ్వ
రనైయిల్లైయెన్ఱుశొల్లుగిఱ నవీననాస్తికమతత్తై నమ్బవేణ్డియదాయ్విడుమెన్బదాగవుమ్, పులప్ప
డామఱ్పోన పోదిలుమ్, సర్వేశ్వరనైయుమ్ దృశ్యాదృశ్యఙ్గళాయిరుక్కుమ్ అవనుడైయ ఆశ్చ
ర్యసృష్టియైయుమ్ ఒత్తుక్కొణ్డ ఆస్తికర్గళ్, కుయవనైయొఴిన్దు మృద్దణ్డచక్రాదిగళైయుమ్,

శేణియనై యొఴియ తన్తుతురీవేమాదిగళైయుమ్, తచ్చనై యొఴియ దారువాస్యాదిగళైయుమ్, ఒరిడత్తిలే వైత్తు దైవసహాయముమిల్లామల్ అవై ఘటమాయుమ్, పటమాయుమ్, పెట్టియాయుమ్, పరిణమిత్తు తన్నడైయే ఉణ్డాగువదు కాణ్కైయాలుమ్ నవీననాస్తికమతత్తై మెయ్యెన్ఱుకొళ్ళుమ్, విచిత్రపరిణామత్తోడుకూడియ నమ్ముడైయ దేహత్తై నమ్ముడైయ తాయ్తన్దైగళ్ శెయ్దదాగచ్ శొల్లప్పార్త్తాల్ ఇన్ద దేహత్తిల్ ఒరు శుణ్డువిరల్ నశుఙ్గిప్పోనాల్ అదై పూర్వమిరున్దపడి పోలచ్చెయ్య అవర్గళాలే ముడియామైయాలుమ్ మఱ్ఱుముళ్ళవర్గళాలుమ్ ముడియామైయాలుమ్ చేతనర్కళై కారణమాగక్కొళ్ళవుమ్ ఇడమిల్లై. ఆదలాల్, సర్వజ్ఞత్వసర్వశక్తిత్వఙ్గళైయుముడైయ ఒరు సర్వేశ్వరనైయుమ్ అవనభిప్రాయత్తైత్తెరివిక్కుమ్ శాస్త్రత్తైయుమ్ ఒత్తుక్కొళ్ళవేణ్డియదావశ్యకమెన్బదాగవుమ్, ఆవశ్యకమానపోదు క్రైస్తవర్గళుమ్, మహమ్మదీయర్గళుమ్ శొల్లుగిఱ నూలిన్బడి ఒత్తుక్కొళ్ళలామెన్నిల్, అన్నూల్గళిల్ ఈశ్వరనుడైయ స్వరూపరూపగుణవిభూతిచేష్టితఙ్గళైయుళ్ళపడి శొల్లామలుమ్ విషమసృష్టిముదలియ కేళ్విగళుక్కు సదుత్తరఙ్గళొన్ఱుమిల్లామలుమిరుప్పదుమల్లామల్, శిలవర్గళ్ శొల్వదైప్పోల్ లోకసృష్టియాయ్ ఆఱాయిరమ్వర్షమాచ్చెన్ఱుమ్, అదఱ్కుమున్ జగత్సృష్టియిల్లామలేయిరున్దదెన్ఱుమ్, ప్రళయమున్ఱవరైయిల్ ఆగప్పోగిఱదెన్ఱుమ్, భూభగోళప్రదేశఙ్గళిల్ కణ్గళుక్కుప్పులప్పట్టవళవే యుళ్ళదెన్ఱుమ్ శొల్లువదైప్పార్త్తాల్, ఈశ్వరన్ ఆఱాయిరమ్వర్షత్తుక్కుమున్ ఉణ్డాయిరున్దానో ఇల్లైయో, అల్లదు, ఉణ్డాయిరున్దప్పోదిలుమ్ సృష్టిక్కుస్సామర్థ్యముణ్డాయిరున్దదో ఇల్లైయో వెన్ఱవివై ముదలియవనేక సన్దేహఙ్గళుక్కాస్పదమాయిరుప్పదైప్పఱ్ఱి అవర్గళ్ మతత్తైవిట్టు; అపరిచ్ఛిన్నప్రదేశముడైయ మూలప్రకృతియిల్ చేతనర్గళుడైయ కర్మానుగుణమాన భోగ్యభోగోపకరణభోగస్థానఙ్గళోడుకూడియ కపిత్థాకారగోళకోటిగళడఙ్గియ అనన్తకోటిబ్రహ్మాణ్డఙ్గళుమ్, బీజాఙ్కురమెన్బలే ప్రవాహతో నిత్యఙ్గళామ్బడి నిత్యనాన సర్వేశ్వరనాలుణ్డాక్కప్పట్టిరుప్పదాగవుమ్, అవన్ సర్వవ్యాపకనాయిరుక్కచ్చెయ్దే ముక్తప్రాప్యనాగైక్కు ఇవఱ్ఱుక్కెల్లామ్ మేలాన పరమపదత్తిలెఴున్దరుళియిరుప్పదాగవుమ్, మఱ్ఱుమవనుడైయ స్వరూపరూపగుణ విభూతిచేష్టితఙ్గళైయుమ్ చేతనస్వరూపోపాయపురుషార్థఙ్గళైయుమ్ పరక్కప్రతిపాదిక్కుమ్ అవన్ కృపైశెయ్ద అనాదియాన సంస్కృత వేదత్తైయే సత్యమాగనమ్బియదిల్ శొన్న విషయఙ్గళై యతీన్ద్రియఙ్గళైయే యుచితమెన్బదాగవుమ్, ప్రమాణతర్క ఐతిహ్యఙ్గళుడన్ అన్దపురాణమార్గదీపికైయిల్ పరక్క వరుళిచ్చెయ్యప్పట్టిరుక్కిన్ఱదు.

జీయర్ తిరువడిగళే శరణమ్.

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

శ్రీమల్లోకాచార్య వరవరమునిభ్యాన్నమః.

సవ్యాఖ్యానతత్త్వత్రయమ్,

అవతారికై.

[౧]"అనాదిమాయయాసుప్తః" ఎన్గిఱపడియే అనాద్యచిత్సంబన్ధనిబన్ధనమాన అజ్ఞానాన్ధకారత్తాలే అభిభూతరాయ్; ఆత్మస్వరూపమ్, ప్రకృతేఃపరమాయ్, జ్ఞానానన్దమయమాయ్, భగవదనన్యార్హ శేషమాయిరుక్కుమ్బడియై యఱియప్పెఱాతే, [౨]"దేవోహమ్, మనుష్యోహమ్" ఎన్ఱు, జడమాన దేహత్తిలే అహంబుద్ధియై ప్పణ్ణియుమ్, దేహాతిరిక్తాత్మజ్ఞానమ్ పిఱన్దతాకిల్ [౩]"ఈశ్వరోహమహంభోగీ" ఎన్ఱు స్వతన్త్రబుద్ధియై ప్పణ్ణియుమ్, శేషత్వజ్ఞానముణ్డాయ్త్తతాకిల్ అప్రాప్తవిషయఙ్గళిలే అత్తైవినియోగిత్తుమ్, ఇప్పడి, [౪]"యోన్యథాసంతమాత్మాన మన్యథాప్రతిపద్యతే। కింతేన నకృతం పాపం చోరేణాత్మాపహారిణా" ఎన్గిఱపడియే ఆత్మస్వరూపత్తిల్ అన్యథా ప్రతిపత్తిరూపమాయ్ అఖిలపాపమూలమాన ఆత్మాపహారత్తైప్పణ్ణి, అల్పాస్థిరత్వాదిదోషదుష్టమాన శబ్దాదిభోగైకతత్పరరాయ్, [౫]"విచిత్రా దేహసంపత్తి రీశ్వరాయనివేదితుమ్। పూర్వమేవకృతా బ్రహ్మన్ హస్తపాదాదిసంయుతా" ఎన్గిఱపడియే, కరణకళేబర

---

[౧]"అనాదియగుమాయచే నిద్రించియున్నవాఁడు" అనునట్లు అనాదియగు నచిత్సంబంధముచేఁ గలిగిన యజ్ఞానమనెడు చీకటిచేఁ గప్పఁబడినవారును, ప్రకృతికంటె వేఱై, జ్ఞానానన్దమయమై, భగవంతునికే శేషమైయుండెడి నాత్మస్వరూపము నెఱుఁగలేనివారును, [౨]"నేను దేవుఁడను నేను మనుష్యుఁడను" అనిజడమైన దేహమును తాననితలచియున్నవారును, ఆత్మ దేహమునకంటె వేఱనియెడి జ్ఞానము కలిగినట్లైన, [౩]"నేనీశ్వరుఁడను, నేననుభవించువాఁడను" అని స్వతంత్రులుగఁ దలచియు, శేషభూతులమనియెడి జ్ఞానము కలిగినట్లైన దానిని, తగనివిషయములయం దుపయోగించియు, [౪]"ఎవఁ డొకవిధముగనుండు నాత్మను మఱియొక విధముగఁ దలచునో యట్టివాఁడాత్మ నపహరించిన దొంగ కావున సమస్తపాపములఁ జేసినవాఁ డగును" అనురీతిగ నఖిలపాపములకు కారణమైన, ఆత్మస్వరూపమును వేఱుగఁ దలచుట యనెడి ఆత్మాపహారముఁ జేసి, అల్పము లస్థిరములగు శబ్దాదివిషయములయందే చెల్లించిన మనస్సుఁగలవారును, కరణకళేబరములులేక భోగమోక్షములులేక అచిత్తుతో సమమైయుండు నాత్మకు పరమదయావంతుఁడైన సర్వేశ్వరుఁడు [౫]"ఓయిబ్రహ్మ! చేతులతోను పాదములతోను గూడియుండు విచిత్రమైన దేహముయొక్క సమృద్ధి భగవంతునికి సమర్పించుటకొఱకై పూర్వమే యివ్వబడియున్నది" అనునట్లు తనపాదకమలముల నాశ్రయించుటకు సాధనముగ నిచ్చినశరీర

విధురమాయ్, భోగమోక్షశూన్యమాయ్, అచిదవిశేషితమాయ్ క్కిడక్కిఱదశైయిలే, పరమ దయాళువాన సర్వేశ్వరన్, స్వచరణకమలసమాశ్రయణోపకరణమాక క్కొడుత్తశరీరత్తై క్కొణ్డు తత్సమాశ్రయణత్తైప్పణ్ణి యుజ్జీవిక్కలాయిరుక్క, అత్తైచ్చెయ్యాతే ౧‘‘అన్నాళ్ నీతన్ద వాక్కైయిన్ వఴియుఴల్వేన్’’ ఎన్గిఱపడియే అతిన్ వఴియేపోయ్, ఆఱునీన్దక్కొడుత్త తెప్పత్తై క్కొణ్డుక్కరైయేఱలాయిరుక్క నీర్ నాక్కాలే యొఴుకి క్కడలిలే పుకువారైప్పోలే, సంసారనిస్తరణత్తు క్కుడలానవఱ్ఱైయుమ్ సంసరణత్తుక్కుడలాక్కి, అనాద్యవిద్యాసంచితానన్తపుణ్యపాపరూప కర్మానుగుణమాక *మాఱిమాఱిప్పలపిఱప్పుమ్ పిఱన్దు, పిఱన్దజన్మన్దోఱుమ్ దురన్తతాపత్రయదవానలదహ్యమానరాయ్, ఇప్పడి అనాదికాలమ్ పోరానిఱ్కచ్చెయ్తేయుమ్, అతీతానాగతమఱియామైయాలే, అతిలే ఒరుక్లేశమన్ఱిక్కే గర్భజన్మబాల్యయౌవనవార్ధకమరణనరకరూపావస్థాసప్తకత్తై ప్రాపిత్తు, దుఃఖపరమ్పరైకళై యనుభవిత్తు, ఇప్పడి $ అనన్తక్లేశభాజనమాన సంసారసాగరత్తిలే అఴున్దిక్కిడన్దలైకిఱ చేతనరుడైయ అనర్థవిశేషత్తై యనుసన్ధిత్తు, ఇవర్ కళుడైయ ఉజ్జీవనత్తుక్కు కృషిపణ్ణిక్కొణ్డుపోరుకిఱసర్వభూతసుహృత్తానసర్వేశ్వరన్, ౨‘‘ఏవంసంసృతిచక్రస్థే భ్రామ్యమాణేస్వకర్మభిః । జీవేదుఃఖాకులేవిష్ణోః కృపాకాప్యుపజాయతే’’ ఎన్గిఱపడియే తన్నుడైయ తిరువుళ్ళత్తిల్పిఱన్ద అపారకారుణ్యత్తాలే, 3‘‘జాయమానంహి పురుషం యంపశ్యేన్మధుసూదనః । సాత్త్వికస్సతువిజ్ఞేయ స్సవై మోక్షార్థచిన్తకః’’ ఎన్గిఱపడియే జాయమానకాలత్తిల్పణ్ణినవిశేషకటాక్షత్తాలే నిరస్తరజస్తమస్కనాయ్, ప్రవృద్ధసత్త్వగుణకనాయ్, (ముముక్షువాన చేతననుక్కు) తత్త్వజ్ఞానమ్ పిఱన్దా

మునుఁగొని వానినాశ్రయించి యుజ్జీవించక ౧‘‘ఆనాడు నీవిచ్చినశరీరముయొక్క మార్గమునఁబడి తల్లడిల్లెదను’’ అను రీతిగ దానిమార్గముననేఁ బోయి, నదిని దాటుట కిచ్చిన యోడనుఁగొని గట్టుచేరక నీటిప్రవాహముతోఁ జాఱి సముద్రమును చేరెడివారివలె సంసారమును దాటుటకు సాధనమైనవాటిని సంసరించుటకు సాధనముగ జేసి, అనాదియగు నజ్ఞానముచే సంపాదింపఁబడిన పుణ్యపాపరూపమగు కర్మానుగుణముగ *మఱిమఱిజన్మము నెత్తియు నాయాజన్మములలో నంతములేని తాపత్రయమనెడి కార్చిచ్చుచే దహింపఁబడువారును, ఇటులనాదికాలము జరుగుచుండినను భూతభవిష్యత్తుల నెఱుగమిచే నందొకవిధమైన క్లేశమునులేక, గర్భముజన్మము బాల్యము యౌవనము వార్ధకము మరణము నరకము లనెడి యేడవస్థలను బొంది దుఃఖపరంపరల ననుభవించుచు $ నంతములేని క్లేశములకునికిపట్టైన సంసారమనెడి సముద్రమునందుమునిగి తల్లడిల్లుచున్నవారునైన చేతనులయనర్థముల ననుసంధించి వీరలయుజ్జీవనముకొఱకు ప్రయత్నపడుచుండెడి సర్వభూతసుహృదుఁడైన సర్వేశ్వరుఁడు ౨‘‘ఇట్లు సంసారచక్రమందుండి తన కర్మములచే పరిభ్రమించుచున్నజీవుఁడు దుఃఖాక్రాంతుఁడు కాగా విష్ణువున కొకవిధమైన కృపకలుగుచున్నది’’ అనునట్లు తనహృదయమందుఁగలిగిన యపారకారుణ్యముచే 3‘‘పుట్టుచున్న యేజీవుని మధుసూదనుఁడు చూచునో నట్టివానిసాత్త్వికునిగాను మోక్షముకొఱకు చింతించువానిగా నెఱుఁగవలయును’’ అనునట్లు జాయమానకాలమందుఁ జేసిన విశేషకటాక్షముచే రజోగుణ తమోగుణములు లేనివాఁడును, వృద్ధిఁబొందిన సత్త్వగుణముఁ గలవాఁడును మోక్షమందిచ్ఛఁ గలిగినవాఁడునైన చేతనునికి, తత్త్వజ్ఞానముకలుగక మోక్షముసిద్ధించదు కావున తత్త్వజ్ఞానమును సంపాదించుకొనవలసినపుడు, ఆతత్త్వజ్ఞానము శాస్త్రముచేనైనను, ఉప

లల్లతు మోక్షసిద్ధియిల్లామైయాలే, తత్త్వజ్ఞానమ్ సంపాద్యమామళవిల్ ; అతు శాస్త్రజన్య మాతల్, ఉపదేశగమ్యమాతలాక వేణ్డుకైయాలుమ్, శాస్త్రజన్యమామళవిల్ ౧''శాస్త్రజ్ఞానం బహుక్లేశమ్'' ఎన్గిఱపడియే బహుక్లేశసాధ్యమాకైయాలే దుస్సాధమాకైయాలుమ్, వరున్ది సాధిక్కప్పార్త్తాలుమ్ ౨''అనన్తపారం బహు వేదితవ్యం అల్పశ్చ కాలో బహవశ్చ విఘ్నాః'' ఎన్గిఱపడియే చేతనర్ మన్దమతికళుమాయ్, మన్దాయుస్సుక్కళుమాయ్, అతుక్కుమేలే విఘ్నఙ్గళుమ్ అనన్తఙ్గళాయిరుక్కైయాలే ఎల్లార్క్కుమొక్కసిద్ధిక్కై యరితాకైయాలుమ్, ఇనిత్తాన్ శాస్త్రాభ్యాసత్తుక్కు అనధికారికళాన స్త్రీశూద్రాదికళుక్కు ముముక్షుత్వముణ్డానాలుమ్ నిష్ప్రయోజనమామ్పడి యిరుక్కైయాలుమ్, ఉపదేశగమ్యమామళవిల్, ఉక్తదోషమొన్ఱుమిల్లామైయాలుమ్, ఇన్దవిశేషత్తై త్తిరువుళ్ళమ్బఱ్ఱి, సకలశాస్త్రనిపుణరాయ్, సకలచేతనోజ్జీవనకామరాయ్, పరమకారుణికరాన పిళ్ళైలోకాచార్యర్, శ్రుతిస్మృతీతిహాసపురాణాదికళిలే దురవగాహమామ్పడి పరక్కచ్చొల్లప్పడుకిఱ చిదచిదీశ్వర తత్త్వఙ్గళుడైయ స్వరూపస్వభావ విశేషఙ్గళై అఖిలచేతనర్క్కుమ్ సుగ్రహమాకవుమ్ సువ్యక్తమాకవుమ్ ఇప్ప్రబన్ధముఖేన వరుళిచ్చెయ్కిఱార్. నడువిల్ త్తిరువీతిప్పిళ్ళై భట్టర్ ఆచ్చాన్ పిళ్ళై ముతలాన పూర్వాచార్యర్కళుడైయ ప్రబన్ధనిర్మాణత్తుక్కుమ్ కరుత్తితువిఱే.

నిరహఙ్కారరాయ్ పరసమృద్ధిప్రియరాయ్ ఖ్యాతిలాభాది నిరపేక్షరా యిరుక్కిఱ వివర్కళ్ పలరుమ్ ప్రబన్ధమిడవేణ్డువానేన్ ? ఒరువరిట్ట ప్రబన్ధత్తై మఱ్ఱుళ్ళవర్కళ్ పరిపాలనమ్ పణ్ణవమైయాతో ? ఎన్నిల్ ; ఆఴ్వార్కళ్ పలరుమ్ ఏకకణ్ఠరాయరుళిచ్చెయ్కై

దేశముచేనైనను పొందఁదగియుండును. అట్టి తత్త్వజ్ఞానమును శాస్త్రముచేఁ బొందుట. ౧''శాస్త్రజ్ఞానము బహుక్లేశము'' అనునట్లు మిక్కిలి కష్టపడి సాధించఁదగినది యగుటచేతను, అట్లుసాధించఁజూచినను ౨''[శాస్త్రము] తుదగట్టులులేనిది, మెండుగ యెఱుఁగఁదగినవిగలది, కాలమల్పము, విఘ్నములనేకములు'' అనునట్లు చేతనులు మందమతులుగాను అల్పాయుష్కులుగాను విఘ్నములు మెండుగాను నుండుటవలన నెల్లరకును సిద్ధింపమిచేతను అరుదనియు; శాస్త్రము నభ్యసించుటకధికారములేని స్త్రీశూద్రాదులకు మోక్షమందిచ్ఛఁగలిగినను, నిష్ఫలమగుచున్నదియనియు, పైచెప్పఁబడిన దోషమొక్కటియు లేనిదగుటవలన నుపదేశముచేఁ బొందుట సులభమనియుఁ దలచి, సకలశాస్త్రములందు సమర్థులును సకలచేతనులు నుజ్జీవించవలె ననియెడిఁ దలంపుగలవారును మిక్కిలి కరుణఁగలవారునైన పిళ్లలోకాచార్యులవారు, శ్రుతిస్మృతీతిహాసపురాణాదులయందు గ్రహించుటకు శక్యముకాకుండునట్లు విస్తరించి చెప్పఁబడు చిదచిదీశ్వర తత్త్వములయొక్క స్వరూపస్వభావములను సమస్తచేతనులకొఱకు సులభముగ నెఱుఁగునట్లును మిక్కిలి స్పష్టముగను ఈప్రబంధముద్వారా కృపఁజేయుచున్నారు. నడువిల్ తిరువీధిప్పిళ్ళ భట్టరు ఆచ్చాన్ పిళ్ళ మొదలైన పూర్వాచార్యులందఱు ప్రబంధముల నిర్మించుట కభిప్రాయమిదియగదా.

అహంకారము లేనివారై యితరులసమృద్ధియందు ప్రియులై కీర్తిలాభము మొదలైనవాటియం దపేక్షలేనివారైన వీరలందఱు ప్రబంధముల నొనర్చుటెందుకు? ఒక్కరొనర్చిన ప్రబంధములను తక్కినవారలు పరిపాలించు టొప్పదా? అనెడుశంకకు; ఆళ్వారులందఱొక్క రీతిగ నానతిచ్చుటచే నందలియర్థములకు ప్రామాణ్యము కలిగినటువలె, ఆచార్యులందఱు నొక్క

౧. ముముక్షువాన చేతననుక్కు మోక్షముణ్డామ్బోతు, తత్త్వత్రయజ్ఞానముణ్డాకవేణుమ్.

యాలే అర్థత్తుక్కుప్పత్తై సిద్ధిత్తాప్పోలే, ఆచార్యర్కళ్ పలరుమ్ ఏకకణ్ఠమాక వరుళిచ్చెయ్త వర్థమెన్ఱు మన్దమతికళుమ్ విశ్వసిక్కైక్కాక. ఇన్నుమొరొన్ఱిల్ అవిశదమానవర్థవిశేషఙ్గళ్, ఓరొన్ఱిలే విశదమాయిరుక్కుమ్. అతుక్కడి-సూక్తివిశేషఙ్గళుమ్, సఙ్కోచవిస్తరఙ్గళుమ్. ఇతుఏకకర్తృకఙ్గళాన ప్రబన్ధవిశేషఙ్గళుక్కు మొక్కుమ్.

౧. (ముముక్షువాన చేతననుక్కు మోక్షముణ్డామ్బోతు తత్త్వత్రయజ్ఞానముణ్డాకవేణుమ్) (ముముక్షు) వాకిఱాన్ - మోక్షమిచ్ఛైయుడైయవన్. సంసారవిమోచనత్తిలిచ్ఛైయుడైయవనెన్ఱపడి. (ముముక్షువాన) ఎన్గైయాలే సంసారనివృత్తియిల్ ఇచ్ఛైయొరువనుక్కుణ్డాకైయిలుళ్ళవరుమై తోన్ఱుకిఱతు. ఇన్దవిచ్ఛైపిఱవామైయిఱే అనాదికాలమ్ సంసరిత్తతు. ఉజ్జిజీవయిషువానసర్వేశ్వరనుమ్ ఇన్దవిచ్ఛైపిఱక్కుమళవుమిఱే పార్త్తిరుక్కిఱతు. సంసారత్తై పూణ్కట్టిక్కొళ్ళ విచ్ఛిక్కక్కడవ ఆత్మావుక్కు తన్నివృత్తియిలిచ్ఛైపిఱక్కై దుర్లభమిఱే.

ఇప్పోతు ఇవన్ (చేతనన్) ఎన్ఱతుమ్ సాభిప్రాయమ్, అతావతు - చైతన్యప్రయోజనముణ్డాక త్తొడఙ్గుకిఱతుమిప్పోతెన్ఱై. అనాదికాలమ్ వ్యర్థమే పోయ్త్తతిత్తనైయిఱే చైతన్యమ్. అతావతు ఉజ్జీవనత్తుక్కుఉప్పాకామై ఇనిత్తాన్ సంసారనివృత్తియై యిచ్ఛిక్కిఱతు *నిరస్తాతిశయాహ్లాదసుఖభావైకలక్షణై యాకిఱ భగవత్ప్రాప్తిక్కుఉప్పాక

---

౧. ముముక్షువైన చేతనునికి మోక్షముకలుగునపుడు తత్త్వత్రయ జ్ఞానము కలుగవలెను.

రీతిగ నానతిచ్చుటచే మందమతులును విశ్వసించుదురు, మఱియు నొక్కదానియందు తేటపడని యర్థవిశేషములు మఱియొక్కదానియందు స్పష్టముగనుండును. అట్లు స్పష్టముగనుండుటకు కారణము, సూక్తులలోని భేదములును, సంకోచవిస్తరములును, అని యిట్లు పరిహారమెఱుంగునది. ఇయ్యది యొకరిచే నొనరింపఁబడిన వేఱ్వేరుప్రబంధములకును, ఒప్పియుండును.

౧. (ముముక్షువైన చేతనునికి మోక్షముకలుగునపుడు తత్త్వత్రయజ్ఞానముకలుగవలెను) (ముముక్షు) వనగా - ముక్తిఁజెందుటకిచ్ఛఁగలవాడు. సంసారనివృత్తియం దిచ్ఛగలవాఁడని యర్థము. (ముముక్షువైన) అనుటచే సంసారమును విడుచుటయందాసక్తి యొకనికిఁ గలుగుట యరుదనితోఁచుచున్నది. ఇట్టియిచ్ఛ కలుగమిచేతనే, అనాదికాలముగ సంసారులై తిరిగినది. ఉజ్జీవింపఁజేయుటయం దాసక్తిఁగలిగియుండు సర్వేశ్వరుఁడును, ఇట్టియిచ్ఛ కలుగువరకుగదా యెదురుజూచుచుండునది. సంసారమును బలపరుచుకొనుటయం దిష్టపడెడి నాత్మకు దాని నివృత్తియం దిచ్ఛఁగలుగుట దుర్లభముగదా.

ఇచ్చట చేతనుడనునది యభిప్రాయముతోఁ గూడియున్నది. అదియేదియనగా చేతనుఁడనుటయందలి చైతన్యము [జ్ఞానము] నకిట్టి యిచ్ఛకలుగుటయే ప్రయోజనమనుట. అనాది కాలముగ జ్ఞానము [ఉజ్జీవించుటకుపయోగపడుటయనెడి] ప్రయోజనము లేకయయుండెను. సంసారనివృత్తి నిచ్ఛించుట *యెల్లలేని యానందమును కలుగఁజేయు భగవత్ప్రాప్తికొఱకై

విఱే. *తామరైయాళ్ కేళ్వనొరువనైయే నోక్కుమతిఱే యుణర్వావతు. ఆత్మప్రాప్తిక్కుఉప్పాక సంసారనివృత్తియై యిచ్ఛిత్తాలుమ్ విపరీతజ్ఞానకార్యమామిత్తనై.

ఆకైయాల్ భగవత్ప్రాప్తిక్కు విరోధియాన సంసారత్తినుడైయ విమోచనత్తిలిచ్ఛైయుడైయ నానవధికారిక్కు అప్పడియిరున్దుళ్ళ (మోక్షమ్) ఆకిఱపురుషార్థమ్ సిద్ధిక్కుమ్ (పోతు తత్త్వత్రయజ్ఞానముణ్డాకవేణుమ్) ఎన్ఱై.

తత్త్వజ్ఞానోత్పత్తిక్కుమున్నే ముముక్షైజనిక్కక్కూడుమో వెన్నిల్ ; [1]"పరీక్ష్యలోకాన్" [2]"జాయమానమ్" ఇత్యాదిశ్రుతిస్మృతికళిల్ చ్చొల్లుకిఱ ప్రక్రియైయాలేకూడుమ్.

(ఉణ్డాకవేణుమ్) ఎన్ఱు-అవశ్యాపేక్షితత్వమ్‌తోత్తిఱ వరుళిచ్చెయ్‌కైయాలే, [3]"తత్త్వజ్ఞానాన్మోక్షలాభమ్" ఎన్ఱిగిఱనియమమ్ తోత్తిఱుకిఱతు. [3]"తత్త్వజ్ఞానాన్మోక్షమ్" ఎన్ఱిగిఱవితు సకలసిద్ధాన్తసాధారణమిఱే. మోక్షత్తిలుమ్ తత్త్వత్తిలుమిఱే విప్రతిపత్తియుళ్ళతు. ఆనాల్ [3]"జ్ఞానాన్మోక్షమ్" ఎన్ఱిగిఱనియమమ్ కొళ్ళమ్పోతు; [4]"పశుర్మనుష్యః పక్షీవా యేచవైష్ణవసంశ్రయాః । తేనైవతే ప్రయాస్యన్తి తద్విష్ణోః పరమంపదమ్" [5]"యంయం స్పృశతిపాణిభ్యాం యంయంపశ్యతి చక్షుషా । స్థావరాణ్యపి ముచ్యన్తే కింపునర్బాన్ధవాజనాః" ఎన్ఱుజ్ఞానయోగ్యతై యిల్లాతతిర్యక్ స్థావరఙ్గళుక్కుమ్ వైష్ణవసంబన్ధత్తాలే మోక్షసిద్ధియై చ్చొల్లుకిఱవచనఙ్గళుక్కు వైయర్థ్యమ్ వారాతోవెన్నిల్? వారాతు; అవత్తిఱుక్కు ముముక్షుత్వన్దానుమిల్లైయిఱే. ఇఙ్గు (ముముక్షు) వానచేతననుక్కిఱే (మోక్ష) సిద్ధిక్కు తత్త్వ

యుండవలయును. *జ్ఞానమననది లక్ష్మీభర్తయగు నారాయణునే యుద్దేశించియుండునదిగదా. ఆత్మప్రాప్తి [కైవల్యము] కొఱకు సంసారనివృత్తి నిచ్ఛించినను విపరీతజ్ఞానకార్యమేయగును.

కావున భగవత్ప్రాప్తికి విరోధియైన సంసారముయొక్క విమోచనమం దిచ్ఛగలిగిన యధికారికి యట్టి (మోక్ష) మనియెడిపురుషార్థము సిద్ధించు (నపుడు తత్త్వత్రయజ్ఞానము కలుగవలెను), అనియర్థము.

[1]"లోకులను పరీక్షించి" [2]"పుట్టుచున్నవాని" అనిమొదలగు శ్రుతిస్మృతులయందుఁజెప్పఁబడినమేరకు తత్త్వజ్ఞానము పుట్టుటకు పూర్వము మోక్షమందిచ్ఛ కలుగవచ్చును, కావున తత్త్వజ్ఞానమునకు పూర్వము ముముక్షుత్వము కలుగుటెట్లను శంక కెడములేదు.

(కలుగవలెను) అని-అవశ్యము కలుగవలెననుటచేత [3]"తత్త్వజ్ఞానముచే మోక్షలాభము" అనునియమము తోఁచెడిని. [3]"తత్త్వజ్ఞానముచే మోక్ష"మను నర్థము సర్వమతసమ్మతముగదా. మోక్షమందును తత్త్వమందును గదా వేఱుబాటుఁగలిగియుండుట. అయితే [3]"జ్ఞానముచే మోక్షము" అనునియమమున్నయెడల [4]"వైష్ణవుల నాశ్రయించిన పశువైనను మనుష్యుఁడైనను పక్షియైనను మోక్షమునుఁ బొందగలదు" అనియును [5]"ఎవనినెవనిని చేతులచేఁ దాఁకుచున్నాఁడో యెవనినెవనిని కండ్లచేఁ జూచుచున్నాఁడో అవి స్థావరములైనను ముక్తినిబొందుచుండగా బంధువులు ముక్తులగుదు రనుటయందు జెప్పవలసినదేమున్నది" అనియును జ్ఞానమునకు తగని తిర్యక్‌స్థావరములకును వైష్ణవసంబంధముచే మోక్షము సిద్ధించునని చెప్పెడి వచనములకు నిష్ఫలత్వము కలుగదా? అనెడుశంకకు; వాటికి మోక్షమం దాసక్తియును లేదని సమాధానము. ఇచ్చట (ముముక్షు) వైనయాత్మకేగదా (మోక్షము) సిద్ధించుటకు తత్త్వజ్ఞానము కలుగవలెనని చెప్పి

జ్ఞానముణ్డాకవేణుమ్) ఎన్నతు. అజ్ఞత్తానుమ్ ముముక్షుత్వముమ్, తత్త్వజ్ఞానముమ్ ఇరణ్డుమ్ ఇవర్గళ్ పక్కలిల్లైక్కెయిరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్ ఇవైయిరణ్డాలుమ్ పూర్ణనాయిరుప్పానొరు వైష్ణవనుడైయ అభిమానమేయివై కార్యకరమాక చ్చొల్లుకిఱతు.

ఆకైయాలే అభిమాని యానవనుడైయ జ్ఞానవిశేషత్తై క్కటాక్షిత్తే అభిమానాన్తర్భూతమానవిషయఙ్గళుక్కుమ్ ఈశ్వరన్ కార్యఞ్జెయ్కైయాలే [1]"తత్త్వజ్ఞానాన్మోక్షమ్" ఎన్గిఱవితు అవ్విడత్తిలుమ్ సద్వారకమాక సిద్ధిక్కుమ్. తత్త్వజ్ఞానమెన్నాతే (తత్త్వత్రయజ్ఞానమ్) ఎన్గైయాలే తత్త్వఙ్గళై అధికమాకవుమ్ న్యూనమాకవుమ్ కొళ్ళుకిఱబాహ్యకుదృష్టిమతఙ్గళ్ అర్థాత్ప్రతిక్షిప్తఙ్గళ్.

ఇవర్‌తామ్ (తత్త్వత్రయమ్) ఎన్ఱునిర్ణయిక్కైక్కు ప్రమాణమెన్నెన్నిల్; నిర్దోష ప్రమాణమాన వేదాన్తమ్, [2]"భోక్తాభోగ్యం ప్రేరితారంచమత్వా" ఎన్ఱుభోక్తృశబ్దత్తాలుమ్, భోగ్యశబ్దత్తాలుమ్, ప్రేరయితృశబ్దత్తాలుమ్, చిదచిదీశ్వరతత్త్వఙ్గళ్ మూన్ఱైయుమిఱే శొల్లుకిఱతు. ఆకైయాలే వేదాన్తప్రతిపాద్యమ్, తత్త్వత్రయముమే ఎన్ఱు నిశ్చయిత్తు, (మోక్షముణ్డామ్బోతు తత్త్వత్రయజ్ఞాన ముణ్డాకవేణుమ్) ఎన్గిఱార్.

ఆనాల్ [3]"తమేవం విద్వానమృతఇహభవతి। నాన్యఃపన్థాఅయనాయవిద్యతే" ఎన్ఱు వేదాన్తఙ్గళ్, భగవత్తత్త్వజ్ఞానమొన్ఱుమే మోక్షసాధన మెన్నానిఱ్క; తత్త్వాన్తరపరిజ్ఞానత్తైయుమ్ ఇవర్ మోక్షసాధనమాక వరుళిచ్చెయ్వానెన్నెన్నిల్ ; భగవత్తత్త్వత్తై యఱియుమ్బోతు, సకలచేతనాచేతన విలక్షణమాకవుమ్ ఇవఱ్ఱుక్కుక్కారణమాకవుమ్ వ్యాపక

యుండుట. ఆవచనములయందు,తిర్యక్ స్థావరములకు మోక్షమందిచ్చుయును తత్త్వజ్ఞానమునైన రెండును లేకయుండినను, ఈరెంటిచేఁ బూర్ణుఁడైయుండు నొకవైష్ణవుని యభిమానమేగదా మోక్షమును సాధించి యిచ్చునదిగఁ జెప్పబడుచున్నది.

కావున యభిమానించువానియొక్క జ్ఞానవిశేషమును కటాక్షించియే యభిమానాంతర్భూతమైన వీటికిని, ఈశ్వరుఁడు కార్యము చేయుటచే [1]"తత్త్వజ్ఞానముచేమోక్షము" అనునిది తిర్యక్‌స్థావరములయందును సద్వారకముగ సిద్ధించును. తత్త్వజ్ఞాన మనక తత్త్వత్రయ జ్ఞానమనుటచే, తత్త్వముల నధికముగను తక్కువగను తలచెడి బాహ్య కుదృష్టుల మతములు నిరసించఁబడినవని యెఱుంగునది.

వీరు తత్త్వత్రయమని నిర్ణయించుటకు ప్రమాణమేమనగా; దోషములేని ప్రమాణమైన వేదాంతము, [2]"అనుభవించువానిని, అనుభవించఁదగినదానిని, ప్రేరేపించువానినియెఱిఁగి" అని భోక్తృశబ్దముచేతను, భోగ్యశబ్దముచేతను, ప్రేరయితృశబ్దముచేతను, చిదచిదీశ్వరతత్త్వములను మూటినిగదా చెప్పుచున్నది. కావున వేదాంతముచేఁ జెప్పఁబడునది తత్త్వత్రయమే యని నిశ్చయించి (మోక్షము కలుగునప్పుడు తత్త్వత్రయజ్ఞానము కలుగవలె) నను చున్నారు.

అయితే [3]"ఇట్లు వానినెఱిగిన సంసారి చేతనుఁడు ముక్తుఁడగుచున్నాఁడు, మోక్షమునకు వేఱుమార్గములేదు" అని వేదాంతములు భగవత్తత్త్వజ్ఞానమొక్కటినే మోక్ష సాధనమని చెప్పుచుండగ వీరు వేఱుతత్త్వములయొక్క జ్ఞానమునుగూడ మోక్షసాధనముగఁ జెప్పనేల యనగా; భగవత్తత్త్వము నెఱుఁగవలసినపుడు, అది సకలచేతనాచేతనములకంటె వేఱుపడినదిగను వీటికి కారణముగను వ్యాపకమైనదిగను ధరించునదిగను నియమించునదిగను శేషిగను

౨. తత్త్వత్రయమావతు - చిత్తుమ్, అచిత్తుమ్, ఈశ్వరనుమ్.
3. చిత్తెన్గిఱతు - ఆత్మావై.

మాకవుమ్ ధారకమాకవుమ్ నియామకమాకవుమ్ శేషియాకవు మఱియ వేణ్డుకైయాలుమ్, తత్త్వాన్తరజ్ఞరై యఱియాతపోతు, ఇప్పడియఱియవిరకిల్లామైయాలుమ్ (తత్త్వత్రయజ్ఞానముణ్డాకవేణుమ్) ఎన్నక్కుఱైయిల్లై. ౧"భోక్తాభోగ్యం ప్రేరితారంచమత్వా" ౨"పృథగాత్మానం ప్రేరితారంచమత్వా జుష్టస్తతస్తేనామృతత్వమేతి" ఎన్గిఱశ్రుతికళుక్కుమ్ హృదయమితువిఱే. ఇజ్జన్మత్తిల్ ౩"తమేవంవిద్వాన్" ఇత్యాదిశ్రుతియోడుతలుక్కువిరోధమ్వరుమ్ ఆకైయాలిన్ద శ్రుతిచ్ఛాయైయాలే ఇవరుమ్ అరుళిచ్చెయ్ తారాకైయాలే వేదాన్తవిరోధప్రసంగమేయిల్లై.

౨. తత్త్వత్రయన్దానే తెన్నుమాకాఙ్క్షైయిలే యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (తత్త్వత్రయమావతు చిత్తుమచిత్తు మీశ్వరనుమ్) ఎన్ఱు. (చిత్తు) ఆవతు-చైతన్యాధారమానవస్తు. (అచిత్తు) ఆవతు-చైతన్యానాధారమానవస్తు. (ఈశ్వరన్) ఆకిఱాన్ - యోగవైశేషికాది తన్త్రిత్తిలుళ్ళార్ శొల్లుకిఱకణక్కిలే యొరుపురుష విశేషమన్ఱిక్కే, వేదాన్తికళ్ శొల్లుకిఱచిదచిన్నియన్తా. ౪"క్షరంప్రధానమమృతాక్షరంహరః, క్షరాత్మానావీశతేదేవఏకః" ౫"ప్రధానక్షేత్రజ్ఞపతిర్గుణేశః" ఎన్నక్కడవతిఱే.

---

౨. తత్త్వత్రయమనునది - చిత్తును, అచిత్తును, ఈశ్వరుఁడును.
3. చిత్తనునది - ఆత్మను.

యెఱుఁగబడవలసినందుచేతను, వేఱుతత్త్వముల నెఱుఁగక్కిల్లెఱుఁగుట కుపాయము లేనందుచేతను, తత్త్వత్రయజ్ఞానము కలుగవలయునని చెప్పుటయందు దోషములేదు. ౧"అనుభవించువానిని అనుభవించదగినదానిని ప్రేరేపించువానిని యెఱిఁగి" ౨"తనను, తనను ప్రేరేపించు పరమాత్మను, వేఱుగనెఱిఁగి, ఆయెఱుకవలన భగవంతుని కృపాపాత్రుండగు వాఁడుదానిచే మోక్షమును బొందుచున్నాఁడు" అనియెడు శ్రుతులకు నభిప్రాయమిదియెగదా! ఇట్లు కానిపక్షమున ౩"ఇట్లువానినెఱిఁగినవాఁడు" అను మొదలగుశ్రుతితో దీనికి విరోధముకలుగును. కావున వీరును నీశ్రుతిరీతిగ నానతిచ్చిరిగాన వేదాంతవిరోధమునకు ప్రసక్తియే లేదు.

౨. తత్త్వత్రయమన నెద్దియను †జిజ్ఞాసయం దానతిచ్చుచున్నారు. (తత్త్వత్రయమనునది చిత్తును, అచిత్తును, ఈశ్వరుఁడును) అని. (చిత్తు) అనునది చైతన్యము [జ్ఞానము] నకాధారమైన వస్తువు. అచిత్తు, అనునది జ్ఞానములేని వస్తువు, ఈశ్వరుఁడనుట, యోగము వైశేషికము మొదలైనశాస్త్రనిష్ఠులు చెప్పెడురీతిగ నొకపురుష విశేషమును కాదు. మఱి ఎవరిననగా వేదాంతులు చెప్పెడి చిత్తును నచిత్తును నియమించువానిని ౪"నశించునట్టిది ప్రకృతి, అమృతమై నశించనివాఁడు జీవుఁడు, ప్రకృతిని జీవుని నియమించెడి నీశ్వరుఁడొక్కఁడు" ౫"ప్రకృతికినియాత్మకును పతియగువాఁడు సత్త్వాదిగుణములకీశ్వరుఁడు" అని చెప్పియున్నదిగదా.

---

† జిజ్ఞాస. తెలిసికొనవలయునను నభిలాష.

3. ఉద్దేశక్రమత్తిలే, తత్త్వత్రయత్తినుడైయవుమ్ స్వరూపస్వభావ విశేషఙ్గళై ఉపపాదిప్పతాకత్తిరువుళ్ళమ్బత్తి, ప్రథమమ్ చిత్తత్త్వత్తై ఉపపాదిక్క ఉపక్రమిక్కిఱార్. (చిత్తెన్ఱగిఱతుఆత్మావై) ఎన్ఱు. నడువిల్ తిరువీతిప్పిళ్ళైభట్టరుమ్, ఆచ్చాన్ పిళ్ళైయుమ్, ముతలానవాచార్యర్కళ్ తత్త్వత్రయమరుళిచ్చెయ్కిఱవిడత్తిల్, అచిదుపక్రమమాక వరుళిచ్చెయ్తార్కళ్ ; ఇవర్ చిదుపక్రమమాక వరుళిచ్చెయ్తార్. ఇతుక్కుక్కరుత్తు - అచిత్తత్త్వమ్ హేయతయాజ్ఞాతవ్యమాకైయాలుమ్, ఈశ్వరనుపాదేయతయా జ్ఞాతవ్యనాకైయాలుమ్. ఇప్పడి ఇరణ్డుతత్త్వత్తైయు మఱికైక్కు అధికారియాన చేతననుడైయస్వరూపన్దన్నై ముతలిలే యఱిన్దుకొళ్ళ వేణుమిఱే ఎన్ఱు.

అవర్కళ్ తానప్పడి యరుళిచ్చెయ్వా నెన్నెన్నిల్ ; ఆత్మావినుడైయ ప్రకృతేః పరత్వజ్ఞానమ్ ప్రకృతియై యఱియాతపోతుకూడామైయాలే మున్దుఱప్రకృతి తత్త్వత్తైయఱిన్దు, అనన్తరమ్ తద్వ్యతిరిక్తనాయ్ తదన్తర్వర్తియాన వాత్మావైయఱిన్దు, అనన్తరమ్ ఆత్మావుక్కన్తర్యామియాయ్ శరీరత్తుక్కు ఆత్మావైప్పోలే ఉభయత్తుక్కు మభిమానియాయిరుక్కిఱ పరమాత్మావినుడైయ స్వరూపత్తైయఱికై బుద్ధ్యారోహక్రమమాకైయాలే యరుళిచ్చెయ్తార్కళ్.

అచిదుపక్రమమాకచ్చొల్లుకిఱతు - అన్నమయమ్ తుడఙ్గి ఆనన్దమయ నళవుమ్ ఆరోహిత్త శ్రుతిమర్యాదైక్కుచ్చేరుమ్; చిదుపక్రమమాక చ్చొల్లుకిఱవితు-[౧]"భోక్తా భోగ్యం ప్రేరితారమ్" ఇత్యాది శ్రుతిక్కుచ్చేరుమ్ ; ఆకైయా లిరణ్డుక్రమముమ్ వేదాన్తసిద్ధమ్. [3]"చిదచిదీశ్వరతత్స్వభావ" ఎన్ఱు ఆళవన్దారుమ్, [౪] "అశేషచిదచిద్వస్తుశేషిణే"

---

3. ఉద్దేశక్రమముచే తత్త్వత్రయముయొక్క స్వరూప స్వభావవిశేషములను ఉపపాదించుటకుఁ దలచి మొదట చిత్తత్త్వము నుపపాదించుట కుపక్రమించుచున్నారు. (చిత్తనునదియాత్మను) అని. నడువిల్ తిరువీధిప్పిళ్ళభట్టరు ఆచ్చాన్ పిళ్ళ మొదలైనపూర్వాచార్యులు తత్త్వత్రయము నానతిచ్చునపుడు అచిత్తు నుపక్రమించి యానతిచ్చియున్నారు. వీరు చిత్తునుపక్రమించి యానతిచ్చియున్నారు. ఇందుకభిప్రాయము. అచిత్తత్త్వమును విడువఁదగినదిగ నెఱుఁగవలసినందుచేతను, ఈశ్వరునిపొందఁదగినవానిగ నెఱుఁగవలసినందుచేతను, ఇట్లీరెండు తత్త్వముల నెఱుఁగుట కధికారియైన చేతనునిస్వరూపము మొదట నెఱుఁగఁ దగినదిగదా యని యెఱుంగునది.

అయితే నడువిల్ తిరువీధిప్పిళ్ళ భట్టరు ఆచ్చాన్పిళ్ళ మొదలైనవారలు అచిత్తు నుపక్రమించియానతిచ్చినది యెందుకనగా ; ఆత్మ ప్రకృతికంటె వేఱనియెడు జ్ఞానము ప్రకృతినెఱుగక సంభవించదుగాన మొదట ప్రకృతి తత్త్వము నెఱిగి, అటువెనుక దానికంటె వ్యతిరిక్తుఁడై దానికంతర్యామియైన ఆయాత్మ నెఱిగి, యనన్తరమాత్మకంతర్యామియై శరీరమునకాత్మవలె రెంటికిని యభిమానియైయుండు పరమాత్మయొక్క స్వరూపము నెఱుగుట బుద్ధియారోహించు క్రమముగనుక నటులానతిచ్చిరి.

అచిత్తును ప్రారంభించి చెప్పెడి నిది అన్నమయమును ప్రారంభించి యానందమయుని వరకు క్రమక్రమముగఁ జెప్పుచువచ్చిన శ్రుతిరీతికిచేరును. చిత్తును ప్రారంభించి చెప్పెడినిది [౧]"అనుభవించువానిని అనుభవించఁ దగినదానిని ప్రేరేపించువానిని" అను మొదలగు శ్రుతులకుచేరును. కావున రెండుక్రమములును వేదాంతముచే సిద్ధములైనవి [3]"చిత్తు నచిత్తు నీశ్వరుఁడును వానిస్వభావమును" అని యాళవందార్లును [౪]"సమస్తచిదచిద్వస్తువులకు శేషి

౪. ఆత్మస్వరూపమ్, "శెన్ఱు శెన్ఱుపరమ్పరమాయ్"

ఎన్ఱు భాష్యకారరు మరుళిచ్చెయ్‌తవచనఙ్గళ్ ఉభయకోటియిలుమ్ శేరుమ్. ఎఙ్ఙనేయెన్నిల్; చిదుపక్రమయోజనైక్కుత్తానే స్వరసమాయిరున్దతిఱే; అచిదుపక్రమయోజనైయిల్ వన్దాల్ క్రమవివక్షయావన్ఱు అవర్‌కళప్పడి యరుళిచ్చెయ్‌తతు, సమస్తపదమాకవరుళిచ్చెయ్‌కైయాలే. సమాసత్తిల్ అభ్యర్హితమాతల్, అల్పాచ్‌తరమాతల్, మున్పడక్కడవతెన్ఱు న్యాయత్తైప్ప ఱ్ఱి, అల్పాచ్‌తరమానచిచ్ఛబ్దమ్ మున్నాకవరుళిచ్చెయ్‌తార్‌కళిత్తనై. అభ్యర్హితనానవీశ్వర న్ఱన్నైముతలి లెడాతే చిచ్ఛబ్దత్తాలే చేతననై చ్చొల్లిఱ్ఱు, [౧]"అల్పాచ్‌తరంపూర్వమ్" ఎన్ఱుఅనుశాసనబలత్తాలే. ఇప్పడి యిరణ్డుక్రమముమ్ వేదవైదికపరిగృహీతమాకైయాలే ఇర ణ్డుమ్ ముఖ్యమెన్ఱు కొళ్ళక్కుఱైయిల్లై. చిచ్ఛబ్దమ్ [౨]"ప్రేక్షోపలబ్ధిశ్చిత్ సంవిత్ప్రతిప జ్జ్ఞప్తిచేతనాః" ఎన్ఱు జ్ఞానవాచిశబ్దఙ్గళోడే సహపఠితమాకైయాలుమ్, జ్ఞానాశ్రయవస్తువి లితుక్కు ప్రసిద్ధిప్రాచుర్యమిల్లామైయాలుమ్, [౩]"క్షరాత్మానావీశతేదేవఏకః" [౪]"యఆత్మాన మన్తరోయమయతియమాత్మానవేద" [౫]"యస్యాత్మాశరీరమ్" [౬]"ఆత్మా శుద్ధోక్షరః" [౭]"ఆత్మాజ్ఞానమయోఽమలః" ఎన్ఱు ఇప్పడిశ్రుతిస్మృతికళిలే పలవిడఙ్గళిలుమ్ శొల్లుకైయాలే ఆత్మశబ్దత్తుక్కు జీవవిషయత్తిల్ ప్రసిద్ధిప్రాచుర్యముణ్డాకైయాలుమ్, (చిత్తెన్ఱుఆత్మావై) ఎన్ఱు స్ఫుటమాక వరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్.

౪. ఇని,ఇన్దవాత్మావినుడైయస్వరూపమిరుక్కుమ్పడి యెఙ్గనేయెన్ఱు శఙ్కైయిలే,ఆత్మస్వ రూపలక్షణత్తైయరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్.(ఆత్మస్వరూపమ్ "శెన్ఱుశెన్ఱుపరమ్పరమాయ్")ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

౪. ఆత్మస్వరూపము "వెళ్లి వెళ్లిపైపైనిదియై"

యగువానికొరకు" అని భాష్యకారులును ఆనతిచ్చిన వచనములు, ఇరుగడల నొప్పును. ఎట్ల నగా; చిత్తును ప్రారంభించి చెప్పెడురీతికి స్వరసముగ నేయుండెనుకదా; ఇఁకనచిత్తును ఉపక్ర మించి చెప్పెడిరీతికిఁ బొందియుండు టెట్లనగా; ఆశ్రీయాళవందారును శ్రీభాష్యకారులును సమాస యుక్తమైన పదముగ నానతిచ్చి యుండుటవలన, క్రమమును జెప్పవలెననెడు తలంపుచేగాదని యెఱుంగునది. సమాసమందు పూజింపదగినయర్థమును బోధించు పదమునైనను కొద్దియచ్చులుగల పదమునైనను మొదటఁ జెప్పవలెనను న్యాయము ననుసరించి, కొద్దియచ్చులుగల చిత్తను శబ్ద మును ముందుగ నానతిచ్చిరి. పూజింపఁదగిన నీశ్వరుని ముందుగ నెత్తక చిత్తను శబ్దముచేత చేతనునిఁ జెప్పియుండుట [౧]"కొద్దియచ్చులుగలశబ్దమును మొదటఁ జెప్పవలె" ననుసూత్ర బలముచేత. ఈరీతిగ రెండుక్రమములను, వేదములును వైదికులును అంగీకరించి యున్నారు కావున రెండును ముఖ్యములని అంగీకరించుటయం దాక్షేపము లేదు. నిఘంటువులయందు చిత్తను శబ్దము [౨]"ప్రేక్షా-ఉపలబ్ధిః-చిత్-సంవిత్-ప్రతిపత్-జ్ఞప్తిః-చేతనా" అని జ్ఞాన మునుఁ జెప్పెడి శబ్దములతోఁగూడ పఠింపఁబడియుండుటచేతను, జ్ఞానమునకాశ్రయమైనవస్తువు నందు దీనికి ప్రసిద్ధి మిక్కిలి లేనందుచేతను, [౩]"ప్రకృతిని ఆత్మను ఒక్కఁడగుదేవుఁడు నియ మించుచున్నాఁడు" [౪]"ఎవఁడాత్మలోపలనున్నవాఁడై ఆత్మను నియమించుచున్నాఁడో, ఎవని నాత్మయెఱుఁగదో" [౫]"ఎవనికి ఆత్మశరీరమో" [౬]"ఆత్మ శుద్ధుఁడు నాశనులేనివాఁడు" [౭]"ఆత్మజ్ఞానమయుఁడు, నిర్మలుఁడు" అని ఇట్లు శ్రుతిస్మృతులయందు పలుచోట్లను చెప్పుట వలన ఆత్మశబ్దమునకు జీవవిషయమై ప్రసిద్ధి మెండుగ నుండుటచేతను చిత్తనునది యాత్మను అని వ్యక్తముగ నానతిచ్చుచున్నారు.

౪. ఇఁక నీయాత్మయొక్క స్వరూపముండు విధ మెట్లనియెడు శంకయందు ఆత్మస్వరూప లక్షణము నానతిచ్చుచున్నారు.(ఆత్మస్వరూపము "వెళ్లివెళ్లిపైపైనిదియై") అని ప్రారంభించి.

ఎఽగిలపడియే దేహేన్ద్రియమనఃప్రాణ బుద్ధివిలక్షణమాయ్, అజ
డమాయ్, ఆనన్దరూపమాయ్, నిత్యమాయ్, అణువాయ్, అవ్య
క్తమాయ్, అచిన్త్యమాయ్, నిరవయవమాయ్, నిర్వికార

శ్రుతిస్మృత్యాదికళిలే ఒన్ఱైచ్చొల్లలాయిరుక్క, ఇప్పోతు ఆఴ్వారరుళిచ్చెయ్త శబ్దైయై యెడుత్తతు, తత్త్వప్రతిపాదకఙ్గళాన శ్రుత్యాదికళిలుఙ్గాట్టిల్ తత్త్వదర్శికళిల్ ప్రధానరానవాఴ్వారుడైయవచనమే తత్త్వనిర్ణయత్తుక్కుముఖ్యప్రమాణమెన్ఱు తోన్ఱుకైక్కాక. [౧]''విధయశ్చవైదికాస్త్వదీయగమ్భీరమనోనుసారిణః'' ఎన్ఱిఱే పరమాచార్యరుమరుళిచ్చెయ్తతు. స్వరూపమావతు-స్వస్థానరూపమ్; అతావతు-అసాధారణాకారమ్. [౨]''శ్వెన్ఱు శ్వెన్ఱుపరమ్పరమాయ్'' ఎన్ఱతు పోయ్ప్పోయ్ ఒన్ఱుక్కొన్ఱు మేలాయిరుక్కిఱ అన్నమయ ప్రాణమయ మనోమయఙ్గళుక్కవ్వరుకాయెన్ఱపడి. (దేహేన్ద్రియమనఃప్రాణబుద్ధివిలక్షణమాయ్) ఎఽగిఱ విడత్తిల్, బుద్ధిశబ్దత్తాల్-మహదనుగృహీతమాన వన్తఃకరణత్తై చ్చొల్లుకిఱతో? జ్ఞానత్తైచ్చొల్లుకిఱతో? వెన్నిల్; ఇవరుక్కిఙ్గు వివక్షితమ్ జ్ఞానమాక వేణుమ్; తత్త్వశేఖరత్తిల్ దేహాదివైలక్షణ్య మరుళిచ్చెయ్కిఱవిడత్తిల్ అప్పడి యరుళిచ్చెయ్కైయాలే. [౩]''దేహేన్ద్రియమనఃప్రాణధీభ్యోన్యః'' ఎన్ఱిఱే ఆళవన్దారు మరుళిచ్చెయ్తతు. ఉద్దేశమ్ లక్షణమ్ పరీక్షై ఎన్ఱు మూన్ఱువకైప్పట్టిఱే తత్త్వనిర్ణయక్రమ మిరుప్పతు; అతిల్ (చిత్తుమచిత్తుమీశ్వరనుమ్) ఎన్ఱు తత్త్వత్రయత్తైయు ముద్దేశిత్తు, ఉద్దేశక్రమత్తిలే అవఱ్ఱినుడైయ స్వరూపశోధనమ్ పణ్ణువతాక నినైత్తు, ప్రథమత్తిలే చిచ్ఛబ్దో ద్ది

అనురీతిగ దేహము ఇంద్రియము మనస్సు ప్రాణము బుద్ధి వీటి
కంటె వేఱై, అజడమై, ఆనందరూపమై, నిత్యమై, అణువై, అవ్య
క్తమై, అచింత్యమై, అవయవములులేనిదై, వికారములు

శ్రుతిస్మృతులయందొకటిని జెప్పదగియుండగా ఇపుడు ఆళ్వారులానతిచ్చిన పాశురమును జెప్పియుండుట, తత్త్వములను జెప్పెడు శ్రుత్యాదులకంటె తత్త్వములను ప్రత్యక్షముగ జూచిన వారలలో ముఖ్యులైనయాళ్వారుల పలుకే తత్త్వముల నిర్ణయించుటకు ముఖ్యప్రమాణమని తోచుటకుగాను. [౧]''వైదికవిధులును నీవారి [నీభక్తుల] యొక్క గంభీరమైన మనస్సును అనుసరించు చున్నవి'' అనిపరమాచార్యు లానతిచ్చియున్నారుగదా. స్వరూపమనగా తనదియగురూపము; అనగా ముఖ్యమైనయాకారము. [౨]''వెళ్ళి వెళ్ళి పైపైనిదియై'' అని చెప్పినది, వెళ్ళి వెళ్ళి యొకటికొకటి పైబడియుండు అన్నమయము ప్రాణమయము మనోమయము వీనికి పైబడియుండునదియనియర్థము. (దేహేంద్రియమనఃప్రాణబుద్ధులకంటె వేఱై) అనుచోట బుద్ధిశబ్దముచే మహత్తత్త్వముచే గలిగినయంతఃకరణమును జెప్పుచున్నదా? జ్ఞానమును జెప్పుచున్నదా? అనగా; వీరిచ్చోట జెప్పదలచినది జ్ఞానమునై యుండవలెను; ఏలయనగా, తత్త్వశేఖరమునందు దేహాదులకంటె వేఱని చెప్పెడుచోట నట్లానతిచ్చియుండుటవలన. [౩]''దేహము ఇంద్రియము మనస్సు ప్రాణములు జ్ఞానము వీనికంటె వేఱైనవాడు'' అనిగదా శ్రీయాళవందారు లానతిచ్చియుండుట. తత్త్వములనిర్ణయించుక్రమము, ఉద్దేశము లక్షణము పరీక్ష అని మూడువిధములై గదా యుండుట; అందు (చిత్తును అచిత్తును ఈశ్వరుడును) అని తత్త్వత్రయమును ఉద్దేశించి ఉద్దేశక్రమముగా వాటియొక్క స్వరూపములను శోధించుటకు దలచి ప్రథమమందు చిత్ అనుశబ్దముచే నుద్దేశింప

మాయ్, జ్ఞానాశ్రయమాయ్, ఈశ్వరనుక్కు నియామ్యమాయ్,
ధార్యమాయ్, శేషమాయిరుక్కుమ్.

౫. ఆత్మస్వరూపమ్ దేహాదివిలక్షణమానపడి యెన్నెన్నిల్ ;

ప్పి నానవాత్మావినుడైయ స్వరూపశోధనమ్ పణ్ణువతాక ఉపక్రమిత్తు, (దేహేన్ద్రియమనఃప్రాణబుద్ధివిలక్షణమాయ్) ఎన్రుతుడఙ్గి (శేషమాయిరుక్కుమ్) ఎన్నుమళవాక స్వరూపలక్షణత్తై యరుళిచ్చెయ్తార్; అత్తైపరీక్షిక్కిఱార్ మేల్.

౬. అతిల్ ప్రథమత్తిలే ఆత్మస్వరూపత్తినుడైయ దేహాదివైలక్షణ్యత్తై శోధిప్పతాక తజ్జిజ్ఞాసుక్కళుడైయ ప్రశ్నత్తై యనుభాషిక్కిఱార్ (ఆత్మస్వరూపమ్ దేహాదివిలక్షణమానపడి యెన్నెన్నిల్) ఎన్రు.

ఇతు తన్నై తత్త్వశేఖరత్తిలే ఇవర్ తామే విస్తరేణ అరుళిచ్చెయ్తార్. "దేహమ్ అనేకావయవసఙ్ఘాతాత్మకమ్ ఎన్నుమిడమ్ సిద్ధమ్. అతిలెల్లావయవఙ్గళుక్కుమ్ చైతన్యముణ్డాకిల్, అనేకచేతనోపలబ్ధి ప్రసఙ్గిక్కుమ్ ; అవయవఙ్గళుక్కన్యోన్యమవివాదనియమముమ్, అవర్ఱిల్ మమతా బుద్ధియుమ్, మమతావ్యవహారఙ్గళుమ్ కూడాతు. ఓరవయవత్తుక్కే చైతన్యఙ్గొళ్ళిల్, అతువిచ్ఛిన్నమానాల్, అవయవాన్తరమతనుభవిత్తత్తై స్మరిక్కక్కూడాతు; పిన్బు, అహంబుద్ధివ్యవహారఙ్గళుమ్ మమతాబుద్ధివ్యవహారఙ్గళుమ్ తవిరవేణుమ్; సర్వశరీరవ్యాపియాన సుఖదుఃఖానుభవముఙ్గూడాతు. అవయవసఙ్ఘాతాత్మకమన్రు శరీరమ్, అవయవి,

---

లేనిదై. జ్ఞానమునకునికిచోటై, ఈశ్వరునికి, నియమించదగినదియై, ధరించఁదగినదియై, శేషమై, యుండును.

౫. ఆత్మస్వరూపము దేహాదులకంటె వేఱై యుండు విధమెట్లనగా;

బడిన ఆత్మయొక్క స్వరూపమును శోధించవలెనని యుపక్రమించి (దేహము ఇంద్రియము మనస్సు ప్రాణము బుద్ధి వీటకంటె విలక్షణమై) అని యారంభించి (శేషమైయుండును) అనువరకు, స్వరూపలక్షణముల నానతిచ్చిరి; పైన దానిని పరీక్షించుచున్నారు.

౬. అందు ప్రథమమందు ఆత్మస్వరూపము దేహాదులకంటె వేఱై యుండుటను పరీక్షించుటకై దానినెఱుఁగ నిచ్ఛఁగలవారి ప్రశ్నను అనువదించుచున్నారు (ఆత్మస్వరూపము దేహాదులకంటె వేఱైయుండువిధ మెట్లనగా) అని.

దీనిని వీరే తత్త్వశేఖరమునందు విస్తరముగ నానతిచ్చియున్నారు. "దేహము అనేకావయవములయొక్క సమూహస్వరూపమనుట సుప్రసిద్ధము. దానియందుగల సర్వావయవములకును జ్ఞానము కలిగియున్నయెడల అనేక చేతనులు తోఁచవలసియుందురు. అట్లైన అవయవములకు పరస్పర మెల్లప్పుడు తగవులేకయుండుటయును వాటియందు నాది యనుబుద్ధియును నాది యనువ్యవహారమును గూడదు, ఒకయవయవమునకే జ్ఞానమున్నది యని యొప్పుకొనునెడల, ఆయవయవము నఱుకఁబడినపుడు అది యనుభవించినదానిని మఱియొకయవయవము స్మరించఁగూడదు, మఱియు నేను నాది యనెడి వ్యవహారములను విడువవలసియుండును, శరీరమందంతట వ్యాపించియుండెడి సుఖ దుఃఖములను అనుభవించుటయుఁగూడదు. శరీరము అవయవసమూహరూపముగాదు, అవయవములనుఁ గలిగియుండునది;

అతిలే చైతన్య మెన్నవొణ్ణాతు; ఉపలమ్భానుపపత్తికళిల్లామైయాలే, అవయవిస్వీకారమనుపపన్నమాకైయాలే. కిఞ్చ ౧"బాలదేహోఽహం మన్దజ్ఞానః యువదేహోఽహం బహుజ్ఞానః మమ శరీరమ్" ఎన్ఱు శరీరాహమర్థఙ్గళిల్ పిఱక్కిఱ అభేదప్రతిపత్తియుమ్ భేదవ్యవహారముఙ్కూడాతు, ౨"మమాయమాత్మా" ఎన్ఱవిడత్తిఱ్పోలే అముఖ్యమెన్నవొణ్ణాతు, ముఖ్యబాధమిల్లామైయాల్. అన్ఱిక్కే అహంబుద్ధిక్కు శరీరమ్ విషయమెన్ఱు కొణ్డాలుమ్, శ్రుతియాలుమ్ శ్రుత్యర్థప్రతిపత్తికళాలుమ్ దేహాతిరిక్తనాయ్ దేహాన్తర పరిగ్రహయోగ్యనాన వాత్మాసిద్ధన్. బాహ్యేన్ద్రియఙ్గళుమ్ ఆత్మావాకమాట్టాతు; ఒరువనే సర్వేన్ద్రియ విషయఙ్గళైయుమ్ అఱికైయాల్. ఇప్పడికొళ్ళాతపోతు ౩"యావనోరువనాన నానివ్వర్థత్తైక్కణ్డేన్, అవనానేస్పర్శియానిన్ఱేన్" ఎన్ఱుమ్ ప్రతిసంధానముఙ్కూడాతు. చక్షుస్సే ఆత్మావాకిల్, అన్ధన్ రూపత్తై స్మరియాతొழியవేణుమ్. శ్రోత్రమే ఆత్మావాకిల్, బధిరన్ శబ్దత్తై స్మరియాతొழியవేణుమ్. ఇప్పడిమఱ్ఱై ఇన్ద్రియఙ్గళిలుమ్ కణ్డుకొళ్వతు. అన్తఃకరణముమ్ ఆత్మావాకమాట్టాతు; స్మర్తావినుడైయ స్మరణాదికార్యఙ్గళుక్కు కరణమాక కల్పితమాకైయాలే. ఇతుతానే స్మరిక్కిఱతు ఎన్నవొణ్ణాతు; స్మరణత్తుక్కు కరణమిల్లామైయాలే. కరణముమితుతానే యెన్నవొణ్ణాతు; విరుద్ధమాకైయాలే. వేఱొన్ఱు కరణమెన్నిల్; అతుబాహ్యకరణమాకిల్, అతిల్లాతవనుక్కు స్మృతికూడాతు. అన్తఃకరణమాకిల్ ఆత్మావుక్కు మనస్సెన్ఱు పేరిట్టతాయ్ విడుమ్. అన్తఃకరణ మనపేక్షితమాకిల్, ఇన్ద్రియార్థ

దానిలో జ్ఞానమున్నది అనియుఁ జెప్పఁగూడదు; అట్లు కనఁబడనందుచేతను; అట్లొప్పుకొననియెడల బాధకములేనందుచేతను, అవయవములనుఁ గలిగియుండునదియని యొప్పుకొనుట తగినదికానందుచేత. మఱియు ౧"బాలదేహముఁగలిగిన నేను మందబుద్ధిఁ గలవాఁడు ప్రాయపుదేహముఁ గలిగిన నేను బహుబుద్ధిఁగలవాఁడు నాయొక్క శరీరము" అని శరీరమందును నేననుదానియందును కలుగుచున్న భేదజ్ఞానమును, భేదవ్యవహారమును గూడదు. ౨"ఈయాత్మనాది" అని చెప్పెడి స్థలమునందువలె ముఖ్యము కాదనఁగూడదు; ముఖ్యమనియొప్పుకొనినయెడల విరోధములేమిచే. అట్లుకాక నేననియెడి జ్ఞానమునకు విషయము శరీరమే యనుకొనినను శ్రుతులచేతను శ్రుతులయందుఁ జెప్పినవానికి ప్రామాణ్యముకలుగకపోవునందుచేతను, దేహముకంటె వేఱై, మఱియొక దేహమును పరిగ్రహించుటకు యోగ్యుఁడైన ఆత్మ సిద్ధించుచున్నాఁడు. బాహ్యేంద్రియములును ఆత్మకానేరవు; ఏలయనగా, ఒక్కఁడే యన్నియింద్రియములయొక్క విషయముల నెఱుఁగుటచేత. ఇట్లొప్పుకొననియెడల ౩"ఏ నేను ఈవస్తువునుఁజూచితినో ఆనేనే తాకుచున్నాను" అని తలచియుండుటయునుఁ గూడదు. నేత్రమే యాత్మయైనయెడల గ్రుడ్డివాఁడు రూపమును స్మరించకయుండవలెను; చెవియే యాత్మయైనయెడల చెవిటివాఁడు శబ్దమును స్మరించకయుండవలెను; ఇట్లు తక్కిన ఇంద్రియములందును కనుగొనవలెను. అంతఃకరణమున్ను ఆత్మకానేరదు; ఏలయనగా, స్మరించువానియొక్క తలఁపు మొదలగు పనులకు సాధనముగఁ గల్పించఁబడినది యగుటచేత. ఇదియేస్మరించుచున్నదియని యనగూడదు; ఏలయనగా, స్మరించుటకు మఱియొకకరణములేనందుచేత. ఇదియే స్మరించుటకు సాధనమని యనఁగూడదు; విరోధముకలుగుటవలన. వేఱొకటి దీనికి కరణముగ నున్నదియని యనునెడల; అది బాహ్యకరణమైననో, అది లేనివానికి తలఁపుగూడదు. అంతఃకరణమైననో ఆత్మకు మనస్సని పేరిడినటులగును. అంతఃకరణ మక్కఱలేనిపక్షమున ఇంద్రియములకును విషయముల

౬. దేహాదికళ్ "ఎన్నుడైయదేహాదికళ్" ఎన్ఱు ఆత్మావిల్ వేఱు
పట్టుత్తోన్ఱుకైయాలుమ్, "ఇదమ్" ఎన్ఱు తోన్ఱుకైయా
లుమ్; ఆత్మా నాన్ ఎన్ఱు తోన్ఱుకైయాలుమ్,

సంబన్ధముణ్డానపోతెల్లామ్ జ్ఞానమ్ పిఱక్కవేణుమ్, ఆకైయాల్ మనస్సు మాత్మావాకమాట్టాతు. ప్రాణఙ్గళు మాత్మావాకమాట్టాతు ; సంఘాతరూపఙ్గళాకైయాలే. దేహమాత్మావెన్గిఱ పక్షత్తుక్కుచ్చొన్నదూషణఙ్గళిఙ్గుమ్ తుల్యమ్. జ్ఞానముమాత్మావాక మాట్టాతు; ౧"ఎనక్కుజ్ఞానమ్పిఱన్దతు, నశిత్తతు" ఎన్ఱుక్షణికముమాయ్ ఆత్మధర్మముమాయ్ తోన్ఱుకైయాలే. స్థిరనాయిరుప్పానో రాత్మావుణ్డెన్నుమిడమ్ ౨"నేన్ఱుకణ్డనానే ఇన్ఱుమ్కాణానిన్ఱేన్" ఎన్గిఱప్రత్యభిజ్ఞైయాలే సిద్ధమ్" ఎన్ఱుఇప్పడి విస్తరేణ వరుళిచ్చెయ్తారిఱే.

౬. ఇప్పడి తనిత్తనియే యెడుత్తుక్కళిక్కుమళవిల్ గ్రన్థవిస్తరమామెన్ఱు మన్దమతికళుక్కుమ్ ప్రతిపత్తియోగ్యమామ్పడి, దేహాదికళై సముచ్చిత్యోపాదానమ్పణ్ణి అవర్ఱిల్కాట్టిలాత్మావుక్కుణ్డాన వైలక్షణ్యత్తై చ్చిలయుక్తి విశేషఙ్గళాలే సుగ్రహమాక వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (దేహాదికళ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

(దేహాదికళ్ "ఎన్నుడైయదేహాదికళ్" ఎన్ఱు ఆత్మావిల్ వేఱుపట్టుత్తోన్ఱుకైయాలుమ్ "ఇదమ్" ఎన్ఱు తోన్ఱుకైయాలుమ్ ఆత్మానాన్ ఎన్ఱు తోన్ఱుకైయాలుమ్) అతావతు - దేహాదికళానవై ఎన్నుడైయదేహమ్, ఎన్నుడైయవిన్ద్రియమ్, ఎన్నుడైయమనస్సు, ఎన్నుడైయప్రాణన్, ఎన్నుడైయబుద్ధి, ఎన్ఱు మమతాబుద్ధిక్కుమ్ మమతావ్యవహారత్తుక్కుమ్

---

౬. దేహాదులు "నాయొక్క దేహాదు" లని ఆత్మకంటె వేఱుపడి
తోచుటచేతను "ఇది" అని తోచుటచేతను, ఆత్మ నేనని
తోచుటచేతను,

కును సంబంధము కలిగినప్పుడెల్ల జ్ఞానముకలుగవలెను. కావున మనస్సునాత్మకానేరదు. ప్రాణములును ఆత్మకానేరవు; ఏలయనగా, సమూహరూపములైనందువలన. దేహము ఆత్మయను పక్షమునఁ జెప్పిన దూషణములు వీనికినిఁగలవు. జ్ఞానము నాత్మకానేరదు; ఏలయనగా, ౧"నాకు జ్ఞానముకలిగెను నశించెను" అని క్షణకాలమాత్రముండునదిగను, ఆత్మయొక్క గుణముగను, తోచుటచేత. ౨"నిన్న చూచిన నేనే నేడునుఁ జూచుచున్నాను" అనియెడి జ్ఞాపకము వలన చలించని యొకయాత్మకలఁడనుట సిద్ధము" అని యిట్లు తత్త్వశేఖరమందు విస్తరముగ నానతిచ్చియున్నారుగదా.

౬. ఇట్లు వేర్వేఱుగ నెత్తి త్రోయునెడల గ్రంథము విస్తరించునని తలచి మందమతులకును విశ్వసింపఁ దగునటుల, దేహాదులను ప్రోగుచేసి వాటికంటె నాత్మకు గల వేఱుబాటును కొన్ని యుక్తివిశేషములచే సులభముగ గ్రహించునటు లానతిచ్చుచున్నారు. (దేహాదులు) అని ప్రారంభించి.

(దేహాదులు "నాయొక్క దేహాదులు" అని ఆత్మకంటె వేఱుపడి తోచుటచేతను "ఇది" అని తోచుటచేతను ఆత్మ నేననితోచుటచేతను) అట్లనగా దేహాదులు, నాదేహము నాయింద్రియము నామనస్సు నాప్రాణము నాబుద్ధి అని నాదియనెడు ఎఱుకకును నాదియనెడ

ఇవై యొరుకాల్ తోన్ఱి యొరుకాల్ తోన్ఱామైయా
లుమ్, ఆత్మా ఎప్పోతుమ్ తోన్ఱుకైయాలుమ్,

విషయమాయ్క్కొణ్డు, అహమర్థభూతనాన వాత్మావుక్కన్యమాయ్త్తోన్ఱుకైయాలుమ్, అప్ప డియే ఇతు దేహమ్ ఇతు ఇన్ద్రియమ్ ఎన్ఱు ఇదంబుద్ధి వ్యవహారవిషయమాయ్క్కొణ్డు, అహ మర్థవ్యతిరిక్తమాయ్ త్తోన్ఱుకైయాలుమ్, అజ్గన్ఱిక్కే, ఆత్మా అహమర్థభూతనాయ్క్కొణ్డుతో న్ఱుకైయాలు మెన్ఱపడి. (ఇవై యొరుకాల్ తోన్ఱియొరుకాల్ తోన్ఱామైయాలుమ్ ఆత్మా ఎప్పోతుమ్ తోన్ఱుకైయాలుమ్) ఇవై ఎన్ఱు దేహేన్ద్రియాదికళై పరామర్శిక్కిఱతు. దేహమ్ ఒ రుకాల్ తోన్ఱియొరుకాల్ తోన్ఱామైయావతు; జాగ్రద్దశైయిల్ ౧''స్థూలోహమ్ కృ శోహమ్'' ఇత్యాదికళాలే అహంబుద్ధి వ్యవహారవిషయమాయ్క్కొణ్డు ఆత్మత్వేనతోన్ఱి యిరు న్దతేయాకిలుమ్, సుషుప్తిదశైయిల్ అప్పడితోన్ఱాతిరుక్కై. ఆత్మా ఎప్పోతుమ్ తోన్ఱుకై యావతు - ''ఉఱజ్గువతుక్కు మున్బివై యెల్లామఱిన్దిరున్దనాన్ ఉఱజ్గుకిఱపోతు ఎన్నుడమ్బై ముట్పడవఱిన్దిలేన్'' ఎన్ఱు ప్రత్యభిజ్ఞైపణ్ణుకైయాలే, ఉభయావస్థైయిలుమ్ దేహాదన్యనాయిరుప్పా నొరుఆత్మా ఉణ్డెన్ఱుతోన్ఱుకై. అథవా, జన్మమరణభాక్త్వత్తాలే దేహమ్ ఒరుకాల్ తోన్ఱి యొరుకాల్ తోన్ఱామైయాలుమ్ ''నాన్ జన్మాన్తరత్తిల్ పణ్ణినవతినుడైయ ఫలమితు'' ఎన్గిఱ లోకవ్యవహారత్తాలే ఆత్మా జన్మమరణాది రహితనాయ్క్కొణ్డు ఎప్పోతుమ్ తోన్ఱు కైయాలు మెన్నవుమామ్. ఇప్పడియే చక్షురాదిరూపేణ తోన్ఱియిరుక్కిఱవిన్ద్రియజ్గళ్, అర్థ

ఇవి యొకప్పుడుతోఁచి మఱియొకప్పుడు తోఁచకుండుటచేతను,
ఆత్మ యెల్లప్పుడును తోఁచుటచేతను,

వ్యవహారమునకును విషయముగనుండి నేననెడి దానికియర్థభూతుఁడైనయాత్మకంటె వేఱుగఁదో చుటచేతను, అట్లే ఇది దేహము ఇది యింద్రియము అని ఇదియను ఎఱుకకును ఇదియను వ్యవ హారమునకును విషయమగుచు అహమర్థమగు నాత్మకంటె వేఱుగఁదోఁచుటచేతను, అట్లుకాక, ఆత్మ అహమర్థభూతుఁడగుచు తోఁచుటచేతను, అనియర్థము. (ఇవి యొకప్పుడుతోఁచి మఱియొక ప్పుడు తోఁచకుండుటచేతను ఆత్మ యెల్లప్పుడుతోఁచుటచేతను) ఇవి యని దేహేంద్రియాదులనుఁ జెప్పుచున్నది. దేహము, ఒకప్పుడుతోఁచి మఱియొకప్పుడు తోఁచకయుండునది యనగా, మేలు కొనియుండునపుడు ౧''నేనుస్థూలుఁడను, నేను చిక్కియున్నవాఁడను'' అని మొదలైనవాటిచే నహమనుబుద్ధికి విషయమగుచు నాత్మగఁదోఁచియుండునదియేయైనను నిద్రించునపుడు అట్లుతోఁచక యుండుట. ఆత్మయెప్పుడును తోఁచునది యనగా ''నిద్రించుటకు ముందు వీటినన్నిటిని యెఱిఁగి యుండు నేను నిద్రించునపుడు నాదేహమునుగూడ మఱచియుంటిని'' అని తలఁచుటచేత ఈ రెండు దశలయందును దేహముకంటె వేఱుగనుండు నొక యాత్మ కలఁడని తోఁచుట. లేక, జన్మమరణము కలిగినదగుటచేత దేహ మొకప్పుడుతోఁచి మఱియొకప్పుడు తోఁచక యుండుటచేతను, ''నేను జన్మాంతరమందుఁ జేసినదానియొక్క ఫలమిది'' అనెడి లోకవ్యవ హారముచేత ఆత్మ జన్మమరణాదులు లేనివాఁడగుచు నెప్పుడును తోఁచుటచేతను, అనియుఁ జెప్పవచ్చును. ఇటులనే నేత్రము మొదలైన రూపములచేఁ దోఁచియుండు నింద్రియములు గ్రుడ్డి

ఇవై పలవాకైయాలుమ్, ఆత్మా ఒరువనాకైయాలుమ్,

బద్ధరాద్యవస్థైకళిల్ తోన్ఱామైయాలుమ్ సజ్కల్పాది హేతుత్వేన తోన్ఱియిరుక్కుమ మనస్సు, ఒరు కాలవిశేషఙ్గళిలే మూఢమాయ్క్కిడన్దుమ్ తోన్ఱామైయాలుమ్, ఉచ్ఛ్వాస నిశ్వాసాదికళాలే తోన్ఱియిరుక్కుమ ప్రాణఙ్గళ్ ఓరో మోహదశైకళిలే నెన్ఱియైక్కొన్ఱ్ పార్క్క వేణ్డుమ్పడి తోన్ఱామైయాలుమ్, విషయగ్రహణవేళైయిల్ ప్రకాశిక్కుమ జ్ఞానమ్ విషయగ్రహణాభావదశైయిల్ తోన్ఱామైయాలుమ్, ఇప్పడియన్ఱిక్కే, "నాన్ కణ్ణుమ్ శెవియుమ్ మున్బువిళఙ్గియిరున్దేన్, ఇప్పోతు అన్ధనుమ్ బధిరనుమానేన్; మున్బు ఎన్నుడైయ మనస్సు విశదమాయిరుక్కుమ్, ఇప్పోతొన్ఱుమ్ తెరికిఱతిల్లై; నాన అప్పోతు నిష్ప్రాణనాయ్క్కిడన్దేన్, ఇప్పోతు సప్రాణనానేన్; ఎనక్కప్పోతు జ్ఞానముణ్డాయిరున్దతు ఇప్పోదు జ్ఞానమ్ నశిత్తతు" ఎన్ఱు ఇవై తోన్ఱినపోతోడు తోన్ఱాతపోతోడు వాశియఱ ఆత్మా ఎప్పోతుమ్ తోన్ఱుకైయాలుమ్. (ఇవై పలవాకైయాలుమ్ ఆత్మా ఒరువనాకైయాలుమ్) మిణ్డుమ్ ఇవై యెన్ఱు దేహాదికళై పరామర్శిక్కిఱతు. దేహత్తుక్కుప్పన్మై అనేకావయవసఙ్ఘాతాత్మకమాకైయాలే. ఇన్ద్రియఙ్గళుక్కుప్పన్మై చక్షుశ్శ్రోత్రాదివ్యక్తిభేదత్తాలే. మనస్సుక్కుప్పన్మై మనోబుద్ధి చిత్తాహంకార రూపమానభేదత్తాలే. ప్రాణనుక్కుప్పన్మై ప్రాణాపానాదిభేదత్తాలే. బుద్ధిక్కు పన్మై ఘటజ్ఞాన పటజ్ఞానాది భేదత్తాలే. ఇప్పడి దేహాదికళ్ ఓరొన్ఱే పలవాకైయాలుమ్, ఇఙ్గనన్ఱిక్కే, అహం బుద్ధి వ్యవహారార్హనాన ఆత్మా ఒరువనాకైయాలుమ్.

ఇవి యనేకములైనందుచేతను, ఆత్మ యొక్కడైనందుచేతను,

వాఁడగునపుడును చెవిటివాఁడగునపుడును తోఁచకయుండుటచేతను, తలంపులకు కారణముగఁ దోఁచియుండు మనస్సు ఒకానొక కాలమందు తెలివిలేనిదగుచు, యొకవిధముగనైనను తోఁచక యుండుటచేతను, ఊపిరివిడుచుట ఊపిరిలాగుట మొదలైనవాటిచే తోఁచియుండు ప్రాణములు ఒకానొక మూర్ఛదశయందు లలాటమునుఁబొడిచి చూడవలసినట్లు తోఁచకయుండుటచేతను, విషయములను గ్రహించునపుడు ప్రకాశించుజ్ఞానము విషయములను గ్రహించకయుండునపుడు తోఁచకయుండుటచేతను, ఇట్లుకాక "నేను కండ్లను చెవులను మునుపు కలిగియుంటిని, ఇప్పుడు గ్రుడ్డివాఁడును చెవిటివాఁడునైతిని; ముందు నాయొక్క మనస్సు విశదముగనుండును, ఇప్పుడొకటియు తెలియక యున్నది; నేనప్పుడు ప్రాణములు లేకయుంటిని, ఇప్పుడు ప్రాణములతోఁ గూడినవాడనైతిని; నాకప్పుడు జ్ఞానముకలిగియుండెను, ఇప్పుడు జ్ఞానము నశించెను;" అని యివి తోఁచినప్పుడును తోఁచకయుండునప్పుడును భేదములేక ఆత్మ యెల్లప్పుడును తోఁచుట చేతను. (ఇవియనేకములైనందుచేతను ఆత్మయొక్కడైనందుచేతను) మఱియు నివియని దేహాదులు చెప్పఁబడుచున్నవి. దేహమునకు బహువచనము, అనేకావయవముల సమూహస్వరూపమైనందుచేత. ఇంద్రియమునకు బహువచనము, నేత్రము చెవి యనెడు భేదముచేత. మనస్సునకు బహువచనము, మనస్సు బుద్ధి చిత్తము అహంకారము అనియెడు భేదముచేత. ప్రాణమునకు బహువచనము, ప్రాణము అపానము మొదలగుభేదముచేత. జ్ఞానమునకు బహువచనము, ఘటజ్ఞానము పటజ్ఞానము అనుభేదముచేత. ఇట్లు దేహాదు లొక్కొకటి యనేకములగుటచేతను; అట్లుకాక అహమనెడుబుద్ధికిని అహమను వ్యవహారమునకును దగియుండు నాత్మ యొక్కఁడైనందుచేతను

ఆత్మా ఇవఱ్ఱిల్ విలక్షణనెన్ఱు కొళ్ళవేణుమ్.

౨. ఇన్దయుక్తికళుక్కు కణ్ణఴివుణ్డాయాకిలుమ్ శాస్త్రబలత్తాలే
ఆత్మా దేహాదివిలక్షణనాకక్కడవన్.

(ఆత్మా ఇవఱ్ఱిల్ విలక్షణనెన్ఱు కొళ్ళవేణుమ్) అతావతు ఇప్పడి దేహాది ప్రకారత్తైయుమ్ ఆత్మావినుడైయ ప్రకారత్తైయుమ్ నిరూపిత్తాల్, ఆత్మా దేహాదికళానవఱ్ఱిల్ వేఱుపట్టిరుప్పానొరువనెన్ఱు అవశ్యమఙ్గీకరిక్కవేణుమెన్గై.

౨. ఇప్పడియుక్తియాలే సాధితమాన అర్థత్తై శాస్త్రబలత్తాలే దృఢీకరిక్కిఱార్. (ఇన్దయుక్తిగళుక్కు కణ్ణఴివుణ్డే యాకిలుమ్ శాస్త్రబలత్తాలే ఆత్మా దేహాది విలక్షణనాకక్కడవన్) ఎన్ఱు.

(కణ్ణఴివుణ్డేయాకిలుమ్) ఎన్గైయాలే - సర్వథా ఇతుక్కు కణ్ణఴివు శొల్ల వొరువర్క్కుమ్ పోకాతు. అతు తానుణ్డాయిత్తాకిలుమ్ ఇవ్వర్థమ్ శ్రుతిస్మృత్యాది సకలశాస్త్రసిద్ధమాకైయాలే, శాస్త్రబలన్దానే ఇవ్వర్థత్తై సాధిక్కుమెన్ఱు కరుత్తు. ౧"పఞ్చవింశోయం పురుషః" ౨"పఞ్చవింశ ఆత్మా భవతి" ౩"భూతాని చ కవర్గేణ చవర్గేణేన్ద్రియాణి చ। టవర్గేణ తవర్గేణ జ్ఞానగన్ధాదయస్తథా॥ మనః పకారేణైవోక్తం ఫకారేణత్వహంకృతిః। బకారేణ భకారేణ మహాన్ప్రకృతిరుచ్యతే॥ ఆత్మా తు స మకారేణ పఞ్చవింశః ప్రకీర్తితః" ౪"యః పరః ప్రకృతేః ప్రోక్తః పురుషః పఞ్చవింశకః। స ఏవ సర్వభూతాత్మా నర ఇత్యభిధీయతే"

ఆత్మ వీనికంటె వేఱని ఎఱుఁగఁబడఁదగినవాఁడు.

౨. ఈయుక్తులకు నాశముసంభవించినను శాస్త్రబలముచే నాత్మ
దేహాదులకంటె వేఱుకాఁదగినవాఁడు.

(ఆత్మ వీనికంటె వేఱని ఎఱుఁగఁబడఁదగినవాఁడు) అనగా - ఈ విధముగ దేహాదులయొక్క ప్రకారమును ఆత్మయొక్క ప్రకారమును నిరూపించునెడల ఆత్మ దేహాదులైన వాటికంటె వేఱుపడియుండువాఁడొకఁడని అవశ్యమంగీకరించవలెనని యర్థము.

౨. ఇట్లుయుక్తిచేత సాధించిన యర్థమును శాస్త్రబలముచేత దృఢపఱుచుచున్నారు. (ఈ యుక్తులకు నాశముసంభవించినను శాస్త్రబలముచే నాత్మదేహాదులకంటె వేఱుకాఁదగినవాఁడు) అని.

నాశము సంభవించినను అనుటచే నేవిధముచేనైనను వీటిని నిరసించుట కొక్కరును శక్తులుగారు. అట్లు నిరసించఁబడినను, ఈయర్థము శ్రుతిస్మృతి మొదలగుసకలశాస్త్రములచే సిద్ధించియుండునది గావున, శాస్త్రబలమే యీయర్థమును సాధించునని యభిప్రాయము. ౧"ఈ జీవుఁడిరువదియైదవవాఁడు" ౨"ఆత్మ ఇరువదియయిదవ వాఁడగుచున్నాఁడు" ౩"కవర్గముచే భూతములును చవర్గముచే నింద్రియములును టవర్గముచే జ్ఞానేంద్రియములును తవర్గముచే శబ్దస్పర్శాదులును పకారముచే మనస్సును ఫకారముచే నహంకారమును బకారముచే మహత్తును భకారముచే ప్రకృతియునుఁ జెప్పఁబడుచున్నవి. ఇరువదియైదవవాఁడైన ఆయాత్మయన్నో మకారముచే చెప్పఁబడుచున్నాఁడు" ౪"ఏ పురుషుఁడు ప్రకృతికంటె వేఱనియును, యిరువదియైదవ వాఁడనియును, చెప్పఁబడెనో వాఁడే సమస్తభూతములకు నాత్మయని

౮. అజడమాకైయావతు - జ్ఞానత్తైయొழிయవున్దానే తోన్ఱుకై.

౧“ఆత్మాశుద్ధో౽క్షరశ్శాన్తో నిర్గుణః ప్రకృతేః పరః। ప్రవృద్ధ్యపచయౌనాస్త్యేకస్యాఖిలజన్తుషు॥ ౨పిణ్డః పృథగ్యతః పుంసశ్శిరః పాణ్యాదిలక్షణః। తతో౽హమితికుత్రైతాం సంజ్ఞాం రాజన్ కరోమ్యహమ్॥ కిన్త్వమేతచ్ఛిరః కిన్నుశిరస్తవ తథోదరమ్। కిము పాదాదికన్త్వం వై తవైతత్కింమహీపతే॥ సమస్తావయవేభ్యస్త్వం పృథగ్భూతవ్యవస్థితః। కో౽హమిత్యేవనిపుణో భూత్వాచిన్తయపార్థివ॥ ౩పఞ్చభూతాత్మకే దేహే దేహీమోహతమోవృతః। అహం మమైతదిత్యుచ్చైః కురుతే కుమతిర్మతిమ్॥ ఆకాశవాయ్వగ్నిజలపృథివీభ్యః పృథక్స్థితే। ఆత్మన్యాత్మమయంభావం కః కరోతి కళేబరే॥” ఎన్ఱు ఇప్పడి శ్రుతిస్మృత్యాది సకలశాస్త్ర ప్రతిపన్నమాన ఆత్మావినుడైయ దేహాది విలక్షణత్వమ్ దురపహ్నవమ్; ఎన్ఱునినైత్తు ఈ శాస్త్రబలత్తాలే ఆత్మా దేహాదివిలక్షణనాకక్కడవనెన్ఱు సునిశ్చయమాక వివరరుళిచ్చెయ్తతు.

౮. (అజడమ్) ఇత్యాది. అజడత్వమావతు - అనన్యాధీనప్రకాశత్వమ్. స్వయంప్రకాశత్వమెన్ఱపడి. స్వయంప్రకాశత్వమాకైయావతు - దీపమ్ దీపాన్తరనిరపేక్షమాక స్వవ్యవహారత్తుక్కు హేతువాకిఱాప్పోలే ప్రకాశాన్తరనిరపేక్షమాక స్వవ్యవహారత్తుక్కు హేతువాకై. అత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (జ్ఞానత్తైయొழிయవున్దానే తోన్ఱుకై) ఎన్ఱు. ౪“హృద్యన్త

౮. అజడమగుటయనగా జ్ఞానమును విడిచియు తానేతోచుట.

యును, నరుఁడనియును, చెప్పఁబడుచున్నాఁడు” ౧“ఆత్మ శుద్ధుఁడు నాశములేనివాఁడు శాంతుఁడు సత్త్వాదిగుణములు లేనివాఁడు ప్రకృతికంటె భిన్నుఁడు; సమస్త జంతువులయందు నొక్కరూపమైయుండు నాత్మకు పెరుగుట విరుగుటలులేవు.” ౨“ఓరాజా! ఏకారణమువలన శిరము హస్తము మొదలగు లక్షణములు గలిగిన శరీరము జీవునికంటె వేఱుఁబడియున్నదో ఆకారణమువలన నేననెడి యీసంజ్ఞను దేనియందు చేయుదును” “నీవు ఈశిరమా? లేక శిరము నీదియా? నీవు ఈకడుపా? లేక కడుపునీదియా? ఈ పాదము మొదలైనవి నీవా? లేక యవి నీవియా? ఓరాజా! సమస్తములైన యవయవములకంటె నీవు వేఱైయుండువాఁడవు, ఎఱుకకలవాఁడవగుచు నేనెవ్వఁడని యాలోచింపుమా” ౩పంచభూతమయమైన శరీరమందు మోహమనెడి చీకటిచేఁ గప్పఁబడినవాఁడును మతిలేనివాఁడునైన జీవుఁడు, నేను, ఇదినాది, యని దృఢమైన నమ్మకమునుఁ గలిగియున్నాఁడు” “ఆత్మ, ఆకాశము వాయువు అగ్ని జలము పృథ్వీ వీనికంటె వేఱైయుండగ నెవఁడు శరీరమం దాత్మబుద్ధిఁజేయును.” అని యిట్లు శ్రుతిస్మృతి మొదలగు సకలశాస్త్రములచే నిర్ణీతమైన ఆత్మయొక్క దేహాదులకంటె వేఱుబాటు పోఁగొట్టుటకు తగనిది; యనితలచి గాఁ శాస్త్రబలముచే నాత్మ దేహాదులకంటె వేఱుకాదగినవాఁడని మిక్కిలి నిశ్చయముగ వీరానతిచ్చినది.

౮. (అజడమిత్యాది) అజడత్వమనగా—ఇతరము నపేక్షించక ప్రకాశించుట. తానే ప్రకాశించుట యనియర్థము. తానే ప్రకాశించుటయనగా - దీపము మఱియొకదీపముయొక్క యపేక్షలేకయే తన్ను వ్యవహరించుటకు కారణమగునటుల మఱియొక ప్రకాశము నపేక్షించకయే తన్ను వ్యవహరించుటకు కారణమై యుండుట. దానినే (జ్ఞానమునువిడిచియు తానేతోచుట) అని యానతిచ్చుచున్నారు. ౪“హృదయమధ్యమందు

౯. ఆనన్దరూపమాకై యావతు - సుఖరూపమాయిరుక్కై.

౧౦. ఉణర్న్దవన్ "సుఖమాక వుఱఙ్గినేన్"

జ్యోతిః పురుషః" ౧ "అత్రాయం పురుషస్స్వయం జ్యోతిర్భవతి" ౨ "విజ్ఞానఘనః" ౩ "ఆత్మాజ్ఞానమయః" ౪ "తచ్చజ్ఞానమయం వ్యాపిస్వసంవేద్యమనూపమమ్" ౫ "ఆత్మసంవేద్యం తజ్జ్ఞానమ్" ఎన్నక్కడవతిఱే.

౯. (ఆనన్దరూపమ్) ఇత్యాది. ఆనన్దరూపత్వమావతు - స్వత ఏవేష్టత్వమ్. అతావతు - స్వభావమేయనుకూలమాయిరుక్కై. ౬ "అనుకూలం సుఖం దుఃఖం ప్రతికూలమితిస్థితేః। స్వాత్మాస్వస్యానుకూలో హి ఆత్మసాక్షిక ఏవసః" ఎన్గిఱపడియే తనక్కుత్తానే సుఖరూపమాయిరుక్కై యెన్నపడి.

౧౦. ఇప్పడి ఆత్మస్వరూపమ్ సుఖరూపమాయిరుక్కు మెన్నుమితిల్ సుప్తప్రబుద్ధప్రత్యభిజ్ఞైయై ప్రమాణమాక వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఉణర్న్దవన్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

"సుఖమాక వుఱఙ్గినేన్ ఎన్గిఱప్రత్యభిజ్ఞైతానే ఇతిల్ ప్రమాణమ్" ౭ ఎన్ఱిఱే తత్త్వశేఖరత్తిలుమ్ ఇవరరుళిచ్చెయ్తతు. సుషుప్తిదశైయిల్ పరాగర్థానుభవమిల్లామైయాలుమ్, ప్రత్యగర్థస్ఫురణముణ్డాకైయాలుమ్, సుప్తోత్థితనాలే పరామృష్టమానసుఖమ్ స్వరూపసుఖమాక వేణుమిఱే. "ఇప్పోతుసుఖమ్ పిఱక్కుమ్బడియుఱఙ్గినేన్" ఎన్నన్ఱో "సుఖమాకవుఱఙ్గినేన్" ఎన్గిఱ

---

౯. ఆనందరూపమగుటయనగా సుఖరూపముగనుండుట.

౧౦. మేలుకొనినవాఁడు "సుఖముగ నిద్రించితిని"

ప్రకాశించెడి పురుషుఁడు" ౧"ఇచ్చట ఈపురుషుఁడు స్వయముగ ప్రకాశించువాఁడై యున్నాఁడు" ౨"విజ్ఞానముచేఁ బూర్ణుఁడు" ౩"ఆత్మ జ్ఞానమయుఁడు" ౪"అది జ్ఞానమయమైనదియు వ్యాపించునదియు తనకుతానే ఎఱుఁగఁదగినదియు ఉపమానములేనిదియు" ౫"ఆజ్ఞానము తనచే నెఱుఁగఁదగినది" అని చెప్పఁబడియున్నదిగదా.

౯. (ఆనందరూపమిత్యాది) ఆనందరూపత్వమనగా స్వయముగనే యిష్టమైయుండుట; అనఁగా స్వభావమే యనుకూలమైయుండుట. ౬"సుఖమనగా అనుకూలము, దుఃఖమనగా ప్రతికూలము, అనియుండుటవలన తనయాత్మ తన కనుకూలుఁడనుటకు సాక్షీ యాత్మయే" అనునట్లు తనకుతానే సుఖరూపముగనుండుట యనియర్థము.

౧౦. ఇట్లు ఆత్మస్వరూపము సుఖరూపముగనుండునను దీనికి నిద్రించి మేలుకొనినవాని జ్ఞాపకమును ప్రమాణముగ నానతిచ్చుచున్నారు,

మేలుకొనినవాఁడు అని మొదలుపెట్టి "సుఖముగ నిద్రించితి ననెడు జ్ఞాపకమే దీనికి ప్రమాణము" అనిగదా తత్త్వశేఖరమందును వీరానతిచ్చినది. నిద్రించునపుడు ధర్మభూతజ్ఞానముయొక్క యనుభవము లేకపోవుటచేతను (ధర్మిభూతజ్ఞానరూపము) ఆత్మతోఁచుటచేతను నిద్రించిమేలుకొనినవానిచే తలచఁబడు సుఖము స్వరూపసుఖమై యుండవలెనుగదా. ఇప్పుడు సుఖముకలుగునట్లు నిద్రించితిననిగదా "సుఖముగ నిద్రించితిని" అనుటకర్థము అని యన

ఎన్గైయాలే సుఖరూప మాకక్కడవతు.

౧౧. నిత్యమాకైయావతు - ఎప్పోతుముణ్డాయిరుక్కై.

వితుక్కుప్పొరుళ్ ఎన్నవొణ్ణాతు; ప్రతిపత్తిశరీరమ్, అప్పడియన్నిక్కే "ఇనితాకప్పాడినేన్" ఎన్గిఱపోలేయిరుక్కైయాలే. ఇతుతన్నై భాష్యత్తిలే ౧"ఏవంహి సుప్తోత్థితస్య పరామర్శః, సుఖమహమస్వాప్సమితి అనేనప్రత్యవమర్శనేన తదానీమప్యహమర్థస్యైవాత్మనః సుఖిత్వం జ్ఞాతృత్వంచజ్ఞాయతే. నచ వాచ్యం, యథేదానీం సుఖంభవతి తథా తదానీ మస్వాప్స మిత్యేషాప్రతిపత్తిరితి, అతద్రూపత్వాత్ ప్రతిపత్తేః" ఎన్ఱు భాష్యకార రరుళిచ్చెయ్తార్. స్వరూపమనుకూలమన్ఱాకిల్, ప్రేమాస్పదత్వఙ్గూడాతు. ౨"ఆశ్చర్యవత్పశ్యతికశ్చిదేనమ్" ఇత్యాదికళాలుమ్ ఇవ్వర్థమ్సిద్ధమ్. ౩"ఆర్ద్రింజ్వలతి" ౪"నిర్వాణమయఏవాయమాత్మా" ౫"జ్ఞానానన్దమయస్త్వాత్మా" ౬"జ్ఞానానన్దైకలక్షణమ్" ఇత్యాది శ్రుతిస్మృతికళాలుం ఆత్మావినుడైయ ఆనన్దరూపత్వమ్ సుస్పష్టమ్. ఆకక్కీళ్ ప్రకృతేః పరత్వఞ్జొల్లుకైయాలే దేహాత్మవాదమ్ నిరస్తమాయ్త్తు; అజడత్వానన్ద రూపత్వఙ్గళై చ్చొల్లుకైయాలే జడాత్మవాదమ్ నిరస్తమాయ్త్తు.

౧౧. (నిత్యమిత్యాది) నిత్యత్వమావతు-సర్వకాలవర్తిత్వమ్. అత్తై యరుళిచ్చెయ్కిరార్ (ఎప్పోతుముణ్డాయిరుక్కై) ఎన్ఱు.

అనుటచే సుఖరూపము కాగలది.

౧౧. నిత్యమగుటయనగా నెల్లప్పుడునుండుట.

గూడదు; ఏలయనగా, జ్ఞానాకారమట్లుగాక "సుఖముగ పాడితిని" అనునటువలెనుండుట చేత. దీనినే శ్రీభాష్యమునందు ౧ "నేను సుఖముగ నిద్రించితిని అనిగదా నిద్రించి మేలుకొన్నవాని జ్ఞాపకము, ఈ జ్ఞాపకముచే నప్పుడుగూడ అహమనుదానియర్థమైన యాత్మ, సుఖముగనుండుటయును ఎఱుగుచుండుటయును తెలియుచున్నది. ఇప్పుడు సుఖము కలుగునట్లు అప్పుడు నిద్రించితిని అనునిదియే జ్ఞానముయొక్కయాకారము అని చెప్పగూడదు, ఏలయనగా జ్ఞానాకార మట్లుకానిదగుటచేత" అని శ్రీభాష్యకారు లానతిచ్చియున్నారు. స్వరూపమనుకూలమైనది కానియెడల, యిష్టపడఁదగినది కాగూడదు; ౨ "ఓకానొకఁడు వీనిని ఆశ్చర్యముగఁ జూచుచున్నాఁడు" అనునిది మొదలైన వాక్యములచేతను యియ్యర్థము సిద్ధించుచున్నది ౩"చల్లగా ప్రకాశింపుచున్నాఁడు" ౪"ఈయాత్మ సుఖమయమైనవాఁడు" ౫"ఆత్మ జ్ఞానానందమయుఁడు" ౬"జ్ఞానానందములే స్వరూపముగ గలవాఁడు" అనునివి మొదలైన శ్రుతిస్మృతులచేతను ఆత్మయొక్కయానందరూపత్వము స్పష్టమగుచున్నది. కాఁగా క్రింద ప్రకృతికంటె వేఱుబాటును చెప్పుటచేత దేహమే యాత్మయనువాదము నిరసించఁబడెను. అజడమైనవాఁడు ఆనందరూపమైనవాఁడు అనిచెప్పుటచే నాత్మజడమనెడు వాదము నిరసించఁబడెను.

౧౧. (నిత్యమిత్యాది) నిత్యత్వమనగా సర్వకాలమందునుండుట, దానినే (ఎల్లప్పుడునుండుట) అని యానతిచ్చుచున్నారు.

౧౨. ఎప్పోతుముణ్డాకిల్ జన్మమరణఙ్గళుణ్డాకిఱపడియెన్నెన్నిల్ ; జన్మమావతు-దేహసంబన్ధమ్, మరణమావతు - దేహవియోగమ్.

౧౨. ఏతద్విరోధిశఙ్కైయై యనువదిత్తు పరిహరిక్కిఱార్. (ఎప్పోతుముణ్డాకిల్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి.

అతావతు - ఆత్మాసర్వకాలవర్తియాయిరుక్కుమాకిల్ [౧]"ప్రజాపతిః ప్రజా అసృజత" [౨]"సన్మూలాస్సోమ్యేమాస్సర్వాః ప్రజాః" [౩]"యతోవా ఇమాని భూతాని జాయన్తే" [౪]"యతః ప్రసూతా జగతః ప్రసూతీ తోయేన జీవాన్ వ్యససర్జ భూమ్యామ్" ఇత్యాదిశ్రుతివాక్యఙ్గళాల్ ఆత్మావుక్కుచ్చొల్లప్పడుకిఱ జన్మమరణఙ్గళుణ్డాకిఱపడి యెన్నెన్నిల్; అవఱ్ఱిల్ చొల్లుకిఱ జన్మమావతు - దేహసంబన్ధమ్, మరణమావతు - దేహవియోగమెన్ఱైగై. నిత్యనాకిల్ సృష్టిక్కుమున్బు ఏకత్వావధారణమ్ కూడాదియేయెన్నిల్ ; ఏకత్వమావతు - నామరూపవిభాగాభావమాకైయాలే కూడుమ్, సంహారదశైయిల్ ఆత్మావిల్లైయాకిల్ ఈశ్వరనుక్కు ఉపాదానత్వఙ్గూడాతు, అకృతాభ్యాగమ కృతవిప్రణాశఙ్గళుమ్వరుమ్, ఆకైయాల్ ఆత్మనిత్యత్వమ్ కొళ్ళవేణుమ్. [౫]"నజాయతే మ్రియతేవా విపశ్చిత్" [౬]"జ్ఞాజ్ఞౌ ద్వావజావీశనీశౌ" [౭]"నిత్యోనిత్యానామ్" [౮]"ప్రకృతింపురుషంచైవవిద్ధ్యనాదీఉభావపి" [౯]"నజాయతేమ్రియతేవాకదాచి న్నాయం భూత్వాభవితా వానభూయః । అజో నిత్య శ్శాశ్వతోయం

౧౨. ఎప్పుడునుండినయెడల జన్మమరణములు కలుగుచున్నవిధ మెట్లనగా; జన్మమనగా దేహముతోకూడుట, మరణమనగా దేహమును విడుచుట.

౧౨. దీనికివిరోధమైన శంకను అనువదించి పోగొట్టుచున్నారు. (ఎప్పుడును ఉండిన యెడల) అనిప్రారంభించి.

అనగా, ఆత్మ ఎల్లకాల ముండువాఁడైనయెడల [౧]"ప్రజాపతి ప్రజలను సృష్టించెను" [౨]"ఓయి ప్రియశిష్యుఁడా! యీయందఱు ప్రజలును సత్తనుదానిని కారణముగఁగలవారలు" [౩]ఏపరమాత్మవలన ఈభూతములు పుట్టుచున్నవో" [౪]"ఎవనినుండి జగత్తునకు పుట్టుకకలిగెనో వాఁడు భూతసూక్ష్మములచే జీవులను సృష్టించెను" ఇవిమొదలగు శ్రుతివాక్యములచే నాత్మకు చెప్పఁబడు జన్మమరణములు కలుగువిధ మెట్లనిన, వాటిచేఁ చెప్పఁబడుజన్మమనునది దేహముతో గూడుట, మరణమనునది దేహమును విడుచుట, అనియర్థము. ఆత్మ నిత్యుఁడైనపక్షమున సృష్టికి ముందు ఈశ్వరుఁడొక్కఁడేయని చెప్పఁదగదు అనిచెప్పునెడల, ఒకడుగానుండుట యనగా నామరూపవిభాగములు లేకుండుట కావునచెప్పఁదగును. సంహారదశయందు ఆత్మ లేనియెడల ఈశ్వరునికి ఉపాదానకారణత్వముఁ గూడదు, కర్మమును చేయకయే ఫలముకలుగుటయును, చేసినకర్మములు వ్యర్థములగుటయును సంభవించును, కావున ఆత్మనిత్యుఁడని యొప్పుకొనవలయును. [౫]"జీవుఁడు పుట్టుటలేదు చచ్చుటలేదు" [౬]"జ్ఞానియును, అజ్ఞానియునైన యిరువురును పుట్టుకలేనివారై నియమించువాఁడును, నియమింపఁబడువాఁడునై యున్నారు." [౭]"నిత్యులకు నిత్యుఁడైనవాఁడు," [౮]ప్రకృతిజీవుల నిరువురిని ఆదిలేనివారినిగనెఱుగుము [౯]"వీఁడుఒకప్పుడును పుట్టుటయులేదు చచ్చుటయులేదు. ముందుండి మరలకలుఁగబోవువాఁడును కాడు వీఁడు పుట్టుకలేనివాఁడు, ఎల్లకాలముండువాఁడు, చలించనివాఁడు, అనాదియగువాఁడు, శరీ

౧౩. అణువానపడియెన్నెన్నిల్;

౧౪. హృదయప్రదేశత్తిల్ నిన్ఱు ముత్క్రమిత్తుప్పోవతు వరువతా మెన్ఱు, శాస్త్రమ్ శొల్లుకైయాలే, ఆత్మావణువాకక్కడవతు.

పురాణో నహన్యతే హన్యమానే శరీరే'' ఎన్ఱు ఆత్మనిత్యత్వప్రతిపాదికైకళాన శ్రుతిస్మృతిక ళనేకమిఱే.

౧౩. అచిద్విలక్షణమాయ్, అజడమాయ్, ఆనన్దరూపమాయ్, నిత్యమాయిరున్దాలుమ్ విభువాయిరుక్కలామిఱే; ఏవంభూతమాన వాత్మస్వరూపమణువెన్ఱఱియుమ్బడి యెజ్జనేయెన్గిఱ జిజ్ఞాసుప్రశ్నత్తై యనువదిక్కిఱార్ (అణువానపడియెన్నెన్నిల్) ఎన్ఱు.

౧౪. అతుక్కుత్తరమరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (హృదయప్రదేశత్తిల్ నిన్ఱుమ్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు - ౧''హృదిహ్యేషాయమాత్మా'' ఎన్ఱు. హృదయస్థితియైయుమ్, ౨''తేనప్రద్యోతేనైష ఆత్మానిష్క్రామతి చక్షుషోవామూర్ధ్నోవా ఽన్యేభ్యోవా శరీరదేశేభ్యః'' ఎన్ఱు, ఉత్క్రమణత్తైయుమ్, ౩''యేవైకేచాస్మాల్లోకా త్ప్రయన్తి చన్ద్రమసమేవతేసర్వేగచ్ఛన్తి,'' ఎన్ఱు గమనత్తైయుమ్, ౪ ''తస్మాల్లోకాత్పునరైత్యస్మైలోకాయకర్మణే'' ఎన్ఱు ఆగమనత్తైయుమ్, నిర్దోషప్రమాణమాన వేదాన్తశాస్త్రమ్ శొల్లుకైయాలే అణువాక క్కడవతెన్గై. విభువాకిల్ ఇవై యొన్ఱుఙ్గూడాతిఱే. సూత్రకారరు మాత్మావినుడైయ వణుత్వమ్ సాధిక్కుమవళవిల్, ౫''ఉత్క్రాన్తిగత్యాగతీనామ్'' ఎన్ఱు ఇవఱ్ఱాలే యిఱే మున్దుఱ

---

౧౩. అణువైనవిధమెట్లనగా.

౧౪. హృదయప్రదేశమునుండి బయలుపడి వెళ్లునదియును వచ్చునదియునై యుండునని శాస్త్రముచెప్పుటచే ఆత్మ యణువు కావలయును.

రము చంపఁబడినదియగుచుండగా చంపఁబడెడువాఁడుగాడు'' అని, ఆత్మనిత్యుఁడని ప్రతిపాదించు శ్రుతిస్మృతు లనేకములుగ నున్నవిగదా.

౧౩. అచిత్తుకంటె వేఱుపడినదియై అజడమై ఆనందరూపమై నిత్యుఁడైయుండినను విభువుగనుండవచ్చునుగదా? ఇట్టి యాత్మస్వరూపము అణువైనదని ఎఱుగువిధ మెట్లనియెడు జిజ్ఞాసువుయొక్క ప్రశ్నను అనువదించుచున్నారు. (అణువైనవిధ మెట్లనగా) అని.

౧౪. దానికుత్తరమానతిచ్చుచున్నారు. (హృదయప్రదేశమునుండి) అని ప్రారంభించి అనగా ౧''హృదయమందే ఈయాత్మయుండును'' అని హృదయమందుండుటను ౨'' ఆప్రకాశముచే నీయాత్మ నేత్రమునుండి యైనను శిరమునుండియైనను యితరములైన శరీరప్రదేశములనుండియైనను బయలుపడుచున్నది'' అనిబయలుపడుటను ౩''ఎవరైతే ఈలోకమునుండి వెళ్ళుచున్నారో వారలందఱు చంద్రునే పొందుచున్నారు'' అనివెళ్లుటను ౪'' ఆలోకమునుండి మరల ఈలోకమునకు కర్మానుష్ఠానము చేయునిమిత్తము వచ్చుచున్నాఁడు'' అనివచ్చుటను, నిర్దోషప్రమాణమైన వేదాంతశాస్త్రము చెప్పుటచే నణువుకావలెననియర్థము. విభువైనయెడల యివియొక్కటియునుఁ గూడదుగదా. సూత్రకారులును ఆత్మ యణువుగనుండుటను సాధించునపుడు ౫''బయలుపడుట వెళ్లుట వచ్చుటలైన వీటికి'' అని వీటిచేగదా మొట్టమొదట

౧౫. అణువాయ్‌హృదయత్తిళవిలే నిఱ్కుమాకిల్ శరీరమెఙ్గుమొక్క సుఖదుఃఖఙ్గళై భుజిక్కుమపడి యెన్నెన్నిల్ ;

౧౬. మణిద్యుమణిదీపాదికళ్ ఓరిడత్తిలే యిరుక్క,

సాధిత్తతు. [౧]"ఏషోఽణురాత్మా చేతసా వేదితవ్యః" [౨]"వాలాగ్రశతభాగస్య శతధా కల్పితస్యచ । భాగోజీవ స్సవిజ్ఞేయః" [౩] "ఆరాగ్రమాత్రో హ్యవరోఽపిదృష్టః" [౪]"స్వరూప మణుమాత్రంస్యాత్ జ్ఞానానన్దైక లక్షణమ్। త్రసరేణుప్రమాణాస్తే రశ్మికోటి విభూషితాః" ఇత్యాది శ్రుతిస్మృతికళాలుమ్ ఆత్మావినుడైయ వణుత్వమ్ సంప్రతిపన్నమ్.

౧౫. ఇప్పడియిరుక్కుమాకిల్ సర్వశరీరవ్యాపియాన సుఖదుఃఖానుభవమ్ కూడుమ్బడి యెఙ్ఙనేయెన్గిఱ శఙ్కైయై యనువదిక్కిఱార్. (అణువాయ్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి.

అతావతు - అణుపరిమాణమాయ్ హృదయప్రదేశమాత్రత్తిలే నిన్ఱు విడుమాకిల్ [౫]"పాదే మేవేదనా శిరసి మేవేదనా పాదేమేసుఖం శిరసిమే సుఖమ్" ఎన్ఱాప్పోలే పాదచూడమ్ (శరీర మెఙ్గుమొక్క సుఖదుఃఖఙ్గళై భుజిక్కుమపడియెఙ్ఙనేయెన్నిల్) ఎన్గై.

౧౬. అతుక్కుత్తరమరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్. (మణిద్యుమణి) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

అతావతు - మణిద్యుమణిదీపాది కళాకిఱప్రభావత్పదార్థఙ్గళ్ ఏకదేశస్థఙ్గళా యిరుక్క

---

౧౫. అణువై హృదయమందు మాత్రముండునెడల, శరీరమందంతటను కలిగెడు సుఖదుఃఖములను అనుభవించు విధమెట్లనగా.

౧౬. మణియును సూర్యుఁడును దీపము నొక్కచోటనుండగ

సాధించినది. [౧]"ఈయణువైనయాత్మ మనస్సుచేత నెఱుఁగఁదగినవాఁడు" [౨][తోకవడ్ల] తోకయొక్క కొసను నూఱుభాగములుచేసి మఱల నందులో నొక్కదానిని నూఱుభాగములు చేసి వానిలో నొకభాగము జీవుని స్వరూపముగ నెఱుఁగఁదగినది, [౩]"జీవుఁడుఆరయనెడు నొక సూదియొక్క కొనప్రమాణమైనవాఁడుగఁ జూడఁబడెను" [౪]"జ్ఞానానందములే లక్షణముగఁ గలిగిన యాత్మస్వరూపము అణుమాత్రమైనది, పరమాణువుల ప్రమాణమైనవారు మిక్కిలి ప్రకాశించుచుండెడివారు" ఇవిమొదలగు శ్రుతిస్మృతులచేతను ఆత్మయొక్క యణుత్వము సిద్ధించుచున్నది.

౧౫. ఇట్లుండినయెడల సర్వశరీరములందును వ్యాపించియుండెడి సుఖదుఃఖములను అనుభవించుట సరిపడు విధమెట్లనియెడు శంకను అనువదించుచున్నారు. (అణువై) యని ప్రారంభించి.

అనగా అణుప్రమాణమై హృదయప్రదేశమందుమాత్ర ముండునెడల [౫]"నాకు కాలియందునొప్పికలుగుచున్నది, శిరమందునొప్పికలుగుచున్నది, కాలియందు సుఖముకలుగుచున్నది, శిరమందు సుఖముకలుగుచున్నది" అని పాదముమొదలు శిరమువరకు (శరీరమందంతటనుకలిగెడు సుఖదుఃఖములను అనుభవించెడివిధమెట్లనగా) అనియర్థము.

౧౬. దానికుత్తర మానతిచ్చుచున్నారు.(మణియును, సూర్యుఁడును)అని ప్రారంభించి.

అనగా-మణి సూర్యుఁడు దీపము మొదలగు కాంతిగలవస్తువులొక్కచో టనుండునవియై

ప్రభై ఎజ్గుమొక్క వ్యాపిక్కుమాప్పోలే, జ్ఞానమెజ్గుమొక్క వ్యాపిక్కైయాలేయవఱ్ఱై భుజిక్క త్తట్టిల్లై.

చ్చెయ్తేయుమ్ తత్ప్రభైశుఱ్ఱెజ్గుమ్ వ్యాపిక్కిఱాప్పోలే, ఆత్మాహృదయ ప్రదేశత్తిలే యిరుక్కచ్చెయ్తే, తద్ధర్మమానజ్ఞానమెజ్గుమొక్క వ్యాపిక్కైయాలే శరీరమెజ్గుమొక్క సుఖదుఃఖజ్గళై భుజిక్కైక్కొరు ప్రతిహతియిల్లైయెన్ఱగై. ఇతుతాన్ [1]"గుణాద్వాలోకవత్" ఎన్గిఱ సూత్రార్థమ్; [2]"వాశబ్దోమతాన్తర వ్యావృత్త్యర్థః, ఆత్మా, స్వగుణేనజ్ఞానేన సకలదేహం వ్యాప్యాఽవస్థితః ఆలోకవత్, యథా మణిద్యుమణి ప్రభృతీనామేకదేశవర్తినామాలోకోఽనేకదేశవ్యాపీ దృశ్యతే, తద్వద్ధృదయస్థస్యాత్మనః జ్ఞానం సకలదేహం వ్యాప్యవర్తతే, జ్ఞాతుః ప్రభాస్థానీయస్య జ్ఞానస్య స్వాశ్రయాదన్యత్రవృత్తిర్మణి ప్రభావదుపపద్యత ఇతి ప్రథమసూత్రేస్థాపితమ్" ఎన్నిఱే ఇతుక్కుభాష్యమ్. ఇప్పడి జ్ఞానవ్యాప్తియాలే సర్వత్తైయుమ్ భుజిక్కుమెన్నుమిడమ్ బృహదారణ్యకత్తిలే శొల్లప్పట్టతు. [3]"ప్రజ్ఞయా వాచం సమారుహ్య వాచా సర్వాణినామాన్యాప్నోతి, ప్రజ్ఞయా ఘ్రాణం సమారుహ్య ఘ్రాణేన సర్వాన్ గన్ధానాప్నోతి, ప్రజ్ఞయా చక్షుస్సమారుహ్య చక్షుషా సర్వాణి రూపాణ్యాప్నోతి, ప్రజ్ఞయా శ్రోత్రం సమారుహ్య శ్రోత్రేణ సర్వా శ్శబ్దానాప్నోతి, ప్రజ్ఞయా జిహ్వాం సమారుహ్య జిహ్వయా సర్వాన్రసానాప్నోతి, ప్రజ్ఞయా హస్తౌ సమారుహ్య హస్తా

ప్రభ యంతటను వ్యాపించునటువలె జ్ఞాన మంతటను వ్యాపించుటచే వాటినియనుభవించుటయందు విరోధములేదు.

నను, వాటికాంతి చుట్టు అంతటను వ్యాపించునటువలె, ఆత్మ హృదయమందు మాత్ర ముండినను వానిధర్మమైనజ్ఞానము అంతటవ్యాపించుటచే శరీమందంతటను గలిగెడిసుఖదుఃఖముల ననుభవించుట కొకవిరోధములేదు. ఇదియే [1]"ప్రకాశమువలె ధర్మమువలననే" అనెడిసూత్రముయొక్కయర్థము. [2]"వా శబ్దము (ఏవకారార్థము) మతాంతరమును నిరసించుటకొరకు. ఆత్మ తనగుణమైన జ్ఞానముచే దేహమందంతటవ్యాపించియుండువాఁడు కాంతివలె; ఎట్లు ఒక్కచోటనుండు మణి, సూర్యుఁడు, మొదలగువాటియొక్క కాంతి యనేకదేశములయందు వ్యాపించియుండునదియై కనఁబడుచున్నదో, అట్లే హృదయప్రదేశమందుండెడి యాత్మయొక్కజ్ఞానము దేహమందంతట వ్యాపించియున్నది, మణియొక్క కాంతి ఎట్లు తనకునికిపట్టగు మణికంటె వేఱుచోటనుండునో అటులనే జ్ఞానముగలవాని [ఆత్మ] యొక్కజ్ఞానంబును తనకునికిపట్టగు నాత్మకంటె వేఱుచోట నుండవచ్చును అని మొదటిసూత్రమందు స్థాపించఁబడెను" అనిగదా దీనికి (ఈసూత్రమునకు) భాష్యము. ఈవిధముగ జ్ఞానముయొక్క వ్యాప్తిచే సకలము ననుభవించుననునంశము బృహదారణ్యకోపనిషత్తునందుఁ జెప్పఁబడియున్నది. [3]"జ్ఞానముచే వాగింద్రియమునుఁబొంది నాక్కుచేత సకలములైనమాటలనుఁ బలుకుచున్నాఁడు, జ్ఞానముచే ఘ్రాణేంద్రియమునుఁబొంది ఘ్రాణేంద్రియముచే సమస్తములైన గంధములనుఁబొందుచున్నాఁడు. జ్ఞానముచే నేత్రములనుఁ బొంది నేత్రములచే సమస్తములైన రూపములనుఁ జూచుచున్నాఁడు. జ్ఞానముచే చెవులనుఁ బొంది చెవులచే సమస్తములైన శబ్దములను వినుచున్నాఁడు. జ్ఞానముచే నాలుకనుఁబొంది నాలుకచే సమస్తములైనరసములను రుచిఁజూచుచున్నాఁడు. జ్ఞానముచే చేతులనుఁబొంది చేతులచే సమ

౧౭. ఒరువనేకకాలత్తిలే యనేకదేహఙ్గళై పరిగ్రహిక్కైయుమ్ జ్ఞాన వ్యాప్తియాలే.

౧౮. అవ్యక్తమాకై యావతు - ఘటపటాదికళై గ్రహిక్కుమ చక్షు రాదికళాల్ తోన్ఱాతిరుక్కై.

భ్యాం సర్వాణికర్మాణ్యాప్నోతి, ప్రజ్ఞయా శరీరం సమారుహ్య శరీరేణ సుఖదుఃఖే ఆప్నోతి, ప్రజ్ఞయోపస్థం సమారుహ్య ఉపస్థేనానన్దం రతిం ప్రజాం చాప్నోతి, ప్రజ్ఞయా పాదౌ సమారుహ్య పాదాభ్యాం సర్వాగతీరాప్నోతి, ప్రజ్ఞయా ధియం సమారుహ్య ధియా విజ్ఞాతవ్యం కామమాప్నోతి'' ఎన్ఱిప్పడిశొల్లుకైయాలే.

౧౭. ఏకశరీరమాత్రత్తుక్కిప్పడి కొణ్డాలుమ్, ఒరువనేకకాలత్తిలే అనేకదేహఙ్గళై పరిగ్రహిక్కైయుమ్ స్వరూపవ్యాప్తియాలే యాకవేణ్డావో వెన్ఱగిఱశఙ్కైయిలే యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (ఒరువన్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

ఒరువనుక్కు అనేక దేహపరిగ్రహమ్ కాలభేదత్తాలే సంభవిక్కుమిఱే; అతైవ్యావర్త్తిక్కైక్కాక (ఏకకాలత్తిలే) ఎన్గిఱతు. ఏకకాలే అనేకదేహపరిగ్రహమ్ సౌభరి ప్రభృతిపక్కలిలే సంప్రతిపన్నమిఱే.

౧౮. (అవ్యక్తమాకైయావతు-ఘటపటాదికళై గ్రహిక్కుమ చక్షురాదికళాల్ తోన్ఱాతిరుక్కై.) ''భేదనాదియోగ్యాని ఘటపటాదీని వస్తూనియైః ప్రమాణైర్వ్యజ్యన్తే, తైరయమ

---

౧౭. ఒకఁడేకకాలమందనేకదేహములనుస్వీకరించుటయునుజ్ఞానము యొక్కవ్యాప్తిచే.

౧౮. అవ్యక్తమగుట యనగా ఘటము పటము మొదలగువానినెఱి గెడు నేత్రము మొదలగువానిచేఁ గనఁబడకయుండుట.

స్తకార్యములనుఁ జేయుచున్నాఁడు. జ్ఞానముచే శరీరమునుబొంది శరీరముచే సుఖదుఃఖముల ననుభవింపుచున్నాఁడు. జ్ఞానముచే నుపస్థనుబొంది ఉపస్థచే నానందమును, రతిని, సంతతిని, బొందుచున్నాఁడు. జ్ఞానముచే పాదములనుఁబొంది పాదములచేనంతటను నడుచుచున్నాఁడు. జ్ఞానముచే బుద్ధినిఁబొంది బుద్ధిచే నెఱుఁగదగినవాటినన్నిటి నెఱుఁగుచున్నాఁడు'' అని యీ విధముగఁ జెప్పుటచే.

౧౭. ఒకశరీరమందు మాత్ర మిట్లొప్పుకొనినను, ఒకఁడేకకాలమందనేకశరీరములను స్వీకరించుట ఆత్మస్వరూపముయొక్క వ్యాప్తిచేతఁగావలదా? అనెడు శంకయందు ఆనతిచ్చుచున్నారు. (ఒకఁడు) అనియారంభించి.

ఒకఁడే వేర్వేరుకాలములయందనేకదేహములను పరిగ్రహించవచ్చునుగదా. ఆయభిప్రాయము వేఱని తెలియపఱచుటకొఱకు (ఏకకాలమందు) అనుట. ఏకకాలమందనేక దేహములను స్వీకరించియుండుట సౌభరి మొదలగువారియెడల కనఁబడుచున్నది.

౧౮. (అవ్యక్తమగుట యనగా ఘటము పటము మొదలగువాని నెఱిగెడు నేత్రము మొదలగువానిచే గనబడకయుండుట) ''ఏప్రమాణములగు నేత్రాదులచే నఱుకుట మొదలైన

౧౯. అచిన్త్యమాకైయావతు - అచిత్తోడు సజాతీయమెన్ఱు నినైక్క వొణ్ణాతిరుక్కై.

త్మానవ్యజ్యత ఇత్యవ్యక్తః" ఎన్ఱు ఱే భాష్యకారరుమరుళిచ్చెయ్‌తతు. అప్పడియేయివరు మరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్. ఇజ్జనన్ఱిక్కే యొరుప్రమాణత్తాలుమ్ తోన్ఱాతిరుక్కైయెన్నిల్ తుచ్ఛత్వమ్ వరుమిఱే. ఆకైయాల్ మానసజ్ఞానగమ్య మిత్తనైయల్లతు ఇన్ద్రియజ్ఞానగమ్య మన్ఱెన్కై. అవ్యక్తశబ్దార్థమ్ ౧"శెణ్ణు శెణ్ణు పరమ్బరమాయ్" ఎన్ఱుతుడఙ్గి ఆత్మస్వరూప వైలక్షణ్యత్తై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱవాళ్వారుమ్, "జ్ఞానజ్గడన్దతే" ఎన్ఱు ఇన్ద్రియజ్ఞానాగోచరత్వత్తైయిఱే యరుళిచ్చెయ్‌తతు.

౧౯. అచిన్త్యమాకైయావతు - అచిత్తోడు సజాతీయమెన్ఱు నినైక్కవొణ్ణాతిరుక్కై. ౨"యతశ్ఛేద్యాదివిసజాతీయ స్తత ఏవసర్వవస్తువిసజాతీయత్వేన తత్తత్స్వభావయుక్తతయా చిన్తయితు మపినార్హః" ఎన్ఱు ఱే, ఇతుక్కుమ్ భాష్యకారరరుళిచ్చెయ్‌తతు. ఆకైయాలే ఇవరుమిప్పడి యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్. ఇజ్జనన్ఱిక్కే, అచిన్త్యత్వమావతు-ఒరుపడియాలుమ్‌చిన్తిక్కైక్కుయోగ్యమన్ఱిక్కేయిరుక్కైయెన్నిల్ ; ఆత్మస్వరూప విషయమాన శ్రవణమననాదికళుక్కుమ్ వైయర్థ్యమ్ ప్రసఙ్గిక్కుమిఱే. ఆకైయాల్ అచిత్సజాతీయతా బుద్ధ్యనర్హత్వమే అచిన్త్యశబ్దార్థమాకక్కడవతు.

౧౯. అచిన్త్యమనగా - అచిత్తుతో సమానమైనదియని తలచుటకు వీలులేకయుండుట.

వాటికి యోగ్యమైన ఘటము పటము మొదలగువస్తువులు గనఁబడుచున్నవో ఆప్రమాణములచే నీయాత్మ కనఁబడువాఁడుగాడుకావున నవ్యక్తుఁడని చెప్పబడుచున్నాఁడు." అనిగదా శ్రీభాష్యకారులును ఆనతిచ్చియుండుట. ఆవిధముగనే వీరు నానతిచ్చుచున్నారు. ఇట్లర్థము చెప్పక ఆత్మ ఒకప్రమాణముచేతను కనఁబడకయుండునది యని చెప్పినయెడల పనికిరానిదిగ నెంచదగియుండునుగదా. కావున మనస్సునఁబుట్టెడు జ్ఞానముచే గనఁబడునదిగానియింద్రియములచేఁ గలిగెడి జ్ఞానముచేఁ గనబడునదికాదని యర్థము. ౧"వెళ్లి వెళ్లి పైపైనదియై" అనియారంభించి యాత్మస్వరూపముయొక్క వేఱుబాటునుఁజెప్పెడు, ఆళ్వార్లును "జ్ఞానమునుఁ దాటియుండునది" యని యింద్రియములచేఁ గలిగెడి జ్ఞానముచేఁ గనబడకుండుటను గదా అవ్యక్తశబ్దమున కర్థముగ నానతిచ్చియుండునది.

౧౯. (అచిన్త్యమనగా అచిత్తుతో సమానమైనదియని తలచుటకు వీలులేకయుండుట.) ౨"ఏకారణమువలన నఱుకఁదగినవాటికంటె వేఱై యున్నాఁడో ఆకారణమువలన నాయా వస్తువుల స్వభావములతో గూడుకొనియుండువాఁడని యెంచుటకుఁగూడ తగదు" అనిగదా శ్రీభాష్యకారు లానతిచ్చియుండుట. కావున వీరు నివ్విధముగ నానతిచ్చుచున్నారు. ఇట్లర్థముచెప్పక అచిన్త్యత్వమనగా ఒకవిధముగను చింతించుటకు యోగ్యముకానిదిగ నుండుట అని యర్థముచెప్పినయెడల ఆత్మస్వరూపవిషయమైన శ్రవణము మననము మొదలగువాటికి ప్రయోజనములేకపోవును. గాన అచిన్త్యశబ్దమునకు అచిత్తుతో సమమైనదియని తలచుటకు యోగ్యమైనది కాదనియే యర్థము కాఁదగినది.

౨౦. నిరవయవమాకైయావతు - అవయవసముదాయమన్ఱిక్కే యిరుక్కై.

౨౧. నిర్వికారమాకైయావతు - అచిత్తుపోలే వికరిక్కైయన్ఱిక్కే యొరుపడిప్పట్టిరుక్కై.

౨౨. ఇప్పడియిరుక్కైయాలే

ఆక, [౧]"అవ్యక్తోయమచిన్త్యోయమ్" ఎన్ఱు గీతోపనిషదాచార్యనరుళిచ్చెయ్తపడియే, ఇవరుమాత్మస్వరూపవైలక్షణ్య ప్రకటనార్థమాక ఇవ్విడత్తిలే యరుళిచ్చెయ్తారాయిత్తు.

౨౦. (నిరవయవమాకైయావతు - అవయవసముదాయమన్ఱిక్కేయిరుక్కై.) అతావతు- [౨]"విజ్ఞానమయః" ఎన్ఱుమ్ [౩]"విజ్ఞానఘనః" ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే జ్ఞానైకాకారమాకైయాలే అచిద్వస్తుక్కళైప్పోలే యవయవసంఘాతాత్మకమన్ఱిక్కేయిరుక్కై.

౨౧. (నిర్వికారమాకైయావతు - అచిత్తుపోలే వికరిక్కైయన్ఱిక్కే యొరుపడిప్పట్టిరుక్కై.) అతావతు - [౪]"అమృతాక్షరంహరః" [౫]"ఆత్మాశుద్ధోఽక్షరః" ఎన్ఱు అక్షరశబ్దవాచ్యమాన వస్తువాకైయాలే, క్షణక్షరణస్వభావమాకైయాలే క్షరశబ్దవాచ్యమాన వచిత్తుపోలే వికరిక్కైయన్ఱిక్కే సదైకరూపమాయిరుక్కై. ఆకైయిఱే [౬]"అవికార్యోయమ్" ఎన్ఱు గీతోపనిషదాచార్య నరుళిచ్చెయ్తతు.

౨౨. ఏవంప్రకారమాకైయాలే ఘేద్యాదివిసజాతీయమా యిరుక్కుమెన్గిఱార్ మేల్.

---

౨౦. నిరవయవమైనది యనగా - అవయవసముదాయము లేకయే యుండుట.

౨౧. నిర్వికారమగుటయనగా - అచిత్తువలె వికరించుటలేకుండ నొక్కవిధముగనుండుట.

౨౨. ఇట్లుండుటచేత,

ఇట్లు [౧]"వీఁడవ్యక్తుఁడు, వీఁడచింత్యుఁడు." అని గీతోపనిషత్తును ఆనతిచ్చిన శ్రీకృష్ణభగవంతుఁడు ఆనతిచ్చియుండువిధముగనే వీరును ఆత్మ స్వరూపముయొక్క వేఱుపాటును ప్రకటించుటకొఱకు ఈస్థలమందానతిచ్చియున్నారని యెఱుంగునది.

౨౦. (నిరవయవమైనదియనగా - అవయవ సముదాయములేకయే యుండుట) అట్లనగా [౨]"విజ్ఞానమయుఁడు" అనియును. [౩]"విజ్ఞానముచేఁబూర్ణుఁడు" అనియుఁజెప్పునట్లుజ్ఞానమునే యాకారముగఁగలిగినదియగుటచే, నచిద్వస్తువులవలె ననయవసమూహస్వరూపమైనది గాకయుండుట.

౨౧. (నిర్వికారమగుటయనగా - అచిత్తువలె వికరించుటలేకుండ నొకవిధముగనుండుట) అనగా [౪]"అమృతమైనవాఁడు నాశములేనివాఁడు జీవుఁడు"[౫]"ఆత్మశుద్ధుఁడు, నాశములేనివాఁడు"అని అక్షర[నాశములేనిదియను] శబ్దముచేఁ జెప్పఁబడు వస్తువైనందువలన, క్షణక్షణమును నశించునదియగుటచే క్షర[నాశముగలదియను] శబ్దముచేఁ జెప్పఁబడెడి యచిత్తువలె వికరించుటలేకుండ యెల్లప్పుడు నొకరూపమైయుండునది యనియర్థము. గనుకనే [౬]"వీఁడు వికారములేనివాఁడు" అని గీతాచార్యుఁడైన శ్రీకృష్ణుఁడునానతిచ్చినది.

౨౨. ఈప్రకారముగనుండుటవలన నఱుకఁబడఁదగినవాటికంటె వేఱైయుండునని

శస్త్రమ్, అగ్ని, జలమ్, వాతమ్, ఆతపన్దుడక్కమానవఱ్ఱాల్ ఛేదిత్తల్ దహిత్తల్ ననైత్తల్ శోషిప్పిత్తల్ శెయ్‌కైక్కు యోగ్యమాయిరుక్కుమ్.

౨౩. ఆర్హత

(ఇప్పడి) ఎన్ఱు తుడఙ్గి.

ఇప్పడియెన్ఱు, అవ్యక్తాదికళ్ నాలైయు మనుభాషిక్కిఱతాతల్, నిర్వికారత్వ మాత్రత్తైయాతల్. (శస్త్రమ్, అగ్ని) ఇత్యాది, అతావతు - శస్త్రాగ్న్యాదికళ్ ఛేదన దహనాదికళైప్పణ్ణుమ్బోతు తత్తద్వస్తుక్కళిలే వ్యాపిత్తుచ్చెయ్య వేణ్డుకైయాలుమ్, ఆత్మాసర్వాచిత్తత్త్వవ్యాపకనాకైయాలే యవఱ్ఱైప్పార్క్కిలత్యన్తసూక్ష్మభూతనాకైయాలుమ్, వ్యాప్యమాయ్ స్థూలమాయిరుక్కిఱవివై వ్యాపకమాయ్ సూక్ష్మమానవాత్మవస్తువై వ్యాపిత్తు వికరిప్పిక్కమాట్టామైయాలే, శస్త్రాగ్ని జలవాతాతపాదికళాలేవరుమ్ ఛేదనదహన క్లేదనశోషణఙ్గళుక్కనర్హమాయిరుక్కుమెన్కై. ౧ "నైనంఛిన్దన్తిశస్త్రాణి నైనం దహతిపావకః । నచైనంక్లేదయన్త్యాపో నశోషయతిమారుతః ॥ అచ్ఛేద్యో యమదాహ్యోయ మక్లేద్యో శోష్య ఏవచ । నిత్యస్సర్వగతస్థాణు రచలోఽయం సనాతనః ॥" ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్‌తానిఱే.

౨౩. ఇప్పడినిర్వికారమాన వాత్మవస్తువుక్కు పరిణామిత్వఙ్గొళ్ళుకిఱ ఆర్హత మతమయుక్తమెన్ను మిడత్తై దర్శిప్పిక్కిఱార్ మేల్. (ఆర్హతర్) ఇత్యాదియాల్.

శస్త్రము, అగ్ని, జలము, వాయువు, ఎండ, మొదలగువాటిచేత. నఱుకబడుట, కాల్చబడుట, తడుపఁబడుట, ఎండింపఁబడుట, వీటికి తగనిదియైయుండును.

౨౩. ఆర్హతులు

పైన ఆనతిచ్చుచున్నారు. (ఇట్లు) అని ప్రారంభించి.

'ఇట్లు' అని అవ్యక్తము మొదలైన నాలుగింటిని యనువదించుచున్నది యనియైనను నిర్వికారత్వముమాత్రము ననువదించుచున్నది యనియైనను చెప్పవచ్చును. (శస్త్రము, అగ్ని) ఇత్యాది - అనగా శస్త్రము అగ్ని మొదలగునవి, నఱుకునప్పుడును కాల్చునప్పుడును ఆయా వస్తువులయందు వ్యాపించి చేయవలసియుండుటచేతను, ఆత్మ సర్వములైన యచిత్తత్త్వములకంటె వ్యాపించియుండువాఁడగుటచేతను, వాటికంటె మిక్కిలి సూక్ష్మభూతుఁడగుటచేతను వ్యాపించదగినవియై స్థూలమైయుండునివి వ్యాపకమై సూక్ష్మమైన ఆత్మవస్తువును వ్యాపించి వికారమును కలుగఁజేయలేవు గనుక శస్త్రము అగ్ని జలము వాయువు ఎండ వీటిచే గలిగెడు నఱుకుట కాల్చుట తడుపుట ఎండించుట మొదలైనవాటికి తగనిదియై యుండును అని యర్థము. ౧ "ఈయాత్మను శస్త్రములు నఱుకవు, నిప్పు కాల్చదు, నీళ్లుతడుపవు, గాలి ఎండింపదు, ఈయాత్మ నఱుకబడఁదగనివాఁడు, వీఁడు కాల్పబడఁదగనివాఁడు, తడుపఁబడఁదగనివాఁడు, ఎండింపఁబడఁదగనివాఁడు [ఏలయనగా] వీఁడు నిత్యుఁడును అంతటనున్నవాఁడును చలింపనిస్వభావుఁడును కదలనివాఁడును, అనాదియునైయుండుటవలన" అని గీతయందుఁ జెప్పియున్నారుగదా.

౨౩. ఇట్లు నిర్వికారమైన ఆత్మవస్తువు పరిణమించుచున్నదియని చెప్పెడు జైనులయొక్క మతము తగినదికాదని పైన చూపించుచున్నారు. (ఆర్హతులు) ఇత్యాదివలన,

రాత్మావై దేహపరిమాణనెన్నార్కళ్.

౨౮. అతుశ్రుతివిరుద్ధమ్.

౨౯. అనేకదేహఙ్గళై పరిగ్రహిక్కుమ్ యోగికళ్ స్వరూపత్తుక్కు

*శైథిల్యమ్వరుమ్.

ఆర్హతరాకిఱార్ - జైనర్, అవర్కళ్ [౧]"పాదేమే వేదనా" ఇత్యాదిప్రకారేణ ఆపాదచూడమ్ దేహత్తిలుణ్డానదుఃఖాద్యనుభవమ్, ఆత్మా దేహపరిమాణనల్లాతపోతుకూడాతు. ఆకైయాల్ ఆత్మా స్వకర్మానుగుణమాకపరిగ్రహిక్కుమ్ గజపిపీలికాది శరీరఙ్గళుక్కనుకూలమాక పరిణమిత్తు, తత్తద్దేహపరిమాణనా యిరుక్కుమెన్ఱితే శొల్లువతు. అత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (దేహపరిమాణనెన్నార్కళ్) ఎన్ఱు.

౨౮. అత్తైనిరాకరిక్కిఱార్. (అతుశ్రుతివిరుద్ధమ్) ఎన్ఱు.

ఇవ్విడత్తిలివర్క్కు వివక్షితైయాన శ్రుతియేతెన్నిల్; [౨]"అమృతాక్షరం హరః" ఎన్ఱు, ఆత్మావినుడైయ నిర్వికారత్వప్రతిపాదికైయాన శ్రుతియాకవేణుమ్; [౩]'దేహపరిమాణనెన్గిఱపక్షమ్, ఆత్మా నిర్వికారనెన్గిఱ శ్రుతియాలే బాధితమ్' ఎన్ఱివర్ తామే తత్త్వశేఖరత్తిలే యరుళిచ్చెయ్కైయాలే. [౪]"ఏషోణురాత్మా" [౫]"వాలాగ్రశతభాగస్య" ఇత్యాదిశ్రుతికళుమ్ దేహపరిమాణపక్షత్తుక్కు బాధికైకళాకైయాలే, అవఱ్ఱైయు మివ్విడత్తిలే శొల్లువారుముణ్డు.

౨౯. ఏతద్విషయమాక దూషణాన్తరము మరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (అనేకదేహఙ్గళై పరిగ్రహిక్కుఱయోగికళ్ స్వరూపత్తుక్కు శైథిల్యమ్వరుమ్) ఎన్ఱు.

ఆత్మను దేహపరిమాణుడని యనినారు.

౨౮. అది శ్రుతి విరుద్ధము.

౨౯. అనేకదేహములను పరిగ్రహించెడి యోగులస్వరూపమునకు

శైథిల్యము [ఖండములుకావలసి] వచ్చును.

(ఆర్హతు)లనగా జైనులు. వారు [ఆర్హతులు] [౧]"పాదమందు నాకు బాధకలుగుచున్నది" ఇత్యాదిప్రకారముచే పాదము మొదలు శిరమువరకుగల దేహమందు కలిగెడుదుఃఖములను అనుభవించుట ఆత్మ దేహపరిమాణముకానప్పుడు గూడదు. కావున ఆత్మ స్వకర్మానుగుణముగ పరిగ్రహించు గజ పిపీలికాది శరీరముల కనుకూలముగ పరిణమించి ఆయా దేహపరిమాణుఁడై యుండును అనిగదా చెప్పుట. దానిని యానతిచ్చుచున్నారు (దేహపరిమాణుడనినారు) అని.

౨౮. దానిని నిరసించుచున్నారు. (అది శ్రుతివిరుద్ధ) మని.

ఇచ్చట వీరువచింపనిచ్చయించిన శ్రుతియేదియనగా, [౨]"అమృతమై నాశములేనివాఁడు జీవుఁడు" అని ఆత్మయొక్క వికారములేకుండుటనుఁ జెప్పెడి శ్రుతియై యుండవలెను. [౩]'దేహపరిమాణుఁ డనియెడుపక్షము ఆత్మ నిర్వికారుఁడనియెడు శ్రుతిచే బాధింపఁబడినది యగుచున్నది' అని వీరే తత్త్వశేఖరమునం దానతిచ్చియుండుటవలన. [౪]"ఈయాత్మ యణుప్రమాణమైనవాఁడు" [౫]"[తోకవడ్లయొక్క] తోకకొసను నూరుభాగములుగఁజేసి" అనునివి మొదలైనశ్రుతులు దేహపరిమాణుఁడనుపక్షమునకు బాధకములుగావున వానినిగూడ ఇచ్చట జెప్పెడివారునుగలరు.

౨౯. ఈవిషయమునందు మఱియొకదూషణమునుఁ జెప్పుచున్నారు (అనేకదేహములను పరిగ్రహించెడి యోగుల స్వరూపమునకు శైథిల్యము [ఖండములుకావలసి] వచ్చును) అని.

---

* "శైథిల్యముమ్-వరుమ్" ఎన్ఱు శిలమూలకోశఙ్గళిలుమ్, వ్యాఖ్యానకోశఙ్గళిలుమ్ కాణ్గిఱదు.

౨౬. జ్ఞానాశ్రయమాకైయావతు - జ్ఞానత్తుక్కిరుప్పిడమాయిరుక్కై.

అతావతు - దేహపరిమాణమెన్నుమ్పక్షత్తిల్, సంసిద్ధయోగరాయ్, సౌభరియైప్పోలే ఏకకాలత్తిలే యనేకదేహఙ్గళై పరిగ్రహిక్కుమవర్కళుక్కు తఙ్గళుడైయ స్వరూపత్తై యనేకమాక ఛిన్నమాక్కిక్కొణ్డు అవ్వవదేహఙ్గళై పరిగ్రహిక్కవేణ్డి వరుమెన్ఱైగె. పరకాయప్రవేశముఖేన అనేకశరీరఙ్గళై పరిగ్రహిక్కిఱయోగికళ్ స్వరూపత్తుక్కు, స్థూలమాన శరీరత్తైవిట్టు సూక్ష్మమానశరీరత్తై పరిగ్రహిక్కుమళవిల్, ఇతుక్కెల్లామతు అవకాశమిల్లామైయాలే, శైథిల్యమ్ వరుమెన్నువుమామ్. ౧ "ఏవంచాత్మాకార్త్స్న్యమ్" ఎన్గిఱసూత్రత్తిల్ శొల్లుకిఱపడియే, అల్పమహత్పరిమాణఙ్గళాన గజపిపీలికాది శరీరఙ్గళై స్వకర్మానుగుణమాక పరిగ్రహిక్కుమవర్కళుక్కు, గజశరీరత్తైవిట్టు పిపీలికాశరీరత్తై పరిగ్రహిక్కుమళవిల్ గజశరీరసమపరిమాణమాయిరుక్కుమ్ అన్దస్వరూపత్తుక్కు, పిపీలికాశరీరమవకాశమిల్లామైయాలే శైథిల్యమ్వరుమెన్ఱిఙ్గనే ఇవ్వాక్యత్తుక్కు యోజిత్తాలోవెన్నిల్; (యోగికళ్ స్వరూపత్తుక్కు) ఎన్ఱైయాలే - అతివ్యాప్తి లివర్క్కు వివక్షితమన్ఱు.

౨౬. (జ్ఞానాశ్రయమాకైయావతు - జ్ఞానత్తుక్కిరుప్పిడమాయిరుక్కై). జ్ఞానమావతు - స్వసత్తామాత్రత్తాలే స్వాశ్రయత్తైపఱ్ఱి స్వపరవ్యవహారత్తుక్కుడలాయిరుప్పతోరు ఆత్మధర్మమ్ ఇతుక్కాత్మా ఆశ్రయమాకైయావతు - దీపప్రభైకళిరణ్డుమ్ తేజోద్రవ్యమాయిరుక్కచ్చెయ్తే దీపమ్ ప్రభైక్కాశ్రయమాయిరుక్కిఱాప్పోలే, తానుమ్ జ్ఞానస్వరూపనాయిరుక్కచ్చెయ్తే

---

౨౬. జ్ఞానమునకాశ్రయమైనదియనగా - జ్ఞానమునకునికిపట్టయియుండుట.

అనగా దేహపరిమాణమను పక్షమున, సిద్ధిబొందిన యోగముఁగలవారై సౌభరివలె ఏకకాలమందనేకదేహములను పరిగ్రహించెడివారికి, తమయొక్క స్వరూపమును అనేకములుగ ఖండములుగ చేసికొని ఆయా దేహములను పరిగ్రహించవలసివచ్చుననుట. పరకాయప్రవేశద్వారమున అనేకశరీరములను పరిగ్రహించుయోగుల స్వరూపము స్థూలమైన శరీరమునువిడిచి సూక్ష్మమైన శరీరమును పరిగ్రహించునపుడు యీస్వరూపమునకెల్లనది యవకాశము చాలనిదియగుటచే ఖండములు కావలసివచ్చుననియుఁ జెప్పఁదగును. ౧ "ఇట్లైన నాత్మ పూర్ణుఁడుగనుండమి" అనుసూత్రమందు జెప్పనటులనే యెక్కువ తక్కువ పరిమాణములుగలిగిన గజపిపీలికాదుల శరీరములను తనకర్మానుగుణముగ పరిగ్రహించు నాత్మలకు, గజశరీరమునువిడిచి, చీమశరీరమును పరిగ్రహించునపుడు గజశరీరముతో సమప్రమాణముగనుండు నాస్వరూపమునకు, చీమశరీర మవకాశముచాలనిది, యగుటచే ఖండములు కావలసివచ్చును అని యిట్లీవాక్యమునకర్థము చెప్పిననో యనిన; (యోగులస్వరూపమునకు) అనుటచే నది ఇచ్చోట వీరికి వివక్షితము కాదు.

౨౬. (జ్ఞానమునకాశ్రయమగుటయనగా - జ్ఞానమునకునికిపట్టయియుండుట) జ్ఞానమనగా - తనయొక్క యునికిచే తనకాశ్రయమయినవస్తువునుపొంది తనను, ఇతరులను, వ్యవహరించుటకు హేతువైయుండు నొక యాత్మధర్మము. దీనికి యాత్మయాశ్రయమైయుండుట యనగా దీపమును వెలుతురునైనరెండును ప్రకాశించెడు ద్రవ్యములుగ నుండినను దీపము వెలుతురునకునికిపట్టయియుండునటుల తానును జ్ఞానస్వరూపుఁడైయుండినను తనధర్మమగు జ్ఞానమునకు తననుతప్ప

౨౭. ఆత్మాజ్ఞానత్తుక్కిరుప్పిడమన్ఱిక్కే జ్ఞానమాత్రమాకిల్ ;
౨౮. నానఱివెన్ఱు శొల్లవేణుమ్, నానఱియానిన్ఱే నెన్నక్కూడాతు.

స్వధర్మమాన జ్ఞానత్తుక్కు త్తన్నైయొழియ పృథక్సిద్ధ్యుపలమ్భఙ్గళిల్లాతపడి తానాధారమాయిరుక్కై. [౧]"అథయోవేదేదం జిఘ్రాణీతి సఆత్మా" [౨]"[సఆత్మా] మనసైవైతాన్ కామాన్ పశ్యన్రమతే" [౩]"నపశ్యోమృత్యుంపశ్యతి" [౪]"విజ్ఞాతారమరేకేన విజానీయాత్" [౫]"జానాత్యేవాయం పురుషః" [౬]"ఏషహిద్రష్టా శ్రోతా ఘ్రాతా రసయితా మన్తా బోద్ధా కర్తా విజ్ఞానాత్మా పురుషః" [౭]"ఏవమేవాస్య పరిద్రష్టుః" ఇత్యాది శ్రుతికళాలే ఆత్మావినుడైయ జ్ఞాతృత్వమ్ సిద్ధమ్.

౨౭. ఏవంభూతమాన వాత్మావినుడైయ జ్ఞాతృత్వత్తై యిశైయాతే జ్ఞానమాత్రమెన్ఱు శొల్లుకిఱ బౌద్ధాదికళుడైయ మతత్తై నిరాకరిక్కైక్కాక తత్తత్పక్షత్తై యనువదిక్కిఱార్. (ఆత్మాజ్ఞానత్తుక్కిరుప్పిడమన్ఱిక్కే జ్ఞానమాత్రమాకిల్) ఎన్ఱు.

౨౮. [౮]"అహమిదంజానామి" ఎన్గిఱ ప్రత్యక్షత్తాలే అత్తైనిరాకరిక్కిఱార్. (నానఱివు) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

అతావతు - ఆత్మావుక్కు జ్ఞానాశ్రయత్వమన్ఱిక్కే కేవలమ్ జ్ఞానమాయిరుక్కుమళవేయుళ్ళతాకిల్ నానఱివుఎన్ఱు తన్నైజ్ఞానమాత్రమాక చ్చొల్లుకైయొழియ, నానిత్తైయఱియానిన్ఱేనెన్ఱు తన్నైజ్ఞాతావాక చ్చొల్లక్కూడాతెన్గై. ఇవ్వర్థత్తై నానఱియానిన్ఱేనెన్గైయాలే-

---

౨౭. ఆత్మ జ్ఞానమున కునికిపట్టుగాక జ్ఞానమాత్రమైనయెడల.
౨౮. నేనెఱుకయని చెప్పవలయును, నేనెఱుగుచున్నానని యనగూడదు.

వేరుగనుండుట, వేరుగతోచుటలు లేకుండునటుల తానే యాధారమైయుండుట. [౧]"ఇక నెవఁడు దీనిని నాసనజూచుచున్నానని ఎఱుగునోవాఁడుఆత్మ" [౨]"(ఆయాత్మ)మనస్సుచేత నేఈకామములను జూచుచురమించుచున్నాఁడు." [౩]"ఆత్మను జూచెడివాఁడు మృత్యువునుజూచుటలేదు" [౪]"ఓయీ!జ్ఞానస్వరూపమైనవానినెట్లెఱుఁగఁదగినది" [౫]"ఈపురుషుఁ డెఱుఁగుచునేయున్నాఁడు [౬]"ఈజ్ఞానస్వరూపియైనపురుషుఁడే చూచువాఁడు, వినువాఁడు, ఆఘ్రాణించువాఁడు, రుచిచూచువాఁడు, తలఁచువాఁడు, బోధించువాఁడు, చేయువాఁడు," [౭]"అంతటను జూచెడు వీనికీవిధముగనే" యిత్యాది శ్రుతులచే నాత్మయొక్క జ్ఞాతృత్వము సిద్ధించుచున్నది.

౨౭. ఇట్టిఆత్మయొక్క జ్ఞాతృత్వము నొప్పుకొనక జ్ఞానమాత్ర మని చెప్పెడు బౌద్ధాదులయొక్క మతమును నిరసించుటకొరకు వారివారిపక్షము ననువదించుచున్నారు (ఆత్మజ్ఞానమునకునికిపట్టుగాక జ్ఞానమాత్రమైనయెడల) అని.

౨౮. [౮]"నేను దీనినెఱుగుదును" అనెడుప్రత్యక్షముచే దానిని నిరసించుచున్నారు. (నేనెఱుక) అని మొదలుపెట్టి.

అనగా-ఆత్మ జ్ఞానమునకాశ్రయమైనదిగాక కేవలము జ్ఞానమైయుండుస్వభావమె కలదియగునెడల (నేనెఱుక) యని తన్నుజ్ఞానమాత్రముగ జెప్పుటతప్ప నేను దీని నెఱుఁగుచున్నానని తన్నుజ్ఞానముగలవానిగఁ జెప్పగూడదు. ఈయర్థమును నేనెఱుఁగుచున్నాను అనుటచే విష

౨౯. జ్ఞాతావెన్ఱ పోతే కర్తాభోక్తావెన్ను మిడమ్‌శొల్లిఱ్ఱాయ్‌త్తు.
౩౦. కర్తృత్వభోక్తృత్వఙ్గళ్ జ్ఞానావస్థావిశేషఙ్గళాకైయాలే.

విషయగ్రాహియానతొరు జ్ఞానత్తుక్కుత్తానాశ్రయమెన్నుమిడమ్ తోన్ఱానిన్ఱతిఱే; ఇప్పడి యాత్మావినుడైయ జ్ఞాతృత్వమ్ ప్రత్యక్షసిద్ధమాకైయాలే అబాధితమెన్ఱు కరుత్తు. ౧"ఇదమహమభివేద్మీత్యాత్మవిత్త్యోర్విభేదే స్ఫురతి యదితదైక్యం బాహ్యమప్యేకమస్తు" ఎన్ఱు భట్టరుమిప్పడియిఱే బౌద్ధమతనిరాకరణమ్ పణ్ణుకిఱవిడత్తిలరుళిచ్చెయ్‌తతు.

౨౯. జ్ఞాతృత్వ కర్తృత్వ భోక్తృత్వఙ్గళ్ మూన్ఱుమ్ శొల్ల వేణ్డియిరుక్క, జ్ఞానాశ్రయమాయ్‌ఎన్ఱు జ్ఞాతృత్వమాత్రత్తైచ్చొల్లి, మఱ్ఱైయవై యిఙ్గుచ్చొల్లాతొழివానెన్నెన్గిఱ శఙ్కైయిలే యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్. (జ్ఞాతావెన్ఱపోతే కర్తా భోక్తావెన్నుమిడమ్ శొల్లిఱ్ఱాయ్‌త్తు) ఎన్ఱు.

౩౦. ఇప్పడి ప్రతిజ్ఞామాత్రత్తాల్ పోరాతెన్ఱు అతుక్కు హేతువై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్, (కర్తృత్వ భోక్తృత్వఙ్గళ్ జ్ఞానావస్థావిశేషఙ్గళాకైయాలే) ఎన్ఱు.

౨"హేయోపాదేయతాజ్ఞానమూలం జ్ఞాతృత్వమాత్మనః। తత్తత్ప్రహాణోపాదానచికీర్షాకర్తృతాశ్రయా" ఎన్గిఱపడియే, ఆత్మావినుడైయ జ్ఞాతృత్వమ్ హేయోపాదేయ ప్రతిపత్తిక్కు హేతువాయిరుక్కుమ్; అవ్వో హేయఙ్గళై విడుకైయాలుమ్, ఉపాదేయఙ్గళైప్పఱ్ఱు

౨౯. జ్ఞాత యనినప్పుడే కర్తయనునదియును, భోక్తయనునదియును, చెప్పబడినది.
౩౦. కర్తృత్వ భోక్తృత్వములు జ్ఞానముయొక్కయవస్థావిశేషములగుటచే.

యము నెఱిఁగెడినొక జ్ఞానమునకు తానాశ్రయమనునంశము తోచుచున్నదికదా. ఇట్లు ఆత్మయొక్క జ్ఞాతృత్వము ప్రత్యక్షముగ సిద్ధించినది గనుక బాధింపఁబడనిదనిభావము ౧"దీనిని నేనెఱుఁగుచున్నాను అనునప్పుడుతోచెడి నాత్మకును జ్ఞానమునకును, భేదము తోచుచుండగ నారెంటికి నైక్యము జెప్పనెడల వెలుపలివస్తువైన యిదియనునదియును ఒక్కటియగుగాక" అని భట్టరు నీవిధముగగదా బౌద్ధమతమును నిరసించునపు డానతిచ్చినది.

౨౯. జ్ఞాతృత్వ కర్తృత్వ భోక్తృత్వములు మూడును చెప్పదగియుండగ జ్ఞానమునకు నికిపట్టయి యని జ్ఞాతృత్వమునుమాత్రము చెప్పి తక్కినవాని నిక్కడ చెప్పకుండుట కేమికారణము అనుశంకగలుగగా నానతిచ్చుచున్నారు. (జ్ఞాతయనినప్పుడే కర్తయనునదియును, భోక్తయనునదియును, చెప్పబడినది) అని.

౩౦. ఇట్లు ప్రతిజ్ఞఁజేయుటచే మాత్రము చాలదని దానికి కారణము నానతిచ్చుచున్నారు (కర్తృత్వ భోక్తృత్వములు జ్ఞానముయొక్క యవస్థావిశేషములగుటచే) అని.

౨"ఆత్మయొక్క జ్ఞాతృత్వము యిదివిడువదగినది యిదిస్వీకరింపదగినది అని యెఱుఁగుటకు కారణమైనది, ఆత్మయొక్క కర్తృత్వము ఆయావిషయములను వదలుట, స్వీకరించుట, వీటివిషయమై కలిగెడు నిచ్ఛకు కారణమైనది" అనునట్లుఆత్మయొక్క జ్ఞాతృత్వము హేయోపాదేయముల నెఱుఁగుటకు కారణమైనది ఆయా హేయములను విడుచుటచేతను, ఉపాదేయము

౩౧. శిలర్, గుణఙ్గళుక్కేకర్తృత్వముళ్ళతు, ఆత్మావుక్కిల్లైయెన్బార్కళ్.

కైయాలుముణ్డాన చికీర్షైకర్తృత్వ మడియాయిరుక్కుమ్; కర్తావుక్కే యిత్తచికీర్షైయుళ్ళతు. అన్దచికీర్షైతాన్ జ్ఞానావస్థావిశేషమిఱే; అత్తోడు కర్తృత్వత్తుక్కుణ్డాన ప్రత్యాసత్తియై కటాక్షిత్తు కర్తృత్వత్తై జ్ఞానావస్థావిశేషమెన్ఱుపచరిత్తరుళిచ్చెయ్కిఱార్. అల్లతు కర్తృత్వమావతు - క్రియాశ్రయత్వమాకైయాలే, అత్తైజ్ఞానావస్థావిశేషమెన్ఱు ముఖ్యమాక చ్చొల్లప్పోకాతిఱే. క్రియైయావతు - ౧"జానాతి, ఇచ్ఛతి, ప్రయతతే, కరోతి" ఎన్ఱుజ్ఞానచికీర్షా ప్రయత్నానన్తరభావియాన ప్రవృత్తియాకైయాలుమ్, తదాశ్రయత్వమ్ కర్తృత్వమాకైయాలుమ్, అత్తైజ్ఞానావస్థావిశేషమెన్ఱతు ఉపచారప్రయోగమెన్ఱే కొళ్ళవేణుమ్. ఇని, భోక్తృత్వమావతు - భోగాశ్రయత్వమ్, భోగమావతు - సుఖదుఃఖరూపమాన వనుభవజ్ఞానమ్. అతు జ్ఞానావస్థావిశేషమిఱే. తదాశ్రయత్వత్తై జ్ఞానావస్థావిశేషమెన్ఱు శొల్లుకైయాలే యితువుమౌపచారికమ్. ఇప్పడి జ్ఞాతృత్వత్తుక్కు మివఱ్ఱుక్కు ముణ్డానప్రత్యాసత్త్యతిశయత్తాలే తదైక్యకథనమ్పణ్ణప్పట్టి యిరుక్కైయాలే, జ్ఞాతృత్వమ్శొన్నపోతే కర్తృత్వ భోక్తృత్వఙ్గళ్ శొల్లిఱ్ఱాయ్త్తెన్న తట్టిల్లైయిఱే.

౩౧. ఇప్పడి ఆత్మావుక్కు స్వాభావికమాయిరున్దుళ్ళ కర్తృత్వత్తైయిల్లైయెన్ఱు, ప్రకృతిక్కే కర్తృత్వత్తైక్కొళ్ళుకిఱ సాఙ్ఖ్యరై నిరాకరిక్కిఱార్ (శిలర్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి.

శిలరెన్ఱవర్కళ్ పక్కల్ తమక్కుణ్డానవనాదరమ్ తోఱ్ఱవరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (గుణఙ్గళుక్కే కర్తృత్వముళ్ళతు ఆత్మావుక్కిల్లైయెన్బార్కళ్) గుణఙ్గళెన్ఱుమ్ ప్రకృతియెన్ఱుమ్ భేద

---

౩౧. కొందఱు గుణములకే కర్తృత్వముగలదు ఆత్మకు లేదనినారు.

లను స్వీకరించుటచేతను, కలిగిన చేయనిచ్ఛ కర్తృత్వమును మూలముగ గలిగియుండును, కర్తకేగదా చికీర్షయుండుట. ఆచికీర్షయే జ్ఞానముయొక్క అవస్థావిశేషము. దానితో కర్తృత్వమునకుగల సంబంధమును కటాక్షించి కర్తృత్వమును, జ్ఞానావస్థావిశేషమని యుపచరించి యానతిచ్చుచున్నారు. లేనియెడల కర్తృత్వమనునది క్రియల కాశ్రయముగనుండుటగాన దానిని జ్ఞానముయొక్కయవస్థయని ముఖ్యముగ చెప్పఁదగదుకదా? క్రియయనునది ౧"ఎఱుగుచున్నాఁడు, కోరుచున్నాఁడు, యత్నించుచున్నాఁడు, చేయుచున్నాఁడు," అని యెఱుగుట కోరుట యత్నించుట లయిన వీనికనంతరముకలిగెడు ప్రవృత్తి అయినందుచేతను, అట్టిప్రవృత్తికి ఆశ్రయమైయుండుట కర్తృత్వమగుటచేతను, దానిని జ్ఞానముయొక్క యవస్థావిశేషమనినది యుపచరించిచెప్పబడినదియనియే యంగీకరించవలెను. ఇక భోక్తృత్వమనగా-భోగమునకాశ్రయమైయుండుట. భోగమనగా-సుఖదుఃఖరూపమైనయనుభవజ్ఞానము, అది జ్ఞానముయొక్క యవస్థావిశేషముగదా? దానికాశ్రయమైనదానిని జ్ఞానముయొక్క యవస్థావిశేషమని చెప్పుటచే యిదియును ఉపచరించి చెప్పబడినదియగును. ఇట్లు జ్ఞాతృత్వమునకును వీనికినికలిగిన సంబంధాతిశయముచే దానితో నైక్యముగ చెప్పదగియుండుటచేతనే జ్ఞాతృత్వమునుచెప్పినపుడే కర్తృత్వ భోక్తృత్వములు చెప్పబడినదయ్యెను, అనుటకాటంకములేదుగదా.

౩౧. ఇట్లు ఆత్మకు సహజముగనుండు కర్తృత్వమును లేదనియు, ప్రకృతికే కర్తృత్వము గలదనియు, చెప్పెడి సాంఖ్యులను నిరాకరించుచున్నారు. (కొందఱు) అని మొదలుపెట్టి.

వారియెడల తమకుగల యనాదరము తోచునట్లు కొందఱుయని ఆనతిచ్చుచున్నారు. వీరలకు, గుణములనియును, ప్రకృతియనియును, భేదములేదుగదా? కావున, ప్రకృతికే

3-౨. అప్పోతు

మిల్లైయిఱే యివర్కళుక్కు; ఆకైయాలే, ప్రకృతిక్కేయెన్గిఱస్థానత్తిలే (గుణఙ్గళుక్కే) ఎన్గిఱార్. 'ప్రకృతిర్నామ-సుఖదుఃఖమోహాత్మకాని, లాఘవ ప్రకాశ చల నోపష్టమ్భన గౌరవావరణకార్యాణి, అత్యన్తాతీన్ద్రియాణి, కార్యైక నిరూపణ వివేకాని, అన్యూనానతిరేకాణి, సమతాముపేతాని, సత్త్వరజస్తమాంసిద్రవ్యాణి' ఎన్నిఱే అవర్గళుడైయ సిద్ధాన్తమ్. ఆకైయాల్, ప్రకృతిక్కే కర్తృత్వముళ్ళతు, ఆత్మావుక్కిల్లైయెన్ఱపడి. అతావతు - కఠవల్లియిలే [౧]"నజాయతే మ్రియతే" ఇత్యాదియాలే, ఆత్మావుక్కు జన్మమరణాదికళాన ప్రకృతిధర్మఙ్గళై యెల్లామ్ ప్రతిషేధిత్తు, [౨]"హన్తాచేన్మన్యతేహన్తుం హతశ్చేన్మన్యతే హతమ్ । ఉభౌతౌనవిజానీతో నాయం హన్తినహన్యతే" ఎన్ఱు హననాదిక్రియైకళిల్ కర్తృత్వత్తైయుమ్ నిషేధిక్కైయాలుమ్, శ్రీగీతైయిలే సర్వేశ్వరన్దానే [౩]"నాన్యంగుణేభ్యః కర్తారం యదాద్రష్టానుపశ్యతి" [౪]"కార్యకారణ కర్తృత్వే హేతుః ప్రకృతి రుచ్యతే । పురుష స్సుఖదుఃఖానాం భోక్తృత్వే హేతురుచ్యతే" ఎన్ఱుశొల్లుకైయాలుమ్, ఇప్పడి అధ్యాత్మశాస్త్రఙ్గళిలే ఆత్మావుక్కుకర్తృత్వత్తైయుమ్ గుణఙ్గళుక్కే కర్తృత్వత్తైయుమ్ శొల్లుకైయాలే కర్తృత్వముళ్ళతు ప్రకృతిక్కే, ఆత్మావుక్కు కర్తృత్వమిల్లై, భోక్తృత్వమాత్రమే యుళ్ళతెన్ఱాయిత్తవర్కళ్ శొల్లువతు.

3-౨. అత్తైనిరాకరిక్కిఱార్ (అప్పోతు) ఎన్ఱు తుడఙ్గి.

3-౨. అప్పుడు

యనెడు స్థానమందు (గుణములకే) యనుచున్నారు. 'ప్రకృతియనగా - సుఖదుఃఖ మోహస్వరూపములైనవియును, చులకన, ప్రకాశము, చలనము, స్తంభనము, బరువు, ఆవరణము, వీనిని కార్యములుగా గలిగినవియును, యింద్రియముల కత్యంత మగుపడనివియును, కారణములచేతనే నిరూపించదగిన విభాగములను గలిగినవియును, తక్కువ యెక్కువలు లేనివియును, సామ్యమునుపొందినవియును అయిన సత్త్వ రజ స్తమస్సులనెడి ద్రవ్యములు.' అనిగదా వారల సిద్ధాంతము. కావున ప్రకృతికే కర్తృత్వముగలదు ఆత్మకు లేదని యర్థము. అట్లనగా-కఠవల్లియందు [౧]"పుట్టుటలేదు చచ్చుటలేదు" అనునివి మొదలైనవాని[వాక్యముల]చే జన్మమరణాదులైన ప్రకృతి ధర్మముల నన్నిటిని ఆత్మకు లేవని చెప్పి [౨]"చంపెడువాఁడు చంపుటకు తలచెనేనియు, చంపఁబడెడువాఁడు[తన్ను]చంపబడువానిగ దలచెనేనియు, వీర లిద్దరునెఱుఁగనివారు; వీఁడు చంపడు, వాఁడు చంపఁబడఁడు" అని చంపుట మొదలగు క్రియలందు కర్తృత్వమును లేదని చెప్పియుండుటచేతను, శ్రీగీతయందు సర్వేశ్వరుఁడైన శ్రీకృష్ణుఁడే [౩]"జ్ఞానియగువాఁడెప్పుడును సత్త్వాదిగుణములకంటె నితరమైన కర్తను చూడఁడు" [౪]"కార్యమైన[శరీరమును]కారణములైన[యింద్రియములును]వ్యాపారములను జేయుటకు పురుషునిచే నధిష్ఠింపఁబడిన ప్రకృతియే కారణముగఁ జెప్పఁబడుచున్నది. సుఖదుఃఖముల ననుభవించుటయందు ప్రకృతితో కలసిన పురుషుడే కారణముగఁ జెప్పఁబడుచున్నాఁడు" అని చెప్పుటచేతను యీవిధముగ నాత్మవిషయములైన శాస్త్రములయందు ఆత్మకు కర్తృత్వములేదనియు, గుణములకే కలదనియుఁ జెప్పుటచే, ప్రకృతికే కర్తృత్వముగలదు ఆత్మకు కర్తృత్వము లేదు, భోక్తృత్వము మాత్రమే కలదని వారు చెప్పుచున్నారు.

3-౨. దానిని నిరసించుచున్నారు. (అప్పుడు) అని ప్రారంభించి.

ఇవనుక్కు శాస్త్రవశ్యతైయుమ్ భోక్తృత్వముమ్ కొలైయుమ్.

33. సాంసారికప్రవృత్తికళిల్ కర్తృత్వమ్ స్వరూపప్రయుక్తమన్ఱు.

అతావతు-ప్రకృతిక్కే కర్తృత్వమాయ్ ఆత్మావుక్కు కర్తృత్వమిల్లైయానపోతు, ఇవనుక్కు విధినిషేధరూపమానశాస్త్రత్తుక్కుత్తా నధికారియాయ్క్కొణ్డు అతిన్ వశత్తిలేనడక్కవేణ్డుకైయుమ్, విహితనిషిద్ధకరణప్రయుక్తసుఖదుఃఖరూప ఫలభోక్తృత్వముమ్ శేరాతెన్ఱుకై. చేతనన్ కర్తావాకాతపోతు శాస్త్రత్తుక్కు వైయర్థ్యమ్ ప్రసజ్గిక్కుమ్. [1]"శాస్త్రఫలం ప్రయోక్తరి" [2]"కర్తాశాస్త్రార్థవత్త్వాత్" ఎన్నక్కడవతిఱే. ఇనిత్తాన్, [3]"స్వర్గకామో యజేత" [4]"ముముక్షుర్బ్రహ్మోపాసీత" ఎన్ఱు స్వర్గమోక్షాదిఫలభోక్తావైయిఱే కర్తావాక శాస్త్రమ్ నియోగిక్కిఱతుమ్; ఆకైయాలే, ఫలభోక్తావే కర్తావాకవుమ్ వేణుమిఱే. అచేతనత్తుక్కు కర్తృత్వమాకిల్ చేతననై క్కుఱిత్తు విధిక్కవుఙ్గూడాతు [5]"శాసనాచ్ఛాస్త్రమ్" ఎన్నక్కడవతిఱే. శాసనమావతు-ప్రవర్తనమ్. శాస్త్రత్తుక్కు ప్రవర్తకత్వమ్,బోధజననద్వారత్తాలే. అచేతనమాన ప్రధానత్తుక్కు బోధత్తై విళైక్కప్పోకాతిఱే; ఆకైయాల్, శాస్త్రమర్థవత్తామ్బోతు భోక్తావాన చేతననుక్కే కర్తృత్వమాకవేణుమ్. ఇతెల్లావఱ్ఱైయున్దిరువుళ్ళమ్బఱ్ఱియిఱే, అప్పోతివనుక్కు శాస్త్రవశ్యతైయుమ్ భోక్తృత్వముఙ్గొలైయుమెన్ఱరుళిచ్చెయ్తతు.

33. ఆనాల్, కర్తృత్వమెల్లామివనుక్కు స్వరూపప్రయుక్తమామోవెన్ఱిల శఙ్కైయిలే యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (సాంసారికప్రవృత్తికళిల్ కర్తృత్వమ్స్వరూపప్రయుక్తమన్ఱు) ఎన్ఱు.

వీనికి శాస్త్రవశ్యతయును, భోక్తృత్వమును నశించును.

33. సాంసారికప్రవృత్తులయందు కర్తృత్వము స్వరూపముచేకలిగినదికాదు.

అనగా-ప్రకృతికే కర్తృత్వముండి యాత్మకు కర్తృత్వము లేనిపక్షమున వీనికి విధినిషేధరూపమైనశాస్త్రమునకు తానధికారియగుచు దానికివశ్యుఁడై నడవవలసినదియును, విహితనిషిద్ధములను జేయుటచే, సుఖదుఃఖరూపములైన ఫలముల ననుభవించుటయును చేరదు, అనియర్థము. చేతనుఁడు కర్తకానియపుడు శాస్త్రమునకు నిష్ఫలత్వము సంభవించును [1]"శాస్త్రము యొక్క ఫలము ప్రయోగించువానియందు కలుగును" [2]"శాస్త్రము ఫలము గలిగినదియగుటచే కర్తయగుచున్నాఁడు" అని చెప్పబడియున్నదికదా? ఇకను [3]"స్వర్గమందాశ గలవాఁడు యజ్ఞముజేయవలెను" [4]"మోక్షమం దిచ్ఛగలవాఁడు బ్రహ్మము నుపాసించవలెను" అని శాస్త్రము కర్తగఁజెప్పునదియును స్వర్గమోక్షాదులైన ఫలముల ననుభవించువానినికదా. కావున ఫలము ననుభవించువాఁడే కర్తగ నుండవలెను. అచేతనమైన ప్రకృతికి కర్తృత్వమున్నయెడల చేతనునిగురించి విధించుటయును గూడదు. [5]"శాసనమువలన శాస్త్రము" అనబడును. శాసనమనగా-ప్రవర్తింపించుట; శాస్త్రమునకు ప్రవర్తకత్వము జ్ఞానమును పుట్టించెడి ద్వారమున. అచేతనమైన ప్రకృతికి జ్ఞానమునుపుట్టించుటకు వీలులేదుగదా? కావున శాస్త్రమునకు ఫలముగలుగునపుడు అనుభవించెడి చేతనునికే కర్తృత్వము ఉండవలెను.దీనినంతయుచిత్తగించియే(అప్పుడు వీనికి శాస్త్రవశ్యతయును, భోక్తృత్వమును నశించును.) అని యానతిచ్చినది.

33. అయితే కర్తృత్వమంతయు నితనికి స్వరూపప్రయుక్తమగునా? యనుశంకయందు సెలవిచ్చుచున్నారు. (సాంసారికప్రవృత్తులయందు కర్తృత్వము స్వరూపముచే కలిగినది కాదు.) అని.

3౮. గుణ సంసర్గ కృతమ్.

3౯. క ర్తృత్వన్దా నీశ్వరాధీనమ్.

సాంసారికప్రవృత్తికళావన-స్త్ర్యన్నపానాదిభోగఙ్గళైయుద్దేశిత్తు ప్పణ్ణుమ్ స్వవ్యాపార ఙ్గళ్. అవఱ్ఱిల్ కర్తృత్వమౌపాధికమాకైయాలే స్వరూపప్రయుక్తమన్ఱెన్గై.

3౮. ఆనాలతుతానివనుక్కు వన్దపడి యెన్నెన్నిల శఙ్కైయిలే యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (గుణసంసర్గకృతమ్) ఎన్ఱు.

గుణఙ్గళాకిఱన-సత్త్వరజస్తమస్సుక్కళ్. అవఱ్ఱినుడైయసంసర్గత్తాలే యుణ్డానతెన్ఱపడి. [1]"ప్రకృతేః క్రియమాణాని గుణైః కర్మాణిసర్వశః। అహఙ్కారవిమూఢాత్మా కర్తాహ మితిమన్యతే" ఎన్నక్కడవతిఱే. ఇతెల్లామ్ -[2]"కర్తా శాస్త్రార్థవత్వాత్" ఎన్గిఱసూత్రత్తిలే పూర్వపక్షసిద్ధాన్తరూపేణ భాష్యకారర్ తామే విస్తరేణ వరుళిచ్చెయ్తార్.

3౯. ఇప్పడిసాఙ్ఖ్యపక్షత్తై నిరాకరిత్తు ఆత్మావుక్కే కర్తృత్వత్తైసాధిత్తార్ కీழ். ఇన్ద కర్తృత్వన్దాన్ స్వాయత్తమో పరాయత్తమో వెన్గిఱ శఙ్కైయిలే యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (కర్తృత్వన్దా నీశ్వరాధీనమ్) ఎన్ఱు.

అతావతు ఇవ్వాత్మావినుడైయ కర్తృత్వన్దాన్ స్వాధీనమన్ఱిక్కే ఈశ్వరాధీనమాయిరుక్కుమెన్ఱపడి. [3]"పరాత్తుతచ్ఛ్రుతేః" ఎన్ఱువేదాన్తసూత్రత్తాలే ఆత్మావినుడైయ కర్తృత్వమ్ ప

---

3౮. గుణములయొక్క సంబంధముచేఁగలిగినది.

3౯. కర్తృత్వము యీశ్వరుని కధీనమైనది.

సాంసారికప్రవృత్తు లనునవి - స్త్రీ, అన్నము, పానము మొదలగుభోగముల నుద్దేశించి చేయు స్వవ్యాపారములు. వానియందలి కర్తృత్వ ముపాధవలన గల్గినదికాన స్వరూపప్రయుక్తము కాదు అనుట.

3౮. అయితే అదివీనికి ఎట్లుకలిగినది అనెడి ఆకాంక్షచే నానతిచ్చుచున్నారు.(గుణములయొక్కసంబంధముచేఁ గలిగినది) యని;

గుణములనఁగా-సత్త్వరజస్తమస్సులు. వానియొక్కసంబంధముచే కలిగినదియని యర్థము. [1]"ప్రకృతియొక్క గుణములచే జేయబడు కర్మములగూర్చి అహంకారముచే మోహాము జెందినవాఁడు నేను కర్తనని తలంచుచున్నాఁడు" అని చెప్పబడియున్నదిగదా ? దీనినంతయు -[2]"శాస్త్రము సఫలమగుటకొరకు కర్తయగుచున్నాఁడు" అనుసూత్రమందు పూర్వపక్షసిద్ధాంతరూపముగ భాష్యకారులే విస్తరముగ నానతిచ్చియున్నారు.

3౯. ఇట్లు సాంఖ్యులయొక్కపక్షమును నిరసించి, యాత్మకే కర్తృత్వము కలదని సాధించిరి. [ఇకపయిని] యీకర్తృత్వము తనకధీనమైనదియా పరునకధీనమైనదియా యనుశంకయందు ఆనతిచ్చుచున్నారు. (కర్తృత్వము యీశ్వరుని కధీనమైనది) యని.

అనగా యీయాత్మయొక్క కర్తృత్వము తనకధీనమైనదికాక యీశ్వరునకధీనమైయుండునని యర్థము. [3]"ఆకర్తృత్వము పరునివలన కలిగినది అని శ్రుతి చెప్పుటవలన" అని వేదాంత

రాయత్తమెన్ఱు సిద్ధమాకచ్చొల్లప్పట్టతిఱే. శాస్త్రవత్త్వత్తుక్కాక కర్తృత్వమాత్మధర్మమెన్ఱు కొళ్ళవేణుమ్. అన్దకర్తావుక్కు ధర్మమాన జ్ఞానేచ్ఛాప్రయత్నఙ్గళ్ భగవదధీనఙ్గళాయిరుక్కైయాలుమ్, అన్దజ్ఞానాదిగళ్ భగవదనుమతియొழియ క్రియాహేతువాకమాట్టాదైయాలుమ్, ఇవనుడైయ కర్తృత్వమీశ్వరాధీనమెన్ఱిఱతు. 'ఇవనుడైయబుద్ధిమూలమాన ప్రయత్నత్తై యపేక్షిత్తు ఈశ్వర ననుమతిదానమ్పణ్ణుకైయాలే, అన్దక్రియానిబన్ధనమాన పుణ్యపాపఙ్గళుమ్ చేతననుక్కాయాకిఱతు' ఎన్ఱు వివరణత్తిలేయాచ్చాన్పిళ్ళైయుమ్. ఇప్పడికర్తృత్వమ్ పరమాత్మాయత్తమానాలుమ్ విధినిషేధవాక్యఙ్గళుక్కుమ్ వైయర్థ్యమ్వారాతు; ౧"కృతప్రయత్నాపేక్షస్తు విహితప్రతిషిద్ధావైయర్థ్యాదిభ్యః" ఎన్ఱుపరిహరిక్కప్పడుకైయాలే. అతావతు - విహితప్రతిషిద్ధఙ్గళుక్కు వైయర్థ్యాదికళ్ వారామైక్కాక, ఇచ్చేతనన్ పణ్ణిన ప్రథమప్రయత్నత్తై యపేక్షిత్తుక్కొణ్డు ఈశ్వరన్ ప్రవర్తిప్పిక్కుమెన్ఱపడి. ఎఙ్ఙనేయెన్నిల్; ఎల్లాచేతనరుక్కుమ్ జ్ఞాతృత్వమ్ స్వభావమాకైయాలే సామాన్యేన ప్రవృత్తినివృత్తియోగ్యత్వముణ్డాయే యిరుక్కుమ్ ; ఇప్పడియాన స్వరూపత్తైనిర్వహిక్కైక్కాక, ఈశ్వరనన్తరాత్మావాయ్క్కొణ్డునిల్లానిఱ్కుమ్; అవనాలే యుణ్డాక్కప్పట్టస్వరూపశక్తియైయుడైయనాన చేతనన్, అవ్వోపదార్థఙ్గళిలే యుత్పన్నజ్ఞానచికీర్షాప్రయత్ననాయ్క్కొణ్డువర్తియానిఱ్కుమ్; అవ్విడత్తిల్ మధ్యస్థనాకైయాలే, ఉదాసీనరైప్పోవలేయిరుక్కిఱ పరమాత్మావాన వన్దచేతననుడైయ పూర్వవాసనారూపమాన విధినిషేధ ప్రవృత్తియిలే యనుమతియైయుమ్, అనాదరత్తైయుముడైయనాయ్క్కొణ్డు, విహితఙ్గళిలే యనుగ్రహ

సూత్రము చేత, ఆత్మయొక్క కర్తృత్వము పరాధీనమని సిద్ధించినట్లు జెప్పబడినది గదా? శాస్త్రము ఫలవంతమగుటకొఱకు కర్తృత్వమును ఆత్మధర్మముగ నెంచవలెను. ఆ కర్తకు ధర్మమైన జ్ఞానమును, ఇచ్ఛయును, ప్రయత్నమును, భగవదధీనములై యుండుట చేతను, ఆ జ్ఞానాదులు భగవంతుని యనుమతి లేక కార్యములకు హేతువులు కాజాలవైనందుచేతను, వీనియొక్క కర్తృత్వము యీశ్వరాధీనమైనది యనుచున్నది; 'వీనియొక్క జ్ఞానమును కారణముగ గలగిన ప్రయత్నమును అపేక్షించి యీశ్వరుఁడు అనుమతి దానము జేయుటచేత, ఆ కార్యముచే కలిగెడు పుణ్యపాపములను చేతనునివే యగుచున్నవి.' అని వివరణమందు ఆచ్చాంపిళ్లగారును [ఆనతిచ్చియున్నారు] ఇట్లు కర్తృత్వము పరమాత్మాధీనమైనను దీనిని చేయవలెను దీనిని చేయగూడదు అను విధి నిషేధవాక్యములకును నిష్ఫలత్వము గలుగదు. ౧"చేయవలసినదానికిని చేయగూడని దానికిని నిష్ఫలత్వము మొదలైనవి కలుగకుండుటకొఱకు చేయబడిన ప్రయత్న మపేక్షించినవాఁడగుచున్నాఁడు" అని నిష్ఫలత్వములు కలుగవని చెప్పుట చేత. అట్లనగా- చేయవలసినదానికిని, చేయగూడనిదానికిని, నిష్ఫలత్వము మొదలగునవి రాకుండుటకొఱకు, యీ చేతనుఁడు చేయు మొదటిప్రయత్నము నపేక్షించి యీశ్వరుఁడు ప్రవర్తింపఁజేయుననియర్థము. ఎట్లనగా చేతనులందరికిని జ్ఞాతృత్వము సహజమగుటవలన, సాధారణముగ ప్రవృత్తినివృత్తులయందు యోగ్యతకలిగియే యుండును. ఇట్టిదైన స్వరూపమును నిర్వహించుటకొఱకు, యీశ్వరుఁ డంతరాత్మయగుచు నుండును. ఆయీశ్వరునిచే కలుగఁజేయఁబడిన స్వరూపశక్తిగల చేతనుఁడు, ఆయాపదార్థములవిషయమై కలిగిన జ్ఞానము, కార్యమును జేయఁ దలఁపు, ప్రయత్నము, నను వీనిని గలవాడగుచు వర్తించును. అప్పుడు మధ్యస్థుడైనందుచే నుదాసీనునివలెనుండు పరమాత్మయగువాడు ఆ చేతనుని పూర్వవాసనారూపమైన విధినిషేధప్రవృత్తులయందు అను

త్తైయుమ్, నిషిద్ధఙ్గళిలే నిగ్రహత్తైయుమ్ పణ్ణానిఱ్పనాయ్, అనుగ్రహాత్మకమాన పుణ్యత్తుక్కు ఫలమాన సుఖత్తైయుమ్, నిగ్రహాత్మకమాన పాపత్తుక్కు ఫలమాన దుఃఖత్తైయుమ్, అవ్వో చేతనర్కుక్కొడానిఱ్కుమ్. ఇతుతన్నై యభియుక్తరుమ్ జ్ఞానార్ "ఆదావీశ్వరదత్తయైవ పురుషస్స్వతన్త్రశక్త్యా స్వయంతత్తజ్జ్ఞానచికీర్షాప్రయతనాన్యుత్పాదయన్ప్రవర్తతే। తత్రోపేక్ష్య తతోఽనుమత్య విదధత్తన్నిగ్రహానుగ్రహౌ తత్తత్కర్మఫలం ప్రయచ్ఛతి తత స్సర్వస్య పుంసో హరిః" ఎన్ఱు; అడియిలే, సర్వనియన్తావాయ్ సర్వాన్తరాత్మావాన సర్వేశ్వరన్, తనక్కుణ్డాక్కిక్కొడుత్త జ్ఞాతృత్వరూపమాన స్వాతన్త్ర్య శక్తియాలే యివ్వుపష్టానేయవ్వో విషయఙ్గళిలే జ్ఞానచికీర్షాప్రయత్నఙ్గళైయుణ్డాక్కిక్కొణ్డు వర్తియానిఱ్కుమ్; అవ్విడత్తిలే యశాస్త్రీయఙ్గళిలేయుపేక్షిత్తుమ్, శాస్త్రీయఙ్గళిలే యనుమతిపణ్ణియుమ్, అవ్వోవిషయఙ్గళిలే నిగ్రహానుగ్రహఙ్గళై ప్పణ్ణానిన్ఱుకొణ్డు, అవ్వోకర్మఫలత్తైయుమ్ సర్వేశ్వరన్ కొడా నిఱ్కుమెన్ఱార్కళ్. ఇప్పడి సర్వప్రవృత్తికళిలుమ్ చేతననుడైయ ప్రథమప్రయత్నత్తై యపేక్షిత్తుక్కొణ్డు పరమాత్మా ప్రవర్తిప్పియానిఱ్కుమెన్ఱతాయిత్తు ఎన్ఱు దీపప్రకాశత్తిలే జీయరు మరుళిచ్చెయ్తవర్థఙ్గళివ్విడత్తిలే యనుసన్ధేయఙ్గళ్.

ఆనాల్, "ఏష హ్యేవ సాధుకర్మ కారయతి, తం యమేభ్యో లోకేభ్య ఉన్నినీషతి, ఏష ఏవాఽసాధుకర్మ కారయతి, తం యమధో నినీషతి" ఎన్ఱు, ఉన్నినీషైయాలుమ్ అధోనినీషైయాలుమ్ సర్వేశ్వరన్దానే సాధ్వసాధుకర్మఙ్గళై ప్పణ్ణువియానిఱ్కుమెన్గిఱవితు శేరుమ్బడి యె

మతియు, ననాదరమునుగలవాడై విహితములయందనుగ్రహంబును, నిషిద్ధములందు నిగ్రహంబును, జేయనున్నవాడగుచు, అనుగ్రహరూపమైన పుణ్యమునకు ఫలమైన సుఖంబును, నిగ్రహరూపమైన పాపమునకు ఫలమైన దుఃఖంబును, ఆయాచేతనులకిచ్చుచుండును. దీనినే ప్రామాణికులును జెప్పియున్నారు. "జీవుఁడు మొదట నీశ్వరునిచే నియ్యబడిన స్వాతంత్ర్యశక్తిచే స్వయముగ నాయావస్తువులవిషయమై జ్ఞానము చికీర్ష ప్రయత్నము వీనిని గలిగించుచునుండును. అప్పుడు ఈశ్వరుడు సమస్తచేతనులకును అట్టివిషయములయందు ఉపేక్షించియు, ననుమతిజేసియు నిగ్రహానుగ్రహములంజేయుచు, నాయా పాపపుణ్యరూపములైన కర్మములకు ఫలములనిచ్చుచున్నాఁడు" అని మొట్టమొదట యెల్లరను నియమించువాఁడును సర్వాంతర్యామియునైన సర్వేశ్వరుఁడు, తనకుఁగలుగఁజేసియిచ్చిన జ్ఞాతృత్వరూపమైన స్వాతంత్ర్యశక్తిచే నీజీవుఁడే ఆయావిషయములయందు జ్ఞానచికీర్షాప్రయత్నములను గలిగించికొనుచునుండును. అట్టివిషయములలో అశాస్త్రీయములయందు ఉపేక్షించియు, శాస్త్రసమ్మతములైన వానియందు అనుమతిఁజేసియు, నాయావిషయములయందు నిగ్రహానుగ్రహములఁజేయుచు నాయాకర్మఫలములను సర్వేశ్వరుఁడిచ్చుచుండును అనినారు. ఇట్లు సర్వప్రవృత్తులయందును, చేతనునియొక్క మొదటిప్రయత్నమును అపేక్షించుకొని పరమాత్మ ప్రవర్తింపఁజేయుచుండును అనుటయయ్యెను అని దీపప్రకాశమందు జియ్యరు నానతిచ్చినయర్థము లిచ్చోట ననుసంధించబడఁదగినవి.

అయితే "ఈపరమాత్మ ఎవనినీలోకమునుండి పైలోకమునకుతీసికొని వెళ్లఁదలంచునో వానిచే సత్కర్మములను జేయించును; ఎవని నధోలోకమగు నరకములో బడవేయఁదలంచునో వానిచే నసత్కర్మములఁజేయించును" అని ఉత్కృష్టలోకమునకు తీసికొనిబోవునిచ్ఛచేతను అధోలోకములయందు బడవేయునిచ్ఛచేతను సర్వేశ్వరుడే మంచి చెడుకర్మములను జేయించు

న్నైన్నిల్ ; ఇతుసర్వసాధారణమన్ఱు, యావనొరువర్ భగవద్విషయత్తిలతిమాత్రమాన వానుకూల్యత్తిలే వ్యవసితనాయ్క్కొణ్డు ప్రవర్తియానిఱ్కుమ్, అవనై యనుగ్రహియానిన్ఱుకొణ్డు, భగవాన్దానేస్వప్రాప్త్యుపాయఙ్గళాయ్, అతికల్యాణఙ్గళానకర్మఙ్గళిలేరుచియై జనిప్పిక్కుమ్. యావనొరువర్ అతిమాత్రప్రాతికూల్యత్తిలే వ్యవసితనాయ్క్కొణ్డు ప్రవర్తియానిఱ్కుమ్, అవనై స్వప్రాప్తివిరోధికళాయ్, అధోగతిసాధనఙ్గళాన కర్మఙ్గళిలే సఙ్గిప్పిక్కుమ్ ఎన్ఱు, ఇన్ద శ్రుతివాక్యఙ్గళుక్కర్థమాకైయాలే. ఇతుతన్నై సర్వేశ్వరన్దానే యరుళిచ్చెయ్తానిఱే. [౧]"అహంసర్వస్య ప్రభవో మత్తస్సర్వంప్రవర్తతే । ఇతిమత్వా భజన్తేమాం బుధా భావసమన్వితాః" ఎన్ఱుతుడఙ్గి [౨]"తేషాంసతతయుక్తానాంభజతాం ప్రీతిపూర్వకమ్।దదామిబుద్ధియోగంతంయేనమాముపయాన్తితే॥తేషా మేవాను కమ్పార్థ మహ మజ్ఞానజంతమః।నాశయామ్యాత్మభావస్థో జ్ఞానదీపేన భాస్వతా" ఎన్ఱుమ్, [౩]"అసత్య మప్రతిష్ఠంతే జగదాహురనీశ్వరమ్" ఎన్ఱుతుడఙ్గి [౪]"మామాత్మపరదేహేషు ప్రద్విషన్తోఽభ్యసూయకాః" ఎన్నుమతళవాక అవర్కళుడైయ ప్రాతికూల్యాతిశయత్తైచ్చొల్లి, [౫]"తానహంద్విషతః క్రూరాన్ సంసారేషు నరాధమాన్।క్షిపామ్యజస్రమశుభా నాసురీష్వేవయోనిషు" ఎన్ఱు మరుళిచ్చెయ్కైయాలే. అక్కైయాల్, అనుమన్తృత్వమేసర్వసాధారణమ్, ప్రయోజకత్వమ్విశేషవిషయమెన్ఱుకొళ్ళవేణుమ్. [౬]"కృతప్రయత్నాపేక్షస్తు"

చుండును అను నిది పొందియుండుటెట్లనిన; ఇది సర్వసాధారణము కాదు, ఎవడైతే భగవద్విషయమం దత్యంత మనుకూలుడై యుండవలయునని నిశ్చయించుకొని ప్రవర్తించుచుండునో వానిని యనుగ్రహించుచు భగవంతుడే తనను పొందుటకుపాయములై మిక్కిలి మంచివైనకర్మములయందు రుచినిపుట్టించును. ఎవడైతే అత్యంతము ప్రతికూలుడై యుండువలయునని నిశ్చయించుకొని ప్రవర్తించుచుండునో, వానిని తనను బొందుటకు విరోధములై అధోగతికి సాధనములైన కర్మములయందు సంగముగలిగించును, అని యీశ్రుతి వాక్యముల కర్థమైనందు వలన. దీనినే సర్వేశ్వరుడును నానతిచ్చియున్నాడుగదా [౧]"నేను సమస్తప్రపంచముయొక్క పుట్టుకకు కారణము, సర్వప్రపంచంబును నావలనప్రవర్తించుచున్నది, అని తలంచి నాయందలి యాశతోగూడుకొన్న జ్ఞానులు నన్నుభజింపుచున్నారు" అని మొదలుపెట్టి [౨]"యెల్లకాలము యోగముజేయుచు భజించుచుండెడివారికి నన్నుబొందుట కుపాయమైన జ్ఞానయోగమును నేనే ప్రీతిపూర్వకముగనిచ్చుచున్నాను. వారలననుగ్రహించుటకు నేనేవారిమనోవ్యాపారములకు విషయమగుచు ప్రకాశించెడు జ్ఞానమను దీపముచే నజ్ఞానముచే గలుగు నితర విషయములయం దాసక్తియను చీకటిని నశింపజేయుచున్నాను." అనియు, [౩]"రాక్షసస్వభావముగలవారలు యీజగత్తును పరబ్రహ్మమునంతర్యామిగ గలదికాదనియు, బ్రహ్మమందుండునది కాదనియు ఈశ్వరునిచే నియమింపబడునదికాదనియు జెప్పుచుందురు" అని మొదలుపెట్టి [౪]"తమశరీరములయందును యితరులశరీరములయందును నుండు నన్ను అసూయఁజేయువారును ద్వేషించువారును, అయి యుందురు" అనువరకు వారలప్రాతికూల్యాతిశయమును జెప్పి [౫]"ద్వేషింపుచున్నవారును, క్రూరులును, పాపులు, నగు ఆ నరాధములను కాలముండువరకు నేనే సంసారములయందు అసురజన్మములనే పొందునటులు జేయుచున్నాను." అనియు నానతిచ్చి యుండుటచే. కావున ననుమతిజేయుచుండుటే సర్వసాధారణము, తానే చేయించుట యొకానొకని విషయమెయని యెఱుగదగినది. [౬]"చేయబడిన

౩౬. జ్ఞానాశ్రయమాకిల్ శాస్త్రఙ్గళిలే యివనై జ్ఞానమెన్ఱుశొల్లువానెన్నెన్నిల్.

ఎన్గిఱ సూత్రత్తిలే యివెల్లామ్ భాష్యకారర్ తామే యరుళిచ్చెయ్తార్. ఇవై యెల్లావఱ్ఱై యు న్దిరువుళ్ళమ్బఱ్ఱియిఱే (కర్తృత్వన్దానీశ్వరాధీనమ్) ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్తతు.

ఆక, కీழ్ చ్చెయ్తతాయఱ్ఱతు, (జ్ఞానాశ్రయమాకైయావతు - జ్ఞానత్తుక్కిరుప్పిడమాయిరుక్కై) ఎన్ఱు ప్రథమత్తిలే ఆత్మావినుడైయ జ్ఞాతృత్వత్తైచ్చొల్లి, జ్ఞానమాత్రమెన్బారై నిరాకరిత్తుక్కొణ్డు, జ్ఞాతృత్వకథనానన్తరమ్ కర్తృత్వభోక్తృత్వఙ్గళ్ శొల్ల వేణ్డుకైయాలే యవై యిరణ్డుమ్ జ్ఞాతృత్వబలత్తాలే తన్నడైయేవరు మెన్నుమిడత్తై దర్శిప్పిత్తు, గుణఙ్గళుక్కే కర్తృత్వముళ్ళతు ఆత్మావుక్కిల్లై యెన్బారై నిరాకరిత్తుక్కొణ్డు, ఆత్మావినుడైయ కర్తృత్వత్తై స్థాపిత్తు, అన్దకర్తృత్వత్తిల్ స్వరూపప్రయుక్తమల్లాతవంశత్తైయుమ్, అతుతానివనుక్కు వరుకైక్కడియైయుమ్ శొల్లి, ఇప్పడియాత్మావుక్కుణ్డాన కర్తృత్వన్దాన్ సర్వావస్థైయిలు మీశ్వరాధీనమాయిరుక్కుమెన్ఱు నిగమిత్తారాయ్త్తు. ఇతెల్లామాత్మావినుడైయ జ్ఞానాశ్రయత్వకథనమడియాక వన్దతిఱే.

౩౬. ఇప్పడి ఆత్మా జ్ఞానాశ్రయమాయిరుక్కుమాకిల్ [౧]"యోవిజ్ఞానేతిష్ఠన్" [౨]"విజ్ఞానమయః" [౩]"విజ్ఞానంయజ్ఞంతనుతే" ఎన్ఱుమ్, [౪]"జ్ఞానస్వరూప మత్యన్తనిర్మలం పరమార్థతః" [౫]"జ్ఞానస్వరూపమఖిలంజగదేతదబుద్ధయః। విజ్ఞానంపరమార్థోహిద్వైతినోఽతథ్యదర్శినః" ఎన్ఱుమ్ శాస్త్రఙ్గళిలే యివనై జ్ఞానమెన్ఱు, శొల్లువానెన్నెన్గిఱ జిజ్ఞాసుప్రశ్నత్తై యనువదిక్కిఱార్. (జ్ఞానాశ్రయమాకిల్ శాస్త్రఙ్గళిలే యివనై జ్ఞాన మెన్ఱు శొల్లువానెన్నెన్నిల్) ఎన్ఱు.

౩౬. జ్ఞానమున కాశ్రయమైనయెడల ఇతనిని శాస్త్రములయందు జ్ఞానమని చెప్పుచుండు టెట్లన్నను;

ప్రయత్నమున పేక్షించునాడు" అను సూత్రమందు దీనినంతయు శ్రీభాష్యకారులానతిచ్చియున్నారు. వీనినంతయు హృదయమందిడియే (కర్తృత్వ మీశ్వరాధీనము) అని యానతిచ్చియుండుట.

ఇదివరకు నానతిచ్చినది, (జ్ఞానాశ్రయమగుటయనగా - జ్ఞానమున కునికిపట్టై యుండుట, అని ప్రథమమందు ఆత్మయొక్క జ్ఞాతృత్వమును జెప్పి జ్ఞానమాత్రమని జెప్పెడివారిని నిరసించి జ్ఞాతృత్వమునుఁ జెప్పినపిదప కర్తృత్వభోక్తృత్వములను జెప్పవలసినందున నా రెండును జ్ఞాతృత్వబలముచే తనంతనే వచ్చుననుదానిని చూపించి; గుణములకే కర్తృత్వముగలదు ఆత్మకు కర్తృత్వములేదనువారిని నిరసించుచు నాత్మయొక్క కర్తృత్వమును స్థాపించి ఆకర్తృత్వము స్వరూపప్రయుక్తము కాదనునంశమును జెప్పి; అయ్యది వీనికి గలుగుటకు కారణమునుఁ జెప్పి; ఇట్లు ఆత్మకు గల కర్తృత్వము సర్వావస్థలయందును యీశ్వరుని కధీనమయి యుండునని నిగమించినవారైరి. ఇంతయు నాత్మకుగల జ్ఞానాశ్రయత్వమును జెప్పుటచే కలిగినదికదా.

౩౬. ఇట్లాత్మ జ్ఞానమున కాశ్రయమై యుండినయెడల [౧]"ఎవఁడు విజ్ఞానమందున్నవాఁడై" [౨]"విజ్ఞానమయుఁడు" [౩]"విజ్ఞానము యజ్ఞమును జేయుచున్నది" అనియు [౪]"పరమార్థముగా జ్ఞానస్వరూపమత్యంతము నిర్మలమైనది" [౫]"బుద్ధిహీనులు జ్ఞానస్వరూపమైన ఈ చేతన ప్రపంచమునంతటిని విజ్ఞానమే పరమార్థమైనది, భేదవాదులు యదార్థమును చూడనివారు" అనియు శాస్త్రములయందు వీనిని జ్ఞానమని జెప్పుటయెందుకు అనెడి జిజ్ఞాసువుయొక్క ప్రశ్న ననువదించుచున్నారు. (జ్ఞానమున కాశ్రయమైనయెడల ఇతనిని శాస్త్రములయందు జ్ఞానమని చెప్పుచుండు టెట్లన్నను) అని.

౩౮. జ్ఞాన త్తైయొళ్ళియువుమ్ తన్నైయఱికైయాలుమ్, జ్ఞానమ్ సార భూతగుణమాయ్ నిరూపకధర్మమాకైయాలుమ్ శొల్లిర్ఱు.

౩౯. నియామ్యమాకైయావతు - ఈశ్వరబుద్ధ్యధీనమాక వెల్లావ్యాపారఙ్గళుముణ్డామ్బడియిరుక్కై.

---

౩౮. ఇప్పడి శాస్త్రఙ్గళ్ శొల్లుకైక్కుమూలమిన్నతెన్గిఱార్. (జ్ఞాన త్తైయొళ్ళియువుమ్తన్నైయఱికైయాలుమ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

అతావతు-జ్ఞానమ్ స్వాశ్రయత్తుక్కు స్వయంప్రకాశకమాయిరుక్కుమోపాతి, జ్ఞాననిరపేక్షమాక త్తనక్కుత్తానే ప్రకాశిక్కైయాలుమ్, జ్ఞానమివనుక్కు సారభూతగుణమాకైయాలుమ్, స్వరూపానుబన్ధిత్వేన స్వరూపనిరూపక ధర్మమాకైయాలుమ్ శొల్లిర్ఱెన్గై. ఇతుతాన్ - [౧]"తద్గుణసారత్వాత్తుతద్వ్యపదేశఃప్రాజ్ఞవత్ ॥ యావదాత్మభావిత్వాచ్చ నదోషస్తద్దర్శనాత్" ఎన్గిఱసూత్రద్వయత్తాలుమ్ శొల్లప్పట్టతు. [౨]"జ్ఞానమాత్రవ్యపదేశస్తు, జ్ఞానస్య ప్రధానగుణత్వాత్, స్వరూపానుబన్ధిత్వేన స్వరూపనిరూపక గుణత్వాత్, ఆత్మస్వరూపస్య జ్ఞానవత్స్వప్రకాశత్వాద్వోపపద్యతే" ఎన్ఱు వేదాన్తదీపత్తిలే భాష్యకారరు మరుళిచ్చెయ్‌తతు.

౩౯. (నియామ్యమాకైయావతు- ఈశ్వరబుద్ధ్యధీనమాక వెల్లావ్యాపారఙ్గళుముణ్డామ్బడియిరుక్కై)అతావతు-"యఆత్మనితిష్ఠన్నాత్మనోఽన్తరో యమాత్మానవేద యస్యాత్మా శరీరం యఆత్మా

---

౩౮. జ్ఞానములేకుండను తన్నుతెలిసికొనుటచేతను జ్ఞానము సార భూతగుణమై నిరూపకధర్మమగుటచేతను చెప్పఁబడినది.

౩౯. నియామ్యమగుటయనగా-యీశ్వరబుద్ధ్యధీనముగ నెల్లవ్యాపారములును కలుగునట్లుండుట.

---

౩౮. ఇట్లు శాస్త్రములుజెప్పుటకు కారణమిదియనుచున్నారు. (జ్ఞానములేకుండను తన్నుతెలిసికొనుటచేతను) అని మొదలుపెట్టి.

అనగా-జ్ఞానము తనయాశ్రయమునకు తనను స్వయముగ ప్రకాశింపజేయుచుండుటవలెనే ఆత్మయును జ్ఞానము నపేక్షించక తనకుతానే ప్రకాశించుటచేతను, జ్ఞానము వీనికి సారభూతమైన గుణమగుటచేతను, స్వరూపముతో విడువని సంబంధముకలిగినదియై స్వరూపమును నిరూపించెడి ధర్మమగుటచేతను, చెప్పబడినదియనియర్థము. దీనినే [౧]"జ్ఞానము ఆత్మయొక్క సారభూతమైనగుణమగుటవలన పరమాత్మునవలె ఆత్మనుజ్ఞానమనిచెప్పవచ్చును ఆత్మయుండువరకు గలదియగుటవలన జ్ఞానముచే చెప్పియుండుట కనబడుచుండుటవలన దోషములేదు" అనియెడి సూత్రద్వయముచేతను చెప్పఁబడెను. [౨]"జ్ఞానము ముఖ్యమైనగుణమగుటచేతనైనను, ఆత్మస్వరూపమునువిడువక ననువర్తించునది యయినందున ఆత్మస్వరూపమును నిరూపించుగుణమగుటచేతనైనను, ఆత్మస్వరూపము జ్ఞానమువలె స్వయముగ ప్రకాశించునదియగుటచేతనైనను, ఆత్మను జ్ఞానమాత్రమని జెప్పవచ్చును" అనిగదా వేదాన్తదీపమందు శ్రీభాష్యకారులు ఆనతిచ్చియుండునది.

౩౯. (నియామ్యమగుటయనగా - ఈశ్వరబుద్ధ్యధీనముగ నెల్లవ్యాపారములును కలుగునట్లుండుట). అట్లనగా 'ఎవ్వడు ఆత్మయందున్నవాఁడగుచు ఆత్మకులోపలివాఁడో; ఎవని నాత్మ

౩౯. ధార్యమాకైయావతు- అవనుడైయస్వరూపసఙ్కల్పఙ్గళై యొழிన్దపోతు తన్ సత్తైయిల్లైయామ్బడియిరుక్కై.

న మన్తరోయమయతి సతఆత్మాన్తర్యామ్యమృతః'' ఎన్ఱిత్యాదికళిల్ శొల్లుకిఱపడియే అన్తరాత్మతయానిన్ఱు నియమిక్కై, ఈశ్వరనుక్కు సార్వకాలీనమాకైయాలే. ఇవ్వాత్మవస్తువవనుక్కు నియామ్యమాకైయావతు-శరీరత్తినుడైయ సకలప్రవృత్తికళుమ్ శరీరియినుడైయ బుద్ధ్యధీనమాకవుణ్డామాపోలే, శరీరభూతమాన వివ్వాత్మ వస్తువినుడైయ సకలవ్యాపారఙ్గళుమ్ శరీరియాన పరమాత్మావినుడైయ బుద్ధ్యధీనమాకవే యుణ్డామ్బడి యిరుక్కైయెన్ఱపడి. ఇప్పడి తచ్ఛరీరతయా తదధీన సకలప్రవృత్తికనానాలుమ్, అచేతనమాన శరీరమ్పోలే తానాక వొరుప్రవృత్తిపణ్ణమాట్టాతపడి యిరుక్కైయన్ఱిక్కే, జ్ఞాతృత్వ కర్తృత్వ భోక్తృత్వఙ్గళై స్వాభావిక ధర్మఙ్గళాక వుడైయనాకైయాలే జ్ఞానచికీర్షా ప్రయత్న పూర్వకప్రవృత్తిక్షమనాయిరుక్కైయాలుమ్, సకల ప్రవృత్తికళు మివనుడైయ ప్రథమప్రయత్నత్తై యపేక్షిత్తుక్కొణ్డు ఈశ్వరననుమతిదానమ్పణ్ణుకైయాలుమ్, విధినిషేధశాస్త్రిత్తై యర్థ్యముమిల్లై. ఇవనుడైయ ప్రవృత్తిమూలమాక వీశ్వరన్ పణ్ణుమ్ నిగ్రహానుగ్రహఙ్గళుక్కుమ్, తదనుగుణమాన ఫలప్రదానత్తుక్కుమ్ విరోధమిల్లైయెన్నుమిడమ్ కీழேశొల్లప్పట్టతు.

౩౯. (ధార్యమాకైయావతు-అవనుడైయ స్వరూపసఙ్కల్పఙ్గళై యొழிన్దపోతు తన్ సత్తైయిల్లైయామ్బడి యిరుక్కై) అతావతు-౧''ఏష సేతుర్విధరణః'' ౨''ఏతత్సర్వం ప్రజ్ఞానేత్రప్రతిష్ఠి

---

౩౯. ధార్యమగుటయనగా- వానియొక్క స్వరూప సంకల్పములను విడిచినప్పుడు తనసత్తలేకుండునట్లుండుట.

యెఱుఁగఁడో, ఎవని కాత్మశరీరమో, ఎవఁ డాత్మనులోపలనున్నవాఁడై నియమించుచున్నాఁడో, వాఁడు నీయాత్మలోపలనుండు నమృతస్వరూపుఁడు'' అని యివిమొదలగువానియందుఁ జెప్పుచున్నట్లే అంతరాత్మగనుండి నియమించుటయీశ్వరుని కెల్లప్పుడుగలదియగుటచే. యీయాత్మవస్తువు వానికి నియామ్యమగుట యనఁగా-శరీరముయొక్క సకలప్రవృత్తులును శరీరముకలవానియొక్క సంకల్పాధీనముగ గలుగుచుండునట్లు శరీరభూతమైన యీయాత్మవస్తువుయొక్క సకల వ్యాపారములును శరీరియైన పరమాత్మయొక్క సంకల్పమున కధీనములుగనే కలుగునటులుండుట అనిఅర్థము. ఇట్లుభగవంతునియొక్క శరీరమగుటచే నాభగవంతునియధీనములైన సకల ప్రవృత్తులనుగలవాఁడైనను అచేతనమైన శరీరమువలె తానుగా నొకప్రవృత్తినిజేయలేకయుండక, జ్ఞాతృత్వకర్తృత్వ భోక్తృత్వములు సహజధర్మములుగ గలవాఁడగుటచే జ్ఞానచికీర్షాప్రయత్నపూర్వకముగ ప్రవృత్తించుట కర్హుఁడైయుండుటచేతను, సకల ప్రవృత్తులయందును వీనియొక్క మొదటిప్రయత్నము నపేక్షించుకొని యీశ్వరుఁడు అనుమతిదానము చేయుటచేతను, విధినిషేధశాస్త్రములకు నిష్ఫలత్వమును లేదు. వీనియొక్కప్రవృత్తినికారణముగగొని యీశ్వరుడు జేయు నిగ్రహానుగ్రహములకును, దానిని యనుసరించి చేసెడు ఫలప్రదానమునకును విరోధములేదనునది క్రిందఁజెప్పబడెను.

౩౯. (ధార్యమగుటయనగా-వానియొక్కస్వరూపసంకల్పములను విడిచినప్పుడుతనసత్తలేకుండునట్లుండుట). అట్లనగా,౧''వీఁడు గట్టుధరించునాడు''౨''ఇదియంతయు ప్రజ్ఞానమగుపర

తమ్'' ౧''ఏవమేవచాస్మిన్నాత్మని సర్వాణి భూతానిసర్వఏవాత్మాన స్సమర్పితాః'' ౨''ఏతస్య వా అక్షరస్య ప్రశాసనేగార్గి సూర్యాచన్ద్రమసౌ విధృతౌ తిష్ఠతః'' ఎన్ఱిత్యాదికళిల్ చొల్లుకిఱపడియే, ఈశ్వరన్ సకలచేతనాచేతనఙ్గళై యుమ్ఎప్పోదుమ్ నియమేనధారకనాకైయాలే. ఇవ్వాత్మవస్తుధార్యమాకైయావతు-తనక్కు నియమేనధారకమాయ్క్కొణ్డు తన్ సత్తాహేతువాయిరుక్కిఱ అవనుడైయ దివ్యాత్మస్వరూపత్తైయుమ్, ఇన్దస్వరూపాశ్రితత్వత్తుక్కుమ్ సత్తానువృత్తిరూపైయాన స్థితిక్కుమ్ హేతువాయిరున్దుళ్ళవనుడైయ నిత్యేచ్ఛాకార్యసఙ్కల్పత్తైయు మొழிన్దపోతు తన్ సత్తాహాని పిఱక్కుమ్పడి యిరుక్కైయెన్ఱపడి.

ఇప్పడిధార్యవస్తుక్కళై స్వరూపసఙ్కల్ప ఙ్గళిరణ్డాలుమ్ ధరిక్కుమెన్నుమిడ మభియుక్తరాలే విస్తరేణప్రతిపాదిక్కప్పట్టతు. ఎఙ్ఙనేయెన్నిల్; 'ఈశ్వరన్ తన్ స్వరూప నిరూపకధర్మఙ్గళుక్కుమ్, నిరూపిత స్వరూపవిశేషణఙ్గళాన గుణఙ్గళుక్కుమ్పోలే, స్వవ్యతిరిక్తసమస్తద్రవ్యఙ్గళుక్కుమ్ అవ్యవహితమాక స్వరూపేణ వాధారమాయిరుక్కుమ్. అవ్వోద్రవ్యఙ్గళైయాశ్రయిత్తిరుక్కుమ్ గుణాదికళుక్కవ్వోద్రవ్యద్వారా వాధారమాయిరుక్కుమ్. జీవర్కళాలే ధరిక్కప్పడుకిఱ శరీరఙ్గళుక్కు జీవద్వారా వాధారమాయిరుక్కుమెన్ఱు శిలర్ శొల్లువర్కళ్. జీవనై, ద్వారమాకక్కొణ్డు స్వరూపత్తాలు మాధారమామెన్ఱు శిలవాచార్యర్కళ్ శొల్లువర్కళ్. ఇప్పడి సర్వము మాశ్రయత్తైప్పత్తి వపృథక్సిద్ధ విశేషణమాకైయాలే యివత్తిన్ సత్తాదికళాశ్రయసత్తాధీనఙ్గళ్. సర్వవస్తుక్కళి నుడైయవుమ్ సత్తైసఙ్కల్పాధీనైయాకైయావతు - అనిత్యఙ్గళనిత్యేచ్ఛైయాలే యుత్పన్నఙ్గళాయుమ్, నిత్యఙ్గళ్ నిత్యేచ్ఛాసిద్ధఙ్గళాయు మిరుక్కై. ఇవ్వ

మాత్మయందుప్రతిష్ఠింపబడియున్నది'' ౧''ఇట్లే ఈపరమాత్మయందుసమస్తభూతములును, సమస్తాత్మలును, సమర్పించఁబడియున్నవి.'' ౨''ఓ గార్గీ! ఈ నాశములేని పరమాత్మయొక్క సంకల్పమందే సూర్యచంద్రులు ధరింపబడి నిలిచియున్నారు.'' అని యిత్యాదులయందు చెప్పఁబడు ప్రకారము యీశ్వరుఁడు సకల చేతనాచేతనములను గురించి ఎల్లప్పుడు ధారకుఁడగుటచేత. ఈయాత్మవస్తువు ధరించబడునదియగుట యనగా-తనకెల్లప్పుడును ధారకమగుచు, తనసత్తకు హేతువుగనుండు పరమాత్మయొక్క దివ్యాత్మస్వరూపమును, యీస్వరూపము నాశ్రయించియుండుటకును, సత్తానువృత్తిరూపమగు స్థితికిని హేతువైన వానియొక్క నిత్యేచ్ఛాకార్యమైన సంకల్పము లేనప్పుడు తనసత్తకు హానికలుగునట్లుండుట అని యర్థము.

ఇట్లు ధరించబడు వస్తువులను స్వరూపసంకల్పములగు రెంటిచేతను ధరించునను అర్థము అభియుక్తులచే విస్తరముగ ప్రతిపాదింపఁబడియున్నది. ఎట్లనగా 'ఈశ్వరుఁడు తనస్వరూపమును నిరూపించెడు ధర్మములకును, నిరూపింపఁబడిన స్వరూపమునకు విశేషణములైన గుణములకును వలెనే తనకంటెవేఱైన సమస్తద్రవ్యములకును యెడతెగక స్వరూపముచే నాధారమై యుండును. ఆయాద్రవ్యముల నాశ్రయించి యుండు గుణాదులకు ఆయా ద్రవ్యముల ద్వారా ఆధారమైయుండును. జీవులచే ధరించబడు శరీరములకు జీవులద్వారా ఆధారమై యుండునని కొందఱు చెప్పుదురు. జీవుని ద్వారముగాఁగొనియును, స్వరూపముచేతను, ఆధారమైయుండునని కొందఱాచార్యులు చెప్పుదురు. ఇట్లుసర్వమును ఆశ్రయమునుబట్టి వేఱుపఱుపబడని విశేషణమగుటవలన వీటియొక్క సత్తమొదలైనవి ఆశ్రయముయొక్క సత్త కధీనములు. సమస్తవస్తువులయొక్కయు సత్త సంకల్పమునకధీన మగుటయనగా- అనిత్యములు అనిత్యమైన యిచ్ఛచే కలిగినవిగాను, నిత్యములు నిత్యమైన యిచ్ఛచే గలిగినవిగాను యుండుట. ఈయర్థ

౮౦. శేషమాకైయావతు - చన్దనకుసుమతామ్బూలాదికళై ప్పోలే అవనుక్కిష్టవినియోగార్హమాయిరుక్కై.

ర్థత్తై ౧"ఇచ్ఛాతఏవతవ విశ్వపదార్థసత్తా" ఎన్గిఱ శ్లోకత్తాలే అభియుక్తర్ వివేకిత్తార్. ఇత్తాలే సర్వత్తినుడైయవుమ్ సత్తానువృత్తిరూపైయాన స్థితియుమ్ ఈశ్వరేచ్ఛాధీనైయానపడియాలే సర్వము మీశ్వరసఙ్కల్పాశ్రితమెన్ఱు శొల్లుకిఱతు. గురుద్రవ్యఙ్గళ్ సఙ్కల్పత్తాలే ధృతఙ్గళెన్ఱు, శాస్త్రిఙ్గళ్ శొల్లుమతు ౨"ద్యౌ స్సచన్ద్రార్క నక్షత్రా ఖం దిశో భూ ర్మహోదధిః। వాసుదేవస్య వీర్యేణ విధృతాని మహాత్మనః" ఎన్గిఱపడియే, ఓరోదేశవిశేషఙ్గళిలే విశ్రాతపడి నిఱుత్తుకైయైప్పత్తి. ఇప్పడి ఇచ్ఛాధీనసత్తాస్థితి ప్రవృత్తికళాన వస్తుక్కళుక్కు పరమాత్మ స్వరూపమేన్ శెయ్ కిఱతెన్నిల్; పరమాత్మావినుడైయ విచ్ఛైయివ్వస్తుక్కళై పరమాత్మావిన్ స్వరూపాశ్రితఙ్గళాకవకుత్తువైక్కుమ్. ఇప్పడి సర్వవస్తువు మీశ్వరస్వరూపాధీనము మాయ్, ఈశ్వరేచ్ఛాధీనము మాయిరుక్కుమ్. లోకత్తిలుమ్ శరీరమ్ శరీరియినుడైయ స్వరూపాశ్రయముమాయ్, సఙ్కల్పాశ్రయము మాయిరుక్కక్కాణా నిన్ఱోమ్. ఇవనిరున్ద కాలమిరున్దు ఇవన్ విట్టపోతోళ్కైయాలే స్వరూపాశ్రితమ్. ఇవ్వర్థమ్ సఙ్కల్పమిల్లాత సుషుప్త్యాద్య వస్థైకళిలే తెళివతు. జాగరాదిదశైకళిల్ సఙ్కల్పత్తాలే విశ్రాతపడితాఙ్గుమ్బోతు సఙ్కల్పాశ్రిత మెన్నక్కడవతు' ఎన్ఱు ఇప్పడి రహస్యత్రయ సారత్తిలే ప్రతిపాదిక్కైయాలే.

౮౦. (శేషమాకైయావతు-చన్దనకుసుమతాంబూలాది కళై ప్పోలే అవనుక్కిష్టవినియోగార్హమాయిరుక్కై) అతావతు - చన్దనకుసుమాది పదార్థఙ్గళ్ తనక్కెన్న విరుప్పతో రాకార

౮౦. శేషమాటయనగా - చందన కుసుమ తాంబూలాదులవలె వాని కిష్టమైనట్లు వినియోగపరుచుకొనుటకు తగియుండుట.

మును ౧"నీయొక్క యిచ్ఛచేతనే సమస్తవస్తువులయొక్క సత్త" అనుశ్లోకముచే ప్రామాణికులు వివేకించియున్నారు. దీనిచే సర్వముయొక్క సత్తానువృత్తిరూపమైనస్థితియును ఈశ్వరునియిచ్ఛకధీనమగుటచే సర్వము నీశ్వరసంకల్పము నాశ్రయించియున్నదని చెప్పుచున్నది. గొప్పద్రవ్యములు ఈశ్వరునిసంకల్పముచే ధరించబడియున్నవని శాస్త్రిములు జెప్పుచుండుట. ౨"చంద్రునితోను సూర్యునితోను, నక్షత్రములతోను గూడిన స్వర్గమును, ఆకాశమును, దిక్కులును, భూమియును, సముద్రమును, మహాత్ముయగు వాసుదేవుని వీర్యముచే ధరించబడియున్నవి." అను రీతిగ నొకానొక దేశవిశేషమందు పడకుండునట్లు నిలుపుటనుబట్టి అనియెఱుఁగఁదగినది. ఇట్లు యిచ్ఛకధీనమైన సత్తాస్థితి ప్రవృత్తులను కలిగిన వస్తువులకు పరమాత్మస్వరూపము ఏమిఁ జేయుచున్నది అనగా; పరమాత్మయొక్కయిచ్ఛ యీవస్తువులను పరమాత్మయొక్క స్వరూపము నాశ్రయించునట్లు విభజించిపెట్టును. ఇట్లెల్లవస్తువులును ఈశ్వరస్వరూపమున కధీనమై ఈశ్వరేచ్ఛకు అధీనమైయుండును. లోకమందును శరీరము శరీరియగు నాత్మయొక్క స్వరూపము నాశ్రయముగఁగలిగినదిగాను, సంకల్పము నాశ్రయముగఁ గలిగినదిగాను, ఉండ చూచుచున్నాము. వీఁడుండినకాలమందుండి వీఁడు వదలినప్పుడు లేకపోవుటచేత స్వరూపము నాశ్రయించినదియగును. ఈయర్థము సంకల్పములేని సుషుప్తిమొదలగు యవస్థలయందెఱుఁగఁదగినది. మేలుకొనియుండునపుడు సంకల్పముచే బడకుండునట్లు ధరించుటనుబట్టి, సంకల్పము నాశ్రయించినదియగును అనిచెప్పఁదగినది' అని, ఇట్లురహస్యత్రయసారమందు ప్రతిపాదించియుండుటచే.

౮౦. శేషమైనదియనగా–చందనకుసుమతాంబూలాదులవలె వానికిష్టమైనట్లు వినియోగపరుచుకొనుటకు తగియుండుట. అట్లనగా - చందనకుసుమాదిపదార్థములు తనకనియుండునొక

మన్ఱిక్కే, పూశుమవనుక్కుమ్ శూడుమవనుక్కు ముఱుప్పాయ్, వినియోగఙ్గొళ్ళు మవనుక్కు-త్తానుమ్ వినియోగఙ్గొణ్డు తానుకన్దవిషయఙ్గళుక్కు ఙ్గొడుక్కలామ్బడి ఇష్టవినియోగార్హమాయిరుక్కుమాపోలే, చేతనవస్తువాయిరుక్క స్వప్రయోజనగన్ధమన్ఱిక్కే తన్నుడైయ స్వరూప స్వభావ వైలక్షణ్యమెల్లావర్ఱాలుమ్ శేషిక్కతిశయకరమాయ్, వినియోగదశైయిలవనుక్కుత్తానుమ్ వినియోగఙ్గొణ్డు ౧"అడియార్క్కెన్నైయాట్పడుత్త విమలన్" ఎన్గిఱపడియే తానుకన్దవర్కళుక్కు ముఱుప్పాక్కలామ్బడి వేణ్డినవినియోగత్తుక్కు యోగ్యమాయిరుక్కై యెన్నపడి. చిద్ద్రవ్యత్తుక్కచిద్ద్రవ్యఙ్గళై దృష్టాన్తమాకచ్చొల్లిర్ఱు, పారతన్త్ర్యాతిశయమ్ శొల్లుకైక్కాకవిఱే. ఆత్మస్వరూప యాథాత్మ్య మిదువాకైయాలే యిఱే, ప్రాప్యనిష్కర్ష మ్బణ్ణుకిఱదశైయిలే ౨"తనక్కేయాక వెనైక్కొళ్ళుమీతే" ఎన్ఱాళ్వారరుళిచ్చెయ్తతు. ౩'పరగతాతిశయాధానేచ్ఛయోపాదేయత్వమేవ యస్య స్వరూపమ్, స శేషః పరశ్శేషీ' ఎన్ఱు శేషశేషిత్వలక్షణమ్ భాష్యకారరాలే యరుళిచ్చెయ్యప్పట్టతు. ఇన్దలక్షణవాక్యార్థత్తైయనుసరిత్తుక్కొణ్డు ౪"ఇచ్ఛయాయదుపాదేయం యస్యాతిశయసిద్ధయే। ఉభయానుభయైకైకజుషాతౌ శేషశేషిణౌ" ఎన్ఱు శేషశేషిత్వలక్షణత్తై అభియుక్తరానవర్కళుమ్ శొల్లివైత్తార్కళ్. ౫"యథేష్టవినియోగార్హం శేషశబ్దేనకథ్యతే। ఈశ్వరేణ జగత్సర్వం యథేష్టం వినియుజ్యతే" ఎన్ఱు శొల్లుకైయాలే. శేషత్వమావతు - ఇష్టవినియోగార్హత్వ మెన్నుమిడమ్ శాస్త్రసిద్ధమ్. ఇప్పడి ఈశ్వరవిషయత్తిలాత్మావుక్కుణ్డాన శేషత్వన్దాన్, – "యస్యాస్మినతమన్తరేమి" ౬"పర

యాకారము లేకయే పూసుకొనువానికిని మడుచుకొనువానికిని ఉపయోగపడి వినియోగించుకొనువానికి తానును వినియోగపరుచుకొని తనకిష్టమైనవారలకును యిచ్చునట్లు ఇష్టమువచ్చినట్లు వినియోగపరుచుకొనుటకు దగియుండునటువలె, చేతనవస్తువై యుండగా స్వప్రయోజనముకొంచెమైనను లేకయే తనయొక్క స్వరూప స్వభావవైలక్షణ్యములనన్నిటిచే శేషియగు శ్రీమన్నారాయణునికి అతిశయకరమై వినియోగించుకొనునపుడు వానికి తానును వినియోగించుకొని, ౧‹‹దాసులకునన్నుదాసునిజేసెడునిర్మలుడు'' అనునట్లు తనకిష్టమైనవారలకును ఉపయోగపరుచదగినట్లు కావలసినట్లు వినియోగించుటకు దగియుండుట అనియర్థము. చేతనవస్తువునకచేతనవస్తువులను దృష్టాంతముగఁ జెప్పినది మిక్కిలిపరతంత్రముగనుండుటను జెప్పుటకొరకుగదా! ఆత్మస్వరూపముయొక్క యదార్థస్వరూపమిదియై యుండుటచేతనే గదా, ప్రాప్యమును నిష్కర్షించునపుడు ౨‹‹తనకేయగునట్లు నన్నుస్వీకరించవలెను, ఇదియే'' అనియాళ్వారు లానతిచ్చియుండుట. ౩‹ఎవనికిపరునికిగలిగినయతిశయమును ప్రకాశింపజేయుటకిచ్ఛచే, స్వీకరింపదగియుండుటయే స్వరూపమో వాడు శేషభూతుడనబడును, పరుడు శేషియనబడును' అని శేషశేషిత్వములలక్షణములు భాష్యకారులచే నానతింపబడినవి. ఈలక్షణవాక్యముల అర్థమును అనుసరించుచు ౪‹‹ఏవస్తువునకతిశయము సిద్ధించుటకొఱకు ఉభయులను, అనుభయులను, ఒకొక్కరిని పొందియుండునిచ్ఛచే యేవస్తువు స్వీకరింపబడదగియుండునో ఆరెండును శేషమును శేషియునై యుండును'' అని శేషశేషిత్వముల లక్షణములను ప్రామాణికులును జెప్పియున్నారు. ౫‹‹ఇష్టమైనట్లు వినియోగించుకొనుటకు దగియుండుట శేషశబ్దముచే జెప్పబడుచున్నది. ఈశ్వరునిచే జగత్తంతయు యథేష్టముగ వినియోగించు కొనబడచున్నది'' అనిచెప్పుటచే శేషత్వమనునది, యిష్టమైనటులు వినియోగించుకొనుటకు దగియుండుట, అనెడియిది శాస్త్రముచే సిద్ధించుచున్నది. ఇట్లీశ్వరునివిషయమున నాత్మకుగల శేషత్వము నే– ‹‹ఎవనివాఁడనో వానినివిడిచియుండను'' ౬‹‹ఓరామా! నీవుకల

౪౧. ఇతుతాన్ గృహక్షేత్ర పుత్రకళత్రాదికళైప్పోలే పృథక్సిద్ధ్యాది కళుక్కు యోగ్యమామ్బడియిరుక్కై యన్ఱిక్కే

వానస్మి కాకుత్స త్వయి వర్షశతం స్థితే” ౧“ దాసభూతాస్స్వతస్సర్వే హ్యాత్మానః పరమాత్మనః। నాఽన్యథాలక్షణం తేషాం బన్ధే మోక్షే తథైవచ” ౨“స్వోజ్జీవనేచ్ఛాయది తేస్వ సత్తాయాం స్పృహాయది। ఆత్మదాస్యం హరే స్స్వామ్యం స్వభావఞ్చసదాస్మర” ఎన్ఱు శ్రుతిస్మృత్యాది కళిలే శొల్లప్పడానిన్ఱతిఱే.

౪౧. ఒరువనుక్కు గృహక్షేత్రాదికళుమ్ శేషమాయ్ స్వశరీరముమ్ శేష మాయిరుక్కచ్చెయ్తే, గృహక్షేత్రాదికళ్ పృథక్సిద్ధ్యాదికళుక్కర్హమాయ్ శరీరమవఱ్ఱు క్కనర్హమాయిరుక్కక్కాణ్గైయాలే, ఇన్దాత్మవస్తు ఈశ్వరనుక్కు శేషమా మిడత్తిలిరుక్కుమ్బడియెజ్జనే ఎన్గిఱ శఙ్కైయిలే యరుళిచ్చెయ్కిఱార్! (ఇతుతాన్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

ఇతుతానెన్ఱతు- ఇప్పడి యీశ్వర శేషమాక చ్చొల్లప్పట్టవాత్మవస్తుతా నెన్ఱపడి. (గృహక్షేత్రపుత్రకళత్రాదికళైప్పోలే) ఎన్గిఱవిడత్తిల్, ఆదిశబ్దత్తాలే, ధనధాన్యాఽఽరామదాసదాసీ వర్గఙ్గళై చ్చొల్లుకిఱతు. (పృథక్సిద్ధ్యాదికళుక్కు యోగ్యమామ్బడియిరుక్కైయన్ఱిక్కే) ఎన్గిఱవిడత్తిల్, పృథక్సిద్ధియావతు- సహోపలమ్భనియమమిన్ఱిక్కే శేషియానవనైయొழிయవుమ్ తాన్ సిద్ధిక్కై. (ఆదిశబ్దత్తాలే,) అనేకసాధారణత్వత్తై చ్చొల్లుకిఱతు. గృహక్షేత్రదాసదాసీప్రభృతికళ్, పితృపుత్రజ్యేష్ఠకనిష్ఠాదికళుక్కు సాధారణశేషమాయిరుక్కుమ్; పుత్రనుమ్ మాతా పితృ పితృ

---

౪౧. ఇదియన్ననో గృహ క్షేత్ర పుత్ర భార్యాదులవలె వేరుగతోచుటకు తగియుండు నట్లుండుటకాక

కాలము నేను పరతంత్రుడనగుచున్నాను” ౧“ఆత్మలందఱును, సహజముగ పరమాత్మకు దాసభూతులు; బద్ధులైయున్నపుడును ముక్తులైయున్నపుడును వారలకు వేఱులక్షణము లేదు” ౨“నీకు నీయొక్కయుజ్జీవనమందిచ్ఛగలిగినయెడలను, నీకుగల దాస్యత్వమును, హరికిగలస్వామిత్వమును, మీయిరువురియొక్క స్వభావమును ఎల్లపుడుస్మరించుము” అని శ్రుతిస్మృత్యాదులయందు చెప్పబడుచున్నదిగదా.

౪౧. ఒకనికి గృహక్షేత్రాదులును శేషమై తనశరీరమును శేషమైయుండునపుడు గృహక్షేత్రాదులు వేరుగతోచుట మొదలగువానికి దగియుండి, శరీరము అట్లుండుటకు తగకుండునటుల కనబడుచుండుటచేత నీయాత్మవస్తువు ఈశ్వరునికి శేషమగుచో నుండువిధ మెట్లనియెడు శంకయందానతిచ్చుచున్నారు. (ఇదియన్ననో) అని మొదలుపెట్టి.

ఇది యన్ననో అనినది యిట్లు ఈశ్వరునికి శేషముగ జెప్పబడినయాత్మవస్తువన్ననో అని యర్థము. గృహక్షేత్రపుత్రభార్యాదులవలె అనెడుచోటగల ఆది శబ్దముచే ధనధాన్యారామదాసదాసీవర్గములను జెప్పుట (వేరుగతోచుట మొదలగువానికి దగియుండునట్లుండుటకాక) అనుచో వేరుగతోచుట యనగా- శేషియగువానితోకూడా కనబడుట యను నియమములేకయే శేషియైనవానిని విడిచియు తానుకనబడుట. (మొదలగుననుటచే) అనేకులకు సాధారణముగనుండుటను జెప్పుచున్నది. గృహక్షేత్రదాసదాసీప్రభృతులు పితృపుత్రజ్యేష్ఠకనిష్ఠాదులకు సాధారణముగ

శరీరమ్పోలే యవఱ్ఱుక్కు యోగ్యమాయిరుక్కై.

వ్యాదికళుక్కు సాధారణశేషమాయిరుక్కుమ్; కళత్రముమ్ [1]''సోమః ప్రథమో వివిదే గన్ధర్వో వివిద ఉత్తరః। తృతీయోఽగ్నిష్టే పతిస్తురీయస్తే మనుష్యజాః'' ఎన్ఱు పాణిగ్రహణానన్తరమ్ సోమాదికళుక్కు శేషమాకచ్చొల్లుకైయాలే, అనేకసాధారణమాయిరుక్కుమ్; ఇప్పడియన్ఱిక్కే శరీరమ్పోలే యవఱ్ఱుక్కు యోగ్యమాయిరుక్కై యావతు - అపృథక్సిద్ధమాయ్, అనన్యసాధారణమాన శరీరమ్పోలే, పృథక్సిద్ధ్యాదికళానవఱ్ఱుక్కుత్తాన్ అనర్హమాయిరుక్కై. (పృథక్స్థిత్యాదికళుక్కు) ఎన్ఱు పాఠమాకిల్, ఆదిశబ్దత్తాలే - పృథగుపలబ్ధియైచ్చొల్లుకిఱతు. అప్పోతైక్కు, ఇతుతాన్ గృహక్షేత్రపుత్రమిత్రకళత్రాదికళై ప్పోలే, పిరిన్దు నిఱ్కైక్కుమ్ పిరిన్దుతోన్ఱుకైక్కుమర్హమామ్పడియిరుక్కైయన్ఱిక్కే, శరీరమ్పోలే తదుభయానర్హమాయిరుక్కుమెన్ఱు పొరుళాకక్కడవతు. [2]''అయమేవాత్మశరీరభావః పృథక్సిద్ధ్యనర్హాఽఽధారాఽఽధేయభావః, నియన్తృనియామ్యభావః శేషశేషిభావశ్చ'' ఎన్ఱుమ్, [3]'యస్య చేతనస్య యద్ద్రవ్యం సర్వాత్మనా స్వార్థే నియన్తుం ధారయితుంచ శక్యం తచ్ఛేషతైకస్వరూపం చ తత్తస్య శరీరమ్' ఎన్ఱుమ్ వేదార్థసంగ్రహత్తిలుమ్, శ్రీభాష్యత్తిలుమ్, ఆత్మశరీరభావలక్షణమాక భాష్యకారరరుళిచ్చెయ్త నియన్తృనియామ్యభావమ్, ఆధారాధేయభావమ్, శేషశేషిభావమాకిఱ మూన్ఱుమివ్విడత్తిలే శొల్లప్పడుకైయాలే [4]''యస్యాత్మా శరీరం యస్యాక్షరం శరీరమ్'' ఎన్ఱిత్యాదిశ్రుతిసిద్ధమాన వాత్మావినుడైయ పరమాత్మశరీరత్వమర్థాదుక్తమాయిఱ్ఱు. ఆక, కీழ్ ఆత్మస్వరూపత్తినుడైయ శోధనమ్పణ్ణప్పట్టతు.

శరీరమువలె వేరుగతోచుట మొదలైనవాటికి దగకయుండుట.

శేషములైయుండును. పుత్రుడును తల్లితండ్రిపినతండ్రి మొదలగువారికి శేషమైయుండును. భార్యయును [1]''ఓ నారీ నీకు చంద్రుడు మొదటిపతి, గంధర్వుడు రెండవపతి, అగ్ని మూడవపతి, మనుష్యలలో పుట్టినవాడు నాల్గవపతి'' అని పాణిగ్రహణానంతరము చంద్రాదులకు శేషముగ జెప్పుటచే అనేకులకు సాధారణముగనుండును. ఇట్లు కాక శరీరమువలె వాటికి తగకయుండుటయనగా, వేరుగ తోచనిదియై అన్యులకు సాధారణము కానిదియైన శరీరమువలె వేరుగతోచుట మొదలైనవాటికి తాను తగకయుండుటయని యర్థము. వేరుగనుండుట మొదలైనవాటికియని పాఠమైనయెడల, (మొదలగు ననుటచే) వేరుగకనబడుటను జెప్పుచున్నది. అప్పుడు యిదియన్నను గృహ క్షేత్ర పుత్ర మిత్ర కళత్రాదులవలె వేరైనిలుచుటకును వేరైతోచుటకును దగినట్లుండుటగాక శరీరమువలె ఆ రెంటికిని దగకయుండుటయని తాత్పర్యము కాదగినది. [2]''ఇదియే విడిచి తోచుటకు తగని, ధరించు ధరింపఁబడు సంబంధమును నియమించు నియమింపబడు సంబంధమును శేష శేషి సంబంధమును అను నాత్మకును శరీరమునకును గల సంబంధము'' అనియును [3]'ఏ చేతనునకు ఏ ద్రవ్యము సమస్తప్రకారములచే తనకొఱకే నియమించుటకును ధరించుటకును శక్యమైనదో వానికి శేషముగనుండుటయే స్వరూపము గగలిగినదియో యా ద్రవ్యము వానియొక్క శరీరమగుచున్నది' అనియు వేదార్థసంగ్రహమునందును శ్రీభాష్యమునందును ఆత్మశరీరభావమునకు లక్షణముగ భాష్యకారులు ఆనతిచ్చిన నియమించు నియమింపబడు భావము, ధరించు ధరింపబడు భావమును, శేష శేషి భావమును అయిన మూడును, ఇచ్చోట జెప్పబడుటచే [4]''ఎవనికి యాత్మ శరీరమో ఎవనికి నాశములేనిదైన యాత్మ శరీరమో'' అని యిత్యాదిశ్రుతులచే సిద్ధించిన ఆత్మయొక్క పరమాత్మకు శరీరముగనుండుట అర్థాదుక్తమైనది. కాన క్రింద ఆత్మస్వరూపముయొక్క పరీక్ష చేయబడినది.

౪౨. ఆత్మస్వరూపన్దాన్ బద్ధ ముక్త నిత్య రూపేణ మూన్ఱుపడిప్పట్టి రుక్కుమ్.

౪౩. బద్ధరెన్గిఱతు సంసారికళ్.

౪౪. ముక్తరెన్గిఱతు సంసారసమ్బన్ధమఱ్ఱవర్కళ్.

---

౪౨. ఇని, ఏవంభూతమాన వాత్మస్వరూపమ్ అనాద్యచిత్సమ్బన్ధ తద్వియోగ తదనన్వయఙ్గళాలే బద్ధముక్త నిత్యరూపేణ త్రిప్రకారమాయిరుక్కుమ్బడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (ఆత్మస్వరూపన్దాన్ బద్ధ ముక్తనిత్యరూపేణ మూన్ఱుపడిప్పట్టిరిక్కుమ్) ఎన్ఱు.

౪౩. ఇతిల్, బద్ధరెన్గిఱ తారైయెన్నుమాకాఙ్క్షైయిలే యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (బద్ధరెన్గిఱతు సంసారికళ్) ఎన్ఱు. అవర్కళాకిఱార్ - తిలతైలవ ద్దారువహ్నివ ద్దుర్వివేచగుణత్రయాత్మకానాది భగవన్మాయా తిరోహితస్వ స్వరూపరాయ్, అనాద్యవిద్యాసంచితానన్తపుణ్యపాపరూపకర్మవేష్టితరాయ్, తత్తత్కర్మానుగుణ వివిధవిచిత్ర దేవాదిరూపదేహవిశేష ప్రవిష్టరాయ్, అవ్వో దేహఙ్గళిలే అహంబుద్ధియైయుమ్, దేహానుబన్ధికళిలే మమతాబుద్ధియైయుమ్ పణ్ణి దుర్వాసనారుచివివశరాయ్, స్వస్వకర్మానుగుణసుఖదుఃఖపరమ్పరైకళై యనుభవిక్కుమవర్కళ్.

౪౪. ఇని, ముక్తరెన్గిఱ తారైయెన్నుమాకాఙ్క్షైయిలే యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (ముక్తరెన్గిఱతు - సంసారసమ్బన్ధమఱ్ఱవర్కళ్) ఎన్ఱు.

---

౪౨. ఆత్మస్వరూపమన్నగా బద్ధముక్తనిత్యరూపముచే మూడు విధమైయుండును.

౪౩. బద్ధులనుట సంసారులను.

౪౪. ముక్తులనుట సంసారసంబంధమును వదలినవారిని.

---

౪౨. ఇకను యీవిధమైన యాత్మస్వరూపము అనాదియగు నచిత్తుయొక్క సంబంధముచేతను, దానినివిడుచుటచేతను, దానిసంబంధము లేకపోవుటచేతను, బద్ధముక్త నిత్య రూపములచే మూడువిధములైయుండుప్రకారము ఆనతిచ్చుచున్నారు. (ఆత్మస్వరూపమన్నగా బద్ధముక్తనిత్యరూపముచే మూడువిధమైయుండును) అని.

౪౩ దీనిలో బద్ధులనుటయెవరినను నాకాంక్షయందానతిచ్చుచున్నారు. (బద్ధులనుటసంసారులను) అని.

వారైతేనో—నూవును నూనెయునువలె, మ్రానునునిప్పునువలె, విభాగించుటకుశక్యముకాని త్రిగుణస్వరూపమై యనాదియైన భగవంతునిమాయచే మఱుగువడిన తమస్వరూపముగలవారై, అనాదియగు నజ్ఞానముచే సంపాదించబడిన ననంతములైన పుణ్యపాపరూపకర్మములచే చుట్టబడినవారై, ఆయాకర్మముల కనుగుణమైననానావిధములై విచిత్రములైన దేవాదిరూపదేహవిశేషమందు ప్రవేశించినవారై ఆయాదేహములయందు నేననుబుద్ధియును, దేహసంబంధులయందు నావి యనుబుద్ధియునుజేసి దుర్వాసనచేగలిగినరుచివలన నస్వతంత్రులై తమతమకర్మానుగుణముగవచ్చెడు సుఖదుఃఖపరంపరల ననుభవించువారలు.

౪౪. ఇకముక్తులనుట ఎవరినను నాకాంక్షయందానతిచ్చుచున్నారు, (ముక్తులనుట సంసారసంబంధమును వదలినవారిని) అని.

అవర్ కళాకిఱార్ - అనాదికర్మప్రవాహప్రయుక్తమాన సంసారసమ్బన్ధమ్ నడవానిఱ్కచ్చెయ్ తే, మోక్షరుచిక్కు ప్రతిబన్ధకమానకర్మవిశేషమ్, అనుభవత్తాలే యాతల్, సామాన్యేన వనుష్ఠిక్కుమ్ ప్రాయశ్చిత్తకర్మఙ్గళాలేయాతల్, అనభిసంహితఫలమాయ్, అత్యుత్కటమాన ప్రామాదికపుణ్యఙ్గళాలే యాతల్ క్షయిత్తు, అతడియాక జాయమానదశైయిల్ భగవత్కటాక్షత్తాలుణ్డాన సత్త్వోద్రేకత్తాలే మోక్షరుచిపిఱన్దు, సద్గురుసమాశ్రయణసంప్రాప్తవేదాన్తవేద్యపరబ్రహ్మజ్ఞానరాయ్, తత్ప్రాప్తిరూపమోక్షసిద్ధ్యర్థమాక, స్వవర్ణస్వాశ్రమోచితమాన కర్మఙ్గళై, ఫలసఙ్గకర్తృత్వత్యాగపూర్వకమాక వనుష్ఠిత్తు, [1]"ధర్మేణపాప మపనుదతి" ఎన్ఱుమ్ [2]"కషాయే కర్మభిః పక్వే తతోజ్ఞానంప్రవర్తతే" ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే, అన్దసత్కర్మానుష్ఠానత్తాలే జ్ఞానోత్పత్తివిరోధిప్రాచీనకర్మమ్ క్షయిత్తవాఱే అన్తఃకరణమ్నిర్మలమాయ్, భగవదేకావలమ్బియాన సమ్యగ్జ్ఞానముదిత్తు, అనన్తరమ్, [3]"జన్మాన్తరసహస్రేషుతపోజ్ఞాన సమాధిభిః। నరాణాం క్షీణపాపానాం కృష్ణే భక్తిఃప్రజాయతే" ఎన్గిఱపడియే ఇప్పడి బహుతరజన్మసాధ్యమాన కర్మజ్ఞానఙ్గళాలే పిఱన్దతైలధారావదవిచ్ఛిన్నస్మృతిసన్తానరూపభక్తిమూలమాకవరుమ్ భగవత్ప్రసాదత్తాలే యాతల్, అన్ఱిక్కే తన్నుడైయ నిర్హేతుకసౌహార్దవిశేషత్తాలేయాదృచ్ఛికాదిసుకృతపరమ్పరైకళైకల్పిత్తు, అదడియాకవిశేషకటాక్షత్తైపణ్ణి అనన్తరమద్వేషత్తైజనిప్పిత్తు ఆభిముఖ్యత్తైయుణ్డాక్కి సాత్వికసంభాషణత్తైవిళైత్తు, అవ్వఴియాలే సదాచార్యసమాశ్రయణత్తిలే మూట్టి, తదుపదేశముఖేన తత్త్వజ్ఞానత్తైపిఱప్పిత్తల్, తన్నుడైయవిశేషకటాక్షన్దన్నాలేతత్త్వజ్ఞానత్తైప్పిఱప్పిత్తల్ శెయ్తు,

---

వారలెవరనగా-అనాదియగు ప్రవాహరూపమైన కర్మచే గలిగిన సంసారసంబంధము నడుచుచుండగా మోక్షరుచికి ప్రతిబంధకమైన కర్మవిశేషమును అనుభవించుటచేనైనను, సామాన్యముగ ననుష్ఠించుప్రాయశ్చిత్తరూపములైన కర్మములచేనైనను, కోరబడనిదియై మిక్కిలి గొప్పదియై ఏమఱుపాటునచేయబడినదియైన పుణ్యముచేనైనను నశింపజేసి, దానిమూలముగ జాయమానదశయందు భగవత్కటాక్షముచే గలిగిన సత్త్వోద్రేకముచే మోక్షమందు రుచిగలిగి మంచిసదాచార్యు నాశ్రయించుటచే పొందబడిన వేదాంతవేద్యుడగు పరబ్రహ్మమువిషయముగ గల జ్ఞానముగలవారై, ఆబ్రహ్మమును పొందుటయనెడి మోక్షము సిద్ధించుటకొఱకుగా తమజాతి తమయాశ్రమము, వీనికి ఉచితమైన కర్మమును ఫలమందాసక్తిని కర్తృత్వమునువిడిచి యనుష్ఠించి [1]" ధర్మముచే పాపమును పోగొట్టుచున్నాడు " అనియును. [2]"పాపకర్మములచేత పక్వమైనదికాగా పిమ్మటజ్ఞానము పుట్టుచున్నది " అనియు, జెప్పబడునట్లు సత్కర్మానుష్ఠానముచే జ్ఞానము పుట్టుటకు విరోధియయిన ప్రాచీనకర్మము నశించగానే మనస్సునిర్మలమై భగవంతునిసేపట్టుగాగలిగినమంచిజ్ఞానముదయించినయనంతరము [3]"యనేకవేలజన్మములయందు జేసినతపోజ్ఞానసమాధులచే క్షీణించినపాపములుగలనరులకు కృష్ణునియందు భక్తిగలుగుచున్నది" అనునట్లు యీవిధముగ ననేకజన్మములయందు సాధింపబడినకర్మజ్ఞానములచేబుట్టినతైలధారవలె యెడతెగని స్మృతిపరంపరారూపమైన భక్తిమూలముగ గలుగు భగవంతుని యనుగ్రహముచేనైనను, లేక తనయొక్కనిర్హేతుక దయచే యాదృచ్ఛికాదులైన సుకృతపరంపరలను కల్పించి దానిమూలముగ విశేషకటాక్షమునుజేసి పిమ్మట అద్వేషమును ఆభిముఖ్యమును పుట్టించి, సాత్వికులతోటి మాటలాడుటనుగలుగజేసి దానిద్వారా సదాచార్యుని సమాశ్రయణమందుజేర్చి, వారియుపదేశముఖమునతత్త్వజ్ఞానమును పుట్టించుటను, లేకతనయొక్కవిశేషకటాక్షముచేతనే తత్త్వజ్ఞానమును పుట్టించుటను జేసి, గొప్పవిశ్వాసపూర్వకముగ తనపాదారవిందములే యుపాయము

౪౫. నిత్యరెన్గిఱతు-ఒరునాళుమ్ సంసరియాత శేష శేషాశనాదికళై.

మహావిశ్వాస పూర్వకమాక త్తన్నిరువడికళే యుపాయమెన్ఱు నిఱ్కుమ్బడిపణ్ణుమ్ భగవదాకస్మిక కృపైయాలే యుపాయాన్తరవిషయత్తిల్ పిఱన్దదుష్కరత్వాది బుద్ధిమూలమాకవరుమ్ ప్రపదన మూలమానభగవత్ప్రసాదత్తాలేయాతల్, సాంసారికసకలదురితజ్గళుమ్ కళిన్దు ఆవిర్భూతస్వ రూపరాయ్ భగవదనుభవకైఙ్కర్యైకభోగరానవర్కళ్. అవిశేషేణ, (ముక్తరెన్గిఱతు సంసారసమ్బన్ధమఱ్ఱవర్కళై) ఎన్గైయాలే, భగవదనుభవత్తిల్ రుచియన్ఱిక్కే, తత్సమాశ్రయణత్తై పణ్ణి సంసారనివృత్తియైయుణ్డాక్కిక్కొణ్డు దేశవిశేషత్తిలే పోయ్ స్వస్వరూపానుభవమ్బణ్ణి యిరుక్కుమ్ కేవలరైయుమ్ శొల్లిఱ్ఱాయిఱ్ఱు.

౪౫. ఇని, నిత్యరెన్గిఱతారైయెన్న మాకాఙ్క్షైయిలే యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (నిత్యరెన్గిరతు ఒరునాళుమ్ సంసరియాతశేషశేషాశనాదికళై) ఎన్ఱు.

ఒరునాళుమ్ సంసరియాతవెన్గైయాలే - ముక్తరై వ్యావర్తిక్కిఱతు. నివృత్తసంసారరిఱేఅవర్కళ్, ఇవర్కళస్పృష్టసంసారగన్ధరిఱే. [1]''అహృతసహజదాస్యాస్సూరయస్స్రస్తబన్ధాః'' ఎన్ఱారిఱేభట్టర్. [2]''నిత్యోనిత్యానామ్'' ఎన్ఱుమ్, [3]''జ్ఞాజ్ఞౌ ద్వావజావీశనీశౌ'' ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే ఆత్మస్వరూపమ్నిత్యమాయిరుక్క, [4]''అసన్నేవ'' ఎన్బతు, [5]''సన్తమేనమ్'' ఎన్బదాకిఱతు, భగవద్విషయజ్ఞానరాహిత్యసాహిత్యజ్గళాలే యిఱే. ఆకైయాల్,

---

౪౫. నిత్యులనునది-ఒకప్పుడును సంసారసంబంధములేని ఆదిశేషులు విష్వక్సేనులు మొదలైనవారిని.

గనుండునట్లుజేయు, భగవంతునికి అకస్మాత్తుగ గలిగెడి కృపచే నుపాయాంతరవిషయమున పుట్టినదుష్కరత్వము మొదలగు బుద్ధిమూలముగవచ్చు ప్రపత్తినిజేయుటచేగలిగిన భగవంతునియనుగ్రహముచేనైనను, సంసారముచేగలుగు సకలదుఃఖములును నశించి, ఆవిర్భవించిన తమస్వరూపము గలవారై, భగవంతునియొక్క యనుభవకైంకర్యములే భోగముగ గలవారైనవారలు. భేదములేక (ముక్తులనుట సంసారసంబంధమును వదలినవారిని) అనుటచే భగవదనుభవమందు రుచిలేకయే వానినాశ్రయించి సంసారనివృత్తిని కలుగజేసికొని ఒకానొకదేశమందువెళ్ళి తమస్వరూపమును అనుభవించుచుండెడి కేవలులను చెప్పుటయయ్యెను.

౪౫. ఇకనిత్యులనినది యెవరి వనునాకాంక్షయందానతిచ్చుచున్నారు. (నిత్యులనునది ఒకప్పుడును సంసారసంబంధములేని ఆదిశేషులు విష్వక్సేనులు మొదలైనవారిని) అని.

ఒకప్పుడును సంసరించని యనుటచే-ముక్తులను వేరుపరచుట. వదలిన సంసారము గలవారలుకదా వారలు, వీరలు స్పృశింపబడని సంసారసంబంధముగలవారలుకదా? [1]''అపహరింపఁబడని సహజమైనదాస్యముగల నిత్యసూరులును వదలినసంసారసంబంధముగలముక్తులును'' అని యన్నారుగదాభట్టరు. [2]''నిత్యులకు నిత్యుడు'' అనియును, [3]''ఒక్కడుసర్వజ్ఞుడును, మరియొకడు అజ్ఞుడునైనవారును, ఒకడు ఈశ్వరుడును మరియొక్కడీశ్వరుడుకానివాడునైనవారును అగు ఇద్దరును పుట్టుకలేనివారే'' అనియును చెప్పబడునట్లు ఆత్మస్వరూపము నిత్యముగనుండగ [4]''లేనివాడె'' యనుటయు [5]''వీనినిగలవానిగా'' అనుటయు కలుగుట, భగవంతునివిషయమైన జ్ఞానము లేకపోవుటచేతను, కలిగియుండుటచేతనుగదా. కావున వీరలను నిత్యులనుటయును

ఇవర్కళై నిత్యరెన్గిఱతుమ్ భగవజ్జ్ఞానత్తుక్కొరునాళుమ్ సఙ్కోచమిల్లామైయాలేయెన్ఱు కొళ్ళ వేణుమ్. ఇన్ద వైభవత్తైప్పఱ్ఱి విఱే, [1]"యత్రపూర్వేసాధ్యాస్సన్తిదేవాః" ఎన్ఱుమ్, [2]"యత్ర ఋషయః ప్రథమజాయే పురాణాః" ఎన్ఱుమ్ శ్రుతి, ఇవర్కళై శ్లాఘిక్కిఱతు. భాష్యకారరు మివర్కళుడైయ వైభవత్తై [3]'స్వచ్ఛన్దానువృత్తి' ఇత్యాదియాలే శ్రీగద్యత్తిలే పరక్క అరుళిచ్చెయ్తార్.

ఆకైయాలే (ఒరునాళుమ్ సంసరియాత) ఎన్ఱపోతే, ఇవర్కళుడైయ వైభవమెల్లామ్ శొల్లిఱ్ఱాయిఱ్ఱు. అశేషశేషవృత్తియిలుమ్ అన్వితనాయ్, కైఙ్కర్యపరర్క్కెల్లామ్ పడిమావాయిరుక్కైయాలే, తిరువనన్దాఴ్వానై శేషనెన్గిఱతు. [4]"నివాసశయ్యాసనపాదుకాంశుకోపధానవర్షాతపవారణాదిభిః। శరీరభేదైస్తవ శేషతాంగతైర్యథోచితం శేష ఇతీర్యతే జనైః" ఎన్ఱిఱే ఆళవన్దారు అరుళిచ్చెయ్తతు. మఱ్ఱుళ్ళ తదీయరైప్పోలే అనియమమాయిరాతే, సర్వేశ్వరనముతుశెయ్త శేషమొఴియ అముతుశెయ్యాత నియమత్తైప్పఱ్ఱి, శేషాశనరెన్ఱు సేనములియారై నిరూపిక్కిఱతు. [5]"త్వదీయభుక్తోజ్ఝితశేషభోజినా" ఎన్ఱారిఱే ఆళవన్దారుమ్. [6]"వనాద్రినాథస్య సుసున్దరస్య వై ప్రభుక్తశిష్టాశ్యథ సైన్యసత్పతిః" ఎన్ఱాఴ్వానుమరుళిచ్చెయ్తార్. ఆదిశబ్దత్తాలే [7]'శేషశేషాశనగరుడ ప్రముఖనానావిధానన్తపరిజనపరిచారికా పరిచరితచరణయుగళ' ఎన్గిఱపడియే, భగవత్కైఙ్కర్యైకభోగరాయిరుప్పుళ్ళ వైనతేయ ప్రముఖరాన నిత్యసిద్ధరెల్లామ్ శొల్లుకిఱతు.

భగవజ్జ్ఞానమునకొకప్పుడును తక్కువలేకుండుటచే ననియెఱుంగవలయును. ఈవైభవమునుబట్టి గదా [1]"ఎచ్చోట పూర్వులును సాధ్యులును అయినదేవతలున్నారో" అనియును [2]"ఎచ్చోట ఋషులును మొట్టమొదట కలిగినవారును ప్రాచీనులును, అయినవారలున్నారో" అని శ్రుతి వీరలను కొనియాడుచున్నది. శ్రీభాష్యకారులును వీరియొక్క వైభవమును, [3]'తనయిష్టము ననువర్తించెడు' మొదలైనదానిచే శ్రీగద్యమందు విస్తరముగ నానతిచ్చియున్నారు.

కావున, (నొకప్పుడును సంసరించని) అని చెప్పినప్పుడే వీరలయొక్క వైభవమంతయు చెప్పబడినదియయ్యెను. సమస్తమైన శేషవృత్తియందును సంబంధించినవాడై, కైంకర్య పరుల కందఱికిని ఉపమానముగనుండుటచే తిరువనందాఴ్వానును శేషుడనుచున్నది. [4]"నివాసము పరుపు ఆసనము పాదుకలు వస్త్రము తలగడ గొడుగు మొదలైనరూపములు గలిగియథోచితముగ నీకు శేషములైన శరీరభేదములచేత శేషుడని చెప్పబడుచున్నాడు' అనిగదా శ్రీఆళవందార్లు ఆనతిచ్చియుండుట. తక్కిన తదీయులవలె నియమములేకయుండక సర్వేశ్వరుడారగించిన శేషముదప్ప ఆరగించనినియమమును బట్టి శేషాశనులని విష్వక్సేనులను నిరూపించుచున్నది. [5]"నీవారగించి విడిచిన నీశేషమును ఆరగించువారిచేత" అని చెప్పియున్నారుగదా ఆళవందార్లును. [6]"వనాద్రినాథులై మిక్కిలి సుందరులైన సుందరబాహువుయొక్క ఆరగించగ మిగిలినదానిని ఆరగించు వారగు సైన్యమునకునాయకులు" అని కూరత్తాఴ్వాను నానతిచ్చియున్నారు. ఆదిశబ్దముచే [7]'ఆదిశేషులు విష్వక్సేనులు పెరియతిరువడి మొదలైన నానావిధములై యనంతములైన పరిజన పరిచారికలచే పరిచరింపబడిన పదయుగములుగల' అనునట్లు భగవంతునియొక్క పరిచర్యనే భోగముగగలవారై యున్న గరుడులు మొదలైననిత్యులను సిద్ధులను అందఱిని జెప్పుచున్నది.

౪౬. జలత్తుక్కగ్నిసంస్పృష్టస్థాలీసంసర్గత్తాలే ఔష్ణ్య శబ్దాదికళుణ్డాకి ఱాప్పోలే, ఆత్మావుక్కు మచిత్సమ్బన్ధత్తాలే అవిద్యాకర్మవాసనారుచికళుణ్డాకిఱన.

---

౪౬. పూర్వోక్తమాన స్వరూపవైలక్షణ్యత్తైయుడైయవాత్మావుక్కు అవిద్యాదిదోష సమ్బన్ధమ్ వన్దపడియెన్నెన్గిఱ శఙ్కైయిలే సదృష్టాన్తమాక తద్ధేతువై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్, (జలత్తుక్కు) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

అతావతు-స్వభావతఏవనిర్వికారమాయ్ శీతళమాయిరుక్కిఱ జలత్తుక్కు అగ్నియోడే సంస్పృష్టైయానస్థాలియోట్టైసంసర్గత్తాలే ఔష్ణ్యశబ్దోద్రేకరూపఙ్గళాన వికారఙ్గళుణ్డాకిఱాప్పోలే స్వతః జ్ఞానానన్దామలస్వరూపనాన నాత్మావుక్కుమ్ గుణత్రయాశ్రయా చిత్సమ్బన్ధత్తాలే అవిద్యాకర్మవాసనారుచికళుణ్డాకిఱనవెన్ఱపడి. ఇవరుడైయతిరుత్తమ్బియారుమ్, ఆచార్యహృదయత్తిలే "'అవిద్యాకారణమనాద్యచిత్సమ్బన్ధమ్' ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్తారిఱే? ఇప్పడి శ్రీవిష్ణుపురాణత్తిలే—"నిర్వాణమయ ఏవాయమాత్మా జ్ఞానమయోఽమలః । దుఃఖాజ్ఞానమలాధర్మాః ప్రకృతేస్తేనచాత్మనః॥ జలస్యచాగ్నిసంస్పృష్టస్థాలీసఙ్గాత్తథాపిహి । శబ్దోద్రేకాదికాన్ధర్మాన్ తత్కరోతియథామునే॥ తథాత్మాప్రకృతౌ సఙ్గా దహంమానాది దూషితః । భజతే ప్రాకృతాన్ధర్మానన్యస్తేభ్యోఽపిసోఽవ్యయః" ఎన్ఱు శొల్లప్పట్టతు. అవిద్యైయావతు-అజ్ఞానమ్. అతుతాన్ జ్ఞానాను

---

౪౬. జలమునకు అగ్నిసంబంధముగల పాత్రముతోడిసంబంధముచే నౌష్ణ్యమును శబ్దాదులును గలుగునట్లు ఆత్మకును నచిత్సంబంధముచే నజ్ఞానమును కర్మవాసనయును రుచియును గలుగుచున్నవి.

---

౪౬. వెనుక జెప్పబడిన స్వరూపవైలక్షణ్యమును గల యాత్మకు, అజ్ఞానము మొదలైన దోషసంబంధము వచ్చిన విధమెట్లను శంకలో దృష్టాంతముతోగూడ దానికారణమును ఆనతిచ్చుచున్నారు. (జలమునకు) అని మొదలుపెట్టి.

అట్లనగా - సహజముగ వికారములులేక చల్లగనుండు జలమునకు అగ్నితో సంబంధము గలిగిన పాత్రముతోడి సంబంధముచే ఔష్ణ్యశబ్దోద్రేకరూపములైన వికారములు గలుగుచుండునట్లు స్వయముగ జ్ఞానమును ఆనందమును నిర్మలమును అయిన స్వరూపమును గలిగిన ఆత్మకును, త్రిగుణములకాశ్రయమైన యచిత్తుయొక్క సంబంధముచే అజ్ఞానమును కర్మవాసనయును రుచియును గలుగుచున్నది యనుట. పూజ్యులైన వీరియొక్కతమ్ములును ఆచార్యహృదయమందు "'అజ్ఞానమునకు కారణము అనాదియగు నచిత్తుయొక్కసంబంధము' అని యానతిచ్చిరిగదా. ఇట్లు శ్రీవిష్ణుపురాణమందు—"జ్ఞానమయుడును నిర్మలుడునైనయీయాత్మ ఆనందమయుడే, దుఃఖమును అజ్ఞానమును మాలిన్యమును అయినధర్మములు ప్రకృతివి, అవియాత్మవికావు, అయినను జలమునకు అగ్నితోసంబంధముగలిగిన పాత్రముయొక్కసంబంధమువలన శబ్దముగలుగుట మొదలగు ధర్మములు ఎట్లుగలుగుచున్నవో అట్లుప్రకృతియందలి సంబంధమువలన నేననెడి నభిమానముమొదలైనవాటిచే నిందితుడై నాశములేని ఆయాత్మ వాటికంటె నన్యుడైనను ప్రకృతిసంబంధములైన ధర్మములనుపొందుచున్నాడు" అని చెప్పబడెను. అవిద్యయనునది-అజ్ఞానము;

౪౭. అచిత్తుక్కఴిన్దవాఱే అవిద్యాదికళ్ కఴియుమెన్బర్కళ్.

దయా౽న్యథాజ్ఞానవిపరీతజ్ఞానరూపేణ అనేకవిధమాయిరుక్కుమ్. కర్మమావతు- కరణత్రయకృతమాయ్, పుణ్యపాపాత్మకమాన క్రియావిశేషమ్. అతిల్ పుణ్యమ్- ఐహికాముష్మిక నానావిధభోగసాధనతయా బహువిధమాయిరుక్కుమ్. పాపముమ్-అకృత్యకరణ కృత్యా౽కరణ భగవదపచార భాగవతాపచారా సహ్యాపచారరూపేణ అనన్తమాయిరుక్కుమ్. వాసనైయావతు- మున్బుశెయ్తుపోన్దవఱ్ఱిలే మీళవుమ్ మూళుకైక్కుఉప్పానసంస్కారమ్. ఇతుతాన్ హేతుభేదత్తాలే బహువిధమాయిరుక్కుమ్. రుచియావతు-రసాన్తరత్తాలుమ్ మీట్కవొణ్ణాతపడి యొన్ఱిలే శెల్లుకిఱవిరుప్పమ్. ఇతువుమ్ విషయభేదత్తాలే బహువిధమాయిరుక్కుమ్. అవిద్యాకర్మవాసనారుచికళుణ్డాయిఱ్ఱినవెన్నాతే, ఉణ్డాకిఱనవెన్ఱైయాలే, ఇవఱ్ఱినుడైయ ప్రవాహరూపత్వమ్ శొల్లప్పట్టతు.

౪౭. ఇప్పడి, ఆత్మావుక్కువన్దేఱియాన వవిద్యాదికళ్ తానే ఎవ్వవస్థైయిలే కఴివతెన్న మాకాఙ్క్షైయిలే యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (అచిత్తుక్కఴిన్దవాఱే అవిద్యాదికళ్ కఴియుమెన్బర్కళ్) ఎన్ఱు.

అతావతు - కారణనివృత్త్యా కార్యనివృత్తియాకైయాలే, అచిత్సమ్బన్ధనిబన్ధనమాక వన్దవివైయుమ్తత్సమ్బన్ధమ్ కఴిన్దవాఱే కఴియుమెన్ఱు తత్త్వవిత్తుకళ్ శొల్లువర్కళెన్ఱుపడి. ఎన్బర్కళెన్ఱవిత్తై పరమతమాక్కి మయర్వఱమతినలమరుళప్పెఱ్ఱవర్కళుక్కు భగవత్ప్రసాదవిశేషత్తాలే, అచిత్తుకఴియుమ్మున్నే అవిద్యాదికళ్ కఴియక్కాణ్కైయాలే అన్దనియమమిల్లైయెన్ఱు

---

౪౭. అచిత్తుపోయినతోడనే అవిద్యాదులుపోవును అందురు.

అదియే జ్ఞానానుదయ అన్యథాజ్ఞాన విపరీతజ్ఞాన రూపముచే అనేకవిధముగ నుండును. కర్మమనునది- కరణత్రయముచే జేయబడిన పుణ్యపాపరూపమైన ఒకానొక క్రియ. అందు పుణ్యము ఇహలోక పరలోకములందు నానావిధములైన భోగములకు సాధనముగ నుండుటచే ననేకవిధములుగనుండును. పాపమును అకృత్యకరణ కృత్యాకరణ భగవదపచార భాగవతాపచార అసహ్యాపచార రూపముచే ననంతమైయుండును. వాసనయనునది- ముందు చేసిన వాటియందు మరలను జొచ్చుటకు దగిన సంస్కారము. ఇదియే కారణభేదముచే ననేకవిధములుగ నుండును. రుచియనగా -వేఱురసముచేతను మళ్ళించగూడనట్లొక్క-దానియందుజొచ్చెడియాశ; ఇదియు విషయభేదముచే ననేకవిధములైయుండును. అవిద్యాకర్మవాసనారుచులుగలిగినవియనక, కలుగుచున్నవి యనుటచే వీటియొక్క ప్రవాహరూపత్వము చెప్పబడినది.

౪౭. ఇట్లాత్మకుమధ్యవచ్చిన యవిద్యాదులు ఏయవస్థలయందుతీరును అనుఆకాఙ్క్షలో నానతిచ్చుచున్నారు. (అచిత్తుపోయినతోడనే అవిద్యాదులుపోవును అందురు) అని.

అట్లనగా- కారణము వదలుటచే కార్యమువదలుటగాన అచిత్సంబంధముచే గలిగిన ఇవియు దానిసంబంధము పోయినప్పుడే పోవునని తత్త్వవేత్తలు చెప్పుదురు, అని యర్థము. చెప్పుదు రనిన దీనిని పరులమతముగజేసి అజ్ఞానముపోవునట్లు జ్ఞానభక్తులను కృపజేయుబడినవారలకు భగవత్ప్రసాదవిశేషముచే నచిత్తుపోవుటకుముందే అవిద్యాదులు పోవుటకనబడుటచే

౪౮. ఇమ్మూన్ఱుమ్ తనిత్తనియే అనన్తమాయిరుక్కుమ్.
౪౯. శిలర్, ఆత్మభేదమిల్లై, ఏకాత్మావే యుళ్ళతెన్ఱార్కళ్.

ఇవర్కళుక్కుక్కుఱుత్తుఎన్ఱు శొల్లువారుముణ్డు. అతుముఖ్యమన్ఱు, అవర్కళ్ తిరుమేనియోడే యిరుక్క చ్చెయ్తే, పరమభక్తి పర్యన్తమాకప్పిఅన్దతే యాకిలుమ్ ''విసైప్పడలమ్విళ్ళ విఞ్చిత్తున్నై మెయ్యుట్రాలుళ్ళవులకళవుమ్ యానుముళనావనెన్గొలో'' ఎన్ఱైయాలే - ''సర్వంహ పశ్యఃపశ్యతి'' ఎన్గిఅముక్తావస్థైయిల్ వైశద్యమ్ అచిత్తుకళ్పివతఱ్కుమున్బిల్లామైయాలే. ఆకక్కీళ్చ్చెయ్తతాయిట్రతు-ఆత్మస్వరూపమ్ బద్ధ ముక్త నిత్యరూపేణ మూన్ఱుపడిప్పట్టిరుక్కుమెన్ఱుమ్, అతిల్ బద్ధచేతనర్క్కు అవిద్యాద్యుత్పత్తిమూలముమ్,తన్నివృత్తిక్రమముమ్ శొల్లినన్ఱు.

౪౮. ఇప్పడి ఉక్తమానత్రివిధాత్మవర్గముమ్,ఇత్తనై చేతనరెన్ఱుసంఖ్యేయమాయిరుక్కుమో వెన్గిఅశఙ్కైయిలే యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (ఇమ్మూన్ఱుమ్తనిత్తనియే అనన్తమాయిరుక్కుమ్) ఎన్ఱు.

ఇమ్మూన్ఱు మనన్తమాయిరుక్కుమెన్ఱాల్ - వర్గత్రయముమాక అనన్తమెన్ఱు తోట్రుమెన్ఱు నినైత్తు, తనిత్తనియేయెన్ఱు విశేషిక్కిఱార్. అనన్తమాయిరుక్కుమెన్ఱతు- అసంఖ్యేయమాయిరుక్కుమెన్ఱపడి.

౪౯. ఉక్తమానజీవానన్త్యత్తుక్కువిరోధియాన ఐకాత్మ్యవాదత్తై నిరాకరిక్కిఱార్ మేల్ (శిలర్ ఆత్మభేదమిల్లై, ఏకాత్మావే యుళ్ళతెన్ఱార్కళ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

---

౪౮. ఈమూడును ఒక్కొక్కటియు ననంతముగనుండును.

౪౯. కొందఱు, ఆత్మభేదములేదు, ఒక్కయాత్మయే కలది యనిరి.

అట్టినియమము లేదని వీరియభిప్రాయము అనిజెప్పువారును గలరు, అదిముఖ్యముగాదు. వారలు దేహముతోనుండునపుడే పరమభక్తిపర్యంతము పుట్టినదేయైనను ''ఎప్పుడు పాపసమూహమువదలునట్లు కటాక్షించిననిన్ను ప్రత్యక్షముగ సేవించి అగుపడు లోకమునందుండువరకు నేనును జ్ఞానముచే వ్యాపించినవాడనగుదునొక్కో'' అనుటచే - ''భగవంతునిచూచువాఁడు [ముక్తుడు] సమస్తములైనవాటిని చూచుచున్నాడు'' అనెడిముక్తదశయందు విశదమగుట అచిత్తువదలుటకుముందు లేకుండుటచే నదిముఖ్యముకాదనిభావము. కాగా క్రింద ఆత్మస్వరూపము బద్ధముక్త నిత్యరూపముచే మూడువిధములైయుండును అనియును, అందు బద్ధచేతనులకు అవిద్య మొదలగునవి కలుగుటకుకారణమును, అవివదలునట్టి క్రమమును, చెప్పిముగింపబడినది.

౪౮. ఇట్లు చెప్పబడిన మూడువిధములైన ఆత్మసమూహమును ఇందరుచేతనులని లెక్కపెట్టుటకు దగియుండునా? అనెడిశంకలో నానతిచ్చుచున్నారు. (ఈమూడును ఒక్కొక్కటియు ననంతముగనుండును) అని.

ఈమూడును అనంతముగనుండుననినయెడల మూఁటిసమూహమునుగూడి యనంతమనిదోచును. అనిదలచి ఒక్కొక్కటియని భేదపఱుచుచున్నారు. అనంతముగనుండుననునది లెక్కింపదగకయుండునని యర్థము.

౪౯. క్రిందజెప్పబడిన యాత్మలనంతమనుదానికి విరోధియైన ఒకటేయాత్మయనువాదము నింక నిరసించుచున్నారు. (కొందఱు ఆత్మభేదములేదు ఒక్కయాత్మయేకలది యనిరి) అనిమొదలుపెట్టి.

శిలరస్తు- అనాదరోక్తియాలే యిరుళిచ్చెయకిఱార్. ఇప్పడిశొల్లువర్ కళ్ తాఙ్గళారో వెన్నిల్; జీవాద్వైతప్రతిపాదకశాస్త్రత్తిల్ కుదృష్టికళ్. అతావతు- బ్రహ్మాద్వైతమెన్నుమ్, జీవాద్వైతమెన్నుమ్, శాస్త్ర ప్రతిపాద్యమానమద్వైతమ్ ద్వివిధమాయిరుక్కుమ్. జీవాద్వైతమావతు- ప్రకారాద్వైతమ్. ఇతుక్కు నియామక మేతెన్నిల్; బ్రహ్మప్రకరణఙ్గళిలే [౧]"సర్వంఖల్విదంబ్రహ్మ" [౨]"ఐతదాత్మ్యమిదంసర్వమ్" [౩]"పురుషఏవేదంసర్వమ్" ఎన్ఱు సామానాధికరణ్యత్తాలే బ్రహ్మాద్వైతత్తైప్రతిపాదిక్కైయాలుమ్, సామానాధికరణ్యమ్ ప్రకారభేదవిశిష్టప్రకార్యేకత్వ పరమాకైయాలుమ్, [౪]"ఏకస్సన్ బహుధావిచారః" ఎన్ఱు ప్రకారబహుత్వమ్ కణ్ఠోక్తమాకైయాలుమ్, ఐక్యవిధిక్కు శేషమాన [౫]"నేహనానాస్తి" ఇత్యాదిభేదనిషేధమ్ విహితైక్యవిరోధిభేదవిషయమాకైయాలుమ్, సామాన్యనిషేధమ్ విహితవ్యతిరిక్త విషయమాకైయాలే ప్రకారిబహుత్వనిషేధపరమాకైయాలుమ్, [౬]"నతత్సమశ్చాభ్యధికశ్చదృశ్యతే" ఎన్ఱు బ్రహ్మతుల్యప్రకార్యన్తర నిషేధకణ్ఠోక్తియాలుమ్ ప్రకార్యద్వైతమే బ్రహ్మాద్వైతమ్. జీవబహుత్వమ్ శ్రుతిసిద్ధమాకైయాలుమ్, అల్లాతపోతు బద్ధముక్తవ్యవస్థానుపపత్తియాలుమ్, ఉపదేశానుపపత్తియాలుమ్ సుఖాదివ్యవస్థానుపపత్తియాలుమ్, [౭]"పుమాన్నదేవోననరోనపశుర్నచపాదపః। చతుర్విధో విభేదోయం మిథ్యాజ్ఞాననిబన్ధనః॥ దేవాదిభేదేఽపధ్వస్తే" ఇత్యాదికళాలే దేవాదిశరీరభేదవిశేషనిషేధమ్ కణ్ఠోక్తమాకైయాలుమ్, ముక్తాత్మాక్కళుక్కు సామ్యత్తైశొల్లుకైయాలుమ్

కొందఱని ఆదరములేనివార్తచే నానతిచ్చుచున్నారు. ఇట్లుచెప్పువారలెవరనగా జీవాద్వైతమును ప్రతిపాదించుశాస్త్రమందు కుత్సితమతులు. అట్లనగా-బ్రహ్మాద్వైతమనిన్ని జీవాద్వైతమనిన్ని శాస్త్రముచే ప్రతిపాదించబడు నద్వైతము ద్వివిధముగనుండును. జీవాద్వైతమనగా ప్రకారాద్వైతము. దీనికికారణమేమియనగా బ్రహ్మమును జెప్పెడుప్రకరణములయందు [౧]"ఇదియంతయు బ్రహ్మముగదా" [౨]"ఇదియంతయు యీబ్రహ్మస్వరూపమైనది" [౩]"ఇదియంతయు పురుషుడగుబ్రహ్మమే" అని సామానాధికరణ్యముచే బ్రహ్మముయొక్క అభేదమును ప్రతిపాదించుటచేతను సామానాధికరణ్యము విశేషణభేదముతో గూడిన విశేష్యమొక్కటియేయని చెప్పనదిఅగుటచేతను, [౪]"ఒక్కడైయుండి నానావిధములుగ తిరిగితివి" అనివిశేషణము లనేకములగుట స్పష్టముగజెప్పబడినది యయినందుచేతను, ఒక్కడనుశాస్త్రముయొక్క శేషమైన [౫]"మఱి ఇచ్చోనేకములేదు" ఇత్యాదులయందు భేదమును నిషేధించుట విధింపబడినఐక్యమునకు విరోధియైనభేదవిషయమగుటచేతను, సామాన్యముగనిషేధించుట విధిరపబడినదానికంటె యితరవిషయమగుటవలన విశేష్యమనేకము అనుటను త్రోపుడుచేయుటయందు తాత్పర్యముగలిగినదియగుటచేతను, [౬]"వానికి సమానుడును అధికుడును కనబడడు" అనిబ్రహ్మముతోసమానమైన యితరవిశేష్యమును త్రోపుడుచేసియుండుటస్పష్టముగ జెప్పబడినందుచేతను, విశేష్యాద్వైతమే బ్రహ్మాద్వైతమనియర్థము. జీవబహుత్వము శ్రుతులచే సిద్ధించినది యగుటచేతను, అట్లుకానియెడల బద్ధుడు ముక్తుడు అను నియమమునకుఉపపత్తిలేకపోవును గనుకను, ఉపదేశమునకు అనుపపత్తిగలుగును గనుకను, సుఖము మొదలగు నియమమునకు ఉపపత్తిలేకపోవును గనుకను, [౭]"జీవుడు దేవుడుగాడు మనుష్యుడుగాడు పశువుగాడు వృక్షముగాడు యీనాల్గుభేదములును అజ్ఞానముచే గలిగినవి. దేవుడు అను మొదలగు భేదములు నశించినయెడల" ఇత్యాదులచే దేవాదిశరీరభేదవిశేషమును నిషేధించియుండుట స్పష్టముగజెప్పబడినదియై నందుచేతను, ముక్తుల

౫౦. అన్దపక్షత్తిల్ ఒరువన్ సుఖిక్కుఙ్కాలత్తిలేవేఱే యొరువన్ దుఃఖిక్కక్కూడాతు.

౫౧. అతుదేహభేదత్తాలే యెన్నిల్;

జీవాద్వైతమ్ ప్రకారాద్వైతమే. ఇతుతన్ శ్రుతప్రకాశికైయిలే ఆదిభరతచతుశ్శ్లోకీవ్యాఖ్యానోపక్రమత్తిలే ౧ 'బ్రహ్మాద్వైతంజీవాద్వైతఞ్చేత్యద్వైతం ద్వివిధంశాస్త్రప్రతిపాద్యమ్' ఎన్ఱు తుడఙ్గి శ్రీవేదవ్యాసభట్టరాలే విస్తరేణప్రతిపాదిక్కప్పట్టతు. ఇప్పడిశాస్త్రత్తిల్ శొల్లప్పడుకిఱ జీవాద్వైతత్తుక్కు హృదయమఱియాతే, ఆత్మభేదమిల్లై ఏకాత్మావేయుళ్ళతెన్ఱు, శిలకుదృష్టికళ్ శొన్నార్కళెన్ఱాగై.

౫౦. అతుఅయుక్తమెన్ఱు మిడమ్ సాధిక్కిఱార్. (అన్దపక్షత్తిల్) ఇత్యాదియాలే.

అతావతు-అప్పడిఆత్మభేదమిల్లాతపక్షత్తిల్, 'అహంసుఖీ' ఎన్ఱుఒరువన్ సుఖోత్తరనాయిరుక్కుఙ్కాలత్తిలే వేఱేయొరువన్ 'అహందుఃఖీ' ఎన్ఱు దుఃఖోత్తరనాయిరుక్కుమ్ అన్ద సుఖదుఃఖవ్యవస్థైకూడాతెన్ఱాగై. సుఖదుఃఖఙ్గళిరణ్డుమ్ ఏకాశ్రయగతమాకిల్ ఉభయప్రతిసన్ధానముమ్ ఒరువనుక్కేయుణ్డాక వేణుమిఱే. ఆకైయాల్, సుఖదుఃఖఙ్గళ్ నియతఙ్గళాకైయాలే, ఆత్మభేదముణ్డాక వేణుమెన్ఱుకరుత్తు.

౫౧. అన్దసుఖదుఃఖవ్యవస్థైక్కుహేతు, దేహభేదమెన్గిఱవర్కళుక్తియై యనువదిక్కిఱార్ (అతుదేహభేదత్తాలేయెన్నిల్) ఎన్ఱు.

---

౫౦. ఆపక్షమున నొకడుసుఖించుకాలమున మఱియొకడుదుఃఖించుటకూడదు.

౫౧. అది దేహమువేరుగనుండుటచే ననినయెడల;

యిన యాత్మలుతుల్యులగుటను చెప్పుచుండుటచేతను జీవాద్వైతము విశేషణాద్వైతమేయగును. ఇదియే శ్రుతప్రకాశికయందు ఆదిభరతుఁడు చెప్పిననాల్గుశ్లోకములను వ్యాఖ్యానము చేయుటకు ప్రారంభించినపుడు ౧ "శాస్త్రముచే ప్రతిపాదించబడెడి నద్వైతము బ్రహ్మాద్వైతము, జీవాద్వైతమని రెండువిధములుగనుండును," అని ప్రారంభించి శ్రీవేదవ్యాసభట్టారకులచే విస్తరముగ ప్రతిపాదించబడినది. ఇట్లు శాస్త్రమునందు జెప్పబడు జీవాద్వైతమునకు అభిప్రాయము నెఱుగక ఆత్మభేదములేదు ఒక్కయాత్మయేగలదియని కొందఱుకుత్సితమతులు చెప్పిరియనియర్థము.

౫౦. అదియుక్తముకాదనుదానిని సాధించుచున్నారు. (ఆపక్షమున) అను మొదలుగలదానిచే.

అనగా అట్లు ఆత్మభేదములేనిపక్షమున 'నేనుసుఖిని' యనిఒకడధికమైనసుఖముగలవాఁడైయుండుకాలమందు మఱియొకడు 'నేనుదుఃఖిని' యని అధికమైన దుఃఖముగలవాఁడైయుండు నీసుఖదుఃఖములు వేర్వేరుగనుండగూడదు అనిఅర్థము. సుఖదుఃఖములురెండును ఒక్కనినే పొందియున్నవి యయినయెడల రెంటిని యొక్కడే యనుసంధించవలయునుగదా? కావున సుఖదుఃఖములు వేర్వేరుగానుండునవి గనుక ఆత్మభేదము కలుగవలెననియభిప్రాయము.

౫౧. ఆసుఖదుఃఖములు వేర్వేరుగనుండుటకు కారణము దేహభేదము అనువారలయొక్కయుక్తిని అనువదించుచున్నారు. (అదిదేహమువేరుగనుండుటచే ననినయెడల) అని.

౫౨. సౌభరిశరీరత్తిలుమతుకాణవేణుమ్.

౫౩. ఒరువన్ సంసరిక్కైయుమ్, ఒరువన్ ముక్తనాకైయుమ్,

---

౫౨. అతుక్కనుపపత్తిశొల్లుకిఱార్ (సౌభరిశరీరత్తిలుమ్ అతుకాణవేణుమ్) ఎన్ఱు.

అతావతు - దేహభేదమ్సుఖదుఃఖనియమత్తుక్కు హేతువాకిల్, అనేకదేహపరిగ్రహమ్బణ్ణిన సౌభరిశరీరత్తిలుమన్ద నియమమ్ కాణవేణుమెన్గై. దేహభేదమ్ సుఖదుఃఖనియమత్తుక్కు హేతువన్ఱాకిల్ జన్మాన్తరానుభవత్తైయిజ్జన్మత్తిలే స్మరిక్కవేణ్డావో వెన్నిల్? స్మరియాతొழிకిఱతు సంస్కారత్తినుదైయ అనుద్భవత్తాలేయాతల్, నాశత్తాలేయాతల్ శరీరాన్తరత్తిల్ సుఖదుఃఖస్మృత్యాదికళిన్ఱిక్కేయొழிకిఱతుమ్ ఇరణ్డత్తొన్ఱాలే యెన్నిల్? ఒరుశరీరన్దన్నిలుమ్ స్మృతికూడా తొழிయవేణుమ్. ఆకైయాల్ సుఖదుఃఖనియమత్తుక్కు హేతు దేహభేదమెన్నవొణ్ణాతు.

౫౩. ఇప్పడిసుఖదుఃఖవ్యవస్థానుపపత్తియేయన్ఱు, ఏకాత్మావెన్నుమ్ పక్షత్తిల్ బద్ధముక్తవ్యవస్థానుపపత్తియుమ్, శిష్యాచార్యవ్యవస్థానుపపత్తియుముణ్డెనిఱార్ మేల్ (ఒరువన్ సంసరిక్కైయుమ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

అతావతు - ఏకాత్మావాకిల్, [1] "అనేకజన్మసాహస్రీం సంసారపదవీం వ్రజన్। మోహశ్రమం ప్రయాతోసౌ వాసనారేణుకుణ్ఠితః" ఎన్గిఱపడియే ఒరువన్ సంసరిక్కైయుమ్, [2] "శుకో ముక్తో వామదేవో ముక్తః" ఎన్గిఱపడియే ఒరువన్ ముక్తనాకైయుమ్, [3] "తద్విజ్ఞానార్థం స గురుమేవాభిగచ్ఛేత్, సమిత్పాణిశ్శ్రోత్రియం బ్రహ్మనిష్ఠమ్, తస్మైస విద్వానుపసన్నాయ సమ్య

---

౫౨. సౌభరిశరీరమందును అదికనబడవలెను.

౫౩. ఒకడు సంసారియగుటయును, ఒకడు ముక్తుడగుటయును,

---

౫౨. దానికియనుపపత్తిని జెప్పుచున్నారు. (సౌభరిశరీరమందును అదికనబడవలెను) అని.

అట్లనగా దేహభేదము సుఖదుఃఖములు వేరుపడుటకు కారణమైనయెడల యనేకదేహముల నుపరిగ్రహించిన సౌభరిశరీరమందును ఆవేరుపాటును కనబడవలయును అనుట. దేహభేదము సుఖదుఃఖముల వేరుపాటుకు కారణముకానియెడల పూర్వజన్మములయందలియనుభవమును ఈజన్మమునందు స్మరించవలదాయనగా స్మరించకపోవుట సంస్కారముపుట్టకుండుటచేతనో లేక నశించుటచేతనో, మరియొకశరీరమందు సుఖదుఃఖములయొక్క స్మృతిమొదలగునవి పుట్టకుండుటయు రెంటిలోనొకటిచే ననినయెడల ఒకశరీరమందును స్మృతిపుట్టకయుండవలెను కావునసుఖదుఃఖముల వేరుపాటుకు కారణము దేహభేద మనదగదు.

౫౩. ఇట్లు సుఖదుఃఖముల వేఱుపాటు కుపపత్తిలేకపోవుటయేగాదు. ఒక్కడే యాత్మయనుపక్షమున బద్ధముక్తుల వేఱుపాటు కుపపత్తి లేకపోవుటయును, శిష్యాచార్యుల వేఱుపాటు కుపపత్తిలేకపోవుటయును గలుగుననుచున్నారుమీద (ఒకడుసంసారియగుటయు) అని మొదలుపెట్టి.

అట్లనగా - ఒక్కడే యాత్మయైనపక్షమున, [1] "వీడనేకవేలజన్మములను గలిగినసంసారమార్గమును గుఱించివెళ్లుచు వాసనారేణువుచే కొట్టబడినవాడై మోహమనియెడిశ్రమమును బొందినాడు" అనునట్లు ఒకడు సంసారమునుపొందుటయును, [2] 'శుకుడు ముక్తుడు, వామదేవుడు ముక్తుడు,' అనునట్లు ఒకడు ముక్తుడగుటయు, [3] "వాడు సమిత్తులను హస్తమందుగలవాడై వేదాంతములనెఱిగినవాడును, పరబ్రహ్మమందునిష్ఠగలవాడునైన గురువును ఆపరమపురుషుని తెలిసి

ఒరువన్ శిష్యనాకైయుమ్, ఒరువనాచార్యనాకైయుఙ్గూడాతు.

౫౪. విషమసృష్టియుఙ్గూడాతు.

౫౫. ఆత్మభేదమ్ శొల్లుకిఱ శ్రుతియోడుమ్ విరోధిక్కుమ్.

క్ప్రశాన్తచిత్తాయ శమాన్వితాయ యేనాక్షరంపురుషంవేద సత్యంప్రోవాచతాంతత్త్వతో బ్రహ్మ విద్యామ్'' ఎన్గిఱపడియే ఒరువన్ శిష్యనాయ్వన్దు ఉపసత్తిపణ్ణ ఒరువనాచార్యనాయిరున్దు అవనుక్కుపదేశిక్కైయుఙ్గూడాతెన్నై.

౫౪. ఇన్నముమోరనుపపత్తిశొల్లుకిఱార్. (విషమసృష్టియుఙ్గూడాతు) ఎన్ఱు.

అతావతు-ఏకాత్మావాకిల్ దేవతిర్యగాదిరూపేణ, శిలసుఖోత్తరమాకవుమ్, శిలదుఃఖోత్తరమాకవుమ్, శిలసుఖదుఃఖమిశ్రమాకవుమ్, ఇప్పడిలోకత్తిల్ పదార్థఙ్గళై విషమమాక సర్వేశ్వరన్ సృష్టిక్కక్కూడాతెన్నై. జీవభేదముమ్ కర్మతారతమ్యమునిఱే విషమసృష్టిక్కు హేతు.

౫౫. ఇప్పడి యుక్తికాలే అనేకవిరోధఙ్గళై దర్శిప్పిత్తార్ కీழ்; ఇవ్వళవేయన్ఱు, ఇప్పక్షత్తుక్కు శ్రుతివిరోధముముణ్డెన్గిఱార్. (ఆత్మభేదమ్శొల్లుకిఱ శ్రుతియోడుమ్ విరోధిక్కుమ్) ఎన్ఱు.

అతావతు-ఏకాత్మావెన్గిఱపక్షమ్, "నిత్యోనిత్యానాం చేతనశ్చేతనానా మేకోబహూ

ఒకడు శిష్యుడగుటయును, ఒకడాచార్యుండగుటయును గూడదు.

౫౪. ఎచ్చుతక్కువలుగ సృజించుటయు గూడదు.

౫౫. ఆత్మభేదమును చెప్పెడి శ్రుతితోడను విరోధించును.

కోనుటకై పొందునది, ఆపండితుడును లెస్సగానాశ్రయించినవాడును, శాంతిబొందిన మనస్సు గలవాడును, బాహ్యేంద్రియములను నిగ్రహించినవాడును, అయిన ఆశిష్యునికొఱకు, ఏవిద్యచేత నాశములేనివాడును నిత్యుడునగుపరమపురుషుని తెలిసికొనునో అట్టి బ్రహ్మవిద్యను యథార్థముగనుపదేశించునది'' అనునట్లు ఒకడు శిష్యుడైవచ్చి యుపసత్తిచేయగా, నొకడాచార్యుడై యుండి వానికుపదేశించుటయును, గూడదు అనుట.

౫౪. మఱియు నొకయుపపత్తిలేకపోవుటను జెప్పుచున్నారు. (ఎచ్చుతక్కువలుగ సృజించుటయు గూడదు) అని.

అట్లనగా ఒక్కడేయాత్మయైనయెడల దేవతిర్యగాదిరూపముచే కొన్నిటిని మిక్కిలి సుఖము ననుభవించునట్లును, కొన్నిటిని మిక్కిలిదుఃఖము ననుభవించునట్లును, కొన్నిటిని సుఖదుఃఖములను కలిసినట్లనుభవించునట్లును, ఇట్లు లోకమందు వస్తువులను సర్వేశ్వరుడు ఎచ్చుతక్కువలుగ సృజించగూడదని యర్థము. జీవులవేఱుపాటును, కర్మములయొక్కయెచ్చుతక్కువలునుగదా ఎచ్చుతక్కువలుగ సృజించుటకుకారణము.

౫౫. ఇట్లుక్రిందయుక్తిచే ననేకవిరోధములను కనుబరచిరి. ఇంతియకాదు, యీపక్షమునకు శ్రుతులతోవిరోధమును గలదనుచున్నారు. (ఆత్మభేదమును జెప్పెడి శ్రుతితోడను విరోధించును) అని.

అట్లనగా- ఒక్కడేయాత్మయనుపక్షమున, "నిత్యుండును చేతనుడును అనగా తెలివి గలవాడును ఒక్కడునగునెవ్వడు నిత్యులును పెక్కండ్రునగు చేతనులుకోరునానిని కలుగజే

౫౬. శ్రుతి, ఔపాధికభేదత్తైచ్చొల్లుకిఱతెన్నవొణ్ణాతు.

౫౭. మోక్షదశైయిలుమ్ భేదముణ్డాకైయాలే.

నాం యోవిదధాతి కామాన్‌" ఎన్ఱు, ఆత్మభేదత్తైచ్చొల్లుకిఱ శ్రుతికళుమ్ శేరాతెన్ఱపడి. ఇన్ద శ్రుతి ఆత్మభేదత్తై చ్చొల్లుకిఱతెన్నిల్; [౧]"భోక్తాభోగ్యమ్" ఎన్ఱుమ్, [౨]"పృథగాత్మానమ్" ఎన్ఱుమ్ [౩]"జ్ఞాజ్ఞౌ ద్వావజావీశనీశౌ" ఎన్ఱుమ్, [౪]"అన్యోన్తర ఆత్మా విజ్ఞానమయః" ఎన్ఱుమ్, జీవైకత్వప్రతిపాదికైకళాన అనేక శ్రుతికళోడుమ్ విరోధిక్కుమ్. ఆకైయాల్, ఇతు ఔపాధికభేదత్తైచ్చొల్లుకిఱతెన్ఱిఱే అవర్‌కళ్ శొల్లువతు.

౫౬. అత్తై నిషేధిక్కిఱార్. (శ్రుతి, ఔపాధికభేదత్తైచ్చొల్లుకిఱతెన్నవొణ్ణాతు) ఎన్ఱు. ఔపాధికభేదమావతు- దేవమనుష్యాదిభేదముమ్, కామక్రోధాదిభేదముమ్.

౫౭. ఔపాధికభేదమెన్నవొణ్ణామైక్కు హేతువై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్. (మోక్షదశైయిలుమ్ భేదముణ్డాకైయాలే) ఎన్ఱు.

అతావతు - [౫]"సదాపశ్యన్తి" [౬]"మమసాధర్మ్యమాగతాః" [౭]"ముక్తానాం పరమాగతిః" [౮]"సాయుజ్యం ప్రతిపన్నాయే" [౯]"యస్మిన్పదే విరాజన్తే ముక్తాస్సంసారబన్ధనైః" ఎన్ఱు మోక్షదశైయిలుమ్ ఆత్మభేదత్తై శ్రుతిస్మృతికళ్ శొల్లుకైయాలే అప్పడిశొల్లవొణ్ణాతెన్‌కై. మోక్షదశైయావతు- సర్వోపాధివినిర్ముక్తదశైయిఱే. అన్దదశయిలుమ్

---

౫౬. శ్రుతిఔపాధికభేదమునుజెప్పుచున్నది యనదగదు.

౫౭. మోక్షదశయందును భేదముగలుగునుగాన.

యుచున్నాడో" అని యాత్మభేదముజెప్పెడి శ్రుతికిని చేరదు అనియర్థము. ఈశ్రుతి యాత్మభేదమును జెప్పుచున్నది యనినయెడల [౧]"భోక్తను అనఁగా, జీవునిని అనుభవించదగినదానిని అనగా అచేతనమును" అనియు, [౨]"ఆత్మనును వేఱుగ" అనియును [౩]"ఒక్కఁడు సర్వజ్ఞుడును, మఱియొక్కడజ్ఞుడునైనవారును ఒక్కఁడు ఈశ్వరుడును మరియొకడీశ్వరుడు కానివాడునైనవారును, అగు ఇద్దరును పుట్టుకలేనివారే" అనియు [౪]"లోపలనుండు అన్యుడైనయాత్మ విజ్ఞానమయుడు" అనియు జీవుడొక్కఁడను దానిని ప్రతిపాదించెడి ననేక శ్రుతులతోను విరోధించును. కావున నిది ఔపాధికభేదమును జెప్పుచున్నదియనిగదా వారలుచెప్పునది.

౫౬. దానిని నిషేధించుచున్నారు (శ్రుతి ఔపాధిక భేదమును జెప్పుచున్నది యనదగదు) అని.

ఔపాధిక భేదమనగా- దేవుడు; మనుష్యుడు మొదలైనభేదమును, కామము, క్రోధము మొదలగు భేదమును.

౫౭. ఔపాధిక భేదమనదగనిదానికి కారణము నానతిచ్చుచున్నారు. (మోక్షదశయందును భేదము గలుగునుగాన) అని.

అట్లనగా- [౫]"ఎల్లప్పుడు చూచుచున్నారు" [౬]"నాయొక్క సాధర్మ్యమును బొందినవారు" [౭]"ముక్తులకు శ్రేష్ఠమైనగతి" [౮]"యెవరు సాయుజ్యమును బొందిరో" [౯]"ఏస్థానమందు సంసారబంధములచే విడువబడినవారై ప్రకాశించెదరో" అని మోక్షదశయందును ఆత్మభేదమును శ్రుతిస్మృతులు చెప్పుటచే నట్లు చెప్పదగదని యర్థము. మోక్షదశయనునది సమస్తములైన

౫౮. అప్పోతు దేవమనుష్యాదిభేదముమ్, కామక్రోధాదిభేదముమ్
కఴిన్దు, ఆత్మాక్కళ్ స్వరూపమత్యన్తమ్ సమమాయొరుపడి
యాలుమ్ భేదమ్ శొల్లవొణ్ణాతపడి యిరున్ద తేయాకిలుమ్,

౫౯. పరిమాణముమ్, ఎడైయుమ్, ఆకారముమొత్తిరుక్కిఱపొఱ్కు
డఙ్గళ్,

ఆత్మభేదమ్ శ్రుతిసిద్ధమాకైయాలే, ౧ "నిత్యోనిత్యానామ్" ఎన్గిఱశ్రుతియుమ్ ఆత్మభేదత్తై చొల్లుకిఱతెన్ఱు తాఴియిన్ఱు.

౫౮. ఆనాల్ ఆత్మభేదప్రతిపత్తిక్కు హేతువాయ్ ఔపాధికమాయిరున్దుళ్ళ దేవమనుష్యాది భేదముమ్ కామక్రోధాదిభేదముమ్ కఴిన్దు ఆత్మాక్కళుడైయ స్వరూప మత్యన్తమ్ సమమాయ్ ఒరుప్రకారత్తాలుమ్ భేదకథనత్తుక్కు యోగ్యతైయిల్లాతపడియిఱే మోక్షదశై యిరుప్పతు; అవ్విడత్తిలాత్మభేదమ్ సిద్ధిక్కిఱపడియెఙ్ఙనేయెన్గిఱవాదిప్రశ్నత్తై యనువదిక్కిఱార్ (అప్పోతు) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

(ఒరుపడియాలుమ్భేదమ్శొల్లవొణ్ణాతపడియిరున్దతేయాకిలుమ్) ఎన్ఱు.

౫౯. దృష్టాన్తముఖేన భేదత్తైసాధిక్కిఱార్ (పరిమాణముమ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

అతావతు - అళవుమ్, తూక్కముమ్, వడివుమొత్తిరుక్కిఱ పొఱ్కుడఙ్గళ్,

---

౫౮. అప్పుడు దేవమనుష్యాదులభేదమును కామక్రోధాదులభేదము
ను నశించి,యాత్మలస్వరూపమమిక్కిలి సమమై యొకవిధముచే
తను భేదముజెప్పదగకుండునట్లుండినదియేయైనను.

౫౯. కొలతయును, తూనికయును, ఆకారమును, సమానములుగ
నుండు, బంగారుబిందెలు,

యుపాధులచే విడువబడిన దశగదా. ఆదశయందును నాత్మభేదము శ్రుతులచే సిద్ధించుచున్నదియగుటచే ౧"నిత్యుడు నిత్యుల[గుచేతనుల]కు"అనెడిశ్రుతియును ఆత్మభేదమును జెప్పుచున్నదని యొప్పుకొనవలయును.

౫౮. అయితే ఆత్మలయొక్క వేఱుపాటు నెఱుగుటకు కారణమై ఔపాధికమైయుండు దేవమనుష్యాదిభేదమును కామక్రోధాదిభేదమును, నశించి ఆత్మలయొక్క స్వరూపము మిక్కిలి సమమైయొకప్రకారముచేతను వేఱుపాటును చెప్పుటకు యోగ్యతలేకుండునట్లుగదా మోక్షదశయుండునది. అచ్చో నాత్మభేదముసిద్ధించెడు విధమెట్లనియెడునాదియొక్క ప్రశ్నమునుసువదించుచున్నారు. (అప్పుడు) అని మొదలుపెట్టి.

(ఒకవిధముచేతను భేదము జెప్పదగకుండునట్లుండినది) అని.

౫౯. దృష్టాంతపూర్వకముగ భేదమును సాధించుచున్నారు (కొలతయును) అని మొదలుపెట్టి.

అట్లనగా-కొలతయును,తూనికయును,ఆకారమునుసమానములుగినుండుబంగారుబిందెలు,

రత్నఙ్గళ్, వ్రీహికళ్ తుడక్కమానవఱ్ఱుక్కు భేదముణ్డాకి
ఱాప్పోలే స్వరూపభేదముమ్ సిద్ధమ్.

౬౦. ఆకైయాలాత్మభేదమ్కొళ్ళవేణుమ్.

రత్నఙ్గళ్, వ్రీహికళ్ ముతలానపదార్థఙ్గళుక్కు భేదకమాయిరుప్పతోరులక్షణమిల్లాదేయాకిలుమ్ అతిలేనానాత్వమ్ కాణ్గిఱాప్పోలే, ఒరుపడియాలుమ్ భేదమ్శొల్లవొణ్ణాతపడి ఏకాకారరాన ముక్తాత్మాక్కళుక్కుమ్ స్వరూపభేదమ్ సిద్ధిక్కుమెన్నపడి.

౬౦. కీఴ్చ్చొన్నవర్త్తైయెల్లామ్ అనుభాషిత్తుక్కొణ్డు (ఆకైయాలాత్మభేదఙ్గొళ్ళవేణుమ్) ఎన్ఱు నిగమిక్కిఱార్.

ఆక, కీఴ్చ్చెయ్తతాయిఱ్ఱు-శిలర్ ఆత్మభేదమిల్లై, ఏకాత్మావేయుళ్ళతెన్ఱార్కళ్ ఎన్ఱు తుడఙ్గి ఇవ్వళవాక మున్బుతామరుళిచ్చెయ్త జీవానన్త్యప్రతిభటమాన ఏకాత్మవాదత్తైయుత్తేపిత్తు, యుక్తియాలుమ్ శాస్త్రత్తాలుమ్ బహుముఖమాకవత్తైదూషిత్తు, ఆత్మభేదత్తైసాధిత్తారాయిఱ్ఱు. కీఴే ఆత్మస్వరూపలక్షణత్తైవిస్తరేణవరుళిచ్చెయ్తార్. అతిల్, అచిద్విలక్షణత్వమ్, అజడత్వమ్, ఆనన్దరూపత్వమ్, అవ్యక్తత్వమ్, అచిన్త్యత్వమ్, నిరవయవత్వమ్, నిర్వికారత్వమ్, జ్ఞానాశ్రయత్వమాకిఇవివై జీవేశ్వరసాధారణమ్. నియామ్యత్వాదికళ్ మూన్ఱుమ్ చిదచిత్సాధారణమ్. నిత్యత్వమ్తత్త్వత్రయసాధారణమ్. అణుత్వముమ్ అచిత్పరమాణుజీవసాధారణమ్. ఇవై

రత్నములు, ధాన్యములు, మొదలైనవాటికే భేదముగలుగు
చుండునట్లు స్వరూపమునకును భేదము సిద్ధము.

౬౦. కావున ఆత్మభేదముగొనవలయును.

రత్నములు ధాన్యపుగింజలు మొదలైనవస్తువులకు భేదముగలుగజేయు నొక లక్షణములేకపోయినను దానియందు బహుత్వము కనబడునట్లు నొకవిధముగను భేదముచెప్పదగకుండునట్లు యేకాకారమునఁగలిగిన ముక్తాత్మలకును స్వరూపభేదము సిద్ధించుననియర్థము.

౬౦. క్రిందజెప్పినవానినన్నిటిని యనువదించుకొని (కావునఆత్మభేదము గొనవలయును) అనినిగమించుచున్నారు.

కాగా క్రింద, కొందఱాత్మభేదములేదు ఒక్కయాత్మయే గలదనిచెప్పిరి అని మొదలుపెట్టియింతవరకు ముందు తామానతిచ్చిన జీవులనంతులనెడిదానికి విరోధమైన ఒక్కడే యాత్మయనువాదమును ఉగ్గడించి యుక్తిచేతను శాస్త్రముచేతను బహుముఖముగ దానిని దూషించి యాత్మభేదమును సాధించినవారైరి. క్రింద నాత్మయొక్క స్వరూపలక్షణమును విస్తరముగ నానతిచ్చిరి. అందు అచిత్తుకంటె వేఱుపడియుండుట, జడముకాకయుండుట, ఆనంద రూపముగనుండుట, బాహ్యేంద్రియములకు కనబడకయుండుట, అచిత్తుతో సమానముగ దలచదగకయుండుట, అవయవములులేకయుండుట, వికారరహితమై యుండుట, జ్ఞానమునకునికిపట్టైయుండుట ఇవి జీవులకు నీశ్వరునికిని సాధారణములుగనుండును. నియమింపదగియుండుట మొదలైన మూడును జీవునికిని అచిత్తుకును సాధారణములుగనుండును. నిత్యత్వము మూడుతత్త్వములకు సాధారణము. అణువుగనుండుటయును అచిత్తుయొక్క పరమాణువునకును జీవునికిని సాధారణ

౬౧. ఇప్పోతివర్కళుక్కు లక్షణమ్, శేషత్వత్తోడే కూడినజ్ఞాతృత్వమ్.

౬౨. ఇవర్కళుడైయ జ్ఞానన్దాన్ స్వరూపమ్పోలే నిత్యద్రవ్యమాయ్ అజడమాయ్, ఆనన్దరూపమాయిరుక్కుమ్.

యిత్తనైయుమ్ శేరక్కూడి, ఆత్మస్వరూపత్తుక్కు అచిదీశ్వరవ్యావృత్తియై సిద్ధిప్పిక్కైయాలే, ఇవత్తైయై లక్షణమెన్నక్కూడైయిల్లై.

౬౧. అప్పడియన్రిక్కే సుగ్రహమాక వొరులక్షణమరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (ఇప్పోతివర్కళుక్కు లక్షణమ్ శేషత్వత్తోడేకూడినజ్ఞాతృత్వమ్) ఎన్రు.

ఇవర్కళెన్గిఱతు-త్రివిధచేతనరైయుమ్. లక్షణమావతు - అసాధారణధర్మమిఱే. ఆకైయాల్, శేషత్వమాత్రత్తైచ్చొల్లిల్ అచిద్వ్యావృత్తిసిద్ధియామైయాలుమ్, జ్ఞాతృత్వమాత్రత్తైచ్చొల్లిల్ ఈశ్వరవ్యావృత్తి సిద్ధియామైయాలుమ్, శేషత్వేసతిజ్ఞాతృత్వమేలక్షణమెన్గిఱార్.

౬౨. ఇప్పడి జ్ఞాతావానవాత్మావినుడైయజ్ఞానత్తుక్కుమ్ స్వరూపత్తుక్కుముణ్డానసాధర్మ్యవైధర్మ్యఙ్గళై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ మేల్. (ఇవర్కళుడైయజ్ఞానన్దాన్) ఎన్రుతుడఙ్గి.

(స్వరూపమ్పోలే నిత్యద్రవ్యమాయ్, అజడమాయ్, ఆనన్దరూపమాయిరుక్కుమ్) ఇత్తాల్-నిత్యత్వద్రవ్యత్వాజడత్వానన్దరూపత్వఙ్గళ్ స్వరూపత్తో పాతిజ్ఞానత్తుక్కు ముణ్డెన్రపడి.

---

౬౧. ఇప్పుడు వీరలకు లక్షణము శేషత్వముతోఁగూడిన జ్ఞాతృత్వము.

౬౨. వీరలయొక్క జ్ఞానమన్ననో స్వరూపమువలె నిత్యద్రవ్యమై, అజడమై, ఆనందరూపమై, యుండును.

మైయుండును. ఇవియిన్నియును జేరి యాత్మస్వరూపమునకు అచిత్తునీశ్వరుఁడునైన రెండుతత్త్వములకంటె వేఱుపాటును సిద్ధింపించుటచే వీటిని లక్షణమనఁగూడదు లేదు.

౬౧. అట్లుకాక సుగ్రహముగ నొకలక్షణము నానతిచ్చుచున్నారు. (ఇప్పుడు వీరలకు లక్షణము శేషత్వముతోఁగూడిన జ్ఞాతృత్వము) అని.

వీరలనినది మూడువిధములైనచేతనులను. లక్షణమనగా-అసాధారణధర్మముగదా. కావున శేషత్వమును మాత్రముజెప్పినయెడల నచిత్తుకంటె వేఱుపాటు సిద్ధింపమిచేతను జ్ఞాతృత్వమును మాత్రము చెప్పినయెడల నీశ్వరునికంటె వేఱుపాటు సిద్ధింపమిచేతను శేషత్వముతోఁగూడినజ్ఞాతృత్వమునే లక్షణమని చెప్పుచున్నారు.

౬౨. ఇట్లు జ్ఞానియగు నాత్మయొక్క జ్ఞానమునకును స్వరూపమునకును గలిగియుండు సాధర్మ్యవైధర్మ్యములను పైనఆనతిచ్చుచున్నారు (వీరలయొక్క జ్ఞానమన్ననో) అని మొదలుపెట్టి.

(స్వరూపమువలె నిత్యద్రవ్యమై అజడమై ఆనందరూపమైయుండును) దీనిచే-నిత్యముగనుండుట, ద్రవ్యమైయుండుట, అజడమైయుండుట, ఆనందరూపమైయుండుట, స్వరూపమునకువలెనే జ్ఞానమునకును గలవనియర్థము.

౬౩. ఆనాల్ జ్ఞానత్తుక్కుమ్ స్వరూపత్తుక్కుమ్ వాశియెన్నెన్నిల్.

౬౪. స్వరూపమ్, ధర్మియాయ్, సఙ్కోచవికాసఙ్గళుక్కు యోగ్యమాయ్, తన్నైయొఴిన్దవఱ్ఱై ప్రకాశిప్పియామలే తనక్కుత్తానే ప్రకాశిక్కక్కడవతాయ్, అణువాయిరుక్కుమ్. జ్ఞానమ్, ధర్మమాయ్, సఙ్కోచవికాసఙ్గళుక్కు యోగ్యమాయ్, తన్నైయొఴిన్దవఱ్ఱై ప్రకాశిప్పిక్కక్కడవతాయ్, తనక్కుత్తానే ప్రకాశియాతే ఆత్మావుక్కు ప్రకాశిక్కక్కడవతాయ్, విభువాయిరుక్కుమ్.

---

౬౩. నిత్యత్వాదికళై యుపపాదిత్తు వైధర్మ్యత్తైచ్చొల్లుమళవిల్ అనేకగ్రన్థవ్యవహితమామెన్ఱునినైత్తు, సాధర్మ్యజ్ఞానానన్తరమ్, వైధర్మ్యత్తైయుమ్ శొల్లువదాక తజ్జిజ్ఞాసుప్రశ్నత్తై యనువదిక్కిఱార్. (ఆనాల్ జ్ఞానత్తుక్కుమ్ స్వరూపత్తుక్కుమ్ వాశియెన్నెన్నిల్) ఎన్ఱు.

౬౪. వైధర్మ్యత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (స్వరూపమ్ధర్మియాయ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

అతావతు-ధర్మిత్వమ్, సఙ్కోచవికాసాయోగ్యత్వమ్, స్వవ్యతిరిక్తార్థాప్రకాశకత్వమ్, స్వస్మైస్వయంప్రకాశత్వమ్, అణుత్వమ్, ఇవై స్వరూపత్తుక్కు విశేషమ్. ధర్మత్వమ్, సఙ్కోచవికాసయోగ్యత్వమ్, స్వవ్యతిరిక్తార్థప్రకాశకత్వమ్, స్వస్మైస్వయంప్రకాశరహితత్వమ్, స్వాశ్రయస్య స్వప్రకాశత్వమ్, విభుత్వమ్, ఇవైజ్ఞానత్తుక్కు విశేషమెన్ఱపడి. (విభువాయిరుక్కుమ్) ఎన్ఱు జ్ఞానత్తినుడైయ స్వాభావికవేషత్తైయరుళిచ్చెయ్తారిత్తనైయిఱే.

---

౬౩. అయితే జ్ఞానమునకును స్వరూపమునకును భేదమేమి యనగా.

౬౪. స్వరూపము ధర్మియై, సంకోచవికాసములకుదగనిదియై, తనకంటె నన్యపదార్థములను ప్రకాశింపజేయకనే తనకుతానే ప్రకాశించగలదియై, అణువై యుండును. జ్ఞానముధర్మమై సంకోచవికాసములకు దగినదియై, తనకంటె నన్యపదార్థములను ప్రకాశింపజేయగలదియై, తనకుతానే ప్రకాశించకుండ ఆత్మకుప్రకాశించునదియై, విభువై యుండును.

---

౬౩. నిత్యముగనుండుట మొదలైనవానిని యుపపాదించి వైధర్మ్యమునుజెప్పనెడలనేకగ్రంథములకు దూరమగుననితలంచి సాధర్మ్యమును జెప్పినవెంటనే వైధర్మ్యమును జెప్పుటకిచ్ఛించి దానినెఱుగ నిచ్ఛగలవాడుచేసెడు ప్రశ్నము ననువదించుచున్నారు (అయితేజ్ఞానమునకును స్వరూపమునకును భేదమేమియనగా) అని మొదలుపెట్టి.

౬౪. వైధర్మ్యమును జెప్పుచున్నారు (స్వరూపము ధర్మియై) అని మొదలుపెట్టి.

అట్లనగా, ధర్మిగనుండుట, ముకుళీభవించుట వికసించుటలకు తగకయుండుట, తనకంటెనితర వస్తువులను ప్రకాశింపజేయకుండుట, తనకుతానే ప్రకాశించుట, అణువుగనుండుట, యివిస్వరూపమునకు లక్షణములు. ధర్మముగనుండుట, ముకుళీభవించుటకును వికసించుటకును దగియుండుట, తనకంటెనితరమైనవస్తువును ప్రకాశింపజేయుట, తనకుతానేప్రకాశింపకుండుట, తనకునికిపట్టగు నాత్మకుతానేప్రకాశించుట, విభువుగనుండుట, యివిజ్ఞానమునకులక్షణములు అనియర్థము. (విభువైయుండు) ననిజ్ఞానముయొక్క సహజమైన స్వరూపమును ఆనతిచ్చిరి యింతియగదా.

౬౫. అతిల్, శిలరుడైయ జ్ఞానమ్ ఎప్పోతుమ్ విభువాయిరుక్కుమ్, శిలరుడైయ జ్ఞానమ్ ఎప్పోతు మవిభువాయిరుక్కుమ్, శిలరుడైయ జ్ఞానమ్ ఒరుక్కాల్ విభువాయ్ ఒరుక్కా లవిభువాయిరుక్కుమ్.

---

౬౫. సకలచేతనరుడైయ జ్ఞానముమ్ ఇప్పడి యిరాతొழிవానెన్నెన్నిలశఙ్కైయిలే సఙ్కోచవికాసఙ్గళ్ క్కు నిబన్ధనమాన తారతమ్యత్తైయరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (అతిల్ శిలరుడైయజ్ఞానమ్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి.

అతావతు- [౧]"అయర్వఱుమమరర్కళ్" ఎన్గిఱపడియే భగవజ్జ్ఞానత్తుక్కొరునాళుమ్ సఙ్కోచమిన్ఱిక్కే తత్స్వరూపరూపగుణవిభూతికళై సదానుభవమ్బణ్ణుకిఱనిత్యసూరికళుడైయ జ్ఞానమ్ ఎప్పోతుమ్విభువాయిరుక్కుమ్. [౨]*పొయ్‌నిన్ఱఞానముమ్ పొల్లావొழுక్కు మழுక్కుడమ్బుమాయిరుక్కిఱబద్ధరుడైయ జ్ఞానమ్ కర్మానుగుణమాక సఙ్కోచవికాసఙ్గళోడే కూడికొణ్డు ఎప్పోతు మవిభువాయిరుక్కుమ్. [౩]'కరైకణ్డోర్' ఎన్గిఱపడియే భగవత్ప్రసాదత్తాలే సంసారసాగరత్తైక్కడన్దక్కరైప్పట్టముక్తరుడైయ జ్ఞానమ్, పూర్వావస్థైయి లవిభువాయ్ ఉత్తరావస్థైయిల్ [౪]"సర్వంహపశ్యఃపశ్యతి" ఎన్గిఱపడియే విభువాయిరుక్కుమెన్గై.

---

౬౫. అందు కొందఱియొక్కజ్ఞానము, ఎప్పుడును విభువై యుండును కొందఱియొక్కజ్ఞానము ఎప్పుడును విభువు కాక యుండును, కొందఱియొక్కజ్ఞానము, ఒకప్పుడు విభువై, మఱియొకప్పుడు విభువు కాక యుండును.

---

౬౫. సకలచేతనులయొక్క జ్ఞానమును ఇట్లు లేక పోవుటేమి యనుశంకయందు ముకుళీభవించుట, ముకుళీభవించకుండుట, వీని చేగలిగెడు హెచ్చుతక్కువల నానతిచ్చుచున్నారు. (అందుకొందరి యొక్కజ్ఞానము) అని మొదలుపెట్టి.

అట్లనగా- [౧]"అజ్ఞానము లేనినిత్యసూరులు," అనునట్లు భగవంతునివిషయమైనజ్ఞానమునకొకప్పుడును ముకుళీభావము లేకయే వానిస్వరూపరూపగుణ విభూతులనెల్లప్పుడు ననుభవించుచుండు నిత్యసూరులయొక్క జ్ఞాన మెప్పుడును విభువై యుండును. [౨]*అసత్యమైనజ్ఞానమును దుష్టమైనయాచారమును, మురికిగలదేహమును గలిగినబద్ధులయొక్క జ్ఞానము, కర్మానుగుణముగ ముకుళీభావము వికాసము వీటితో గూడుకొని యెప్పుడును విభువు కాక యుండును. [౩]"గట్టును జూచినవారు" అనునట్లు భగవంతునియొక్క యనుగ్రహముచే సంసారమనెడి సముద్రమును దాటి యావలిగట్టు జేరినముక్తులయొక్క జ్ఞానము పూర్వావస్థయందు విభువు కానిదియై ఉత్తరావస్థయందు [౪]"జ్ఞానియగువాడు సర్వమును చూచుచున్నాడు" అనునట్లు, విభువుగనుండునని యర్థము.

౬౬. జ్ఞానమ్ నిత్యమాకిల్ 'ఎనక్కు జ్ఞానమ్ పిఱన్దతు, నశిత్తతు' ఎన్ని అపడియెన్నెన్నిల్.

౬౭. ఇన్ద్రియద్వారా ప్రసరిత్తు విషయఙ్గళై గ్రహిప్పతు మీళువతాకైయాలే, అప్పడిశ్శొల్లక్కుఱైయిల్లై.

---

౬౬. ఇనిమేల్, జ్ఞానత్తుక్కుచ్చొన్న నిత్యత్వాదికళై ఉపపాదిక్కిఱార్. అతిల్ ప్రథమత్తిలే, 'ఎనక్కిప్పోతుజ్ఞానమ్ పిఱన్దతు, ఎనక్కిప్పోతుజ్ఞానమ్ నశిత్తతు' ఎన్ఱు.

ఉత్పత్తివినాశవత్తాకచ్చొల్లప్పడుకిఱజ్ఞానత్తుక్కు నిత్యత్వమ్ కూడుమ్పడి యెఙ్ఙనేయెన్ని అశఙ్కైయై పరిహరిక్కైక్కాక తజ్జిజ్ఞాసుప్రశ్నత్తైయనువదిక్కిఱార్. (జ్ఞానమ్నిత్యమాకిల్ 'ఎనక్కుజ్ఞానమ్పిఱన్దతు, నశిత్తతు' ఎన్నిఅపడియెన్నెన్నిల్) ఎన్ఱు.

౬౭. అతుక్కుత్తరమురుళిచ్చెయ్కిఱార్. (ఇన్ద్రియద్వారాప్రసరిత్తువిషయఙ్గళై గ్రహిప్పతు మీళువతాకైయాలే అప్పడిశ్శొల్లక్కుఱైయిల్లై) ఎన్ఱు.

అతావతు- [౧]"సర్వంహపశ్యఃపశ్యతి" [౨]"సచానన్త్యాయకల్పతే" ఎన్ఱుముక్తదశైయిల్ సర్వవిషయమాకచ్చొల్లుకైయాలే సర్వత్తైయుమ్ సాక్షాత్కరిక్కైక్కు యోగ్యమాయిరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్, [౩]"యయాక్షేత్రజ్ఞశక్తిస్సావేష్టితానృపసర్వగా" ఎన్నిఅపడియే కర్మత్తాలే సఙ్కుచితమాయ్, [౪]"తయా తిరోహితత్వాచ్చ శక్తిః క్షేత్రజ్ఞసంజ్ఞితా।సర్వభూతేషు భూపాల

---

౬౬. జ్ఞానము నిత్యమైనయెడల 'నాకుజ్ఞానముపుట్టినది, నశించినది' అనుటయెట్లన్నను.

౬౭. ఇంద్రియములద్వారా ప్రసరించి విషయములను గ్రహించునది యును మరలునదియునగుటచే నట్లుచెప్పుటకు కొదువలేదు.

---

౬౬. ఇకమీద జ్ఞానమునకు చెప్పిన నిత్యత్వముమొదలైన వాటిని యుపపాదించుచున్నారు. అందుమొదట "నాకిప్పుడు జ్ఞానముపుట్టినది, నాకిప్పుడుజ్ఞానము నశించినది" అని.

పుట్టుట, నశించుట, వీనినిగలిగియుండునదిగ జెప్పబడుజ్ఞానమునకు నిత్యత్వముకూడుటెట్లనియెడు శంకనుపోగొట్టుటకొఱకు దానినెఱుగనిచ్ఛగలవానియొక్క ప్రశ్నమునుఅనువదించుచున్నారు(జ్ఞానము నిత్యమైనయెడల 'నాకుజ్ఞానముపుట్టినది,నశించినది' అనునదియెట్లనగా) అని.

౬౭. దానికు త్తరమానతిచ్చుచున్నారు. (ఇంద్రియములద్వారా ప్రసరించి విషయములను గ్రహించునదియును మరలునదియునగుటచేనట్లు చెప్పుటయందు దోషములేదు) అని.

అనగా [౧]"జ్ఞానియగువాడు సర్వమునుజూచుచున్నాడు" [౨]"వాడనంతమగుటకొఱకు సమర్థుడగుచున్నాడు" అనిముక్తదశయందు సర్వవిషయముగజెప్పటచే సర్వమును సాక్షాత్కరించుటకు దగినదియై యుండునపుడును [౩]"ఓరాజా యవిద్యచేనెల్లచోట్లనుండెడి నాత్మస్వరూపము చుట్టబడియున్నదో" అనునట్లు కర్మముచే ముకుళీభవించినదియై [౪]"ఓరాజా ఆయవిద్యచే మూయబడినది యగుటవలన క్షేత్రజ్ఞమనియెడు పేరుగలిగినశక్తి సమస్తభూతములయందును

౬౮. ఇతు తానేకమాయిరుక్కచ్చెయ్‌తే నానావాయ్ త్తోన్ఱుకిఱతు ప్రసరణభేదత్తాలే.

తారతమ్యేన వర్తతే । అప్రాణిమత్సు స్వల్పా స్థావరేషు తతోఽధికా'' ఎన్ఱుఅపడియే కర్మానుగుణమాన తారతమ్యత్తైయుడైత్తాయ్ క్కొణ్డు, ''ఇన్ద్రియాణాం హి సర్వేషాం యద్యేకం క్షరతీన్ద్రియమ్। తేనాస్య క్షరతి ప్రజ్ఞా దృతేః పాదాదివోదకమ్'' ఎన్ఱుఅపడియే ఇన్ద్రియద్వారా పుఱప్పట్టువిషయఙ్గళై గ్రహిప్పతు మీళువతాకైయాలే, తాదృశమానవికాసత్తాలుమ్ సఙ్కోచత్తాలుమ్ వన్దప్రకాశాప్రకాశఙ్గళైక్కొణ్డు, పిఱన్దతునశిత్తతెన్నక్కుఱైయిల్లై ఎన్ఱకై.

౬౮. ఇప్పడిఇన్ద్రియద్వారా ప్రసరిక్కిఱ జ్ఞానమ్ ఏకమాయిరుక్కచ్చెయ్‌తే, విషయగ్రహణవేళైయిల్ ప్రకాశిక్కుమ్పోతు దర్శనశ్రవణాది సంజ్ఞాభేదత్తైయుడైత్తాయ్‌క్కొణ్డు, అనేకత్వేనప్రకాశిక్కిఱపడియెజ్ఞనే ఎన్ఱుఅశఙ్కైయిలేయరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్. (ఇతు తానేకమాయిరుక్కచ్చెయ్‌తే నానావాయ్‌త్తోన్ఱుకిఱతు ప్రసరణభేదత్తాలే) ఎన్ఱు.

అతావతు-ఏకముఖమాక ప్రసరిక్కైక్కుయన్ఱిక్కే చక్షుశ్శ్రోత్రాద్యనేకేన్ద్రియద్వారాప్రసరిత్తు, రూపశబ్దాద్యనేకవిషయఙ్గళై గ్రహిక్కిఱవితుక్కు దర్శనశ్రవణాదిసంజ్ఞాభేదేనతోన్ఱుకిఱ నానాత్వమ్ ప్రసరణభేదనిబన్ధనమెన్ఱకై. ఇత్తాల్ నిత్యమానజ్ఞానత్తుక్కు ఉత్పత్తివినాశవ్యవహారహేతు విన్నతెన్ఱుకొన్నవనన్తరత్తిలే, ప్రాసఙ్గికమాక అతినుడైయ నానాత్వేనప్రకాశనహేతువుఙ్జ

---

౬౮. ఇదియన్ననో ఒక్కటియైయుండినను అనేకములుగ తోచుచుండుట, ప్రసరణము వేఱ్వేఱుగనుండుటచే.

యెచ్చుతక్కువగనున్నది. ప్రాణములేనివాటియందు తక్కువగను చెట్లుచేమలయందు దానికంటె నెక్కువగనున్నది.'' అనునట్లు కర్మానుగుణమైన యెచ్చుతక్కువలను గలిగినదియై, ''సమస్తములైన యింద్రియములలో యేయొక్క యింద్రియము విషయములనుగుఱించి వెళ్లుచున్నదో దానిమూలముగ సంచియొక్క కాలునుండి నీళ్లువలెనే వీనియొక్క జ్ఞానము వెళ్లుచున్నది'', అనునట్లే యింద్రియములద్వారా బయలుదేఱి విషయములను గ్రహించునదియు, మరలునదియును గావున, అట్టి వికాసము చేతను, ముకుళీభావము చేతను, వచ్చిన ప్రకాశాప్రకాశములనుగొని పుట్టినది, నశించినది యనుటయందు దోషము లేదనియర్థము.

౬౮. ఇట్లింద్రియములద్వారా ప్రసరించెడి జ్ఞానము ఒక్కటియైయుండగ విషయములను గ్రహించెడి వేళలందు ప్రకాశించునపుడు చూపు వినికి మొదలైన పేరులను వేఱ్వేఱుగ గలిగినదియై అనేకముగ ప్రకాశించువిధమెట్లనుశంకలో నానతిచ్చుచున్నారు. (ఇదియన్ననో ఒక్కటియైయుండినను అనేకములుగ తోచుచుండుట, ప్రసరణము వేఱ్వేఱుగనుండుటచే) అని.

అట్లనగా-ఒకద్వారముగ ప్రసరించక నేత్రము చెవి మొదలైనయనేకములైన యింద్రియములద్వారా ప్రసరించి రూపము శబ్దము మొదలైన యనేకములైన విషయములను గ్రహించుచుండెడి దీనికి చూపు వినికి మొదలైన పేర్లభేదముచే తోచెడు నానాత్వము ప్రసరణముయొక్క భేదముచే గలిగినదియనియర్థము. దీనిచే నిత్యమైన జ్ఞానమునకు పుట్టుచున్నది యనియును, నశించుచున్నది యనియును వ్యవహరించుటకు కారణమియ్యదియని చెప్పినపిమ్మట ప్రాసంగికముగ

౬౯. ద్రవ్యమానపడి యెన్నెన్నిల్;

౭౦. క్రియాగుణఙ్గళుక్కాశ్రయమాయ్, అజడమాయిరుక్కైయా లే ద్రవ్యమాకక్కడవతు.

ల్లప్పట్టతాయిఱ్ఱు. ఆత్మావినుడైయధర్మభూతజ్ఞాననిత్యత్వమ్, [౧] 'నహివిజ్ఞాతుర్విజ్ఞాతే ర్విపరిలోపోవిద్యతే, నహిద్రష్టుర్దృష్టేర్విపరిలోపోవిద్యతే' [౨]"జ్ఞానంవైరాగ్య మైశ్వర్యం ధర్మశ్చమనుజేశ్వర। ఆత్మనోబ్రహ్మభూతస్యనిత్యమే తచ్చతుష్టయమ్॥యథోదపానకరణాత్క్రియతేనజలామ్బరమ్। సదేవనీయతేవ్యక్తిమసతస్సంభవఃకుతః॥ తథాహేయగుణధ్వంసాదవబోధాదయోగుణాః। ప్రకాశ్యన్తే నజన్యన్తేనిత్యాఏవాత్మనోహితే" ఎన్ఱు శ్రుతిస్మృత్యాదికళిల్ శొల్లప్పట్టతిఱే.

౬౯. ఇప్పడియిరున్దుళ్ళజ్ఞాననిత్యత్వత్తైయరుళిచ్చెయ్తారాయ్‌నిన్ఱార్ కీళ్; ఇని ఇతినుడైయద్రవ్యత్వత్తై ఉపపాదిప్పతాకతజ్జిజ్ఞాసుప్రశ్నత్తై యనువదిక్కిఱార్. (ద్రవ్యమానపడియెన్నెన్నిల్) ఎన్ఱు.

౭౦. తద్ధేతుక్కళైయరుళిచ్చెయ్తు ద్రవ్యత్వత్తైసాధిక్కిఱార్. (క్రియాగుణఙ్గళు క్కాశ్రయమాయ్ అజడమాయిరుక్కైయా లే ద్రవ్యమాకక్కడవతు) ఎన్ఱు.

క్రియైయావతు-సఙ్కోచవికాసఙ్గళ్. గుణమావతు-సంయోగవియోగఙ్గళ్. అజడత్వమావతు-స్వయంప్రకాశత్వమ్. [3]"క్రియాశ్రయోద్రవ్యమ్, గుణాశ్రయోద్రవ్యమ్" ఎన్ఱుద్రవ్య

---

౬౯. ద్రవ్యమైనవిధమెట్లన్నను.

౭౦. క్రియాగుణముల కాశ్రయమై అజడమైయుండుటచే ద్రవ్యము కావలయును.

అది నానావిధములుగ ప్రకాశించుటకుగల కారణంబును చెప్పబడినదయ్యెను. ఆత్మయొక్క ధర్మభూతజ్ఞానపు నిత్యత్వము [౧] 'జ్ఞానియగువానియొక్క జ్ఞానమునకు నాశములేదు' జ్ఞానమునకు నాశములేదు [౨]"ఓరాజా జ్ఞానమును, వైరాగ్యమును, ఐశ్వర్యమును, ధర్మమునైన యీ నాలుగును బ్రహ్మస్వరూపుడైన యాత్మకు నిత్యములైనవి. బావినిత్రవ్వగా నెట్లు జలమును, ఆకాశమును, క్రొత్తగ గలిగింపబడుటలేదో, ఉండినదియే ప్రకాశమగునట్లు జేయబడుచున్నది; లేనిదానికి పుట్టుక యెచ్చటనుండిగలుగును. అటులనే నీచములైనగుణములు నశించగానే జ్ఞానము మొదలగు గుణములు ప్రకాశించుచున్నవి క్రొత్తగపుట్టునవి కావు అవి యాత్మకు నిత్యములైనవే గదా" అని శ్రుతిస్మృత్యాదులయందు చెప్పబడియున్నదిగదా.

౬౯. ఇట్లుగలజ్ఞానముయొక్క నిత్యత్వమః నానతిచ్చినవారై రిక్రింద; ఇక దీనియొక్క ద్రవ్యత్వము నుపపాదించుటకుగాను దానినెఱుగనిచ్ఛగలవానియొక్క ప్రశ్నము ననువదించుచున్నారు. (ద్రవ్యమైనవిధమెట్లన్నను) అని.

౭౦. దానికి హేతువులను ఆనతిచ్చి, ద్రవ్యత్వమును సాధించుచున్నారు. (క్రియాగుణముల కాశ్రయమైఅజడమైయుండుటచే ద్రవ్యము కావలయును) అని.

క్రియయనగా-సంకోచవికాసములు. గుణమనగా-చేరుటయును, వీడుటయును, అజడత్వమనగా-స్వయముగ ప్రకాశించుట. [3]"క్రియలకాశ్రయమైనది ద్రవ్యము, గుణములకాశ్రయ

౨౧. అజడమాకిల్ సుషుప్తిమూర్చ్ఛాదికళిల్ తోన్ఱవేణ్డావో వెన్నిల్;

లక్షణమ్ శొల్లప్పడుకైయాలే, క్రియాశ్రయత్వముమ్ గుణాశ్రయత్వముమ్ ఓరొన్ఱే ద్రవ్యత్వసాధకమ్. ఇవన్ఱోడే అజడత్వత్తైయుమ్ శొల్లుకైయాలే అతువుమ్ ద్రవ్యత్వసాధకమెన్ఱు ఇవర్క్కుక్కరుత్తు. ఎఙ్గనేయెన్నిల్; జడవస్తుక్కళిలే ద్రవ్యాద్రవ్యఙ్గళిరణ్డుముణ్డు, అజడవస్తుక్కళిలే అద్రవ్యమాయిరుప్పతొన్ఱిల్లైయిఱే. ఆకైయాల్, ౧'జ్ఞానమ్, ద్రవ్యమ్, అజడత్వాత్, యదజడమ్, తద్ద్రవ్యమ్, యథా ఆత్మాది' ఎన్ఱు అజడత్వత్తైక్కొణ్డే ద్రవ్యత్వమ్ సాధిక్కలామిఱే. ఆకైయిఱే ౨'ఇతుతాన్ అజడముమాయ్ సఙ్కోచవికాసఙ్గళుక్కుమ్ సంయోగవియోగాదికళుక్కుమాశ్రయముమాయిరుక్కైయాలే ద్రవ్యమ్' ఎన్ఱు తత్త్వశేఖరత్తిలు మివరరుళిచ్చెయ్‌తతు. ఇప్పడి ద్రవ్యమాయిరుక్కుమాకిల్, ఇతుక్కు ఆత్మగుణత్వమ్ కూడుమ్బడి యెఙ్ఙనేయెన్నిల్; నిత్యతదాశ్రయత్వత్తాలే కూడుమ్. 3 'ఆశ్రయాదన్యతో వృత్తేరాశ్రయేణ సమన్వయాత్ । ద్రవ్యత్వంచ గుణత్వంచ జ్ఞానస్యైవోపపద్యతే' ఎన్ఱిఱే ఆళవన్దారరుళిచ్చెయ్‌తతు. ఆశ్రయాదన్యతో వృత్తిత్వమ్, క్రియాశ్రయత్వత్తోడొన్ఱుపోతే శొల్లిఱ్ఱాయిఱ్ఱు. ఇతుతాన్ జ్ఞానత్తుక్కేయన్ఱిఱే, దీపాదితేజః పదార్థప్రభైకళుక్కుమొక్కుమిఱే. ఆకైయాల్ ద్రవ్యత్వగుణత్వఙ్గళిరణ్డుమ్ జ్ఞానత్తుక్కుపపన్నమ్.

౨౧. కీఴ్ జ్ఞానత్తుక్కుత్తామరుళిచ్చెయ్‌త అజడత్వవిషయమాన జిజ్ఞాసుప్రశ్నత్తైయనువదిక్కిఱార్. (అజడమాకిల్ సుషుప్తిమూర్చ్ఛాదికళిల్ తోన్ఱవేణ్డావో వెన్నిల్) ఎన్ఱు.

---

౨౧. ఆజడమైనయెడల సుషుప్తి మూర్ఛ మొదలగు నవస్థలయందు తోచవలదా అనినయెడల.

మైనది ద్రవ్యము'' అని ద్రవ్యముయొక్క లక్షణము చెప్పఁబడుటచే క్రియలకాశ్రయమైయుండుట, గుణములకాశ్రయమైయుండుట, ఒక్కొక్కటియే ద్రవ్యముగనుండుటను సాధించునది. వీనితో అజడముగనుండుట యనుదానినిగూడ చెప్పుటచే అదిగూడ ద్రవ్యముగనుండుటను సాధించునదియని వీరియభిప్రాయము. ఎట్లనగా జడవస్తువులయందు, ద్రవ్యము, ద్రవ్యము కానిది రెండునుగలవు. అజడవస్తువునందు ద్రవ్యముకానిదియొకటిలేదుగదా. కావున ౧'జ్ఞానము ద్రవ్యము, అజడమైనందుచేత; ఏది యజడమో అది ద్రవ్యము, ఆత్మవలె' అని అజడత్వమును గొనియే ద్రవ్యత్వమును సాధించవచ్చునుగదా. గనుకనేగదా ౨'ఇదియన్నదో అజడమునై సంకోచవికాసములకును, సంయోగవియోగములకు నాశ్రయమునైయుండుటచే ద్రవ్యమనబడును' అని తత్త్వశేఖరమందును వీరానతిచ్చినది. ఇట్లు ద్రవ్యమైయుండినయెడల దీనికి, ఆత్మకు గుణముగనుండుట కూడువిధమెట్లనగా? నిత్యముగ దానిని యాశ్రయించియుండుటచే పొందియుండును. 3 ''ఆశ్రయముకంటె వేఱుచోటనుండుటచేతను, ఆశ్రయముతో విడువనిసంబంధముగలదియగుటచేతను, జ్ఞానమునకే ద్రవ్యత్వమును, గుణత్వమును పొందియుండును.'' అనిగదా శ్రీయాళవందారులానతిచ్చినది. ఆశ్రయముకంటె వేఱుచోటనుండుట, క్రియలకాశ్రయమైనదియని చెప్పినప్పుడే చెప్పబడినదాయెను. ఇది జ్ఞానమునకుమాత్రము కాదుగదా దీపను మొదలగు తేజముగల వస్తువులయొక్క కాంతికిని దగియుండునుగదా. కావున ద్రవ్యత్వము, గుణత్వములురెండును జ్ఞానమునకు పొందియుండును.

౨౧. క్రిందజ్ఞానమునకు తామానతిచ్చిన అజడత్వవిషయమైన జిజ్ఞాసుప్రశ్నమును అనువదించుచున్నారు. (అజడమైనయెడల సుషుప్తి మూర్ఛమొదలగు నవస్థలయందు తోచవలదా అనినయెడల) అని.

౭౨. ప్రసరణమిల్లామైయాలే తోన్ఱాతు.

౭౩. ఆనన్దరూపమాకైయావతు–జ్ఞానమ్ప్రకాశిక్కుమ్పోతు అనుకూలమాయిరుక్కై.

అతావతు–జ్ఞానమ్ స్వయంప్రకాశమాయిరుక్కుమాకిల్ ఎప్పోతుమ్ ప్రకాశిక్కవేణ్డావో, సుషుప్త్యాద్యవస్థైకళిల్ ప్రకాశియాతొழிవానేన్నెన్నిల్ ఆకై.

౭౨. అతుక్కుత్తరమరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (ప్రసరణమిల్లామైయాలేతోన్ఱాతు) ఎన్ఱు.

అతావతు–జ్ఞానమ్స్వాశ్రయత్తుక్కు స్వయమేవ ప్రకాశిప్పతుతాన్ విషయ గ్రహణవేళై యిలిఱే; సుషుప్త్యాద్యవస్థైకళిల్ తమోగుణాద్యభిభవత్తాలే సఙ్కుచితమాయ్, తిరోహితజ్గళాన మణిప్రకాశాదికళైప్పోలే ప్రసరణమిల్లామైయాలే ప్రకాశియాతెన్ఱకై.

౭౩. ఇనిమేల్, ఇతినుడైయ వానన్దరూపత్వత్తై యుపపాదిక్కిఱార్. (ఆనన్దరూపమాకైయావతు) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

జ్ఞానమ్ప్రకాశిక్కుమ్పోతావతు–స్వాశ్రయత్తుక్కు విషయఙ్గళైదర్శిప్పిక్కుమ్పోతు. అప్పోతిఱే ఇతుతాన్ ప్రకాశిప్పతు. అవ్వవస్థైయిలనుకూలమాయిరుక్కైయావతు–అవ్వోవిషయఙ్గళెల్లామనుకూలమాయ్త్తోన్ఱుకైయాలే, అవఱ్ఱై విషయీకరిత్తవిన్దజ్ఞానమ్, స్వాశ్రయత్తుక్కు సుఖరూపమాయిరుక్కై.

---

౭౨. ప్రసరించుటలేదుగనుక తోచదు.

౭౩. ఆనందరూపమగుట యనగా – జ్ఞానము ప్రకాశించునపుడు అనుకూలమైయుండుట.

అట్లనగా– జ్ఞానము స్వయంప్రకాశముగనుండినయెడల నెల్లప్పుడును ప్రకాశించవలదా, సుషుప్తిమొదలగు నవస్థలయందు ప్రకాశించకపోవుటెందుకు అనియర్థము.

౭౨. దానికుత్తరమానతిచ్చుచున్నారు. (ప్రసరించుటలేదు గనుకతోచదు) అని.

అట్లనగా– జ్ఞానము తనకునికిపట్టగునాత్మకు స్వయముగ ప్రకాశించుట విషయములను గ్రహించువేళనుగదా; సుషుప్తిమొదలగునవస్థలయందు తమోగుణము మొదలగునవి తిరస్కరించుటచే, ముకుళీభవించి, మూయబడినమణియొక్క ప్రకాశము మొదలైనవానివలె ప్రసరించుటలేదుగాన ప్రకాశించదు అనియర్థము.

౭౩. ఇకమీద దీనియొక్క యానందరూపత్వము నుపపాదించుచున్నారు. (ఆనందరూపమగుట) అని మొదలుపెట్టి.

జ్ఞానముప్రకాశించునపుడనగా– తనకునికిపట్టగు నాత్మకువిషయములను చూపించునపుడు. అప్పుడుగదా ఇదియునుప్రకాశించుట. ఆసమయమందు తన కనుకూలమైయుండుటయనగా ఆయావిషయములన్నియు ననుకూలమైతోచుటచే వాటినివిషయీకరించినయీజ్ఞానము తన యునికిపట్టునకు సుఖరూపమైయుండుట.

౨౮. విషశస్త్రాదికళైక్కాట్టుమ్పోతు ప్రతికూలమాయిరుక్కైక్కడి
దేహాత్మభ్రమాదికళ్.

౨౯. ఈశ్వరాత్మకమాకైయాలే యెల్లా పదార్థఙ్గళుక్కుమానుకూ
ల్యమేస్వభావమ్, ప్రాతికూల్యమ్వన్దేఱి.

---

౨౮. ఆనాల్ విషశస్త్రాదికళై దర్శిప్పిక్కుమ్పోతు అవఱ్ఱై విషయీకరిత్తజ్ఞానమ్ప్రతికూలమాయిరుప్పానెన్నెన్గిఱ శఙ్కైక్కైయుత్తరమరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (విషశస్త్రాదికళ్)ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

అతావతు-అవఱ్ఱై దర్శిప్పిక్కుమ్పోతు, అవఱ్ఱై విషయీకరిత్తజ్ఞానమ్దుఃఖరూపమాయిరుక్కైక్కుక్కారణమ్, అవఱ్ఱిల్ బాధకత్వబుద్ధిక్కుమూలమాన దేహాత్మభ్రమముమ్,కర్మముమ్, ఈశ్వరాత్మకత్వజ్ఞానరాహిత్యముమెన్గై.

౨౯. ఇవైతనక్కు స్వాభావిక వేషమేతెన్గిఱశఙ్కైయిలేయరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (ఈశ్వరాత్మకమాకైయాలే) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

అతావతు-[1]"జగత్సర్వం శరీరంతే" [2]"తానిసర్వాణితద్వపుః"[3] "తత్సర్వంవై హరేస్తనుః" ఎన్ఱుసకలపదార్థఙ్గళుమ్,భగవచ్ఛరీర మెన్ఱుశాస్త్రఙ్గళిలేశొల్లప్పడానిన్ఱతిఱే.అప్పడిభగవదాత్మకమాకక్కాణుమ్పోతుసకలమనుకూలమాయ్క్కొణ్డుతోఱ్ఱుకైయాలే యెల్లాపదార్థఙ్గళుక్కుమానుకూల్యమే స్వభావమ్, ఇవఱ్ఱిల్ తోఱ్ఱుకిఱ ప్రాతికూల్యమ్ దేహాత్మభ్రమాదిమూలమాకైయాలే వన్దేఱి ఎన్గై.

---

౨౮. విషశస్త్రాదులను చూపించునపుడు ప్రతికూలముగనుండుటకు
మూలము దేహమేయాత్మయనెడిభ్రమము మొదలైనవి.

౨౯. ఈశ్వరునియాత్మగగలవియగుటచే నెల్లవస్తువులకును అనుకూ
లముగనుండుటయే స్వభావము ప్రాతికూల్యముమధ్యవచ్చినది.

---

౨౮. అయితే విషము శస్త్రము మొదలైనవాటిని చూపించునపుడు వాటిని విషయీకరించినజ్ఞానము ప్రతికూలముగనుండుటెందుకు అనియెడు శంకను లోగొని యానతిచ్చుచున్నారు. (విషశస్త్రాదులను) అని ప్రారంభించి.

అట్లనగా-వాటిని చూపించునపుడు వాటినివిషయీకరించినజ్ఞానము దుఃఖరూపముగనుండుటకుకారణము వాటియందు బాధనుగలుగజేయునవియనియెడి తలంపునకు కారణమైన, దేహమేయాత్మయనియెడుభ్రమమును, కర్మమును, ఈశ్వరునియాత్మగగలదియనెడి జ్ఞానములేకపోవుటయును అనియర్థము.

౨౯. వీటికి సహజమైనస్వరూపమేదియనుశంకచే నానతిచ్చుచున్నారు. (ఈశ్వరునియాత్మగగలవియగుటచే) అని ప్రారంభించి.

అట్లనగా-[1]"నీకుసమస్తజగత్తును శరీరమైయున్నది" [2]"అవియన్నియువానికిశరీరము" [3]"అవియన్నియు హరికిశరీరముగదా" అని సకలపదార్థములును భగవంతునియొక్కశరీరమని శాస్త్రములయందు జెప్పబడియున్నదిగదా? అట్లు భగవంతుని నాత్మగగలిగినదిగ కనబడునపుడు సర్వమును అనుకూలమగుచు తోచుటచే సమస్తపదార్థములకును అనుకూలముగనుండుటయే స్వభావము. వీటియందుతోచెడి ప్రతికూలముగనుండుట, దేహమే యాత్మయనెడిభ్రమము మొదలైనవాటిచే గలిగినదిగాన మధ్యవచ్చినదియని యర్థము.

౭౬. మఱ్ఱైయానుకూల్యమ్ స్వాభావికమాకిల్, ఒరువనుక్కొరుకా లోరిడత్తిలే అనుకూలఙ్గళాన చన్దనకుసుమాదికళ్ దేశాన్తరే కాలాన్తరేయివన్ఱనక్కుమద్దేశత్తిలే అక్కాలత్తిలే వేఱేయొరువనుక్కుమ్ ప్రతికూలఙ్గళాకక్కూడాతు.

---

౭౬. ఇప్పడి, ఈశ్వరాత్మకమాకైయాలే సకలపదార్థఙ్గళుక్కుమానుకూల్యమే స్వభావమెన్నాబనెఱ్, చన్దనకుసుమాదికళిలుణ్డాన వానుకూల్యమ్ స్వాభావికమన్ఱో ఎన్గిఱశఙ్కైయిఱ్ మేలే యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (మఱ్ఱైయానుకూల్యమ్స్వాభావికమాకిల్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

మఱ్ఱైయానుకూల్యమెన్గిఱతు - తామరుళిచ్చెయ్త భగవదాత్మకత్వత్తాల్ వన్ద వానుకూల్యత్తైయొழிయ చన్దనకుసుమాదిపదార్థఙ్గళిల్ తోన్ఱుకిఱవానుకూల్యత్తై. అతుఅవఱ్ఱుక్కు స్వాభావికమాకిల్, భోక్తావాయిరుప్పానొరువనుక్కు ఒరుకాలత్తిలేఒరుదేశత్తిలే యనుకూలఙ్గళాయిరున్దవై, కాలాన్తరత్తిలేయాతల్, దేశాన్తరత్తిలేయాతల్; ఇవన్ఱనక్కే ప్రతికూలఙ్గళావతు-ఇవనుక్కనుకూలఙ్గళాయిరుక్కిఱదేశకాలఙ్గళ్ తన్నిలేవేఱేయొరువనుక్కు ప్రతికూలఙ్గళావతాకైకూడాతు. ఇప్పడి ప్రతికూలఙ్గళాయ్త్తోన్ఱక్కాణానిన్ఱోమిఱే. ఆకైయాల్ భగవదాత్మకత్వనిబన్ధనమాన వానుకూల్యమేస్వాభావికమ్, మఱ్ఱైయానుకూల్యమ్స్వాభావికమన్ఱెన్గై. "వస్త్వేకమేవదుఃఖాయసుఖాయేర్ష్యాగమాయచ। కోపాయచ యత స్తస్మాద్వస్తువస్త్వాత్మకంకుతః॥ తదేవప్రీతయేభూత్వాపునర్దుః

---

౭౬. వేరొకయానుకూల్యము సహజమైనయెడల ఒకనికొకపరియొక్కచోట అనుకూలములైన చందనకుసుమాదులు వేఱుదేశమందును, వేఱుకాలమందును, వీనికిని; ఆదేశమందు, ఆకాలమందు మఱియొకనికిని ప్రతికూలములు కాగూడదు.

---

౭౬. ఇట్లు ఈశ్వరుని నాత్మగగలదియగుటచే సకలపదార్థములకును అనుకూలముగనుండుటయే స్వభావమనుటయెందుకు. చందనకుసుమాదులయందుగలిగిన ఆనుకూల్యము సహజమైనదికాదా? అనియెడుశంకమీద నానతిచ్చుచున్నారు. (వేరొకయానుకూల్యము సహజమైనయెడల) అని ప్రారంభించి.

ఇతరమైనయానుకూల్యమనుట, తామానతిచ్చిన భగవంతుని యాత్మగగలిగినదియగుటచేవచ్చిన ఆనుకూల్యముకాక చందనకుసుమాదిపదార్థములయందు తోచెడుఆనుకూల్యమును. అది వాటికిసహజమైనయెడల ననుభవించువాడుగనుండునొకనికి ఒకకాలమందొకదేశమందు అనుకూలములైయుండినవి వేఱుకాలమందోలేక వేఱుదేశమందో వీనికే ప్రతికూలములగుటయు, వీనికి యనుకూలములుగనుండు దేశకాలములయందే మఱియొకనికి ప్రతికూలములగుటయు, కూడదు. ఈవిధముగ ప్రతికూలములుగతోచుట చూచుచున్నాముగదా. కావున భగవంతునియాత్మగగలిగినదియగుటచే గలిగిన ఆనుకూల్యమే సహజమైనది, ఇతరమైనయానుకూల్యము సహజమైనదిగాదని యర్థము. "ఏకారణమువలన ఒక్కటేవస్తువు దుఃఖముకొఱకును, సుఖముకొఱకును, అసూయగలుగుటకొఱకును, కోపముకొఱకును, అగుచున్నదో ఆకారణమువలన వస్తువుఒక్కటే విధముగనెట్లుండును. ఏకారణమువలన అదియేప్రీతికొఱకై, మరలదుఃఖ

ఖాయజాయతే| త దేవకోపాయయత:ప్రసాదాయచజాయతే| తస్మాద్దు:ఖాత్మకంనాస్తినచకించిత్సుఖాత్మకమ్'' ఎన్గుఇవ్వర్థమ్ శ్రీపరాశరభగవానాలేవిశదమాకచ్చొల్లప్పట్టతిఱే. ఇత్తాల్ శొల్లిర్ఱా యిఱ్ఱతెన్నెన్నిల్; విషశస్త్రాదికళ్ ప్రతికూలఙ్గళాయుమ్, చన్దనకుసుమాదికళనుకూలఙ్గళాయుమ్ తోన్ఱుకిఱతు, దేహాత్మభ్రమాదికళాలే. ఈశ్వరాత్మకమాకైయాలే యెల్లాపదార్థఙ్గళుక్కుమానుకూల్యమేస్వభావమ్. ఆకైయాల్ అవ్వాకారత్తాలేకాణుమ్పోతుమ్, సర్వవిషయప్రకాశనదశైయిలుమ్, జ్ఞానమ్ఆనన్దరూపమాయిరుక్కుమెన్ఱతాయిఱ్ఱు.

ఆకక్కీళ్చ్చొల్లప్పట్టతాయిఱ్ఱతు-(చిత్తెన్గిఱతుఆత్మావై) ఎన్గు, ముతలిలేచిచ్ఛబ్దవాచ్యమాన ఆత్మవస్తువైఉద్దేశిత్తు, అనన్తరమ్ (దేహాదివిలక్షణమాయ్) ఎన్గుతుడఙ్గి (శేషమాయిరుక్కుమ్) ఎన్నుమళవాక తత్స్వరూపలక్షణత్తైవిస్తరేణశొల్లి, (దేహాదివిలక్షణమానపడియెన్నెన్నిల్) ఎన్గుతుడఙ్గి (శేషమాకైయావతు) ఎన్నుమళవాకఉక్తలక్షణత్తైపరీక్షిత్తు, అనన్తరమ్,ఏవమ్భూతమానవాత్మస్వరూపమ్ బద్ధముక్తనిత్యరూపేణ త్రిప్రకారమాయిరుక్కుమ్పడియైయుమ్, బద్ధాత్మాక్కళుక్కుఅవిద్యాదికళుణ్డాకైక్కు హేతువైయుమ్, తన్నివృత్తిక్రమత్తైయుమ్, త్రివిధాత్మవర్గముమ్ప్రతినితనియే అనన్తమాయిరుక్కుమ్పడియైయుమ్శొల్లి, అనన్దజీవానన్త్యప్రతిభటమాన ఏకాత్మవాదత్తై యుక్తిశాస్త్రఙ్గళాలే నిరసిత్తు, ఆత్మభేదత్తైసాధిత్తు, మున్బువిస్తరేణశొన్నపడియన్ఱిక్కే, సుగ్రహమాక త్రివిధాత్మాక్కళుక్కు మూణ్డాన లక్షణత్తైదర్శిప్పిత్తు, అనన్తరమ్,జ్ఞానత్తుక్కుమ్ స్వరూపత్తుక్కు మూణ్డాన సాధర్మ్యవైధర్మ్యఙ్గళైచ్చొల్లి, జ్ఞానవిభుత్వప్రసఙ్గత్తిలే త్రివిధచేతనర్కళైయుజ్ఞా

ముకోఅకగుచున్నదో అదియేకోపముకొఱకై ప్రసాదముకొఱకునగుచున్నదో ఆకారణమువలన దు:ఖస్వరూపమైనదియులేదు, సుఖస్వరూపమైనదియులేదు.'' అని యీయర్థము శ్రీపరాశరభగవంతునిచే విశదముగ చెప్పబడినదిగదా. దీనిచే చెప్పబడినదియేమనగా; విషశస్త్రాదులు ప్రతికూలములుగాను, చందనకుసుమాదులు అనుకూలములుగాను తోచుచుండుట, దేహమే యాత్మయనెడి భ్రమ మొదలగువానిచే, ఈశ్వరుని యాత్మగగలవియగుటచే నెల్లపదార్థములకును ఆనుకూల్యమేస్వభావము. కాబట్టి ఆయాకారముచే చూచునప్పుడును, అన్నివిషయములను ప్రకాశింపించెడుదశయందును జ్ఞానమానందరూపమైయుండునని చెప్పఁబడెను.

కాగా క్రింద (చిత్తనునదియాత్మను) అని, మొదటచిత్తనుశబ్దముచే చెప్పబడునాత్మ వస్తువునుఉద్దేశించి పిమ్మట (దేహాదులకంటె వేఱుపడినదియై) అని మొదలువెట్టి (శేషమైయుండును) అనువరకు దానిస్వరూపముయొక్కలక్షణమును విస్తరముగజెప్పి (దేహాదులకంటె వేఱుపడినవిధమెట్లనగా) అని మొదలువెట్టి (శేషమగుటయనగా) అనువరకు చెప్పబడిన లక్షణమునుపరిశీలించి అటువెనుక యీవిధమైన యాత్మస్వరూపము బద్ధ, ముక్త, నిత్యరూపములనే మూడుప్రకారములుగనుండువిధమును, బద్ధాత్మలకు అవిద్యాదులు కలుగుటకుకారణమును, అదితొలగువిధమును, మూడువిధములైన యాత్మసమూహమును వేఱ్వేఱుగ ననంతములై యుండువిధమును చెప్పి, అట్లుజీవులనంతములనుటకు విరోధమైనఒక్కడే యాత్మయనువాదమును యుక్తులచేతను శాస్త్రములచేతను నిరసించి, ఆత్మభేదమును సాధించి ముందు విస్తరముగ జెప్పినవిధముగాక సులభముగ నెఱుగునట్లు మూడువిధములైన యాత్మలకునుగల లక్షణమునుజెప్పి పిమ్మట జ్ఞానమునకును, స్వరూపమునకునుగల సాధర్మ్యవైధర్మ్యములనుజెప్పి జ్ఞానము విభువుగనుండునది

సత్తుక్కుమజ్ఞాన విశేషత్తైచ్చొల్లి, మున్బు జ్ఞానత్తుక్కుచ్చొన్న నిత్యత్వద్రవ్యత్వాజడత్వానన్దరూపత్వఙ్గళై యడైవేయుపపాదిత్తు, ఇప్పడి చిత్తత్త్వత్తినుడైయ వేషత్తై యరుళిచ్చెయ్తు తలైకట్టినార్.

పిళ్ళైలోకాచార్యర్ తిరువడిగళే శరణమ్.

మణవాళమామునికళ్ తిరువడికళే శరణమ్.

చిత్ప్రకరణమ్ ముఱ్ఱిఱ్ఱు.

యని ప్రసంగించునపుడు మూఁడువిధములైన చేతనులయొక్క జ్ఞానమునకునుగల భేదమును జెప్పి ముందు జ్ఞానమునకుజెప్పియుండెడు నిత్యత్వద్రవ్యత్వాజడత్వానందరూపత్వములను క్రమముగ నుపపాదించి ఇట్లు చిత్తత్త్వముయొక్క స్వరూపమును ఆనతిచ్చి ముగించిరి.

పిళ్ళైలోకాచార్యులతిరువడిగళే శరణము.

మణవాళమామునుల తిరువడిగళే శరణము.

చిత్ ప్రకరణము ముగిసినది.

శ్రీః
శ్రీమతేరామానుజాయనమః.
శ్రీమల్లోకాచార్య వరవరమునిభ్యాన్నమః.

సవ్యాఖ్యానతత్త్వత్రయమ్,

అచిత్ప్రకరణమ్.

౧. అచిత్తు, జ్ఞానశూన్యమాయ్, వికారాస్పదమాయిరుక్కుమ్.

తత్త్వత్రయమావతు - చిత్తు మచిత్తు మీశ్వరను మెన్ఱుద్దేశిత్తక్రమత్తిలే, ప్రథమమ్ చిచ్ఛబ్ద వాచ్యనాన వాత్మావినుడైయ స్వరూపస్వభావవిశేషఙ్గళై స్ఫుటమాక వరుళిచ్చెయ్‌తార్ కీழ்; అనన్తరమ్ అచిద్వస్తువినుడైయ స్వరూపస్వభావవిశేషఙ్గళై అతిస్ఫుటమాక వరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్.

౧. అతిల్ ప్రథమత్తిలే అచిల్లక్షణత్తై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్. (అచిత్తు, జ్ఞానశూన్యమాయ్, వికారాస్పదమాయిరుక్కుమ్) ఎన్ఱు.

అచిత్తాకిఱతు - చైతన్యానాధారమానవస్తువిఱే. అతు తన్నై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్. (జ్ఞానశూన్యమాయ్) ఎన్ఱు. అత్తైప్పఱ్ఱివిఱే, శ్రుతి, భోగ్యశబ్దత్తాలే, అచిత్తైచ్చొల్లిఱ్ఱు. వికారాస్పదమాకైయావతు - వికారత్తుక్కిరుప్పిడమా యిరుక్కై. వికారమావతు - అవస్థాన్తరాపత్తి. అతావతు - చిత్స్వరూపమ్పోలే, సదైకరూపమాయిరాతొழிకై.

౧. అచిత్తు, జ్ఞానశూన్యమై, వికారాస్పదమై యుండును.

తత్త్వత్రయమనగా - చిత్తు నచిత్తు నీశ్వరుడు నని యుద్దేశించినవరుసలో మొదట చిచ్ఛబ్ద వాచ్యుడైన యాత్మయొక్క స్వరూప స్వభావ విశేషములను స్ఫుటముగ నింతకుమున్ను సెలవిచ్చిరి. ఇకపైని అచిద్వస్తువుయొక్క స్వరూప స్వభావ విశేషములను అతిస్ఫుటముగాను సెలవిచ్చుచున్నారు.

౧. అందు మొదట నచిల్లక్షణమును సెలవిచ్చుచున్నారు. (అచిత్తు జ్ఞానశూన్యమై వికారాస్పదమై యుండును) అని.

అచిత్తు అనగా - చైతన్యమునకు ఆధారము కానివస్తువు. దానిని సెలవిచ్చుచున్నారు (జ్ఞానశూన్యమై) అని. దానినిబట్టియేగదా శ్రుతి, భోగ్యశబ్దముచే అచిత్తును చెప్పినది. (వికారాస్పదమగుట) యనఁగా - వికారమునకు నివాసస్థానమైయుండుట. వికారమనఁగా - మఱియొకయవస్థను పొందుట. అనగా చిత్స్వరూపమువలె నెల్లప్పుడు నొక్కరూపమై యుండకుండుట.

౨. ఇతు శుద్ధసత్త్వమెన్ఱుమ్ మిశ్రసత్త్వమెన్ఱుమ్ సత్త్వశూన్యమెన్ఱుమ్ త్రివిధమ్.

3. ఇతిల్ శుద్ధసత్త్వమావతు - రజస్తమస్సుక్కళ్ కలశాతే కేవల సత్త్వమాయ్, నిత్యమాయ్,

౨. ఇప్పడి యితినుడైయ లక్షణత్తై యరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమ్, ఇవ్వచిత్తత్త్వన్దాన్ సత్త్వైకాధారమాయుమ్, సత్త్వాదిగుణత్రయాధారమాయుమ్, సత్త్వాదిగుణత్రయశూన్యమాయుమ్ మూన్ఱువకైప్పట్టిరుక్కుమ్బడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (ఇతు శుద్ధసత్త్వమెన్ఱుమ్, మిశ్రసత్త్వమెన్ఱుమ్, సత్త్వశూన్యమెన్ఱుమ్ త్రివిధమ్) ఎన్ఱు.

3. ఉద్దేశక్రమత్తిలే అచిత్త్రియత్తినుడైయవుమ్ స్వరూపస్వభావవిశేషఙ్గళై ప్రతిపాదిప్పతాకనినైత్తు, ప్రథమమ్ శుద్ధసత్త్వత్తిన్బడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (ఇతిల్ శుద్ధసత్త్వమావతు) ఎన్ఱు తుడఙ్గి.

శుద్ధసత్త్వమెన్ఱతు - గుణాన్తరమ్కలశాత సత్త్వగుణత్తైయుడైయ తెన్ఱపడి. అత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (రజస్తమస్సుకళ్ కలశాతే కేవలసత్త్వమాయ్) ఎన్ఱు. [౧]"క్షయన్తమస్య రజసః పరాకే" [౨]"తమసస్తుపారే" [౩]"తమసఃపరస్తాత్" "పఞ్చశక్తిమయే దివ్యే శుద్ధసత్త్వే సుఖాకరే" ఎన్ఱు శ్రుతిస్మృతికళిలే యిప్పడి శొల్లానిన్ఱతిఱే. (నిత్యమాయ్) అతావతు - అనాదినిధనమాయిరుక్కై. [౪]"తదక్షరేపరమేవ్యోమన్" [౫]"కాలాతీతమనాద్యన్తమప్రాకృత

౨. ఇది శుద్ధసత్త్వమనియు మిశ్రసత్త్వమనియు సత్త్వశూన్యమనియు త్రివిధము.

3. ఇందు శుద్ధసత్త్వమైనది - రజస్తమస్సులు కలియని కేవలసత్త్వమై, నిత్యమై,

౨. ఇట్లు దీనిలక్షణమును సెలవిచ్చినపిదప నీయచిత్తత్త్వమే ఒక్క సత్త్వగుణమునకు ఆధారముగాను, సత్త్వ రజస్తమోగుణములు మూటికిని ఆధారముగాను, సత్త్వాదిగుణములు లేకుండను మూడువిధములైయుండుటను సెలవిచ్చుచున్నారు. (ఇది శుద్ధసత్త్వమనియును మిశ్రసత్త్వమనియును సత్త్వశూన్యమనియును త్రివిధము) అని.

3. ఉద్దేశించినక్రమమందే అచిత్తులు మూటియొక్కయును స్వరూప స్వభావవిశేషములను ప్రతిపాదించునదిగాతలంచి మొదట శుద్ధసత్త్వముయొక్క విధమును సెలవిచ్చుచున్నారు. (ఇందు శుద్ధసత్త్వమైనది) అని మొదలుపెట్టి.

శుద్ధసత్త్వమనినది మరియొకగుణముకలియని సత్త్వగుణమును కలదియనుట. దానిని సెలవిచ్చుచున్నారు (రజస్తమస్సులుకలియని కేవలసత్త్వమై) అని. [౧]"రజస్సునకు పైగానున్న పరమపదమందు నివసించుచున్నవాఁడు." [౨]"ప్రకృతికన్న పైభాగమందు" [౩]"ప్రకృతికన్న పైన" "(పరమేష్ఠి - పురుష - విశ్వ - నివృత్తి - సర్వులనెడి) ఐదుశక్తులు స్వరూపముగాగలదియును సుఖమునకు స్థానమైనదియును దివ్యమునగు శుద్ధసత్త్వమందు" అని శ్రుతిస్మృతులలో నిట్లు చెప్పఁబడినదిగదా. (నిత్యమై) అనగా-ఆద్యంతములులేనిదై యుండుట. [౪]"అదినాశములేని పరమాకాశమందు" [౫]"కాలమునతిక్రమించినదియును ఆద్యంతములు లేనిదియును

జ్ఞానానన్దజనకమాయ్, కర్మత్తాలన్ఱిక్కే కేవలభగవదిచ్ఛైయాలే విమాన గోపుర మణ్డప ప్రాసాదాదిరూపేణ పరిణమిక్కక్కడవతాయ్,

మచఞ్చలమ్ | ప్రాప్యమర్చిః పథా సద్భిర్మయి సన్యస్తమానసైః" [౧]"యత్తత్పురాణమాకాశం సర్వస్మాత్పరమం ధ్రువమ్ | యత్పదం ప్రాప్య తత్త్వజ్ఞా ముచ్యన్తే సర్వకిల్బిషైః" ఎన్ఱితినుడైయ నిత్యత్వముమ్ శ్రుతిస్మృతికళిలే శొల్లప్పట్టతు. (జ్ఞానానన్దజనకమాయ్) శుద్ధసత్త్వమాకైయాలే జ్ఞానానన్దజనకమాయిరుక్కుమిఱే. సత్త్వమ్ జ్ఞానసుఖావహమాయిఱే యిరుప్పతు. ఆకైయిఱే 'శుద్ధసత్త్వే' ఎన్ఱ వనన్తరత్తిలే 'సుఖాకరే' ఎన్ఱతు. (కర్మత్తాలన్ఱిక్కే కేవలభగవదిచ్ఛైయాలే విమాన గోపుర మణ్డప ప్రాసాదాదిరూపేణ పరిణమిక్కక్కడవతాయ్). అతావతు- చేతనర్ కర్మానుగుణమాక విచ్ఛిక్క, అన్ద విచ్ఛానుగుణమాక భగవత్సఙ్కల్పత్తాలే చతుర్వింశతితత్త్వమాయ్క్కొణ్డు పరిణమిత్తు, చేతనర్క్కు భోగ్యభోగోపకరణభోగస్థానఙ్గళాకిఱ ప్రకృతితత్త్వమ్పోలన్ఱిక్కే స్వభోగార్థమాకవుణ్డాన భగవదిచ్ఛైయాలే విమానగోపురాదిరూపేణ పరిణమియానిఱ్కుమెన్ఱగై. [౨]"దేవానాం పూరయోధ్యా తస్యాం హిరణ్మయః కోశః|యో వై తాం బ్రహ్మణో వేద అమృతేనావృతాం పురీమ్" [౩]"అపరాజితా పూర్బ్రహ్మణః" [౪]"ప్రజాపతేస్సభాం వేశ్మ ప్రపద్యే" ఎన్ఱు శ్రుతియిలేయుమ్ సఙ్గ్రహేణ నిత్యవిభూతియిలుణ్డాన దివ్యనగరదివ్యాయతనాదికళ్ శొల్లప్పట్టతు. ఇతు తన్నై భాష్య

జ్ఞానానందజనకమై, కర్మముచేత కాక కేవల భగవదిచ్ఛచేత విమాన గోపుర మంటప ప్రాసాదాదిరూపముగా పరిణమించవలసినదై,

నిశ్చలమైనదియును అగు అప్రాకృతస్థానము నాయందు లెస్సగనుంచఁబడిన మనస్సులుకల సత్పురుషులచే అర్చిర్మార్గమువలన పొందఁదగినది." [౧]"ఏపరమాకాశము ప్రాచీనమును సర్వాధికమును స్థిరమునో ఏపదమునొంది తత్త్వవేత్తలు సమస్తదోషముల చేతను విడువఁబడుచున్నారో" అని దీనియొక్క నిత్యత్వము శ్రుతిస్మృతులలో చెప్పఁబడినది. (జ్ఞానానందజనకమై) శుద్ధసత్త్వమగుటచే జ్ఞానానందజనకమైయుండును. సత్త్వము జ్ఞానసుఖములనిచ్చునదిగా గదా ఉండును. కావుననే 'శుద్ధసత్త్వమందు' అనినపిదప 'సుఖమునకు స్థానమైనది' యనినది. (కర్మముచేతకాక కేవల భగవదిచ్ఛచేత విమాన గోపుర మండప ప్రాసాదరూపముగ పరిణమింపవలసినదై) అనగా - చేతనుడు కర్మానుగుణముగ కోరగ, ఆకోరిక కనుగుణమైన భగవత్సంకల్పముచే ఇరువదినాలుగు తత్త్వములగుచుండి పరిణమించి చేతనులకు అనుభవించ తగినది, అనుభవించుటకు సాధన సామగ్రియైనది, అనుభవించుటకు స్థానమైనదియునైన ప్రకృతి తత్త్వమువలెగాక ; తనకు అనుభవించుటకొరకు గల్గినయిచ్ఛచే విమానగోపురాది రూపముగ పరిణమించునిల్చును అనుట [౨]"దేవతలపురం బయోధ్య అందొక బంగారుఇల్లున్నది, విరిజానదిచేత చుట్టబడియున్న దానినెవడెరుగునో" [౩]"పరమాత్మయొక్క నగరము, అపరాజితయను పేరుగలది" [౪]"పరమాత్మయొక్క సభాస్థానీయంబగు నింటిం బ్రవేశింపుచున్నాను" అని శ్రుతియందును సంగ్రహముగ నిత్యవిభూతియందుగల దివ్యనగర దివ్యాయతనాదులు చెప్పఁబడినవి. దీనిని

నిరవధిక తేజోరూపమాయ్, నిత్యముక్తరాలు మీశ్వరనా
లుమ్ పరిచ్ఛేదిక్కవరితాయ్,

కారర్ శ్రీవైకుణ్ఠగద్యత్తిలే [౧]'దివ్యావరణశతసహస్రావృతే, దివ్యకల్పకతరూపశోభితే, దివ్యోద్యానశతసహస్రకోటిభిరావృతేఽతిప్రమాణే దివ్యాయతనే కస్మింశ్చిద్విచిత్రదివ్యరత్నమయ దివ్యాస్థానమణ్డపే' ఎన్ఱు తుడఙ్గి విస్తరేణ అరుళిచ్చెయ్తారిఱే. (నిరవధిక తేజోరూపమాయ్) అతావతు - అగ్న్యాదిత్యాది తేజఃపదార్థఙ్గళైయుమ్ ఖద్యోతకల్పమాక్కుమ్పడి యళవిఱన్ద తేజస్సే వడివాయిరుక్కై. [౨]''నతత్రసూర్యోభాతి నచన్ద్రతారకం నేమావిద్యుతోభాన్తి కుతోయమగ్నిః'' [౩]''అత్యర్కానలదీప్తం తత్ స్థానం విష్ణోర్మహాత్మనః। స్వయైవప్రభయా రాజన్ దుష్ప్రేక్ష్యం దేవదానవైః'' ఎన్నక్కడవతిఱే. [౪] ''శుడరొళియాయ్నిన్ఱ తన్నుడైచ్చోతి'' [౫] ''శుడర్విట్టోఙ్గుఞ్జుడర్చ్చోతివెళ్ళమ్'' [౬] ''విళఙ్గుఞ్జుడర్చ్చోతి'' ఎన్ఱాళ్వారుమితినుడైయ నిరవధిక తేజోరూపత్వత్తై ప్పలవిడఙ్గళిలు మరుళిచ్చెయ్తారిఱే. (నిత్యముక్తరాలు మీశ్వరనాలుమ్ పరిచ్ఛేదిక్కవరితాయ్) అతావతు- ఇతినుడైయ పరిమాణాదికళ్ ఒరువరాలుమళవిడవొణ్ణాతపడి యిరుక్కుమాయిన్ఱు. [౭]'తేషామపి ఇయత్ పరిమాణమ్ఇయదైశ్వర్యమ్ ఈదృశస్వభావ మితిపరిచ్ఛేత్తు మయోగ్యే' ఎన్ఱు నిత్యరాల్ పరిచ్ఛేదిక్కవొణ్ణాతెన్ఱు శ్రీవైకుణ్ఠగద్యత్తిలే భాష్యకారరరుళిచ్చెయ్తవితు ముక్తరుక్కు మొక్కుమిఱే. ఈశ్వరజ్ఞానత్తోపాతి

నిరవధిక తేజోరూపమై, నిత్యముక్తులచేతను నీశ్వరునిచేతను
పరిచ్ఛేదింప తగనిదియై,

భాష్యకారులు శ్రీవైకుంఠగద్యమందు [౧]'దివ్యమైనవియు ననేకములునగుగోడలచే నావరింపఁబడినదియు దివ్యములైనకల్పవృక్షములచే శోభించుచున్నదియును దివ్యములైనఉద్యానములతో కూడియున్నదియు మిక్కిలి గొప్పదియు నగు దివ్యగృహమందున్న విచిత్రములైదివ్యములైన రత్నములతో కూడియున్న యాస్థాన మండపమందు.' అని మొదలుపెట్టి విస్తరముగ నానతిచ్చిరిగదా. (నిరవధిక తేజోరూపమై) అనగా-అగ్ని, సూర్యుడు మొదలగు తేజఃపదార్థములను మిణుగురుపురుగుతో సమముగనుండునవిగ జేయునట్లుండునదియు కొలతలేనిదియునగు తేజస్సే స్వభావమైయుండుట. [౨]''అచ్చటసూర్యుడుప్రకాశింపుచుండలేదు. చంద్రుడును నక్షత్రములునట్లే, ఈ మెరుపులు ప్రకాశింపవు. ఈఅగ్ని ఎట్లుప్రకాశించును''—[౩]''ఓ రాజా! మహానుభావుడగు విష్ణువుయొక్క నెలవు సూర్యుడు అగ్ని మొదలగువారికన్న ప్రకాశమానమై స్వీయకాంతిచేతనే దేవదానవులచే చూడశక్యముగాకయున్నది'' అనదగియున్నదిగదా. [౪]''నిరవధిక తేజోరూపమై ఏకరూపమైయున్న స్వాసాధారణదేశము'' [౫]''సుడిబడివర్తించుచున్న తేజస్సముద్రమందు'' [౬]''గొప్ప తేజస్సేరూపముగాగల'' అనియాళ్వారును దీనియొక్క అవధిలేని తేజస్స్వరూపముగాగలిగియుండుటను అనేకస్థలములయందు సెలవిచ్చిరిగదా. (నిత్యముక్తులచేతను నీశ్వరునిచేతను పరిచ్ఛేదింపతగనిదియై) అనగా-దీనియొక్క పరిమాణము మొదలైనవి, యొకరిచేతను కొలతంబెట్టవీలుగానట్లుండునదియాయెను. [౭]''వారలకునింతపరిమాణముగలది, ఇంతఐశ్వర్యముకలది, ఇట్టిస్వభావముకలది, అని నిశ్చయించుటకుతగని' అని నిత్యులచేకొలువఁదగదని శ్రీవైకుంఠగద్యమున భాష్యకారులు సెలవిచ్చినయిది ముక్తులకును సరిపడును. ఈశ్వరజ్ఞానముతోపాటువీరలజ్ఞానమునకునుసర్వదర్శిత్వ

అత్యద్భుతమాయిరుప్పతొన్ఱు.
౮. ఇత్తైశిలర్ జడమెన్ఱార్కళ్, శిలర్ అజడమెన్ఱార్కళ్.

యివర్కళుడైయ జ్ఞానత్తుక్కుమ్ సర్వదర్శిత్వముణ్డాకైయాలే అవనాల్ పరిచ్ఛేదిక్కలామాకి లివర్కళాలుమ్ పరిచ్ఛేదిక్కలామిఱే. ఆకైయాల్ అవనుక్కుమరిలెన్ఱైగై. ఆనాల్, ఇవర్కళుడైయ సర్వజ్ఞతైక్కు కొత్తైవారాతోవెన్నిల్? వారాతు. సర్వజ్ఞతైయావతు - సర్వత్తైయుముళ్ళపడి యఱికైయిఱే. పరిచ్ఛేద్యమాకిల్ పరిచ్ఛేదత్తఱికైయుమ్, అపరిచ్ఛేద్యమాకిలప్పడి యఱికైయుమిఱే యుళ్ళతు. సీమైయిల్లాతతొన్ఱుక్కు సీమైయఱియామై సర్వజ్ఞతైక్కనుగుణమెన్నుమిడమ్, [1]“దేవిత్వన్మహిమావధిర్నహరిణా నాపిత్వయాజ్ఞాయతే యద్యప్యేవ మథాపినైవ యువయో స్సర్వజ్ఞతా హీయతే। యన్నాస్త్యేవ తదజ్ఞతా మనుగుణాం సర్వజ్ఞతాయావిదుర్వ్యోమాం భోజమిదన్తయాకిలవిద న్నాభ్రాన్తోయమిత్యుచ్యతే” ఎన్ఱు శ్రీస్తుతియిలే ఆళ్వానరుళిచ్చెయ్‌తార్. ఇజ్జనన్ఱాకిల్ [2]“తనక్కున్దన్ఱన్మైయఱివరియాన్” ఎన్గిఱవితువుమ్ సర్వజ్ఞతైయోడువిరోధిక్కుమ్. ఆకైయాల్ నిత్యముక్తేశ్వరర్కళా లపరిచ్ఛేద్యమెన్ఱవితిఱ్ఱుకుఱైయిల్లై. ఇత్తాల్ ఇతినుడైయ వైభవఞ్జొన్నపడి. (అత్యద్భుతమాయిఉప్పతొన్ఱు) అత్యద్భుతత్వమావతు-అనుక్షణమపూర్వాశ్చర్యావహత్వమ్. [3]‘అనన్తాశ్చర్యానన్తమహావిభవ’ ఎన్ఱారిఱే భాష్యకారర్. ఆక శుద్ధసత్వమావతిప్పడియిరుప్పతొన్ఱెన్ఱతాయిత్తు.

౮. (ఇత్తైచ్చిలర్ జడమెన్ఱార్కళ్ శిలర్ అజడమెన్ఱార్కళ్) అతావతు- ఇన్దశుద్ధసత్వన్నై ౨ ఇన్దదర్శనస్థర్ తఙ్గళిలేశిలర్ జడమెన్ఱుశొన్నార్కళ్; అజ్జనన్ఱిక్కే, శిలరజడమెన్ఱుశొన్నా

అత్యద్భుతమైయుండునది యొకటి.
౮. దీనిని కొందరు జడమనినారు, కొందరు అజడమనినారు.

ముండుటను ఆతనిచే పరిచ్ఛేదింప శక్యమగునెడల వీరిచేతనును పరిచ్ఛేదింప శక్యమగునుగదా. కావునవానికిని అశక్యమనుట. అయితే వీరిసర్వజ్ఞతకులోపము రాదా యనిన రాదు. సర్వజ్ఞతయనగా-నంతటిని ఉన్నచొప్పున నెరుగుట. కొలువతగినదైనయెడను కొలిచియెరుగుట. కొలువతగనిదైన యెడనుఅట్లుఎరుగుటయు నె కలది. ఎల్లలేనియొక్కదానియొక్క ఎల్ల నెరుగమి సర్వజ్ఞతకు అనుగుణమనునంశము, [1]“ఓ దేవీ! నీమహిమావధిహరిచేతనునీచేతను తెలియఁబడదు. ఐననుమీయిరువురి సర్వజ్ఞతకును లోపములేదు. ఏదిలేనిదోదానినెఱుగమి సర్వజ్ఞతకు అనుగుణమైనదానినిగాఁజెప్పుదురు. గగనారవిందమిట్టిదియని తెలిసికొనినవాడు వీడుభ్రాంతుడనిచెప్పఁబడుచున్నాడుగదా” అనిశ్రీస్తుతియందు కూరత్తాళ్వాను సెలవిచ్చిరి. ఇట్లుకానియెడల [2]“తనకునుతనస్వభావము తెలియనివాడు” అనునదియును సర్వజ్ఞతతో విరోధించును. కావుననిత్యముక్తేశ్వరుల చేత కొలువతగనిదియనుదీనియందుకొదువలేదు. దీనిచేతనిత్యవిభూతివైభవము చెప్పఁబడినదయ్యెను. (అత్యద్భుతమైయుండునది యొకటి) అత్యద్భుతత్వమనగా- ప్రతిక్షణమందు నపూర్వమైన యాశ్చర్యమును కలుగఁజేయునట్లుండుట. [3]‘అవధిలేనియాశ్చర్యముగలదియు, అవధిలేనివిభవముగలదియు’ అనినారుగదా భాష్యకారులు. కాగా శుద్ధసత్వమనునది యిట్లుండునని యొకటి యనుటయయ్యెను.

౮. (దీనిని కొందరు జడమనినారు కొందరజడమనినారు) అనగా- ఈశుద్ధసత్వమునే ఈ దర్శనము [సిద్ధాన్తము] వారిలో కొందరు జడమనిచెప్పినారు. అట్లుగాక కొందరు అజడమనిచెప్పి

౫. అజడమానపోతు, నిత్యర్కుమ్ ముక్తర్కుమ్ ఈశ్వరనుక్కుమ్ జ్ఞానత్తైయొఴియవుమ్ తోన్ఱుమ్.*

౬. సంసారికళుక్కుత్తోన్ఱాతు.

ర్కళెన్ఱై. ౧“ఇహాజడామాదిమాం కేచిదాహుః” ఎన్ఱిఱే అభియుక్తరుఞ్జొల్లిన్ఱు.

౫. జడమాకైయావతు-స్వయం ప్రకాశమన్ఱిక్కే యిరుక్కై. అజడమాకైయావతు-స్వయంప్రకాశమాయిరుక్కై. అత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (అజడమానపోతు నిత్యర్కుమ్ ముక్తర్కుమ్ ఈశ్వరనుక్కుమ్ జ్ఞానత్తైయొఴివుమ్ తోన్ఱుమ్) ఎన్ఱు.

అజడమానపోతెన్ఱతు-జడమెన్ఱుమ్ ఒరుపక్షఞ్జొల్లుకైయాలే, అప్పడియన్ఱిక్కే యిప్పడియాన పోతెన్ఱపడి. అన్దపక్షత్తైవిట్టిత్తై యుపపాదిక్కైయాలేయివర్ తమక్కితువే తిరువుళ్ళమెన్ఱుతోన్ఱా నిన్ఱతిఱే. జ్ఞానత్తైయొఴియవుమ్తోన్ఱుమెన్ఱతు, జ్ఞానత్తాలే తన్నై యఱియవేణ్డాతపడి తానే ప్రకాశిక్కుమెన్ఱపడి.

౬. ఇప్పడి స్వయంప్రకాశమాయిరుక్కుమాకిల్ సంసారికళుక్కు జ్ఞానవేద్యమాకవేణ్డాతే తానేతోన్ఱవేణ్డావో వెన్గిఱశఙ్కైయిలే యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (సంసారికళుక్కుత్తోన్ఱాతు) ఎన్ఱు.

ఇతుతాన్ అభియుక్తరాలే విస్తరేణ ప్రతిపాదిక్కప్పట్టతు. ఎఙ్ఙనేయెన్నిల్; “త్రివిధా చేతనఙ్గళ్’ ఎన్ఱెడుత్తు, ‘అవఱ్ఱిల్ ప్రకృతియుమ్ కాలముమ్ జడఙ్గళ్; శుద్ధసత్త్వమాన ద్ర

---

౫. అజడమైనప్పుడు, నిత్యులకును, ముక్తులకును, ఈశ్వరునకును, జ్ఞానములేకనే తోఁచును.

౬. సంసారులకుతోఁచదు.

నారు అనుట. ౧“ఇందులో మొదటిదానిని జడమనికొందరు చెప్పినారు” అనికదా ప్రామాణికులును చెప్పునది.

౫. జడమగుటయనగా- స్వయంప్రకాశము లేకయుండుట. అజడమౌటయనగా - స్వయంప్రకాశమైయుండుట. దానిని ఆనతిచ్చుచున్నారు. (అజడమైనపుడు నిత్యులకును ముక్తులకును ఈశ్వరునకును జ్ఞానములేకనును తోఁచును) అని.

అజడమైనప్పుడు అనినది జడము అనియును ఒకపక్షము చెప్పుటచే అట్లుగాక ఇట్లైనయప్పుడుఅనుట. ఆపక్షమును విడిచిదీనిని ఉపపాదించుటచే వీరికి ఇదియె సమ్మతము అని తోఁచుచున్నది. జ్ఞానములేకనునుతోఁచుననగా జ్ఞానముచే తనను యెరుగనక్కర లేకుండా తానే ప్రకాశించునని తాత్పర్యము.

౬. ఇట్లు స్వయంప్రకాశమై యుండునెడల సంసారులకు జ్ఞానముచే నెరుగతగినదికానక్కరలేకుండా తానుగానే తోఁచవలదా అనుశంకయందు సెలవిచ్చుచున్నారు. (సంసారలకు తోఁచదు) అని.

ఇదియభియుక్తులచే విస్తరముగా ప్రతిపాదింపఁబడినది. ఎట్లనగా- “త్రివిధా చేతనములు” అనియెత్తి ‘వానిలో ప్రకృతియును కాలమును జడములు, శుద్ధసత్త్వమైనద్రవ్యమును జడమనికొందరు

---

* ఒఴియత్తోన్ఱుమ్. ఎన్ఱు శిల శ్రీకోశఙ్గళిల్ కాణ్గిఱతు.

వ్యత్తైయుమ్ జడమెన్ఱు, శిలర్ శొల్లువర్కళ్. జడత్వమావతు - స్వయంప్రకాశ మన్ఱిక్కేయిరుక్కై. భగవచ్ఛాస్త్రాది పరామర్శమ్పణ్ణిన వర్కళ్, జ్ఞానాత్మకమాక శాస్త్రసిద్ధమాకైయాలే శుద్ధసత్త్వద్రవ్యత్తై స్వయంప్రకాశమెన్బర్కళ్. ఇప్పడి స్వయంప్రకాశమాకిల్ సంసారికళుక్కు శాస్త్రవేద్యమాక వేణ్డాతే తానేతోన్ఱ వేణ్డావో వెన్నిల్; సర్వాత్మాక్కళుడైయవుమ్ స్వరూపముమ్ ధర్మభూతజ్ఞానముమ్ స్వయంప్రకాశమాయిరుక్క, స్వరూపన్దన్నక్కే స్వయంప్రకాశమాయ్ వేఱెల్లార్క్కుమ్ జ్ఞానాన్తరవేద్యమానాప్పోలవుమ్, ధర్మభూతజ్ఞానముమ్ స్వాశ్రయత్తుక్కే స్వయంప్రకాశమాయ్, ఇతరర్క్కు స్వయంప్రకాశమల్లాతాప్పోలవుమ్. ఇతువుమ్ నియతవిషయమాక స్వయంప్రకాశమానాల్ విరోధమిల్లై. ౧"యోవేత్తియుగపత్సర్వం ప్రత్యక్షేణ సదాస్వతః। తంప్రణమ్యహరిం శాస్త్రం న్యాయతత్త్వం ప్రచక్ష్మహే" ఎన్ఱపడియే ధర్మభూతజ్ఞానత్తాలే సర్వత్తైయుమ్ సాక్షాత్కరిత్తుక్కొణ్డిరుక్కుమ్ ఈశ్వరనుక్కు శుద్ధసత్త్వద్రవ్యమ్ స్వయంప్రకాశమా యిరుక్కుమపడి ఎఙ్ఙనేయెన్నిల్; ఇవనుడైయ ధర్మభూతజ్ఞానమ్, దివ్యాత్మస్వరూపమ్ ముతలాక సర్వత్తైయుమ్ విషయీకరియానిఱ్క, దివ్యాత్మస్వరూపమ్ స్వయంప్రకాశమాయిరుక్కుమాప్పోలే, ఇతువుమ్ స్వయంప్రకాశమాయిరుక్కలామ్. ఇప్పడి నిత్యర్క్కుమ్ తుల్యమ్. విషయప్రకాశనకాలత్తిలే ధర్మభూతజ్ఞానమ్ స్వాశ్రయమాత్రత్తుక్కే స్వయంప్రకాశమానాప్పోలే, ముక్తర్క్కుమవ్వవస్థైయిలే ఇతు స్వయంప్రకాశమానాల్ విరోధమిల్లై. ధర్మభూతజ్ఞానత్తినుడైయ స్వాత్మప్రకాశనశక్తియానతు విషయప్రకాశనమిల్లాతకాలత్తిల్ కర్మవిశేషఙ్గళాలే ప్రతిబద్ధైయానాప్పోలే, శుద్ధసత్త్వత్తినుడైయ స్వాత్మప్రకాశనశక్తియుమ్ బద్ధదశైయిల్ ప్రతిబద్ధైయాకైయాలే శుద్ధ

చెప్పుదురు. జడత్వమనగా-స్వయంప్రకాశములేకయుండుట. భగవచ్ఛాస్త్రాదులను విమర్శించినవారు జ్ఞానాత్మకముగా శాస్త్రసిద్ధమగుటచే శుద్ధసత్త్వద్రవ్యమును స్వయంప్రకాశమందురు. ఇట్లు స్వయంప్రకాశమైనయెడను సంసారులకు శాస్త్రముచే నెఱుగతగినది కానక్కరలేకుండా తానే తోచవలదాయనిన సర్వాత్మలయొక్కయు స్వరూపమును ధర్మభూతజ్ఞానమును స్వయంప్రకాశములయినను స్వరూపము తనకేస్వయంప్రకాశమై వేరందరకును మఱియొకజ్ఞానముచే నెఱుగదగినదియైనట్లును ధర్మభూతజ్ఞానము తనయాశ్రయమునకే స్వయంప్రకాశమై ఇతరులకు స్వయంప్రకాశముకానట్లును; ఇదియు నియతవిషయముగా స్వయంప్రకాశమయితే విరోధములేదు. ౧"ఎల్లప్పుడునొక్కమారు స్వయముగనంతటి నెవ్వడెఱుగునో అట్టి శ్రీహరిని నమస్కరించి న్యాయతత్త్వమను శాస్త్రమును జెప్పగలము" అనుచొప్పున ధర్మభూతజ్ఞానముచే సర్వమును సాక్షాత్కరించుకొనియుండు నీశ్వరునకు శుద్ధసత్త్వద్రవ్యము స్వయంప్రకాశమై యుండుప్రకార మెట్లననగా; వీనియొక్క ధర్మభూతజ్ఞానము, దివ్యాత్మస్వరూపము మొదలుగనంతటిని విషయీకరించునదియైయుండ, దివ్యాత్మస్వరూపము స్వయంప్రకాశమైయుండునటుల, నిదియును స్వయంప్రకాశమైయుండవచ్చును. ఇట్లు నిత్యులకును సమానము. విషయమును ప్రకాశింపఁజేసెడి కాలమున ధర్మభూతజ్ఞానము తనయాశ్రయమాత్రమునకే స్వయంప్రకాశమైనట్లు ముక్తులకు నాయవస్థయందు ఇది స్వయంప్రకాశమైతే విరోధములేదు. ధర్మభూతజ్ఞానముయొక్క తనస్వరూపమును ప్రకాశింపఁజేసెడి శక్తియైనది విషయములను ప్రకాశింపఁజేయుటలేని కాలమందు కర్మవిశేషములచే ప్రతిబంధింపఁబడినదైనట్లు శుద్ధసత్త్వముయొక్క తనస్వరూపమును ప్రకాశింపఁజేసెడి శక్తియును బద్ధావస్థయందు

౭. ఆత్మావిలుమ్ జ్ఞానత్తిలుమ్ భిన్నమానపడియెన్నెన్నిల్;

౮. నానెన్ఱు తోన్ఱ్ఱామైయాలుమ్, శరీరఙ్గళాయ్ పరిణమిక్కైక్కు-
యాలుమ్,

సత్త్వమ్ బద్ధర్క్కు ప్రకాశియాతొழிకిఱతు: "ధియస్స్వయంప్రకాశత్వం ముక్తౌ స్వాభావికం యథా । బద్ధే కదాచి త్సంరుద్ధం తథాత్రాపి నియమ్యతే." ఇవ్వళవు అవస్థాన్తరాపత్తి, వికారిద్రవ్యత్తుక్కు విరుద్ధమన్ఱు. ఆకైయాల్ ప్రమాణప్రతిపన్నార్థత్తుక్కు యుక్తివిరోధఙ్గళ్ వழியిల్లై" ఎన్ఱు ఇప్పడి రహస్యత్రయసారత్తిలే ప్రతిపాదిక్కైయాలే.

౭. కీழ், ఆత్మావుమజడమాయ్ జ్ఞానము మజడమాయిరుక్కచ్చెయ్తే అన్యోన్యమ్ భిన్నమెన్నుమిత్తై దర్శిప్పిత్తాప్పోలే, శుద్ధసత్త్వముమ్ అజడమాయిరుక్కచ్చెయ్తే యివైయిరణ్డిలుమ్ భిన్నమాయిరుక్కుమ్బడియై దర్శిప్పిక్కైక్కాక తజ్జిజ్ఞాసుప్రశ్నత్తై యనువదిక్కిఱార్. (ఆత్మావిలుమ్ జ్ఞానత్తిలుమ్ భిన్నమానపడియెన్నెన్నిల్) ఎన్ఱు.

౮. అనేకహేతుక్కళాలే యతుతన్నై దర్శిప్పిక్కిఱార్. (నానెన్ఱు తోన్ఱ్ఱామైయాలుమ్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి.

అతావతు - ఆత్మవస్తు ప్రత్యక్కాకైయాలే అహమెన్ఱు ప్రకాశియానిఱ్కుమ్, ఇతుపరాక్కాకైయాలే ఇదమెన్ఱే ప్రకాశిప్పతు. ఇత్తాలే, ఆత్మావిల్ భిన్నమెన్ఱపడి. శరీరాదికళాయ్ పరిణమిక్కైయాలే ఆత్మావిలుమ్ జ్ఞానత్తిలుమిరణ్డిలుమ్ భిన్నమెన్ఱపడి. ఏకరూపనాకైయాలే

---

౭. ఆత్మకన్నను జ్ఞానముకన్నను భిన్నమాట యెట్లన్నను?

౮. నేనని తోచకపోవుటచేతను, శరీరములై పరిణమించుట
చేతను,

ప్రతిబంధింపఁబడినదియగుటచే శుద్ధసత్త్వము బద్ధులకు ప్రకాశింపకుండును. "జ్ఞానముయొక్క స్వయంప్రకాశత్వము ఎటులముక్తులయెడ స్వాభావికమును, బద్ధునియెడ నొకానొకపుడు నిరోధింపఁబడినదియునో అట్లిచ్చటనును నియమింపఁబడుచున్నది" ఇంతటియవస్థాంతరము కలుగుట వికారముగలద్రవ్యమునకు విరుద్ధముకాదు. కాబట్టి ప్రమాణములచే సిద్ధమైనయర్థమునకు యుక్తివిరోధము చెప్ప వీలులేదు" అని యిట్లు రహస్యత్రయసారమందు ప్రతిపాదించుటచే.

౭. క్రింద ఆత్మయు నజడమై జ్ఞానము నజడమైయుండ పరస్పరము భిన్నమను దీనిని చూపించినటుల, శుద్ధసత్త్వము నజడమైయుండ వీనిరెంటికన్న భిన్నమైయుండు విధమును చూపించుటకుగాను దాని నెరుగకోరివానిప్రశ్న ననువదించుచున్నారు. (ఆత్మకన్నను జ్ఞానముకన్నను భిన్నమాటయెట్లన్నను) అని.

౮. అనేకహేతువులచే దానిని చూపించుచున్నారు. (నేననితోచకపోవుటచేతను) అని మొదలుపెట్టి.

అనగా - ఆత్మవస్తువు ప్రత్యక్కగుటచేతను 'అహం' [నేను] అని ప్రకాశింపుచుండును, ఇదిపరాక్కగుటచే 'ఇదం' [ఇది] అనిగదా ప్రకాశించుట. ఇందువలన ఆత్మకంటే వేరుఅనుట. శరీరము మొదలైనవిగ పరిణమించుటచే ఆత్మకన్నను జ్ఞానముకన్నను రెంటికన్నను

విషయఙ్గళై యొఴియవుమ్ తానే తోన్ఱుకైయాలుమ్, శబ్ద
స్పర్శాదికళుణ్డాకైయాలుమ్, భిన్నమాకక్కడవతు.
౯. మిశ్రసత్వమావతు - సత్వరజస్తమస్సుక్కళ్ మూన్ఱోడుఙ్గూడి
బద్ధచేతనరుడైయ జ్ఞానానన్దఙ్గళుక్కు తిరోధాయకమాయ్,

ఆత్మావుక్కు పరిణామమిల్లైయిఱే. జ్ఞానత్తుక్కు పరిణామముణ్డేయాకిలుమ్ శరీరాదికళాయ్‌పరిణమియాతిఱే. విషయనిరపేక్షమాక ప్రకాశిక్కైయాలుమ్, శబ్దస్పర్శాదికళుక్కాశ్రయమాకైయాలుమ్, విషయసన్నిధియిలొఴియ ప్రకాశిప్పతుజ్ఞాయ్యాతే శబ్దాద్యాశ్రయమన్ఱిక్కే తద్గ్రాహకమాయిరుక్కిఱ జ్ఞానత్తిల్ భిన్నమెన్ఱపడి.

౯. ఆకవిప్పడి శుద్ధసత్త్వత్తినుడైయప్రకారత్తై యరుళిచ్చెయ్‌తారాయ్ నిన్ఱార్ కీழ్; అనన్తరమ్ మిశ్రసత్వప్రకారత్తై యరుళిచ్చెయ్‌వతాక (మిశ్రసత్వమావతు) ఎన్ఱు తుడఙ్గుకిఱార్.

మిశ్రసత్వమావతు - రజస్తమస్సుకళోడే కూడిన సత్వగుణత్తైయుడైత్తానతు. అత్తైయరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (సత్వరజస్తమస్సుకళ్ మూన్ఱోడుఙ్గూడి) ఎన్ఱు [1] "త్రిగుణం తజ్జగద్యోనిరనాది ప్రభవావ్యయమ్" [2] "త్రిగుణంకర్మిణాం క్షేత్రం ప్రకృతే రూపముచ్యతే" [3] "సత్వం రజ స్తమ ఇతిగుణాః ప్రకృతిసమ్భవాః" ఎన్నక్కడవతిఱే. (బద్ధచేతనరుడైయ జ్ఞానానన్దఙ్గళుక్కు తిరోధాయకమాయ్) అతావతు - గుణత్రయాత్మకమాయిరుక్కైయాలే రజస్తమోంశత్తాలే జ్ఞానాదికళుక్కుతిరోధానత్తై ప్పణ్ణుమెన్కై. చేతనరుడైయజ్ఞాన

విషయములను విడచి తానే తోచుటచేతను, శబ్దస్పర్శాదులు
కలుగుటచేతను, భిన్నముకావలెను.
౯. మిశ్రసత్వమైనది - సత్వరజస్తమస్సులు మూటితోడంగూడి
బద్ధచేతనులయొక్క జ్ఞానానందములకు తిరోధాయకమై,

వేఱు అనుట. ఒక్కరూపము కలిగియుండుటచే ఆత్మకు పరిణామము లేదుగదా. జ్ఞానమునకు పరిణామమున్నను శరీరాదులుగ పరిణమింపదుగదా. విషయముల నపేక్షింపక ప్రకాశించుటచేతను, శబ్దస్పర్శాదులకాశ్రయమగుటచేతను, విషయములసన్నిధానమందుకాక ప్రకాశింపనిదియును శబ్దాద్యాశ్రయముకాక దానిని గ్రహించునదియైయుండు జ్ఞానముకన్న వేఱు అనుట.

౯. కాగా, నిట్లు క్రింద శుద్ధసత్వముయొక్క విధమును సెలవిచ్చినవారైరి. ఇకను మిశ్రసత్వపువిధమును సెలవిచ్చునదిగ (మిశ్రసత్వమైనది) అని మొదలు పెట్టుచున్నారు.

మిశ్రసత్వమైనది రజస్తమస్సులతోకూడిన సత్వగుణమును కలిగియున్నది. దానిని సెలవిచ్చుచున్నారు. (సత్వరజస్తమస్సులు మూటితోడం గూడి) అని. [1] "కారణము జన్మము నాశములేనిదియును, సత్వ రజ స్తమోగుణస్వరూపమైనదియును, అగు అది (అవ్యక్తము) జగత్కారణమైనది." [2] "సత్వ రజ స్తమోగుణాత్మకమగు కర్మవశ్యులయొక్క స్థానము ప్రకృతియొక్కరూపముగ చెప్పబడుచున్నది" [3] "సత్వము రజస్సు తమముననుగుణములు ప్రకృతివలన గలిగినవి" అనదగియున్నదిగదా. (బద్ధచేతనులయొక్క జ్ఞానానందములకు తిరోధాయకమై) అనగా గుణత్రయాత్మకమైయుండుటచే రజస్తమోంశముచేత జ్ఞానాదులకుతిరోధానమును[అడ్డు]చేయుననుట. చేతనులయొక్క జ్ఞానానందములకుఅడ్డుఅయి అనిసామాన్యముగ

విపరీతజ్ఞానజనకమాయ్,

న్గళుక్కు తిరోధాయకమాయెన్ఱు సామాన్యేనశొల్లాతే, (బద్ధచేతనరుడైయ) ఎన్ఱు విశేషిక్కైయాలే - కర్మసంసృష్టరాన చేతనరుడైయ జ్ఞానాదికళుక్కేయతు తిరోధాయకమెన్ఱపడి. అల్లతు ఐచ్ఛికమాక ప్రాకృతశరీరపరిగ్రహమ్పణ్ణుకిఱ నిత్యముక్తరుడైయజ్ఞానాదికళుక్కు ఇతు సఙ్కోచత్తైప్పణ్ణవేణ్డివరుమిఱే ఆకైయాలే [౧]“అహృతసహజదాస్యాస్సూరయస్స్రస్తబన్ధా విమలచరమదేహా ఇత్యమీరఙ్గధామ । మహితమనుజతిర్యక్స్థావరత్వాశ్రయన్తే” ఎన్గిఱపడియే నిత్యముక్తరుమిఙ్గేవన్దు ప్రాకృతదేహఙ్గళై పరిగ్రహిత్తు శేషిక్కు అతిశయత్తైప్పణ్ణుమళవిలవర్కళుక్కితు సఙ్కోచత్తైప్పణ్ణామైయాలే, బద్ధచేతనరుడైయ జ్ఞానాదికళుక్కేయితు తిరోధాయకమెన్నుమిడమ్ సిద్ధమ్. [౨]“అనీశయా శోచతిముహ్యమానః”[౩]“అనాదిమాయయాసుప్తః” [౪] ‘భగవన్మాయారోహితస్వప్రకాశః’ ఎన్నక్కడవతిఱే. (విపరీతజ్ఞానజనకమాయ్) విపరీతజ్ఞానమావతు - అతస్మింస్తద్బుద్ధిః. అతావతు - అనాత్మావాన దేహత్తిలాత్మబుద్ధియుమ్, అస్వతన్త్రమాన వాత్మవస్తువిల్ స్వతన్త్రబుద్ధియుమ్, అనన్యశేషమానవతుతన్నిల న్యశేషత్వబుద్ధియుమ్, అనీశ్వరరానవర్కళ్ పక్కలీశ్వరత్వబుద్ధియుమ్, అపురుషార్థమానవైశ్వర్యాదికళిలే పురుషార్థత్వబుద్ధియుమ్, అనుపాయఙ్గళానవఱ్ఱిల్ ఉపాయత్వబుద్ధియుమ్ తుడక్కమానవై. యథాజ్ఞానత్తైమఱైక్కుమళవన్ఱిక్కే, ఇప్పడియిరున్దుళ్ళ విపరీతజ్ఞానఙ్గళైయుమ్ బద్ధచేతనర్క్కుణ్డాక్కానిఱ్కుమాయిత్తు. [౫] ‘భగవత్స్వరూపతిరోధానకరీం విపరీతజ్ఞానజననీమ్’ ఎన్ఱు

విపరీతజ్ఞానజనకమై,

చెప్పక (బద్ధచేతనులయొక్క) అనివిశేషించుటచే కర్మముతోఁగూడిన చేతనులయొక్క జ్ఞానాదులకే యది అడ్డుఅనుట. లేక ఐచ్ఛికముగ ప్రాకృతశరీరపరిగ్రహమును చేసెడి నిత్యముక్తులయొక్క జ్ఞానాదులకు నిది సంకోచమును చేయవలసివచ్చునుగదా. కాబట్టి [౧]“హరింపఁబడని సహజదాస్యముగల నిత్యసూరులును, జారిపోయిన సంసారబంధముగల ముక్తులును, నిర్మలమైన చరమశరీరముగల ముముక్షువులును అనువీరు శ్రీరంగమందు మనుష్యత్వ తిర్యక్త్వ స్థావరత్వములను పొందుచున్నారు.” అనుచొప్పున నిత్యముక్తులు నిచ్చటికేవచ్చి ప్రాకృతదేహములను పరిగ్రహించి శేషికతిశయమును చేయునపుడు వారలకిది సంకోచమును చేయకపోవుటచే బద్ధచేతనులయొక్క జ్ఞానాదులకే యిదిఅడ్డుఅనునంశము సిద్ధము. [౨]“భోగ్యభూతమైన ప్రకృతిచేత నాచ్ఛాదింపఁబడినవాఁడై జీవుడు శోకింపుచున్నాడు” [౩]“అనాదియగు నవిద్యచేనిద్రించినవాఁడు.” [౪]“ఈశ్వరునిదియు మాయాశబ్దముచే జెప్పబడునదియునగుప్రకృతిచేతను కప్పబడిన ఆత్మప్రకాశముగల” అనతగినవిగదా. (విపరీతజ్ఞానజనకమై) విపరీతజ్ఞానమనగా-అదికానిదానియందు అతలంపు. అనగా-ఆత్మకానిదేహమందు ఆత్మయనెడి తలంపును, అస్వతంత్రమగు ఆత్మవస్తువునందు స్వతంత్రమనెడి తలంపును, మరియొకదానికి శేషముకానిదానియందు మఱియొకనికి శేషమనియెడితలంపును, ఈశ్వరుడుకానిదానియందు ఈశ్వరుడనెడితలంపును, పురుషార్థములుకాని ఐశ్వర్యాదులయందు పురుషార్థములనియెడితలంపును, ఉపాయములుకానివానియందు ఉపాయములనియెడి బుద్ధియును, మొదలైనవి. సరియగు జ్ఞానమును మరపించుటకాక ఇట్లుండు విపరీతజ్ఞానములను బద్ధచేతనులకు కలుగచేయునదియయ్యెను. [౫]‘భగవంతునిస్వరూపమును మఱుగుపరచునదియును విపరీతజ్ఞానమును పుట్టించునదియును’ అని దీనిని భాష్యకారులును సెల

నిత్యమాయ్, ఈశ్వరనుక్కు క్రీడాపరికరమాయ్, ప్రదేశభేద
త్తాలుమ్ కాలభేదత్తాలుమ్ సదృశమాయుమ్ విసదృశమాయు
మిరుక్కుమ్ వికారఙ్గళై యుణ్డాక్కక్కడవతాయ్,

ఇతుతన్నై భాష్యకారరుమరుళిచ్చెయ్తారిఱే. (నిత్యమాయ్) అతావతు - ఉత్పత్తివినాశరహితమాయిరుక్కై. [౧]"అజామేకామ్" [౨]"గౌరనాద్యన్తవతీసాజనిత్రీ భూతభావినీ" [౩]"అచేతనాపరార్థాచ నిత్యా సతతవిక్రియా" [౪]"వికారజననీ మజ్ఞానమష్టరూపా మజాంధ్రువామ్" ఎన్నక్కడవతిఱే. (ఈశ్వరనుక్కు క్రీడాపరికరమాయ్) అతావతు - సర్వేశ్వరనుడైయజగత్సృష్ట్యాదిలీలైక్కుపకరణమాయిరుక్కై. [౫]"క్రీడతో బాలకస్యేవ చేష్టాంతస్య నిశామయ," [౬]"అప్రమేయో నియోజ్యశ్చయత్రకామగమోవశీ। మోదతే భగవాన్భూతై ర్బాలః క్రీడనకైరివ," [౭]"త్వంన్యఞ్చద్భిరుదఞ్చద్భిః కర్మసూత్రోపపాదితైః। హరేవిహరసిక్రీడాకన్దుకై రివజన్తుభిః" ఎన్ఱు శొల్లప్పడుకిఱ సర్వేశ్వరనుడైయ లీలైక్కు గుణత్రయాత్మికైయాన ప్రకృతియిఱే ప్రధానోపకరణమ్. [౮]"సితాసితాచరక్తాచ సర్వకామదుఘావిభో" ఎన్నక్కడవతిఱే. [౯]"దైవీహ్యేషాగుణమయీ" ఎన్ఱు తానేయరుళిచ్చెయ్తానిఱే. (ప్రదేశభేదత్తాలుమ్ కాలభేదత్తాలుమ్ సదృశమాయుమ్ విసదృశమాయుమిరుక్కుమ్ వికారఙ్గళైయుణ్డాక్కక్కడవతాయ్) ప్రదేశభేదమావతు - గుణవైషమ్యముళ్ళ ప్రదేశముమ్. ఇతుతనక్కు గుణవై

నిత్యమై, ఈశ్వరునకు క్రీడాపరికరమై, ప్రదేశభేదముచేతను
కాలభేదముచేతను సదృశమైయును విసదృశమైయునుండు వి
కారములను పుట్టించునదై,

విచ్చిరిగదా. (నిత్యమై) అనగా- పుట్టుకచావులేనిదై యుండుట. [౧]"పుట్టుకలేనిదియు నొక్కటియును" [౨]"ప్రకృతి, ఆద్యంతములు లేనిదియును సమష్టివ్యష్టిసృష్టులను చేయునదియును" [౩]"ప్రకృతి, అచేతనంబును ఇతరులకు శేషమును నిత్యమును ఎల్లప్పుడును వికరించునదియును" [౪]"వికారమునుకలుగఁజేయునదియు జ్ఞానశూన్యమైనదియును ఎనిమిదిరూపములుకలదియును జన్మములేనిదియును స్థిరమైనదియునగు ప్రకృతిని" అనఁదగియున్నదిగదా. (ఈశ్వరునకుక్రీడాపరికరమై) అనగా సర్వేశ్వరునియొక్క జగత్సృష్ట్యాదిలీలకుపకరణమైయుండుట. [౫]"ఆడుకొనుచున్న బాలునిచేష్టంబోలు వానిచేష్టనుచూడుము" [౬]"అపరిచ్ఛేద్యుడును నియోగింపబడనివాడును స్వేచ్ఛాసంచారియు సర్వమువశమందుకలవాడును అగుభగవంతుడు క్రీడోపకరణముతో బాలుడువలె భూతములతో ఎచ్చట సంతోషించుచున్నాడో" [౭]"ఓ శ్రీహరీ! నీవుకర్మసూత్రమున కట్టబడినవియును పైకెగయుచున్నవియును క్రిందికిపడుచున్నవియునగు జంతువులతో ఆటకొరకైనబంతులతోవలె క్రీడించుచున్నావు" అనిచెప్పబడుచున్న సర్వేశ్వరునియొక్కలీలకు గుణత్రయాత్మికయగు ప్రకృతిగదా ప్రధానోపకరణము. [౮]"ఓస్వామీ తెల్లనిదియును నల్లనిదియును ఎఱ్ఱనిదియును (అనగా సత్త్వరజస్తమోగుణాత్మిక) సమస్తమైనకోరికలను ఇచ్చునదియును" అనఁదగియున్నదిగదా. [౯]"క్రీడించుటకు ప్రవర్తించిననాచేతనిర్మింపఁబడినదియును సత్త్వరజస్తమోగుణమయమైనదియునగు ఈమాయ" అని తానే సెలవిచ్చియున్నాడుగదా. (ప్రదేశభేదముచేతను కాలభేదముచేతను సదృశమైయును విసదృశమైయునుండు వికారములనుపుట్టించునది) ప్రదేశమనగా-గుణవైషమ్యములేని ప్రదేశమును గుణవైషమ్యముగల ప్రదే

ప్రకృతి, అవిద్యై, మాయైయెన్గిఱపేర్కళైయుడైత్తాయిరుక్కు మచిద్విశేషమ్.

షమ్యముళ్ళతు, కార్యోన్ముఖమాన స్థూలత్తిలేయి ఱే. అల్లాతవిడమెల్లామ్ గుణసామ్యాపన్నమాయిరుక్కుమిత్తనై. అతిల్, గుణవైషమ్యమిల్లాతవిడమ్ సదృశవికారమాయిరుక్కుమ్; వైషమ్యముళ్ళవిడమ్ విసదృశవికారమాయిరుక్కుమ్. సదృశవికారమావతు - నామరూపవిభాగనిర్దేశానర్హమాయిరుక్కుమ్ సూక్ష్మవికారమ్. విసదృశవికారమావతు - నామరూపవిభాగ నిర్దేశయోగ్యమాయిరుక్కుమ్ స్థూలవికారమ్. ౧"గుణసామ్యమనుద్రిక్తమన్యూనమ్" ఎన్గైయాలే అవ్యక్తావస్థైయిలుళ్ళ వికారమెల్లామ్ సదృశమాయిర్క్కుమ్. మహదాది విసదృశవికారమాయిరుక్కుమ్. ఇని కాలభేదమావతు - సంహారకాలముమ్, సృష్టికాలముమ్. సంహారకాలత్తిలితు అవిభక్తతమస్సాయ్క్కిడక్కైయాలే, ఓరిడత్తిలుమ్గుణవైషమ్య మిల్లామైయాల్ ఎఙ్గుమొక్క సదృశవికారమాయిరుక్కుమ్. సృష్టికాలత్తిలే భగవదధిష్ఠాన విశేషత్తాలే విభక్తమాయ్, కార్యోన్ముఖమాయ్, గుణవైషమ్యమ్బిఱన్దవాఱే విసదృశవికారత్తై యుడైత్తాకానిఱ్కుమ్. సతతవికారాస్పదమాయిరుక్కైయాలే యితుక్కు సత్తాప్రయుక్తమిఱేవికారమ్. అతినుడైయ హ్రాస్వ్యసాక్ష్యనిబన్ధనమాన విభాగనిర్దేశమిఱే యుళ్ళతు. అల్లతునిర్వికార మాయిరుప్పతోరవస్థైయుమిల్లైయిఱే. (ప్రకృతి, అవిద్యై, మాయైయెన్గిరపేర్కళై యుడైత్తాయిరుక్కు మచిద్విశేషమ్.) మిశ్రసత్వమావదు - ఇప్పడిఇరుప్పతోరచిద్విశేషమెన్ఱు, వాక్యాన్వయమ్.

ప్రకృతి, అవిద్య, మాయయను పేరులం గలిగియుండు నచిద్విశేషము.

శమును. దీనికి గుణవైషమ్యముగలుగుట కార్యోన్ముఖమైనస్థూలమందుగదా. అట్లుకాని ప్రదేశమంతయును గుణములు సమానముగగలదియైయుండు నింతియ. అందుగుణవైషమ్యము లేనియెడము సదృశవికారమైయుండును. వైషమ్యముగలయెడము విసదృశవికారమైయుండును. సదృశవికారమనగా- నామరూపవిభాగము సేయుటకు తగకయుండు సూక్ష్మవికారము. విసదృశవికారమనగా- నామరూపవిభాగము సేయుటకు యోగ్యమైయుండు స్థూలవికారము. ౧" గుణసామ్యమనగా - గుణములకు హెచ్చుతగ్గులు లేకయునికి" అనుటచే అవ్యక్తావస్థయందలి వికారమెల్ల సదృశమైయుండును. మహత్తుమొదలువిసదృశమైయుండును. ఇఁక కాలభేదమనగా-సంహారకాలంబును సృష్టికాలంబును. సంహారకాలమందిది యవిభక్తతమస్సైయుండుటచే అచ్చోటను గుణవైషమ్యము లేకపోవుటచే నంతటను సదృశవికారమైయుండును. సృష్టికాలమందు భగవంతుడు అధిష్ఠించియుండుటచే విభక్తమై కార్యోన్ముఖమై గుణవైషమ్యము కలిగినతోడనే విసదృశవికారమును కలుగచేయునదిగానుండును. ఎల్లప్పుడును వికారమునకు స్థానమైయుండుటచే దీనికి సత్తాప్రయుక్తముగదా వికారము. దానియొక్క తగ్గుహెచ్చులవలనగలిగిన విభాగనిర్దేశమేగలది. అట్లుకాక నిర్వికారమైయుండు నొకయవస్థయు లేదుగదా. (ప్రకృతి, అవిద్య, మాయ, యనుపేరులు గలిగియుండు నచిద్విశేషము) మిశ్రసత్వమనునది యిట్లుండు నొకయచిద్విశేషమని వాక్యాన్వయము.

౧౦. ప్రకృతియెన్గిఱతు-వికారజ్గళై ప్పిఱప్పిక్కైయాలే; అవిద్యై యెన్గిఱతు - జ్ఞానవిరోధియాకైయాలే; మాయైయెన్గిఱతు - విచిత్రసృష్టియై ప్పణ్ణుకైయాలే.

౧౦. ప్రకృత్యాదినామభేదజ్గళితనుడైయ స్వభావజ్గళై ప్పఱ్ఱివన్దతెన్గిఱార్. (ప్రకృతియెన్గిఱతు) ఎన్ఱు తుడజ్గి.

అతావతు - ౧"మూలప్రకృతిరవికృతిః" ఇత్యాదికళిలే ప్రకృతిశబ్దమ్ కారణవాచియాక చ్చొల్లప్పట్టతిఱే. ఇతుతానుపాదనకారణత్తుక్కేవాచకమ్. ఆకైయిఱే, బ్రహ్మత్తినుడైయ జగదుపాదానత్వత్తైచ్చొల్లుకిఱసూత్రకారర్,—౨"ప్రకృతిశ్చప్రతిజ్ఞాదృష్టాన్తానుపరోధాత్" ఎన్ఱు ప్రకృతి శబ్దత్తాలేశొల్లిఱ్ఱు. ఆకైయాల్ ఇత్తైప్రకృతియెన్గిఱతు, మహదాదివికారజ్గళై త్తన్పక్కలినిన్ఱుమ్ జనిప్పిక్కైయాలే. అవిద్యాశబ్దమ్, విద్యాభావత్తుక్కుమ్, విద్యేతరత్తుక్కుమ్ విద్యావిరోధిక్కుమ్ వాచకమాయిరున్దతే యాకిలుమ్, విషయానుగుణమాయిఱే ప్రయోగమిరుప్పతు. ఆకైయాలిత్తైయవిద్యై యెన్గిఱతు జ్ఞానవిరోధియాకైయాలే. (జ్ఞానానన్దజ్గళుక్కు త్తిరోధాయకమాయ్) ఎన్ఱు, ఇతినుడైయజ్ఞాన విరోధిత్వన్దాన్ కీళే శొల్లపట్టదిఱే. అసురరాక్షసాదికళై ఆశ్చర్యకరత్వత్తైప్పఱ్ఱ మాయాశబ్దత్తాలే శొల్లుకిఱాప్పోలే, ఇత్తైయుమ్ మాయైయెన్గిఱతు - విచిత్రసృష్టియై పణ్ణుకైయాలే. అతావతు - ఒన్ఱుపోలొన్ఱన్ఱిక్కే విస్మయనీయజ్గళాన కార్యజ్గళై జనిప్పిక్కై.

---

౧౦. ప్రకృతియనుట - వికారములను పుట్టించుటచేత; అవిద్యయనుట - జ్ఞానవిరోధియగుటచేత; మాయయనుట-విచిత్రసృష్టిని చేయుటచేత.

---

౧౦. ప్రకృత్యాదినామభేదములు దీనియొక్క స్వభావములను పట్టివచ్చినవని యనుచున్నారు. (ప్రకృతియనుట) అనిప్రారంభించి.

అనగా-౧"మూలప్రకృతివికృతికాదు" అను మొదలగువానియందు ప్రకృతిశబ్దము కారణమును చెప్పునదిగ చెప్పఁబడినది ఇదియుపాదానకారణమునకే వాచకము. కావుననే బ్రహ్మము జగత్తునకుపాదానకారణము అనిచెప్పెడిసూత్రకారులు —౨"ప్రకృతియును ఉపాదానంబును ప్రతిజ్ఞాదృష్టాంతములకువిరోధము లేకుండుటవలన" అనిప్రకృతిశబ్దముచే చెప్పినది. కావున దీనినిప్రకృతియనుట మహదాదివికారములను తనపక్కనుండి పుట్టించుటచే. అవిద్యాశబ్దము విద్యలేమికిని, విద్యకన్న వేరునకును, విద్యావిరోధికిని, వాచకమైనదైనను విషయానుగుణముగాగదా ప్రయోగముండుట. కావున దీనినవిద్యయనుట జ్ఞానవిరోధియగుటచే. (జ్ఞానానందములకు తిరోధాయకమై) అని. ఇది జ్ఞానమునకువిరుద్ధము అనునంశ మెక్రింద చెప్పబడినదిగదా. అసురులయొక్కయు రాక్షసులయొక్కయు, వ్యాపారములను ఆశ్చర్యకరములగుటను పట్టిమాయాశబ్దముచే చెప్పునట్లు దీనినిమాయయనుటవిచిత్రసృష్టిని చేయుటచే. అనగా ఒక్కదానివలెనొకటికాక ఆశ్చర్యకరములగు కార్యములనుపుట్టించుట.

౧౧. ఇతుతాన్ "పొఙ్గైమ్బులనుమ్ పొఱిగళైన్దుమ్ కరుమేన్దిరియమ్మైమ్ మ్బూతమిఙ్గివ్వుయిరేయ్ పిరకిరుతిమానాఙ్గారమనఙ్గళ్" ఎన్గిఱ పడియే ఇరుపత్తునాలుతత్త్వమాయిరుక్కుమ్.

౧౧. ఏవమ్భూతమానవచిత్తుతాన్ కార్యకారణరూపేణ అనేక తత్త్వమాయిరుక్కుమ్బడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (ఇతుతాన్ పొఙ్గైమ్బులన్) ఎన్ఱు, తుడఙ్గి.

ఐమ్బులన్-శబ్దాదిగళ్. పొఙ్గుతలాల్ చేతనరై వికృతరామ్బడిపణ్ణక్కైక్కుడానవివఱ్ఱి నుడైయ వుద్రేక ఙ్జొల్లుకిఱతు. ఇవ్విడత్తిల్ విశేష్యమాత్రమే అపేక్షితమ్. పొఱిగళైన్దావన-శ్రోత్రాదికళ్. కరుమేన్దిరియమ్-వాగాదికళ్. ఐమ్బూతమ్-గగనాదికళ్. ఇఙ్గివ్వుయిరేయ్ పిరకిరుతి ఎన్ఱతు-సంసారదశైయిలివ్వాత్మావోడే అత్యన్తసంస్పృష్టైయాయ్ క్కిడక్కిఱప్రకృతియెన్ఱపడి. ఇఙ్గుమ్ విశేష్యమాత్రమిఱే తత్త్వసఙ్ఖ్యైక్కు వేణ్డువతు. మానాఙ్గారమనఙ్గళావన - మహానుమ్, అహఙ్కారముమ్, మనస్సుమ్. ఇప్పడి ఇరువత్తునాలుతత్త్వత్తైయు మరుళిచ్చెయ్కిఱనాళ్వార్, తన్మాత్రఙ్గళై యరుళిచ్చెయ్యాతే శబ్దాదికళై యరుళిచ్చెయ్తతు తన్మాత్రఙ్గళుక్కు భూతఙ్గళోడు స్వరూపభేదమిన్ఱియిలే అవస్థాభేదమాత్రమాకైయాలే. తన్మాత్రఙ్గళానభూతఙ్గళ్ పత్తైయుమ్ అఞ్జుతత్త్వమాక్కి శబ్దాదికళైన్దైయుమ్ ఐన్దుతత్త్వఙ్గళాకక్కొణ్డు ఇవైయుమ్, ఏకాదశేన్ద్రియఙ్గళుమ్, ప్రకృతి మహదహఙ్కారఙ్గళుమాక చతుర్వింశతి తత్త్వమెన్ఱుకొళ్ళువతు మొరుపక్షముణ్డాకైయాలే, ఉభయపక్షత్తిలుమ్ తత్త్వసఙ్ఖ్యైయిల్ న్యూనాతిరేకమిల్లైయిఱే. ఆకైయాల్, ఇప్పాట్టిల్చొన్నపడియే యిరుపత్తునాలు తత్త్వమాయిరుక్కుమెన్ఱతాయిఱ్ఱు.

౧౧. ఇది "పొఙ్గైమ్బులనుమ్ పొఱిగళైన్దుమ్ కరుమేన్దిరియమ్మైమ్బూతమిఙ్గివ్వుయిరేయ్ పిరకిరుతిమానాఙ్గారమనఙ్గళ్" అనుచొప్పున ఇరువదినాలుగు తత్త్వములై యుండును.

౧౧. ఇట్టియచిత్తు కార్యకారణరూపమున అనేకతత్త్వమైయుండు విధమును సెలవిచ్చుచున్నారు. (ఇదిపొఙ్గైమ్బులన్) అని మొదలుపెట్టి.

ఐమ్బులన్-శబ్దాదులు. పొంగుటచే చేతనులను వికృతులగునటుల చేయుటకు సమర్థమైన వీనియొక్క యుద్రేకము చెప్పబడుచున్నది. ఇచ్చటవిశేష్యమాత్రమే వివక్షితము. పొఱిగళైన్దు-అనగా శ్రోత్రాదులు. కరుమేన్దిరియమ్-వాగాదులు. ఐమ్బూదమ్- గగనాదులు. ఇఙ్గివ్వుయిరేయ్ పిరకిరుతి, అన్నది సంసారదశయందియాత్మతో మిక్కిలి కలిసియుండు ప్రకృతియనుట. ఇచ్చటను విశేష్యమాత్రమె తత్త్వసంఖ్యకు కావలసినది. మానాఙ్గారమనంగళ్ అనునవి మహత్తు, అహంకారము, మనస్సును. ఇట్లు ఇరువదినాలుగుతత్త్వములను సెలవిచ్చెడి ఆళ్వారులు తన్మాత్రలను సెలవివ్వక శబ్దాదులను సెలవిచ్చినదితన్మాత్రలకు భూతములతో స్వరూపభేదము కాక అవస్థాభేదమాత్రమగుటచే తన్మాత్రలైనభూతములు పదింటిని ఐదుతత్త్వములంజేసి శబ్దాదులైదింటిని ఐదుతత్త్వములుగగొని ఇవియును పదునొకండింద్రియములును ప్రకృతి మహదహంకారములునుగ ఇరువదినాల్గుతత్త్వము లనికొనునదియు నొకపక్షముండుటచే. రెండుపక్షములయందును తత్త్వముల లెక్కలో హెచ్చుతగ్గులేదుగదా. కాబట్టి ఈపాశురమందుచెప్పబడినట్లు ఇరువదినాల్గుతత్త్వమై యుండుననుట యయ్యెను.

౧౨. ఇతిల్ ప్రథమతత్త్వమ్ ప్రకృతి.

౧౩. ఇతు అవిభక్తతమస్సెన్ఱుమ్, అక్షరమెన్ఱుమ్ శిలవవస్థైకళై యుడైత్తాయిరుక్కుమ్.

౧౨. ఇప్పాట్టిల్ తత్త్వఙ్గళైచ్చొన్నవిత్తనైయొழியే అవఱ్ఱినుడైయ క్రమకథనమ్ పణ్ణిఱ్ఱిల్లైయిఱే. ఆకైయాల్ ఇతిల్ ప్రథమతత్త్వమేతెన్నుమాకాఙ్క్షైయిలే యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (ఇతిల్ ప్రథమతత్త్వమ్ ప్రకృతి) ఎన్ఱు.

ప్రకృతియెన్ఱుమ్, ప్రధానమెన్ఱుమ్, అవ్యక్తమెన్ఱుమ్, ప్రథమతత్త్వత్తుక్కుప్పేర్. ప్రకృతియెన్ఱు శొల్లుకైక్కడియున్నే శొల్లప్పట్టతు; ప్రధానమెన్గిఱతు - ఎమ్పెరుమానుడైయలీలైక్కు ప్రధానమానవుపకరణమాకైయాలే. అవ్యక్తమెన్గిఱతు - అనభివ్యక్తగుణవిభాగమాకైయాలే.

౧౩. ఇప్పడి ప్రథమతత్త్వమాన ప్రకృతిక్కుణ్డానవవస్థావిశేషఙ్గళై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (ఇతు అవిభక్తతమస్సు) ఎన్ఱు తుడఙ్గి.

అతావతు- ౧"అవ్యక్తమక్షరే లీయతే, అక్షరం తమసి లీయతే, తమః పరే దేవ ఏకీభవతి" ఎన్గిఱపడియే సంహృతిసమయత్తిల్ అవ్యక్తావస్థైపోయ్ అక్షరావస్థమాయ్, అతుతానుమ్ పోయ్ మిగవుమ్ అతిసూక్ష్మమాయ్, తమశ్శబ్దవాచ్యమాయ్, అతుతానుమ్ నామరూపవిభాగానర్హమామ్పడి సర్వేశ్వరన్పక్కలిలే ఏకీభవిత్తునిఱ్కైయాలే అవిభక్తతమస్సెన్ఱుమ్. సర్గకాలమ్ వన్దవాఱే —"ప్రాదురాసీత్తమోనుదః" ఎన్గిఱపడియే అవనాలే ప్రేరితమాయ్క్కొణ్డు నామరూపవిభాగ

౧౨. ఇందు ప్రథమతత్త్వము ప్రకృతి.

౧౩. ఇది అవిభక్త తమస్సనియు, విభక్తతమస్సనియు, అక్షరమనియు కొన్నియవస్థలను గలదై యుండును.

౧౨. ఈపాశురమందు తత్త్వముల పేరులను చెప్పుటమాత్రమే గాక వానియొక్క వరుసను చెప్పలేదు. కానవీనిలో మొదటితత్త్వమేదియను నాకాంక్షలో సెలవిచ్చుచున్నారు. (ఇందు ప్రథమతత్త్వము ప్రకృతి) యని.

ప్రకృతియనియును ప్రధానమనియును అవ్యక్తమనియును ప్రథమతత్త్వమునకు పేరు. ప్రకృతియని చెప్పుటకుకారణము మున్నే చెప్పబడినది. ప్రధానమనుట శ్రీమన్నారాయణుని యొక్క లీలకు ముఖ్యమైనయుపకరణమగుటచే, అవ్యక్తమనుట గుణములను విభజించుటకు శక్యముకాక పోవుటచే.

౧౩. ఇట్లుప్రథమతత్త్వమైన ప్రకృతికిగల యవస్థావిశేషములను సెలవిచ్చుచున్నారు. (ఇదియవిభక్తతమస్సు) అని మొదలుపెట్టి.

అనగా- ౧"అవ్యక్తమక్షరమందు లయమునొందుచున్నది, అక్షరము తమస్సున లయమొందుచున్నది, తమస్సు పరదైవమందు ఏకీభవింపుచున్నది" అనుచొప్పున సంహారసమయమందు అవ్యక్తావస్థపోయి అక్షరావస్థకలదై అదియునుపోయి అతిసూక్ష్మమై అదియును నామరూపవిభాగమునకు తగనియట్లు సర్వేశ్వరుని పక్కను ఏకీభవించియుండుటచే అవిభక్తతమస్సనియు, సృష్టిసమయమువచ్చినపుడు —"తమస్సునుపోగొట్టువాడు ప్రాదుర్భవించెను" అనుచొప్పున వానిచేప్రేరణచేయ బడినదగుచు నామరూపవిభాగమునకు తగినదౌనట్లు వానివద్దినుండి

యోగ్యమామ్బడి అవస్థకళ్ నిన్రుమ్ విభక్తమాయ్ కార్యోన్ముఖమాకైయాలే విభక్తతమస్సెన్రుమ్, అనన్తరమ్, తత్సఙ్కల్పవిశేషత్తాలే పురుషసమష్టిగర్భమాన వచేతనమెన్రు, వివేకిక్కైక్కు మపదమామ్బడియాన తమోవస్థైకులైన్దు పురుషసమష్టిగర్భత్వమ్ తోన్రుమ్బడియాన వవస్థైయైప్రాపిత్తునిఱ్కైయాలే యక్షరమెన్రుమ్, ఇజ్జనేశిలవవస్థైకళైయుడైత్తాయిరుక్కుమెన్గై. ఆకైయాల్, ఇతుఅవిభక్తతమస్సాకైయావతు-అవ్యక్తాక్షరావస్థైకళ్ కులైన్దు తమశ్శబ్దవాచ్యమాయ్, నామరూపవిభాగానర్హమామ్బడి సర్వేశ్వరన్పక్కలిలే ఏకీభవిత్తునిఱ్కై. విభక్తతమస్సావతు-నామరూపవిభాగార్హమామ్బడి విభక్తమాయ్ కార్యోన్ముఖమాకై. అక్షరమాకైయావతు-ఇతుఅచిత్తెన్రుమ్ ఇతినుళ్ళే పురుషసమిష్టి కిడక్కిఱతెన్రుమ్ వివేకిక్కవొణ్ణాతపడి అతిసూక్ష్మమాయిరుక్కిఱ తమోవస్థైకులైన్దు పురుషసమష్టిగర్భత్వమ్ తోన్రుమ్బడియానవవస్థైయై భజిక్కైయెన్రతాయిఱ్ఱు. "గుణత్రయవైషమ్యంస్యానన్తరపూర్వావస్థా గుణసామ్యమ్, గుణసామ్యలక్షణమవ్యక్తమ్, యస్యామవస్థాయాం గుణసామ్యంవైషమ్య మప్యస్ఫుటమ్, తదవస్థస్య చేతనసమష్టి గర్భత్వమక్షరశబ్దేనోచ్యతే. నతు చేతనమాత్రమ్, తస్యావ్యక్తప్రకృతిత్వ తమోవికృతిత్వాయోగాత్. అతస్సర్వంతత్వజాతం చిదచిదాత్మకంమన్తవ్యమ్. ౧"ప్రధానాదివిశేషాన్తం చేతనాచేతనాత్మకమ్" ఇతిపరాశరవచనాత్. అత్రతుచిద్గర్భవస్తున్యక్షరశబ్ద ఉపచరితః, ప్రయోగేఽన్యథాసిద్ధే శక్త్యన్తరకల్పనాఽయోగాత్, ౨"అక్షరంతమసిలీయతే" ఇతిచిద్గర్భ

వేఱై కార్యోన్ముఖమగుటచే విభక్తతమస్సు అనియు, తరువాతవానిసంకల్పవిశేషముచే పురుషసమష్టిగర్భమైన యచేతనము అనివివేచించుటకు శక్యముకాని తమోవస్థపోయి పురుషసమష్టిగర్భము అనితోచుటకు శక్యమైన యవస్థనొంది యుండుటచే అక్షరమనియును ఇట్లనే కొన్నియవస్థలను కలిగియుండును అనుట. కాబట్టి ఇది అవిభక్తతమస్సు అగుట యనగా—అవ్యక్తాక్షరావస్థలుపోయి తమశ్శబ్దవాచ్యమై నామరూపవిభాగానర్హమగునట్లు సర్వేశ్వరుని ప్రక్కను ఏకీభవించియుండుట. విభక్తతమస్సనగా—నామరూపవిభాగార్హమగునట్లు విభక్తమై కార్యోన్ముఖమగుట. అక్షరమాట యనగా— ఇదియచిత్తనయును దీనిలో పురుషసమష్టియుంటున్నదనియును వివేచించుటకు శక్యముకానట్లు అతిసూక్ష్మమైయుండుతమోవస్థపోయి పురుషసమష్టిగర్భము అనితోచుటకు శక్యమైన యవస్థను పొందుటయని తాత్పర్యము. "సత్త్వరజస్తమోగుణములు మూటికిని వైషమ్యముగలయవస్థకు దగ్గరనున్న వెనుకటియవస్థగుణసామ్యమనంబడు. అదియెయవ్యక్తావస్థ. ఏ అవస్థయందు గుణసామ్యవైషమ్యములు రెండునుస్ఫుటముగాఁదెలియఁబడవో అట్టియవస్థంజెందియున్న చేతనసమూహము గర్భమునందుండుట అక్షరశబ్దముచేతఁ జెప్పఁబడుచున్నది. కాన జీవుడుమాత్రము (అక్షరశబ్దవాచ్యుడు) కాదు; వానికి అవ్యక్తమునకు కారణమాటయు తమస్సునకు కార్యమాటయును కలుగమి వలన. కాబట్టి ౧"ప్రకృతితత్త్వము మొదలు పృథివీతత్త్వము కొసవరకునుండు తత్త్వములన్నియును చేతనాచేతనస్వరూపములు" అను పరాశరవాక్యముంబట్టి తత్త్వములన్నియు చేతనాచేతన స్వరూపముంగలవిగ తలంపవలెను. ఇచ్చట చేతన సమష్టిగర్భంబగు వస్తువునందక్షరశబ్దము లాక్షణికము-ప్రయోగమునకు శక్త్యంతరము కల్పింప నక్కరలేక లక్షణచేతనే సర్వ్వాహమాచుండ శక్త్యంతరమును కల్పించుట తగదుగాన. ౨"అక్షరముతమస్సునందు లీనమగుచున్నది" అనినప్రకారము చేతనగర్భత్వమునచిత్త్వ

౧౮. ఇతిల్ నిన్ఱుమ్ గుణవైషమ్యత్తాలే మహదాదివికారఙ్గళ్ పిఱక్కుమ్.
౧౯. గుణఙ్గళాకిఱన - సత్త్వరజస్తమస్సుక్కళ్.

త్వమ్ అచిత్త్వమపియత్రవివేక్తుమశక్యంతదవస్థ మతిసూక్ష్మం ప్రధానశబ్దేనాభిలప్యమ్. అక్ష రాద్యవస్థాప్రాప్త్యౌన్ముఖ్యవిశిష్టం తదేవ విభక్తంతమః. తదౌన్ముఖ్యరహితం అవిభక్తంతమః, పర మాత్మశరీరతయా విచిన్త్యయితు మశక్యమ్, సలిలవితీర్ణ లవణచన్ద్రకాన్తసలిల సూర్యకాన్తస్థ వహ్నికల్పమ్ సర్వజ్ఞపరమాత్మైకవేద్యమవతిష్ఠతే. భూతలవినిహితబీజస్థానీయమవిభక్తంతమః, మృన్నిస్సృతబీజవద్విభక్తంతమః, సలిలసంసృష్టార్ద్రశిథిలావయవ బీజతుల్యమక్షరమ్, ఉచ్ఛూ నబీజసమానమవ్యక్తం, అఙ్కురస్థానీయో మహాన్ ఇతివివేకః' ఎన్ఱు, సుబాలోపనిషద్వ్యాఖ్యాన త్తిలే శ్రుతప్రకాశికాకారర్ ఇతినుడైయ అవస్థావిశేషఙ్గళై సుస్పష్టమాకవరుళిచ్చెయ్‌తార్. ఇత్తాల్ - అక్షరముమ్, తమస్సుమ్, కుసుమత్తినుడైయ ముకుళకోరకావస్థైకళ్ పోలే యితినుడైయ సఙ్కోచదశైయాకైయాలే, మహదాదికళైప్పోలే తత్త్వాన్తరమన్ఱెన్నుమిడమ్ సిద్ధమ్.

౧౮. ఇని, ఇన్దప్రకృతియిల్ నిన్ఱుమ్ మహదాది వికారఙ్గళ్ జనిక్కుమ్ముఱై మూలమిన్న తెన్గిఱార్. (ఇతిల్ నిన్ఱుమ్ గుణవైషమ్యత్తాలే మహదాదివికారఙ్గళ్ పిఱక్కుమ్) ఎన్ఱు.

గుణఙ్గళుక్కు వైషమ్యమావతు - పరస్పరోద్రేకమ్.

౧౯. అప్పడియిరుక్కిఱగుణఙ్గళ్ తానెవైయెన్నుమాకాఙ్క్షైయిలే, (గుణఙ్గళాకిఱన - సత్త్వర జస్తమస్సుక్కళ్) ఎన్గిఱార్.

---

౧౮. ఇందునుండి గుణవైషమ్యముచే మహదాదివికారములు పుట్టును.
౧౯. గుణములనగా - సత్వ రజ స్తమస్సులు.

మును ఏయవస్థయందు వేరుజేయ శక్యముకాదో అట్టి యతిసూక్ష్మమగు నవస్థ ప్రధానశబ్దముచేఁ జెప్పఁబడతగినది. అక్షరావస్థను పొందుటకున్ముఖమైయుండు అదియె విభక్తతమస్సు. అట్లున్ముఖము గానిది అవిభక్తతమస్సు. అది పరమాత్మకు శరీరమనితలపనశక్యమై, నీటగలసినయుప్పు, చంద్ర కాంతమునందలినీరు, సూర్యకాంతము నందలియగ్గియుంబలె నున్నదై సర్వజ్ఞుడగు పరమాత్మ కొక్కనికె తెలియదగియున్నది. భూమియందుణుచబడిన విత్తుంబోలినది యవిభక్తతమస్సు. మంటినుండి వెలువడిన విత్తుంబోలినది విభక్తతమస్సు. నీటితోకలిసి నాని శిథిలావయవమగు గింజంబోలినది యక్షరము. ఉబ్బిబద్దలైన బీజముంబోలినది అవ్యక్తము. మొలకవంటిది మహత్తు అని యెరుగఁదగినది' అని సుబాలోపనిషద్వ్యాఖ్యానంబున శ్రుతప్రకాశికాకర్తలు దీని యొక్కయవస్థావిశేషములను స్పష్టముగా నానతిచ్చినారు. ఇందువలన అక్షరము, తమస్సునను రెండును పుష్పముయొక్కముకుళ (వికసింపనారభించిన మొగ్గ) కోరకా (పట్టిమొగ్గ) వస్థలవలె దీనియొక్కసంకోచావస్థలేయగుటచే మహదాదులవలె మరియొకతత్త్వముకాదనునంశము సిద్ధము.

౧౮. ఇకనీప్రకృతిలోనుండి మహదాది వికారములుపుట్టుటకు మూలమియ్యదియను చున్నారు. (ఇందునుండి గుణవైషమ్యముచే మహదాదివికారములుపుట్టును) అని.

గుణములకు వైషమ్యమనగా - పరస్పరము నుద్రేకించుట.

౧౯. అట్లుండెడి గుణములెవ్వియను నాకాంక్షలో (గుణములనగా - సత్వరజస్తమస్సులు) అనుచున్నారు.

౧౬. ఇవై ప్రకృతిక్కు స్వరూపానుబన్ధికళాన స్వభావఙ్గళాయ్, ప్రకృత్యవస్థైయి లనుద్భూతఙ్గళాయ్, వికారదశైయి లుద్భూతఙ్గళాయిరుక్కుమ్.

---

౧౬. ఇవైతానిరుక్కుమ్బడియెజ్ఞనేయెన్గిఱ శఙ్కైయిలే యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (ఇవై ప్రకృతిక్కు) ఎన్ఱు తుడఙ్గి.

(ఇవై ప్రకృతిక్కు స్వరూపానుబన్ధికళాన స్వభావఙ్గళాయ్) [౧]"సత్త్వంరజస్తమఇతిగుణాః ప్రకృతిసంభవాః" [౨]"ప్రకృతేః క్రియమాణాని గుణైఃకర్మాణిసర్వశః" [౩]"సత్త్వంరజస్తమ ఇతి ప్రకృతేర్గుణాః" ఎన్నక్కడవతిఱే. స్వరూపానుబన్ధికళెన్ఱతు-ఆగన్తుకఙ్గళన్ఱిక్కే సత్తాప్రయుక్తఙ్గళాకైయాలే, ఇవఱ్ఱైయొழிన్దిరుప్పతోరవస్థైయుమిల్లైయెన్గై. ఇవఱ్ఱైస్వభావఙ్గళెన్ఱుమ్, ప్రకృతిక్కుస్వరూపానుబన్ధికళెన్ఱుమ్ శొల్లుకైయాలే, [౪]'మూలప్రకృతిర్నామసుఖదుఃఖమోహాత్మకాని లాఘవప్రకాశ చలనోపష్టంభనగౌరవావరణకార్యాణ్యత్యన్తాతీన్ద్రియాణి కార్యైకనిరూపణవివేకాని అన్యూనానతిరేకాణి సమతాముపేతాని సత్త్వరజస్తమాంసిద్రవ్యాణి' ఎన్ఱు ఇవఱ్ఱై ద్రవ్యఙ్గళాకవుమ్, ఇవైతానేప్రకృతిక్కు స్వరూపమాకవుమ్ కొళ్ళుకిఱ సాఙ్ఖ్యమతమ్నిరస్తమాయిఱ్ఱు. ఇన్దమతనిరాకరణార్థమాకవిఱే ఆళవన్దార్ [౫]"గుణాఃప్రధానమ్" ఎన్ఱుపిరిత్తరుళిచ్చెయ్తతు. (ప్రకృత్యవస్థైయిలనుద్భూతఙ్గళాయ్, వికారదశైయిలుద్భూతఙ్గళాయిరుక్కుమ్) అతావతు-సామ్యాపన్నఙ్గళాయిరుక్కైయాలే ప్రకృత్యవస్థైయిలివఱ్ఱి

---

౧౬. ఇవి ప్రకృతికి స్వరూపానుబంధులైనస్వభావములై, ప్రకృత్యవస్థయం దనుద్భూతములై, వికారదశయం దుద్భూతములై యుండును.

---

౧౬. ఇవియుండురీతియెట్లు అనెడిశంకలో నానతిచ్చుచున్నారు. (ఇవిప్రకృతికి) అని మొదలుపెట్టి.

(ఇవి ప్రకృతికి స్వరూపానుబంధులైనస్వభావములై) [౧]"సత్త్వము,రజము,తమము, అను గుణములు ప్రకృతివలనంగల్గినవి" [౨]"ప్రకృతియొక్కగుణములచేతను చేయబడుచున్న సమస్తమైనకర్మములను" [౩]"సత్త్వము, రజస్సు, తమస్సు అని ప్రకృతియొక్కగుణములు" అనఁదగియున్నదిగదా. స్వరూపానుబంధులనగా ఆగంతుకములుగాక సత్తాప్రయుక్తములగుటచేతను వీని విడిచియుండు నొక్కయవస్థయును లేదనుట. వీనిని స్వభావములనిన్నీ ప్రకృతికి స్వరూపానుబంధులనిన్నీ చెప్పుటచే [౪]'మూలప్రకృతి అనగా-సుఖదుఃఖమోహాత్మకమైనవియు లాఘవప్రకాశచలనఉపష్టమ్భగౌరవఆవరణములు కార్యముగా గలిగినవియు ఇంద్రియములకు గోచరముకానివియు కార్యమాత్రమందే నిరూపించి యెరుగతగినవియు హెచ్చుతగ్గులులేనివియు సమత్వమును పొందినవియునగు సత్త్వరజస్తమస్సులనెడి ద్రవ్యములు' అని వీనిని ద్రవ్యములుగాను వీనినెప్రకృతికి స్వరూపముగాను గ్రహించెడి సాంఖ్యమతము నిరసింపఁబడినదయ్యెను. ఈమతమును నిరసించుటకయ్యేగదా యామునాచార్యులు [౫]"గుణములు, ప్రధానము" అని విడదీసి సెలవిచ్చినది. (ప్రకృత్యవస్థయం దనుద్భూతములై వికారదశయం దుద్భూతములై యుండును). అనగా సామ్యమునొందియుండు నవియై యుండుటచే ప్రకృత్యవస్థలో వీనియొక్క స్వరూపవిభా

౧౭. సత్త్వమ్, జ్ఞానసుఖఙ్గళై యుమ్, ఉభయసఙ్గత్తైయుమ్ పిఱప్పిక్కుమ్.
౧౮. రజస్సు, రాగతృష్ణాసఙ్గఙ్గళై యుమ్, కర్మసఙ్గత్తైయుమ్ పిఱప్పిక్కుమ్.

నుడైయస్వరూపవిభాగమ్ తోన్ఱాతు. వైషమ్యాపత్తియాలే వికృత్యవస్థైయిలివఱ్ఱినుడైయస్వరూపవిభాగమ్ తోన్ఱియిరుక్కుమెన్గై. [1] 'సత్త్వరజస్తమాంసిత్రయోగుణాః, ప్రకృతేస్స్వరూపానుబన్ధినస్స్వభావవిశేషాః కార్యైకనిరూపణీయాః, ప్రకృత్యవస్థాయామనుద్భూతాస్తద్వికారేషు మహదాదిషూద్భూతాః' ఎన్ఱు భాష్యకారరు మరుళిచ్చెయ్‌తతు.

౧౭. వికారదశైయిలివైతాన్ కార్యైకనిరూపణీయఙ్గళాకైయాలే, కార్యకథనముఖత్తాలే ఇవఱ్ఱినుడైయ స్వరూపఙ్గళై దర్శిప్పిక్కిఱార్. (సత్త్వమ్ జ్ఞానసుఖఙ్గళైయుమ్ ఉభయసఙ్గత్తైయుమ్ పిఱప్పిక్కుమ్) అతావతు-సత్త్వగుణమ్నిర్మలమాకైయాలే జ్ఞానసుఖావరణమన్ఱిక్కే అవఱ్ఱుక్కుజనకముమాయ్, అవఱ్ఱినుడైయ పేఱ్ఱుక్కుప్రవర్తిక్కుమ్బడియవైయిరణ్డిలుమ్ సఙ్గత్తైయుముణ్డాక్కుమెన్గై. [2]"తత్రసత్త్వంనిర్మలత్వాత్ప్రకాశకమనామయమ్।సుఖసఙ్గేనబధ్నాతి జ్ఞానసఙ్గేనచానఘ" ఎన్ఱుక్కడవతిఱే.

౧౮. (రజస్సు, రాగతృష్ణాసఙ్గఙ్గళైయుమ్ కర్మసఙ్గత్తైయుమ్ పిఱప్పిక్కుమ్) [3]"రజోరాగాత్మకంవిద్ధి తృష్ణాసఙ్గసముద్భవమ్।తన్నిబధ్నాతి కౌన్తేయ కర్మసఙ్గేనదేహినమ్" ఎన్ఱుక్కడవతిఱే. రాగమావతు-యోషిత్పురుషర్కళుక్కున్యోన్యముణ్డానస్పృహై. తృష్ణైయావతు-శబ్దాదిసర్వవిషయస్పృహై. కర్మసఙ్గమావతు- క్రియైకళిల్ స్పృహై.

---

౧౭. సత్త్వము, జ్ఞానసుఖములను ఉభయసంగమును పుట్టించును.
౧౮. రజస్సు, రాగతృష్ణాసంగములను కర్మసంగమును పుట్టించును.

గముతోఁచదు. వైషమ్యమునొందుటచే వికృత్యవస్థయందు వీనియొక్క స్వరూప విభాగముతోఁచియుండును. [1]"సత్త్వరజస్తమస్సులనెడి మూడుగుణములు ప్రకృతియొక్క స్వరూపానుబంధులైన స్వభావవిశేషములు, కార్యముల చేతనే నిరూపింపతగినవి, ప్రకృత్యవస్థయందు అనుద్భూతములై ప్రకృతివికారములగు మహదాదులయందుద్భూతములు" అనిగదా భాష్యకారులు నానతిచ్చినది.

౧౭. వికారదశయందు ఇవి కార్యము చేతనే నిరూపింపఁదగిన వగుటచే కార్యములను చెప్పెడి వ్యాజమున వీనియొక్క స్వరూపములను చూపించుచున్నారు. (సత్త్వము జ్ఞానసుఖములను ఉభయసంగమును పుట్టించును) అనగా - సత్త్వగుణము నిర్మలమగుటచే జ్ఞానసుఖములను మాతగాక వానిని పుట్టించునదియై వానిని పొందుటకు ప్రవర్తించునట్లు వాని రెంటియందును సంగమును కలుగఁజేయును.—[2]"వానిలో సత్త్వగుణము నిర్మలమగుటవలన ప్రకాశింపఁజేయునది, నిర్దోషమైనది. ఓ పాపములులేనివాఁడా! సుఖమునందలి సంగముచేతను జ్ఞానమునందలి సంగముచేతను బంధింపుచున్నది". అనఁదగియున్నదిగదా.

౧౮. (రజస్సు రాగ తృష్ణాసంగములను కర్మసంగమును పుట్టించును) [3]"రాగస్వరూపమగు రజోగుణమును తృష్ణాసంగముల పుట్టుకఁగలదానిగా నెఱుంగుము. ఓకుంతీపుత్రుడా ఆదిపురుషుని కర్మసంగముచేత బంధింపుచున్నది" అనఁదగియున్నదిగదా. రాగమనగా- స్త్రీపురుషుల కొండొరులయందు గల్గెడి యాసక్తి. తృష్ణయనగా-శబ్దాది విషయము లన్నిటియందలి స్పృహ, కర్మసంగమనగా- క్రియయందలి ప్రీతి.

౧౯. తమస్సు, విపరీతజ్ఞాన త్తైయుమ్, అనవధాన త్తైయుమ్, ఆలస్య త్తైయుమ్, నిద్రైయైయుమ్ పిఱప్పిక్కుమ్.

౨౦. ఇవై సమఙ్గళానపోతు, వికారఙ్గళ్ సమఙ్గళుమాయ్, అస్పష్ట ఙ్గళుమాయిరుక్కుమ్. విషమఙ్గళానపోతు, వికారఙ్గళ్ విషమఙ్గ ళుమాయ్, స్పష్టఙ్గళుమాయిరుక్కుమ్.

---

౧౯. (తమస్సు, విపరీతజ్ఞానత్తైయుమ్, అనవధానత్తైయుమ్, ఆలస్యత్తైయుమ్, నిద్రైయై యుమ్ పిఱప్పిక్కుమ్) [౧]"తమస్త్వజ్ఞానజంవిద్ధి మోహనం సర్వదేహినామ్। ప్రమాదాలస్యనిద్రాభిస్తన్నిబధ్నాతిభారత" ఎన్నక్కడవతిఱే. విపరీతజ్ఞానమావతు-వస్తుయాథాత్మ్యవిపరీతవిష యమానజ్ఞానమ్. అనవధానమావతు - శెయ్యుమతిల్ నెఞ్జిల్ కుఱిక్కొళ్ళామై. ఆలస్యమావతు-ఒరు కార్యత్తిలుమ్ ఆరంభమన్ఱియిరుక్కుమ్శోప్పమ్. నిద్రైయావతు- పురుషనుక్కు ఇన్ద్రియప్రవర్తన శ్రాన్తియడియాకవరుకిఱసర్వేన్ద్రియప్రవర్తనోపరతి.

౨౦. ఇనియిగ్గుణఙ్గళినుడైయ సమదశైయిలుమ్, విషమదశైయిలుమ్ ప్రకృతియినుడైయ వి కారఙ్గళిరుక్కుమ్పడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (ఇవై సమఙ్గళానపోతు) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

అతావతు - ఇగ్గుణఙ్గళ్ పరస్పరోద్రేకమాతల్, కృతోన్నద్రేకమాతల్లన్ఱిక్కే సామ్యాప న్నఙ్గళాయిరున్దపోతు, ప్రకృతియినుడైయవికారఙ్గళ్ నామరూపవిశేషరాహిత్యత్తాలేతన్నిల్ సమఙ్గళుమాయ్, ప్రమాణఙ్గళాల్ దర్శిక్కప్పోకాతపడిస్పష్టఙ్గళుమన్ఱిక్కేయిరుక్కుమ్. ఇగ్గుణ

---

౧౯. తమస్సు, విపరీతజ్ఞానమును, అనవధానమును, ఆలస్యమును, నిద్రను పుట్టించును.

౨౦. ఇవి సమములైనప్పుడు, వికారములు సమములై, అస్పష్టము లై యుండును. విషమములైనప్పుడు, వికారములు విషమము లై, స్పష్టములై యుండును.

---

౧౯. (తమస్సు, విపరీతజ్ఞానమును, అనవధానమును, ఆలస్యమును, నిద్రను పుట్టించును.) [౧]"అజ్ఞానమువలనఁ గలిగినతమస్సును అందరుశరీరులకును మోహమును కలుగఁజేయునదిగాను ఎఱుఁగుము. ఓభరతవంశమువాఁడా! అది ప్రమాదము, స్తబ్ధత్వము, నిద్ర అనువానిచేత బంధమును కలుగఁజేయును". అనదగియున్నదిగదా. విపరీతజ్ఞానమనగా-వస్తువుయొక్క యాథార్థ్యమునకు విపరీతవిషయమైనజ్ఞానము. అనవధానమనగా-తాను చేయంబూనినపనిలో గుఱిలేకపోవుట. ఆల స్యమనగా-ఒకకార్యమందును ఆరంభమునువదలియుండు బడలిక. నిద్రయనగా-పురుషునకు ఇం ద్రియములు ప్రవర్తించుటచేకల్గిన యలయికమొదలుగావచ్చు నన్నియింద్రియములయొక్క యు పనుల నుడుగుట.

౨౦. ఇకనీగుణములయొక్క సమదశయందును విషమదశయందును ప్రకృతియొక్క వికారములుండు విధమును సెలవిచ్చుచున్నారు. (ఇవి సమములైనప్పుడు) అనిమొదలుపెట్టి.

అనగా - ఈగుణములు పరస్పరోద్రేకముగాని కృతోన్నద్రేకముగాని లేక సామ్యము నొందియున్నప్పుడు ప్రకృతియొక్క వికారములు నామరూపవిశేషములేమిచే వానిలో నవిస మానములై ప్రమాణములచే చూడతగనియట్లు స్పష్టములుగాకయుండును. ఈగుణములు ఉద్రే

౨౧. విషమవికారఙ్గళిల్ ప్రథమవికారమ్ మహాన్.

౨౨. ఇతు సాత్త్వికమ్ రాజసమ్ తామసమెన్ఱు త్రివిధమాయ్, అధ్యవసాయజనకమాయిరుక్కుమ్.

ఙ్గళ్ ఉద్రేకిత్తువిషమఙ్గళానపోతు, ప్రకృతియినుడైయ వికారఙ్గళుమ్ నామరూపవిశేషరాహిత్యత్తాలేతన్నిల్ విషమఙ్గళుమాయ్ ప్రమాణఙ్గళాలే దర్శిక్కలామ్బడిస్పష్టఙ్గళుమాయిరుక్కుమెన్గై. ప్రదేశభేదత్తాలుమ్ కాలభేదత్తాలుమెన్ఱుకీఴ్చ్చొన్నతుక్కుమిన్దగుణసామ్యవైషమ్యఙ్గళేయిహేతు. అతిఙ్గేవిశదమాయిఱ్ఱు.

౨౧. ఇన్దగుణవైషమ్యప్రయుక్తమానవిషమవికారఙ్గళిల్ ప్రథమవికారమేతెన్నుమాకాఙ్క్షైయిలే, (విషమవికారఙ్గళిల్ ప్రథమవికారమ్ మహాన్) ఎన్గిఱార్.

౧ "గుణసామ్యాత్తతస్తస్మాత్క్షేత్రజ్ఞాధిష్ఠితాన్మునే । గుణవ్యఞ్జనసమ్భూతిః సర్గకాలే ద్విజోత్తమ" ఎన్నక్కడవతిఱే. అతావతు - గుణసామ్యత్తైయుడైత్తాయ్, క్షేత్రజ్ఞనానబద్ధచేతననాలే అధిష్ఠితమాన అవ్యక్తత్తిల్ నిన్ఱుమ్ వ్యక్తగుణోన్మేషహేతువాకైయాలే, గుణవ్యఞ్జనమెన్ఱు పేరానమహత్తత్త్వముత్పన్నమామెన్ఱపడి.

౨౨. ఇతినుడైయస్వరూపమిరుక్కుమ్బడియెఙ్ఙనేయెన్నుమాకాఙ్క్షైయిలేయరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (ఇతుసాత్త్వికమ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

అతావతు-ఇన్దమహత్తత్త్వమ్, ౨"సాత్త్వికో రాజసశ్చైవ తామసశ్చ త్రిధా మహాన్" ఎన్ఱు

---

౨౧. విషమవికారములలో మొదటివికారము మహత్తు.

౨౨. ఇది సాత్త్వికము రాజసము తామస మని మూడువిధములై, అధ్యవసాయజనకమై యుండును.

కించి విషమములైనపుడు ప్రకృతియొక్క వికారములును నామరూపవిశేషములుండుటచే వానిలోనవి విషమములై ప్రమాణములచే చూడతగినట్లు స్పష్టములునైయుండుననుట. ప్రదేశభేదముచేతను కాలభేదముచేతను అని క్రిందచెప్పినదానికిని ఈగుణసామ్యవైషమ్యములే హేతువు. అది యిచ్చట విశదమయ్యెను.

౨౧. ఈగుణవైషమ్యముంబట్టి కల్గిన వికారములలో ప్రథమవికారమేదియను నాకాంక్షలో, (విషమవికారములలో మొదటివికారము మహత్తు) అనుచున్నారు.

౧"బ్రాహ్మణశ్రేష్ఠుడవైన ఓమునీ! సృష్టిసమయమున గుణసామ్యమునొందియున్నదియును క్షేత్రజ్ఞునిచే నధిష్ఠింపఁబడినదియును నగు [ప్రకృతివలన] గుణవ్యంజనముయొక్క సంభవము [అగుచున్నది]" అనదగియున్నదిగదా. అనఁగా గుణసామ్యమును కలదై క్షేత్రజ్ఞుడైన బద్ధచేతనునిచే నధిష్ఠింపబడిన అవ్యక్తమునుండి స్ఫుటముగాగుణములను తెలియుటకు హేతువగుటచే గుణవ్యంజనమను పేరుగలమహత్తత్త్వముత్పన్నమగునని తాత్పర్యము.

౨౨. దీనియొక్క స్వరూపముండు విధమెట్లు అను నాకాంక్షలో నానతిచ్చుచున్నారు. (ఇది సాత్త్వికము) అని మొదలుపెట్టి.

అనగా-ఈమహత్తత్త్వము ౨"మహత్తత్త్వము సాత్త్వికము, రాజసము, తామసము, నని

౨౩. ఇతిల్ నిన్ఱుమ్,

ప్రకాశప్రవృత్తి మోహహేతున్నేయమానసత్వరజస్తమోరూపగుణాన్వయత్తాలే, సాత్వికమ్, రాజసమ్, తామసమెన్ఱు త్రివిధమాయ్, [౧]"మహాన్బుద్ధిలక్షణః" ఎన్ఱు బుద్ధిలక్షణమాకైయాలే, అధ్యవసాయజనకమాయిరుక్కుమెన్ఱగై. అతిల్ సాత్వికబుద్ధియావతు- [౨]"ప్రవృత్తించ నివృత్తించ కార్యాకార్యే భయాభయే। బంధం మోక్షంచ యా వేత్తి బుద్ధిస్సా పార్థ సాత్వికీ" ఎన్ఱు ప్రవృత్తినివృత్తికళుడైయవుమ్, కార్యాకార్యఙ్గళినుడైయవుమ్, భయాభయఙ్గళినుడైయవుమ్, బన్ధమోక్షఙ్గళినుడైయవుమ్, యథావదధ్యవసాయమెన్ఱుమ్; రాజసబుద్ధియావతు- [౩]"యయా ధర్మమధర్మంచ కార్యంచాకార్యమేవ చ। అయథావత్ప్రజానాతి బుద్ధిస్సా పార్థ రాజసీ" ఎన్ఱు ధర్మాధర్మఙ్గళైయుమ్ కార్యాకార్యఙ్గళైయుమన్యథావాకవఱితియిడుకైయెన్ఱుమ్; తామసబుద్ధియావతు - [౪]"అధర్మం ధర్మమితి యా మన్యతే తమసావృతా। సర్వార్థాన్విపరీతాంశ్చ బుద్ధిస్సా పార్థ తామసీ" ఎన్ఱు-అధర్మత్తై ధర్మమాకవుమ్, ధర్మత్తై అధర్మమాకవుమ్, ఇప్పడి సర్వార్థఙ్గళైయుమ్ విపరీతమాకవుమ్ నిశ్చయిక్కైయెన్ఱుమ్ భగవాన్ తానే గీతోపనిషత్తిలే యరుళిచ్చెయ్తాన్. ఆక, ప్రకృతియినుడైయ విషమవికారఙ్గళిల్ ప్రథమవికారమిన్నతెన్ఱుమ్, అతినుడైయ స్వరూపమిరుక్కుమ్పడియుమ్, అతినుడైయ కృత్యముమ్ శొల్లిన్ఱాయిన్ఱు.

౨౩. ఇని, మత్తుముణ్డానవికారఙ్గళుమ్ క్రమత్తిలే శొల్లప్పడుకిఱతు. (ఇతిల్ నిన్ఱుమ్) ఇత్యాది.

---

౨౩. ఇందునుండి,

మూడువిధములు" అని ప్రకాశము, ప్రవృత్తి, మోహము అనువీనిచే నూహించతగిన సత్వరజస్తమోరూపమైన గుణములతో నన్వయముచే, సాత్వికము, రాజసము, తామసము అని త్రివిధమై [౧]"మహత్తు బుద్ధిరూపమైనది" అని బుద్ధిరూపమైనదగుటచే నిశ్చయజ్ఞానముంబుట్టించునదియైయుండుననుట. అందు సాత్వికబుద్ధియనునది. [౨]"ఓకుంతపుత్రుడా! ఏబుద్ధి పుణ్యసాధనమును మోక్షసాధనమును కార్యమును నకార్యమును భయము నభయమును బంధమును మోక్షమును తెలిసికొనుచున్నదో అది సత్త్వగుణసంబంధియైనది". అని ప్రవృత్తి నివృత్తులయొక్కయు కార్యాకార్యములయొక్కయు భయాభయములయొక్కయు బంధమోక్షములయొక్కయు యథార్థమైన జ్ఞానము అనియును; రాజసబుద్ధియనునది [౩]"ఓకుంతీపుత్రుడా! దేనిచేతను ధర్మమును అధర్మమును కార్యమును అకార్యమును ఉన్నదియున్నట్లుకాక తెలిసికొనుచున్నాడో ఆబుద్ధి రజోగుణసంబంధముకలది" అని ధర్మాధర్మములను కార్యాకార్యములను మఱియొకరీతిగా తెలిసికొనుటయనియును; తామసబుద్ధియనునది- [౪]"ఓకుంతీపుత్రుడా! తమస్సుచేతను ఆవరింపఁబడిన ఏబుద్ధి అధర్మమును ధర్మముగాను ఇట్లు అన్నివస్తువులను విరుద్ధములనుగా తలంపుచున్నదో ఆ బుద్ధి తమోగుణసంబంధముగలది" యని అధర్మమును ధర్మముగాను ధర్మము నధర్మముగాను ఇట్లు అన్నివస్తువులను విపరీతముగాను నిశ్చయించుటయనియును భగవంతుడు తానే గీతోపనిషత్తునందు సెలవిచ్చినాడు. కాఁగా ప్రకృతియొక్క విషమవికారములలో ప్రథమవికారమియ్యదియనియును దానియొక్క స్వరూపముండు విధమును దాని కృత్యమును చెప్పఁబడినదయ్యెను.

౨౩. ఇక మిగిలియున్నవికారములును క్రమముగా చెప్పబడగలవు. (ఇందునుండి) ఇత్యాది.

వైకారికమ్ తైజసమ్ భూతాదియెన్ఱు త్రివిధమానవహఙ్కారమ్ పిఱక్కుమ్.

౨౪. అహఙ్కార మభిమానహేతువాయిరుక్కుమ్.

౨౫. ఇతిల్, వైకారికత్తిల్ నిన్ఱుమ్

అతావతు- ఇన్ద మహానిల్ నిన్ఱుమ్. "వైకారికస్తైజసశ్చ భూతాదిశ్చైవతామసః । త్రివిధోయ మహఙ్కారో మహత్తత్త్వా దజాయత" ఎన్గిఱపడియే సాత్త్విక రాజస తామస రూపభేదత్తాలే వైకారికమెన్ఱుమ్ తైజసమెన్ఱుమ్ భూతాదియెన్ఱుమ్ త్రివిధమానవహఙ్కారముమ్ పిఱక్కుమెన్గై. ఇత్తాల్ త్రిగుణాత్మికైయానమూలప్రకృతియిల్ నిన్ఱుమ్ పిఱన్దతాకైయాలే, మహానుమ్ త్రిగుణాత్మకమాయిరుక్కుమ్; అప్పడియే త్రిగుణాత్మకమానమహానిల్ నిన్ఱుమ్ పిఱన్దతాకైయాలే, అహఙ్కారముమ్ త్రిగుణమాయిరుక్కుమెన్గై.

౨౪. (అహఙ్కారమభిమానహేతువాయిరుక్కుమ్) అతావతు- దేహాత్మాభిమానాదికళై జనిప్పిక్కై. ఇత్తాల్-ఇతినుడైయ కృత్యమ్ శొల్లప్పట్టతు.

౨౫. (ఇదిల్, వైకారికత్తిల్ నిన్ఱుమ్) ఇత్యాది.

అతావతు-ఇప్పడి త్రివిధమానవహఙ్కారత్తిల్ వైకారికమావతు-సాత్త్వికాహఙ్కారమాకైయాలే ఇతిల్ నిన్ఱుమ్ సత్వకార్యమాన లఘుత్వప్రకాశత్వఙ్గళైయుడైత్తాన ఇన్ద్రియఙ్గళ్ పతినొన్ఱుమ్ పిఱక్కుమెన్గై. వైకారికత్తిల్ నిన్ఱుమ్ ఏకాదశేన్ద్రియఙ్గళుమ్ పిఱక్కుమెన్ఱు శొల్లి

వైకారికము తైజసము భూతాదియు ననుమూడువిధములైన యహఙ్కారము పుట్టును.

౨౪. అహంకార మభిమానహేతువై యుండును.

౨౫. ఇందు వైకారికమునుండి

అనగా - ఈమహత్తునుండి "వైకారికము, తైజసము, తామస మగుభూతాదియు ననుమూడువిధములైన యహంకారములు మహత్తత్త్వమువలన పుట్టినవి" అనుచెప్పిన సాత్త్విక రాజస తామసరూపభేదముచే వైకారికమనియు తైజసమనియు భూతాదియనియు మూడువిధములైన యహంకారములును పుట్టుననుట. దీనివలన త్రిగుణాత్మికయైన మూలప్రకృతినుండి పుట్టినదగుటచే మహత్తును త్రిగుణాత్మకమైయుండును. అట్లె త్రిగుణాత్మకమైన మహత్తునుండి పుట్టినదగుటచే నహంకారమున్ను త్రిగుణమైయుండును అనుట.

౨౪. (అహంకారమభిమానహేతువై యుండును.) అనగా- దేహాత్మాభిమానాదులను పుట్టించుట. ఇందువలన దీనియొక్క కృత్యము చెప్పఁబడినది.

౨౫. (ఇందు వైకారికమునుండి) ఇత్యాది.

అనగా - ఇట్లు మూడువిధములగు నహంకారములలో వైకారికమనునది సాత్త్వికాహంకారమగుటచే దీనినుండి సత్త్వకార్యమైన లఘుత్వము ప్రకాశత్వముగల ఇంద్రియములు పదునొకండును పుట్టుననుట. వైకారికమునుండి పదునొకండింద్రియములు పుట్టునని చెప్పివిడువక

శ్రోత్రత్వక్చక్షుర్జిహ్వాఘ్రాణఙ్గళెన్గిఱ జ్ఞానేన్ద్రియఙ్గళైన్దుమ్, వాక్పాణిపాదపాయూపస్థఙ్గళెన్గిఱ కర్మేన్ద్రియఙ్గళైన్దుమ్, మనస్సుమాకిఱ పతినోరిన్ద్రియఙ్గళుమ్ పిఱక్కుమ్.

విడాతే (శ్రోత్రత్వక్చక్షుర్జిహ్వాఘ్రాణఙ్గళెన్గిఱ జ్ఞానేన్ద్రియఙ్గళైన్దుమ్, వాక్పాణిపాదపాయూపస్థఙ్గళెన్గిఱ కర్మేన్ద్రియఙ్గళైన్దుమ్, మనస్సుమాకిఱ పతినోరిన్ద్రియఙ్గళుమ్) ఎన్ఱిప్పడి యరుళిచ్చెయ్ తతు-ఇవత్తినుడైయ కార్యభేదత్తైయుమ్ సంజ్ఞాభేదత్తైయు మొழியా, ఇవత్తినుడైయ స్వరూపభేదనుమ్ వ్యవహారభేదముమ్ తోన్ఱాతెన్ఱు. మనస్సుక్కు కార్యమ్ ఉభయసహకారిత్వమ్, అతు తానివ్విడత్తిల్ శొల్లాతొழிన్దతు. మేలేయివైతన్నై విస్తరేణశొల్లుకిఱవిడత్తిలే శొల్లుకిఱో మెన్ఱు. ఇన్ద్రియఙ్గళ్ సాత్వికాహఙ్కారకార్యమెన్ఱరుళిచ్చెయ్కైయాలే, ఇవత్తై రాజసాహఙ్కారకార్యమెన్గిఱపక్షమ్ ప్రతిక్షిప్తమ్. ౧ "తైజసానీన్ద్రియాణ్యాహు ర్దేవా వైకారికా దశ। ఏకాదశం మనశ్చాత్ర దేవా వైకారికాస్స్మృతాః" ఎన్ఱుమ్ ౨ "అగ్నిర్వాగ్భూత్వా ముఖం ప్రావిశత్। వాయుర్ఘ్రాణో భూత్వా నాసికే ప్రావిశత్। ఆదిత్యశ్చక్షుర్భూత్వా అక్షిణీ ప్రావిశత్। దిశశ్శ్రోత్రం భూత్వా కర్ణౌ ప్రావిశత్। ఓషధీవనస్పతయో లోమాని భూత్వా త్వచం ప్రావిశత్। చన్ద్రమా మనో భూత్వా హృదయం ప్రావిశత్। మృత్యురపానో భూత్వా నాభిం ప్రావిశత్। ఆపో రేతో భూత్వా శిశ్నం ప్రావిశత్" ఎన్గిఱపడియే దేవాధిష్ఠితఙ్గళాకైయాలే, దేవశబ్దవాచ్యఙ్గళాన విన్ద్రియఙ్గళ్ పతినొన్ఱుమ్ రాజసాహఙ్కారకార్యమెన్బర్ కళ్ శిలర్, సాత్వికాహఙ్కారకార్యమెన్బర్

శ్రోత్రత్వక్చక్షుర్జిహ్వాఘ్రాణములనెడి జ్ఞానేంద్రియములైదును,
వాక్పాణిపాదపాయూపస్థములనెడి కర్మేంద్రియములైదును,
మనస్సనను పదునొకండింద్రియములును పుట్టును.

(శ్రోత్రత్వక్చక్షుర్జిహ్వాఘ్రాణములనెడి జ్ఞానేంద్రియములైదును వాక్పాణిపాదపాయూపస్థములనెడి కర్మేంద్రియములైదును మనస్సనను పదునొకండింద్రియములును) అని యిట్లానతిచ్చినది వీనియొక్క కార్యభేదమును సంజ్ఞాభేదమును కాక వీనియొక్క స్వరూపభేదమును వ్యవహారభేదమునుతోచదని. మనసునకు కార్యమీరెంటికిని సహకారియగుట. అదియె యిచ్చట చెప్పక మిగిలినది, మీద వీనిని విస్తరముగా చెప్పెడిచోటను చెప్పెదమని. ఇంద్రియములు సాత్వికాహంకారకార్యమని సెలవిచ్చుటచే వీనిని రాజసాహంకారకార్యమనెడిపక్షము నిరసింపఁబడినది. ౧ "కొందరు దేవులు వైకారికములగు పదియింద్రియములును రాజసాహంకారకార్యమనినారు [ముఖ్యులగు దేవులచే] మనస్సుతోఁగూడిన పదునొకండింద్రియములును సాత్వికాహంకారకార్యములని చెప్పబడుచున్నవి" అనియును ౨ "అగ్ని వాగింద్రియమై ముఖముం బ్రవేశించెను. వాయువు ఘ్రాణేంద్రియమై నాసికం బ్రవేశించెను. ఆదిత్యుడు చక్షురింద్రియమై కన్నులం బ్రవేశించెను. దిక్కులు శ్రోత్రేంద్రియమై చెవులం బ్రవేశించెను. ఓషధులును వనస్పతులును రోమములై త్వగింద్రియముం బ్రవేశించెను. చంద్రుడు మనస్సై హృదయముం బ్రవేశించెను. మృత్యువపానమై నాభిం బ్రవేశించెను. ఉదకములు రేతస్సై శిశ్నముం బ్రవేశించెను" అనుచొప్పున దేవాధిష్ఠితములగుటచే దేవశబ్దవాచ్యములైనయింద్రియములు పదునొకండును రాజసాహంకారకార్యములని యెదరు కొందరు, సాత్వికాహంకారకార్యములని యెదరు కొందరు, అని చెప్పి అందు సాత్వికా

౨౬. భూతాదియిల్ నిన్ఱుమ్ శబ్దతన్మాత్రై పిఱక్కుమ్, ఇతిల్ నిన్ఱుమ్

కళ్ శిలర్ ఎన్ఱుశొల్లి, అతిల్, సాత్త్వికాహఙ్కారకార్యమెన్గిఱతే స్వపక్షమాక శ్రీపరాశరభగవాన్ నిశ్చయిక్కైయాలే, ఇవర్క్కిప్పడియశిచ్చెయ్యక్కూడాదెయిల్లైయిఱే. ఇన్ద్రియఙ్గళ్ పతినొన్ఱెన్గిఱనియమముమ్ వ్యష్టివిషయమన్ఱు, సమష్టివిషయమ్. ౧ "తేషాన్త్వవయవాన్సూక్ష్మాన్షణ్ణామప్యమితౌజసామ్। సన్నివేశ్యాత్మమాత్రాసు సర్వభూతాని నిర్మమే" ఎన్ఱు అణుక్కళాకైయాలే, సూక్ష్మఙ్గళానవిన్ద్రియఙ్గళినుడైయ అంశఙ్గళై ఆత్మమాత్రైకళిలే ప్రవేశిప్పిత్తు సర్వభూతఙ్గళైయుమీశ్వరన్ సృష్టిత్తానెన్ఱు మనువచనముణ్డాకైయాలే. ఇతిల్ "సూక్ష్మాన్" ఎన్గైయాలే ౨"అణవశ్చ" ఎన్గిఱసూత్రమర్యాదైయాలే యిన్ద్రియఙ్గళణువెన్ఱుమ్, 'అవయవాన్' ఎన్గైయాలే యిన్ద్రియఙ్గళ్ తోఱుమ్ వ్యక్తిబాహుళ్యముణ్డెన్ఱుమ్, ఆత్మమాత్రైకళిలేకూట్టినానెన్గైయాలే, అడియిలేకొడుత్త ఇన్ద్రియఙ్గళే యావత్సంహారమనువర్తిక్కుమెన్ఱుమ్, ౩ "శరీరం యదవాప్నోతి యచ్చాప్యుత్క్రామతీశ్వరః। గృహీత్వైతాని సంయాతి వాయుర్గన్ధానివాశయాత్" ఎన్గిఱపడియే, శరీరత్తైవిట్టు శరీరాన్తరత్తై ప్రవేశిక్కుమ్బోతు ఇన్ద్రియఙ్గళై గ్రహిత్తుక్కొణ్డుపోమెన్ఱుమ్ తోన్ఱుకిఱతు. ౪"షణ్ణామ్" ఎన్ఱుమ్ ౫ "మనష్షష్ఠాని" ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱసఙ్ఖ్యానిర్దేశత్తిల్ నిర్బన్ధమిల్లై, ఇన్ద్రియాన్తరఙ్గళుమ్ కూడిప్పోకైయాలే.

౨౬. ఇనిమేల్, ౬"భూతతన్మాత్రసర్గోయమహఙ్కారాత్తుతామసాత్" ఎన్గిఱపడియే, భూతాదిశబ్దవాచ్యమాన తామసాహఙ్కారత్తిల్ నిన్ఱుమ్ తన్మాత్రపఞ్చకముమ్ తద్విశేషమాన

౨౬. భూతాదినుండి శబ్దతన్మాత్రపుట్టును, ఇందునుండి

హంకారకార్యమనునదే స్వపక్షముగా శ్రీపరాశరభగవంతుడు స్వీకరించుటచే వీరిలిట్లు ఆనతియివ్వనులోపములేదుగదా. ఇంద్రియములు పదునొకండను నియమము వ్యష్టివిషయముకాదు. సమష్టివిషయము. ౧"అపరిమితమైనబలముగల ఆ యాఱింటియొక్కయు సూక్ష్మములయిన అవయవములను తనయంశములలో చేర్చి సర్వభూతములను నిర్మించెను" అని అణువులగుటచే సూక్ష్మములైన యింద్రియములయొక్క అంశములను ఆత్మమాత్రలలో ప్రవేశపెట్టి సర్వభూతములను ఈశ్వరుడు సృజించెనని మనువచన ముండుటచే ఇందు, "సూక్ష్మములయిన" అనుటచే ౨"అణువులును" అనుసూత్రమర్యాదచే నింద్రియము లణువులనియును, 'అవయవములను' అనుటచే ఇంద్రియములన్నిటియందును వ్యక్తిబాహుళ్యము కలదనియును, ఆత్మమాత్రలలో చేర్చినాడనుటచే మొదటనిచ్చిన ఇంద్రియములే సంహారపర్యంత మనువర్తించుననియును, ౩"ఏశరీరమును పొందుచున్నాడో ఏశరీరమునుండి ఉత్క్రమించుచున్నాడో ఆశరీరమునను౦డెడి యింద్రియములను ఈశ్వరుడైనజీవుడు సూక్ష్మభూతములతో గూడ నీయింద్రియములను పట్టియుండియె పోవుచున్నాడు. వాయువు మాలికలు చందనము కస్తూరి మొదలగువానినుండి వాని సూక్ష్మావయవములతోఁగూడ గంధములను స్వీకరించి పోవునట్లే" అనుచెప్పిన శరీరమును విడిచి శరీరాంతరమును ప్రవేశించునపుడు ఇంద్రియములను గ్రహించికొని పోవునని తోచుచున్నది. ౪'ఆఱింటియొక్కయు' అనియును. ౫"మనస్సు ఆఱవదిగాఁగల" అనియును చెప్పుచున్న సంఖ్యానిర్దేశమందు నిర్బంధములేదు, ఇంద్రియాంతరములును కూడియుండుటచే.

౨౬. ఇఁక మీఁద ౬"భూతములయొక్కయు తన్మాత్రలయొక్కయు నీసృష్టి తామసాహంకారమునుండి (కలుగుచున్నది)" అనుచెప్పిన భూతాదియను శబ్దముచేఁజెప్పఁబడు

ఆకాశముమ్ స్పర్శతన్మాత్రైయుమ్ పిఱక్కుమ్, ఇతిల్ నిన్ఱుమ్ వాయువుమ్ రూపతన్మాత్రైయుమ్ పిఱక్కుమ్, ఇతిల్ నిన్ఱుమ్ తేజస్సుమ్ రసతన్మాత్రైయుమ్ పిఱక్కుమ్, ఇతిల్ నిన్ఱుమ్ అప్పుమ్ గన్ధతన్మాత్రైయుమ్ పిఱక్కుమ్, ఇతిల్ నిన్ఱుమ్ పృథివిపిఱక్కుమ్.

ఆకాశాదిపఞ్చభూతఙ్గళుముత్పన్నఙ్గళామ్క్రమమరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (భూతాదియిల్ నిన్ఱుమ్ శబ్దతన్మాత్రైపిఱక్కుమ్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి.

అతావతు-భూతాదిసంజ్ఞికమాన తామసాహఙ్కారత్తిల్ నిన్ఱుమ్ ఆకాశత్తినుడైయ సూక్ష్మావస్థైయానశబ్దతన్మాత్రైపిఱక్కుమ్. ఇన్దశబ్దతన్మాత్రైయిల్ నిన్ఱుమ్, ఇతినుడైయస్థూలావస్థైయాయ్ వ్యక్తశబ్దగుణకమానవాకాశముమ్, వాయువినుడైయ సూక్ష్మావస్థైయానస్పర్శతన్మాత్రైయుమ్ పిఱక్కుమ్. ఇన్దస్పర్శతన్మాత్రైయిల్ నిన్ఱుమ్, ఇతినుడైయస్థూలావస్థైయాయ్ స్పర్శగుణకమానవాయువుమ్, తేజస్సినుడైయసూక్ష్మమానరూపతన్మాత్రైయుమ్ పిఱక్కుమ్. ఇన్దరూపతన్మాత్రైయిల్ నిన్ఱుమ్, ఇతినుడైయస్థూలావస్థైయాయ్ రూపగుణకమాన తేజస్సుమ్, అప్పినుడైయ సూక్ష్మమాన రసతన్మాత్రైయుమ్ పిఱక్కుమ్. ఇన్దరసతన్మాత్రైయిల్ నిన్ఱుమ్, ఇతినుడైయ స్థూలావస్థైయాయ్ రసగుణైయానఅప్పుమ్, పృథివియినుడైయసూక్ష్మమాన గన్ధతన్మాత్రైయుమ్ పిఱక్కుమ్. ఇన్దగన్ధతన్మాత్రైయిల్ నిన్ఱుమ్, ఇతినుడైయస్థూలావస్థైయాయ్, గన్ధగుణైయానపృథివిపిఱక్కుమెన్ఱుగై. ఆకాశ

ఆకాశమును స్పర్శతన్మాత్రయును పుట్టును, ఇందునుండి వాయువును రూపతన్మాత్రయును పుట్టును, ఇందునుండి తేజస్సును రసతన్మాత్రయును పుట్టును, ఇందునుండి అప్పును గన్ధతన్మాత్రయును పుట్టును, ఇందునుండి పృథివిపుట్టును.

తామసాహంకారమునుండి ఐదుతన్మాత్రలును వానివిశేషములైన యాకాశాది పంచభూతములును ఉత్పన్నములయ్యెడి క్రమమును సెలవిచ్చుచున్నారు. (భూతాదినుండి శబ్దతన్మాత్రపుట్టును) అనిమొదలుపెట్టి.

అనగా- భూతాదియను పేరుగల తామసాహంకారమునుండి ఆకాశముయొక్క సూక్ష్మావస్థయైన శబ్దతన్మాత్రపుట్టును. ఈశబ్దతన్మాత్రనుండి దీనియొక్క స్థూలావస్థయై వ్యక్తమగు శబ్దముగుణముగాగల యాకాశంబును వాయువుయొక్క సూక్ష్మావస్థయైన స్పర్శతన్మాత్రయును పుట్టును. ఈస్పర్శతన్మాత్రనుండి దీనియొక్క స్థూలావస్థయై స్పర్శముగుణముగాగల వాయువును తేజస్సుయొక్క సూక్ష్మమైన రూపతన్మాత్రయును పుట్టును. ఈ రూపతన్మాత్రనుండి దీనియొక్క స్థూలావస్థయై రూపముగుణముగాగల తేజస్సును జలముయొక్క సూక్ష్మమైన రసతన్మాత్రయును పుట్టును. ఈరసతన్మాత్రనుండి దీనియొక్క స్థూలావస్థయై రసము గుణముగాగల జలంబును పృథివియొక్క సూక్ష్మమైన గంధతన్మాత్రయు పుట్టును. ఈగంధతన్మాత్రనుండి దీనియొక్క స్థూలావస్థయై గంధము గుణముగాగల పృథివి పుట్టును అనుట. ఆకాశమును స్పర్శతన్మాత్రయును పుట్టును;

౨౮. స్పర్శతన్మాత్రైతుడక్కమాన నాలుతన్మాత్రైకళుమ్, ఆకాశమ్ తుడక్కమాన నాలుభూతఙ్గళుక్కుమ్ కార్యమాయ్, వాయు తుడక్కమాన నాలుభూతఙ్గళుక్కుమ్ కారణమాయిరుక్కుమెన్ఱు శొల్లువర్కళ్.

ముమ్ స్పర్శతన్మాత్రైయుమ్ పిఱక్కుమ్, వాయువుమ్రూపతన్మాత్రైయుమ్పిఱక్కుమ్ ఎన్ఱు, ఉత్పత్తిశొల్లుకిఱవళవిల్, భూతత్తైముఱ్పడచ్చొల్లితన్మాత్రైయైప్పిఱ్పడచ్చొల్లిక్కొణ్డువన్దతు-భూతోత్పత్తిక్కనన్తరమ్ తన్మాత్రోత్పత్తియెన్గిఱ క్రమమ్ తోన్ఱుకైక్కాక. ఇన్దతన్మాత్రాత్తన్మాత్రోత్పత్తిక్రమమ్ నమ్మాచార్యర్కళుక్కు మికవు మాదరణీయమాయ్ప్పోరుమ్; అతుక్కడి ౧"అష్టౌప్రకృతయష్షోడశవికారాః" ఎన్గిఱ శ్రుతిక్కు స్వరసార్థమ్ సిద్ధిక్కైయాలే. ౨"ఈశ్వరాత్ప్రకృతిపురుషౌ, ప్రకృతేర్మహాన్, మహతో౽హఙ్కారో౽హఙ్కారాచ్ఛబ్దతన్మాత్రమ్, శబ్దతన్మాత్రాదాకాశం స్పర్శతన్మాత్రఞ్చ, స్పర్శతన్మాత్రాద్వాయూ రూపతన్మాత్రఞ్చ, రూపతన్మాత్రాత్తేజో రసతన్మాత్రఞ్చ, రసతన్మాత్రాదాపో గన్ధతన్మాత్రఞ్చ, గన్ధతన్మాత్రాత్పృథివీ" ఎన్నిన్ద క్రమత్తైయాదవప్రకాశాదికళు మాదరిత్తుక్కొణ్డుపోన్దార్కళ్.

౨౮. ఇని, భూతాత్తన్మాత్రోత్పత్తిక్రమముమ్ శాస్త్రసిద్ధమాకైయాలే అత్తైయుమ్ సఙ్గ్రహేణ వరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (స్పర్శతన్మాత్రైతుడక్కమాన నాలుతన్మాత్రైకళుమ్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి.

౨౮. స్పర్శతన్మాత్ర మొదలైన నాలుగుతన్మాత్రలును, ఆకాశము మొదలైన నాలుగుభూతములకును కార్యమై, వాయువు మొదలైన నాలుగుభూతములకును కారణమై యుండుననియును చెప్పుదురు.

వాయువును రూపతన్మాత్రయును పుట్టును. అని ఉత్పత్తి చెప్పునపుడు భూతమును ముందుగ చెప్పి తన్మాత్రను తరువాత చెప్పుకొనివచ్చినది భూతములపుట్టుకకుతరువాత తన్మాత్రముల పుట్టుకయను వరుసతోచుటకు గాను. ఈ తన్మాత్రమునుండి తన్మాత్రముపుట్టు వరుస మన యాచార్యులకు మిగుల నాదరణీయమై యుండును. అందుకు మూలము. ౧"ఎనిమిదిప్రకృతులు, పదునాఱువికారములు" అనుశ్రుతికి సరసముగ నర్థము సిద్ధించుటచేత. ౨"ఈశ్వరునినుండి ప్రకృతిపురుషులు, ప్రకృతినుండి మహత్తు, మహత్తునుండి అహంకారము, అహంకారమునుండి శబ్దతన్మాత్రము, శబ్దతన్మాత్రమునుండి ఆకాశమును స్పర్శతన్మాత్రయును, స్పర్శతన్మాత్రమునుండి వాయువును రూపతన్మాత్రమును, రూపతన్మాత్రమునుండి తేజస్సును రసతన్మాత్రయును, రసతన్మాత్రనుండి జలమును గంధతన్మాత్రయును, గంధతన్మాత్రనుండి పృథివి" అని యీవరుసను యాదవప్రకాశాదులును ఆదరించుకొనిరి.

౨౮. ఇంక భూతములనుండి తన్మాత్రములయుత్పత్తిక్రమము శాస్త్రసిద్ధమగుటచే దానిని సంగ్రహముగ నానతిచ్చుచున్నారు. (స్పర్శతన్మాత్ర మొదలైన నాలుగు తన్మాత్రలును) అని మొదలుపెట్టి.

అతావతు- భూతాదియిల్ నిన్ఱుమ్ శబ్దతన్మాత్రై పిఱక్కుమ్, శబ్దతన్మాత్రైయిల్ నిన్ఱుమ్ ఆకాశమ్ పిఱక్కుమ్, ఆకాశత్తిల్ నిన్ఱుమ్ స్పర్శతన్మాత్రై పిఱక్కుమ్, స్పర్శతన్మాత్రైయిల్ నిన్ఱుమ్ వాయు పిఱక్కుమ్, వాయువిల్ నిన్ఱుమ్ రూపతన్మాత్రై పిఱక్కుమ్, రూపతన్మాత్రైయిల్ నిన్ఱుమ్ తేజస్సు పిఱక్కుమ్, తేజస్సినిన్ఱుమ్ రసతన్మాత్రై పిఱక్కుమ్, రసతన్మాత్రైయిల్ నిన్ఱుమ్ జలమ్ పిఱక్కుమ్, జలత్తిల్ నిన్ఱుమ్ గన్ధతన్మాత్రై పిఱక్కుమ్, గన్ధతన్మాత్రైయిల్ నిన్ఱుమ్ పృథివి పిఱక్కుమ్ మెన్ఱపడి. ఇన్దక్రమమ్ శ్రీవిష్ణుపురాణసిద్ధమ్, పూర్వక్రమమ్ పురాణాన్తరసిద్ధమెన్ఱు శొల్లువర్కళ్; అతుశొల్లవొణ్ణాతిఱే; ౧ "అష్టౌ ప్రకృతయష్షోడశ వికారాః" ఎన్ఱు ఆకాశాదిభూతఙ్గళైన్దైయుమ్ ఇన్ద్రియఙ్గళోపాతి కేవలమ్ వికృతికళాక శ్రుతిశొల్లుకైయాలే. శ్రీవిష్ణుపురాణత్తిలే ౨ "ఆకాశస్తు వికుర్వాణస్స్పర్శమాత్రం ససర్జ హ" ఎన్ఱు తుడఙ్గి స్పర్శతన్మాత్రాదికళుక్కుక్కారణమాకచ్చొన్న వాకాశాది పదార్థఙ్గళైయుమ్, తన్మాత్రలక్షణమాన భూతఙ్గళాక శ్రీపరాశరభగవానుక్కు వివక్షితమెన్ఱు నినైత్తు వ్యాఖ్యాతాక్కళ్ వ్యాఖ్యానమ్బణ్ణివైక్కైయాలే. ఆకైయాల్, శ్రీవిష్ణుపురాణత్తిలుమ్ భూతాత్తన్మాత్రోత్పత్తి శాబ్దమాయ్ త్తోన్ఱియిరున్దతేయాకిలుమ్, వ్యాఖ్యానప్రక్రియైయైప్పార్త్తాల్ తన్మాత్రాత్తన్మాత్రోత్పత్తియెన్ఱుకొళ్ళవేణుమ్. భూతాత్తన్మాత్రోత్పత్తిపక్షత్తిలుమ్, "అష్టౌ ప్రకృతయష్షోడశ వికారాః" ఎన్ఱు శొల్లుకిఱషోడశవికారఙ్గళాకిఱతు - భూతఙ్గళైయొఴియ ఏకాదశేన్ద్రియఙ్గళుమ్ శబ్దాదికళైన్దుమెన్ఱు తన్మాత్రఙ్గళుక్కు భూతఙ్గళోడు స్వరూపభేదమిన్ఱియిలే అవస్థాభేదమాత్రమాకైయాలే, "అష్టౌ ప్రకృతయః" ఎన్ఱు ప్రకృతిమహదహఙ్కారఙ్గళైయుమ్ ఆకాశాదికళైన్దైయుఞ్జొల్లుకిఱతెన్ఱుమ్ శ్రుత్యవిరోధమ్ నిర్వహిప్పర్కళ్. ఇతుతాన్, శ్రీవేద

అనగా-భూతాదినుండి శబ్దతన్మాత్ర పుట్టును. శబ్దతన్మాత్రనుండి ఆకాశము పుట్టును. ఆకాశమునుండి స్పర్శతన్మాత్ర పుట్టును. స్పర్శతన్మాత్రనుండి వాయువు పుట్టును. వాయువునుండి రూపతన్మాత్ర పుట్టును. రూపతన్మాత్రనుండి తేజస్సు పుట్టును. తేజస్సునుండి రసతన్మాత్ర పుట్టును. రసతన్మాత్రనుండి జలము పుట్టును. జలమునుండి గంధతన్మాత్ర పుట్టును. గంధతన్మాత్రనుండి పృథివి పుట్టును. అని తాత్పర్యము. ఈరీతి శ్రీవిష్ణుపురాణమునందున్నది. వెనుకటిరీతి యితరపురాణసిద్ధము అని చెప్పుదురు. అట్లు చెప్పగూడదు. ౧"ఎనిమిది ప్రకృతులు, పదునాఱు వికారములు" అని ఆకాశాది భూతములైదింటిని, ఇంద్రియములవలె కేవలము వికృతులుగా శ్రుతి చెప్పుటచేత. శ్రీవిష్ణుపురాణమందు, ౨"ఆకాశము వికరింపుచున్నదై స్పర్శతన్మాత్రమును సృజించెను" అని మొదలు పెట్టి. స్పర్శ తన్మాత్రాదులకు కారణముగా చెప్పిన యాకాశాది పదార్థములను తన్మాత్ర రూపమైన భూతములుగ శ్రీపరాశర భగవంతునకు వివక్షితమని తలంచి వ్యాఖ్యాన కర్తలు వ్యాఖ్యానము చేసి పెట్టుటచేత. కాబట్టి శ్రీవిష్ణుపురాణమందును భూతములనుండి తన్మాత్రల యుత్పత్తి శబ్దములచే స్ఫుటముగ తోఁచియుండినదే యైనను వ్యాఖ్యానప్రక్రియను చూచితే తన్మాత్రమునుండి తన్మాత్రోత్పత్తియనియె గ్రహించవలెను. భూతములనుండి తన్మాత్రోత్పత్తి పక్షమందును "ఎనిమిది ప్రకృతులు పదునాఱు వికారములు" అని చెప్పబడు పదియాఱు వికారములగునవి భూతములను విడచి పదునొకండింద్రియములును శబ్దాదులయిదును అని తన్మాత్రలకు భూతములతో స్వరూపభేదముకాక అవస్థాభేదము మాత్రమగుటచే. "ఎనిమిది ప్రకృతులు" అని ప్రకృతి మహదహంకారములను ఆకాశము మొదలగు నైదింటిని చెప్పుచున్నదియనియు శ్రుతివిరోధమును పరిహరింతురు. ఇదియె శ్రీవేదవ్యా

వ్యాసభగవానాలే [౧]“అష్టౌప్రకృతయః ప్రోక్తావికారాశ్చాపి షోడశ। అథవ్యక్తానిసప్తైవ ప్రాహు రధ్యాత్మచిన్తకాః॥ అవ్యక్తఞ్చమహాంశ్చైవతథాహఙ్కారఏవచ। పృథివీ వాయు రాకాశ మాపో జ్యోతి శ్చపఞ్చమమ్॥ ఏతాః ప్రకృతయ స్త్వష్టౌ వికారానపిమేశృణు। శ్రోత్రం త్వక్చైవ చక్షుశ్చ జిహ్వా ఘ్రాణఞ్చ పఞ్చమమ్॥ వాక్చ హస్తౌచ పాదౌచ పాయు ర్మేఢ్రం తథైవచ। శబ్ద స్పర్శౌచ రూపఞ్చ రసో గన్ధ స్తథైవచ॥ ఏతేవిశేషారాజేన్ద్ర మహాభూతేషుపఞ్చసు। దశేన్ద్రియాణ్యథైతానిసవిశేషాణిమైథిల॥ మన ష్షోడశ మిత్యాహు రధ్యాత్మగతిచిన్తకాః॥” ఎన్ఱు మోక్షధర్మత్తిలే యాజ్ఞవల్క్యజనక సంవాదత్తిలే శొల్లప్పట్టతు. అప్పడియే యమస్మృతియిలుమ్ —“మనో బుద్ధి రహఙ్కార ఖా నిలాగ్ని జలాని భూః। ఏతాః ప్రకృతయ స్త్వష్టౌ వికారాష్షోడశాపరే॥ శ్రోత్రాక్షి రసనా ఘ్రాణ త్వక్చ సఙ్కల్ప ఏవచ। శబ్దరూపరస స్పర్శగన్ధవాక్పాణిపాయవః॥ ఉపస్థపాదావితిచ వికారా ష్షోడశస్మృతాః” ఎన్ఱు, శొల్లప్పట్టతు. ఇన్దస్మృతియిల్ ప్రకృతికళిలే పరిగణిక్కైయాలుమ్, ప్రథమత్తిలే యెడుక్కైయాలుమ్, మన్తవ్యత్తైయాలే మనస్సుక్కు ప్రధానత్వమ్ శొల్లప్పడుకిఱతు. సఙ్కల్పశబ్దత్తాలే తత్కారణమాన మనస్సు లక్షిక్కప్పడుకిఱతెన్ఱు సుబాలోపనిషద్వ్యాఖ్యానత్తిలే శ్రుతప్రకాశికాకారరాలే వ్యాఖ్యాతమాయిన్ఱు. ఇప్పడి ఇతిహాసాదికళిలే శొల్లప్పడుకైయాలే, [౩]“అష్టౌప్రకృతయః” ఎన్గిఱ శ్రుతిక్కు భూతాత్తన్మాత్రోత్పత్తిపక్షత్తిల్ విరోధాభావమ్ సుస్పష్టమ్. [౪]“త్వచాబీజమివావృతమ్” ఎన్గిఱ

సభగవంతునిచే [౧]“ప్రకృతులు ఎనిమిదియనియు వికారములు పదునాఱనియు చెప్పఁబడినది. వీనిలో వ్యక్తములు [అవ్యక్తముకంటె నితరములు] ఏడేయని వేదాన్తవిదులు చెప్పుచున్నారు. అవ్యక్తము, మహత్తు, అహంకారము, పృథివి, వాయువు, జలము, అయిదవదగు తేజస్సు, అను నీయెనిమిదియు ప్రకృతులు. ఇక వికారములను నావలనవినుము. శ్రోత్రము, త్వక్కు, చక్షుస్సు, జిహ్వ, ఘ్రాణము, వాక్కు, హస్తములు, పాదములు, పాయువు, మేఢ్రము, అను దశేంద్రియములును శబ్దము, స్పర్శము, రూపము, రసము, గంధము, అను పంచమహాభూతములలోని విశేషములును, పదునారవదియగు మనంబును వికారంబులని అధ్యాత్మచింతనలు చెప్పుచున్నారు” అని మోక్షధర్మమున యాజ్ఞవల్క్యజనకసంవాదములో జెప్పఁబడినది. అటులనే యమస్మృతియందును—“మనస్సు, బుద్ధి, అహంకారము, ఆకాశము, వాయువు, అగ్ని, జలము, పృథ్వి, అను నీయెనిమిదియు ప్రకృతులు, తక్కినపదునాఱును వికారములు. శ్రోత్రము, చక్షుస్సు, జిహ్వ, ఘ్రాణము, త్వక్కు, సంకల్పము, మనస్సు, శబ్దము, రూపము, రసము, స్పర్శము, గంధము, వాక్కు, పాణి, పాయువు, ఉపస్థము, పాదము, అనివికారములు పదునారుగ స్మరింపబడినవి” అని చెప్పఁబడినది. ఈస్మృతిలో ప్రకృతులలో పరిగణించుటచేతను మొదట నెత్తుటచేతను మనస్సని ప్రధానము మన్తవ్యత్వధర్మముచేఁ జెప్పఁబడుచున్నది. [మన్తవ్యత్వమనఁగా-ధ్యానమునకు విషయమగుట.] “సంకల్పశబ్దముచే సంకల్పకారణమైనమనస్సు లక్షణచేఁ జెప్పఁబడుచున్నది” అనిసుబాలోపనిషద్వ్యాఖ్యానమున శ్రుతప్రకాశికాకర్తలచేఁ వక్కాణింపఁబడినదియయ్యెను. ఇట్లు ఇతిహాసాదులయందు చెప్పఁబడుటచే [౩]“ఎనిమిదిప్రకృతులు” అను శ్రుతికి భూతములనుండి తన్మాత్రలయుత్పత్తియనెడిపక్షమందు విరోధము లేమిస్పష్టమగుచున్నది. [౪]“చర్మముచే మూయఁబడినగింజవలె”

దృష్టాన్తబలత్తాలేత్వక్కిల్లాతబీజత్తుక్కు అఙ్కురశక్తియిల్లాతవోపాతి, ఆవారకత్తైయొழிన్దపోతు ఉత్తరకార్యశక్తియిల్లైయెన్ఱు తోన్ఱుకైయాలుమ్, కారణగుణత్తైయొழியఉత్తరోత్తరవిశేషఙ్గళిల్ [1]''ఆద్యాద్యస్యగుణా నేతా నాప్నోతిచపరఃపరః'' ఎన్ఱు స్వవిశేషత్తుక్కుచ్చొల్లుకిఱ గుణాతిశయఙ్గూడామైయాలుమ్, [2]''ఆకాశంశబ్దమాత్రన్తుస్పర్శమాత్రంసమావిశత్ | రూపంతథైవావిశతశ్శబ్దస్పర్శగుణావుభౌ॥ శబ్దస్పర్శశ్చరూపఞ్చ రసమాత్రం సమావిశత్ | తస్మాచ్చతుర్గుణాహ్యాపోవిశేషాశ్చేన్ద్రియగ్రహాః'' ఎన్గిఱపురాణవచనఙ్గళినుడైయ వానుగుణ్యత్తుక్కాకవుమ్ [3]''తేభ్యస్తన్మాత్రేభ్యో యథా సంఖ్యమేక ద్వి త్రి చతుః పఞ్చభ్యో భూతాన్యాకాశానిలానలసలిలావని రూపాణిపఞ్చజాయన్తే'' ఎన్ఱు ఇతిలధికృతనానసాంఖ్యావాచస్పతి శొల్లుకైయాలుమ్, [4]''కార్యోత్పాదకఙ్గళాన తత్త్వఙ్గళ్ స్వస్వకారణావృతఙ్గళాయ్క్కొణ్డే యుత్పాదిక్కుమ ఱెన్ఱు కొళ్ళవేణుమ్'' ఎన్ఱు తత్త్వత్రయవివరణత్తిలే యాచ్చాన్పిళ్ళైయరుళిచ్చెయ్కైయాలుమ్, [5]''ప్రధానతత్త్వముద్భూతం మహాన్తం తత్సమావృణోత్'' ''యథాప్రధానేనమహాన్మహతా సతథావృతః'' ''శబ్దమాత్రం తథాకాశం భూతాదిస్ససమావృణోత్'' ''ఆకాశంశబ్దమాత్రన్తు స్పర్శమాత్రం సమావృణోత్'' ''స్పర్శమాత్రస్తువై వాయూ రూపమాత్రం సమావృణోత్'' ''రసమాత్రాణిచాంభాంసిరూపమాత్రం సమావృణోత్'' ఎన్ఱు శ్రీపరాశరభగవానాలే ఉక్తమాకైయాలుమ్, 'మున్బుత్తైతన్మాత్రైకళోడేకూడక్కొణ్డు వుత్తరోత్తరతన్మాత్రైకళ్ స్వవిశేషఙ్గళైప్పిఱప్పిక్కైయాలే'' ఎన్ఱివర్ తామే మేలేయరుళిచ్చెయ్కైయాలు మావరణక్రమఙ్గొళ్ళవేణుమ్. అప్పడియే, పూర్వభావనియమత్తైప్పఱ్ఱస్పర్శతన్మాత్రాదికళుక్కు స్వస్వవిశేషఙ్గళై

అనెడి దృష్టాంతబలముచే త్వక్కులేనిగింజకు మొలచుశక్తిలేనియట్లు. పొరనువిడిచినపుడు ముందుకార్యమందు సామర్థ్యములేదని తోచుటచేతను, కారణగుణమును వినాగాపైపై విశేషకార్యములందు [1]''మొదటిమొదటి దానియొక్క ఈగుణముల నేపైపైది పొందుచుండును'' అనిస్వవిశేషమునకుచెప్పెడిగుణాతిశయముకూడనందునను, [2]''ఆకాశమును శబ్దతన్మాత్రయును స్పర్శతన్మాత్రనావేశించును; శబ్దస్పర్శములు రెండును రూపతన్మాత్రనావేశించును; శబ్దస్పర్శరూపములు మూడును రసతన్మాత్రనావేశించును. గనుక,జలములనెడి విశేషములునాలుగు గుణములు కలవై ఇంద్రియగోచరములు''అనెడిపురాణవచనములయొక్క ఆనుకూల్యమునకైయును, [3]''ఒకటి-రెండు మూడు-నాలుగు-ఐదు-సంఖ్యలుగల ఆతన్మాత్రలవలన వరుసగా ఆకాశము-వాయువు-తేజస్సు జలము-పృథివి అను పంచభూతములు పుట్టుచున్నవి'' అని యిందు అధికృతుడైన సాంఖ్యవాచస్పతి చెప్పుటచేతను, [4]''కార్యమును పుట్టించెడి తత్వములు తమతమ కారణములచే నావరింపఁబడిన వగుచునే పుట్టించునని గ్రహించవలెను.'' అని తత్త్వత్రయ వివరణమున పెరియవాచ్చాన్పిళ్లగారు ఆనతిచ్చుటచేతను [5]''ప్రధానతత్వముపుట్టిన మహత్తత్త్వమును అపుడావరించెను.'' ''ప్రధానముచే మహత్తు ఎట్లుఆవరింపఁబడెనో మహత్తుచేనది [అహంకారము] యు నటుల ఆవరింపఁబడెను.'' ''ఆభూతాదిశబ్దతన్మాత్రనుఆకాశమునుఅటులనేఆవరించెను.'' ''ఆకాశంబును శబ్దతన్మాత్రయును స్పర్శతన్మాత్రనావరించెను.'' ''స్పర్శతన్మాత్రయును వాయువును రూపతన్మాత్రనావరించెను.'' ''రూపతన్మాత్రయును జలమును రసతన్మాత్రను ఆవరించెను.''అని శ్రీపరాశరభగవంతునిచే చెప్పఁబడినదగుటచేతను, 'వెనుకటితన్మాత్రలతో కూడుకొని పైపై తన్మాత్రలు తమ తమ విశేషములను పుట్టించుటచే' అని వీరలే మీద నానతిచ్చుటచేతను, ఆవరణ క్రమమును గ్రహించునది. అట్లనే పూర్వభావ [కారణ] నియమము ననుసరించి స్పర్శతన్మాత్రాదు

ఉత్పాదిక్కుమళవిల్ స్వస్వపూర్వభూత సహాయత్వముమ్ కొళ్ళవేణుమ్. అతావతు-భూతాదియిల్ నిన్రుమ్ శబ్దతన్మాత్రై పిఱక్కుమ్, శబ్దతన్మాత్రైయై భూతాదిఆవరిక్కుమ్, ఇతిల్ నిన్రు, మాకాశమ్పిఱక్కుమ్. అనన్తరమిన్దశబ్దతన్మాత్రైయిల్ నిన్రుమ్ స్పర్శతన్మాత్రై పిఱక్కుమ్, స్పర్శతన్మాత్రైయై శబ్దతన్మాత్రైయావరిక్కుమ్, ఇప్పడిశబ్దతన్మాత్రావృతైయాయ్, ఆకాశత్తై సహాయమాకవుడైత్తాన స్పర్శతన్మాత్రైయిల్ నిన్రుమ్ వాయుపిఱక్కుమ్. ఇన్దస్పర్శతన్మాత్రైయిల్ నిన్రుమ్ రూపతన్మాత్రై పిఱక్కుమ్; రూపతన్మాత్రైయై స్పర్శతన్మాత్రైయావరిక్కుమ్, ఇప్పడిస్పర్శతన్మాత్రావృతైయాయ్ వాయువై సహాయమాకవుడైత్తాన రూపతన్మాత్రైయిల్ నిన్రుమ్ తేజస్సుపిఱక్కుమ్. ఇన్దరూపతన్మాత్రైయిల్ నిన్రుమ్ రసతన్మాత్రై పిఱక్కుమ్, రసతన్మాత్రైయై రూపతన్మాత్రైయావరుక్కుమ్, ఇప్పడిరూపతన్మాత్రావృతైయాయ్, తేజస్సై సహాయమాకవుడైత్తాన రసతన్మాత్రైయిల్ నిన్రుమ్ అప్పుపిఱక్కుమ్. ఇన్దరసతన్మాత్రైయిల్ నిన్రుమ్ గన్ధతన్మాత్రై పిఱక్కుమ్ గన్ధతన్మాత్రైయై రసతన్మాత్రైయావరిక్కుమ్, ఇప్పడిసతన్మాత్రావృతైయాయ్, అప్పై సహాయమాకవుడైత్తాన గన్ధతన్మాత్రైయిల్ నిన్రుమ్ పృథివిపిఱక్కుమెన్గై. శబ్దతన్మాత్రావృతమాయ్, ఆకాశత్తై సహాయమాకవుడైత్తాన స్పర్శతన్మాత్రత్తిల్ నిన్రుమ్ వాయుపిఱక్కుమెన్రు తుడఙ్గిచ్చొన్న విశేషోత్పత్తియిల్ క్రమమ్, భూతాత్తన్మాత్రోత్పత్తిపక్షత్తుక్కుమొక్కుమ్; పూర్వపూర్వభూతత్తిల్ నిన్రుముత్తరోత్తరతన్మాత్రోత్పత్తియాకిఱవితు విశేషమ్. ఇతు తత్త్వత్రయవివరణత్తిల్ అచ్చాన్పిళ్ళైయరుళిచ్చెయ్తక్రమమ్.

ఇజ్జనన్తికే, తత్త్వనిరూపణత్తిలే జీయరరుళిచ్చెయ్తతు మొరుక్రమముణ్డు. అతావతు- ౧ "భూతాదియిల్ నిన్రుమ్ శబ్దతన్మాత్రై పిఱక్కుమ్, శబ్దతన్మాత్రైయిల్ నిన్రుమ్ అతినుడైయస్థూ

లకు తమ తమ విశేషములను పుట్టించునపుడు తమతమ పూర్వభూతములు సహాయమగుట యుగ్రహించునది. అనగా-భూతాదినుండి శబ్దతన్మాత్ర పుట్టును. శబ్దతన్మాత్రను భూతాదియావరించును. దీనినుండి యాకాశము పుట్టును. తరువాత నీశబ్దతన్మాత్రనుండి స్పర్శతన్మాత్రపుట్టును. స్పర్శతన్మాత్రను శబ్దతన్మాత్రయావరించును. ఇట్లు శబ్దతన్మాత్రచే నావరింపబడినదై ఆకాశమును సహాయముగాఁ గొనిన స్పర్శతన్మాత్రనుండి వాయువు పుట్టును. ఈస్పర్శతన్మాత్రనుండి రూపతన్మాత్ర పుట్టును. రూపతన్మాత్రనుస్పర్శతన్మాత్ర యావరించును. ఇట్లు స్పర్శతన్మాత్రచే నావరింపబడినదై వాయువును సహాయముగాఁగొనిన రూపతన్మాత్రనుండి తేజస్సు పుట్టును. ఈరూపతన్మాత్రనుండి రసతన్మాత్రపుట్టును. రసతన్మాత్రను రూపతన్మాత్ర యావరించును. ఇట్లు రూపతన్మాత్రచే నావరింపఁబడినదై తేజస్సును సహాయముగాఁ గొనిన రసతన్మాత్రనుండి జలముపుట్టును. ఈరసతన్మాత్రనుండి గంధతన్మాత్రపుట్టును. గంధతన్మాత్రను రసతన్మాత్రయావరించును. ఇట్లు రసతన్మాత్రచే నావరింపఁబడినదై జలమును సహాయముగాఁ గొనిన గంధతన్మాత్రనుండి పృథివి పుట్టుననుట. "శబ్దతన్మాత్రావృతమై ఆకాశమును సహాయముగాఁగొనిన స్పర్శతన్మాత్రనుండి వాయువు పుట్టునని మొదలుపెట్టిచెప్పిన విశేషోత్పత్తియందలి క్రమము భూతములనుండి తన్మాత్రలయుత్పత్తి చెప్పెడిపక్షమునకును ఒప్పును. వెనుకటి వెనుకటి భూతమునుండిపైపై తన్మాత్ర పుట్టును అనునది విశేషము. ఇది తత్త్వత్రయ వివరణమునందు పెరియ వాచ్చాన్పిళ్లెగారు ఆనతిచ్చినరీతి.

ఇంతియగాక తత్వనిరూపణమందు. [వాదికేసరి అఴకియమణవాళ] జియ్యరు సెలవిచ్చిన దియు నొకవరుసయున్నది. అదియెట్లంటె- ౧ "భూతాదియందుండి శబ్దతన్మాత్ర పుట్టును. శబ్దతన్మా

లావస్థైయాన వాకాశ మ్పిఱక్కుమ్. శబ్దతన్మాత్రత్తైయు మాకాశత్తైయుమ్ భూతాదియావరిక్కుమ్, ఇప్పడిభూతాద్యావృతమాయ్, స్థూలాకాశసహకృతమాయ్ క్కొణ్డు వికృతమాన శబ్దతన్మాత్రత్తిల్ నిన్ఱుమ్ స్పర్శతన్మాత్రమ్పిఱక్కుమ్, అతిల్ నిన్ఱుమ్ స్పర్శగుణకమానవాయు పిఱక్కుమ్. అవై యిరణ్డైయుమ్, కారణమాన శబ్దతన్మాత్తైయావరిక్కుమ్, శబ్దతన్మాత్రావృతమాయ్, వాయుసహకృతమాయ్ వికరత్తస్పర్శతన్మాత్రత్తిల్ నిన్ఱుమ్ రూపతన్మాత్తైపిఱక్కుమ్. అతిల్ నిన్ఱుమ్ రూపగుణకమాన తేజస్సు పిఱక్కుమ్. అవైయిరణ్డైయుమ్, కారణమానస్పర్శతన్మాత్తైయావరిక్కుమ్, ఇత్తాలేఆవృతమాయ్, తేజస్సహకృతమాయవికరిత్తరూపతన్మాత్రత్తిల్ నిన్ఱుమ్ రసతన్మాత్తైపిఱక్కుమ్ అతిల్ నిన్ఱుమ్ రసగుణమానజలమ్పిఱక్కుమ్. అవైయిరణ్డైయుమ్, కారణమాన రూపతన్మాత్రమావరిక్కుమ్, ఇత్తాలేఆవృతమాయ్, అంభస్సహకృతమాయ్ క్కొణ్డు వికరిత్తరసతన్మాత్రత్తిల్ నిన్ఱుమ్ గన్ధతన్మాత్రమ్పిఱక్కుమ్, అతిల్ నిన్ఱుమ్ గన్ధగుణైయాన పృథివి పిఱక్కుమ్. అవైయిరణ్డైయుమ్, కారణమానరసతన్మాత్రమావరిక్కుమ్'' ఎన్ఱైగె. ఇతిల్ ముఱ్పట్టక్రమత్తిలే, స్పర్శతన్మాత్రాదిచతుష్టయత్తుక్కు స్వస్వవిశేషోత్పాదనత్తిల్ పూర్వపూర్వభూతసాహాయ్యమ్ శొల్లప్పట్టతు; పిఱ్పట్టక్రమత్తిల్, పూర్వతన్మాత్రత్తుక్కు ఉత్తరోత్తరతన్మాత్రోత్పాదనత్తిల్ స్వస్వవిశేషసాహాయ్యమ్ శొల్లప్పట్టతు; ఆకైయాలన్యోన్యవిరోధమిల్లై. ఓరొన్ఱిలిరణ్డుమనుక్తమేయాకిలుమ్ ఇరణ్డు మపేక్షితమాకైయాలే, ఆవరణకథనత్తిలుమ్ ''పూర్వపూర్వతన్మాత్రముత్తరోత్తరతన్మాత్రత్తైయుమ్ తద్విశేషత్తైయుమావరిక్కుమ్'' ఎన్ఱు జీయరరుళిచ్చెయ్కైయాలుమ్, శ్రీవిష్ణుపురాణత్తిలే ౧''శబ్దమాత్రంతథాకాశంభూతాదిస్ససమావృణోత్''

త్రయందుండి దాని స్థూలావస్థయైన ఆకాశముపుట్టును. శబ్దతన్మాత్రను ఆకాశమును భూతాదియావరించును. ఇట్లు భూతాదిచేతనావరింపఁబడినదై స్థూలాకాశముతోఁ గూడినదై వికరించిన శబ్దతన్మాత్రనుండి స్పర్శతన్మాత్రము పుట్టును. దానినుండి స్పర్శము గుణముగాఁగల వాయువు పుట్టును. వానిరెంటిని కారణమైన శబ్దతన్మాత్రయావరించును. శబ్దతన్మాత్రచే నావరింపఁబడినదై వాయువుతోఁ గూడినదై వికరించిన స్పర్శతన్మాత్రనుండి రూపతన్మాత్రపుట్టును. దానినుండి రూపము గుణము గాఁగల తేజస్సు పుట్టును వానిరెంటిని కారణమైన స్పర్శతన్మాత్రయావరించును. దీనిచే నావరింపఁబడినదై తేజస్సుతోఁ గూడినదై వికరించిన రూపతన్మాత్రనుండి రసతన్మాత్ర పుట్టును, దానినుండి రసముగుణముగాఁగల జలము పుట్టును. ఆ రెంటిని కారణమైన రూపతన్మాత్రయావరించును. దీనిచే నావరింపఁబడినదై జలముతోఁ గూడుకొని వికరించిన రసతన్మాత్రమునుండి గంధతన్మాత్ర పుట్టును. దానినుండి గంధము గుణముగాఁగల భూమి పుట్టును. వానిరెంటిని కారణమైన రసతన్మాత్ర ఆవరించును. అనుట దీనిలో మొదటిక్రమములో స్పర్శతన్మాత్ర మొదలగు నాల్గింటికి తమతమ విశేషములఁ బుట్టించు నెడ పూర్వపూర్వ భూతసాహాయ్యము చెప్పఁబడినది. తరువాతిక్రమములో మొదటి తన్మాత్రకు పైపై తన్మాత్రముల ఘట్టించుటలో తమతమ విశేషముల యొక్క సహాయత్వము చెప్పబడినది. కావున పరస్పరము విరోధము లేదు. ఒక్కొక్కదానియందు రెండును చెప్పఁబడకపోయినను, రెండును ఆవశ్యకములగుటచే ఆవరణకథనమందును ''పూర్వపూర్వతన్మాత్రము త్తరోత్తరతన్మాత్రను దానివిశేషమును ఆవరించునని'' జీయరు సెలవిచ్చుటచేతను, శ్రీవిష్ణుపురాణమందు ౧''శబ్దమాత్రంతథాకాశంభూతాదిస్స్పర్శమావృణోత్'' అనుదీనికి ''శబ్దమాత్రమ్; శబ్దతన్మాత్ర

-౨౮. తన్మాత్రఙ్గళావన-భూతఙ్గళినుడైయసూక్ష్మావస్థైకళ్.

ఎన్ఱ వితుక్కు - 'శబ్దమాత్రమ్-శబ్దతన్మాత్రమ్, తథా కాశమ్ స్థూలాకాశఞ్చ సభూతాదిరావృణోత్. ఏతేనపూర్వపూర్వ తన్మాత్రము త్తరోత్తరతన్మాత్రం తద్విశేషంచావృణోదితి దర్శితమ్' ఎన్ఱు పిళ్ళైయెఙ్గళాழ்వార్ వ్యాఖ్యానమ్బణ్ణుకైయాలుమ్,తత్త్వత్రయవివరణత్తిల్ తన్మాత్రత్తుక్కావరణమ్ శొన్నవోపాతి తద్విశేషత్తుక్కావరణమ్ శొల్లిర్ఱిల్లైయేయాకిలుమ్ అతువుపలక్షణమామిత్తనై. అల్లాతపోతు, అవ్విడన్దన్నిల్ భూతాత్తన్మాత్రోత్పత్తిశొల్లవుమ్బొకాతు. ఆకైయాలిరణ్డుఙ్గొళ్ళవేణుమ్. తత్త్వనిరూపణత్తిల్ తన్మాత్రతద్విశేషఙ్గళిరణ్డుక్కుమావరణమ్ శొల్లుకిఱవళవిల్ ఇరణ్డైయుమ్ శేర్త్తుప్పిడిత్తుచ్చొల్లప్పట్టతేయాకిలుమ్, విశేషోత్పత్తిక్కుమున్బేతన్మాత్రత్తుక్కావరణఙ్గొళ్ళవేణుమ్. త్వక్కిల్లాతబీజత్తుక్కుఙ్కురశక్తియిల్లాతాప్పోలే ఆవారకత్తై యొழிన్దపోతు ఉత్తరకార్యశక్తియిల్లైయెన్ను మిడమ్ కీழ்శొల్లప్పట్టతిఱే. ఇప్పడి భూతతన్మాత్రసృష్టిశొల్లుకిఱవిడత్తిలే ఆవరణక్రమమ్ వక్తవ్యమాయిరుక్కచ్చెయ్ తేయు మరుళిచ్చెయ్యాతొழிన్దతు అపేక్షితమల్లామైయన్ఱు, సఙ్గ్రహేణోత్పత్తిక్రమత్తైయరుళిచ్చెయ్తారిత్తనై. పెరియవాచ్చాన్బిళ్ళైయు మిప్పడియిఱేయరుళిచ్చెయ్తతు.

౨౮. ఆక, భూతతన్మాత్రోత్పత్తిక్రమమరుళిచ్చెయ్తార్ కీழ்; అతిల్ తన్మాత్రఙ్గళ్ తానైవైయెన్గిఱశఙ్కైయిలే యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (తన్మాత్రఙ్గళావన-భూతఙ్గళినుడైయసూక్ష్మావస్థైకళ్) ఎన్ఱు.

అతావతు-౧''తస్మింస్తస్మింస్తుతన్మాత్రం తేనతన్మాత్రతా స్మృతా।తన్మాత్రాణ్యవిశేషాణిఅవి

-౨౮. తన్మాత్రములనగా-భూతములయొక్క సూక్ష్మావస్థలు.

మును,తథా ఆకాశమ్=స్థూలాకాశమును,సభూతాదిః ఆవృణోత్=ఆభూతాది యావరించెను.ఇందు పూర్వపూర్వ తన్మాత్రలు ఉత్తరోత్తరతన్మాత్రలను, వానివిశేషములను ఆవరించెనని చూపింపఁబడినది''అని శ్రీవిష్ణుచిత్తులు వ్యాఖ్యానముచేయుటచేతను,తత్త్వత్రయవివరణమందుతన్మాత్రకు ఆవరణముచెప్పినట్లు తద్విశేషమునకావరణముచెప్పఁబడక పోయినను అది యుపలక్షణమగునింతియు.అట్లుకానియెడల అచ్చటను భూతమునుండి తన్మాత్రోత్పత్తిచెప్పను వల్లపడదు. కావున రెండును గ్రహించవలయును. తత్త్వనిరూపణమందు తన్మాత్రతద్విశేషములు రెంటికిని ఆవరణము చెప్పెడు సమయమందు రెంటిని చేర్చి చెప్పఁబడినదే యైనను విశేషోత్పత్తికిముందే తన్మాత్రకు ఆవరణమును గ్రహించవలెను. తొక్కలేనిగింజకు మొలచు శక్తిలేనియట్లు ఆవరించునది లేనియపుడు ఉత్తరకార్యమందు శక్తిలేదనునంశము క్రిందచెప్పబడినదిగదా. ఇట్లుభూతతన్మాత్రసృష్టిచెప్పుచోట ఆవరణక్రమము చెప్పవలసినదైయున్నను సెలవివ్వకవిడిచినది యపేక్షితంబులేకకాదు. సంగ్రహముగనుత్పత్తిక్రమమును సెలవిచ్చినారింతియు. శ్రీపెరియవాచ్చాంబిళ్లగారును ఇట్లనేగదా సెలవిచ్చినది.

౨౮. కాగా భూతతన్మాత్రోత్పత్తి క్రమము క్రిందసెలవిచ్చిరి. వానిలో తన్మాత్రములు ఏవియనుశంకయందు ఆనతిచ్చుచున్నారు (తన్మాత్రములనగా-భూతములసూక్ష్మావస్థలు) అని.

అనగా-౧''దానిదానియందు (ఆయాభూతములయందు)అంతమాత్రము (గుణముమాత్రము) [ఉన్నది] గనుక తన్మాత్రమని వ్యవహరింపఁబడినది. తన్మాత్రములు విశేషములులేనివి. అందువ

౭౯. మర్ట్రై యిరణ్డహఙ్కారముమ్ స్వకార్యఙ్గళై ప్పిఅప్పిక్కు
మ్బోతు రాజసాహఙ్కారమ్ సహకారియా యిరుక్కుమ్.

శేషా స్తతోహి తే॥నశాన్తా నాపిఘోరా స్తే నమూఢాశ్చావిశేషిణః’’ ఎన్ఱు శాన్తత్వ ఘోరత్వ మూఢత్వ లక్షణమానవిశేషఙ్గళై యుడైత్తల్లాత శబ్దాదిమాత్రత్తై గుణమాక వుడైత్తాయిరుక్కిఱ ఆకాశాది భూతసూక్ష్మఙ్గళ్. శాన్తత్వమావతు-అనుకూల వేదనీయత్వమ్, ఘోరత్వమావతు-ప్రతికూల వేదనీయత్వమ్, మూఢత్వమావతు - ఉదాసీన వేదనీయత్వమ్. అతిల్ స్వభావమే శాన్తఙ్గళాయిరుక్కుమ్ భూమియుమ్ జలముమ్; ఘోరఙ్గళాయిరుక్కుమ్ తేజస్సుమ్ వాయువుమ్; మూఢమాయిరుక్కుమ్ ఆకాశమ్. ¡ మేళనత్తాలే యెల్లాభూతఙ్గళుమ్ శాన్తత్వఘోరత్వమూఢత్వఙ్గళై యుడైయవాయిరుక్కుమ్. తన్మాత్రఙ్గళుక్కు ఇన్దశాన్తత్వాదివిశేషమిల్లామైయాలే అవై అవిశేషఙ్గళెన్ఱు శొల్లప్పడుకిఱన. ఆకైయాలే తన్మాత్రఙ్గళెన్ఱుమ్ అవిశేషఙ్గళెన్ఱుమ్పర్యాయమ్. అతిలభియుక్తరాన యాదవప్రకాశాదికళుమ్, ౧ ‘తన్మాత్రాణ్యవిశేషా ఇత్యర్థాన్తరమ్ శాన్తత్వ ఘోరత్వమూఢత్వమితిత్రయో విశేషా, స్త్రైగుణ్యాత్మాన స్తేషామనుద్భవాత్ సూక్ష్మమాకాశ మవిశేషలక్షణంభవతి, తేనశబ్దేన తన్మాత్రముచ్యతే. ఏవంసూక్ష్మోవాయుస్సూక్ష్మం తేజస్సూక్ష్మా ఆపస్సూక్ష్మాపృథివీ’ ఎన్ఱుశొల్లివైత్తార్కళ్. ఆక, త్రివిధాహఙ్కారత్తిలుమ్ వైత్తుక్కొణ్డు, సాత్త్వికాహఙ్కారత్తిల్ నిన్ఱుమ్ ఏకాదశేన్ద్రియఙ్గళుమ్, తామసాహఙ్కారత్తిల్ నిన్ఱుమ్ భూతతన్మాత్రఙ్గళుముత్పన్నమామ్ క్రమమ్శొల్లినన్తు.

౭౯. ఇనిరాజసాహఙ్కారత్తినుడైయ కార్యమ్ శొల్లుకిఱతు. (మర్ట్రైయిరణ్డహఙ్కారముమ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

౭౯. మిగిలిన రెండహంకారములును స్వకార్యములను పుట్టించునపుడు
రాజసాహంకారము సహకారియై యుండును.

లన అవియు (శబ్దస్పర్శాదిగుణములు) ను 'విశేషములు లేనివి. శాంతత్వ, ఘోరత్వ, మూఢత్వములనే విశేషములులేనివి’’ అని శాంతత్వ,ఘోరత్వ,మూఢత్వ రూపములైనవిశేషములు లేనిశబ్దాదులను మాత్రమె గుణముగా కలిగియున్న ఆకాశాదిభూత సూక్ష్మములు. శాంతత్వమనగా-అనుకూలముగఁ దెలియఁదగియుండుట; ఘోరత్వమనగా-ప్రతికూలముగఁ దెలియఁదగియుండుట; మూఢత్వమనగా-ఉదాసీనముగఁ దెలియఁదగియుండుట. అందుస్వభావము చేతనే శాంతములుగనుండును, భూమియును, జలమును; ఘోరములుగనుండును, తేజంబును, వాయువును; మూఢమైయుండు నాకాశము. మేళన (పంచీకరణ) ముచే భూతములన్నియు శాంతత్వఘోరత్వ మూఢత్వములు కలవైయుండును—తన్మాత్రములకీశాంతత్వాదివిశేషము లేమిచే అవి, యవిశేషములని చెప్పఁబడుచున్నవి. కాగా తన్మాత్రములనినీ్న అవిశేషములనినీ్న పర్యాయము (synonym) అందుపూజ్యులైన యాదవప్రకాశాదులను, ౧ ‘తన్మాత్రములనిన నవిశేషములనిన నొక్కటియ. శాంతత్వము ఘోరత్వము మూఢత్వము నను మూడును విశేషములును గుణత్రయాత్మకములును అవి యుద్భవించమిచే సూక్ష్మమగు నాకాశము అవిశేషరూపమైనది. అట్టిశబ్దముచే తన్మాత్రమని చెప్పఁబడుచున్నది. ఇటుల సూక్ష్మవాయువు సూక్ష్మతేజస్సు సూక్ష్మజలము సూక్ష్మపృథివి’ అనిచెప్పిపెట్టిరి. కాగా మూడువిధములైన యహంకారములలోను సాత్త్వికాహంకారమునుండి పదునొకండింద్రియములును, తామసాహంకారమునుండి భూతతన్మాత్రములు నుత్పన్నమౌ క్రమము చెప్పబడినది.

౭౯. ఇక రాజసాహంకారముయొక్క కార్యము చెప్పబడును. (మిగిలినరెండహంకారములును) అని మొదలుపెట్టి.

30. సాత్త్వికాహఙ్కారమ్ శబ్దతన్మాత్రాదిపఞ్చకత్తైయుమ్ మఱ్ఱైవేస హకారియాయ్క్కొణ్డు శ్రోత్రాదిజ్ఞానేన్ద్రియఙ్గళైన్దైయుమ్ సృష్టిక్కుమ్, తత్సహకృతమాయ్క్కొణ్డు వాగాదికర్మేన్ద్రియఙ్గళైన్దైయుమ్ సృష్టిక్కుమ్. ఇవఱ్ఱైయొఴియత్తానే మనస్సై సృష్టిక్కుమెన్ఱుమ్ శొల్లువర్కళ్.

అతావతు - సాత్త్వికతామసాహఙ్కారఙ్గళిరణ్డుమ్ స్వకార్యఙ్గళై యుత్పాదిక్కుమ్బోతు బీజత్తినుడైయవఙ్కురత్తుక్కు జలమ్బోలవుమ్, అగ్నియినుడైయ జ్వలనత్తుక్కు వాయుపోలవుమ్, రాజసాహఙ్కారమ్ సహకారియాయిరుక్కుమెన్ఱగై. ఇతుసహకరిక్కైయావతు - ౧ 'రజఃప్రవర్తకంతత్ర' ఎన్గిఱపడియే, ఇవఱ్ఱిలిన్ద్రియహేతువాన సత్త్వాంశత్తుక్కుమ్, భూతహేతువానతమోంశత్తుక్కుమ్, చలస్వభావమానరజస్సు, ప్రేరకమాయ్క్కొణ్డు ప్రవర్తిప్పిక్కై.

30. ఇప్పడిసాత్త్విక తామసాహఙ్కారఙ్గళుక్కు సాధారణసహకారియై యరుళిచ్చెయ్తార్కీళ్; అనన్తరమ్, సాత్త్వికాహఙ్కారత్తుక్కు అసాధారణమాయిరుప్పన శిలసహకారివిశేషఙ్గళై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (సాత్త్వికాహఙ్కారమ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

అతావతు - సాత్త్వికాహఙ్కారమిన్ద్రియఙ్గళైస్సృష్టిక్కుమళవిల్, ఇవఱ్ఱినుడైయవిషయప్రతినియమత్తుక్కాక శబ్దతన్మాత్రత్తై సహకారియాకక్కొణ్డు శ్రోత్రత్తైయుమ్, స్పర్శతన్మాత్రత్తైసహకారియాకక్కొణ్డుత్వగిన్ద్రియత్తైయుమ్, రూపతన్మాత్రత్తై సహకారియాకక్కొణ్డు చక్షు

30. సాత్త్వికాహంకారము శబ్దతన్మాత్రాదులైదింటెని వరుసగ సహకారిగఁగొని శ్రోత్రాదిజ్ఞానేంద్రియములైదింటెని సృజించును, వానిచే సహకరింపబడినదియగుచు వాగాది కర్మేంద్రియములైదింటెని సృజించును. వీనివిడచి తానే మనస్సును సృజించుననియును చెప్పుదురు.

అనగా - సాత్త్విక తామసాహంకారములురెండును స్వకార్యములను పుట్టించునపుడు గింజయొక్క మొలకకు నీరువలెను అగ్నియొక్క మంటకు గాలింబోలియు రాజసాహంకారను సహకారియై యుండుననుట. ఇదిసహాయపడుట యనగా- ౧ 'అచ్చట రజస్సు ప్రవర్తింపఁజేయునది' అనుచొప్పునవీనిలో నింద్రియహేతువైన సత్త్వాంశమునకును భూతహేతువైనతమోంశమునకును, చంచలస్వభావమైన రజస్సు ప్రేరకమగుచు ప్రవర్తింపఁజేయుట.

30. ఇట్లు సాత్త్విక తామసాహంకారములకు సాధారణసహకారిని సెలవిచ్చిరిక్రింద. ఇఁక సాత్త్వికాహంకారమునకు అసాధారణమైయుండుకొన్ని సహకారివిశేషములను ఆనతిచ్చుచున్నారు, (సాత్త్వికాహంకారము) అని మొదలుపెట్టి.

అనగా-సాత్త్వికాహంకార మింద్రియములను సృజించునపుడు వీనియొక్క విషయసంబంధనియమమునకుగాను, శబ్దతన్మాత్రము సహకారిగఁగొని శ్రోత్రమును, స్పర్శతన్మాత్రమును సహకారిగఁగొని త్వగింద్రియమును, రూపతన్మాత్రము సహకారిగఁగొని చక్షుస్సును, రసతన్మాత్రమును

స్సైయుమ్, రసతన్మాత్రత్తై సహకారియాకక్కొణ్డు జిహ్వైయైయుమ్, గన్ధతన్మాత్రత్తైసహకారియాకక్కొణ్డుఘ్రాణేన్ద్రియత్తైయుమ్, సృష్టిత్తుమ్; ఇప్పడి శబ్దతన్మాత్రాదిపఞ్చకత్తైయు మడైవే సహకారియాకక్కొణ్డు శ్రోత్రాదిజ్ఞానేన్ద్రియఙ్గళైన్దైయుమ్ సృష్టిత్తవనన్తరమ్, శ్రోత్రగ్రాహ్యమానశబ్దవిషయమాయుమ్, త్వగిన్ద్రియగ్రాహ్యమానస్పర్శవిషయమాయుమ్, చక్షుర్గ్రాహ్యమానరూపత్తిల్ ప్రవృత్తిహేతువాయుమ్, రసనావిషయ రసాశ్రయమానజలత్తినుడైయ నిస్సరణహేతువాయుమ్, ఘ్రాణవిషయ గన్ధాశ్రయ పృథివ్యంశమాన అన్నాదికళిల్ బుజీషోత్సర్జనహేతువాయుమ్, ఇప్పడి జ్ఞానేన్ద్రియపఞ్చకశేషమాయ్క్కొణ్డు శబ్దాదిపఞ్చకత్తైయు మొట్టియిరుక్కుమ్. కర్మేన్ద్రియపఞ్చకత్తై సృష్టిక్కుమళవిల్ శ్రోత్రసహకృతమాయ్క్కొణ్డు వాక్కైయుమ్, త్వక్సహకృతమాయ్క్కొణ్డుపాణియైయుమ్, చక్షుస్సహకృతమాయ్క్కొణ్డు పాదత్తైయుమ్, జిహ్వాసహకృతమాయ్క్కొణ్డు వుపస్థత్తైయుమ్, ఘ్రాణసహకృతమాయ్క్కొణ్డుపాయువైయుమ్, సృష్టిత్తుజ్ఞానేన్ద్రియఙ్గళుక్కుమ్కర్మేన్ద్రియఙ్గళుక్కుమ్సహకారియాయ్ ఉభయాత్మకమానమనస్సైసహకారి నిరపేక్షమాకత్తానేసృష్టిక్కుమెన్ఱుతత్త్వవిత్తుక్కళ్ శొల్లువర్కళెన్గై. ఇతు తన్నై శ్రీవిష్ణుపురాణవ్యాఖ్యానత్తిలే [౧] 'అయమేవేన్ద్రియసృష్టిక్రమః వైకారికాహఙ్కారాత్ క్రమేణ శబ్దాదిపఞ్చకసహాయాత్ క్రమేణశ్రోత్రాదిజ్ఞానేన్ద్రియ పఞ్చకసృష్టిః, తస్మాదేవ తత్సహాయా ద్వాగాదికర్మేన్ద్రియపఞ్చకస్య, అసహాయాత్తు తస్మాన్మనస్సృష్టి రితి' ఎన్ఱు పిళ్ళైయెఙ్గళాఴ్వారు మరుళిచ్చెయ్తార్.

సహకారిగఁగొని జిహ్వను, గంధతన్మాత్రను సహకారిగఁగొని ఘ్రాణేంద్రియమును, సృజించియును; ఇట్లు శబ్దతన్మాత్రాదులైదింటిని వరుసగ సహకారిగఁగొని శ్రోత్రాది జ్ఞానేంద్రియములైదింటిని సృజించినతరువాత, శ్రోత్రము చే గ్రహింపతగినశబ్ద విషయమైయ్యును, త్వగింద్రయముచే గ్రహింపఁదగిన స్పర్శవిషయమైయ్యును, చక్షుస్సుచే గ్రహింపఁదగిన రూపమందు ప్రవృత్తిహేతువైయ్యును, రసనకువిషయమైన రసమునకాశ్రయమైన జలమునకు నిస్సరణ [వెళ్లగక్కుటకు] హేతువైయ్యును, ఘ్రాణమునకువిషయమైన గంధమునకాశ్రయమైనపృథివికిఅంశమైన అన్నాదులలోని పిప్పిని పైకివిడుచుటకు హేతవైయ్యును, ఇట్లుజ్ఞానేంద్రియములైదింటికిని శేషమగుచు శబ్దాదిపంచకమునుసంబంధించియుండు కర్మేంద్రియములైదింటిని సృజించునపుడు శ్రోత్రముతోఁ గూడుకొనివాక్కును, త్వక్కుతోఁగూడుకొనిపాణిని, చక్షుస్సుతోఁగూడుకొని పాదమును, జిహ్వతోఁ గూడుకొనియుపస్థను, ఘ్రాణముతోఁ గూడుకొనిపాయువును, సృజించిజ్ఞానేంద్రియములకును కర్మేంద్రియములకును సహకారియై ఉభయ స్వరూపమైనమనస్సును సహకారియపేక్షలేకనే సృజించుననితత్త్వవేత్తలు చెప్పుదురనుట. దీనిని శ్రీవిష్ణుపురాణవ్యాఖ్యానమందు [౧] 'ఇదియెయింద్రియములయొక్క సృష్టిక్రమము. వైకారికాహంకారమునుండి క్రమముగశబ్దాదులైదింటిని సహాయమువలన వరుసగా శ్రోత్రము మొదలైన జ్ఞానేంద్రియములైదింటియొక్క సృష్టి, అవి సహాయముగాఁగలదాని నుండెవాక్కు మొదలైన కర్మేంద్రియములైదింటియొక్క (సృష్టి), అసహాయమగుదానినుండె మనస్సుయొక్క సృష్టియని' అని శ్రీవిష్ణుచిత్తార్యులానతిచ్చినారు.

3౧. శిలర్, ఇన్ద్రియఙ్గళిలే శిలవఱ్ఱై భూతకార్యమెన్ఱార్కళ్.

3౨. అతు శాస్త్రవిరుద్ధమ్.

33. భూతఙ్గళాప్యాయకఙ్గళిత్తనై.

---

3౧. అనన్తరమ్, ఇప్పడిత్తామరుళిచ్చెయ్త విన్ద్రియోత్పత్తి క్రమత్తుక్కు విరోధపక్షత్తై నిరసిక్కైక్కాక అత్తై యుత్క్షేపిక్కిఱార్. (శిలర్ ఇన్ద్రియఙ్గళిలే శిలవఱ్ఱై భూతకార్య మెన్ఱార్కళ్) ఎన్ఱు.

అవర్కళాకిఱార్-ఘ్రాణాదికళాన విన్ద్రియఙ్గళై పృథివ్యాదిభూతకార్యమాకవే కొళ్ళుమ్ నైయాయికాదికళ్. అవర్కళ్ తాఙ్ ఆనుమానికరాకైయాలే, అనుమానత్తాలే యిన్ద అర్థత్తై సాధిప్పతు.

3౨. అత్తైకాలాత్యయాపదేశత్తాలే దూషిక్కిఱార్. (అతుశాస్త్రవిరుద్ధమ్) ఎన్ఱు.

అతావతు - ఇన్ద్రియఙ్గళైభూతకార్యమెన్ఱు శొల్లుమతు, ఇవఱ్ఱై ఆహఙ్కారికఙ్గళాక చ్చొల్లుకిఱ ఇతిహాసపురాణాదికళుక్కు విరుద్ధమెన్గై.

33. అతువెఙ్ మోక్షధర్మత్తిలే "శబ్దశ్శ్రోత్రం తథాఖాదిత్రయ మాకాశసంభవమ్। వాయోస్స్పర్శంతథా చేష్టాత్వక్చైవత్రితయంస్మృతమ్॥ రూపంచక్షు స్తథావ్యక్తి స్త్రితయంతైజఉచ్యతే। రసఃక్లేదశ్చ జిహ్వాచ త్రయోజలగుణాస్స్మృతాః॥ ఘ్రాణంఘ్రేయం శరీరఞ్చ తేతు భూమిగుణాస్స్మృతాః" ఎన్ఱు శొల్లుకైయాలే, ఇతిహాసాదికళ్ తన్నిలేయుమ్ ఇన్ద్రియఙ్గళుక్కు భౌతికత్వమ్ శొల్లప్పడుకైయాల్ భూతఙ్గళవఱ్ఱుక్కు క్కారణమాక వేణుమో యెన్న. (భూతఙ్గళాప్యాయకఙ్గళిత్తనై) ఎన్గిఱార్.

---

3౧. కొందరు, ఇంద్రియములలో కొన్నిటిని భూతకార్యమనినారు.

3౨. అది శాస్త్రవిరుద్ధము.

33. భూతము లాప్యాయకము లింతియ.

---

3౧. ఇఁక ఇట్లు తామానతిచ్చినఇంద్రియముల పుట్టుక వరుసకు విరోధియగుపక్షమును నిరసించుటకై దానినెత్తుచున్నారు.(కొందరింద్రియములలో కొన్నిటినిభూతకార్యమనినారు) అని.

వారలు ఘ్రాణాదులైన యింద్రియములను పృథివి మొదలగు భూతకార్యముగఁ గొను నైయాయికాదులు. వారలు ఆనుమానికులగుటచే, అనుమానము చేత నేఁగదా అర్థమును సాధించునది.

3౨. దానిని కాలాత్యయాపదేశము(బాధము=vain argument) చే దూషించుచున్నారు. (అది శాస్త్రవిరుద్ధము) అని.

అనగా—ఇంద్రియములను భూతకార్యములని చెప్పునది వీనిని అహంకారకార్యములుగ జెప్పుచున్న ఇతిహాసపురాణాదులకు విరుద్ధమనుట.

33. అదియేమి మోక్షధర్మములో "శబ్దము, శ్రోత్రము, అట్లేస్థూలాకాశము మొదలైనది, ఈమూడును ఆకాశమువలన పుట్టినవి. స్పర్శము, చేష్ట, త్వక్కు ననుమూడును వాయువువలన పుట్టినవి. రూపము, చక్షుస్సు, వ్యక్తియుననుమూడును తేజస్సంబంధముగలదిగఁ జెప్పఁబడుచున్నది. రసము, తడి, జిహ్వయుననుమూడును జలగుణముగ స్మరింపబడుచున్నవి. ఘ్రాణము, వాసనచూడఁతగినది, శరీరముననుమూడును భూమిగుణములుగస్మరింపఁబడుచున్నవి" అనిచెప్పటచే ఇతిహాసాదులలోను నింద్రియములకు భూతములవలన పుట్టుకచెప్పఁబడుటచే భూతములు వీనికి కారణముకావలెనే యన (భూతములాప్యాయకము లింతియ) అనుచున్నారు.

అతావతు :- ఇతిహాసాదికళిలిన్ద్రియఙ్గళుక్కు చ్చొన్న భౌతికత్వమ్ భూతఙ్గళాలుణ్డాన ఆప్యాయనమాత్రత్తైప్పత్తినవాకైయాలే, ఇన్ద్రియఙ్గళుక్కు భూతఙ్గళాప్యాయకఙ్గళిత్తనై; కారణఙ్గళ న్రెన్గై. ఆప్యాయకత్వమావతు-పోషకత్వమ్. ఇన్నుమహఙ్కారత్తై ఇన్ద్రియఙ్గళుక్కు నిమిత్తకారణమాకవుమ్, భూతఙ్గళైఇవత్తుక్కు పాదానకారణమాకవుమ్ శొల్లుకిఱతొరుదృష్టిమతముణ్డిఱే. [౧]‘‘అహఙ్కారస్యేన్ద్రియాణి ప్రతి నిమిత్తత్వ మేవ, భూతానా మేవోపాదానత్వమ్. ‘అన్నమయంహి సౌమ్యమనః ఆపోమయః ప్రాణ స్తేజోమయీవాక్’ ఇతిశ్రుతేరితి కేచిదాహుః, తదయుక్తం అహఙ్కారస్యైవోపాదానత్వేపి భూతానామాప్యాయకత్వేపి తథా నిర్దేశోపపత్తేః’ ఎన్ఱు పిళ్ళైయెఙ్గళాళ్వారెడుత్తు కణ్డిత్తతు. అతువుమ్ (ఇన్ద్రియఙ్గళిలే శిలవత్తై) ఎన్ఱుతుడఙ్గియివరరుళిచ్చెయ్తక్రమత్తాలే, ప్రతిక్షిప్తమ్. అప్పొళుతైక్కు (అతుశాస్త్రవిరుద్ధమ్) ఎన్నతు- [౨]‘‘ఏకాదశంమనశ్చాత్ర దేవా వైకారికాః స్మృతాః’’ ఇత్యాదికళాలే యివత్తై సాత్వికాహఙ్కారకార్యమాక వేశొల్లుకిఱ పురాణాదికళుక్కు విరుద్ధమెన్గై. పురాణాదికళై ప్పత్తిల్ [3]‘‘అన్నమయంహి సౌమ్యమనః’’ ఇత్యాదిశ్రుతిక్కు ప్రాబల్యముణ్డాయాకిలుమ్ [౪]‘‘ఇతిహాసపురాణాభ్యాం వేదం సముపబృంహయేత్’’ ఎన్గైయాలే ఉపబృంహణానుకూలమాక అతుక్కర్థఙ్గొళ్ళవేణుమెన్ఱుకరుత్తు. ఆనాల్ ఉపబృంహణఙ్గళ్ తన్నిలేయుమ్ భౌతికత్వఙ్గొల్లుకైయాలే ఇవత్తుక్కు భూతఙ్గళ్ కారణమాయ్తోత్తుకిఱతెన్న (భూతఙ్గళాప్యాయకఙ్గళిత్తనై) ఎన్ఱునిర్వాహమ్. ఘ్రాణాదికళాన విన్ద్రియఙ్గళుక్కు పృథివ్యాదిభూతఙ్గళాలుణ్డానవాప్యాయనమ్

అనగా-ఇతిహాసాదులయం దింద్రియములకు చెప్పిన భౌతికత్వము భూతముల వలనకల్గిన ఆప్యాయనమాత్రమును పట్టియగుటచేఇంద్రియములకు భూతములాప్యాయకములింతియ; కారణములు కావనుట. ఆప్యాయకములగుటయనగా-పోషకములగుట. మఱియు నహంకారమును ఇంద్రియములకు నిమిత్తకారణమునుగాను, భూతములను వీని కుపాదానకారణమునుగాను చెప్పెడిదొక కుదృష్టిమతము కలదుగదా. [౧]‘‘అహంకారమునకింద్రియములనుగూర్చి నిమిత్తకారణమగుటయె, భూతములకే యుపాదానకారణమగుట ‘ఓ సౌమ్యుడా! మనస్సు అన్నమయము, ప్రాణము జలమయము, వాక్కు తేజోమయమైనది;’ అని శ్రుతివలనని కొందరు సెప్పుదురు, అదితగదు. అహంకారమెయుపాదానమైనను భూతములేయాప్యాయకములైనట్లు చెప్పతగును గనుక’ అని శ్రీవిష్ణుచిత్తార్యులు ఉగ్గడించి ఖండించినది. అదియును, (ఇంద్రియములలో కొన్నింటిని) అని మొదలుపెట్టి వీరుఆనతిచ్చినక్రమముచే నిరసింపఁబడినది–అప్పటికి (అదిశాస్త్రవిరుద్ధము) అనినది [౨]‘‘ఈయంశమందు పదునొకండవదియగు మనస్సును ఇంద్రియములును వైకారికములని చెప్పఁబడినవి’’ అనునీ మొదలగువాని చేవీనిని సాత్వికాహంకారకార్యముగనే చెప్పెడిపురాణాదులకువిరుద్ధమనుట. పురాణాదులకంటే [3]‘‘ఓ సౌమ్యుడా మనస్సు అన్నమయము’’ అనునీశ్రుతికిప్రాబల్యమున్నదేయైనను [౪]‘‘ఇతిహాసపురాణములచే వేదమును విశదీకరించునది’’ అనుటచే విశదీకరణమునకు అనుకూలముగ దానికర్థమునుస్వీకరించవలెనని తాత్పర్యము. అయితే విశదీకరణము (లైనపురాణాదు) లలోకూడ భూతములవలనకలుగుట చెప్పుటచేవీనికిభూతములు కారణమైగదా తోచుచున్నవియన (భూతములాప్యాయకము లింతియు) అనినిర్వాహము. ఘ్రాణాదులైన యింద్రియములకు పృథివ్యాదిభూతములచేకల్గిన ఆప్యాయనము శ్రుతిస్మృతులలో ప్రసిద్ధము. ఇదియె సుబాలోపనిష

౩౮. ఇవై కూడినాలల్లతు కార్యకరమల్లామైయాలే,

శ్రుతిస్మృతికళిలేప్రసిద్ధమ్. ఇతుతాన్ సుబాలోపనిష ద్వ్యాఖ్యానత్తిలే 'ఘ్రాణాదీనా మిన్ద్రియాణాంహి పృథివ్యాదిభూతై రాప్యాయనం శ్రుతిస్మృతిషు ప్రసిద్ధమ్ [౧]''అన్నమయంహి సౌమ్యమనః ఆపోమయః ప్రాణ స్తేజోమయీవాక్'' [౨] 'శ్రోత్రంనభోఘ్రాణము క్తం పృథివ్యాః' ఇత్యారభ్య [౩] 'వాయ్వాత్మకం స్పర్శనమామనన్తి నభోశ్రోత్రంచతన్మయమ్' ఇత్యాదిషు' ఎన్ఱు శ్రుతప్రకాశికాకారరాలేఅభిహితమాయిఱ్ఱు. ఇప్పడిఇన్ద్రియఙ్గళుక్కు భూతఙ్గళైప్పోతు మాప్యాయకఙ్గళాయిరుక్కు మెన్నుమిడమ్ మోక్షధర్మత్తిలే భృగుభరద్వాజసంవాదత్తిలే [౪]''ఆప్యాయన్తే చ తే నిత్యంధాతవస్తైస్తుపఞ్చభిః'' ఎన్ఱుసువ్యక్తమాక చ్చొల్లప్పట్టతు. ఆకైయాల్ భూతఙ్గళిన్ద్రియఙ్గళుక్కు ఆప్యాయకఙ్గళిత్తనై, కారణఙ్గళన్నెన్ఱతాయిఱ్ఱు.

౩౮. ఆక, ఇప్పడిమహదాదిపదార్థఙ్గళినుడైయ వుత్పత్తిక్రమమరుళిచ్చెయ్తా రాయ్నిన్ఱార్ కీళ్; ఇవఱ్ఱైక్కొణ్డు ఈశ్వరనణ్డసృష్ట్యాదికళై ప్పణ్ణుమ్బడియైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ మేల్. (ఇవై కూడినాలల్లతుకార్యకరమల్లా మైయాలే) ఎన్ఱు.

అతావతు- [౫]''నానావీర్యాః పృథగ్భూతా స్తత స్తేసంహతింవినా। నాశక్నువన్ప్రజాస్స్రష్టుమసమాగమ్యకృత్స్నశః'' ఎన్గిఱపడియే, శాన్తత్వ ఘోరత్వ మూఢత్వఙ్గళాలే నానాశక్తియుక్తఙ్గళాయ్ పృథగ్భూతఙ్గళాయిరుక్కిఱ అవిమ్మహదాదిపదార్థఙ్గళ్ పరస్పరసఙ్గతమానాలల్లతు అణ్డ

---

౩౮. ఇవి కూడినంగాని కార్యకరములుకానందున,

ద్వ్యాఖ్యానమందు 'ఘ్రాణాదులైన యింద్రియములకు పృథివ్యాదిభూతములచే నాప్యాయనము శ్రుతిస్మృతులయందు ప్రసిద్ధము. [౧]''ఓ సౌమ్యుడా మనస్సు అన్నమయము, ప్రాణము జలమయము, వాక్కు తేజోమయమైనది'' [౨] 'శ్రోత్రము ఆకాశమువలనను, ఘ్రాణము పృథివివలనను, చెప్పబడినది.' అని యారంభించి [౩]''స్పర్శమును వాయ్వాత్మకముగఁ జెప్పుచున్నారు. శ్రోత్రము ఆకాశము కాబట్టి నభోమయముగఁ జెప్పుచున్నారు.'' అనునీమొదలైనవానియందు,' అని శ్రుతప్రకాశికాకారులచేఁ జెప్పఁబడినదియయ్యెను. ఇట్లు ఇంద్రియములకు భూతము లెప్పుడును ఆప్యాయకములైయుండు ననునంశము మోక్షధర్మమున భృగుభరద్వాజసంవాదమందు [౪]''ఆ ఐదింటిచేతను ఆధాతువు లెల్లప్పుడును ఆప్యాయనము చేయఁబడుచున్నవి'' అని స్పష్టముగఁ జెప్పఁబడినది. కావున భూతములింద్రియములకు ఆప్యాయకము లింతియ; కారణములు కావు అనుటయయ్యెను.

౩౮. కాగా, నిట్లు మహదాదిపదార్థములయొక్క యుత్పత్తిక్రమమును సెలవిచ్చినవారైరి క్రింద. వీనినిగొని ఈశ్వరుడు అండసృష్ట్యాదులను చేయు విధమును సెలవిచ్చుచున్నారుమీద. (ఇవికూడినంగాని కార్యకరములుకానందున) అని.

అనగా [౫]''ఆ మహదాదులు వేరువేరుగ ననేకవిధములైన శక్తులుగలవి. కావుననవి డగ్గరక (ఏకీభవింపక) ప్రజలను సృజింపనుసమర్థములు కావు'' అనుచొప్పున శాంతత్వ ఘోరత్వ మూఢత్వములచే నానాశక్తియుక్తములై పృథగ్భూతములై యున్న ఈమహదాది పదార్థములు అన్యోన్య

మణ్ణైయుమ్ మణలైయుమ్ నీరైయుమ్ శేర్త్తోరుద్రవ్యమాక్కి-
చ్చువరిడువారై ప్పోలే, ఈశ్వరనివర్ఱైయెల్లామ్ తన్నిలే శేర్త్తో
రణ్డమాక్కి,

రూపమాన కార్యత్తై యుత్పాదిక్కమాట్టామైయాలేయెన్ఱై. (మణ్ణైయుమ్ మణలైయుమ్ నీరైయుమ్ శేర్త్తోరుద్రవ్యమాక్కిచ్చువరిడువారైప్పోలే) అతావతు - పృథగ్వీర్యఙ్గళాయ్ పృథక్స్థితఙ్గళా యిరుక్కిఱ మృత్సికతాసలిలఙ్గళై అన్యోన్యమ్ శేర్త్తు తత్సముదాయాత్మకమానతోరుద్రవ్యమాక్కి భిత్తిరూపమాన తోరుకార్యత్తై నిర్మిప్పారై ప్పోలేయెన్ఱై. (ఈశ్వరనివర్ఱైయెల్లాన్దన్నిలే శేర్త్తోరణ్డమాక్కి.) అతావతు-జగత్స్రష్టా వానవీశ్వరన్, [1]"సమేత్యాన్యోన్యసంయోగం పరస్పరసమాశ్రయాః । ఏకసంఘాతలక్ష్యాశ్చ సంప్రాప్యైక్యమశేషతః ॥ మహదాదయో విశేషాన్తాహ్యణ్డముత్పాదయన్తితే" ఎన్గిఱపడియే ఇవర్ఱైయెల్లామన్యోన్యమ్ సఙ్గతమాక్కి యివర్ఱాలే అణ్డసృష్టి యైప్పణ్ణియెన్ఱై. ఇవ్వణ్డత్తుక్కుళ్ళే మహదాదికార్యఙ్గళై యుడైయకాణ్గైయాలే మహదాదిపదార్థఙ్గళెల్లావర్ఱైయుమ్ శేర్త్తుఅణ్డసృష్టియైప్పణ్ణినానెన్నుమిడమ్ సువ్యక్తమ్. ఆకైయాలే—[2]"భూతేభ్యోణ్డంమహాబుద్ధే బృహత్తదుదకేశయమ్" ఎన్ఱు భూతఙ్గళిలినిన్ఱుమ్ అణ్డముత్పన్నమామ్, అతుఉదకత్తిలేకిడక్కు మెన్ఱు శొన్నతు ఉపలక్షణమ్. [3]"అపఏవససర్జాదౌ తాసువీర్యమపాసృజత్ । తదణ్డమభవద్ధైమం సహస్రాంశుసమప్రభమ్" ఎన్ఱు అప్పుక్కళిల్నిన్ఱుమ్ అణ్డముత్పన్నమామెన్ఱుమనుభగవాన్ శొన్నతుముపలక్షణమ్. అతావతు-పూర్వభూతాంశఙ్గళోడే

మంటిని ఇసుకను నీటిని చేర్చి యొకద్రవ్యము చేసి గోడపెట్టు
వారివలె, ఈశ్వరుడు ఇవియన్నియు పరస్పరము చేర్చి యొక
యండము చేసి,

ముకూడినంగాని అండరూపమైన కార్యమును చేయలేనందున అనుట. (మంటిని, ఇసుకను, నీటిని, చేర్చియొకద్రవ్యము చేసి గోడపెట్టువారివలె) అనగా- వేఱువేఱు శక్తులుకలవై వేఱువేఱుగానున్నవై యుండు మన్ను, ఇసుక, నీరు, ననువానిని పరస్పరము చేర్చి వానిసమూహమైనయొకద్రవ్యమును చేసి గోడయను నాకారముగల యొకకార్యమును నిర్మించువారివలెననుట. (ఈశ్వరుడు ఇవియన్నియు పరస్పరము చేర్చియొక యండము చేసి) అనగా-జగత్తును సృజించెడియీశ్వరుండు[1]"ఒండొంటిని ఆశ్రయించినవై పరస్పరసంయోగమునొంది ఒక్కసంఘాతముగఁజూడబడుచున్నవై నిశ్శేషముగ నైక్యమును పొంది మహత్తుమొదలగువిశేషమువరకునుండెడి అవి అండమును పుట్టించుచున్నవి" అనుచొప్పున వీనినన్నిటిని పరస్పరము కలిపివీనిచే నండసృష్టిని చేసియనుట. ఈయండములో మహదాది కార్యములన్నిటిని చూచుటచే మహదాదిపదార్థములన్నిటిని చేర్చి అండసృష్టిని చేసినాడనునంశము స్పష్టము. కావున—[2]"ఓగొప్పబుద్ధిగలవాఁడా! భూతములవలన గొప్పదియగునండము పుట్టును, అదిజలమందుండును" అనిభూతములనుండి అండము పుట్టును, అదియుదకమందుండును అని చెప్పినది యుపలక్షణము. [3]"ప్రథమముననుదకములను సృజించెను. ఆజలమందువీర్యమును (అండమునుకలుగఁజేయుశక్తిని) సృష్టించెను. అదిసూర్యకాంతితో సమానమైనకాంతిగలస్వర్ణమయమైన బ్రహ్మాండమయ్యెను" అనిజలమునుండి అండము పుట్టునని మనుభగవంతుడు చెప్పినదియు నుపలక్షణము. అనగా పూర్వభూతాంశములతో కలిసినది

అతుక్కుళ్ళే చతుర్ముఖనై స్సృష్టిత్తరుళుమ్.

౩౫. అణ్డత్తైయుమ్ అణ్డకారణఙ్గళైయుమ్ తానేయుణ్డాక్కుమ్;

సంసృష్టముమాయ్ పృథివియుమ్ తనక్కుళ్ళే కరైన్దుకిడక్కిఱజలత్తిల్ నిన్ఱు ముత్పన్నమాయ్ అతిలేకిడక్కుమెన్ఱపడి. ఇప్పడిఅణ్డసృష్టియైప్పణ్ణుమ్పడియై యరుళిచ్చెయ్‌తు, అనన్తరమ్ ఇన్దబాహ్యమానభూతఙ్గళ్ ఆన్తరమానవాకాశాదిగళాయ్‌పరిణమిత్తపిన్బు అవఱ్ఱైక్కొణ్డు లోకవిభాగఙ్గళైప్పణ్ణుకైక్కాకవుమ్, అన్దలోకఙ్గళిల్ దేవాదిజీవవిభాగఙ్గళైప్పణ్ణుకైక్కాకవు మివ్వణ్డత్తుక్కుళ్ళే బద్ధాత్మసమష్టి భూతనానబ్రహ్మావైస్సృష్టిత్తరుళుమ్పడియై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్. (అతుక్కుళ్ళేచతుర్ముఖనై స్సృష్టిత్తరుళుమ్) ఎన్ఱు. చతుర్ముఖనుక్కు బద్ధాత్మసమష్టిభావమావతు - ఇవ్వణ్డత్తుక్కు వేణ్డుమ్‌కర్మవశ్యచేతనరివన్ శరీరత్తిలే యుణ్డాయ్‌క్కిడక్కై. ఇప్పడి చతుర్ముఖనైస్సృష్టిత్తతు, ఇని మేలుణ్డాన సృష్టియెల్లామ్ సద్వారకమాకనిన్ఱు శెయ్‌వతాక విఱే.

౩౬. అతుతన్నైదర్శిప్పిక్కైక్కాక సమష్టిసృష్టియిలుమ్ వ్యష్టిసృష్టియిలుమ్ సర్వేశ్వరన్ శెయ్యుమ్ క్రమత్తై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ మేల్. (అణ్డత్తైయు మణ్డకారణఙ్గళైయుమ్ తానేయుణ్డాక్కుమ్).

అతావతు- సముదాయకార్యమాన వణ్డత్తైయుమ్, తత్కారణమాన మహదాదిపదార్థఙ్గళైయుమ్ సత్యసఙ్కల్పనానతన్నుడైయ అవ్యవహితసఙ్కల్పత్తాలే యుణ్డాక్కుమెన్ఱపడి. ౧“సోభిధ్యాయశరీరాత్స్వాత్సిసృక్షుర్వివిధాః ప్రజాః। అపఏవససర్జాదౌ తాసు వీర్యమపాసృజత్। తద

అందులో చతుర్ముఖునిసృజియించి అనుగ్రహించును.

౩౫. అండమును అండకారణములను తానేపుట్టించును;

యునైపృథివియును తనలోకరిగియుండిన జలమునుండియుత్పన్నమై దానిలోనుండునని తాత్పర్యము. ఇట్లుఅండసృష్టినిచేయు విధమును సెలవిచ్చి పిదప ఈ బాహ్యమైనభూతములు ఆంతరమైన ఆకాశాదులై పరిణమించినవెనుక వానినికొని లోక విభాగములను చేయుటకుగాను ఆలోకములలోని దేహాదిజీవ విభాగములను చేయుటకును నీయండములోపల బద్ధాత్మసముదాయరూపుడైనబ్రహ్మను సృజించి దయచేయుటను ఆనతిచ్చుచున్నారు. (అందులోచతుర్ముఖుని సృజియించి యనుగ్రహించును) అని. చతుర్ముఖునకు బద్ధాత్మసముదాయరూపమగుట యనగా-నీయండమునకు కావలసినకర్మవశ్యులైన చేతనులు ఈతని శరీరమందుద్భవించియుండుట. ఇట్లు చతుర్ముఖుని సృజించినది ఇకపైని కలిగినసృష్టియంతయు సద్వారకముగనుండి చేయనుగదా.

౩౬. దానిని చూపించుటకుగాను సమష్టిసృష్టియందును వ్యష్టిసృష్టియందును సర్వేశ్వరుడుచేయుక్రమమును ఇంక సెలవిచ్చుచున్నారు. (అండమును అండకారణములను తానేపుట్టించును) అని.

అనగా- సముదాయకార్యమైన అండమును తత్కారణమైన మహదాదిపదార్థములను సత్యసంకల్పుడైన తనయొక్క వ్యవధానములేనిసంకల్పముచే సృజించుననుట. ౧“ఆపరమపురుషుడు ధ్యానముచేసి తనశరీరమునుండి సమస్తమైనప్రజలను సృజింపనిచ్ఛయించినవాడై మొదట జలమును సృజించెను. వానిలోవీర్యమును [సృష్టికరణశక్తిని] ఒసగెను. అది సూర్యునికాంతితో

అణ్డత్తుక్కుట్పట్టవస్తుక్కళై, చేతనర్కన్తర్యామియాయ్నిన్ఱు ణ్డాక్కుమ్.

౩౬. అణ్డఙ్గళ్ తాననేకఙ్గళాయ్,

ణ్డమభవద్ధైమం సహస్రాంశుసమప్రభమ్" ఎన్నక్కడవతిఱే. (అణ్డత్తుక్కుళ్పట్టవస్తుక్కళై చేతనర్కన్తర్యామియాయ్ నిన్ఱుణ్డాక్కుమ్.) అతావతు-చతుర్ముఖాదిచేతనరుడైయ హృదయఙ్గళిలే యిరున్దు, [౧]"సర్వస్యచాహంహృదిసన్నివిష్టో మత్తస్స్మృతిర్జ్ఞానమపోహనంచ" ఎన్ఱు, సఙ్కల్పజ్ఞానాదికళై, జనిప్పిత్తుక్కొణ్డు అణ్డాన్తర్వర్తికళాన సకలపదార్థఙ్గళైయుమ్ సృష్టిక్కుమెన్ఱైగె. [౨]"యత్కిఞ్చిత్సృజ్యతేయేన సత్వజాతేనవైద్విజ। తస్యసృజ్యస్యసంభూతౌ తత్సర్వంవై హరేస్తనుః" ఎన్ఱీశ్వరన్ సకలకర్తృశరీరియాయ్క్కొణ్డు సకలకార్యఙ్గళైయుమ్ సృష్టిక్కుమెన్నక్కడవతిఱే.

౩౬. (ఈశ్వరనివఱ్ఱైయెల్లాన్దన్నిలే శేర్త్తోరణ్డమాక్కి) ఎన్ఱు సర్వేశ్వరన్ మహదాదిపదార్థఙ్గళైచ్చేర్త్తు అణ్డసృష్టిపణ్ణుమెన్నుమివ్వళవిఱే కీళ్అరుళిచ్చెయ్తతు; ఇప్పోతు, అన్ద అణ్డబహుత్వత్తైయుమ్, అవఱ్ఱినుడైయ కట్టళైయిరుక్కుమ్బడియైయుమ్, అవైతాన్ సర్వేశ్వరనుక్కు ఇన్నవినియోగత్తుక్కుఉప్పెన్నుమత్తైయుమ్, అవఱ్ఱినుడైయ పరిణామప్రకారత్తైయుమరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (అణ్డఙ్గళ్ తాన్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి.

(అణ్డఙ్గళ్ తాననేకఙ్గళాయ్) [౩]"అణ్డానాంతుసహస్రాణాం సహస్రాణ్యయుతానిచ।

అండమునకు లోబడినవస్తువులను, చేతనుల కంతర్యామియై యుండి పుట్టించును.

౩౬. అండము లనేకములయి,

సమానమైనకాంతిగల స్వర్ణమయమైన బ్రహ్మాండ మయ్యెను" అనఁదగియున్నదిగదా. (అండమునకు లోబడినవస్తువులను చేతనులకంతర్యామియై యుండిపుట్టించును). అనగా-చతుర్ముఖాదిచేతనులయొక్క హృదయములలోనుండి [౧]"నేను అందరియొక్క హృదయమునందు ఉన్నవాడను నావలన తలంపు జ్ఞానము ఊహాయు" అని సంకల్పజ్ఞానాదులను పుట్టించుకొని అండాంతర్వర్తులైనసమస్తపదార్థములను సృజించుననుట. [౨]"ఏజంతువుచే నేదిసృజింపఁబడుచున్నదో ఆ సృజింపఁబడెడు వస్తువుయొక్క యుత్పత్తియందు కారణమైనయదియంతయు భగవంతుని శరీరము" అని ఈశ్వరుడు సకలకర్తలను శరీరముగగలవాడై సమస్తకార్యములను సృజించుననఁదగియున్నదిగదా.

౩౬. (ఈశ్వరుడు ఇవి యన్నియు చేర్చి యొకయండము చేసి) అని సర్వేశ్వరుడు మహదాది పదార్థములను చేర్చి అండసృష్టినిచేయు ననునింతియేగదా వెనుకనానతిచ్చినది. ఇప్పుడు ఆయండముల బహుత్వమును, వానియొక్క ఏర్పాటున్న విధమును, అవిసర్వేశ్వరునకు ఇష్టవినియోగమున కుపయుక్తమనునంశమును, వానియొక్క పరిణతి ప్రకారమును, ఆనతిచ్చుచున్నారు. (అండములు) అనిప్రారంభించి.

(అండము లనేకములయి) [౩]"అచ్చటను ఇట్టి అండముల లక్షలలక్షలును కోటి యజ్జ

పతినాలులోకఙ్గళోడేకూడి,

ఈదృశానాం తథా తత్ర కోటికోటిశతానిచ॥'' ఎన్నక్కడవతిఱే. (పతినాలులోకఙ్గళోడేకూడి) పతినాలులోకఙ్గళావన - కీఴ్లణ్డకపాలుత్తుక్కు మేల్ ఎణ్బత్తుమూన్ఱు నూఱాయిరత్తైమ్బతినాయిరమ్ యోజనముయర్త్తియుడైత్తాన గర్భోదకత్తిన్మేలే? ''సప్తతిస్తుసహస్రాణాం ద్విజోచ్ఛ్రాయోపి కథ్యతే। దశసాహస్రమేకైకం పాతాళంమునిసత్తమ॥ అతలం వితలంచైవ నితలంచ గభస్తిమత్। మహాంశ్చ సుతలంచాగ్ర్యం పాతాళంచైవ సప్తమమ్'' ఎన్గిఱపడియే ఓరోన్ఱుపతినాలాయిరమ్ యోజనత్తళవు వుయర్త్తియైయుమ్ పరప్పైయుముడైత్తాయ్, దైత్యదానవపన్నగసుపర్ణాదికళ్ వర్తిక్కుమ్ దేశమాయ్, ''శుక్లకృష్ణారుణాః పీతా శ్శర్కరాశ్శైలకాఞ్చనాః। భూమయో యత్ర మైత్రేయ వరప్రాసాదశోభితాః'' ఎన్గిఱపడియే శుక్లఙ్గళాయుమ్, కృష్ణఙ్గళాయుమ్, అరుణఙ్గళాయుమ్, పీతఙ్గళాయుమ్, అవాలుకామయమానశర్కరారూపమాయుమ్, శైలమాయుమ్, పొన్నాయుమిరుక్కిఱ స్థలవిశేషఙ్గళైయుడైయవైయాయ్, విలక్షణమానమాళికైకళాలే యలఙ్కృతమాయ్, స్వర్గాదికళిలుఙ్గాట్టిల్ నిరతిశయభోగ్యమాయ్, అతలమెన్ఱుమ్, వితలమెన్ఱుమ్, నితలమెన్ఱుమ్, గభస్తిమత్తెన్ఱుమ్శొల్లప్పట్టతలాతలమెన్ఱుమ్, మహాతలమెన్ఱుమ్, సుతలమెన్ఱుమ్, పాతాళమెన్ఱుమ్, పేరైయుడైత్తాన అధోలోకఙ్గళేఴుమ్, ఇతుక్కు మేల్ ఎఴుపతినాయిరమ్ యోజనమకలత్తై యుడైత్తాయ్, సప్తద్వీపసాగర పర్వతాది విశిష్టమాయ్, పాదచారికళాన మనుష్యాదికళ్ వర్తిక్కుమ్దేశమాయ్, పద్మాకారమాన భూలోకముమ్, భూలోకత్తుక్కు మేలాదిత్యనుక్కు కీఴ్ నూఱాయిరమ్యోజనత్తళవు వుయర్త్తియైయుడైత్తాయ్, గన్ధర్వాదికళ్ వర్తిక్కుమ్ దేశమాన

పదునాలుగులోకములతోఁ గూడి,

సంఖ్యలును'' అనిచెప్పియున్నదిగదా. (పదునాలుగు లోకములతోఁగూడి) పదునాలుగులోకములనునవి, క్రింది యండకపాలమునకు మీద ఎనుబదిమూఁడులక్షల యేబదివేలయోజనము లౌన్నత్యముగల గర్భోదకముమీద ? ''ఓయి మైత్రేయుఁడా! [పాతాళములయొక్క] ఎత్తు కొలత డెబ్బదివేలుచెప్పబడుచున్నది. ఓమునిశ్రేష్ఠుఁడా! ఒక్కొక్క పాతాళము పదేసివేలు. అతలము, వితలము, నితలము, గభస్తిమత్తు, మహాతలము, సుతలము, కొసదయిన యేడవదయిన పాతాళము'' అనునట్లు ఒక్కొక్కటి పదివేలయోజనము లౌన్నత్యము, వైశాల్యము గలదయి దైత్య దానవ పన్నగ సుపర్ణాదులు నివసించుప్రదేశమయి ''ఓయి మైత్రేయుఁడా! ఎచ్చటను భూములు శుక్లకృష్ణారుణ పీతవర్ణములయి శర్కర శైలము కాంచనము ఇవిగలవియై శ్రేష్ఠములయిన ప్రాసాదములచేత శోభితములయినవియునో'' అనునట్లు శుక్లవర్ణములైయును, కృష్ణవర్ణములైయును, రక్తవర్ణములైయును, పీతవర్ణములైయును, ఇసుకలేనట్టి శర్కరామయమైయును, పర్వతమయమై కాంచనమయమైయునున్న స్థలవిశేషములుకలవయి, విలక్షణములయిన గృహములచే నలంకృతంబయి స్వర్గాదులకంటె నిరతిశయ భోగ్యమయి, అతలమనియు, వితలమనియు, నితలమనియు, గభస్తిమత్తనిచెప్పబడిన తలాతలమనియు, మహాతలమనియు, సుతలమనియు, పాతాళమనియు పేరుగల క్రిందిలోకములేడును ఇందుపై డెబ్బదివేల యోజనములు వైశాల్యముగలదై సప్తద్వీపసాగరపర్వతాది విశిష్టమై పాదచారులైన మనుష్యాదులు నివసించుదేశమై పద్మాకారమైన భూలోకంబును, భూలోకమునకు మీద సూర్యునికి క్రింద లక్షయోజన పరమాణామున నౌన్నత్యముగలదై గంధర్వాదులు వర్తించుదేశమైన భువర్లోకంబును. సూర్యునకు మీద ధ్రువు

ఒన్ఱుక్కొన్ఱు పత్తుమడఙ్గాన ఏఴావరణఙ్గళాలుమ్ శూఴప్పట్టు

భువర్లోకముమ్. ఆదిత్యనుక్కు మేల్ ధ్రువనుక్కు కీఴ్ పతినాలునూఱాయిరమ్ యోజనత్తళవు వుయర్త్తియైయుడైత్తాయ్, సాధికారరాన గ్రహనక్షత్రేన్ద్రాదికళ్ వర్తిక్కుమ్ దేశమాన స్వర్లోకముమ్. ధ్రువనుక్కు మేల్ ఒరుకోటియోజనత్తళవువుయర్త్తియైయుడైత్తాయ్, [1]"వినివృత్తాధికారాస్తు మహర్లోకనివాసినః" ఎన్ఱు నివృత్తాధికారరాయ్, అధికారాపేక్షరాన ఇన్ద్రాదికళ్ వర్తిక్కుమ్ దేశమానమహర్లోకముమ్. అన్దమహర్లోకత్తుక్కు మేలిరణ్డుకోటియోజనత్తళవువుయర్త్తియైయుడైత్తాయ్, బ్రహ్మపుత్రర్కళాన సనకాదిపరమయోగికళ్ వర్తిక్కుమ్ దేశమాన జనర్లోకముమ్. జనర్లోకత్తుక్కు మేల్ ఎట్టుకోటియోజనత్తళవువుయర్త్తియై యుడైత్తాయ్, వైరాజాఖ్యరాన ప్రజాపతికళ్ వర్తిక్కుమ్ దేశమాన తపోలోకముమ్. తపోలోకత్తుక్కు మేల్ నాల్పత్తెట్టుకోటియోజనత్తళవువుయర్త్తియైయుడైత్తాయ్, [2]"తేషామేషాం కేచన బ్రహ్మలోకా రుద్రస్యాన్యే సన్తి తత్రైవ లోకాః। విష్ణోరన్యే సన్తి లోకా విశాలాస్తాంస్తాన్ లోకాం స్తానుపాస్య ప్రజన్తి" ఎన్ఱపడియే బ్రహ్మవిష్ణుశివర్కళుమ్, అవర్కళై యుపాసిత్తు తత్ప్రాప్తిపణ్ణినవర్కళుమ్ వర్తిక్కుమ్ దేశమానసత్యలోకముమ్. ఆక ఊర్ధ్వాధఃకటాహఙ్గళుక్కు నడువు అఱుపతుకోటియోజన మణ్డోచ్ఛ్రియమాయిరుక్కుమ్. ఐమ్బతుకోటియోజనమణ్డోచ్ఛ్రియమెన్బారుముణ్డు; అతిల్, [3]"సూర్యాణ్డగోళయోర్మధ్యే కోట్యస్స్యుః పఞ్చవింశతిః" ఎన్ఱ శుకవచనత్తిన్బడియే సూర్యనుక్కు మేలిరుపత్తఞ్జుకోటియుమ్, కీఴిరుపత్తఞ్జుకోటియుమాయిరుక్కుమ్.

ఇప్పడియిరున్దుళ్ళ చతుర్దశభువనఙ్గళోడేకూడి (ఒన్ఱుక్కొన్ఱుపత్తుమడఙ్గాన ఏఴావరణఙ్గళాలుమ్ శూఴప్పట్టు). అతావతు- కీఴ్చొన్న పతినాలులోకత్తైయుమ్ [4]"ఏతదణ్డకటాహేన

ఒకదానికొకటి పదింతలధికమైన ఏడావరణములచేతను ఆవరించబడి

నకు క్రింద పదునాలుగులక్షలయోజనముల పరిమాణమున ఔన్నత్యమును గలదై సాధికారులైన గ్రహనక్షత్రేంద్రాదులు వర్తించు దేశమైనస్వర్లోకంబును. ధ్రువునకుమీద నొకకోటియోజనపరిమాణమున ఔన్నత్యముగలదై [1]"మహర్లోకనివాసులు నివర్తించబడినఅధికారముగలవారు" అని నివృత్తాధికారులై అధికారాపేక్షులైన ఇంద్రాదులు వర్తించుదేశమైన మహర్లోకంబును. ఆమహర్లోకమునకు మీద రెండుకోట్లయోజనపరిమాణమున ఔన్నత్యముగలదై బ్రహ్మపుత్రులైన సనకాదిపరమయోగులు వర్తించుదేశమైన జనర్లోకంబను. జనర్లోకమునకు మీద ఎనిమిదికోట్లయోజన పరిమాణమున ఔన్నత్యముగలదై వైరాజులనిపేరుగల ప్రజాపతులువర్తించు దేశమైనతపోలోకమున్ను. తపోలోకమునకు మీద నలుబదిఎనిమిదికోట్ల యోజనపరిమాణమున ఔన్నత్యముగల [2]"ఆఈలోకములలోకొన్ని బ్రహ్మలోకములున్న అచ్చట మరికొన్ని రుద్రునిలోకములును కలవు. మరికొన్ని విష్ణువుయొక్క విశాలములైనలోకములు గలవు. ఆయాలోకములను వారి నుపాసించి పొందుచున్నారు." అనునట్లు బ్రహ్మ విష్ణు రుద్రులును వారినుపాసించి వారినిపొందినవారును వర్తించుదేశమైన సత్యలోకంబును. కాగా, ఊర్ధ్వాధఃకటాహములకు (పైక్రిందుపెంకులకు) నడుమను అరువదికోట్ల యోజనములు ఔన్నత్యముకలదు. ఏబదికోట్లయోజనములు ఔన్నత్యము చెప్పువారునుగలరు. అందులో [3]"సూర్యునికిని అండగోళమునకును నడుమ నిరువదియైదుకోట్లు" అను శుకవచనముప్రకారము సూర్యునికి మీదనిరువదియైదుకోట్లును క్రింద నిరువదియైదుకోట్లునయ్యుండును.

ఇట్లున్న చతుర్దశభువనములతోగూడి (ఒకదానికొకటి పదింతలధికమయిన ఏడావరణములచేతనుఆవరించబడి). అనగా- క్రిందచెప్పినపదునాలుగులోకములను [4]"ఇది అండకటాహము.

తిరశ్చోర్ధ్వమధస్తథా । కపిత్థస్యయథాబీజం సర్వతోవైసమావృతమ్’’ ఎన్గిఱపడియే ఉళ్వాయిల్ విళాఙ్గాయై విళావోడెఙ్గుమొక్క ఆవరిక్కుమాపోలే [1]‘‘కోటియోజనమానస్తుకటాహస్సంవ్యవస్థితః’’ ఎన్ను, కోటియోజనమదుప్పమవకాశతయోక్తమానపడియే, అణ్డకటాహమావరిత్తునిఱ్కుమ్ సాణ్డకటాహమానవివ్వణ్డమ్ [2]‘‘దశోత్తరేణపయసా మైత్రేయాణ్డంచతద్వృతమ్’’ ఎన్గిఱపడియే తన్నిల్ పత్తుమడఙ్గుపరన్దిరుక్కిఱ జలతత్త్వత్తాలే ఆవృతమాయిరుక్కుమ్. [3]‘‘పఞ్చాశత్కోటి విస్తారా సేయముర్వీమహామునే । సహైవాణ్డకటాహేన సద్వీపాబ్ధిమహీధరా’’ ఎన్ను, సాణ్డకటాహమాన భూమణ్డలమ్, పఞ్చాశత్కోటి విస్తారమాక చ్చొల్లువారుమ్, [4]‘‘భూమణ్డలంతుశతకోటి విస్తారంసాణ్డకటాహమ్’’ ఎన్ను, వారాహపురాణత్తిలే శొల్లుకైయాలుమ్, ఇప్పడి స్కాన్దపురాణత్తిలే శివరహస్యత్తిలే పరక్కచ్చొల్లుకైయాలుమ్, మేరువై చ్చుఱ్ఱుమ్ పఞ్చాశత్కోటివిస్తారత్తైక్కొణ్డు భూమియైశతకోటి విస్తారమాక చ్చొల్లువారుమాయిరుక్కుమ్. ఇతిలిరణ్డిల్ ఒరుమర్యాదైయై త్తిళమాక్కి అతిల్ పత్తుమడఙ్గు పెరుత్తజలతత్త్వత్తాలే ఆవృతమాయిరుక్కుమెన్నపడి.

అణ్డకటాహత్తై ప్పత్తుమడఙ్గు పెరుత్తజలతత్త్వత్తాలే ఆవృతమెన్బారుముణ్డు. ఇప్పడి దశోత్తరమాయ్క్కొణ్డు జలతత్త్వత్తై తేజస్తత్త్వమావరిక్కుమ్, అప్పడియత్తైవాయుతత్త్వమావరిక్కుమ్, వాయువై ఆకాశమావరిక్కుమ్, ఆకాశత్తైఅహఙ్కారమావరిక్కుమ్, అహఙ్కారత్తై మహత్తత్త్వమావరిక్కుమ్, అన్దమహత్తత్త్వత్తై అవ్యక్తమావరిక్కుమ్, [5]‘‘తదనన్తమసఙ్ఖ్యాతప్రమాణమ్’’ ఎన్ను, అపరిమితప్రమాణమాన అవ్యక్తత్తుక్కు ఆవరణత్వప్రయుక్తమాన దశోత్తరత్వ

(పెంకు) చే అడ్డుగాను మీదుగాను క్రిందుగాను వెలగపండుయొక్క గుజురువలె అంతటను ఆవరింపఁబడినది’’ అనుచొప్పున లోపలనున్న వెలగగుజురును వెలగచిప్ప (పెంకు) అంతట నేకరీతిని ఆవరించునట్లు [1]‘‘అండకటాహము కోటియోజనపరిమాణము గలదై యున్నది’’ అని కోటియోజనము లోఁగొలత అవకాశముగా చెప్పబడినట్లు అండకటాహమావరించి యుండును. అండకటాహముతోఁగూడినయీయండము [2]‘‘ఓమైత్రేయుఁడా! ఆయండంబును పదియంతలజలతత్త్వముచే నావరింపఁబడినది’’ అనుచొప్పున తనకంటెపదిరెట్లు వ్యాపించియున్నజలతత్త్వముచే ఆవరింపఁబడియుండును. [3]‘‘ఓమహామునీ! అండకటాహముతోఁగూడిన యీపృథివి ద్వీప సముద్రపర్వతములతోఁగూడినదై పంచాశత్కోటి విస్తీర్ణము’’ అనియండపుచిప్పతోఁ గూడిన యీ భూమండలము ఏబదికోట్లయోజనములు వైశాల్యముగలదిగా చెప్పువారును, [4]‘‘అండకటాహముతోఁగూడిన భూమండలము శతకోటివిస్తీర్ణము’’అనివారాహపురాణమునందు చెప్పుటచేతను, ఇట్లు స్కాందపురాణమున శివరహస్యమందు విశేషముగ చెప్పుటచేతను, మేరువునుచుట్టి పంచాశత్కోటివిస్తారమును పట్టి భూమిని శతకోటివిస్తీర్ణముగ చెప్పువారు అయి ఉండును. ఈరెంటిలో నొకక్రమమును ఆధారము చేసుకొని దానికంటె పదిరెట్లు పెద్దదైనజలతత్త్వముచే నావృతమైయుండు ననితాత్పర్యము.

అండకటాహముకంటె పదిరెట్లు పెరిగినజలతత్త్వముచే నావరింపఁబడినదనువారును కలరు. ఇట్లు దశోత్తరమగుచు జలతత్త్వమును తేజస్తత్త్వ మావరించును. అట్లు దానిని వాయుతత్త్వ మావరించును. వాయువు నాకాశమావరించును. ఆకాశము నహంకార మావరించును. అహంకారమును మహత్తత్త్వ మావరించును. ఆమహత్తత్త్వమును అవ్యక్త మావరించును. [5]‘‘ఆ అవ్యక్తము అనంతమగుటచే నసంఖ్యాతప్రమాణము’’ అని యపరిమితప్రమాణ

ఈశ్వరనుక్కు క్రీడాకన్దుకస్థానీయఙ్గళాయ్, జలబుద్బుదమ్బో
లే, ఏకకాలత్తిలే సృష్టఙ్గళాయిరుక్కుమ్.

ఙ్గూడుమ్బడియెఙ్గనేయెన్నిల్; ఆయిరత్తిలే పత్తుముణ్డామాపోలే అపరిమితసఙ్ఖ్యైయిలే అతువు ముణ్డాకైయాలేకూడుమ్. [౧]"వారి వహ్న్యనిలాకాశైస్తతో భూతాదినా బహిః। వృతం దశగుణైరణ్డంభూతాదిర్మహతాతథా। అవ్యక్తేనావృతో బ్రహ్మంస్తైస్సర్వైస్సహితో మహాన్। ఏభిరావరణైరణ్డంసప్తభిః ప్రాకృతైర్వృతమ్" ఎన్గిఱపడియే ఇప్పడి దశోత్తరఙ్గళాన సప్తావరణఙ్గళాలుమ్ శూழప్పట్టు (ఈశ్వరనుక్కు క్రీడాకన్దుకస్థానీయఙ్గళాయ్). అతావతు-క్రీడాపరనానబాలనుక్కు క్రీడనకఙ్గళ్ పోలే క్రీడారసానుబుభూషువానవీశ్వరనుక్కు లీలోపకరణఙ్గళాయిరుక్కై. [౨]"హరే విహరసిక్రీడాకన్దుకైరివజన్తుభిః" ఎన్ఱుమ్ [౩]"మోదతేభగవాన్భూతైర్బాలః క్రీడనకైరివ" ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే యీశ్వరనుక్కు విభూతియాక లీలోపకరణమాయిఱేయిరుప్పతు. (జలబుద్బుదమ్బోలే, ఏకకాలత్తిలే సృష్టఙ్గళాయిరుక్కుమ్). అతావతు- ఇవ్వణ్డఙ్గళై ఈశ్వరన్ సృష్టిక్కుమళవిల్, ఓరోరుపడైయాక ఇట్టకమెడుక్కుమాపోలే, క్రమాత్తాలే పరిణమిక్కైయన్ఱియే [౪]"నక్రమేణవివృద్ధంతత్ జలబుద్బుదవత్సమమ్" ఎన్గిఱపడియే నీర్క్కుమిழிపోలే యొరుకాలే ఉత్పన్నఙ్గళామెన్గైయుమ్, అనేకజలబుద్బుదఙ్గళేకకాలత్తిలే యుత్పన్నఙ్గళామాపోలే, [౫]"ఏకకాలేనసృజ్యన్తే" ఎన్గిఱపడియే సకలాణ్డఙ్గళుమేకకాలత్తిలే యుత్పన్నఙ్గళామెన్

ఈశ్వరునకు క్రీడాకందుకస్థానీయములై, జలబుద్బుదమువలె,
ఏకకాలమున సృజింపఁబడినవై యుండును.

మైన యవ్యక్తమునకు ఆవరణత్వప్రయుక్తమైన దశోత్తరత్వము (పదింతలగుట) కూడుటయెట్లనగా:— వేయింట పదియున్నట్టువలె నపరిమితసంఖ్యలో నదియు కలదగుటచే నొప్పును. [౧]"పదిరెట్లైనజలము, వహ్ని, వాయువు, ఆకాశము, వీనిచేతను, దానిపై భూతాదిచేతను, అండమువెలుపల ఆవరింపఁబడినది. భూతాది మహత్తుచే నావరింపఁబడినది. ఓబ్రాహ్మణుడా! సమస్తమైనవానితోఁ గూడుకొన్నమహత్తు అవ్యక్తముచే నావరింపఁబడినది. అండము ప్రాకృతములైన (ప్రకృతివలనవచ్చిన) ఈయేడు ఆవరణములచేత ఆవరింపఁబడినది" అనుచొప్పున నిట్లుపదిరెట్లైన యేడుఆవరణములచేతను చుట్టబడి (ఈశ్వరునకు క్రీడాకందుకస్థానీయమై) అనగా-క్రీడాపరుడైన బాలునకు క్రీడాపరికరములవలె క్రీడారసమునను భవింప నిచ్ఛగలఈశ్వరునకు లీలోపకరణములై యుండుట. [౨]"ఓశ్రీహరీ! క్రీడాకందుకములచేతనువలె జంతువులచేతను విహరింపుచున్నావు" అనియును, [౩]"బాలుఁడు క్రీడోపకరణములచేతనువలె భూతములచేతను భగవంతుఁడు సంతోషింపుచున్నాఁడు" అనియును చెప్పుచున్నచొప్పన ఈశ్వరునకు విభూతియంతయు లీలోపకరణముగా గదా యుండునది. (జలబుద్బుదమువలె యేకకాలమున సృజింపఁబడినవై యుండును). అనగా-ఈయండముల నీశ్వరుఁడు సృజించు సమయమున ఒక్కొక్కసేనగా దండయాత్రయెత్తునట్లు క్రమమునపరిణమించుట కాకుండ [౪]"అది క్రమముచే వృద్ధిపొందినదిగాదు; నీటిబుగ్గలవలె ఒక్కమారుగ (వృద్ధిపొందినది)" అనుచొప్పున నీటిబుగ్గవలె ఒక్కమారే ఉత్పన్నములౌననుటయు, అనేక జలబుద్బుదములేకకాలమందుత్పన్నములగునట్లు [౫]"ఒక్కకాలమున సృజింపఁబడుచున్నవి" అనుచొప్పున సమస్తమైన అండములు నొక్కకా.

32. భూతజ్గళిల్ ఆకాశమవకాశహేతు ; వాయు వహనాదిహేతు ; తేజస్సు పచనాదిహేతు ;

గైయుమ్. ఆక, (అణ్డజ్గళ్ తానేకజ్గళ్) ఎన్నుమిడముమ్ అవైతానెల్లా మొన్ఱుపోలే యిరుక్కుమెన్నుమిడముజ్గోల్లిత్తాయిత్ఱు.

32. భూతపఞ్చకజ్గళుక్కుమ్ తనిత్తనియే వినియోగజ్గళైదర్శిప్పిక్కిఱార్ మేల్. (భూతజ్గళిల్ ఆకాశమవకాశహేతు).

అతావతు-సకలపదార్థజ్గళుక్కుమ్ స్థితిగమనాదికళుక్కు ఇడజ్గొడుత్తుక్కొణ్డిరుక్కై అవితు ఆకాశత్తుక్కు వినియోగమెన్ఱపడి. [1]"అస్య దేహస్యవియతో లాఘవం సౌక్ష్మ్యమేవచ। శబ్దః శ్రోత్రంబలం బ్రహ్మన్ సుషిరత్వం వివిక్తతా" ఎన్ఱితుక్కు అనేకవినియోగజ్గళుణ్డాయిరుక్క ఇతొన్ఱైయు మరుళిచ్చెయ్తతు, ఇతినుడైయ ప్రాధాన్యత్తైప్పఱ్ఱ. ఇతుతాన్ మత్ఱైయవత్ఱుక్కు ముపలక్షణమ్. (వాయువహనాదిహేతు) వహనమ్-వహిక్కై. ఆదిశబ్దత్తాలే- వ్యూహనచేష్టాదికళైచ్చొల్లుకిఱతు. ఇతుతాన్- [2]"వాయోస్స్పర్శేన్ద్రియం చేష్టాం కార్కశ్యం స్పర్శమేవచ। వ్యూహనం వహనం దేహస్స్వీకరోతి సదుత్తమ" ఎన్ఱుశొల్లప్పట్టతిఱే. (తేజస్సుపచనాదిహేతు.) పచనమావతు-పాకమ్బణ్ణుకై. ఆదిశబ్దత్తాలే ఔష్ణ్యప్రకాశాదికళైచ్చొల్లుకిఱతు. ఇతువుమ్, [3]"అగ్నేరౌష్ణ్యం ప్రకాశత్వం రూపేన్ద్రియ మమర్షణమ్। సన్తాపశౌర్యతైక్ష్ణ్యాని వర్ణం పచనశక్తితామ్। అథత్తే సహసాదేహస్స్వాహాసంచద్విజర్షభ" ఎన్ఱు కథితమాయిత్ఱు.

---

32. భూతములలో నాకాశ మవకాశహేతువు; వాయువు వహనాదిహేతువు; తేజస్సు పచనాదిహేతువు;

లమం దుత్పన్నములౌ ననుటయు. కాగా (అండములనేకములు) అనునంశంబును, అవియన్నియు నొక్కటివలెనుండు ననునంశమును చెప్పఁబడిన దయ్యెను.

32. భూతములైదింటికిని ప్రత్యేకముగా వినియోగములను ఇంక చూపించుచున్నారు. (భూతములలో నాకాశ మవకాశహేతువు.)

అనగా- సకలపదార్థములకును స్థితిగమనాదులకు అవకాశమిచ్చుచుండెడి యిది యాకాశమునకు వినియోగము (ప్రయోజనము) అనుట [1]"ఈ దేహమునకు ఆకాశమువలన చులకతనము, సన్నగిలుట, శబ్దము, శ్రోత్రము, బలము, గుల్లబారుట, వివిక్తత, (అవయవవిభాగము)" అని దీనికి అనేకవినియోగము లుండియుండగ దీని నొక్కదానిని సెలవిచ్చినది, దీనియొక్క ముఖ్యతనుపట్టి. ఇదియె మిగిలినవాటికి నుపలక్షణము. (వాయువు వహనాదిహేతువు) వహనమనగా- వహించుట. ఆదిశబ్దముచే వ్యూహనచేష్టాదులను చెప్పుచున్నది. ఇది-[2]"ఓ సత్పురుషులలో శ్రేష్ఠుడైనవాడా! వాయువువలన స్పర్శేంద్రియమును, చేష్టను, కాఠిన్యమును, స్పర్శమును, కూర్చుటను, వహించుటను, దేహము స్వీకరించుచున్నది." అని చెప్పఁబడినదిగదా. (తేజస్సు పచనాదిహేతువు) పచనమనఁగా- పాకముచేయుట. ఆదిపదముచే ఔష్ణ్యప్రకాశాదులను చెప్పుట. ఇదియును [3]"ఓ బ్రాహ్మణశ్రేష్ఠుడా! దేహము అగ్నితేజస్సువలన వేడిని, కాంతిని, రూపమును, ఇంద్రియమును, కోపమును, సంతాపమును, శౌర్యమును, తీక్ష్ణతను, వర్ణమును, పచనశక్తిని సా

జలమ్ సేచనపిణ్డీకరణాదిహేతు ; పృథివి ధారణాదిహేతు
వెన్బర్కళ్.

౩౮. శ్రోత్రాదిజ్ఞానేన్ద్రియఙ్గళైన్దుక్కుమ్ అడైవే శబ్దాదికళైన్దైయుమ్
గ్రహిక్కైయాకిఱ తొழిల్ ;

(జలమ్ సేచనపిణ్డీకరణాదిహేతు). సేచనమావతు-ననైక్కై. పిణ్డీకరణమావతు - తిరట్టుకై. ఆదిశబ్దత్తాలే శైత్యమార్దవాదికళై చ్చొల్లుకిఱతు. ఇతువుమ్- [౧]''అద్భ్యశ్శైత్యం సమాధత్తే స్నిగ్ధత్వం రసనేన్ద్రియమ్। ప్రసాదం మార్దవం పిణ్డీకరణం క్లేదనం చ వై'' ఎన్ఱభిహితమాయిఱ్ఱు. (పృథివి ధారణాదిహేతు వెన్బర్కళ్). ధారణమ్-ధరిక్కై. ఆదిశబ్దత్తాలే మూర్తిమత్వగురుత్వాదికళై చ్చొల్లుకిఱతు. [౨]''భూమేర్గన్ధగుణం ఘ్రాణం గరిమాణఞ్చ ధారణమ్। మూర్తిమత్వం సహిష్ణుత్వం స్వీకరోతి యథాతథమ్'' ఎన్ఱితువుమ్ వ్యాహృతమాయిఱ్ఱు. ఎన్బర్కళెన్ఱతు-తత్త్వవిత్తుక్కళ్ శొల్లువర్కళెన్ఱపడి.

౩౮. ఇని, ఏకాదశేన్ద్రియఙ్గళినుడైయవుమ్ వృత్తిభేదత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ మేల్ (శ్రోత్రాది) ఇత్యాది.

శ్రోత్రత్తుక్కు శబ్దగ్రహణముమ్, త్వగిన్ద్రియత్తుక్కు స్పర్శగ్రహణముమ్, చక్షుస్సుక్కు రూపగ్రహణముమ్, జిహ్వైక్కు రసగ్రహణముమ్, ఘ్రాణత్తుక్కు గన్ధగ్రహణముమ్ తొழిల్. [3]''త్వక్చక్షుర్నాసికా జిహ్వా శ్రోత్రమత్ర తు పఞ్చమమ్। శబ్దాదీనామవాప్త్యర్థం బుద్ధియుక్తాని వై ద్విజ''

జలము సేచనపిండీకరణాదిహేతువు ; పృథివి ధారణాదిహేతు
వందురు.

౩౮. శ్రోత్రాదిజ్ఞానేంద్రియములైదింటికిని వరుసగా శబ్దాదులైదింటిని
గ్రహించుట కార్యము.

హాసమును, శీఘ్రముగా గైకొనును'' అని చెప్పఁబడినది. (జలము, సేచనపిండీకరణాదిహేతువు). సేచనమనఁగా- తడపుట. పిండీకరణమనఁగా- ఉండ చేయుట. ఆదిపదము చే శైత్యమార్దవాదులను చెప్పుట. ఇదియును [౧]''ఉదకములవలన చల్లదనము, నునుపు, రసనేంద్రియము, తేటదనము, మృదుత్వము, ఉండ చేయుట, తడపుట, వీనిని [దేహము] పొందుచున్నది.'' అని చెప్పఁబడినది. (పృథివి ధారణాదిహేతువందురు) ధారణమనఁగా- ధరించుట. ఆదిశబ్దము చే మూర్తిమత్త్వ గురుత్వాదులను చెప్పుచున్నది. [౨]''[దేహము] భూమివలన, గంధగుణము, ఘ్రాణము, గురుత్వము, ధారణము, శరీరమునొందుట, సహనశీలత, వీనినిసరిగాను స్వీకరించుచున్నది.'' అని యిదియును చెప్పబడినది. అనియెదరు అనునది తత్త్వవేత్తలు చెప్పెదరు అని తాత్పర్యము.

౩౮. ఇకను పదునొకం డింద్రియములయొక్కయు వృత్తిభేదమును ఆనతిచ్చుచున్నారు మీద. (శ్రోత్రాది) అని మొదలుపెట్టి.

శ్రోత్రమునకు శబ్దమును గ్రహించుటయును, త్వగింద్రియమునకు స్పర్శమును గ్రహించుటయును, చక్షుస్సునకు రూపమును గ్రహించుటయును, జిహ్వకు రసమును గ్రహించుటయును, ఘ్రాణమునకు గంధమును గ్రహించుటయును కార్యము. [3]''ఓ బ్రాహ్మణుడా! త్వక్కు, చక్షుస్సు,

వాగాదికర్మేన్ద్రియఙ్గళైన్దుక్కుమ్ విసర్గశిల్పగత్యుక్తికళ్ తొ
ఴిల్ ; మనస్సు ఇవై యిత్తనైక్కుమ్ పొతు.

౩౯. ఆకాశాదిభూతఙ్గళుక్కు అడైవే శబ్దాదికళ్ గుణఙ్గళాయిరుక్కుమ్.

ఎన్నక్కడవతిఱే. ఇన్దశ్లోకత్తిలిన్ద్రియఙ్గళై వ్యుత్క్రమమాక వెడుక్కైయాలే యిన్నతుక్కిన్నతు విషయమెన్గిఱనియమమ్ న్యాయఙ్గొణ్డు నిశ్చయిక్కవేణుమ్. జ్ఞానేన్ద్రియఙ్గళుక్కు శబ్దాదికళై గ్రహిక్కై తొఴిలెన్ను మివ్వళవేప్రకాశిప్పతు.

(వాగాది) ఇత్యాది. ఇప్పడి వ్యుత్క్రమమాక వరుళిచ్చెయ్‌తతు, వాక్యస్వారస్యత్తుక్కాక. ఇత్తాల్, వాక్కుక్కు ఉక్తియుమ్, పాణిక్కు శిల్పముమ్, పాదత్తుక్కు గతియుమ్, ఉపస్థపాయుక్కళుక్కు జలమలవిసర్జనమ్ తొఴిలెన్ఱాగై. ౧"పాయూపస్థౌ కరౌ పాదౌ వాక్చమైత్రేయ పఞ్చమీ। విసర్గ శిల్పగత్యుక్తి కర్మ తేషాంచకథ్యతే" ఎన్నక్కడవతిఱే. (మనస్సు ఇవై యిత్తనైక్కుమ్పొతు) అతావతు-జ్ఞానేన్ద్రియఙ్గళ్ స్వస్వవిషయఙ్గళై గ్రహిక్కుమ్పోతుమ్, కర్మేన్ద్రియఙ్గళ్ స్వస్వకర్మఙ్గళైప్పణ్ణుమ్పోతుమ్ మనస్సహాకారమ్ వేణ్డుకైయాలే, ఉభయాత్మకమాన మనస్సు ఇవైయిత్తనైక్కుమ్ సాధారణమాయిరుక్కుమెన్ఱాగై.

౩౯. జ్ఞానేన్ద్రియఙ్గళుక్కు విషయఙ్గళాకచ్చొల్లప్పట్ట శబ్దాదికళైన్దుమ్ ఆకాశాదికళుక్కు ప్రతినియతగుణఙ్గళా యిరుక్కుమ్బడియై యరుళిచ్చెయ్ కిఱార్. (ఆకాశాదిభూతఙ్గళుక్కు) ఇత్యాదియాల్.

వాగాదికర్మేంద్రియము లైదింటికిని విసర్గశిల్పగత్యుక్తులు వ్యా
పారములు ; మనస్సు వీనికన్నిటికిని పొదువు.

౩౯. ఆకాశాదిభూతములకు వరుసగ శబ్దాదులు గుణములుగానుండును.

నాసిక, జిహ్వ, అయిదవదగు శ్రోత్రము, అనునివి శబ్దాదులనొందుటకు మనసుతోఁ గూడినవి" అనఁదగియున్నదిగదా. ఈశ్లోకమందు ఇంద్రియములను వరుసలేక నెత్తుటచే దీనికిది విషయమనునియమము న్యాయముంగొని నిశ్చయించవలెను. జ్ఞానేంద్రియములకు శబ్దాదులను గ్రహించుట కార్యము అనునింతియ తెలియుచున్నది.

(వాగాది) ఇత్యాది. ఇట్లు వరుసలేక నానతిచ్చినది వాక్యస్వారస్యమునకు గాను. ఇందువలన వాక్కునకు మాటయును, పాణికి శిల్పంబును, పాదమునకు నడకయును, ఉపస్థపాయువులకు జలమలములవిడుచుటయును, కార్యమనుట. ౧"ఓమైత్రేయుఁడా! పాయువు, ఉపస్థము, చేతులు, కాళ్లు అయిదవదగు వాక్కు [అను] వానికి, విడుచుట, పని, నడచుట, మాట్లాడుట యనునవి పనిగ చెప్పబడుచున్నది" అనఁదగియున్నదిగదా. (మనస్సు వీనియన్నిటికినిపొదువు) అనగా- జ్ఞానేంద్రియములు తమతమవిషయములను గ్రహించునపుడును, కర్మేంద్రియములు తమతమవిషయములను చేయునపుడును, మనస్సుయొక్క సహాయము కావలసినందున, ఉభయస్వరూపమగు మనస్సు వీనికన్నిటికిని సాధారణమైయుండును అనుట.

౩౯. జ్ఞానేంద్రియములకు విషయములుగాఁ జెప్పఁబడినశబ్దాదులైదును ఆకాశాదులకు ప్రత్యేకము నియతమైనగుణములైయుండుటను అనతిచ్చుచున్నారు. (ఆకాశాదిభూతములకు) ఇత్యాదిచే.

౪౦. గుణవినిమయమ్ పఞ్చీకరణత్తాలే.

అతావతు - ఆకాశగుణమ్శబ్దమ్, వాయుగుణమ్స్పర్శమ్, అగ్నిగుణమ్ రూపమ్, జలగుణమ్ రసమ్, భూ గుణమ్ గన్ధ మెన్డపడి.

౪౦. ఇప్పడి ప్రతినియతగుణఙ్గళాన భూతఙ్గళుక్కు గుణవినిమయమ్ వరుకైక్కుడియరుళిచ్చెయ్ కిఱార్. (గుణవినిమయమ్ పఞ్చీకరణత్తాలే) ఎన్ఱు.

గుణవినిమయమావతు - ఏకభూతత్తిలే భూతాన్తరగుణఙ్గళుమ్ కాణలామ్పడి భూతఙ్గళిలుణ్డాన గుణకలప్పు. శ్రుతప్రకాశికాకారర్ శుకపక్షీయత్తిలే, [౧]"తేజోవారిమృదాం యథా వినిమయః" ఎన్గిఱవితుక్కు [౨]'వినిమయఃపరస్పర స్సంమిశ్రీకరణమ్' ఎన్ఱారిఱే. ఇఙ్గుమ్ పరస్పరసంమిశ్రీకరణమే వినిమయశబ్దార్థమ్. అఙ్గు భూతఙ్గళుక్కన్యోన్యమ్ కలప్పుచొల్లిత్తు. ఇఙ్గు గుణఙ్గళుక్కన్యోన్యమ్ కలప్పుచొల్లుకిఱతు. గుణఙ్గళుక్కన్యోన్యమ్ కలప్పావతు-భూతముమ్ భూతాన్తరముమ్పోలే గుణముమ్ గుణాన్తరముమ్ తన్నిలే కలక్కైయన్ఱు. ఒన్ఱినుడైయగుణమ్ ఒన్ఱిలేపుక్కు ఎల్లావఱ్ఱిలుమెల్లా ముణ్డామ్పడియిరుక్కై. అథవా, వినిమయమావతు-ఒన్ఱైక్కొడుత్తు ఒన్ఱైక్కొళ్ళుకైయాయ్, తన్ గుణత్తై భూతాన్తరఙ్గళుక్కు క్కొడుత్తు అవఱ్ఱిన్ గుణత్తైత్తాన్ భజిక్కైయెన్నవుమామ్. ఇత్తాల్ తన్ గుణమన్యత్తిన్పక్కలిలుముణ్డాయ్ అన్యత్తినుడైయగుణమ్ తన్పక్కలిలుముణ్డామ్పడి యిరుక్కైయై చొల్లుకిఱతు. ఇన్ద (గుణవినిమయమ్ పఞ్చీకరణత్తాలే) ఎన్గిఱతుక్కు క్కరుత్తు- గుణఙ్గళాకైయాలే ఆశ్రయాదన్యత్ర వృత్తియిల్లైయిఱే యివఱ్ఱుక్కు, ఆకైయాల్ ద్రవ్యత్తినుడైయ కలప్పే గుణకలప్పుక్కు హేతువెన్గై.

౪౦. గుణవినిమయము పంచీకరణము చేత.

అనగా - ఆకాశగుణము శబ్దము, వాయుగుణము స్పర్శము, అగ్నిగుణము రూపము, జలగుణము రసము, భూ గుణము గంధము అని తాత్పర్యము.

౪౦. ఇట్లు ప్రత్యేకము నియతములైన గుణములుగల భూతములకు గుణవినిమయమువచ్చుటకు మూలమును సెలవిచ్చుచున్నారు. (గుణవినిమయము పంచీకరణము చేత) అని.

గుణవినిమయ మనగా- ఒక్కభూతమందు మరియొకభూతముయొక్క గుణంబులను చూడ తగినట్లు భూతములయందు కల్గినగుణముల కలియక. శ్రుతప్రకాశికాచార్యులవారు శుకపక్షీయ [శ్రీభాగవతవ్యాఖ్యాన] మందు [౧]"తేజస్సు, జలము, మన్ను వీనికియెట్లుమార్పో" అనుదీనికి [౨]'వినిమయమనగా-అన్యోన్యము లెస్సగా కలిసియుండుట' అనినారుగదా. ఇచ్చటకూడ అన్యోన్యము లెస్సగా కలియుటయె వినిమయశబ్దమునకర్థము. అచ్చట భూతముల కన్యోన్యముకలియక చెప్పఁబడినది. ఇచ్చట గుణములకన్యోన్యము కలియక చెప్పఁబడుచున్నది. గుణములకన్యోన్యము కలియకయనగా-భూతంబును ఇతరభూతంబునువలె గుణంబును మరియొకగుణంబును పరస్పరము కలియుటకాదు. ఒకదాని యొక్కగుణము ఒకదానిలోచేరి అన్నిటిలో అన్నియు కలియునట్లుండుట. లేక వినిమయమనగా- ఒకదానినిచ్చి యొకదానినితీసికొనుటయై తనగుణమును ఇతరభూతములకిచ్చి దానిగుణమును తాను పొందుటయు నన నగును. దీనిచే తనగుణము మరియొకదాని యొద్దను కలిగి మరియొకదాని గుణము తనపక్కను కలుగునట్లుండుటను చెప్పుచున్నది. ఈ (గుణవినిమయము పంచీకణము చే) అనుదానికితాత్పర్యము- గుణములగుటచే ఆశ్రయమును విడిచి మరియొకచో నుండుటలేదుగదా వీనికి. కాగా ద్రవ్యములయొక్క కలియకయె గుణములయొక్క

౪౧. ఆకాశమ్ కఱుత్తుత్తోన్ఱుకిఱతు మత్తాలే.

పఞ్చీకరణమావతు- [౧]“ఏవంజాతేషుభూతాని ప్రత్యేకంస్యుర్ద్విధాతతః। చతుర్ధా భిన్నమేకైకమ ర్ధమర్ధంతథాస్థితమ్॥ వ్యోమ్నోఽర్ధభాగాశ్చత్వారో వాయుతేజఃపయోభువామ్। అర్ధానియాని వాయోస్తువ్యోమతేజఃపయోభువామ్॥” ఇత్యాది పురాణఙ్గళిలే శొల్లుకిఱపడియే ఆకాశాదిభూతఙ్గళైయుమ్ తనిత్తనియే యిరణ్డుకూఱాక్కి, అవఱ్ఱిలే యొరుకూఱై నాలుకూఱాక్కి, అన్దకూఱుకళై భూతాన్తరఙ్గళిలే కూట్టి సర్వభూతఙ్గళిలుమ్ సర్వముణ్డామ్పడిపణ్ణుకై. ఇప్పడి పఞ్చీకరణమానాలు మవిభక్తమానవర్ధఙ్గళ్ ప్రధానఙ్గళాయ్ నిఱ్కైయాలే ఆకాశాదిభూతభేదవ్యవహారత్తుక్కుమ్ కుఱైయిల్లై.

౪౧. (ఆకాశమ్ కఱుత్తుత్తోన్ఱుకిఱతు మత్తాలే) అతావతు-అతిసూక్ష్మమైయాలే కణ్ణుక్కుత్తోన్ఱాతపడి యిరుక్కుమాకాశత్తుక్కు చక్షుర్విషయత్వముమ్, [౨]“యత్కృష్ణంతత్పృథివీ” ఎన్ఱు పృథివిక్కుచ్చొల్లుకిఱ కృష్ణత్వముముణ్డాయిఱ్ఱతు పఞ్చీకరణత్తాలేయెన్గై. ఇత్తాల్ త్రివృత్కరణత్తైచ్చొన్న వనన్తరమ్, శ్రుతి తానే [౩]“యదగ్నే రోహితరూపం తేజసస్తద్రూపం యచ్ఛుక్లంతదపాం యత్కృష్ణం తదన్నస్య” ఎన్ఱు అగ్నియిలే త్రిరూపత్వత్తై దర్శిప్పిత్తాప్పోలే, ఇవరుమ్పఞ్చీకరణత్తై యరుళిచ్చెయ్త వనన్తరమ్ అతుతన్నై సర్వత్తైయుమ్పఱ్ఱ సూక్ష్మమాయిరుప్పతోరుభూతత్తిలే దర్శిపిత్తారాయిఱ్ఱు.

ఇప్పడిశ్రీభాష్యత్తిలే [౪]“యదగ్నేరోహితంరూపం తేజసస్తదపామపి। శుక్లంకృష్ణం

---

౪౧. ఆకాశము నల్లగతోచుటయు నందుచేతనే.

కలియకకు హేతువనుట. పంచీకరణమనగా-[౧]“ఇట్లుపుట్టినవానియందు భూతములుప్రత్యేకము రెండేసి భాగములగును, అటుపిమ్మట నొక్కొక్కభాగము నాల్గుభాగములగును, సగము అట్లనే ఉండిపోవును ఆకాశముయొక్క తక్కినఆనాల్గుభాగంబులు వాయు తేజోజల పృథ్వులకు కలియును. వాయువుయొక్క అష్టమాంశములునాల్గున్ను ఆకాశ తేజో జల భూములకు కలియును.” ఇత్యాదిపురాణములలో చెప్పబడుచొప్పున ఆకాశాది భూతములైదింటిని వేఱువేఱుగా రెండు భాగములు చేసి వానిలోనొకభాగమును నాలుగుభాగములు చేసి ఆభాగములను ఇతరభూతములతోఁ జేర్చి సర్వభూతములయందును సర్వమును ఉండునట్లు చేయుట. ఇట్లు పంచీకరణమైనను అవిభక్తములైన సగముభాగములు ప్రధానములైయుండుటచే ఆకాశాదిభూతభేదవ్యవహారమునకును లోపములేదు.

౪౧. (ఆకాశమునల్లగతోచుటయు నందుచేతనే) అనగా-అతిసూక్ష్మమగుటచే కంటికి కనుబడక నుండునాకాశము చక్షుస్సునకు విషయమౌటయు, [౨]“నల్లనిఅంశము ఏదియో అదిభూమి” అనిభూమికి సహజగుణముగఁ జెప్పబడుచున్న నలుపుగలుగుట పంచీకరణము చేననుట. ఇందుచే త్రివృత్కరణము చెప్పినవెనుక, శ్రుతి [౩]“అగ్నికియెఱ్ఱని రూపమేదికలదో అదితేజస్సుయొక్క రూపము, ఏ తెలుపుగలదో అదిజలములది, ఏనలుపుగలదో అదియన్నముయొక్క,” అనిఅగ్నియందు మూడురూపములుగలుగుటను చూపినటులనే వీరును పంచీకరణమును ఆనతిచ్చినవెనుక దానినంతటినిం బట్టి సూక్ష్మమైయుండు నొకభూత [ఆకాశ] మందు చూపించినవారైరి.

ఇట్లు శ్రీభాష్యమందు [౪]“అగ్నియొక్క ఏ యెఱ్ఱనిరూపముకలదో అది తేజస్సుయొక్క భాగము, తెలుపు జలముయొక్క భాగము, నలుపు పృథివియొక్క భాగము, అని అగ్నియందే మూడు

౪౨. మున్బత్తైతన్మాత్రైకళోడే కూడిక్కొణ్డు ఉత్తరోత్తరతన్మాత్రైకళ్

పృథివ్యాశ్చేత్యగ్నావేవత్రిరూపతా ॥ శ్రుత్యైవదర్శితా తస్మాత్సర్వే సర్వత్రసఙ్గతాః'' ఎన్ఱు భాష్యకారరు మరుళిచ్చెయ్‌తార్. ఛాన్దోగ్యత్తిల్ పఞ్చీకరణఙ్గొల్లాతే త్రివృత్కరణత్తైచ్చొల్లువానేన్ ఎన్నిల్; ఇఙ్గు తేజోబన్నఙ్గళ్ మూన్ఱినుడైయవుమ్ ఉత్పత్తిమాత్రమిఱే శొల్లిర్ఱు. శ్రుత్యన్తరత్తిల్ శొల్లుకిఱ వాకాశవాయుక్కళినుడైయవుమ్ అవ్యక్తమహదహఙ్కారాదికళినుడైయవుమ్ ఉత్పత్తి తానుఙ్గొల్లిర్ఱిల్లైయిఱే; ఆకైయాల్, తేజోబన్నమాత్రకథనమ్ తత్త్వాన్తరఙ్గళుక్కు ముపలక్షణమానాప్పోలే, త్రివృత్కరణకథనమ్ పఞ్చీకరణత్తుక్కు ముపలక్షణమ్. ఇప్పడి పఞ్చీకరణత్తాలే సకలభూతఙ్గళుమ్ పరస్పరమిశ్రఙ్గళాకైయాలే శబ్దాదిగుణపఞ్చకముమ్ సర్వభూతఙ్గళిలు ముణ్డాయిరుక్కుమెన్ఱు గుణవినిమయహేతు శొల్లిర్ఱాయ్‌నిన్ఱతు.

౪౨. ఇని ఆకాశాదికళిల్ పూర్వపూర్వత్తైప్పఱ్ఱ ఉత్తరోత్తరతత్త్వత్తుక్కు గుణాధిక్యముణ్డాకైక్కు మూలమరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్. (మున్బత్తైతన్మాత్రైకళ్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి.

అతావతు - శబ్దతన్మాత్రత్తాలే ఆవృతమాయ్‌క్కొణ్డు స్పర్శతన్మాత్రమ్ స్వవిశేషమాన వాయువై జనిప్పిక్కైయాలే, వాయువుక్కు స్పర్శశబ్దఙ్గళిరణ్డుమ్ గుణమాయిర్ఱు. ఇప్పడి శబ్దతన్మాత్రత్తాలే ఆవృతమాన స్పర్శతన్మాత్రత్తాలే ఆవృతమాయ్, అవై యిరణ్డోడుఙ్గూడినిన్ఱు రూపతన్మాత్రమ్ స్వవిశేషమాన తేజస్సై జనిప్పిక్కైయాలే అత్తత్త్వత్తుక్కు శబ్దస్పర్శరూపఙ్గళాకిఱ మూన్ఱు గుణఙ్గళు ముణ్డాయిర్ఱు. ఇప్పడి పూర్వతన్మాత్రద్వయవిశిష్టమాన రూపతన్మాత్రత్తాలే ఆవృత

---

౪౨. మొదటి తన్మాత్రలతో కూడుకొని ఉత్తరోత్తరతన్మాత్రలు

రూపములు గలిగియుండుట శ్రుతి చేతనే చూపించఁబడుచున్నది. కాబట్టి అన్నియు నంతట చేరియున్నవి.'' అని భాష్యకారులును ఆనతిచ్చినారు. ఛాందోగ్యమందు పంచీకరణము చెప్పక త్రివృత్కరణమును చెప్పుట యేమంటే; ఇచ్చట తేజస్సు జలము అన్నము అను మూడింటియొక్కయు నుత్పత్తియే చెప్పఁబడినది. ఇతరశ్రుతిలో చెప్పుచున్న ఆకాశవాయువులయొక్కయు అవ్యక్త మహదహంకారాదులయొక్కయు ఉత్పత్తిచెప్పఁబడలేదుగదా. కాబట్టి తేజస్సు జలము అన్నము వీనినిమాత్రము చెప్పుట ఇతరతత్త్వముల కుపలక్షణమైనట్లు త్రివృత్కరణమును చెప్పుట పంచీకరణంబునకు నుపలక్షణము. ఇట్లు పంచీకరణముచే సకల భూతంబులును అన్యోన్యము కలిసియుండుటచే శబ్దాదులైదుగుణములును సర్వభూతముల యందును కలిగియుండునని గుణవినిమయమునకు హేతువు చెప్పఁబడినదయ్యెను.

౪౨. ఇఁక నాకాశాదులలో వెనుక వెనుక వానికంటె తరువాతి తత్త్వములకు గుణాక్యముండుటకు మూలమును సెలవిచ్చుచున్నారు. (మొదటి తన్మాత్రల) అని మొదలు పెట్టి.

అనగా - శబ్దతన్మాత్రముచే నావరింపఁబడినదగుచు స్పర్శతన్మాత్రము తన విశేషమైన వాయువును పుట్టించుటచే, వాయువునకు స్పర్శశబ్దములు రెండును గుణములైనవి. ఇట్లు శబ్దతన్మాత్రచే నావరింపఁబడిన స్పర్శతన్మాత్రచే నావరింపఁబడినదై, వానిరెంటితోను కూడినిలిచి రూపతన్మాత్రము తనవిశేషమైన తేజస్సును పుట్టించుటచే ఆతత్త్వమునకు శబ్దస్పర్శరూపములనెడి మూడుగుణములును కలిగినవి. ఇట్లు పూర్వతన్మాత్రముల రెంటితోనుగూడిన రూపతన్మాత్రచే

స్వవిశేషఙ్గళైప్పిఱప్పిక్కైయాలే, గుణాధికముణ్డాయిఱ్ఱెన్ఱుమ్
శొల్లువర్కళ్.

౮౩. సత్త్వశూన్యమావతు - కాలమ్.

మాయ్, అవై మూన్ఱోడేకూడి నిన్ఱ రసతన్మాత్రమ్ స్వవిశేషమాన జలత్తై జనిప్పిక్కైయాలే అతుక్కు శబ్దస్పర్శరూపరసఙ్గళాకిఱ నాలుగుణఙ్గళుముణ్డాయిఱ్ఱు. ఇప్పడి పూర్వతన్మాత్రత్రయ విశిష్టమాన రసతన్మాత్రత్తాలే ఆవృతమాయ్క్కొణ్డు గన్ధతన్మాత్రమ్ స్వవిశేషమానపృథివియైప్పిఱప్పిక్కైయాలే అతుక్కు శబ్దాదికళాన అఞ్జుగుణఙ్గళుముణ్డాయిఱ్ఱెన్ఱవాఱే. ఇత్తాల్ ఏకైకగుణాశ్రయమాన ఆకాశాదిభూతఙ్గళుక్కు గుణవినిమయమ్ పఞ్చీకరణప్రయుక్తమానవోపాతి, ఉత్తరోత్తరభూతఙ్గళిల్ గుణాధిక్యముమ్ స్వస్వతన్మాత్రఙ్గళుక్కుణ్డాన ఆవరణప్రయుక్తమెన్ఱతాయిఱ్ఱు ఎన్ఱుమ్ శొల్లువార్కళెన్ఱు కీழ்చ్చొన్నత్తోడే ఇత్తైయుమ్ సముచ్చయిత్తరుళిచ్చెయ్కిఱార్. ఇప్పడి తత్త్వవిత్తుక్కళ్ శొల్లువర్కళెన్ఱవాఱే. ౧"ఆకాశం శబ్దమాత్రంతు స్పర్శమాత్రం సమావిశత్ । రూపంతథైవావిశత శ్శబ్దస్పర్శగుణావుభౌ ॥ శబ్దఃస్పర్శశ్చ రూపంచ రసమాత్రం సమావిశత్ । తస్మాచ్చతుర్గుణాహ్యాపో విశేషాశ్చేన్ద్రియగ్రహాః" ఎన్నక్కడవతిఱే.

౮౩. ఉద్దేశక్రమత్తిలే శుద్ధసత్త్వ మిశ్రసత్త్వఙ్గళినుడైయ స్వరూపాదికళై త్తెళియవరుళిచ్చెయ్తార్ కీழ்; ఇని, సత్త్వశూన్యమాకిఱతేతెన్నుమాకాఙ్క్షైయిలే యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (సత్త్వశూన్యమావతు - కాలమ్) ఎన్ఱు.

సత్త్వగుణమ్ రజస్తమస్సుకళుక్కుముపలక్షణమాయ్, సత్త్వశూన్యమెన్ఱతు-సత్త్వాదిగు

స్వవిశేషములను పుట్టించుటచే,గుణాధిక్యము కలిగినదనియును
చెప్పుదురు.

౮౩. సత్త్వశూన్యమనగా - కాలము.

ఆవరింపఁబడినదై వాని మూటితోఁగూడనిలిచి రసతన్మాత్రము తన విశేషమైన జలమును పుట్టించుటచే దానికి శబ్ద స్పర్శ రూప రసములనెడి నాలుగు గుణములును కలిగినవి. ఇట్లు పూర్వ తన్మాత్రములు మూటితోను కలిసియున్న రసతన్మాత్రచే ఆవృతమగుచు గంధతన్మాత్రము స్వవిశేషమైన పృథివిని పుట్టించుటచే దానికి శబ్దాదులైన అయిదు గుణములును కలిగినవియనుట. దీనిచే ఒక్కొక్కగుణమున కాశ్రయమైన ఆకాశాదిభూతములకు గుణములమార్పు పంచీకరణమువలన వచ్చినట్లు, పైపై భూతములయందలి గుణాధిక్యంబును తమతమ తన్మాత్రములకుండియున్న ఆవరణములంబట్టి వచ్చినదనుటయయ్యెను, అని చెప్పువారు అని క్రిందచెప్పినదానితో దీనిని చేర్చి సెలవిచ్చుచున్నారు. ఇట్లు తత్త్వవేత్తలు చెప్పుదురనుట. ౧"ఆకాశంబును శబ్దతన్మాత్రంబును స్పర్శతన్మాత్రమును ప్రవేశించెను. శబ్దస్పర్శములు రెండును రూపము నావేశించెను. శబ్దస్పర్శరూపములు మూడును రసమాత్రము నావరించెను. గనుక జలములకు విశేషములు నాలుగు గుణములుగలవై యింద్రియగోచరములైనవి." అనఁదగియున్నదిగదా.

౮౩. ఉద్దేశించినవరుసలో శుద్ధసత్త్వ మిశ్రసత్త్వములయొక్క స్వరూపాదులను తేటగ సెలవిచ్చినారు క్రింద, ఇఁక సత్త్వశూన్యమనునది యేదియనుశంకలో నానతిచ్చుచున్నారు. (సత్త్వశూన్యమనగా - కాలము) అని.

సత్త్వగుణము రజస్తమస్సులకు నుపలక్షణమై సత్త్వశూన్య మనునది - సత్త్వము మొదలైన

౪౪. ఇతు-ప్రకృతిప్రాకృతఙ్గళినుడైయ పరిణామఙ్గళుక్కు హేతువాయ్,

ణత్రయశూన్యమెన్నపడి. ఇత్తాల్ కేవలసత్త్వమాయుమ్, గుణత్రయాశ్రయమాయు మిరుక్కుమవ చిద్ద్వయత్తైయుమ్ పఱ్ఱ వితువ్యావృత్త స్వరూపమాయిరుక్కు మెన్ఱై.

౪౪. ఇతినుడైయప్రకారమేతెన్ను మాకాఙ్క్షైయిలే శొల్లప్పడుకిఱతు మేల్. (ఇతు ప్రకృతిప్రాకృతఙ్గళినుడైయ పరిణామఙ్గళుక్కు హేతువాయ్.)

ప్రకృతియెన్గిఱతు- అవ్యక్తత్తై. ప్రాకృతమెన్గిఱతు- వ్యక్తత్తై. ప్రకృతిప్రాకృతఙ్గళినుడైయ పరిణామఙ్గళుక్కు కాలతత్త్వమ్ హేతువాకైయావతు - ఇవఱ్ఱై స్వసఙ్కల్పాదికళాలే పరిణమిప్పిక్కిఱ సర్వేశ్వరన్, కాలత్తినుడైయ వవస్థావిశేషఙ్గళై ప్పార్త్తుక్కొణ్డిరున్దు అవ్వవ కాలఙ్గళ్ వన్దవాఱే యివఱ్ఱై నిర్వహిక్కైయాలే, ఇవఱ్ఱినుడైయ పరిణామఙ్గళుక్కితు అవశ్యాపేక్షితమాయిరుక్కై. ౧ "ప్రకృతింపురుషంచైవ ప్రవిశ్యాత్మేచ్ఛయాహరిః। క్షోభయామాస సంప్రాప్తే సర్గకాలేవ్యయావ్యయౌ" ౨ "కాలే శంసతియోగ్యతాం చిదచితో రన్యోన్యమాలిఙ్గతో ర్భూతాహఙ్కృతిబుద్ధి పఞ్చకరణీస్వాన్తః ప్రవృత్తీన్ద్రియైః। అణ్డానావరణైస్సహాసృమకరోత్" ఎన్గిఱపడియే జగత్సృష్టిపణ్ణుకిఱపోతు అక్కాలమ్ వరుమళవుమ్ పార్త్తుక్కొణ్డిరున్దిఱే సృష్టిత్తతు. ఇతుతాన్ స్థిత్యాదికళుక్కు మొక్కుమిఱే. ఇప్పడి కాలప్రధానమాక సర్వేశ్వరన్ నిర్వహిత్తరుళుకైయాలే, ఇవ్విభూతియిల్ సకలపదార్థముమ్ కాలకృతపరిణామమాయిరుక్కుమ్. ఇవఱ్ఱినుడైయ పరిణామఙ్గళుక్కు కాలమ్ హేతువెన్నుమిడమ్ ఇతినుడైయ

౪౪. ఇది, ప్రకృతిప్రాకృతములయొక్క పరిణామములకు హేతువై,

మూడుగుణములును లేనిదియని తాత్పర్యము. ఇందుచే కేవలసత్త్వమైయును, గుణత్రయాశ్రయమైయునుండెడి అచిద్ద్వయమునుపట్టి యిది విలక్షణమైన స్వరూపముగలదై యుండుననుట.

౪౪. దీనివిధమేదియను నాకాంక్షలో చెప్పబడుచున్నది మీద. (ఇది ప్రకృతి ప్రాకృతములయొక్క పరిణామములకు హేతువై.)

ప్రకృతియనుట - అవ్యక్తమును. ప్రాకృతమనుట- వ్యక్తమును. ప్రకృతిప్రాకృతములయొక్క పరిణామములకు కాలతత్త్వము హేతువౌట యనగా- వీనిని తన సంకల్పాదులచే పరిణమింపించెడి సర్వేశ్వరుడు కాలముయొక్క యవస్థావిశేషములను చూచుకొనుచుండి ఆయాకాలములు రాగానే వీనిని నిర్వహించుటచే వీనియొక్క పరిణామములకు ఇది అవశ్యమపేక్షితమై యుండుట. ౧ "సృష్టికాలము వచ్చినదగుచుండగా తనయిచ్ఛచేతను భగవంతుడు వికరించు ప్రకృతిని, వికరింపని పురుషునిం బ్రవేశించి క్షోభింపఁజేసెనట" ౨ "కాలము సృష్టియోగ్యతను సూచింపుచుండగా చిదచిత్తులు పరస్పరము కలియుచుండగా పంచభూతములు అహంకారము బుద్ధి పంచేంద్రియములు అంతఃకరణము కర్మేంద్రియములు ఆవరణములు వీనితో పెక్కు అండములను సృజించెను" అను చొప్పున జగత్సృష్టిని చేయునపుడు ఆకాలమువచ్చువరకును చూచుకొనియుండిగదా సృజియించినది. ఇదియె స్థిత్యాదులకును సరిపడును. ఇట్లు కాలప్రధానముగ సర్వేశ్వరుడు నిర్వహించి కృపచేయుటచే ఈవిభూతియందు సకల పదార్థములును కాలకృతపరిణామమై యుండును. వీనియొక్క పరిణామములకు కాలము హేతువనునంశము దీనియొక్క అన్వయవ్యతిరేకములచే లౌకికపదార్థములయందు

కలాకాష్ఠాదిరూపేణ పరిణమిక్కక్కడవతాయ్,

అన్వయవ్యతిరేకఙ్గళాలే లౌకికపదార్థఙ్గళిలే కాణలామిఱే. ఆకైయాల్, కాలత్తినుడైయ ప్రకృతి ప్రాకృతపరిణామహేతుత్వమ్ ఆగమత్తాలుమ్ ప్రత్యక్షత్తాలుమ్ సిద్ధమ్. అనన్తరమ్, కీழ్చ్చొన్నతుక్కు ఉపయోగియానవితిన్ పరిణామవిశేషత్తై చ్చొల్లుకిఱతు. (కలాకాష్ఠాదిరూపేణ పరిణమిక్కక్కడవతాయ్) ౧"కాష్ఠాపఞ్చదశఖ్యాతా నిమేషామునిసత్తమ। కాష్ఠాత్రింశత్కలాత్రింశత్కలామౌహూర్తికోవిధిః॥ తావత్సఙ్ఖ్యైరహోరాత్రం ముహూర్తైర్మానుషంస్మృతమ్। అహోరాత్రాణితావన్తిమాసఃపక్షద్వయాత్మకః॥ తైష్షడ్భిరయనం వర్షం ద్వేఽయనే దక్షిణోత్తరే। అయనం దక్షిణంరాత్రిర్దేవానాముత్తరందినమ్॥ దివ్యైర్వర్షసహస్రైస్తు కృతత్రేతాదిసంజ్ఞితమ్। చతుర్యుగం ద్వాదశభిస్తద్విభాగంనిబోధమే॥ చత్వారిత్రీణిద్వేచైకం కృతాదిషుయథాక్రమమ్। దివ్యాబ్దానాం సహస్రాణి యుగేష్వాహుఃపురావిదః॥ తత్ప్రమాణైశ్శతైస్సన్ధ్యాపూర్వాతత్రాభ్యధీయతే। సన్ధ్యాంశకశ్చతత్తుల్యో యుగస్యానన్తరోహిసః॥ సన్ధ్యాసన్ధ్యాంశయోరన్తర్యఃకాలో మునిసత్తమ। యుగాఖ్యస్సతువిజ్ఞేయః కృతత్రేతాదిసంజ్ఞితః॥" ఎన్ఱుతుడఙ్గి. ౨"ఏవంతుబ్రహ్మణోవర్ష మేవంవర్షశతంతుతత్। శతంహితస్యవర్షాణాం పరమాయుర్మహాత్మనః॥" ఎన్నుమళవాక కాలత్తినుడైయ పరిణామవిశేషమ్ శ్రీపరాశరభగవానాలే కథితమాయిత్తు. ఇతుతన్నై, నడువిల్ తిరువీతిప్పిళ్ళైభట్టర్, ³'నిమేషమ్పతినైన్దుకొణ్డతు కాష్ఠై, కాష్ఠైముప్పతుకొణ్డతుకలై, కలైముప్పతుకొణ్డతు ముహూర్తమ్, ముహూర్తమ్ ముప్పతుకొణ్డతు దివసమ్, దివసమ్

కలాకాష్ఠాదిరూపముగా పరిణమించగలదై,

చూడవచ్చును గదా. కాబట్టి కాలము, ప్రకృతి ప్రాకృతములు పరిణమించుటకు హేతువగుట శబ్దప్రమాణము చేతను ప్రత్యక్షప్రమాణముచేతను సిద్ధము. తరువాతను క్రింద చెప్పినదానికి ఉపయోగించెడిదైన దినియొక్క పరిణామవిశేషమును చెప్పుచున్నది. (కలాకాష్ఠాదిరూపముగా పరిణమించగలదై) ౧"ఓమునిశ్రేష్ఠుడా! పదునైదు నిమేషములు కాష్ఠ, ముప్పదికాష్ఠలుకల, ముప్పది కలలు ముహూర్తము, ముప్పదిముహూర్తములు మానుషాహోరాత్రము, ముప్పదియహోరాత్రములు పక్షద్వయాత్మకమగు మాసము, ఆఱుమాసములయనము, దక్షిణోత్తరములనెడి రెండు అయనము లొకసంవత్సరము, దక్షిణాయనము దేవతలకు రాత్రి, ఉత్తరాయణము పగలు. దేవమానపుసంవత్సరములు పన్రెండువేలచే కృతత్రేతాద్వాపరములనెడి చతుర్యుగము, దానివిభాగమును నాకు చెప్పుము. నాలుగు మూడు రెండు నొకటియు నగుదివ్యాబ్దములయొక్క వేలువరుసను కృతాదియుగములయందు పురావిదులు చెప్పుచున్నారు. ఆసంఖ్యగల నూరుచే నచటివెనుక సంధ్య చెప్పఁబడుచున్నది. సంధ్యాంశంబును దానితో సమానమైనది. అది యుగమునకు తరువాతిది. ఓమునిశ్రేష్ఠుడా! సంధ్యాసంధ్యాంశములనడుమ నేకాలముగలదో యది కృతత్రేతాదియుగములని పేరుగలది" అని మొదలుపెట్టి. ౨"ఇట్లు బ్రహ్మయొక్క సంవత్సరము. ఇట్టి సంవత్సరములయొక్క నూరుపదికలదో ఆవర్షశతము మహాత్ముయగు నాబ్రహ్మయొక్క పరమాయువు." అనువరకు కాలముయొక్క పరిణామవిశేషము శ్రీపరాశర భగవంతునిచే చెప్పఁబడినది. దీనిని నడువిల్ తిరువీథిపిళ్లైభట్టరు ³'నిమేషములు పదునైదుగలది కాష్ఠ, కాష్ఠలుముప్పదికలది కల, కలలు ముప్పదికలది ముహూర్తము, ముహూర్తములు ముప్పదికలది దివసము, దివసములు ముప్పదికలది

నిత్యమాయ్, ఈశ్వరనుక్కు క్రీడాపరికరమాయ్,

ముప్పతుకొణ్డతు పక్షద్వయరూపమాన మాసమ్, మాసమిరణ్డుకొణ్డతు ఋతు, ఋతుమూన్ఱు కొణ్డతు అయనమ్, అయనమిరణ్డుకొణ్డతు సంవత్సరమ్, ఇప్పడి మానుషసంవత్సరమ్ మున్నూత్తఱు పతుకొణ్డతోరు దేవసంవత్సరమ్, దేవసంవత్సరమ్ పన్నిరాయిరఙ్గొణ్డతు చతుర్యుగమ్. అతిల్, కృతయుగమ్ నాలాయిరమ్, త్రేతైమూవాయిరమ్, ద్వాపరమిరణ్డాయిరమ్, కలియుగ మాయిరమ్. కృతయుగత్తుక్కు పూర్వసన్ధ్యై నానూఱు, అపరసన్ధ్యై నానూఱు. త్రేతైక్కు పూర్వసన్ధ్యై మున్నూఱు, అపరసన్ధ్యై మున్నూఱు. ద్వాపరత్తుక్కు పూర్వసన్ధ్యై యిరునూఱు, అపరసన్ధ్యై యిరునూఱు. కలియుగత్తుక్కు పూర్వసన్ధ్యై నూఱు, అపరసన్ధ్యై నూఱు. ఇప్పడి ఎழுపత్తొన్ఱు శెన్ఱ చతుర్యుగమ్ ఒరు మన్వన్తరమ్, ఇప్పడి పతినాలు మన్వన్తరమ్ ఆయిరమ్ చతుర్యుగమ్; ఇతు బ్రహ్మావుక్కు ఒరుపకల్; రాత్రియుమిత్తోడే సమమాయిరుక్కుమ్. ఇప్పడి అహోరాత్రఙ్గళుమ్ మాససంవత్సరఙ్గళుమాక ప్పెరుక్కి శతాన్తమాక పరిగణితమాన బ్రహ్మాయుస్సుక్కుపరమెన్ఱు పేరామ్' ఎన్ఱు సువ్యక్తమాక వరుళిచ్చెయ్తార్. అక, కాలత్తినుడైయ కలాకాష్ఠాదిరూపపరిణామప్రకారమ్ శొల్లప్పట్టతు. (నిత్యమాయ్) ఇవ్విడత్తిల్ నిత్యత్వమావతు - ౧ "అనాదిర్భగవాన్కాలో నాన్తోస్యద్విజవిద్యతే" ఎన్గిఅపడియే ఆద్యన్తరహితమాకై. (ఈశ్వరనుక్కు క్రీడాపరికరమాయ్) అతావతు - నిఖిలజగదుదయవిభవలయలీలనాన సర్వేశ్వరనుక్కు తత్తల్లీలోపకరణమాకై. ప్రకృతిపురుష కాలఙ్గళ్ మూన్ఱుమ్ లీలోపకరణమాయిఱే యిరుప్పతు. అతిల్, ప్రకృతిపురుషర్కళ్ సృష్ట్యాదికళుక్కు

నిత్యమై, ఈశ్వరునకు క్రీడాపరికరమై,

పక్షద్వయమైన మాసము, మాసములు రెండుకలది ఋతువు, ఋతువులు మూడుకలది అయనము, అయనములు రెండుకలది సంవత్సరము, ఇట్లు మానుష సంవత్సరము మున్నూటయరువదికలది యొకదేవసంవత్సరము, దేవసంవత్సరములు పండ్రెండువేలుగలది చతుర్యుగము. అందు కృతయుగము నాలుగువేలు, త్రేత మూడువేలు, ద్వాపరము రెండువేలు, కలియుగ మొకవేయి, కృతయుగమునకు పూర్వసంధ్య నానూరు, అపరసంధ్య నానూరు త్రేతకు పూర్వసంధ్య మున్నూరు అపరసంధ్య మున్నూరు. ద్వాపరమునకు పూర్వసంధ్య ఇన్నూరు, అపరసంధ్య ఇన్నూరు. కలియుగమునకు పూర్వసంధ్యనూరు, అపరసంధ్యనూరు. ఇట్లు డెబ్బదియొక్కటివెళ్ళిన చతుర్యుగ మొకమన్వంతరము. ఇట్లు పదునాల్గు మన్వంతరములు వేయిచతుర్యుగములు. ఇది బ్రహ్మకొకపగలు, రాత్రియు దీనితోసమమైయుండును. ఇట్లు అహోరాత్రములు మాససంవత్సరములు అయ్యేటట్టు హెచ్చించి నూరు సంవత్సరములుగా లెక్కింపఁబడిన బ్రహ్మాయుస్సునకు పరమని పేరగును' అని స్పష్టముగాను సెలవిచ్చినారు. కాగా కాలముయొక్క కలాకాష్ఠాదిరూప పరిణామప్రకారము చెప్పఁబడినది. (నిత్యమై) ఇచ్చట నిత్యమాటయనగా- ౧"ఓ బ్రాహ్మణుడా! భగవత్స్వరూపమగు కాలము ఆదిలేనిది, దీనికి అంతము లేదు." అనుచొప్పున ఆద్యంతరహితమగుట. (ఈశ్వరునకు క్రీడాపరికరమై) అనగా-సమస్తమైన జగత్తుయొక్క సృష్టిస్థితిసంహారములు లీలగాగల సర్వేశ్వరునకు ఆయాలీలకుపకరణమగుట. ప్రకృతిపురుషకాలములు మూడును లీలోపకరణమైగదా ఉండును. అందు ప్రకృతిపురుషులు సృష్ట్యాదులకు కర్మమై లీలకుపకరణమూదురు. ఇది [కాలము] సహకారియై లీలోపకరణమై యుండును. ఈశ్వరుడు సృష్ట్యాదులను నిర్వహించునపుడు సత్య

శరీరభూతమాయిరుక్కుమ్.

కర్మ్మభవిత్తు లీలోపకరణమావర్కళ్ ; ఇతు సహకారిత్వేన లీలోపకరణమాయిరుక్కుమ్. ఈశ్వరన్ సృష్ట్యాదికళై నిర్వహిక్కుమిడత్తిల్ సత్యసఙ్కల్పనాన తాన్ అడియిల్ పణ్ణివైత్త కాలనియమమ్ తప్పాతపడి అవ్వవకాలాగమనమ్ పార్త్తిరున్దే నిర్వహిక్కైయాలే. ఇతుతన్నై నిమేషకాష్ఠాదిరూపేణ పరిణమిప్పిక్కైయాలే ఇతుతాన్ సృష్టివిషయముమాయిరుప్పతు. ఆక ఇప్పడికళాలే ఈశ్వరనుక్కు క్రీడాపరికరమాయిరుక్కుమ్. ఇత్తై క్రీడాపరికరమెన్ఱు శొల్లుకైయాలే కాలకృతపరిణామమేయాయ్చ్చెల్లుకిఱ లీలావిభూతియిలే యితుక్కు వినియోగమ్. ౧ "నకాలస్తత్ర వై ప్రభుః" ఎన్గిఱ భోగవిభూతియిలితుక్కొణ్డపేక్షైయిల్లై యెన్ఱతాయిఱ్ఱు.

అనన్తరమ్, ఏవమ్భూతమాన కాలతత్త్వమ్ ఈశ్వరనుక్కు అపృథక్ సిద్ధవిశేషణమాయిరుక్కుమ్బడియై యరుళిచ్చెయ్గిఱార్. (శరీరభూతమాయిరుక్కుమ్) ఎన్ఱు.

౨ "పరస్య బ్రహ్మణో రూపం పురుషః పరమం ద్విజ। వ్యక్తావ్యక్తే తథైవాన్యే రూపే కాలస్తథాపరః ॥ ప్రధానపురుషవ్యక్తకాలానాం ప్రవిభాగశః । రూపాణి స్థితిసర్గాన్తవ్యక్తిసద్భావహేతవః ॥ విష్ణోస్స్వరూపాత్పరతో హి తే ద్వే రూపే ప్రధానం పురుషశ్చ విప్ర । తస్యైవ తేన్యేన ధృతే వియుక్తే రూపాన్తరం తద్ద్విజ కాలసంజ్ఞమ్" ఎన్నక్కడవతిఱే. ఒరు చేతననోడొరు ద్రవ్యత్తుక్కుణ్డాన పృథక్సిద్ధ్యనర్హాధారాధేయభావముమ్, నియన్తృనియామ్యభావముమ్, శేషశేషిభావముమాకిఱ ఇవైయిఱే శరీరలక్షణమాయిరుప్పతు. కాలసంజ్ఞకాచిద్ద్రవ్యత్తుక్కు ఏతత్స

శరీరభూతమైయుండును.

సంకల్పుడగుతాను మొదట చేసిపెట్టిన కాలనియమము తప్పనిచొప్పున ఆయాకాలాగమనమును చూచియుండే నిర్వహించుటచే. దీనిని నిమేషకాష్ఠాదిరూపముగ పరిణమింపించుటచే ఇది సృష్టివిషయమునైగదా యుండుట. కాగా ఈప్రకారములచే ఈశ్వరునకు క్రీడాపరికరమై యుండును. దీనిని క్రీడాపరికరమనే చెప్పుటచేతను కాలకృతపరిణామమేయై యొప్పుచున్న లీలావిభూతియందు దీనికుపయోగము. ౧ "అచ్చట కాలము ప్రభువుగాదు" అనెడి భోగ(నిత్య)విభూతియందు దీనిగొని యపేక్షలేదు అనినదయ్యెను.

తరువాతను ఇట్టిదైన కాలతత్త్వము ఈశ్వరునకు అపృథక్సిద్ధ (ఆశ్రయమును విడిచియుండని) విశేషణమైయుండుప్రకారమును సెలవిచ్చుచున్నారు. (శరీరభూతమైయుండును) అని.

౨ "ఓ బ్రాహ్మణుడా! పురుషుడు పరబ్రహ్మయొక్క ముఖ్యమైనరూపము; అట్లనే వ్యక్తావ్యక్తములు మరియొకరూపము; అట్లు కాలము మఱియొకరూపము. ప్రకృతి పురుషుడు మహదాదులు కాలము ఇది పరస్పరము వేఱ్వేఱు స్వభావములుగలవై సృష్టి స్థితి సంహారములు ప్రకాశించుట ఉత్పత్తి వీనికి హేతువులై [భగవంతునకు] శరీరములగుచున్నవి. విష్ణువుయొక్క పరస్వరూపమునుండి విభక్తములైన ప్రధానము పురుషుడు నను (ఆవిష్ణువుయొక్క) రెండురూపములును రూపాంతరమైన దేనిచేత నొండొంటితో కలియకుండ ధరింపబడినవియో; ఓ బ్రాహ్మణుడా! అట్టి రూపాంతరము కాలమను పేరుగలది" అనతగియున్నదిగదా. ఒకచేతనునితో నొకద్రవ్యమునకు కలిగిన పృథక్సిద్ధ్యనర్హమైన ఆధారాధేయభావము, నియన్తృనియామ్యభావము శేషశేషిభావమునను నొక్కొక్కటియే శరీరలక్షణమైగదా యుండును. కాలమనుపేరుగల యచిద్ద్రవ్యమునకు

౮౫. మఱ్ఱైయిరణ్డచిత్తు మీశ్వరనుక్కుమ్ ఆత్మావుక్కుమ్ భోగ్య భోగోపకరణభోగస్థానఙ్గళాయిరుక్కుమ్.

మ్బన్ధత్రయము మీశ్వరనోడే యుణ్డాకైయాలే యితవనుక్కు శరీరమాయిరుక్కుమెన్ఱతా యిఱ్ఱు. ఇప్పడి ప్రకృత్యాది పరిణామసహకారియానకాలమ్ ఈశ్వరనుక్కు శరీరమాయిరుక్కుమెన్నైయాలే, సహకారికారణము మీశ్వరనేయెన్నుమతుక్కు విరోధమిల్లై. ఆక, సత్త్వశూన్యమాకిఱ తిన్నతెన్ఱుమ్, అతు శెయ్యుమ్ కార్యముమ్, అతుక్కుపాదానవతినుడైయ పరిణామముమ్, అతినుడైయ అనాదినిధనత్వముమ్, అతుతా నీశ్వరనుక్కు ఇన్నతుక్కు పరికరమాయిరుక్కుమెన్ఱుమ్, అతుతా నవనుక్కు శరీరమాయిరుక్కుమెన్ఱుమ్ శొల్లినిన్ఱతు.

౮౬. త్రివిధాచిత్తైయు మరుళిచ్చెయ్కిఱవిడత్తిల్, అవనుక్కు భోగోపకరణమాన గౌరవత్తైప్పఱ్ఱి శుద్ధసత్త్వత్తై ప్రథమమరుళిచ్చెయ్తార్ ; అనన్తరమ్, అవనుడైయలీలైక్కు ప్రధానోపకరణమాయ్క్కొణ్డు ప్రధానశబ్దవాచ్యమాన మిశ్రసత్త్వత్తైయరుళిచ్చెయ్తార్ ; అనన్తరమ్ అన్దప్రధానపరిణామత్తుక్కు సహకారియాయ్క్కొణ్డు లీలోపకరణమాయిరుక్కుమ్ సత్త్వశూన్యత్తై యరుళిచ్చెయ్తార్. ఇప్పడి అచిత్త్రియత్తైయుమ్ శొల్లుకిఱవిడత్తిల్ (ప్రకృతిప్రాకృతఙ్గళినుడైయ పరిణామఙ్గళుక్కు హేతువాయ్) ఎన్ఱు కాలతత్త్వత్తుక్కు వినియోగమ్శొన్నవోపాతి పూర్వాచిద్ద్వయత్తుక్కుమ్ వినియోగమ్ శొల్లప్పట్టతిల్లైయిఱే; అత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ మేల్. (మఱ్ఱైయిరణ్డచిత్తుమ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

(ఈశ్వరనుక్కు మాత్మావుక్కు) మెన్ఱతు - చేతనరిఱేఅచేతనత్తుక్కు భోక్తాక్కళ్, చేతనరాకవుళ్ళతు ఈశ్వరనుమాత్మావుమిఱే, ఆనపిన్బుఉభయర్క్కుమ్ భోగ్యాదికళా యిరుక్కుమె

౮౫. మిగిలిన రెండచిత్తులు నీశ్వరునకు నాత్మకును భోగ్యభోగోపకరణ భోగస్థానములై యుండును.

ఈ మూడుసంబంధములును ఈశ్వరునితో నుండుటచే ఇది అతనికి శరీరమైయుండుననినది యయ్యెను. ఇట్లు ప్రకృతిమొదలైనవాటియొక్క పరిణామమునకు సహాయమైనకాలము ఈశ్వరునకు శరీరమైయుండుననుటచే సహకారికారణంబు నీశ్వరుడే యనుదానికి విరోధములేదు. కాగా సత్త్వశూన్యమనునదియ్యదియనియు అది చేయుకార్యంబును దాని కుపయుక్తమైనదానియొక్క పరిణామంబును, దానియొక్క ఆద్యంతరాహిత్యంబును అది యీశ్వరునకు ఇద్దానికి పరికరమైయుండుననుటయు అది యతనికి శరీరమైయుండుననుటయు చెప్పఁబడినది.

౮౬. మూఁడువిధములైన యచిత్తునానతిచ్చునపుడు అతనికి భోగోపకరణమను గౌరవమునుపట్టి శుద్ధసత్త్వమును మొదటనానతిచ్చినారు ; అనంతరము అతనిలీలకు ప్రధానోపకరణమగుచు ప్రధానశబ్దముచేఁ జెప్పబడు మిశ్రసత్త్వము నానతిచ్చినారు. తరువాత ఆప్రధానపరిణామమునకు సహకారియగుచు లీలోపకరణమైయుండు సత్త్వశూన్యము నానతిచ్చినారు. ఇట్లు మూఁడు అచిత్తులను చెప్పునపుడు (ప్రకృతిప్రాకృతములయొక్క పరిణామమునకు హేతువై) అని కాలతత్త్వమునకు వినియోగముచెప్పినట్లు వెనుకటి రెండు అచిత్తులకును వినియోగముచెప్పఁబడలేదుగదా. దానినిఁక నానతిచ్చుచున్నారు. (మిగిలిన రెండచిత్తులు) అని మొదలుపెట్టి.

(ఈశ్వరునకు నాత్మకును) అనినది- చేతనులుగదా అచేతనమునకు అనుభవించువారు, చేతనులైయున్నది యీశ్వరుడు నాత్మయునేగదా, అయినవెనుక నుభయులకును భోగ్యాదు

౮౯. భోగ్యఙ్గళాకిఱన- విషయఙ్గళ్ ; భోగోపకరణఙ్గళాకిఱన- చక్షు రాదికరణఙ్గళ్ ; భోగస్థానఙ్గళాకిఱన-చతుర్దశభువనముమ్ సమస్తదేహముమ్.

న్నపడి. ఆత్మాక్కళుక్కుమ్ ఎన్ఱ ఏకవచనమ్ జాత్యభిప్రాయమాకైయాలే, త్రివిధచేతనరైయుమ్ శొల్లుకిఱతు. ఇప్పడియుభయాచిత్తుమ్ ఉభయర్క్కుమ్ భోగ్యాదికళా యిరున్దతేయాకిలుమ్ కేవలభగవదిచ్ఛైయాలే తద్భోగార్థమాక పరిణమిక్కైయాలుమ్, అనవరతాపరోక్షిత స్వపరస్వరూపరాన నిత్యముక్తరిల్ ౧"తిరుమకళుమ్ నీయుమ్" ఎన్గిఱపడియే అమ్మిథునత్తినుడైయ భోగత్తుక్కు క్కైకొడుమాన మాయిరుక్కుమతొழియ ౨"అహంమమ" ఎన్బిరుప్పారిల్లామై యాలుమ్, శుద్ధసత్త్వత్తినుడైయ వినియోగమ్ ఈశ్వరప్రధాన మాయిరుక్కుమ్. అజ్జనన్ఱిక్కే, చేతనకర్మానుగుణమాక భగవత్సఙ్కల్పత్తాలే పరిణమిక్కైయాలుమ్, చేతనరెల్లారుమ్ దేవాదిశరీరఙ్గళిలే అహంబుద్ధిపణ్ణి స్వతన్త్రభోక్తాక్కళా యిరుక్కైయాలుమ్, ఈశ్వరనుక్కిన్ద విభూతియిల్ లీలారసమేప్రచురమాయ్ భోగరసమ్ అత్యల్పమాకైయాలుమ్, మిశ్రసత్త్వత్తినుడైయ వినియోగమ్ బద్ధచేతనప్రధాన మాయిరుక్కుమ్.

౮౯. అన్దవిభూతియిల్ భోగ్యఙ్గళావన- అప్రాకృతమాన శబ్దాదికళ్. భోగోపకరణఙ్గళావన - దివ్యమాల్యాదికళుమ్, ఛత్రచామరాదికళుమ్, కరణఙ్గళ్ తానుమ్. భోగస్థానఙ్గళావన- అప్రాకృతరత్నమయమాన మణ్డపమెన్న మాళికైయెన్న ఇత్యాదికళుమ్, పఞ్చోపనిషన్మయమాన దివ్యవిగ్రహఙ్గళుమ్. ఇప్పడి నిత్యవిభూతిప్రక్రియైయుమ్ ఇవ్విడత్తిలేయరుళిచ్చెయ్య వేణ్డియిరుక్క

౮౯. భోగ్యములైనవి- విషయములు ; భోగోపకరణములైనవి- చక్షురాదికరణములు ; భోగస్థానములైనవి- చతుర్దశభువనమును సమస్తదేహమును.

లయియుండునని తాత్పర్యము. (ఆత్మకును) అను నేకవచనము జాత్యభిప్రాయమాటచే, త్రివిధచేతనులను చెప్పుచున్నది. ఇట్లు రెండు అచిత్తులును ఇద్దరికిని భోగ్యాదులైయున్నదేయైనను కేవల భగవదిచ్ఛే వానిభోగముకొరకు పరిణమించుటచేతను, ఎల్లప్పుడును ప్రత్యక్షముగ చేయఁబడిన తమయొక్కయు పరునియొక్కయు స్వరూపముగల నిత్యముక్తులలో ౧"శ్రీదేవియును నీవును" అను చెప్పిన ఆమిథునముయొక్క భోగమునకు సాధనమైయుండునది తక్క "నేను, నాది" అని యుండువారు లేమిచేతను, శుద్ధసత్త్వముయొక్క వినియోగము ఈశ్వరప్రధానమైయుండును. అట్లుగాక చేతనకర్మానుగుణముగా భగవత్సంకల్పముచే పరిణమించుటచేతను, చేతనులందరు దేవాది శరీరములయందు 'నేను' అను బుద్ధినిచేసి స్వతంత్రభోక్తలైయుండుటచేతను, ఈశ్వరున కీవిభూతియందు లీలారసమే విస్తారమై భోగరసము మిక్కిలి తక్కువయగుటచేతను, మిశ్రసత్త్వముయొక్క వినియోగము బద్ధచేతనప్రధానమైయుండును.

౮౯. ఆ విభూతియందు భోగ్యములనగా-అప్రాకృతమైన శబ్దాదులు. భోగోపకరణములనగా - దివ్యమాల్యాదులును ఛత్రచామరాదులును, కరణములును. భోగస్థానములనగా-అప్రాకృతరత్నమయమైన మండపమేమి గృహమేమి ఇత్యాదులును, పంచోపనిషన్మయమైన దివ్యవిగ్రహములును. ఇట్లు నిత్యవిభూతిప్రక్రియనుకూడ నిచ్చట నే ఆనతీయవలసియుండ సంకోచించి

౪౮. ఇతిల్, ముఱ్పట్టవచిత్తుక్కు క్కీழ்ఎల్లైయుణ్డాయ్చ్చుత్తుమ్ మేలుమెల్లైయిన్ఱిక్కేయిరుక్కుమ్; నడువిలచిత్తుక్కు చ్చుత్తుమ్ కీழுమెల్లై యిన్ఱిక్కే మేలెల్లై యుణ్డాయిరుక్కుమ్ ; కాలమెఙ్గుమొక్కవుణ్డాయిరుక్కుమ్.

సజ్జోక్కచిత్తు లీలావిభూతిప్రక్రియామాత్రత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (భోగ్యఙ్గళాకిఱవ) ఎన్ఱు తొడఙ్గి.

ఇతుతానే ఉభయవిభూతిక్కు మానాలోవెన్నిల్; భోగోపకరణఙ్గళిల్ ప్రధానఙ్గళ్ శొల్లామైయాలుమ్, భోగస్థానఙ్గళిల్ వైషమ్యత్తాలుమ్ శేరాతు. ఇఙ్గు చేతనర్కు భోగమావతు-సుఖదుఃఖరూపమాన వనుభవజ్ఞానమ్. అన్దజ్ఞానత్తుక్కు విషయమాకైయాలే శబ్దాదివిషయఙ్గళ్ భోగ్యఙ్గళ్. అన్దజ్ఞానత్తుక్కుపకరణఙ్గళాకైయాలే యిన్ద్రియఙ్గళ్. భోగోపకరణఙ్గళ్ యాతొరుఅధికరణత్తిలే నిఱ్కిఱ అచేతననుక్కు అన్దజ్ఞానమ్ పిఱక్కిఱతు, అతుభోగస్థానశబ్దత్తుక్కర్థమాకైయాలే, భోగస్థానఙ్గళెన్ఱు లోకఙ్గళైయుమ్ దేహఙ్గళైయుమ్ శొల్లుకిఱతు. లోకవిభాగమ్ కీழ்చ్చొల్లప్పట్టతు. సమస్తదేహఙ్గళావన - సురనరతిర్యక్ స్థావరాత్మకమానశరీరఙ్గళ్. ఈశ్వరనుక్కిన్ద విభూతియిలుణ్డాన భోగ్యభోగోపకరణాదికళైయుమ్, అవతారకన్దమాన క్షీరార్ణవశయనత్తిలుమ్ అవతారవిశేషఙ్గళిలుమ్ అర్చావతారఙ్గళిలు ముణ్డాన వినియోగవిశేషఙ్గళాలే కణ్డుకొళ్వతు.

౪౮. అనన్తరమ్, త్రివిధాచిత్తినుడైయవుమ్ పరిణామఙ్గళై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (ఇతిల్ ముఱ్పట్టవచిత్తుక్కు) ఎన్ఱు తొడఙ్గి.

---

౪౮. ఇందు, మొదటియచిత్తునకు క్రిందియెల్లకల్గి చుట్టును మీదను నెల్లలేకయుండును ; నడిమిఅచిత్తునకు చుట్టును క్రిందను యెల్ల లేకుండ మీదియెల్లకలిగియుండును ; కాలము అంతటను కలిగి ఉండును.

లీలావిభూతి ప్రక్రియమాత్రమును ఆనతిచ్చుచున్నారు. (భోగ్యములైనవి) అని మొదలుపెట్టి.

ఇదియె ఉభయవిభూతికినైననో యనగా. భోగోపకరణములయందు ప్రధానములు చెప్పకపోవుటచేతను, భోగస్థానములయందు వైషమ్యముచేతను చేరదు. ఇచ్చట చేతనులకు భోగమనగా, సుఖదుఃఖరూపమైన యనుభవజ్ఞానము. ఆ జ్ఞానమునకు విషయమౌటచే శబ్దాది విషయములు భోగ్యములు. ఆజ్ఞానమునకుపకరణములగుటచే ఇంద్రియములు భోగోపకరణములు. ఏదో యొకఆధారమందున్న చేతనునకు ఆజ్ఞానము పుట్టుచున్నది. అది భోగస్థాన శబ్దమునకర్థమగుటచే భోగస్థానములని లోకములను దేహములను చెప్పునది. లోకవిభాగముక్రిందనే చెప్పబడినది. సమస్తదేహములనగా దేవమనుష్యతిర్యక్ స్థావరాత్మకమైన శరీరములు, ఈశ్వరునకీవిభూతియందు కల్గిన భోగ్యభోగోపకరణాదులను, అవతారమూలమైన పాలసముద్రము పడకయందును, అవతారవిశేషములయందును, అర్చావతారముల యందును కలిగిన వినియోగ విశేషములచే తెలిసికొనునది.

౪౮. తరువాత మూడు అచిత్తులయొక్కయు పరిణామములను ఆనతిచ్చుచున్నారు. (ఇందు మొదటియచిత్తునకు) అని మొదలుపెట్టి.

౭౮. కాలన్దాన్ పరమపదత్తిల్ నిత్యమ్, ఇఙ్గనిత్యమెన్ఱుమ్ శొల్లువర్కళ్.

పూర్వాచిత్తుక్కుక్కీళెల్లై యుణ్డెన్గిఱతు - మిశ్రసత్త్వావధియాకైయాలే. నడువిలచిత్తుక్కు మేలెల్లై యుణ్డెన్గిఱతు - శుద్ధసత్త్వావధియాకైయాలే. కాలత్తుక్కఙ్గనొరు అవచ్ఛేదమిల్లామైయాలే ఎఙ్గుమొక్కవుణ్డా యిరుక్కుమెన్గిఱతు. ఇప్పడి సార్వత్రికమానకాలన్దాన్ ఉభయవిభూతియిలుమ్ నిత్యమెన్ఱికే తమక్కుత్తిరువుళ్ళమ్.

౭౮. ఇఙ్గనన్ఱిక్కే ఇతుక్కువిభూతివిభాగత్తైయిట్టు ఒరుభేదమ్ శొల్లువారుముణ్డెన్గిఱార్. (కాలన్దాన్ పరమపదత్తిల్ నిత్యమ్ ఇఙ్గనిత్యమెన్ఱుమ్ శొల్లువర్కళ్) ఎన్ఱు.

ఇప్పడిశొల్లుకైక్కడి - పరమపదత్తిలితుక్కు ఉత్పత్త్యాదికళుణ్డాక శాస్త్రఙ్గళ్ శొల్లామైయాలుమ్, ఇన్దవిభూతియిలే యితుక్కు ఉత్పత్త్యాదికళై చ్చొల్లుకైయాలుమ్, వ్యూహకృత్యఙ్గళైచ్చొల్లుమిడత్తిలే కాలసృష్టియై అనిరుద్ధకృత్యమాక చ్చొల్లానిన్ఱతికే. ప్రకృతియైసృష్టిక్కైయావతు- మహదాదిరూపేణ పరిణమిప్పిక్కైయానాప్పోలే; కాలత్తైసృష్టిక్కైయావతు- నిమేషకాష్ఠారూపేణ పరిణమిప్పిక్కై. సతతపరిణామినియాన ప్రకృతిక్కుమహదాది రూపమానస్థూలపరిణామమ్పోలేయికే, సతతపరిణామియానవితుక్కుమ్ నిమేషాదిరూపేణ పరిణామమ్. అన్దమహదాదియోపాతి, నిమేషాదయానవితువుమ్ ఉత్పత్తివినాశవత్తాకైయాలే యివ్వళవైక్కొణ్డు కాలమిఙ్గనిత్యమాయిరుక్కుమెన్గిఱతు; పరమపదత్తిల్ ఈదృశపరిణామవిశేషప్రయుక్తోత్పత్త్యాదివ్యవహారరాహిత్యత్తాలే నిత్యమాయిరుక్కుమెన్గిఱతు. ఇప్పడి కాలత్తుక్కు పరిణామఙ్గళ్ళాలే ఏకరూపత్వత్తైక్కొణ్డు, ఇప్పడియిరున్దుళ్ళ కాలన్దాన్, తన్నుడైయ నిమేషమ్, కాష్ఠై

---

౭౮. కాలము పరమపదమందునిత్యము, ఇం దనిత్యమనియుంజెప్పుదురు.

మొదటియచిత్తునకు క్రింది హద్దు కలదనుట- మిశ్రసత్త్వము అవధికలదగుటచే. మధ్యాచిత్తునకుమీది యెల్లకలదనుట- శుద్ధసత్త్వమువరకు నుండునదగుటచే. కాలమునకు అచ్చట నొక గుర్తులేమిచే అంతటను కలిగియుండుననుట. ఇట్లు అంతటనున్న కాలము రెండువిభూతులయందును నిత్యమనిగదా తమకు సమ్మతము.

౭౮. ఇట్లు గాక దీనికి విభూతివిభాగముంబట్టి ఒక్క భేదమును చెప్పువారును కలరు అనుచున్నారు. (కాలము పరమపదమందు నిత్యము ఇందనిత్యమనియుం జెప్పుదురు) అని.

ఇట్లు చెప్పుటకు మూలము పరమపదమందు దీనికి ఉత్పత్త్యాదులుండునట్లు శాస్త్రములు చెప్పకపోవుటచేతను, ఈవిభూతియందు దీనికి ఉత్పత్త్యాదులను చెప్పుటచేతను, వ్యూహకార్యములను చెప్పునపుడు కాలసృష్టి అనిరుద్ధకృత్యముగ చెప్పఁబడినదిగదా. ప్రకృతిని సృజించుట యనగా మహదాదిరూపముగ పరిణమింపించుటయైనట్లు కాలమును సృష్టించుట యనగా- నిమేషకాష్ఠారూపముగ పరిణమింపించుట. ఎల్లప్పుడును పరిణమించెడు ప్రకృతికిమహదాదిరూపమైన స్థూలపరిణామమువలెగదా సతతపరిణామియైన దీనికి నిమేషాదిరూపముగ పరిణామము. ఆమహదాదివలె నిమేషాదియైన యిదియు ఉత్పత్తినాశములు కలదిగుటచే నింతమాత్రముగొని కాల మిందనిత్యమైయుండుననుట. పరమపదమందిట్టిపరిణామవిశేషప్రయుక్తోత్పత్త్యాది వ్యవహారరాహిత్యముచే నిత్యమైయుండుననుట. ఇట్లు కాలమునకు పరిణామములంగొనక ఏకరూపముగనుంటఁ గొని ఇట్లుండుకాలము తనయొక్క నిమేషము, కాష్ఠ, ముహూర్తము, దివ

౪౯. శిలర్ కాలత్తై యిల్లైయెన్షార్కళ్.

౫౦. ప్రత్యక్షత్తాలుమ్ ఆగమత్తాలుమ్ సిద్ధిక్కైయాలే అతు శొల్ల వొణ్ణాతు.

ముహూర్తమ్, అహోరాత్రమ్ తుడక్కమాకద్విపరార్ధమీఱాకవుణ్డాన విశేషవ్యవహారత్తుక్కు హేతువాన నిమేషోన్మేషజ్గళ్, ఆదిత్యగతితుడక్కమాన అవచ్ఛేదజ్గళోడే సమ్బన్ధిత్తిరుక్కుమ్. ఆకైయాలే, క్షణలవాదిభేదవ్యవహారముణ్డాకిఅత్తెన్ను శొల్లువతు మొరుపక్షముణ్డిఱే. ఇతువిఱే తత్త్వత్రయవివరణత్తిలాచ్చాన్పిళ్ళై ప్రాధాన్యేనవరుళిచ్చెయ్తతు. అన్దపక్షత్తిల్ ఉభయవిభూతియిలుమ్ కాలస్వరూపమేకరూపమాయిరుక్కుమాకైయాలే, పరమపదత్తిల్ నిత్యమ్ ఇజ్గ నిత్యమెన్గిఅవితు శొల్లప్పోకాతు. ఆకైయాల్, ఇతుపరిణామ పక్షత్తైయవలమ్బిత్తు శిలర్ శొన్న తెన్నుకొళ్ళ వేణుమ్. నమ్ముడైయదర్శనస్థర్ తజ్గళిలే యిజ్గనేయుమ్ శిలరరుళిచ్చెయ్కైయాలే, అత్తైయుమ్ దర్శిప్పిత్తరుళినారాయిర్ఱు.

౪౯. కాలమన్దెన్ఱుయిల్లైయెన్ను బౌద్ధాదికళ్ శొల్లుకైయాలే(శిలర్ కాలత్తై యిల్లైయెన్షార్కళ్) ఎన్గిఱార్.

౫౦. (ప్రత్యక్షత్తాలుమ్) ఇత్యాదియాలే అత్తైనిరాకరిక్కిఱార్.

ప్రత్యక్షమావతు- స్థావరజజ్గమాత్మకమానసమస్తపదార్థముమ్ కాలకృతపరిణామమాకవే కాణప్పడుకిఅవితు. ఆగమమావతు-శ్రుత్యాదికళ్. ౧“కలాముహూర్తాః కాష్ఠాశ్చాహోరాత్రాశ్చ సర్వశః” ౨“మధుశ్చమాధవశ్చవాసన్తికావృతూ, శుక్లశ్చశుచిశ్చగ్రైష్మావృతూ” ఎన్ను

---

౪౯. కొందరు కాలమును లేదనినారు.

౫౦. ప్రత్యక్షము చేతను ఆగమము చేతను సిద్ధించుటచే అది చెప్ప తగదు.

సము, మొదలుగా గల్గి ద్విపరార్థముకొఱకు కలిగిన విశేషవ్యవహారమునకు హేతువైన నిమేషోన్మేషములు, ఆదిత్యగతి మొదలగు చిహ్నములతో సంబంధించియుండును. కాబట్టి క్షణము, లవము, మొదలగు భేవహోదవ్యరము కలుగుచున్నది యని చెప్పునదియును ఒకపక్షముకలదు గదా. ఇదియేగదా తత్త్వత్రయవివరణమందు ఆచ్చాంబిళ్ల ప్రధానముగ నానతిచ్చినది. ఆపక్షమందు ఉభయవిభూతిలోను కాలస్వరూప మొక్కరూపమే యైయుండుటను పరమపదమందు నిత్యము ఇచ్చట ననిత్యము అనునది చెప్పకూడదు. కాబట్టి ఇది పరిణామపక్షమును అవలంబించి కొండఱు చెప్పినదని గ్రహించునది. మనసిద్ధాంతము వారిలోనుకూడ ఇట్లును కొందరు ఆనతిచ్చుటచే దానిని చూపించి యనుగ్రహించినారు.

౪౯. ‘కాలమేలేదు’ అని బౌద్ధాదులు చెప్పుటచే (కొందరుకాలమును లేదన్నారు) అనుచున్నారు.

౫౦. (ప్రత్యక్షము చేతను) ఇత్యాదిచే దానిని నిరసించుచున్నారు.

ప్రత్యక్షమనగా- స్థావరజంగమాత్మకమైన సమస్తపదార్థంబును కాలకృతపరిణామమైయే కనుపడెడి యిది. ఆగమమనగా-శ్రుత్యాదులు. ౧“అంతటను కళలు, ముహూర్తములు, కాష్ఠలు, అహోరాత్రములు,” “చైత్రవైశాఖములు వసంతఋతువు, జ్యేష్ఠాషాఢములు గ్రీష్మఋతువు,”

౫౧. పలరుమ్ దిక్కెన్ఱు తనియే యొరుద్రవ్యముణ్డెన్బార్కళ్.
౫౨. పలహేతుక్కళాలుమ్

కాలపరిణామవిశేషఙ్గళాన కలైకాష్ఠైముహూర్తమహోరాత్రఙ్గళ్ ఋతువిశేషఙ్గళై చ్చొల్లా నిన్ఱతిఱే శ్రుతి. ౧"కాలస్వరూపం విష్ణోశ్చయన్మయోక్తం తవానఘ" ఇత్యాదియాలే శ్రీవిష్ణుపురాణత్తిలే యితుతాన్ విస్తరేణ శొల్లప్పట్టతిఱే. పురాణాన్తరఙ్గళిలుమ్ ఇతిహాసాదికళిలు మిప్పడి కణ్డుకొళ్వతు. ఇతుక్కన్నవే నిర్మితమాయ్, అధ్యయనాది కాలనియమఙ్గళై ప్రతిపాదిక్కఱ జ్యోతిశ్శాస్త్రత్తై వేదత్తుక్కు దృష్టియాక చ్చొల్లానిన్ఱతిఱే. అన్దశాస్త్రన్దన్నిల్, 'ఇన్దకాలత్తిలే యిన్నతుణ్డామ్' ఎన్ఱు శొన్నాల్ అతు ప్రత్యక్షిక్కలాయిరా నిన్ఱతిఱే. ఆకైయాల్, ప్రత్యక్షత్తాలు మాగమత్తాలు మిప్పడిసిద్ధిక్కైయాలే కాలాభావమ్ శొల్లవొణ్ణాతెన్ఱై.

౫౧. వైశేషికాదికళ్, పృథివ్యాదికళ్పోలే దిక్కెన్ఱుమ్ తనియే యొరుద్రవ్యముణ్డెన్ఱు శొల్లుకైయాలే (పలరుమ్ దిక్కెన్ఱు తనియే యొరుద్రవ్యముణ్డెన్బార్కళ్) ఎన్గిఱార్.

౨"ద్రవ్యాణి పృథివ్యప్తేజో వాయ్వాకాశ కాల దిగాత్మమనాంసి నవైవ" ఎన్ఱిఱే యవర్కళ్ శొల్లువతు. ౩"భూరాపో జ్యోతి రనిలో నభః కాల స్తథా దిశః।ఆత్మా మన ఇతి ప్రాహు ర్ద్రవ్యాణినవతద్విదః" ఎన్ఱానిఱే వరదరాజన్.

౫౨. అత్తైనిరాకరిక్కిఱార్. (పలహేతుక్కళాలుమ్) ఇత్యాదియాలే.

అతావతు-నాలుపేర్ నాలుదిక్కిలుమ్ నిన్ఱాల్, నాల్వర్క్కుమ్ నడువాన ప్రదేశమ్ ఒరు

---

౫౧. అనేకులు దిక్కని వేరేయొక ద్రవ్యమున్నదన్నారు.
౫౨. అనేకహేతువులచేత

అనికాలపరిణామవిశేషములైన కళ, కాష్ఠ, ముహూర్తము, అహోరాత్రములు, ఋతువిశేషములును, చెప్పుచున్నదిగదా శ్రుతి. ౧"ఓపాపములులేనివాడా! విష్ణువుయొక్క కాలస్వరూపమేదైతే నావల్ల నీకు చెప్పఁబడినదో" ఇత్యాదిచే శ్రీవిష్ణుపురాణమందు ఇదియె విస్తారముగ చెప్పబడినదిగదా. ఇతరపురాణములయందును ఇతిహాసాదులయందును ఇట్లు కనుగొననది. దీనికనియెనిర్మితమై అధ్యయనాది కాలనియమములను ప్రతిపాదించెడి జ్యోతిశ్శాస్త్రమును వేదమునకు కన్నుగా చెప్పుచున్నదిగదా. ఆశాస్త్రమందు 'ఈకాలమందిది కలుగను' అనిచెప్పినచో నది ప్రత్యక్షించతగినదై యుంటున్నదిగదా. కాబట్టి ప్రత్యక్షముచేతను నాగమముచేతను నిట్లుసిద్ధించుటచే కాలాభావముచెప్ప తగదనుట.

౫౧. వైశేషికాదులు పృథివ్యాదులవలె దిక్కనియు వేరుగనొక్క ద్రవ్యముకలదనినుడువుటచే (అనేకులు దిక్కనివేరేయొక ద్రవ్యమున్నదన్నారు) అనుచున్నారు.

౨"ద్రవ్యములు-పృథివి, జలము, తేజస్సు, వాయువు, ఆకాశము, కాలము, దిక్కు, ఆత్మ మనస్సు ననుతొమ్మిదియె." అనిగదావారలు చెప్పునది. ౩"భూమి, జలము, తేజస్సు, వాయువు, ఆకాశము, కాలము, దిక్కు, ఆత్మ, మనస్సు, అని తొమ్మిదిద్రవ్యములు అనిదాని నెఱింగినవారు చెప్పుచున్నారు" అనినాడుగదా వరదరాజు.

౫౨. దానిని నిరసించుచున్నారు. (అనేకహేతువులచేత) ఇత్యాదిచే.

అనగా-నలుగురు నాల్గుదిక్కులనుండుచో నలువురకును మధ్యనున్న ప్రదేశము ఒకనికి

ఆకాశాదికళిలే అన్తర్భూతమాకైయాలే అతువుఙ్జేరాతు.

౫౩. శిలర్ ఆవరణాభావమ్ ఆకాశ మెన్నార్కళ్.

వనుక్కుక్కిழక్కాయ్, ఒరువనుక్కు మేత్కాయ్, ఒరువనుక్కు వడక్కామ్, ఒరువనుక్కు త్తెత్కాయ్ తోన్ఱానిన్ఱతిఱే; అతుక్కడి-ద్రవ్యమన్ఱిక్కే ప్రతియోగ్యనుగుణకాల్పనికమాకై. నాల్వర్క్కునడువే యిరుక్కిఱ పృథివ్యాదికళ్ ద్రవ్యమాకైయాలే ఇప్పడి విప్రతిపత్తి విషయమాకిఱతిల్లైయిఱే. ఇనిత్తాన్, ఆదిత్యనుదిక్కిఱ విడమ్ కిழక్కాకవుమ్, అవనస్తమిక్కిఱ విడమ్ మేత్కాకవుమిఱే కొళ్ళుకిఱతు; అతుతాన్ మహామేరువుక్కు నాలుపార్శ్వత్తిలుమ్ భేదిత్తిఱే యిరుప్పతు. ఆకైయాలే యిఱే నాలుపార్శ్వత్తిలు ముళ్ళవర్కళుక్కు మహామేరు వడక్కాయిరుక్కిఱతు. ౧ "నైవాస్తమయమర్కస్య నోదయస్సర్వదాసతః । ఉదయాస్తమయాఖ్యాహిదర్శనాదర్శనం రవేః ॥ సర్వేషాం ద్వీపవర్షాణాం మేరురుత్తరతో యతః" ఇతుతాన్ శ్రీవిష్ణుపురాణత్తిలే శొల్లప్పట్టదు. ఇప్పడి పలహేతుక్కళాలుమ్ ఆకాశాదికళిలే అన్తర్భూతమాయ్, తనక్కెన్న వొరుద్రవ్యవ్యవస్థైయిల్లామైయాలే దిక్కెన్నొరుద్రవ్యముణ్డెన్నిఱవతువుమ్ శేరాతెన్నై.

(ఆకాశాది) ఎన్గిఱ ఆదిశబ్దత్తాలే-భూమియై చ్చొల్లుకిఱతు. ఇవత్తిలేదిక్కు అన్తర్భూతమాకైయావతు-సూర్యనుడైయ ఉదయాదికళుక్కీడాక వివస్తుక్కళ్ దిగ్విభాగత్తైక్కల్పిత్తుక్కొళ్ళుకిఱతొழియ ప్పిరిత్తు క్కాణలావతొరువస్తువిన్ఱిక్కే యిరుక్కై - అతువుమ్ శేరాతెన్నతు మున్బేయు మొరుపక్షత్తై నిషేధిక్కైయాలే సముచ్చయమ్.

౫౩. పృథివ్యాది చతుష్టయత్తోపాతి ఆకాశత్తైయుమ్ భావరూపపదార్థమాక క్కొళ్ళాతే

ఆకాశాదులయందు అంతర్భూతమగుటచే అదియును చేరదు.

౫౩. కొందరు ఆవరణాభావము ఆకాశ మనినారు.

తూర్పై యొకనికి పశ్చిమమై యొకనికుత్తరమై ఒకనికి దక్షిణమై తోచుచున్నదిగదా. అందుకు కారణముద్రవ్యముకాకుండా ప్రతియోగికి అనుగుణముగా కాల్పనికమ్మగుట. నలుగురికినడుమనున్న పృథివ్యాదులు ద్రవ్యమగుటచే ఇట్లు సందేహవిషయము అవుచున్నది లేదుగదా. ఇంకను, సూర్యుడుదయించు ప్రదేశము తూర్పుగానున్న అతడస్తమించు ప్రదేశము పశ్చిమముగానున్నగదా గ్రహించుట. అదిమహామేరువునకు నాలుగుపార్శ్వములందును భేదించిగదాయుండును. గనుక గదా నాలుగుపార్శ్వములయందు నున్నవారికి మహామేరువు ఉత్తరమై ఉన్నది. ౧,,ఎల్లప్పుడునుంటున్న సూర్యునకు ఉదయాస్తమయములులేవు, ఏ కారణమువలన మేరుపర్వతము సమస్తమైన ద్వీపవర్షములకును ఉత్తరముననున్నదో అందువలన సూర్యునికి దర్శనాదర్శనములే ఉదయాస్తమయములని చెప్పఁబడుచున్నవి.'' ఇదియే శ్రీవిష్ణుపురాణమున చెప్పబడినది. ఇట్లు పెక్కుహేతువులచేతనున్న ఆకాశాదులలో అంతర్భూతమై తనకని యొకద్రవ్యవ్యవస్థలేమిచే దిక్కని యొకద్రవ్యము కలదనునదియు సందర్భించదనుట.

(ఆకాశాదులయందు) అనునాదిశబ్దముచే భూమినిచెప్పుట, వీనిలో దిక్కు అంతర్భూతమగుట యనగా-సూర్యునియొక్క ఉదయాదులకు తగునట్లు వీనిలోదిగ్విభాగమును కల్పించుకొనుటదక్క ప్రత్యేకించి చూడతగునొకవస్తువు గాకుండుట. అదియును గూడదనుటవెనుకనొకపక్షమును నిషేధించుటచే సముచ్చయము.

౫౩. పృథివ్యాదిచతుష్టయమువలె ఆకాశమునుకూడ భావరూపపదార్థముగా గైకొనక

౫౪. భావరూపేణ తోన్ఱుకైయాలే అతువుఞ్జేరాతు.

ఆవరణాభావరూపమాక క్కొళ్ళుకిఱ బౌద్ధమతత్తై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్. (శిలర్ ఆవరణాభావమ్ ఆకాశమెన్ఱార్‌కళ్) ఎన్ఱు.

"ఆవ్రియతే అనేన" ఎన్గిఱ కరణవ్యుత్పత్తియాలే, ఆవరణఙ్గళావన-స్థూలపదార్థఙ్గళాన పృథివ్యాదికళాయ్, అవఱ్ఱినుడైయ అభావమే ఆకాశశబ్దవాచ్యమల్లతు, ఇతు ఆకాశమ్ ఎన్ఱు కాట్టలామ్పడి భావరూపమాన తొరుపదార్థమన్ఱెన్గై. [1]"నచపృథివ్యాద్యభావమాత్ర మాకాశ ఇతివక్తుం శక్యమ్" ఎన్ఱితు భాష్యకారర రుళిచ్చెయ్‌తతు.

౫౪. అత్తైనిరాకరిక్కిఱార్. (భావరూపేణ) ఇత్యాదియాలే.

అతావతు-భావరూపత్వే నాఙ్గీకరిక్కప్పట్ట పృథివ్యాదికళోపాతి [2]"అత్ర శ్యేనఃపతతి, అత్రగృధ్రఃపతతి" ఎన్ఱు శ్యేనాదికళుడైయ పతనత్తుక్కు దేశమాయ్‌క్కొణ్డు ఆకాశముమ్ భావరూపేణ తోన్ఱుకైయాలే, ఇత్తై ఆవరణాభావరూపమాక చ్చొల్లుకిఱవతు శేరాతెన్గై. అతువుమెన్ఱు నిషిద్ధసముచ్చయమ్. ఇతుతన్నై [3]"ఆకాశేచావిశేషాత్" ఎన్గిఱ సూత్రత్తిలే [4]'ఆకాశేచ నిరూపాఖ్యతానయుక్తా భావరూపత్వే నాభ్యుపగత పృథివ్యాదివదాకాశస్యాప్య బాధితప్రతీతిసిద్ధత్వావిశేషాత్, ప్రతీయతే హ్యాకాశోఽత్ర శ్యేనః పతత్యత్రగృధ్ర' ఇతి శ్యేనాది పతనదేశత్వేన' ఎన్ఱు తుడఙ్గి భాష్యకారర్ విస్తరేణ వరుళిచ్చెయ్‌తార్.

౫౪. భావరూపముగా తోఁచుటచేత అదియును చేరదు.

ఆవరణాభావరూపముగా గ్రహించు బౌద్ధమతమును ఆనతిచ్చుచున్నారు. (కొందరు ఆవరణాభావము ఆకాశమనినారు) అని.

"దీనిచేనావరింపబడుచున్నది." అను కరణవ్యుత్పత్తిచే, ఆవరణములనగా-స్థూలపదార్థములైన పృథివ్యాదులై, వానియొక్క అభావమే ఆకాశ శబ్దవాచ్యముగాని, ఇది ఆకాశమనికనపరచదగునట్లు భావరూపమైన దొకపదార్థముకాదనుట. [1]'పృథివ్యాద్యభావమాత్రమే ఆకాశమనిచెప్ప నశక్యము' అని ఇది శ్రీభాష్యకారులు ఆనతిచ్చినది.

౫౪. దానిని నిరాకరించుచున్నారు. (భావరూపముగా) ఇత్యాదిచే.

అనగా-భావరూపముగ నంగీకరింపఁబడిన పృథివ్యాదులవలె [2]"ఇచ్చట డేగపడుచున్నది, ఇచ్చట గద్ద పడుచున్నది." అని డేగమొదలైనవానియొక్క పడుటకు ప్రదేశమగుచు నాకాశంబును భావరూపముగతోఁచుటచే దీని నావరణాభావరూపముగ చెప్పుచున్నయది సరిపడదనుట. అదియునని నిషిద్ధసముచ్చయము (అనఁగా- ఈమతంబును వెనుకటిమతములతోపాటు నిషేధింపఁబడినదనుట). దీనిని, [3]"విశేషములేకపోవుటవలన ఆకాశమందును" అను సూత్రమందు [4]'ఆకాశమందు అభావరూపత్వము కుదురదు. భావరూపముగా నొప్పుకొనఁబడిన పృథివ్యాదులవలె ఆకాశంబునకును అబాధితముగా ప్రతీతిసిద్ధమగుటయందు విశేషములేమిచే, ఆకాశము 'ఇచ్చట డేగబడుచున్నది - ఇచ్చట గ్రద్ద' యని డేగమొదలగువాని పతనమునకు ప్రదేశమగుటచే ప్రతీతివిషయమగుచున్నది.' అని మొదలుపెట్టి భగవద్రామానుజాచార్యులవారు విస్తరముగ నానతిచ్చిరి.

౫౫. వేశేషికర్ ఇతుతన్నై, నిత్యమ్, నిరవయవమ్, విభు, అప్ర త్యక్షమెన్నార్కళ్.

౫౬. భూతాదియిలే పిఱక్కైయాలుమ్, అహఙ్కారాదికళిలిల్లామై యాలుమ్, కణ్ణుక్కు విషయమాకైయాలుమ్ అవై నాలుఞ్జేరాతు.

౫౫. ఇని, ఆకాశత్తుక్కు నిత్యత్వ నిరవయవత్వ విభుత్వాప్రత్యక్షత్వఙ్గళ్ కొళ్ళుకిఱ నైయాయిక వైశేషిక మతత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (వేశేషికర్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి.

౫౬. అతుతన్నై నిరాకరిక్కిఱార్. (భూతాదియిలే పిఱక్కై యాలుమ్) ఇత్యాది యాలే.

అతావతు-భూతాది సంజ్ఞికమాన తామసాహఙ్కారత్తిలే యుత్పన్నమాకైయాలుమ్, ఒన్ఱి లేనిన్ఱు ముత్పన్నమాన తొన్ఱుక్కు సావయవత్వమ్ సిద్ధమాకైయాలుమ్, నిత్యమ్ నిరవయవమె న్గిఱవిరణ్డుఞ్జేరాతు. (భూతాదియలే పిఱక్కైయాలుమ్) ఎన్ఱతు శబ్దతన్మాత్రత్తినుడైయ స్థూలా వస్థైయాకైయాలే అతుక్కుమితుక్కు ముణ్డానఐక్యత్తైప్పఱ్ఱ. ఇని విభువాకిల్ సర్వగతమాక వేణుమిఱే. స్వకారణమాన వహఙ్కారాదికళిలితుక్కు వ్యాప్తియిల్లామైయాలే అతువుఞ్జేరా తు. పంచీకరణప్రయుక్తమాన రూపవత్త్వత్తాలే కణ్ణుక్కు విషయమాకైయాలే అప్రత్యక్షమెన్ గైయుమ్ శేరాతు. (ఆకాశమ్ కఱుత్తుత్తోన్ఱుకిఱతు మత్తాలే) ఎన్నారిఱే కీళ్; ఇతుతన్నై ౧'అ ణ్డాన్తర్వర్తినశ్చాకాశస్య త్రివృత్కరణోపదేశ ప్రదర్శితపఞ్చీకరణేన రూపవత్త్వాచ్చాక్షుష త్వేఽప్యవిరోధః' ౧ ఎన్ఱు భాష్యకారరుమరుళిచ్చెయ్తార్.

౫౫. మఱికొందఱు దీనిని, నిత్యము, నిరవయవము, విభువు, అప్ర త్యక్షమనినారు.

౫౬. భూతాదియందు పుట్టుటచేతను, అహంకారాదులయందు లేకుం డుటచేతను, కంటికి విషయమగుటచేతను, అదినాల్గును చేరదు.

౫౫. ఇఁక నాకాశమునకు నిత్యత్వ, నిరవయవత్వ, విభుత్వాప్రత్యక్షత్వములు గైకొను నైయాయిక వైశేషికులమతమును ఆనతిచ్చుచున్నారు. (మఱికొందఱు) అని ప్రారంభించి.

౫౬. దానిని నిరాకరించుచున్నారు. (భూతాదియందుపుట్టుటచేతను) ఇత్యాదిచే.

అనఁగా-భూతాదిసంజ్ఞకమైన తామసాహంకారమందు ఉత్పన్నమగుటచేతను,ఒకదాని నుండిపుట్టినయొకదానికి సావయవత్వముసిద్ధమగుటచేతను,నిత్యము నిరవయవము అనునంశములు రెండునొప్పదు. (భూతాదియందు పుట్టుటచేతను) అన్నది శబ్దతన్మాత్రముయొక్క స్థూలావస్థయగు టచే దానికిని దీనికిని ఉండిన ఐక్యమునుపట్టి. ఇకవిభువైనయెడల సర్వగతము కావలెకదా. స్వకారణమైన యహంకారాదులయందు దీనికివ్యాప్తిలేమిచే అదియును చేరదు. పంచీకరణ ప్రయుక్తమైన రూపమును కలిగియుండుటచే కంటికి విషయమౌటచే అప్రత్యక్షమనుటయు చేరదు.(ఆకాశము నలుపుగఁదోచుటయు నందువలననే)అనిరిగదాక్రింద;దీనిని ౧'అండములో నున్న యాకసమునకు త్రివృత్కరణోపదేశము చేతఁ జూపఁబడిన పంచీకరణముచే రూపముగలది యగుటవలన చక్షురింద్రియగోచరమైనను విరోధములేదు' అని భగవద్భాష్యకారులు నానతిచ్చి నారు.

౫౭. త్వగిన్ద్రియత్తాలేతోన్ఱుకైయాలే వాయు అప్రత్యక్షమెన్గిఱ
వతువు జ్జేరాతు.

౫౮. తేజస్సు భౌమాదిభేదత్తాలే బహువిధమ్.

౫౯. అతిల్ ఆదిత్యాది తేజస్సు స్థిరమ్, దీపాది తేజస్సు అస్థిరమ్.

---

౫౭. వాయువుమ్ ప్రత్యక్షమన్ఱు, స్పర్శానుమేయమెన్ఱిలే యవర్కళ్ శొల్లువతు; అత్తైయుమ్ నిరాకరిక్కిఱార్. (త్వగిన్ద్రియత్తాలే) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

అతావతు- జ్ఞానేన్ద్రియఙ్గళిలే ఏతేనుమొన్ఱుక్కు గోచరమానపోతే ప్రత్యక్షత్వమ్ సిద్ధమాకైయాలే, త్వగిన్ద్రియత్తాలే తోన్ఱుకిఱవాయువై అప్రత్యక్షమెన్నవొణ్ణాతెన్గై.

౫౮. ఇని, పరస్పరవిలక్షణ స్వభావఙ్గళాన భూతవిశేషఙ్గళిల్ జ్ఞాతవ్యాంశఙ్గళై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (తేజస్సుభౌమాదిభేదత్తాలే బహువిధమ్).

అతావతు - భౌమమ్ దివ్యమ్ ఔదర్యమ్ ఆకరజ మెన్గిఱ భేదత్తాలే అనేకవిధమాయిరుక్కుమెన్గై. పార్థివమాత్రేన్ధనమాన తేజస్సు భౌమమ్, అతావతు - దీపాది. జలమాత్రేన్ధనమాన తేజస్సు దివ్యమ్, అతావతు - ఆదిత్యాది. పార్థివజలేన్ధనమాన తేజస్సు ఔదర్యమ్, అతావతు- జాఠరాగ్ని. నిరిన్ధనమాన తేజస్సు ఆకరజమ్, అతావతు - సువర్ణాది.

౫౯. ఇతిల్ స్థిరాస్థిరవిభాగమ్ పణ్ణుకిఱార్. (అతిల్ ఆదిత్యాది) ఎన్ఱు తుడఙ్గి.

చిరకాలవర్తిత్వత్తాలే ఆదిత్యాది తేజస్సు స్థిరమెన్గిఱతు; క్షిప్రవినాశిత్వత్తాలే దీపాదితేజస్సు అస్థిరమెన్గిఱతు.

---

౫౭. త్వగింద్రియముచేత తోచుటచే వాయువప్రత్యక్షమనునది
యును చేరదు.

౫౮. తేజస్సు భౌమాదిభేదముచే అనేకవిధములు.

౫౯. అందు ఆదిత్యాది తేజస్సు స్థిరము, దీపాది తేజస్సు అస్థిరము.

---

౫౭. వాయువును ప్రత్యక్షము గాదు, స్పర్శముచే నూహింపదగినది అనిగదా వారుచెప్పునది; దానింగూడ నిరాకరించుచున్నారు. (త్వగింద్రియముచేత) అని మొదలుపెట్టి.

అనఁగా-జ్ఞానేంద్రియములలో నేదేనొక్కదానికి గోచరమైనతోడనే ప్రత్యక్షత్వము సిద్ధమౌటచే త్వగింద్రియముచేత తోచెడువాయువును అప్రత్యక్షమనఁదగదనుట.

౫౮. ఇఁక పరస్పరవిలక్షణస్వభావములైనభూతవిశేషములలో జ్ఞాతవ్యాంశము నానతిచ్చుచున్నారు. (తేజస్సు భౌమాదిభేదముచే అనేకవిధములు).

అనఁగా-భౌమము, దివ్యము, ఔదర్యము, ఆకరజమనెడిభేదముచేత అనేకవిధములైయుండుననుట. పృథివీసంబంధమగు కట్టెలు మొదలైనవాటిని జ్వలనసాధనముగాఁగల తేజస్సు భౌమము, అనఁగా- దీపాది. జలము నే జ్వలనసాధనముగాఁగల తేజస్సు దివ్యము, అనఁగా-ఆదిత్యాది. పృథ్వీజలములను జ్వలనసాధనముగాఁగల తేజస్సు ఔదర్యము, అనగా- జాఠరాగ్ని. జ్వలనసాధనములేకనే ప్రకాశించెడు తేజస్సు ఆకరజము, అనగా-సువర్ణాది.

౫౯. ఇందు స్థిరాస్థిరవిభాగము చేయుచున్నారు (అందు ఆదిత్యాది) అని మొదలుపెట్టి.

బహుకాలముండునదగుటచే ఆదిత్యాది తేజస్సు స్థిరమనుట. శీఘ్రము నశించునదగుటచే దీపాదితేజస్సు అస్థిరమనుట.

౬౦. తేజస్సుక్కు నిఱమ్ శివప్పు, స్పర్శమౌష్ణ్యమ్.

౬౧. జలత్తుక్కు నిఱమ్ వెళుప్పు, స్పర్శమ్ శైత్యమ్, రసమ్ మాధుర్యమ్.

౬౨. భూమిక్కు నిఱముమ్ రసముమ్ బహువిధమ్.

౬౩. స్పర్శమ్ ఇతుక్కుమ్ వాయువుక్కు మనుష్ణాశీతమ్.

---

౬౦. (తేజస్సుక్కు నిఱమ్ శివప్పు) ఇత్తాలే తేజఃపదార్థఙ్గళిల్ వర్ణభేదమ్ పదార్థాన్తర సంసర్గజమెన్ఱ్ు ఐ. (స్పర్శమౌష్ణ్యమ్) ఇత్తాల్ ఉష్ణస్పర్శమ్ శీతస్పర్శమ్ అనుష్ణాశీతస్పర్శమెన్గిఱ త్రివిధస్పర్శత్తిలు మితుక్కు స్పర్శమౌష్ణ్యమెన్ఱై. ఇతుతాన్ తేజఃపదార్థఙ్గళాన సువర్ణాదికళిల్ బలవత్సజాతీయ ద్రవ్యఙ్గళాలే అభిభూతమాకైయాలే తోన్ఱాతు.

౬౧. (జలత్తుక్కు నిఱమ్ వెళుప్పు) ఇతుక్కు స్వాభావికవర్ణమితు. వర్ణభేదమ్ వన్దవిడమౌపాధికమ్. (స్పర్శమ్ శైత్యమ్) ఇత్తాల్- త్రివిధస్పర్శత్తిలుమ్ శైత్యమితుక్కుళ్ళతెన్ఱై. ఆకైయాల్, ఇతుక్కు స్పర్శభేద ముణ్డాకిఱతు మన్యసంసర్గత్తాలే. (రసమ్ మాధుర్యమ్) ఇత్తాల్-ఇతుక్కు స్వాభావికరసమితు, రసాన్తరాపత్తిసంసర్గజమెన్ఱై.

౬౨. (భూమిక్కు నిఱముమ్ రసముమ్ బహువిధమ్) అతావతు- లోకత్తిలే కాణప్పడుకిఱ నానావిధవర్ణరసఙ్గళుక్కెల్లా ముత్పత్తిస్థాన మితువెన్ఱై.

౬౩. (స్పర్శమ్ ఇతుక్కుమ్ వాయువుక్కుమ్ అనుష్ణాశీతమ్) అతావతు-త్రివిధస్పర్శత్తి

---

౬౦. తేజస్సునకురూపము ఎఱుపు, స్పర్శమౌష్ణ్యము.

౬౧. జలమునకురూపము తెలుపు, స్పర్శము శైత్యము, రసము మాధుర్యము.

౬౨. భూమికి రూపమును రసమును బహువిధము.

౬౩. స్పర్శము దీనికిని వాయువునకును అనుష్ణాశీతము.

---

౬౦. (తేజస్సునకు రూపము ఎఱుపు) దీనిచే తేజః పదార్థంబులయందు వర్ణభేదము మఱియొకపదార్థముతోడి సంబంధమువలనకలిగినదనుట. (స్పర్శమౌష్ణ్యము) దీనిచే నుష్ణస్పర్శము, శీతస్పర్శము, అనుష్ణాశీతస్పర్శము నను మూడువిధములైన స్పర్శములలోను దీనికి స్పర్శముష్ణమనుట. ఇది తేజఃపదార్థములైనబంగారు మొదలైనవానియందు బలముగల యేకజాతిద్రవ్యములచే నభిభూతమగుటచే తోచదు.

౬౧. (జలమునకు రూపము తెలుపు) దీనికి స్వాభావికవర్ణమిది. వర్ణభేధము కలిగిన విధమౌపాధికము. (స్పర్శము శైత్యము) దీనిచే త్రివిధ స్పర్శమందగు చల్లదనము దీనికి కలదనుట. గనుక దీనికి స్పర్శభేదము కలుగుటయు మఱియొకదాని సంబంధమువలన. (రసము మాధుర్యము) దీనిచే దీనికి సహజమైన రసమిది- మఱియొక రుచిసంభవించుట (మఱియొకదాని) సంబంధమువలన వచ్చినదనుట.

౬౨. (భూమికి రూపమును రసమును బహువిధము) అనగా- లోకమందు కనబడుచున్న నానావిధవర్ణ రసములకంతయు పుట్టినిల్లిదియనుట.

౬౩. (స్పర్శము దీనికిని వాయువునకును అనుష్ణాశీతము) అనగా-మూడువిధములైన స్పర్శ

౬౮. ఇప్పడి అచిత్తు మూన్రుపడిప్పట్టిరుక్కుమ్.

లుమ్ వైత్తుక్కొణ్డు, ఇవర్ఱుక్కు స్పర్శమితువెన్ఱైగ్. ఆకైయాల్, ఇవర్ఱిలుమ్ కాదాచిత్క మాకక్కాణప్పడుకిఱస్పర్శభేదము మౌపాధికమ్.

౬౮. (ఇప్పడి అచిత్తుమూన్రుపడిప్పట్టిరుక్కుమ్). ఇప్పడియెన్రు - సింహావలోకనన్యాయత్తాలే మున్బరుళిచ్చెయ్తవర్ఱై యెల్లామ్ కటాక్షిత్తనుభాషిత్తుక్కొణ్డు, అచిత్తత్త్వోపన్యాసత్తై నిగమిత్తారాయిర్ఱు.

ఆక, ప్రథమత్తిలే (అచిత్తు, జ్ఞానశూన్యమాయ్, వికారాస్పదమాయిరుక్కుమ్) ఎన్రు అచిత్తినుడైయలక్షణత్తైచ్చొల్లి; అనన్తరమ్, అతుతాన్ శుద్ధసత్త్వాదిభేదేన త్రివిధమాయిరుక్కుమ్బడి శొల్లి; ఉద్దేశక్రమత్తిలే ప్రథమమ్ శుద్ధసత్త్వమాకిఱ వచిత్తినుడైయ ప్రకారత్తైచ్చొల్లి; తదనన్తరమ్, మిశ్రసత్త్వమాకిఱ వచిద్విశేష మిన్నతెన్రుమ్, అతుతాన్ చతుర్వింశతితత్త్వమాయిరుక్కుమెన్రుమ్, అతిల్ ప్రథమతత్త్వమిన్నతెన్రుమ్, అన్దతత్త్వత్తినుడైయ అవస్థావిశేషఙ్గళిరుక్కుమ్బడియైయుమ్, అతిల్ నిన్రుమ్ తత్త్వాన్తరఙ్గళుత్పన్నమాకైక్కు హేతు అతినుడైయ గుణవైషమ్యమెన్రుమ్, అన్దగుణఙ్గళ్ తానిన్నతెన్రుమ్, అవైతానతుక్కు వినాభూతఙ్గళాయ్, అతినుడైయవవస్థాభేదఙ్గళాలే అనుద్భూతఙ్గళాయు ముద్భూతఙ్గళాయు మిరుక్కుమెన్రుమ్, అవైతాన్ కార్యానుమేయఙ్గళెన్రుమ్, అవర్ఱినుడైయవైషమ్యప్రయుక్తమాన మహదాదితత్త్వోత్పత్తిక్రమత్తైయుఙ్గొల్లి; అనన్తరమ్, ఇప్పడియుత్పన్నఙ్గళానతత్త్వఙ్గళినుడైయ సముదాయకార్యమాన అణ్డోత్పత్తియైయుమ్, అన్దవణ్డత్తుక్కుళ్ళిల్ సమష్టిపురుషచతుర్ముఖోత్పత్తియైయుమ్, ఈశ్వరన్

౬౮. ఇట్లు అచిత్తు మూడువిధములు కలిగియుండును.

ములలోను వీనికి (భూమి వాయువులకు) స్పర్శమిదనుట- కాబట్టి దీనిలోను నొకానొకప్పుడు కానఁబడు స్పర్శభేదంబు నుపాధివలన వచ్చినది.

౬౮. (ఇట్లచిత్తు మూడువిధములు కల్గియుండును) ఇట్లు అని సింహావలోకనన్యాయముచే మున్నానతిచ్చినవానినంతను స్మరించి అనువదించుకొని అచిత్తత్త్వోపన్యాసమును ముగించినవారైరి.

కాగా, మొదటను (అచిత్తుజ్ఞానశూన్యమై వికారాస్పదమై యుండును) అని అచిత్తుయొక్క లక్షణమును చెప్పి; తరువాత నదియె శుద్ధసత్త్వాదిభేదమున మూడువిధములైయుండు విధమును చెప్పి; ఉద్దేశించిన వరుసలో మొదట శుద్ధసత్త్వ మనుఅచిత్తుయొక్క విధమును చెప్పి; పిదప మిశ్రసత్త్వ మనుఅచిద్విశేష మియ్యదియనియు, అదియే యిరువదినాలుగు తత్త్వములుగనుండుననియును, అందు మొదటి తత్త్వమియ్యదియనియు, ఆతత్త్వముయొక్క యవస్థావిశేషములుండు విధమును, అందునుండి ఇతరతత్త్వములు పుట్టుటకు హేతువు దానియొక్క గుణవైషమ్యమనియు, ఆగుణము లియ్యవియనియు, అవి దానికి అవినాభూతములై దానియొక్క యవస్థాభేదములచే అనుద్భూతములు నుద్భూతములునై యుండుననియు, అవియు కార్యానుమేయములనియు, వానియొక్క వైషమ్యముంబట్టివచ్చిన మహదాదితత్త్వములయొక్క పుట్టుక క్రమమును చెప్పి, తరువాత ఇట్లుత్పన్నములైన తత్త్వములయొక్క సముదాయకార్యమైన అండోత్పత్తిని ఆఅండమునందు సమష్టిపురుషుడైన చతుర్ముఖునియుత్పత్తినిని ఈశ్వరుడు

సమష్టివ్యష్టిపదార్థఙ్గళై, అద్వారకమాకవుమ్ సద్వారకమాకవుమ్ నిన్ఱు, సృష్టిక్కుమ్పడియైయుమ్ జ్ఞొల్లి; అనన్తరమ్, అణ్డఙ్గళినుడైయ బహుత్వత్తైయుమ్, అవఱ్ఱినుడైయకట్టళైయైయుమ్, అవైతానీశ్వరనుక్కు లీలోపకరణఙ్గళెన్నుమత్తైయుమ్, అవఱ్ఱినుడైయ వుత్పత్తిప్రకారత్తైయుమ్ జ్ఞొల్లి; అనన్తరమ్, ఆకాశాదిభూతఙ్గళుక్కు త్తనిత్తనియేయుణ్డాన వినియోగత్తైయుమ్, జ్ఞానకర్మేన్ద్రియఙ్గళుక్కుమ్ ఉభయాత్మకమాన మనస్సుక్కుముణ్డాన వృత్తిభేదత్తైయుమ్, ఆకాశాదికళుక్కు శబ్దాదికళ్ ప్రతినియతగుణఙ్గళాయిరుక్కుమ్పడియైయుమ్, అవఱ్ఱుక్కు గుణవినిమయమ్ వరుకైక్కు హేతువైయుమ్, గుణాధిక్యత్తుక్కు హేతువైయుమ్ జ్ఞొల్లి; ఇప్పడి మిశ్రసత్త్వత్తినుడైయ ప్రకారత్తై విస్తరేణోపపాదిత్తు, అనన్తరం ఇదినుడయ పరిణామఙ్గళుక్కు హేతువాయిరున్దుళ్ళ సత్త్వశూన్యమాకిఱ వచిద్విశేషత్తైయుమ్ సఙ్గ్రహేణశ్శొల్లి; అనన్తరమ్, ఏతత్పూర్వోక్తమాన వచిద్ద్రవ్యత్తినుడైయ వినియోగప్రకారత్తైయుమ్, అచిత్త్రియత్తినుడైయ పరిణామఙ్గళైయుమ్ జ్ఞొల్లి; ఏతద్దర్శనైక దేశికళుడైయ కాలవిషయప్రతిపత్తి భేదత్తైయుమ్ కాట్టి; అనన్తరమ్, కీழ్చ్చొల్లప్పట్టవఱ్ఱిల్ బాహ్యకుదృష్టికళుడైయవిప్రతిపత్తిప్రకారఙ్గళైయుమ్, అవైతానయుక్తమెన్నుమిడత్తైయుమ్ జ్ఞొల్లి; అనన్తరమ్, పరస్పరవిలక్షణమాన భూతవిశేషఙ్గళిల్ జ్ఞాతవ్యాంశఙ్గళైయుమ్ దర్శిప్పిత్తు; ఇప్పడి అచిత్త్రియత్తినుడైయ ప్రకారత్తైయు మరుళిచ్చెయ్తు తలైక్కట్టినార్.

పిళ్ళైలోకాచార్యర్ తిరువడిగళే శరణమ్.

మణవాళమామునికళ్ తిరువడికళే శరణమ్.

అచిత్ప్రికరణమ్ ముఱ్ఱిఱ్ఱు.

సమష్టివ్యష్టి పదార్థములను, అద్వారకముగాను సద్వారకముగాను ఉండి, సృష్టించు విధమును చెప్పి; పిమ్మట అండములయొక్క అనేకత్వమును, వానియొక్క ఏర్పాటును, అవి యీశ్వరునకు లీలోపకరణములనుదానిని, వానియొక్క యుత్పత్తిక్రమమును చెప్పి; తరువాత ఆకాశాదిభూతములకు వేఱ్వేఱుగనున్న వినియోగమును జ్ఞానకర్మేంద్రియములకు నుభయస్వరూపమైనమనసునకు కలిగిన వృత్తిభేదమును, ఆకాశాదులకు శబ్దాదులుసహజగుణములై యుండువిధమును, వానికి గుణ వినిమయమువచ్చుటకు హేతువును, గుణాధిక్యమునకు హేతువునుచెప్పి; ఇట్లు మిశ్రసత్త్వముయొక్కవిధమును విస్తరముగచెప్పి, పిమ్మట దీనియొక్కపరిణామములకు హేతువైయున్న సత్త్వశూన్యమనుఅచిద్విశేషమును సంగ్రహముగఁజెప్పి; పిమ్మట ఈపూర్వోక్తమైన అచిద్ద్రవ్యముయొక్క వినియోగప్రకారమును, మూడు అచిత్తులయొక్కపరిణామములను చెప్పి; ఈమతస్థులలో కొందఱియొక్కకాలమునందలి మతభేదమును చూపించి; అనంతరము క్రింద చెప్పఁబడినవానిలో బాహ్యకుదృష్టులయొక్క విప్రతిపత్తివిధములను అవి కూడవను నంశమును చెప్పి; పిమ్మట అన్యోన్యము విలక్షణమైన భూతవిశేషములయందు ఎరుగఁదగినవానిని చూపించి; ఇట్లు అచిత్తులమూటియొక్కయు విధమును సెలవిచ్చి ముగించినారు.

పిళ్ళైలోకాచార్యుల తిరువడిగళులే శరణము.

మణవాళమామునుల తిరువడిగళులే శరణము.

అచిత్ప్రికరణము ముగిసెను.

శ్రీః

శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

శ్రీమల్లోకాచార్య వరవరమునిభ్యాంనమః.

సవ్యాఖ్యానతత్త్వత్రయమ్

ఈశ్వరప్రకరణమ్.

౧. ఈశ్వరన్, అఖిలహేయప్రత్యనీకానన్తజ్ఞానానన్దైకస్వరూపనాయ్,

ఇప్పడి చిదచిద్రూపమాన తత్త్వద్వయత్తినుడైయవుమ్ స్వరూపస్వభావవిశేషఙ్గళైసువ్యక్తమామ్బడి యరుళిచ్చెయ్తు, అనన్తరమ్, ౧ “క్షరాత్మానావీశతేదేవఏకః” ఎన్గిఱపడియే తదుభయనియన్తావాన వీశ్వరనుడైయ స్వరూపస్వభావాదికళై సంశయ విపర్యయమఱ వరుళిచ్చెయ్కిఱార్. అతిల్, ప్రథమచూర్ణైయాలే-ఈశ్వరత్వ మసాధారణ ధర్మతయావస్తువుక్కు నిరూపకమాయిరుక్కైయాలే, (ఈశ్వరన్) ఎన్ఱ వస్తువై నిర్దేశిత్తు, తత్స్వరూపాదివైలక్షణ్యత్తై సఙ్గ్రహేణ వరుళిచ్చెయ్కిఱార్.

౧. అతిల్, ప్రథమత్తిలే గుణాదికళుక్కు మాధారభూతమాన స్వరూపవైలక్షణ్యత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (అఖిలహేయప్రత్యనీకానన్తజ్ఞానానన్దైకస్వరూపనాయ్) ఎన్ఱు.

అతావతు-సమస్తహేయప్రతిభటమాయ్, త్రివిధపరిచ్ఛేదరహితమాయ్, స్వయంప్రకాశత్వ

---

౧. ఈశ్వరుఁడు, అఖిలహేయప్రత్యనీకానంతజ్ఞానానందైకస్వరూపుఁడై,

ఇట్లు చిదచిద్రూపమైన రెండుతత్త్వములయొక్క స్వరూపస్వభావ విశేషములనుస్పష్టమగునట్లు సెలవిచ్చి పిదప ౧“ఒక్క దేవుడే అచేతనమును, జీవుని, నేలుచున్నాడు” అనుచొప్పున నారెంటిని నియమించువాఁడైన యీశ్వరునియొక్క స్వరూపాదులను సంశయ (సందేహము) విపర్యయము (అన్యథాజ్ఞానము) లు పోవునట్లు ఆనతిచ్చుచున్నారు. అందు మొదటి వాక్యముచే ఈశ్వరత్వము (నియమించుట) అసాధారణధర్మముగ వస్తువునకు నిరూపకమై యుండుటచే (ఈశ్వరుఁడు) అనియె వస్తువును నిర్దేశించి వానిస్వరూపాదివైలక్షణ్యమును సంగ్రహముగ నానతిచ్చుచున్నారు.

౧. అందుమొదట గుణాదులకాధారభూతమైన స్వరూపవైలక్షణ్యము నానతిచ్చుచున్నారు (అఖిలహేయప్రత్యనీకానంతజ్ఞానానందైకస్వరూపుఁడై) అని.

అనగా-సమస్తమైనహేయ (నిందిత) ములకుప్రతిభటమై, (ఎదురై) మూఁడువిధములైన

జ్ఞానశక్త్యాదికల్యాణగుణగణభూషితనాయ్,

సుఖరూపత్వమేవడివాన స్వరూపత్తైయుడైయవనాయ్ నై. [1]“సత్యంజ్ఞానమనన్తంబ్రహ్మ” [2]“విజ్ఞానంబ్రహ్మ” [3]“ఆనన్దోబ్రహ్మ” ఎన్నక్కడవతిఱే. [4]‘అఖిలహేయప్రత్యనీకకల్యాణైకతానస్వేతరసమస్తవస్తువిలక్షణానన్తజ్ఞానానన్దైకస్వరూప’ ఎన్ఱిఱే ఎమ్బెరుమానారరుళిచ్చెయ్‌తతు. అప్పడియేయివరుమరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్. ఆనాల్ కల్యాణైకతానత్వముమ్, స్వేతరసమస్తవస్తువిలక్షణత్వముమ్ ఇవరరుళిచ్చెయ్యాతొఴివానెన్నెన్నిల్; హేయప్రత్యనీకత్తైప్పుక్కడత్తేకల్యాణైకతానత్వమ్ వరుమెన్నుమత్తైప్పఱ్ఱియుమ్, ఆనన్దరూపత్వమ్ శొల్లుకైయాలే తన్నడైయేసిద్ధిక్కుమెన్నుమత్తైప్పఱ్ఱియుమ్ కల్యాణైకతానత్వమరుళిచ్చెయ్‌తిలర్. స్వేతరసమస్తవస్తువిలక్షణలిఙ్గత్వమ్ ఉభయవిశిష్టత్వప్రయుక్తమాకైయాలే, అర్థాదుక్తమెన్ఱరుళిచ్చెయ్‌తిలర్. (జ్ఞానశక్త్యాదికల్యాణగుణగణభూషితనాయ్) ఆదిశబ్దత్తాలే-గుణచూర్ణైయిల్ ఎమ్బెరుమానారరుళిచ్చెయ్‌త గుణఙ్గళైయెల్లామ్ శొల్లుకిఱతు. గుణఙ్గళుక్కు కల్యాణత్వమావతు-ఆశ్రితర్కు పరమభోగ్యమాయిరుక్కై. గణశబ్దమ్-సమూహవాచి. భూషితనాకైయావతు- ఇవఱ్ఱాలేయలఙ్కృతనాయిరుక్కై. దివ్యమఙ్గళవిగ్రహత్తుక్కు దివ్యాభరణఙ్గళ్ పోలేయాయిఱ్ఱు దివ్యాత్మస్వరూపత్తుక్కు గుణఙ్గళ్ ఔజ్జ్వల్యకరమాయిరుక్కుమ్పడి. ఇత్తాల్- [5]“యస్సర్వజ్ఞస్సర్వవిత్” [6]“పరాస్యశక్తిర్వివిధైవశ్రూయతే స్వాభావికీజ్ఞానబలక్రియాచ” [7]“సమస్తకల్యాణగుణాత్మకోసౌ” ఎన్ఱిగుణగణయోగత్తైయరుళిచ్చెయ్‌తారాయిఱ్ఱు.

జ్ఞానశక్త్యాదికల్యాణగుణగణభూషితుఁడై,

కొలతలు లేనిదై, స్వయంప్రకాశత్వ సుఖరూపత్వములే ఆకారముగాఁగలస్వరూపమును కలవాఁడైయనుట. [1]“సత్యమైనదియు జ్ఞానస్వరూపమైనదియు అనంతమైనదియు బ్రహ్మము” [2]“బ్రహ్మము జ్ఞానస్వరూపము” [3]“ఆనందమయము బ్రహ్మము” అనఁదగియున్నదిగదా [4]‘సమస్తమైననిందితములకును ఎదురైనవాడును సకలకల్యాణగుణంబులకు స్థానంబును, తనకన్ననితరవస్తువులకంటె విలక్షణుండును పరిచ్ఛేదరహితుడును జ్ఞానానందములే స్వరూపముగ గలవాడును’ అనిగదా భగవద్రామానుజులు ఆనతిచ్చినది. అట్లనే వీరు నానతిచ్చుచున్నారు. అయితే కల్యాణైకతానత్వమును, స్వేతరసమస్తవస్తువిలక్షణత్వమును వీ రానతివ్వకపోవుట యేమంటే; హేయప్రత్యనీకత్వముండుచో కల్యాణైకతానత్వముకలుగు ననుదానింబట్టియు, ఆనందరూపత్వము చెప్పుటచేతను తానే సిద్ధించు ననుదానింబట్టియు కల్యాణైకతానత్వము నానతివ్వరైరి. స్వేతరసమస్తవస్తువిలక్షణలిఙ్గత్వము ఉభయవిశిష్టత్వప్రయుక్తమౌటచే అర్థాదుక్తమని యానతివ్వరైరి. (జ్ఞానశక్త్యాదికల్యాణ గుణగణభూషితుఁడై) ఆదిశబ్దముచే-గుణగద్యమున శ్రీఎంబెరుమానార్లానతిచ్చినగుణములనెల్లను చెప్పునది. గుణములకు కల్యాణత్వమనగా- ఆశ్రితులకు పరమభోగ్యమైయుండుట. గణశబ్దము సమూహముం జెప్పునది. భూషితుఁడౌట యనగా- వీనిచే నలంకరింపఁబడినవాఁడైయుండుట. దివ్యమంగళవిగ్రహమునకు దివ్యాభరణములంబోలె యయ్యె దివ్యాత్మస్వరూపమునకు గుణములు ఔజ్జ్వల్యకరములై యుండు రీతి. దీనిచే [5]“ఎవ్వఁడు సామాన్యముగా నన్నిటినెఱిగినవాఁడును, విశేషముగా నన్నిటినెఱిగినవాఁడునో” [6]“ఈతనికి అనేకవిధములుగల గొప్పశక్తియును స్వభావసిద్ధంబైనజ్ఞానంబును బలంబును సృష్ట్యాదివ్యాపారంబును శ్రుతిలో వినఁబడుచున్నవి.” [7]“ఈతఁడు సమస్తకల్యాణగుణములును స్వరూపముగాఁగలవాఁడు” అనెడి గుణసమూహపుచేరికను ఆనతిచ్చినవారైరి.

సకలజగత్సర్గస్థితిసంహారకర్త్తావాయ్, ౧ "ఆర్త్తోజిజ్ఞాసురర్థార్థీ
జ్ఞానీ" ఎన్ఱగిఱచతుర్విధపురుషర్కళుక్కు మాశ్రయణీయనాయ్,

(సకలజగత్సర్గస్థితిసంహారకర్త్తావాయ్) జగచ్ఛబ్దత్తాలే- కార్యవస్తువై చ్చొల్లుకిఱతు. సకలశబ్దత్తాలే- సమష్టివ్యష్టిరూపమాన సమస్తపదార్థఙ్గళైయుఞ్ జొల్లుకిఱతు. సర్గమావతు-సృష్టి; ఇతుతాన్ సద్వారకాద్వారకరూపేణద్వివిధైయాయిరుక్కుమ్. స్థితియావతు-రక్షణమ్; ఇతువుమ్బాహ్యాభ్యన్తరరూపేణద్వివిధమాయిరుక్కుమ్. సంహారమావతు-అఴిక్కై; ఇతువుమ్సద్వారకాద్వారకరూపేణ ద్వివిధమాయిరుక్కుమ్. ఇవైయెల్లామ్ మేలివరుపపాదిక్కుమ్ విడత్తిలే కాణలామ్. ౧"యతోవాఇమానిభూతాని జాయన్తే, యేనజాతానిజీవన్తి, యత్ప్రయన్త్యభిసంవిశన్తి తద్విజిజ్ఞాసస్వ, తద్బ్రహ్మ" ఇత్యాదిశ్రుతికళాలే, ఇవనుడైయ సకల జగత్సర్గాదికళ్ శొల్లప్పడానిన్ఱతిఱే. ఇత్తాల్- కీఴ్చ్చొన్న గుణవిశిష్టనానవివనుడైయ వ్యాపారవిశేషఙ్గళై యరుళిచ్చెయ్తారాయిర్ఱు.

౨("ఆర్త్తోజిజ్ఞాసురర్థార్థీ జ్ఞానీ" ఎన్గిఱచతుర్విధపురుషర్కళుక్కు మాశ్రయణీయనాయ్) ఆర్త్తనావాన్- మున్బుణ్డానవైశ్వర్యత్తై యిఴన్దు అతుపెఱవేణుమెన్ఱాశైప్పడుమవన్. జిజ్ఞాసువాకిఱాన్- జ్ఞానస్వరూపనానవాత్మావై యనుభవిక్కవాశైప్పడుమ్ కేవలన్. అర్థార్థియాకిఱాన్- అపూర్వమాక ఐశ్వర్యత్తైయాశైప్పడుమవన్. జ్ఞానియాకిఱాన్ - పరమపురుషార్థమాన భగవత్ప్రాప్తియై యాశైప్పడుమవన్. ౩'ఆర్త్తః-ప్రతిష్ఠాహీనః భ్రష్టైశ్వర్యః పునస్తత్ప్రాప్తికామః; అర్థార్థీ-అప్రాప్తైశ్వర్యతయా ఐశ్వర్యకామః; తయోర్ముఖభేదమాత్ర మైశ్వర్యవిషయతయా ఏక

సకలజగత్సర్గస్థితి సంహారకర్త్తయై, "ఆర్త్తోజిజ్ఞాసురర్థార్థీజ్ఞానీ"
అనుచతుర్విధపురుషులకు నాశ్రయణీయుఁడై,

(సకలజగత్సర్గస్థితిసంహారకర్త్తయై) జగచ్ఛబ్దముచే కార్యవస్తువును చెప్పనది. సకలశబ్దముచే సమష్టివ్యష్టిరూపమైన సమస్తపదార్థములను చెప్పనది. సర్గమనగా-సృష్టి; ఇదిసద్వారకాద్వారకరూపముచే రెండువిధములైయుండును. స్థితియనగా-రక్షించుట. ఇదియును బాహ్యాభ్యంతర రూపములచే రెండుతెఱంగులైయుండును. సంహారమనగా- చెఱచుట; ఇదియును సద్వారకాద్వారకరూపముగ ద్వివిధమైయుండును. ఇవియన్నియు నింకమీద వీరు నిరూపించుచోట చూడవచ్చును. ౧"దేనివలన ఈభూతములు పుట్టుచున్నవో, పుట్టినవి దేనివలన జీవించుచున్నవో, దేనినిపొందినవై లీనమగుచున్నవో, దానిని విచారింపుము, అదిబ్రహ్మము" ఇత్యాదిశ్రుతులచే వీనియొక్క సకలజగత్సృష్ట్యాదులు చెప్పఁబడినవి. దీనిచేఁక్రిందచెప్పిన గుణవిశిష్టుఁడైనవీనియొక్క వ్యాపారవిశేషములను ఆనతిచ్చినవారైరి.

౨("ఆర్త్తో జిజ్ఞాసురర్థార్థీ జ్ఞానీ" అనుచతుర్విధపురుషులకు నాశ్రయణీయుఁడై) ఆర్త్తుఁడు అనగా-మున్నుండినయైశ్వర్యమును పోగొట్టుకొని దానిని తిరిగిపొందవలెననియాశపడువాఁడు. జిజ్ఞాసువనగా-జ్ఞానస్వరూపుఁడైన యాత్మను అనుభవింపఁగోరు కైవల్యార్థి. అర్థార్థియనగా-క్రొత్తగనైశ్వర్యమునకై యాశపడువాఁడు. జ్ఞానియనఁగా-పరమపురుషార్థమైన భగవత్ప్రాప్తిని ఆశపడువాఁడు. ౩'ఆర్త్తుఁడనగా ఐశ్వర్యముపోయి స్థితిలేనివాఁడై తిరిగియు నైశ్వర్యమును కోరువాఁడు. అర్థార్థియనఁగా- ఐశ్వర్యమును పొందకుండుటచే నైశ్వర్యమును కోరువాఁడు. వారిద్దరికిని ముఖ

ధర్మార్థకామమోక్షాఖ్యచతుర్విధఫలప్రదనాయ్,

ఏవాధికారః; జిజ్ఞాసుః-ప్రకృతివియుక్తాత్మ స్వరూపావాప్తీచ్ఛుః, జ్ఞానమేవాస్య స్వరూపమితి జిజ్ఞాసురిత్యుక్తమ్; జ్ఞానీచ- [1]"ఇతస్త్వన్యాం ప్రకృతిం విద్ధి మే పరామ్" ఇత్యాదినా అభిహితభగవచ్ఛేషతైకరసాత్మస్వరూపవిత్, ప్రకృతివియుక్తకేవలాత్మన్య పర్యవస్యన్ భగవన్తం ప్రేప్సుర్భగవన్తమేవ పరమప్రాప్యం మన్వానః' ఎన్ఱు చతుర్విధాధికారవేషత్తైయుమ్ శ్రీగీతాభాష్యత్తిలే యరుళిచ్చెయ్‌తారిఱే. ఇన్ద చతుర్విధపురుష సమాశ్రయణీయత్వత్తై [2]"చతుర్విధా భజన్తే మాం జనాస్సుకృతినోఽర్జున। ఆర్తో జిజ్ఞాసురర్థార్థీ జ్ఞానీ చ భరతర్షభ" ఎన్ఱుమ్, [3]"చతుర్విధా మమజనా భక్తా ఏవ హి తే శ్రుతాః । ఆర్తో జిజ్ఞాసురర్థార్థీ జ్ఞానీ చేతి పృథక్ పృథక్" ఎన్ఱుమ్ తానే యరుళిచ్చెయ్‌తానిఱే. ఇత్తాల్ జగత్కారణ భూతనాకక్కీఴ్ చ్చొల్లప్పట్టవనుడైయ సర్వసమాశ్రయణీయత్వత్తై యరుళిచ్చెయ్‌తారాయిఱ్ఱు. (ధర్మార్థకామమోక్షాఖ్య చతుర్విధఫలప్రదనాయ్) [4]"ధర్మార్థకామమోక్షాఖ్యః పురుషార్థ ఉదాహృతః" ఎన్ఱు పురుషార్థమ్ చతుర్విధమాయిఱే యిరుప్పతు. ధర్మమావతు - ఇష్టాపూర్తఙ్గళ్; ఇష్టమావతు- యాగాది, పూర్తమావతు - ఖాతాది. అర్థమావతు - సువర్ణరజతాదికళ్. కామమావతు- ఐహికపారలౌకిక భోగ్యపదార్థానుభవసుఖమ్. మోక్షమావతు - ఆత్మానుభవభగవదనుభవఙ్గళ్. ఇవఱ్ఱిల్ ధర్మమ్

ధర్మార్థకామమోక్షములను నాల్గు తెరంగుల ఫలములనిచ్చువాఁడై,

భేదమాత్రమే కాని ఐశ్వర్యవిషయమె యగుటచే అధికారమొక్కటియె - జిజ్ఞాసువు అనగా- ప్రకృతి సంబంధము లేని యాత్మస్వరూపమును (కైవల్యమును) పొందఁగోరువాఁడు, జ్ఞానమే వీనికి స్వరూపము గనుక జిజ్ఞాసువని చెప్పఁబడినాడు. జ్ఞానియనఁగా [1]"ఇంతకంటె నన్యమైన ప్రకృతిని నాయొక్క ఉత్కృష్టప్రకృతినిగాను తెలిసికొనుము" ఇత్యాదులచే చెప్పఁబడిన ఆత్మస్వరూపము భగవంతునికి, శేషభూతమని యెఱిగినవాఁడై ప్రకృతివియుక్తమగు కేవలాత్మస్వరూపమందు తృప్తిఁజెందక భగవంతునిపొందఁగోరువాఁడై భగవంతునినే పరమప్రాప్యముగ తలచువాఁడు' అని నాలుగువిధములైనయధికారులవేషమును శ్రీగీతాభాష్యమందు ఆనతిచ్చినారుగదా. ఇట్టినాలుగువిధములైన పురుషులకు నాశ్రయణీయుఁడగుటను [2]"భరతవంశశ్రేష్ఠుడైన ఓయర్జునుడా! ఆర్తుఁడును జిజ్ఞాసువును అర్థార్థియును జ్ఞానియును అనెడి నాల్గువిధములగువారును పుణ్యకర్ముకలవారునగు జనులు నన్ను శరణముగాఁబొందినన్ను భజింతురు' అనియును [3]"వేలువేలుగ నార్తుడు జిజ్ఞాసువు అర్థార్థిజ్ఞానియునను నాల్గువిధములైన జనులును నాభక్తులుగానే చెప్పఁబడుచున్నారు" అనియును తానే ఆనతిచ్చినాడుగదా. దీనిచే జగత్కారణభూతుఁడుగ క్రింద చెప్పఁబడినవానియొక్క అందరకు నాశ్రయించతగినవాఁడగుటను ఆనతిచ్చినవారైరి. (ధర్మార్థకామమోక్షములను నాల్గు తెరంగుల ఫలముల నిచ్చువాఁడై) [4]"పురుషార్థము ధర్మము, అర్థము, కామము, మోక్షము నను పేరుగలది" అని పురుషార్థము నాల్గు తెఱంగులగదా యుండునది. ధర్మమన నిష్టాపూర్తములు. ఇష్టమనగా-యజ్ఞము మొదలగునది. పూర్తమనగా- త్రవ్వబడునవి. నూతులు కోనేరులు చెరువులు మొదలగునవి. అర్థమనగా-బంగారు వెండి మొదలగునది. కామమనగా- ఈలోకపుదియు పరలోకపుదియునగు ననుభవింపఁదగిన పదార్థములననుభవించెడి సుఖము. మోక్షమనగా- నాత్మానుభవభగవదనుభవములు. దీనిలో ధర్మము సాధనమగుచు పురుషార్థమైయుం

విలక్షణవిగ్రహాయుక్తనాయ్, లక్ష్మీభూమినీళానాయకనాయిరుక్కుమ్.

సాధనతయా పురుషార్థమా యిరుక్కుమ్; అర్థమ్ సాధనతయావుమ్ స్వయమాయుమ్ పురుషార్థమాయిరుక్కుమ్; కామమోక్షఙ్గళిరణ్డుమ్ స్వయం పురుషార్థమాయిరుక్కుమ్. ఏవంవిధమాన చతుర్విధఫలఙ్గళైయుమ్ అధికారానుగుణమాకక్కొడుక్కుమవనాయెన్నై. ఇత్తాల్ సర్వసమాశ్రయణీయనాన వివనుడైయ సకలఫలప్రదత్వత్తైయు మరుళిచ్చెయ్తారాయిற్றు. ౧"దేవేన్ద్రస్త్రిభువన మర్థమేకపింగ స్సర్వర్ధిం త్రిభువనగాంచ కార్తవీర్యః। వైదేహః పరమపదం ప్రసాద్యవిష్ణుం సంప్రాప్త స్సకల ఫలప్రదోహివిష్ణుః" ఎన్నక్కడవతిఱే. (విలక్షణవిగ్రహాయుక్తనాయ్) అతావతు - విగ్రహన్దాన్ స్వరూప గుణఙ్గళిలుఙ్గాట్టిల్ అత్యన్తాభిమతమాయెన్తుతుడఙ్గి మేలరుళిచ్చెయ్కిఱ వైలక్షణ్యత్తైయుడైయ విగ్రహత్తోడేకూడి యిరుక్కుమవనాయెన్నై. ౨"నీలతోయదమధ్యస్థా విద్యుల్లేఖేవభాస్వరా".ఇత్యాదియాలే విగ్రహవైలక్షణ్యమ్ శ్రుతిప్రసిద్ధమ్. ౩'స్వాభిమతానురూపైకరూపాచిన్త్యదివ్యాద్భుత నిత్యనిరవద్యనిరతిశ యౌజ్జ్వల్య సౌన్దర్య సౌగన్ధ్యసౌకుమార్య లావణ్యయౌవనాద్యనన్త గుణనిధిదివ్యరూప' ఎన్ఱుదివ్యమఙ్గళవిగ్రహవైలక్షణ్యత్తై యరుళిచ్చెయ్తారిఱే యెమ్పెరుమానార్. ఇత్తాల్ - కీழ்చొన్న స్వరూపగుణఙ్గళుక్కు ప్రకాశకమాయ్, జగత్కారణత్వత్తుక్కుమ్, సర్వసమాశ్రయణీయత్వత్తుక్కుమ్, సర్వఫలప్రదత్వత్తుక్కు మేకాన్తమాన దివ్యమఙ్గళవిగ్రహయోగత్తై యరుళిచ్చెయ్తారాయిற்றు.!(లక్ష్మీ భూమి నీళా నాయకనాయిరుక్కుమ్) అతావతు- ౪"ఉనక్కేఱ్ఱ" ఎన్నుమ్బడియాన వైలక్షణ్యత్తైయుడైయవళాయ్, చేతనర్క్కు పురుషకార భూతైయాయుమ్,

---

విలక్షణమైన విగ్రహముతోఁ గూడినవాఁడై, లక్ష్మీభూమినీళానాయకుఁడై యుండును.

డును; అర్థము సాధనమగుచును స్వయముగాను పురుషార్థమైయుండును; కామమోక్షములు రెండును స్వయముగ పురుషార్థమైయుండును. ఇట్టి నాలుగుతెరంగుల ఫలములను అధికారమునకు తగినట్లు ఇచ్చువాఁడైయనుట. దీనిచే నందరికి నాశ్రయింపఁదగిన వీనియొక్క సకలఫలముల నిచ్చువాఁడగుటనుకూడ నానతిచ్చినవారైరి. ౧"విష్ణువును పూజించి దేవేంద్రుడు మూడులోకములను, ఏకపింగుఁ (కుబేరు) డు ధనమును, కార్తవీర్యార్జునుఁడు మూడులోకములలోని సకలసమృద్ధిని, జనకచక్రవర్తి పరమపదమును పొందిరి. విష్ణువు సర్వఫలములను ఇచ్చువాఁడుగదా" అనఁదగియున్నదిగదా. (విలక్షణమగు విగ్రహముతోఁ గూడినవాఁడై) అనఁగా - విగ్రహము స్వరూపగుణములకంటె మిక్కిలి యిష్టమై అని మొదలుపెట్టి మీఁద నానతిచ్చెడి వైలక్షణ్యమును కలిగిన విగ్రహముతో కూడియుండువాఁడైయనుట. ౨"కాఱుమొగులునడుమనుండు ప్రకాశమగు మెఱుపువలె" ఇత్యాది చే విగ్రహవైలక్షణ్యము శ్రుతిప్రసిద్ధము. ౩'తనకిష్టమై తగినదై యొక్కరూపమై ఊహింపఁదగనిదై దివ్యమై అద్భుతమై నిత్యమై నిర్దోషమై అతిశయములేని కాన్తిగలదై యునున్న అవయవశోభ పరిమళము సౌకుమార్యము లావణ్యము యౌవనము మొదలైన లెక్కలేని గుణములకు స్థానమై దివ్యరూపకము కలవాఁడా' అని దివ్యమంగళవిగ్రహవైలక్షణ్యమును ఆనతిచ్చినారుగదా శ్రీభాష్యకారులు. దీనిచే క్రింద చెప్పిన స్వరూపగుణములకు ప్రకాశకమై జగత్కారణమగుటకును అందరిచే నాశ్రయింపఁదగినవాఁడగుటకును, సకలఫలముల నిచ్చువాఁడగుటకును, ఏకాంతమైన దివ్యమంగళవిగ్రహయోగము నానతిచ్చినవారైరి. (లక్ష్మీభూమి నీళా నాయకుఁడైయుండును) అనఁగా - ౪"నీకు అనురూపమైన" అనఁదగిన వైలక్షణ్యమును కలదియై, చేతనులకు పురుషకారభూతయై,

౨. అఖిలహేయప్రత్యనీకనాకైయావతు-

ప్రాప్యైయాయుమిరుక్కుమ్ ప్రధానమహిషియాన పెరియపిరాట్టియార్క్కుమ్, అవళోడొక్కచ్చొల్లలామ్పడియిరుక్కుమ్ భూమినీళైకళాన మఱ్ఱైయిరణ్డు పిరాట్టిమార్క్కుమనురూపనాయకనాయిరుక్కుమెన్నై. ౧ "హ్రీశ్చతే లక్ష్మీశ్చపత్న్యౌ" ఎన్ఱు లక్ష్మీభూమికళిరువరైయుమ్ వేదపురుషన్ శొన్నవితు నీళైక్కుముపలక్షణమ్. ౨ "వైకుణ్ఠేతు పరే లోకే శ్రీసహాయో జనార్దనః। ఉభాభ్యాం భూమినీళాభ్యాం సేవితః పరమేశ్వరః" ఎన్నక్కడవతిఱే. 3 'స్వాభిమత నిత్య నిరవద్యానురూపస్వరూపరూపగుణవిభవైశ్వర్యశీలాద్యనవధికాతిశయాసఙ్ఖ్యేయకల్యాణగుణగణ శ్రీవల్లభ, ఏవంభూతభూమినీళానాయక' ఎన్ఱిఱే యెమ్బెరుమానారరుళిచ్చెయ్తతు. ఇత్తాల్ - కీழ்చ్చొన్న విగ్రహవైలక్షణ్యమ్, కాట్టిలెరిత్త నిలావాకాతపడి యనుభవిక్క క్కడవరానపిరాట్టిమారోట్టైచ్చేర్త్తియై యఱుళిచ్చెయ్తారాయిఱ్ఱు.

౨. ఇప్పడి ఉక్తమాన స్వరూపాదికళై విస్తరేణ ఉపపాదిత్తరుళుకిఱార్ మేల్. అతిల్, ప్రథమత్తిలే (అఖిల హేయప్రత్యనీకానన్తజ్ఞానానన్దైక స్వరూపనాయ్) ఎన్ఱవితిల్, అఖిలహేయప్రత్యనీకత్వత్తై యుపపాదిక్కిఱార్. (అఖిలహేయప్రత్యనీక నాకైయావతు) ఎన్ఱు తుడఙ్గి.

హేయమావతు - దోషమ్. అఖిలహేయమెన్నైయాలే - త్రివిధ చేతనాచేతన దోషఙ్గళైయుమ్ శొల్లుకిఱతు. త్రివిధ చేతనాచేతనదోషము మీశ్వరనుక్కు వారాతెన్ఱు ఇతుతన్నై వ్య

---

౨. అఖిలహేయప్రత్యనీకుఁడగుట యనఁగా-

పొందఁదగినదై యుండు ప్రధానమహిషి (దేవేరి) యైన శ్రీదేవియును, ఆమెతో సమముగఁ జెప్పఁదగియుండు భూమి నీళలైన మఱియిద్దరు దేవేరులకు ననురూపనాయకుఁడై యుండుననుట. ౧ "నీకు హ్రీయును శ్రీయును భార్యలు" అని లక్ష్మీభూములనిద్దరిని వేదపురుషుఁడు చెప్పినయిది నీళకునుపలక్షణము. ౨ "ఉత్కృష్టలోకంబగు వైకుంఠమందు లక్ష్మీసహాయుఁడును భూమి నీళ లిరువురిచే సేవింపఁబడుచున్నవాఁడును పరమేశ్వరుఁడును భగవంతుఁడు" అనఁదగియున్నదిగదా. 3 'తనకిష్టమై నిత్యమై నిర్దుష్టమై యున్న స్వరూపము రూపము గుణము విభవము ఐశ్వర్యము స్వభావము మొదలగు నెల్లలేనియుత్కర్షంబు గలదియు లెక్కలేనిదియునగు కల్యాణగుణసమూహము గల శ్రీదేవికి భర్తయైనవాఁడా! ఇట్టిభూమి నీళలకు నాయకుఁడైనవాఁడా!' అనిగదా శ్రీయెంబెరుమానారులానతిచ్చినది. దీనిచే క్రిందఁ జెప్పిన విగ్రహవైలక్షణ్యము, కానఁగాసిన వెన్నెలవలెగాక ననుభవించఁదగిన దేవేరులతోడి చేరికను ఆనతిచ్చినవారైరి.

౨. ఇట్లు చెప్పఁబడిన స్వరూపాదులను విస్తరముగ నానతిచ్చి యనుగ్రహింపుచున్నారు మీఁద. అందు మొదటను (అఖిలహేయప్రత్యనీకానంతజ్ఞానానందైకస్వరూపుఁడై) అనిన దీనియందు అఖిలహేయప్రత్యనీకత్వము నుపపాదించుచున్నారు. (అఖిలహేయప్రత్యనీకుడగుటయనగా) అని మొదలుపెట్టి.

హేయమనఁగా- దోషము. అఖిలహేయమనుటచే త్రివిధ చేతనాచేతన దోషంబులను చెప్పునది. త్రివిధ చేతనాచేతనదోషంబు నీశ్వరునకు రాదనుదీనిని స్పష్టముగ మీఁద నానతిచ్చె

తమస్సుక్కు తేజస్సుపోలేయుమ్, సర్పత్తుక్కు గరుడనైప్పోలే యుమ్, వికారాదిదోషఙ్గళుక్కు ప్రతిభటమాయిరుక్కై.

త్తమాక మేలేయరుళిచ్చెయ్కిఱారిఱే. (తమస్సుక్కు తేజస్సుపోలేయుమ్ సర్పత్తుక్కు గరుడనై ప్పోలేయుమ్) ఎన్ఱతు-తమస్సుక్కు తేజస్సు ప్రతిభటమాయిరుక్కుమాప్పోలేయుమ్, సర్పత్తుక్కు గరుడన్ ప్రతిభటనాయిరుక్కుమాప్పోలేయుమెన్నై. (వికారాదిదోషఙ్గళ్) ఎన్గిఱవిడత్తిల్, వికారశబ్దత్తాలే త్రివిధాచిత్తినుడైయవుమ్ పరిణామత్తైచ్చొల్లుకిఱతు. ఆదిశబ్దత్తాలే- బద్ధచేతనరుడైయ అజ్ఞానదుఃఖఙ్గళైయుమ్, ముక్తరుడైయ శేఱుతోయ్త్తుక్కழுవినారైప్పోలే, ప్రకృతిసంసృష్టరాయ్ విడప్పట్టవాకారత్తైయుమ్, నిత్యరుడైయపరిచ్ఛిన్న స్వరూపత్వపారతన్త్ర్యఙ్గళైయుమ్ శొల్లుకిఱతు. పారతన్త్ర్యమ్ దోషమోవెన్నిల్; పురుషనుక్కు స్తనోద్భేదమ్బోలే స్వతన్త్రనుక్కు దోషమెన్నై. ఇద్దోషఙ్గళుక్కు ప్రతిభటమాయిరుక్కైయావతు - తాన్ మాఱాయిరుక్కై. ప్రతిభటమెన్నైయాలే - [౧] "ఆత్మా జ్ఞానమయోఽమలః" ఎన్గిఱపడియే, స్వరూపనిబన్ధన మాకమలసమ్బన్ధమిల్లైయే యాకిలుమ్, ఉపాధినిబన్ధనమాన మలసమ్బన్ధత్తుక్కు యోగ్యమాన వాత్మస్వరూపత్తిఱ్కాట్టిల్ భగవత్స్వరూపత్తుక్కు వాశితోఱ్ఱుకిఱతు. [౨]"తదక్షరం పరమం నిత్యమజమక్షయమవ్యయమ్। ఏకస్వరూపంతుసదా హేయాభావాచ్చనిర్మలమ్" [౩]"సమస్తహేయరహితం విష్ణ్వాఖ్యంపరమంపదమ్" [౪]"అవికారాయ శుద్ధాయ నిత్యాయ పరమాత్మనే" ఎన్నక్కడవతిఱే. హేయప్రత్యనీకత్వమావతు - ఆశ్రితరుడైయ హేయనిరాసకత్వత్తుక్కడియాన హేయప్రతిభటత్వమెన్నవుమామెన్నుమొరుయోజనైయుముణ్డిఱే, గద్యవ్యాఖ్యానఙ్గళిలే నఞ్జీయ

తమస్సునకు తేజస్సువలెనును, సర్పమునకు గరుడుఁడువలెను ను, వికారాదిదోషములకు ప్రతిభటమైయుండును.

దరుగదా. (తమస్సునకు తేజస్సువలెనును సర్పమునకు గరుడుడువలెనును) అనినది తమస్సుకు తేజస్సు ప్రతిభటమైయుండునట్లును, సర్పమునకు గరుడుఁడు విరుద్ధమైయుండునట్లుననుట. (వికారాదిదోషములు) అనుచోట వికారశబ్దముచే త్రివిధాచిత్తుయొక్కయు పరిణామమును చెప్పుచుండుట. ఆదిశబ్దముచే బద్ధచేతనులయొక్క అజ్ఞానదుఃఖములను, ముక్తులయొక్క అడుసుతొక్కి కడిగినవారివలె ప్రకృతిసంసృష్టులైవిడువఁబడిన యాకారమును, నిత్యులయొక్క పరిచ్ఛిన్న స్వరూపత్వ పారతన్త్ర్యములను చెప్పునది. పారతన్త్ర్యము దోషమో యనిన; పురుషునకు స్తనోద్భేదమువలె స్వతంత్రునకు దోషమనుట. ఈదోషములకు విరుద్ధముగానుండుట యనఁగా-తాను మాఱైయుండుట. ప్రతిభటమనుటచే [౧]"ఆత్మ జ్ఞానమయుండు నిర్మలుఁడు" అనుచొప్పునస్వరూపముతోపాటు మలసంబంధము లేకపోయినను ఉపాధివలన వచ్చిన మలసంబంధమునకు యోగ్యమైనఆత్మస్వరూపముకంటె భగవత్స్వరూపమునకు భేదముతోఁచుచున్నది. [౨]"ఆబ్రహ్మము ఉత్కృష్టమైనది నిత్యమైనది పుట్టుకలేనిది నాశములేనిది ఎల్లప్పుడు నొకరూపమైనది హేయములు లేక నిర్మలమైనది" [౩]"సకలహేయములులేని విష్ణువను పరమపదమును" [౪] "వికారములు లేనివాడును శుద్ధుడను నిత్యుడు నగు పరమాత్మకొఱకు" అనఁదగియున్నదిగదా. హేయప్రత్యనీకత్వమనఁగా - ఆశ్రితులయొక్క హేయమును నిరసించుటకు మూలమైన హేయప్రతిభటత్వము అనియు నొకపక్షము కలదుగదా, గద్యవ్యాఖ్యానములలో నంజీయరు పెరియనాచ్చాంబిళ్ళ

౩. అనన్తనాకైయావతు-నిత్యనాయ్, చేతనాచేతనఙ్గళుక్కు వ్యాపకనాయ్, అన్తర్యామియాయిరుక్కై.

రాచ్చాన్పిళ్ళై ముతలానవాచార్యర్ కళఴుళిచ్చెయ్తతు. (సర్పత్తుక్కు గరుడనై ప్పోలేయుమ్) ఎన్గిఱదృష్టాన్తత్తాలే అతువుమివ్విడత్తుక్కర్థమానాలోవెన్నిల్; వికారాదిదోషఙ్గళుక్కు ప్రతిభటనాయిరుక్కైయాలే ఇవ్విడత్తిలివర్క్కు వివక్షితమన్ఱు.

౩. అనన్తరమ్, అనన్తత్వత్తై యుపపాదిక్కిఱార్. (అనన్తనాకైయావతు) ఎన్ఱు తుడఙ్గి.

అనన్తత్వమావతు - దేశతఃకాలతోవస్తుతశ్చాపరిచ్ఛేద్యత్వమ్; విభుత్వాద్దేశపరిచ్ఛేదరాహిత్యమ్, నిత్యత్వాత్కాలపరిచ్ఛేద రాహిత్యమ్, స్వవ్యతిరిక్తసమస్తవస్తుక్కళుక్కుమ్ ప్రకారియాయిరుక్కైయాలుమ్, తనక్కు ప్రకార్యన్తర మిల్లాతపడినిఱ్కైయాలుమ్, సదృశవస్త్వభావత్తాలే వస్తుపరిచ్ఛేదరాహిత్యమ్. అత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (నిత్యనాయ్, చేతనాచేతనఙ్గళుక్కు వ్యాపకనాయ్, అన్తర్యామియాయిరుక్కై) ఎన్ఱు. ఇత్తాల్ నిత్యనాకైయాలే ఇన్నకాలత్తిలుళ్ళాన్ కాలాన్తరత్తిలిల్లైయెన్గిఱ కాలపరిచ్ఛేదముమిన్ఱియిలే, సకలచేతనాచేతనఙ్గళుక్కుమ్ వ్యాపకనాయ్క్కొణ్డు విభువాయిరుక్కైయాలే ఇన్నదేశత్తిలుళ్ళాన్, దేశాన్తరత్తిలిల్లైయెన్గిఱ దేశపరిచ్ఛేదమిన్ఱియిలే, సర్వాన్తర్యామియాకైయాలే సర్వత్తుక్కుమ్ తాన్ ప్రకారియాయ్త్తనక్కు ప్రకార్యన్తరమిల్లాతపడి యిరుక్కైయాలే, ఇన్నవస్తుపోలే యెన్గిఱ వస్తుపరిచ్ఛేదము మిన్ఱియిలే యిరుక్కై యెన్ఱతాయిత్తు. [౧] "నిత్యం విభుం సర్వగతం సుసూక్ష్మమ్"

౩. అనంతుఁడౌటయనఁగా-నిత్యుఁడై, చేతనాచేతనములకు వ్యాపకుఁడై, అంతర్యామియైయుండుట.

మొదలగునాచార్యులానతిచ్చినది. (సర్పమునకు గరుడునివలె ననుదృష్టాంతముచే అదియునిచ్చట యర్థమైననో అంటే వికారాదిదోషములకు ప్రతిభటుఁడై యుండుటచే ఇచ్చట వీరి కది వివక్షితము కాదు.

౩. ఇఁకననంతత్వము నుపపాదించుచున్నారు. (అనంతుఁడౌటయనఁగా) అని మొదలుపెట్టి.

అనంతత్వమనగా-దేశకాలవస్తువులని పరిచ్ఛేదములేకుండుట. విభువౌటవలన దేశపరిచ్ఛేదము లేకుండుట, నిత్యమౌటవలన కాలపరిచ్ఛేదము లేకుండుట. తనకన్ననితరమైన వస్తువులన్నిటికిని ప్రకారియైయుండుటచేతను, తనకుమఱియొక్క ప్రకారిలేనియట్లుండుటచేతను, సమానమైన మఱియొక పదార్థములేమిచే వస్తుపరిచ్ఛేదము లేకుండుట. దానినానతిచ్చుచున్నారు. (నిత్యుఁడై చేతనాచేతనములకు వ్యాపకుఁడై అంతర్యామియై యుండుట) అని. దీనిచే నిత్యుడగుటచే ఈకాలమందున్నాఁడు మఱియొకకాలమందులేడు అనుకాలపరిచ్ఛేదంబును లేక, సకలచేతనాచేతనులకును వ్యాపకుడగుచు విభువైయుండుటచే ఈదేశమందున్నాఁడు దేశాంతరమందులేడు అనుదేశపరిచ్ఛేదంబును లేక,సర్వాంతర్యామియగుటచేసర్వమునకును తాప్రకారియై తనకుమఱియొకప్రకారిలేని యట్లుండుటచే ఈవస్తువువలెయనెడివస్తుపరిచ్ఛేదంబును లేకయుండుట యనుటయయ్యెను.[౧] "నిత్యుడును విభువును అంతటనున్నాఁడును అతిసూక్ష్ముఁడును

౪. అన్తర్యామియానాల్ దోషఙ్గళ్ వారాతోవెన్నిల్;
౫. శరీరగతఙ్గళాన బాల్యాదికళ్ జీవాత్మావుక్కు వారాతాప్పోలే, త్రివిధచేతనాచేతనదోషము మీశ్వరనుక్కు వారాతు.

౧"అన్తఃప్రవిష్టశ్శాస్తా జనానాం సర్వాత్మా" ౨"యస్యాత్మా శరీరమ్, యస్యపృథివీ శరీరమ్" 3 "నతత్సమశ్చాభ్యధికశ్చదృశ్యతే" ఎన్నక్కడవతిఱే.

౪. ఇవఱ్ఱోడుతానొట్టఱ్ఱిరుక్కైక్కయన్నిక్కే అన్తర్యామితయా అవస్థితనాయిరుక్కుమాకిల్, తద్గతదోషఙ్గళ్ వారాతోవెన్నిఱ శఙ్కైక్కయైయనువదిక్కిఱార్. (అన్తర్యామియానాల్ దోషఙ్గళ్ వారాతోవెన్నిల్) ఎన్ఱు.

౫. అత్తైప్పరిహరిక్కిఱార్. (శరీరగతఙ్గళాన) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

అతావతు - ఇన్దశరీరత్తైయధిష్ఠిత్తు స్వాధీనమాక నిర్వహిత్తుక్కొణ్డిరానిఱ్కచ్చెయ్తేయుమ్ తద్గతమానబాల్యయౌవనాది వికారఙ్గళ్ తదన్తర్వర్తియాన జీవాత్మావుక్కు వారాతాప్పోలే, త్రివిధచేతనాచేతనఙ్గళుక్కు మన్తర్యామియాయ్, ఇవఱ్ఱై శరీరమాకక్కొణ్డిరానిఱ్కచ్చెయ్తేయుమ్ తద్గతదోషమీశ్వరనుక్కు వారాతెన్నై. ౪"ఆవిశేరుయిరినుళ్ళాలాతు మోర్పఱ్ఱిలాత పావనైయతనైక్కూడిలవనైయుఙ్గూడలామే" ఎన్ఱిఱే ఆళ్వారుమరుళిచ్చెయ్తతు. శరీరియానజీవాత్మావుక్కు శరీరగతఙ్గళానబాల్యాదికళ్ వన్దతిల్లైయేయాకిలుమ్ శరీసమ్బన్ధనిబన్ధనమాక దుఃఖాజ్ఞానాదికళ్ వరుకిఱవోపాతి, శరీరభూతమానవివఱ్ఱోట్టై సమ్బన్ధత్తాలే ఇవనుక్కుమిజ్జనే శిలదోషఙ్గళ్ వారాతోవెన్నిల్? వారాతు. అతుక్కడీ-ప్రవేశహేతు

---

౪. అన్తర్యామియైనచో దోషములు రావేయన్నను.
౫. శరీరగతములైన బాల్యాదులు జీవాత్మకురానట్లు త్రివిధచేతనాచేతనదోషము నీశ్వరునకురాదు.

౧"జనులలోఁ బ్రవేశించినవాఁడై అందరాత్మలనుశాసించువాఁడు" ౨"ఎవనికాత్మ శరీరమో, ఎవనికిపృథివిశరీరమో" "3వానితోసమానుడు నధికుడునుకనఁబడఁడు" అనఁదగియున్నదిగదా.

౪. వీనితోతాను సంపర్కములేకయుండుటకాక అంతర్యామిగనుండువాడు అయ్యున్నయెడల వానినొందియున్నదోషములు(ఈతనికి)రావో యనుశంకను అనువదించుచున్నారు. (అంతర్యామియైనచో దోషములురావో యన్నను) అని.

౫. దానింబరిహరించుచున్నారు (శరీరగతములైన) అని మొదలుపెట్టి.

అనగా-ఈశరీరము నధివసించి స్వాధీనముగ నిర్వహించుకొని ఉండుచున్నను దానినొందియున్న బాల్యయౌవనాదివికారములు దానిలో నున్న జీవాత్మకు రాని యట్లు, త్రివిధములైన చేతనాచేతనములకు నంతర్యామియై దీనినిశరీరముగఁ గైకొనియుండుచున్నను దానినంటియున్నదోషము ఈశ్వరునకురాదనుట. ౪"ప్రాణాశ్రయమైన శరీరముతో చేరినఆత్మయొక్కస్వరూపమందు శరీరగతమైన జడత్వ పరిణామిత్వాది స్వభావముల నొక్కదానియందును అంటులేని ప్రతిపత్తియైనది ఆస్వరూపమును సమీపించెనేని ఆయేయంటునులేని భావన నాని (ఈశ్వరుని) చేరవచ్చును" అనిగదా ఆళ్వారులు నానతిచ్చినది. శరీరియైనజీవాత్మకు శరీరగతములైన బాల్యాదులు వచ్చినదిలేకున్నను శరీరసంబంధనిబంధనముగ దుఃఖాజ్ఞానాదులు వచ్చునట్లు శరీరభూతమైనవీనితోపాటు సంబంధముచే వీనికినిట్లనే కొన్నిదోషములు రావా యనగా? రావు. దానికి

౬. జ్ఞానానన్దైకస్వరూపనాకైయావతు-ఆనన్దరూపజ్ఞాననాయిరుక్కై.

౭. అతావతు-కట్టడఙ్గవనుకూలమాయ్, ప్రకాశముమాయిరుక్కై.

విశేషత్తాలే. ఇవనైప్పోలే కర్మమడియాకవన్ఱిక్కే అనుగ్రహమడియాకవిఱే అవనుక్కు వస్తిల్ ప్రవేశమిరుప్పతు. ౧"అనశ్నన్నన్యః" ౨"ఏషసర్వభూతాన్తరాత్మాఽపహతపాప్మా" ౩"విష్ణవేసర్వజిష్ణవే" ౪ ఎన్నానిన్ఱతిఱే.

౬. అనన్తరమ్, జ్ఞానానన్దైకస్వరూపత్వత్తై యుపపాదిక్కిఱార్. (జ్ఞానానన్ద) ఇత్యాదియాలే.

జ్ఞానానన్దఙ్గళైయే స్వరూపమాకవుడైయనా యిరుక్కైఎన్ఱు శబ్దత్తుక్కర్థమ్ శొల్లవేణ్డియిరుక్క, జ్ఞానమెన్ఱుమ్ ఆనన్దమెన్ఱుమ్ పిరిత్తుచ్చొల్లలావతు, ఇరణ్డవస్థైయిన్ఱిక్కే జ్ఞానమే స్వరూపమాయ్ అతుతాననుకూలమాయిరుక్కై. ఆనన్దమాకైయాలే (ఆనన్దరూపజ్ఞాననాయిరుక్కై) ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్కిఱార్. ౪"అనుకూలజ్ఞానమే స్వరూపమాయిరుక్కజ్ఞానానన్దఙ్గళెన్ఱు పిరిత్తుచ్చొల్లుకిఱతు ఇరణ్డుముణ్డాకైక్కాక" ఎన్ఱిఱే ఇవర్ తామిట్టరుళిన గద్యవ్యాఖ్యానత్తిలే యరుళిచ్చెయ్తతు.

౭. (ఆనన్దరూపజ్ఞాననాయిరుక్కై) ఎన్ఱతుతన్నై యుపపాదిక్కిఱార్ (అతావతు) ఇత్యాదియాలే.

కట్టడఙ్గవెన్ఱతు- స్వరూపముళ్ళపరప్పెఙ్గుమెన్ఱపడి. ఇత్తాల్ - స్వరూపత్తిలననుకూలమాయాతల్, అప్రకాశమాయాతలిరుక్కుమిడమిల్లైయెన్నై. జ్ఞానానన్దైకస్వరూపనెన్ఱవితిల్ ఏక

---

౬. జ్ఞానానందైకస్వరూపుఁడౌటయనఁగా- ఆనందరూపజ్ఞానుఁడై యుండుట.

౭. అనఁగా నెల్లయెడలననుకూలమై ప్రకాశమునై యుండుట.

మూలము ప్రవేశహేతువిశేషముచే. వీనివలెకర్మము మూలముగగాక అనుగ్రహము మూలముగ గదా వానికి వీనిలో ప్రవేశ ముండుట. ౧"తినకున్నదై మఱియొకటి" ౨"సర్వభూతములకు నంతరాత్మయైన యీతడు పుణ్యపాపములులేనివాఁడు" "౩సర్వమునకు జయశీలుఁడైన విష్ణువు కొఱకు" అని యున్నదిగదా.

౬. ఇఁక జ్ఞానానందైకస్వరూపత్వము నుపపాదించుచున్నారు.(జ్ఞానానంద) ఇత్యాదిచే.

జ్ఞానానందములనే స్వరూపముగా కలిగినవాఁడైయుండుటయని శబ్దమునకర్థము చెప్పవలసియుండ, జ్ఞానమనియు నానందమనియు విడఁదీసిచెప్పుటయనఁగా, రెండవస్థలుగాక జ్ఞానమే స్వరూపమై అదియనుకూలమై యుండుట. ఆనందమగుటచే (ఆనందరూపజ్ఞానుఁడైయుండుట) యనిసెలవిచ్చుచున్నారు. ౪"అనుకూలజ్ఞానమే స్వరూపమైయుండ జ్ఞానానందములని విడదీసి చెప్పుట రెండునుకలుగుటకుగాను" అనిగదా వీరుతాము కృపచేసిన గద్యవ్యాఖ్యానమందు ఆనతిచ్చినది.

౭. (ఆనందరూపజ్ఞానుఁడైయుండుట) అనినదాని నుపపాదించుచున్నారు. (అనఁగా) ఇత్యాదిచే,

ఎల్లయెడలననినది- స్వరూపముగలపుట్టుక యంతయునని తాత్పర్యము. దీనిచే స్వరూపమందననుకూలమైయైనను అప్రకాశమైయైనను ండు తావులేదనుట. జ్ఞానానందైకస్వరూపుఁడు

౮. ఇవనుడైయజ్ఞానశక్త్యాదికల్యాణగుణఙ్గళ్ నిత్యఙ్గళాయ్, నిస్సీమఙ్గళాయ్,

---

శబ్దార్థమితువిఱే. అనుకూలత్వమావతు-ఆహ్లాదకరత్వమ్. ప్రకాశత్వమావతు-స్వయంప్రకాశత్వమ్. [1]‘అనన్యాధీనప్రకాశత్వాహ్లాదకరత్వరూపజ్ఞానమేవ యస్యస్వరూపమ్, సహిజ్ఞానానన్దైకస్వరూపః’ ఎన్నక్కడవతిఱే.

౮. ఇప్పడిస్వరూపవైలక్షణ్యత్తై యుపపాదిత్తవనన్తరమ్, స్వరూపాశ్రితమానగుణఙ్గళినుడైయ వైలక్షణ్యత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (ఇవనుడైయజ్ఞానశక్త్యాదికల్యాణగుణఙ్గళ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

ఆదిశబ్దత్తాలే-బలైశ్వర్యవీర్యతేజస్సుక్కళుమ్, వాత్సల్యాదికళుమ్, శౌర్యాదికళుమాకిఱ గుణవిశేషఙ్గళెల్లావఱ్ఱైయుమ్ శొల్లుకిఱతు. నిత్యఙ్గళాకైయావతు-ఉత్పత్తివినాశరహితఙ్గళాయిరుక్కై. స్వరూపానుబన్ధికళాకైయాలే యావదాశ్రయభావికళాయిరుక్కుమిఱే. [2]“తఇమే సత్యాఃకామాః” ఎన్ఱుగుణఙ్గళినుడైయ నిత్యత్వమ్ శ్రుతిసిద్ధమ్, ‘కామ్యన్తఇతికామాః కల్యాణగుణాఃతఇమేసత్యాః నిత్యాఇత్యర్థః’ ఎన్ఱిఱే యిన్దశ్రుతిక్కర్థమ్. [3]“ఈఱిలవణ్పుకళ్” ఎన్ఱారిఱేయాழ்వార్. నిస్సీమఙ్గళాకైయావతు-ఓరొన్ఱే అవధికాణవొణ్ణాతిరుక్కై. [4]“యతోవాచోనివర్తన్తేఅప్రాప్యమనసాసహ” ఎన్ఱు మీణ్డువిట్టతిఱే ఆనన్దగుణత్తైయెల్లాఙ్కాణప్పుక్క వేదమ్.

---

౮. ఇతనియొక్క జ్ఞానశక్త్యాదికల్యాణగుణములు నిత్యములై, నిస్సీమంబులై,

---

అనిన దీనియందు ఏకశబ్దార్థమిదియెగదా. అనుకూలత్వమనగా- ఆహ్లాదకరత్వము. ప్రకాశత్వమనఁగా- స్వయంప్రకాశత్వము. [1]‘అన్యునకధీనముగాని ప్రకాశత్వము, ఆహ్లాదకరత్వము నను నీరూపమైనజ్ఞానమే యెవనికిస్వరూపమో వాఁడు జ్ఞానానందైకస్వరూపుఁడు’ అనఁదగియున్నదిగదా.

౮. ఇట్లు స్వరూపవైలక్షణ్యము నుపపాదించినవెనుక స్వరూపాశ్రితమైన గుణములయొక్కవైలక్షణ్యము నానతిచ్చుచున్నారు. (ఇతనియొక్క జ్ఞానశక్త్యాదికల్యాణగుణములు) అని మొదలుపెట్టి.

ఆదిశబ్దముచే బలైశ్వర్యవీర్యతేజస్సులును వాత్సల్యాదులును శౌర్యాదులు నను గుణవిశేషములన్నిటిని చెప్పునది. (నిత్యము) లౌటయనగా - ఉత్పత్తివినాశములు లేనివై యుండుట. స్వరూపానుబంధులగుటచే ఆశ్రయముండువరకు నుండునవై యుండునుగదా. [2]“ఆయివి సత్యములైనకామములు” అనిగుణములయొక్క నిత్యత్వము శ్రుతిసిద్ధము. ‘కోరఁబడుచున్నవిగాన కామములు, అనగా - కల్యాణగుణములు. ఆయివి సత్యములు అనగా నిత్యములు’ అనిగదా యీశ్రుతికర్థము. [3]“సంఖ్యలేని కల్యాణగుణములుగల” అనినారుగదా ఆళ్వారులు. (నిస్సీమంబు) లౌటయనగా - ఒక్కొక్కదాని అవధియు చూడ వీలులేకయుండుట. [4]“మనస్సుతోఁ గూడిన వాక్కులు పొందలేక యెవ్వనినుండి మఱలుచున్నవో” అని చెప్పినది గదా ఆనందగుణముల నన్నిటిని చూపించెడి వేదము. ఇది ఆనందగుణమొక్కదానియందే

నిస్సఙ్ఖ్యఙ్గళాయ్, నిరుపాధికఙ్గళాయ్,

ఇతు, ఆనన్దగుణమొన్ఱిలుమన్ఱికే, గుణఙ్గళెల్లామిప్పడియేయిరుక్కుమెన్ఱు యిరుప్పతు. [౧]"ఉపర్యుపర్యబ్జభువోపిపూరుషాన్ప్రకల్ప్య తే యేశతమిత్యనుక్రమాత్ । గిరస్త్వదేకైకగుణావధీప్సయా సదాస్థితానోద్యమతోతిశేరతే" ఎన్ఱుకూడవతికే. [౨] "ఉయర్ నలమ్" ఎన్ఱుమాళ్వారు మరుళిచ్చెయ్‌తతు. నిస్సఙ్ఖ్యఙ్గళాకైయావతు- ఇప్పడిప్పట్టగుణఙ్గళ్ తాన్ ఎణ్ణిఱన్దిరుక్కై. [౩]"యథారత్నానిజలధే రసఙ్ఖ్యేయానిపుత్రక । తథాగుణాహ్యనన్తస్య అసఙ్ఖ్యేయా మహాత్మనః" [౪]"వర్షాయుతైర్యస్య గుణానశక్యావక్తుంసమేతైరపి సర్వలోకైః । మహాత్మనశ్శఙ్ఖచక్రాసిపాణేః విష్ణోర్జిష్ణోర్వసుదేవాత్మజస్య" [౫] "చతుర్ముఖాయుర్యదికోటివక్త్రో భవేన్నరః క్వాపివిశుద్ధచేతాః సతేగుణానామయుతైకమంశంవదేన్నవాదేవవరప్రసీద" [౬]"నహితస్యగుణాస్సర్వే సర్వైర్మునిగణైరపి । వక్తుంశక్యావియుక్తస్య సత్త్వాద్యైరఖిలైర్గుణైః" ఎన్ఱుకూడవతికే. [౭]"ఎణ్ణిల్ తొల్ పుకழ்" ఎన్ఱారిఱే ఆళ్వారుమ్. [౮]"ఏకైకస్యగుణస్య విప్రుడపివై లోకాన్తరం స్వాశ్రయం కుర్యాత్తాదృశవైభవైరగణితైర్నిస్సీమభూమాన్వితైః । నిత్యైర్దివ్యగుణైస్తతోధికశుభైస్త్వాకాస్వదాత్మాశ్రయైరిద్ధం సున్దరబాహుమస్మిశరణం యాతో వనాద్రీశ్వరమ్" ఎన్ఱుశ్లోకత్తిలే గుణఙ్గళినుడైయ నిత్యనిస్సీమనిస్సఙ్ఖ్యత్వఙ్గళై యరుళిచ్చెయ్‌తారిఱే ఆళ్వాన్. నిరుపాధికఙ్గళా

నిస్సంఖ్యములై, నిరుపాధికములై,

కాదు, గుణములన్నియు నిట్లనేగదా యుండునవి. [౧]"ప్రజాపతియొక్క పైపైనికూడా మనుష్యలను తేయేశత మనేతీరునను కల్పించిన వేదములు ఒక్కొక్క కల్యాణగుణముయొక్క అంతమును పొందనిచ్ఛచేత ఎల్లప్పుడు నున్నవగుచు ప్రయత్నముకంటె నతిశయింపకున్నవి" అనఁదగియున్నదిగదా. [౨]"అవాఙ్మానసగోచరముగ పొడవైనఆనందమును" అనిగదాఆళ్వార్లను ఆనతిచ్చినది. (నిస్సంఖ్యము) లౌటయనగా- ఇట్టిగుణములు లెక్కలేకయుండుట. [౩]"ఓపుత్రుడా! సముద్రముయొక్క రత్నము లెట్లు లెక్కింప నశక్యములో అట్లెమహాత్ముయగు అనంతునియొక్క గుణములును సంఖ్యచేయఁదగవు" [౪]"సర్వలోకమువారును కలిసినను మహాత్ముయును శంఖచక్రఖడ్గములు చేతఁగలవాఁడును జయశీలుడును వసుదేవ పుత్రుడునగు ఏవిష్ణువుయొక్క గుణములు పదివేలయేండ్లచేతను చెప్పను శక్యముకావో" [౫]"బ్రహ్మదేవునియొక్క ఆయుస్సంత ఆయుస్సును, కోటిముఖములును, పరిశుద్ధమైనచిత్తమును కల్గిన మనుజుడెచ్చటనైననుండెనేని వాడు నీగుణములయొక్క పదివేలలోనొకభాగమునైనను చెప్పగలడో లేడో, ఓస్వామీ అనుగ్రహింపుము" [౬]"సమస్తమైనసత్త్వాదిగుణములచేతను విడువబడినవానియొక్క కల్యాణగుణములుసమస్తమైనముని సమూహముల చేతను చెప్పనలవికావు" అనఁదగియున్నదిగదా. [౭]"లెక్కలేనిస్వాభావికమైనగుణములు కలవాఁడు" అనినారుగదాఆళ్వారులును [౮]"ఒక్కొక్కగుణముయొక్కబిందువైనను తననాశ్రయించినవానినిలోకోత్తరునిచేయునట్టివైభవముకలవియుఅంతకన్నహెచ్చైనశుభములనిచ్చుటకుముఖ్యస్థానములైనవియును హద్దులేనిగొప్పదనముకలవియును లెక్కలేనివియును నిత్యములు నగుకల్యాణగుణములచే ప్రకాశింపుచున్నవాడును సుందరబాహువులుగలవాడు నగు వనాద్రినాథుని శరణమునొందినాడను" అనుశ్లోకమందు గుణములయొక్క నిత్య నిస్సీమ నిస్సంఖ్యత్వముల నానతిచ్చినారుగదా కూరత్తాళ్వానువారు. (నిరుపాధికము) లగుటచే తమయుదయా

నిర్దోషఙ్గళాయ్, సమానాధికరహితఙ్గళాయిరుక్కుమ్.

నైకెయాలే స్వోదయాదికళిలే ఈశ్వరేచ్ఛైయాకిఱ ఉపాధియైయపేక్షిత్తిరుక్కుమ్ చేతనగుణఙ్గళ్ పోలన్రిక్కే స్వాభావికఙ్గళాయిరుక్కై. శ్రీభాష్యత్తిల్ [౧]'స్వభావతో నిరస్తనిఖిలదోషానవధికాతిశయాసఙ్ఖ్యేయ కల్యాణగుణగణః పురుషోత్తమోభిధీయతే' ఎన్గిఱవిడత్తుక్కు వ్యాఖ్యానమ్పణ్ణుకిఱ శ్రుతప్రకాశికాకారర్, అనవధికాతిశయపదత్తాలే నిత్యసిద్ధరైవ్యావృత్తిశొల్లుకిఱతెన్ఱు మున్దఱవొరుయోజనై పణ్ణి, [౨]'అనుషక్తేనస్వభావత ఇతిపదేనవా నిత్యసిద్ధవ్యావృత్తిః, తేషాంతాదృశగుణకత్వంహి భగవన్నిత్యేచ్ఛాధీనమ్' ఎన్ఱు అనన్తరయోజనైయిలే యివ్వర్థత్తైయరుళిచ్చెయ్తారిఱే. [౩]"స్వాభావికీజ్ఞానబలక్రియాచ" ఎన్ఱు గుణఙ్గళినుడైయ స్వాభావికత్వత్తైశ్రుతి శొల్లానిన్ఱతిఱే. ఇన్దశ్రుతియిల్, క్రియైయెన్గిఱతు - నియమనత్తై. [౪]'పరాస్యేతి-జ్ఞానశక్త్యాదీనాం స్వాభావికత్వముక్తం, క్రియా-నియమనమ్' ఎన్ఱిఱే యితుక్కుమ్ శ్రుతప్రకాశికాకారర్ వ్యాఖ్యానమ్పణ్ణిన్ఱు. నిర్దోషఙ్గళాకైయావతు - హేయగుణ సంసర్గమాకిఱదోష మిన్ఱిక్కేయిరుక్కై. [౫]"అపహతపాప్మా విజరో విమృత్యుర్విశోకో విజిఘత్సోఽపిపాసస్సత్యకామస్సత్యసఙ్కల్పః" [౬]"సత్వాదయోనసన్తీశే యత్రచప్రాకృతా గుణాః" [౭]"జ్ఞానశక్తిబలైశ్వర్యవీర్యతేజాంస్యశేషతః । భగవచ్ఛబ్దవాచ్యాని వినాహేయైర్గుణాదిభిః" [౮]"తేజోబలైశ్వర్యమహావబోధసువీర్యశక్త్యాదిగుణైకరాశిః । పరఃపరాణాంసకలానయత్ర క్లేశాదయస్సన్తి పరావరేశే" ఎన్గిఱపడియే ఆశ్రయమ్ హేయప్రత్యనీకమాకైయాలే ఇవన్ఱుక్కు హేయగుణసంస

నిర్దోషములై; సమానాధికరహితములై యుండును.

దులయందు ఈశ్వరేచ్ఛ యను నుపాధిని అపేక్షించియుండు చేతనగుణములవలెగాక స్వాభావికములైయుండుట. శ్రీభాష్యమందు [౧]'స్వభావము చేతనే దోషము లెవ్వియు లేనివాఁడును మేరలేని యతిశయముకలవైన కల్యాణగుణములు లెక్కలేకకలవాఁడు నగు పురుషోత్తముఁడు చెప్పఁబడుచున్నాడు' అనుస్థలమునకు వ్యాఖ్యానము చేయు శ్రుతప్రకాశికాకారులు అనవధికాతిశయ (=మేరలేనియతిశయము) అనుపదము చే నిత్యసిద్ధులను వ్యావృత్తి (మరలించుట) చెప్పుచున్నదియని ముందఱ యొకయోజన చేసి [౨]'లేక అధ్యాహారము చేయఁబడిన స్వభావతః (=స్వభావమువలన) అనుపదము చేత, నిత్యసిద్ధవ్యావృత్తి వారలకిట్టి గుణము కల్గుట భగవంతుని నిత్యేచ్ఛకధీనము" అని తరువాతి యోజనలో ఈయర్థము నానతిచ్చినారుగదా. [౩]"స్వభావసిద్ధంబైన జ్ఞానంబును, బలంబును సృష్ట్యాదివ్యాపారంబును" అని గుణములయొక్క స్వాభావికత్వమును శ్రుతిచెప్పుచున్నదిగదా. ఈశ్రుతియందు క్రియయనునది నియమనమును [౪]"పరాస్య అని జ్ఞానశక్త్యాదులు స్వభావసిద్ధములని చెప్పఁబడినది క్రియ - నియమనము" అనిగదా దీనికిని శ్రుతప్రకాశికాకారులు వ్యాఖ్యానము చేసినది. (నిర్దోషము) లౌటయనగా - హేయగుణసంసర్గమను దోషము లేకయుండుట. [౫]"పాపములు లేనివాఁడు, ముదిమి లేనివాఁడు, మృత్యువు లేనివాఁడు, శోకము లేనివాఁడు, ఆకలి లేనివాఁడు, దప్పి లేనివాఁడు, యథార్థములైన కల్యాణగుణములు కలవాడు, సత్యసంకల్పుఁడు" [౬] "ఎవనియందు ప్రాకృతములైన సత్త్వాదిగుణములు లేవో" [౭]"హేయగుణములు లేకుండ జ్ఞానశక్తిబలైశ్వర్యవీర్యతేజస్సులు ఇతరసమానగుణములతో కూడ భగవచ్ఛబ్దవాచ్యములు" [౮]"తేజస్సు, బలము, ఐశ్వర్యము, మహాజ్ఞానము, వీర్యము, శక్తి మొదలైన గుణములకు ఏకరాశియు పరాత్పరుండును పరావరేశుఁడునైన ఎవ్వనియందు క్లేశాదులన్నియును లేవో" అనునట్లు ఆశ్రయము హేయ

౯. ఇవర్ఱ్రిల్ వాత్సల్యాదికళుక్కు విషయమనుకూలర్; శౌర్యాదికళుక్కు విషయమ్ ప్రతికూలర్ ;

ర్గదోషాపత్తిక్కు యోగ్యతైయిల్లైయిఱే. సమానాధికరహితఙ్గళాకైయావతు - చేతనాన్తరగుణఙ్గళైసమమాకవుమ్ ఈశ్వరగుణఙ్గళై అధికమాకవుముడైత్తా యిరుక్కుమ్ చేతనగుణఙ్గళ్ పోలన్ఱిక్కే తనక్కొత్తతుమ్ మిక్కతుమిన్ఱిక్కే యిరుక్కై. [౧]''నతత్సమశ్చాభ్యధికశ్చదృశ్యతే'' ఎన్గిఱ సమాధికదరిద్రవస్తువై యాశ్రయమాకవుడైయవైయాకైయాలే యివైయుమ్ సమానాధికరహితఙ్గళాయిరుక్కుమిఱే. [౨]''దోషోపధావధిసమాతిశయా నసఙ్ఖ్యానిర్లేపమఙ్గళగుణౌఘదుఘాష్షడేతాః । జ్ఞానైశ్వరీశకనవీర్య బలార్చిషస్త్వాం రఙ్గేశభాసఇవరత్నమనర్ఘయన్తి'' ఎన్గిఱ శ్లోకత్తిలే యివైయిత్తనైయుమ్ భట్టరరుళిచ్చెయ్తారిఱే.

౯. ఇప్పడియిరున్ద్రుళ్ళగుణఙ్గళ్ తాన్ మూన్ఱువకైప్పట్టిరుక్కైయాలే యమ్మూన్ఱువకైక్కుమ్ విషయఙ్గళైవకుత్తరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (ఇవర్ఱ్రిల్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

(వాత్సల్యాదికళ్)ఎన్గిఱ వాదిశబ్దత్తాలే సౌశీల్యసౌలభ్య మార్దవార్జవాదికళాన గుణవిశేషఙ్గళెల్లావర్ఱైయుమ్ శొల్లుకిఱతు. విషయమనుకూలరెన్ఱతు- ఆశ్రితరెన్ఱపడి. (శౌర్యాదికళుక్కు) ఎన్గిఱవాదిశబ్దత్తాలే - పరాక్రమత్తైచ్చొల్లుకిఱతు. విషయమ్ప్రతికూలరెన్ఱతు - ఆశ్రితవిరోధికళెన్ఱపడి. [3]''ద్విషదన్నంనభోక్తవ్యం ద్విషన్తంనైవభోజయేత్ । పాణ్డవాన్ద్విషసేరాజన్ మమప్రాణాహి పాణ్డవాః'' ఎన్ఱు ఆశ్రితవిరోధికళ్ తనక్కు శత్రుక్కళెన్ఱరుళిచ్చెయ్తారిఱే.

---

౯. వీనిలో వాత్సల్యాదులకు విషయము అనుకూలురు; శౌర్యాదులకు విషయము ప్రతికూలులు ;

ప్రత్యనీకమగుటచే వీనికి హేయగుణ సంబంధదోషమునకు యోగ్యతలేదుగదా. సమానాధికరహితము లౌటయనగా- చేతనాంతరగుణములను సమముగాను ఈశ్వరగుణములను అధికముగానుకలిగియున్న చేతనగుణములవలె గాకుండ తనకుసాటియు అధికమైనదియు లేకుండుట. [౧]''అతనికిసముడు నధికుడునుకానఁబడడు'' అనుపమాధికశూన్యవస్తువును ఆశ్రయముగాఁగలవగుటచే నివియుసమానాధికరహితములుగా నుండునుగదా.[౨]''ఓరంగేశ! దోషము, ఉపాధి, అవధి, సమము, అతిశయించునది, సంఖ్య, వీనితోనంటులేనివియు, మంగళగుణపరంపరలను పుట్టించునవియు, నగు జ్ఞానము, ఐశ్వర్యము, శక్తి, వీర్యము, బలము, తేజస్సననెడి యారుగుణములును రత్నమును కిరణములువలె దేవరవారిని అనర్ఘములుగాఁజేయుచున్నవి'' అనుశ్లోకమునందు ఇవియంతయు భట్టరువారానతిచ్చినారుగదా.

౯ ఇట్లున్న గుణములు మూడువిధములైయుండుటచే ఆమూడువిధములకును విషయములను విభజించియానతిచ్చుచున్నారు. (వీనిలో) నని మొదలుపెట్టి.

(వాత్సల్యాదులు)అనుఆదిశబ్దముచే సౌశీల్యసౌలభ్యమార్దవార్జవాదులైనగుణవిశేషములన్నిటిని చెప్పుట.(విషయముఅనుకూలురు) అనుట ఆశ్రితులనుట. (శౌర్యాదులకు) అను ఆదిశబ్దముచే పరాక్రమమును చెప్పునది. (విషయముప్రతికూలులు)అనినదిఆశ్రితవిరోధులనుట. [3]''శత్రువుయొక్క యన్నమును భుజింపఁగూడదు శత్రువును భుజింపఁజేయగూడదు. ఓరాజా! పాండవులను ద్వేషించుచున్నావు. నాప్రాణములేగదా పాండవులు'' అనిఆశ్రితవిరోధులుతనకు శత్రు

ఇవఱ్ఱుక్కు క్కారణమాన జ్ఞానశక్త్యాదికళుక్కెల్లారుమ్ విషయమ్.

(ఇవఱ్ఱుక్కుక్కారణమాన జ్ఞానశక్త్యాదికళ్) ఎన్గిఱవితిల్, ఆదిశబ్దత్తాలే - బలైశ్వర్యవీర్య తేజస్సుక్కళై చ్చొల్లుకిఱతు. వాత్సల్యాదికళుక్కుమ్ శౌర్యాదికళుక్కుమ్ జ్ఞానశక్త్యాదికళ్ కారణమాకైయావతు- [౧]ప్రకృష్టంవిజ్ఞానం బలమతులమైశ్వర్యమఖిలం విమర్యాదం వీర్యం వరద పరమాశక్తిరపిచ। పరంతేజశ్చేతి ప్రవరగుణషట్కం ప్రథమజంగుణానాం నిస్సీమ్నాంగణనవిగుణానాం ప్రసవభూః'' ఎన్ఱుమ్ [౨]''మఙ్గళగుణౌఘదుఘాష్షడేతాః'' ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే యవఱ్ఱుక్కుఱ్ఱువాయాయిరుక్కై. అవైతాన్ వస్తూత్కర్షాపాదక షాడ్గుణ్యాయత్తగుణభావమాయిరే యిరుప్పతు. ఎమ్బెరుమానుడైయ దివ్యాత్మగుణఙ్గళావన - జ్ఞానశక్త్యాదిషడ్గుణఙ్గళుమ్, అతిలే పిఱన్ద సౌశీల్యాదికళుమ్ ఎన్గిఱవివ్వాక్యత్తుక్కర్థమెఴుతుకిఱవళవిల్ [౩]'అతిలేపిఱక్కైయావతు - వస్తూత్కర్షాపాదకషాడ్గుణ్యాయత్తగుణభావమాకై' ఎన్ఱిరే వివరణత్తిలాచ్చాన్బిళ్ళై యరుళిచ్చెయ్‌తతు. ఇన్దగుణషట్కత్తిలుమ్ వైత్తుక్కొణ్డు, జ్ఞానమావతు - [౪]''అజడంస్వాత్మసంబోధినిత్యం సర్వావగాహనమ్। జ్ఞానంనామగుణంప్రాహుః ప్రథమం గుణచిన్తకాః'' ఎన్గిఱపడియే ఎన్ఱుమొక్క సర్వవిషయప్రకాశకముమాయ్, స్వప్రకాశముమాన గుణవిశేషమ్. శక్తియావతు-[౫]''జగత్ప్రకృతిభావోయస్సాశక్తిఃపరికీర్తితా'' ఎన్గిఱజగత్ప్రకృతి భావమాతల్, అఘటితఘటనా సామర్థ్యమాతల్. బలమావతు-[౬]''శ్రమహానిస్తుయాతస్య సతతంకుర్వతోజగత్। బలంనామగుణస్తస్య కథితోగుణ

వీనికికారణమైన జ్ఞానశక్త్యాదులకెల్లరును విషయము.

వులని యానతిచ్చిరిగదా. (వీనికికారణములైనజ్ఞానశక్త్యాదులు) అనుదీనిలో, ఆదిశబ్దముచే బలైశ్వర్య వీర్యతేజస్సులను చెప్పుచున్నది. వాత్సల్యాదులకును శౌర్యాదులకును జ్ఞానశక్త్యాదులు కారణమౌటయనగా- [౧]''ప్రకృష్టమైనజ్ఞానంబును అసమానమైనబలంబును సంపూర్ణంబైనఐశ్వర్యంబును అవధిలేని వీర్యంబును సర్వోత్కృష్టమైనశక్తియు శ్రేష్ఠమైన తేజస్సును అనెడు ప్రశస్తమైన యాఱుగుణములు అగ్రగణ్యములైనవై నిరవధికములై అసంఖ్యాతములైన దయాదిగుణములకు కారణములగుచున్నది'' అనియు [౨]''ఈయాఱుగుణములును మంగళగుణపరంపరలను పుట్టించునవి'' అనియుం జెప్పుచున్నచొప్పున వానికి (ఆగుణములకు) నీటిజలవలెయుత్పత్తిస్థానమై యుండుట. అవివస్తువున కుత్కర్షమును కలుగజేయు షాడ్గుణ్యమువలన వచ్చినగుణభావముకలవిగాగదాయుండునవి. భగవంతునియొక్క దివ్యాత్మగుణములనగా - జ్ఞానశక్త్యాదులాఱుగుణములును, అందులోపుట్టిన సౌశీల్యాదులును అనెడి యీవాక్యములకు అర్థముౘ్రాయునపుడు [౩]'అందులో పుట్టుటయనగా - వస్తువున కుత్కర్షమును కలుగఁజేయు షాడ్గుణ్యమువలన వచ్చిన గుణభావముకలవి' అనిగదా వివరణమందు ఆచ్చాంబిళ్ళగారు సెలవిచ్చినది. ఈయాఱుగుణములలోను జ్ఞానమనఁగా [౪]''అజడము, స్వయంప్రకాశము, నిత్యము సర్వవిషయకమునైనజ్ఞానమనెడి గుణమును మొదటిదానిగా గుణచింతకులు సెప్పుచున్నారు'' అనునట్లు ఎప్పుడునొక్కరీతిగా సర్వవిషయప్రకాశకమై స్వప్రకాశమైన గుణవిశేషము. శక్తియనగా- [౫]''జగత్తునకెల్లప్రకృతియైయుండుట యేదికలదో అది శక్తిగాఁజెప్పఁబడినది.'' అనుజగత్ప్రకృతిభావమైయుండుటయైనను అఘటితఘటనాసామర్థ్యమైనను. బలమనగా- [౬]''ఎల్లప్పుడునుజగత్తును సృజించుచున్న

౧౦. జ్ఞానమజ్ఞర్కు,

చిన్తకైః'' ఎన్గిఱజగత్కారణత్వప్రయుక్తమాన శ్రమమిన్ఱియిలే యిరుక్కైయాతల్, [౧]''బలం ధారణసామర్థ్యమ్'' ఎన్గిఱ సమస్తవస్తుధారణసామర్థ్యమాతల్. ఐశ్వర్యమావతు - [౨]''కర్తృత్వం నామయత్తస్యస్వాతన్త్ర్య పరిబృంహితమ్ । ఐశ్వర్యంనామతత్ప్రోక్తం గుణతత్త్వార్థ చిన్తకైః'' ఎన్గిఱకర్తృత్వలక్షణమాన స్వాతన్త్ర్యమాతల్, సమస్తవస్తునియమన సామర్థ్యమాతల్. వీర్యమావతు - [౩]''తస్యోపాదానభావేపి వికారవిరహోహియః । వీర్యంనామగుణస్సోయమచ్యుతత్వాపరాహ్వయః'' ఎన్ఱు జగదుపాదానమాకానిఱ్కచ్చెయ్‌తేయుమ్ స్వరూపవికారమిన్ఱియిలేయిరుక్కైయుమ్పడియాన అవికారతై. తేజస్సావతు- [౪]''సహకార్యనపేక్షాయాతత్తేజస్సముదాహృతమ్'' ఎన్గిఱ సహకారినైరపేక్ష్యమాతల్, పరాభిభవనసామర్థ్యమాతల్. ఇవర్ఱుక్కెల్లారుమ్ విషయమాకైయావతు - అనుకూలరక్షణాదికళుమ్, ప్రతికూల నిరసనాదికళుమ్, జ్ఞానశక్త్యాది విశిష్టనాయ్‌క్కొణ్డు నిర్వహిక్కవేణ్డుకైయాలే, ఇవర్ఱుక్కు సర్వరుమ్ విషయమాయిరుక్కై.

౧౦. ఇప్పడిగుణఙ్గళై మూన్ఱువకైయాక్కి, అవర్ఱుక్కువిషయఙ్గళై దర్శిప్పిత్తవళవన్ఱిక్కే, గుణఙ్గళుక్కుప్రత్యేకమ్ విషయనియమముణ్డాకైయాలే, అత్తైయుమ్ దర్శిప్పిక్కవేణుమెన్ఱు తిరువుళ్ళమ్పఱ్ఱి, కీళ్ఱైడుత్తగుణఙ్గళిలే శిలవర్ఱుక్కుత్తనిత్తనియే విషయఙ్గళై దర్శిప్పిక్కిఱార్. (జ్ఞానమజ్ఞర్కు) ఎన్ఱు తుడఙ్గి.

జ్ఞానమావతు - చేతనరుడైయ హితాహితనిరూపణత్తుక్కుఉప్పాన గుణమాకైయాలే,

౧౦. జ్ఞానమజ్ఞులకు,

అతనికి శ్రమములేకుండుట యేదిగలదో అదియే అతనియొక్క బలమనెడగుణముగా గుణచింతకులచేఁ జెప్పఁబడినది'' అను జగత్కారణత్వప్రయుక్తమైనశ్రమములేకుండుటయైనను, [౧]''బలము ధారణసామర్థ్యము'' అనిసమస్తవస్తుధారణసామర్థ్యమైనను. ఐశ్వర్యమనగా- [౨]''స్వాతంత్ర్యముతోఁగూడిన కర్తృత్వమనునదియేది యాతనికికలదో అదిఐశ్వర్యమనిగుణతత్త్వార్థచింతకులచేఁ జెప్పఁబడినది'' అనుకర్తృత్వలక్షణమైన స్వాతంత్ర్యమైనను, సమస్తవస్తునియమనసామర్థ్యమైనను. వీర్యమనగా- [౩]''అతడుజగత్తునకుపాదానమైనప్పటికిని వికారములేకుండుటయేదికలదో అదియేవీర్యమను గుణము, ఇదిఅచ్యుతత్వమను రెండవపేరుగలది'' అనిజగదుపాదానకారణమాచున్నను స్వరూపవికారము లేకుండనట్టైన యవికారత. తేజస్సనగా- [౪]''సహకారులయపేక్షలేమి యేదికలదోయది తేజస్సని చెప్పఁబడినది'' అనుసహకారినైరపేక్ష్యమైనను, పరులనుతిరస్కరించెడిసామర్థ్యమైనను. వీనికందరును విషయమగుటయనఁగా- అనుకూలరక్షణాదులును ప్రతికూలనిరసనాదులును జ్ఞానశక్త్యాదివిశిష్టుఁడై నిర్వహించియుండుటచే వీనికిఅందరును విషయమైయుండుట.

౧౦. ఇట్లుగుణములను మూడువిధములు చేసి వానికివిషయములను చూపించినంతమాత్రముగాక గుణములకు ప్రత్యేకముగ విషయనియమముండుటచే దానినికూడ చూపించవలెననికృపచేసి క్రిందనెత్తినగుణములలో కొన్నిటికి ప్రత్యేకముగా విషయములను చూపించుచున్నారు. (జ్ఞానమజ్ఞులకు) అని మొదలుపెట్టి.

జ్ఞానమనగా- చేతనులయొక్క హితాహితనిరూపణమునకుపయుక్తమైన గుణమగుటచే,

శక్తిఅశక్తర్కుక్కు, క్షమైసాపరాధర్కుక్కు, కృపైదుఃఖికళుక్కు, వాత్సల్యమ్‌సదోషర్కుక్కు,

[౧] "క్వాహమత్యన్తదుర్బుద్ధిః క్వచాత్మహితవీక్షణమ్। యద్ధితంమమదేవేశ తదాజ్ఞాపయ మాధవ" ఎన్గిఅపడియే స్వహితాహిత నిరూపణాదికళిల్ అజ్ఞరాయిరుక్కుమవర్కళుక్కు ఉప్పాయిరుక్కుమెన్గై. (శక్తి అశక్తర్కుక్కు) ఎన్నతు, శక్తియావతు - అఘటితఘటనాసామర్థ్యమాకైయాలే, స్వేష్టానిష్టప్రాప్తిపరిహారఙ్గళిల్ అశక్తరాయిరుక్కుమవర్కళుడైయ కార్యసిద్ధిక్కు ఉప్పాయిరుక్కుమెన్గై. (క్షమైసాపరాధర్కుక్కు) ఎన్నతు - క్షమైయావతు - అపరాధసహత్వమాకైయాలే, [౨] "అహమస్మ్యపరాధానామాలయః" ఎన్గిఅపడియే అపరాధసహితరాకత్తఙ్గళై యనుసన్ధిత్తిరుప్పార్కుక్కు ఉప్పా యిరుక్కుమెన్గై. [౩] "క్షమాసాపరాధేఽనుతాపిన్యపేయాత్కథంసాపరాధేఽపి దృప్తేమయిస్యాత్" ఎన్ఱిఱే భట్టరరుళిచ్చెయ్‌తతు. (కృపైదుఃఖికళుక్కు) ఎన్నతు - కృపైయావతు - పరదుఃఖాసహిష్ణుత్వ మాకైయాలే *ఆవారార్‌తుణైయెన్ఱలైనీర్ క్కడలుళ్ళఴున్దుమ్ నావాయ్‌పోల్ పిఱవిక్కడలుళ్ నిన్ఱుతుళఙ్గుకై ముతలానదుఃఖముడైయవర్కళుక్కు ఉప్పాయిరుక్కు మెన్గై. [౪] "దయాపరవ్యసనభరా భవవ్యథాసుఖాయతే మమతదహందయాతిగః" ఎన్నరుళిచ్చెయ్‌తారిఱే భట్టర్. (వాత్సల్యమ్ సదోషర్కుక్కు) ఎన్నతు, వాత్సల్యమావతు - అన్ఱీన్ఱ కన్ఱి నుడమ్బిల్ వఴుక్కైయాదరిత్తు భుజిక్కుమ్ ధేనువైప్పోలే, ఆశ్రితరుడైయ దోషఙ్గళై భోగ్యమాక క్కొళ్ళువతోరుగుణ మాకైయాలే, అవిద్యాకర్మ

శక్తి యశక్తులకు, క్షమ సాపరాధులకు, కృప దుఃఖులకు, వాత్సల్యము సదోషులకు,

[౧] "మిక్కిలి చెడుబుద్ధిగల నేనెచ్చట నాహితమును కనుగొనుట యెక్కడ. ఓ దేవతలకెల్ల నధిపతియౌ మాధవా! నాకు ఎయ్యదిహితమో దానిని నాకు ఆనతిమ్ము" అనుచొప్పున స్వహితాహితనిరూపణాదులయందజ్ఞులయ్యుండువారికి నుపయుక్తమైయుండుననుట. (శక్తి అశక్తులకు) అనినది- శక్తియనఁగా- అఘటితఘటనాసామర్థ్యమగుటచే స్వేష్టానిష్టప్రాప్తిపరిహారములయందు అశక్తులై యుండువారియొక్క కార్యసిద్ధి కుపయుక్తమై ఉండుననుట. (క్షమసాపరాధులకు) అనినది. క్షమయనఁగా నపరాధసహత్వమగుటచే, [౨] "నేను అపరాధములకు నివాసమగుచున్నాను" అనుచొప్పున నపరాధసహితులుగ తమననుసంధించియున్నవారి కుపయుక్తమైయుండుననుట. [౩] "సాపరాధుడు అనుతాపముగలవాడయినయెడల క్షమ వానినిఁ జేరును సాపరాధుడనైయ్యును గర్వియయిన నాయందు (క్షమ) ఎట్లు గలుగును" అనిగదా శ్రీభట్టరువారు ఆనతిచ్చినది. (కృపదుఃఖులకు) అనినది, కృపయనగా - పరదుఃఖాసహిష్ణుత్వమగుటచే ఎవరు రక్షకులవుదురని సముద్రమున మునిగిపోవుచున్న పడవవలె సంసారసముద్రమునుండి బాధపడుటనొదలైన దుఃఖముగలవారికి ఉపయుక్తమైయుండుననుట. [౪] "ఓదయాపరుడా! వ్యసనములతోకూడ కొన్న జన్మదుఃఖము నాకుసుఖము నిచ్చుచున్నది, కావున నేను దయనతిక్రమించినవాడఁను' అని సెలవిచ్చినారుగదా భట్టరు. (వాత్సల్యము సదోషులకు) అనినది, వాత్సల్యమనగా- అప్పుడేకనిన దూడయొక్క దేహమందలి మురికిని ప్రేమతో భుజించునావువలె నాశ్రితులయొక్క దోషములను

శీలమ్ మన్దర్కు, ఆర్జవమ్ కుటిలర్కు, సౌహార్దమ్ దుష్టహృదయర్కు, మార్దవమ్ విశ్లేషభీరుక్కళుక్కు, సౌలభ్యమ్ కాణవాశైప్పట్టవర్కళుక్కు.

దిదోషసహితరాక తజ్గళై యనుసన్ధిప్పార్ క్కు ఉపాయిరుక్కుమెన్గై. (శీలమ్ మన్దర్కు) ఎన్నతు, శీలమావతు - పెరియవర్ తాழ்న్దవర్కళోడే పురైయఱక్కలక్కుమ్ స్వభావమాకైయాలే, తజ్గళుడైయ తణ్మైయై యనుసన్ధిత్తిరుప్పార్క్కు ఉపాయిరుక్కుమెన్గై. (ఆర్జవమ్కుటిలర్కు) ఎన్నతు, ఆర్జవమావతు - కరణత్రయత్తాలుమ్ శెవ్వియనాయిరుక్కైయాకైయాలే, తజ్గళుడైయ కరణత్రయకౌటిల్యత్తై నినైత్తిరుప్పార్క్కు ఉపాయిరుక్కుమెన్గై. (సౌహార్దమ్ దుష్టహృదయర్కు) ఎన్నతు, సౌహార్దమావతు- ఎప్పోతుమ్ నన్మైయై చిన్దిత్తిరుక్కుమ్ స్వభావమాకైయాలే, సర్వకాలముమ్ తీమైయే శిన్దిత్తిరుక్కుమ్ దుష్టహృదయరాక తజ్గళైయనుసన్ధిత్తిరుప్పార్క్కు ఉపాయిరుక్కుమెన్గై. (మార్దవమ్ విశ్లేషభీరుక్కళుక్కు) ఎన్నతు, మార్దవమావతు-ఆశ్రితవిరహమ్ పొఱుక్కమాట్టాత మెన్మైయాకైయాలే, తన్నుడైయ విశ్లేషత్తిల్ భయముడైయవర్కళుక్కు ఉపాయిరుక్కుమెన్గై. (సౌలభ్యమ్ కాణవాశైప్పట్టవర్కళుక్కు) ఎన్నతు, సౌలభ్యమావతు - అతీన్ద్రియమాన విగ్రహత్తైక్కణ్ణుక్కిలక్కామ్పడి పణ్ణుకైయాకైయాలే, తన్నైక్కాణవేణుమెన్నాశైప్పట్టవర్కళుక్కు ఉపాయిరుక్కుమెన్గై.

ఇత్తాల్ - ఇవనుడైయజ్ఞానత్తిలపేక్షైయుళ్ళతు తన్నాముడైయహితాహితనిరూపణత్తిల

శీలము మందులకు, ఆర్జవము కుటిలులకు, సౌహార్దము దుష్టహృదయులకు, మార్దవము విశ్లేషభీరువులకు, సౌలభ్యముచూడ నాశపడినవారికి అని యంతటనును తెలిసికొనవలసినది.

భోగ్యముగాఁ గైకొనుట యొకగుణమగుటచే నవిద్యాకర్మాదిదోషసహితులుగా తమను అనుసంధించువారికి ఉపయుక్తమైయుండుననుట. (శీలము మందులకు) అనినది, శీలమనఁగా - గొప్పవాఁడు తక్కువవారితో కపటములేకచేరు స్వభావమగుటచేఁ దమయొక్కస్థితిని అనఁగా తక్కువను అనుసంధించువారికి ఉపయుక్తమై యుండుననుట. (ఆర్జవము కుటిలులకు) అనినది, ఆర్జవమనఁగా- కరణత్రయముచేతను ఆర్జవము కలిగియుండుటయగుటచే తమయొక్క కరణత్రయకౌటిల్యమును తలంచియుండువారికి ఉపయుక్తమైయుండుననుట. (సౌహార్దము దుష్టహృదయులకు) అనినది, సౌహార్దమనగా- ఎప్పుడును మంచినేతలంచియుండు స్వభావమగుటచే సర్వకాలంబును చేటునేతలంచియుండు దుష్టహృదయులుగా తమను అనుసంధించియుండువారి కుపయుక్తమై యుండుననుట. (మార్దవము విశ్లేషభీరువులకు) అనినది, మార్దవమనఁగా- ఆశ్రితవిరహముసహింపని మృదుత్వమగుటచే తనవిరహమందు భయముకలవారికి ఉపయుక్తమై యుండుననుట. (సౌలభ్యము చూడనాశపడినవారికి) అనినది, సౌలభ్యమనఁగా- అతీంద్రియమైన విగ్రహమును నేత్రములకు కనఁబడునటుల చేయుటచే తనను చూడవలెనని యాశపడినవారి కుపయుక్తమై యుండుననుట.

దీనిచే ఈతనియొక్క జ్ఞానమందపేక్షకలిగియుండుట తమతమ హితాహితనిరూపణ

ఇప్పడియెఙ్గుమ్ కణ్డుకొళ్వతు.

ఱివిల్లాదవర్ కళుక్కాకైయాలే, జ్ఞానమజ్ఞర్క్కాయిరుక్కుమ్; ఇవనుడైయ శక్తియిలపేక్షై యుళ్ళతు స్వేష్టానిష్టప్రాప్తిపరిహారత్తిల్ అశక్తరాయిరుప్పారుక్కాకైయాలే, శక్తిఅశక్తర్క్కాయిరుక్కుమ్; పొఱైయిలపేక్షైయుళ్ళతు అపరాధముడైయార్క్కాకైయాలే, క్షమై సాపరాధర్క్కాయిరుక్కుమ్; ఐయో వెన్ఱిరఙ్గవేణ్డువతు - నోవుపట్టవర్క్కాకైయాలే, కృపై దుఃఖికళుక్కాయిరుక్కుమ్; దోషత్తై భోగ్యమాకక్కొళ్ళవేణ్డువతు-దోషవాన్గళుక్కాకైయాలే, వాత్సల్యమ్ సదోషర్క్కాయిరుక్కుమ్; తన్నైప్పారాతే పురైయఱక్కలక్కవేణ్డువతు - తాழ్న్దవర్కళ్ విషయత్తిలేయాకైయాలే, శీలమ్ మన్దర్క్కాయిరుక్కుమ్; కరణత్రయత్తాలుమ్ శెవ్వియనాయ్ క్కొణ్డుతన్నైయమైత్తు ప్పరిమాఱవేణ్డువతు శెవ్వైక్కేడాన్ విషయత్తిలాకైయాలే, ఆర్జవమ్కుటిలర్ క్కాయిరుక్కుమ్; తానెప్పోతుమ్ నన్మైచిన్తిక్కవేణ్డువతు తన్దాముక్కుత్తీమైకళై చ్చిన్దిక్కుమ్ తీమనత్తర్విషయత్తిలాకైయాలే, సౌహార్దమ్ దుష్టహృదయర్క్కాయిరుక్కుమ్; విరహమ్పొఱాతమెన్మైవేణ్డువతు విరహత్తుక్కఞ్జువార్ తిఱత్తిలాకైయాలే, మార్దవమ్ విశ్లేషభీరుక్కళుక్కాయిరుక్కుమ్; అతీన్ద్రియమానవిగ్రహత్తైక్కణ్ణుక్కిలక్కాక్క వేణ్డువతు - అవ్వడివైక్కాణ్కైయిలాశైయుడైయవర్గళుక్కాకైయాలే, సౌలభ్యమ్ కాణవాశైప్పట్టవర్కళుక్కాయిరుక్కుమెన్ఱు గుణఙ్గళినుడైయ విషయప్రతినియతత్త్వత్తై దర్శిప్పిత్తారాయిఱ్ఱు. (ఇప్పడియెఙ్గుమ్ కణ్డుకొళ్వతు) ఎన్ఱతు - కీழ్చ్చొన్నప్రకారత్తిలే, అనుక్తమాన గుణఙ్గళెల్లావఱ్ఱుక్కుమ్ ప్రత్యేకమ్ విషయఙ్గళై దర్శిత్తుక్కొళ్వతెన్ఱపడి.

మందు జ్ఞానములేనివారి కగుటచే, జ్ఞానమజ్ఞులకై యుండును; ఈతనికిశక్తియందపేక్షకలిగియుండుట తమయిష్టానిష్టప్రాప్తిపరిహారమం దశక్తులై యుండువారి కగుటచే, శక్తి యశక్తులకై యుండును; క్షమయందపేక్ష కల్గియుండుట యపరాధము కలవారి కగుటచే, క్షమ సాపరాధులకై యుండును; అయ్యో యని కనికరించుట వ్యసనపడినవారల కగుటచే, కృప దుఃఖులకై యుండును; దోషమును భోగ్యముగా గ్రహించవలసియుండుట దోషవంతుల కగుటచే, వాత్సల్యము సదోషులకై యుండును; తనస్థితిచూడక మర్మములేక కలియవలసినది తక్కువవారలయెడ నౌటచే, శీలము మందులకైయుండును; కరణత్రయముచేతను నార్జవముకలవాడగుచు తనను అమర్చి వ్యవహరించవలసివచ్చుట ఆర్జవము చెడినవాని విషయమందౌటచే, ఆర్జవము కుటిలులకై యుండును; తానెప్పడును మంచిని చింతించవలసివచ్చుట తమంతనె తమకు చెడుగును ఆలోచించు చెడుమనస్సు కలవారివిషయ మగుటచే, సౌహార్దము దుష్టహృదయులకైయుండును; విరహమును సహించని మార్దవము కావలసినది విరహమునకు భీతినొందువారి విషయమందౌటచే, మార్దవము విశ్లేషభీరులకై యుండును; అతీంద్రియమైన విగ్రహమును దృష్టిగోచరముగాఁ జేయవలసినది ఆవిగ్రహమును చూచుటయందు ఆశకలవారి కగుటచే, సౌలభ్యము చూడనాశపడిన వారికై యుండునని గుణములయొక్క విషయనియమమును కనుపరిచినవారైరి. (ఇట్లంతటను కనుఁగొనవలసినది) అనినది- క్రిందఁజెప్పినవిధములలో అనుక్తములైన గుణములన్నిటికిని ప్రత్యేకముగా విషయములను కనుగొనునదనుట.

౧౧. ఇప్పడి, ఈశ్వరన్ కల్యాణగుణఙ్గళోడే కూడియిరుక్కైయాలే,
పిఱర్ నోవుకణ్డాల్ ఐయో! వెన్ఱిరఙ్గి, అవర్కళుక్కెప్పోతు
మొక్కనన్మైయెచ్చిన్దిత్తు, తనక్కేయాయిరుత్తల్, తనక్కుమ్
పిఱర్క్కుమ్ పొతువాయిరుత్తల్ శెయ్యాతే, నిలా, తెన్ఱల్,
చన్దనమ్, తణ్ణీర్ పోలే, పిఱర్క్కేయాయ్,

---

౧౧. ఏవంభూతగుణవిశిష్టనాకైయాలే యీశ్వరనాశ్రితవిషయత్తిల్ పరిమాఱిప్పోరుమ్పడికళై విస్తరేణవొరుచూర్ణైయాలే, యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ మేల్. (ఇప్పడి ఈశ్వరన్ కల్యాణగుణఙ్గళోడేకూడి యిరుక్కైయాలే) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

ఇప్పడియెన్ఱు-కీழ్ ఉక్తమానగుణయోగప్రకారత్తై పరామర్శిక్కిఱతు. (కల్యాణగుణఙ్గళోడే కూడియిరుక్కైయాలే) ఎన్ఱుగుణయోగత్తై హేతువాకవరుళిచ్చెయ్తతు-మేలొల్లుకిఱపరిమాఱ్ఱఙ్గళెల్లామోరోగుణకార్యమెన్ఱుతోన్ఱుకైక్కాక. (పిఱర్ నోవుకణ్డాలైయో! వెన్ఱిరఙ్గి) ఇతు-కృపాకార్యమ్. పిఱర్ నోవుకణ్డాల్ ఐయో! వెన్ఱుడుపడుకిఱతు-పరదుఃఖాసహిష్ణువాకైయాలేయిఱే. (అవర్కళుక్కెప్పోతుమొక్కనన్మైయెచ్చిన్దిత్తు) ఇతు-సౌహార్దకార్యమ్. ఎప్పోతుమొక్కవెన్ఱతు-ఇవర్కళఱిన్దకాలత్తోడు అఱియాతకాలత్తోడు వాసియఱ సర్వకాలత్తిలుమెన్ఱపడి. ఆశ్రితసర్వమఙ్గళాన్వేషణపరనాయిరుక్కిఱతు- సౌహార్దత్తాలేయిఱే. (తనక్కేయాయిరుత్తల్, తనక్కుమ్పిఱర్క్కుమ్ పొతువాయిరుత్తల్ శెయ్యాతే, నిలా, తెన్ఱల్, చన్దనమ్, తణ్ణీర్ పోలే, పిఱర్క్కేయాయ్) ఇతు-ఆశ్రితపారతన్త్ర్యకార్యమ్. స్వార్థపరనాయే యిరుత్తల్, స్వార్థప

---

౧౧. ఇట్లీశ్వరుఁడు కల్యాణగుణములతో కూడియుండుటచే నితరు
లనొప్పిని చూచినచో అయ్యో! అని కనికరించి వారల కెప్పు
డును మంచినిచింతించి, తనకేయైయుండుటయు, తనకు నితరు
లకును పొదువుగానుండుటయు చేయక, వెన్నెల, మలయమా
రుతము, చందనము, జలము వీనివలె నితరులకెయై,

---

౧౧. ఏవంభూతగుణవిశిష్టుఁడగుటచే నీశ్వరుఁడు ఆశ్రితవిషయమందు అన్వయించుచుండు విధములను విస్తరముగా నొకచూర్ణికచే నానతిచ్చుచున్నారు మీఁద. (ఇట్లీశ్వరుఁడు కల్యాణగుణములతో కూడియుండుటచే) ననితొడఁగి.

ఇట్లు అని వెనుకఁజెప్పఁబడిన గుణయోగప్రకారమును పరామర్శించుచున్నది. (కల్యాణగుణములతో కూడియుండుటచే) అని గుణయోగమును హేతువుగా నానతిచ్చినది ఇఁకచెప్పఁబోవువ్యాపారములన్నియు నొక్కొక్కగుణకార్యమని తోఁచుటకై. (ఇతరులనొప్పిని చూచినచో నయ్యో అనికనికరించి) ఇది కృపాకార్యము. పరులనొప్పినిచూచిన అయ్యో అని వ్యసనపడుట పరదుఃఖాసహిష్ణువగుటచే గదా - (వారలకెప్పుడు నొక్కరీతిగా మంచినిచింతించి) ఇది సౌహార్దగుణకార్యము. ఎప్పుడునొక్కరీతిగా ననినది వీరు తెలివిగలకాలమందును తెలివిలేనికాలమందును భేదములేకుండ సర్వకాలమందుననుట- ఆశ్రితులయొక్క సమస్తమైన మంగళములను వెదకుట యందాసక్తికలవాఁడైయుండుట-సౌహార్దముచేతగదా. (తనకే యైయుండుటయు తనకు నితరులకు పొదువైయుండుటయు చేయక, వెన్నెల, మలయమారుతము, చందనము, జలము, వీనివలె నితరులకే యై) ఇది యాశ్రితపారతంత్ర్యకార్యము. స్వార్థపరుఁడైయే యుండుట, స్వార్థపరార్థములు రెంటి

తన్నై యాశ్రయిత్తవర్కళ్ పక్కల్ జన్మజ్ఞానవృత్తఙ్గళాలుణ్డాననికర్షమ్ పారాతే, తాఙ్గళుమ్ పిఱరుమ్ తఞ్జమల్లాతపోతు తాన్ తఞ్జమాయ్, సాన్దీపినీపుత్రనైయుమ్ వైదికన్ పుత్రర్కళైయుమ్ మీట్టుక్కొణ్డువన్దాప్పోలే అరియనశెయ్తుమ్, అవర్కళపేక్షితఙ్గళై త్తలైక్కట్టియుమ్,

---

రార్థఙ్గళిరణ్డుక్కుమ్బొతువాయిరుత్తల్ శెయ్కైయన్రిక్కే, చన్ద్రికాదిపదార్థఙ్గళ్ పోలే, పరార్థైకవేషనాయిరుక్కిఱతు-పారతన్త్ర్యత్తాలేయిఱే. (తన్నైయాశ్రయిత్తవర్కళ్ పక్కల్ జన్మజ్ఞాన వృత్తఙ్గళాలుణ్డాననికర్షమ్బారాతే) ఇతు-సామ్యగుణకార్యమ్. ఆశ్రితర్ పక్కల్ జన్మాదికళాలుణ్డాన తణ్మై పారామల్ పరిమాఱుకిఱతు, ౧ "సమోహం సర్వభూతేషు" ఎన్గిఱపడియే, జన్మాదికళాలుత్కృష్టరోడు అపకృష్టరోడు వాశియఱ ఆశ్రయణీయత్వేసమనాయిరుక్కుం స్వభావత్తాలేయిఱే. (తాఙ్గళుమ్ పిఱరుమ్ తఞ్జమల్లాతపోతు తాన్ తఞ్జమాయ్) ఇతు-అశరణ్యశరణ్యత్వకార్యమ్. తాఙ్గళుమ్ తఙ్గళుక్కు రక్షకరన్రు, పిఱరుమ్ తఙ్గళుక్కు రక్షకరన్రెన్రు కైవాఙ్గినదశైయిల్, తాన్ రక్షకనాకిఱతు- ౨*పఱ్ఱిలార్ పఱ్ఱనిన్రానాకైయాలేయిఱే. (సాన్దీపినీపుత్రనైయుమ్, వైదికన్ పుత్రర్కళైయుమ్ మీట్టుక్కొణ్డువన్దాప్పోలే, అరియనశెయ్తుమ్, అవర్కళపేక్షితఙ్గళై త్తలైక్కట్టియుమ్) ఇతు - సత్యకామత్వకార్యమ్. [3]"మాతవత్తోన్ పుత్తిరన్ పోయ్ మఱికడల్వాయ్ మాణ్డానై" ఎన్గిఱపడియే నెడుఙ్గాలత్తిలే కడల్ కొణ్డుపోన

తన్నాశ్రయించినవారిపక్కను జన్మజ్ఞానవృత్తములచేఁ గల్గిన నికర్షమును చూడక, తామును ఇతరులును రక్షకముకానియప్పుడు తానురక్షకమై, సాన్దీపినీపుత్రుని వైదికునిపుత్రులను తిరిగియు తెచ్చినటుల దుష్కరకార్యమును చేసియును, వారియపేక్షితములను తీర్చియు,

---

కిని పొదువుగనుండుటయునుగాక వెన్నెలమొదలగువానివలె పరార్థైకస్వభావుడై యుండుట-పారతంత్ర్యముచేతగదా. (తనను ఆశ్రయించినవారియెడ జన్మజ్ఞానవ్యాపారములచే కలిగిన నికర్షమును చూడక) ఇది సామ్యగుణకార్యము. ఆశ్రితులయెడ జన్మాదులచేఁ గల్గిన తక్కువను చూడక వ్యవహరించుట. ౧"సర్వభూతములయందు నేనుసముడను" అనుచొప్పున జన్మాదులచే నుత్కృష్టులైనవారితోను నపకృష్టులైనవారితోను భేదములేక యాశ్రయించబడుటయందు సముడైయుండుస్వభావముచేత నేగదా. (తామును ఇతరులును రక్షకము కానియప్పుడు తానురక్షకుడై) ఇది అశరణ్యశ్శరణ్యత్వకార్యము. తామును తమకు రక్షకులుగారు, అన్యులును తమకు రక్షకులుగారు అని చెయ్యిజారవిడిచినసమయమందు తాను రక్షకుడగుట- ౨*అశరణ్యులు ఆశ్రయింప నిలిచియున్నవాఁడగుటచే గదా. (సాందీపినీపుత్రుని, వైదికునిపుత్రులను తీసికొనివచ్చినట్లుదుష్కరకార్యమును చేసియు వారియపేక్షితములను నెరవేర్చియు) ఇది సత్యకామత్వకార్యము. [3] "మహాతపశ్శాలియొక్క పుత్రుడు పోయి తరంగములతోఁగూడుకున్న సముద్రమున చచ్చెను, నానిని" అనుచొప్పున చాలాకాలమై సముద్రము తీసికొనిపోయిన

అవర్కళుక్కు ధ్రువపదమ్పోలే, పణ్డిల్లాతవఱ్ఱైయు ముణ్డా
క్కియుమ్,

సాన్దీపినీపుత్రనైయుమ్, [౧] "పిఱప్పకత్తేమాణ్డొழிన్ద పిళ్ళైకళై నాల్వరైయుమ్" ఎన్గిఱప
డియేజనిత్తపోతే [౨] "ఎన్నుడైయ మనైవికాతల్ మక్కళైప్పయత్తలుమ్ కాణాళ్" ఎన్గిఱపడి
యే పెఱ్ఱతాయుమ్ దర్శిక్కప్పెఱాతపడి నాయ్చ్చిమార్ తఙ్గళ్ స్వాతన్త్ర్యత్తాలే యప్పఱిప్పి
క్క, [౩] "తప్పినపిళ్ళైకళై" ఎన్గిఱపడియే కైతప్పిపోయ్ * శుడరొళియాయ్ నిన్ఱ తన్నుడై
చ్చోతియిలేకిడన్ద వైదికన్పుత్రర్కళైయుమ్, [౪] "ఉరువురువే కొడుత్తాన్" ఎన్ఱుమ్, [౫] "ఉడ
లోడుఙ్గొణ్ణుకొడుత్తవనై" ఎన్ఱుఞ్జొల్లుకిఱపడియే, అవ్వవరూపఙ్గళోడేమీట్టుక్కొణ్డువన్దు కొడు
త్తాప్పోలే, దుష్కరఙ్గళై చ్చెయ్తుమ్ ఆశ్రితరపేక్షితఙ్గళై త్తలైక్కట్టుకిఱతు [౬] 'ఆశ్రితరక్షణ
విషయోమనోరథః కామః, సోఽప్రతిహతో భవతీతి సత్యకామః' ఎన్గిఱసత్యకామనాకైయాలే
యిఱే. [౭] 'సత్యకామనాకైయావతు - సాన్దీపినీపుత్రనై క్కొణ్డువన్దాప్పోలే సకలాపేక్షితఙ్గ
ళుమ్ ముడిక్కవల్లనాకై'. ఎన్ఱిఱే నడువిల్ తిరువీతిపిళ్ళై భట్టర్ తత్త్వత్రయత్తిలే యరుళిచ్చె
య్తతు. (అవర్కళుక్కు ధ్రువపదమ్పోలే పణ్డిల్లాతవఱ్ఱైయు ముణ్డాక్కియుమ్) ఇతు - స
త్యసఙ్కల్పత్వకార్యమ్. ఉత్తానపాదపుత్రనాన ధ్రువనుక్కు స్వర్గత్తినుడైయ ఊర్ధ్వావధియిలే
అపూర్వమాయిరుప్పతోరుపదమ్ కల్పిత్తుక్కొడుత్తాప్పోలే, ఆశ్రితర్క్కు పణ్డిల్లాతవఱ్ఱైయుము
ణ్డాక్కుకిఱతు - అపూర్వభోగ్యఙ్గళై సృష్టిక్కవల్ల అమోఘసఙ్కల్పనాకైయాలేయిఱే.
[౮] 'సత్యసఙ్కల్పనాకైయావతు-ధ్రువపదమ్పోలే పణ్డిల్లాతవఱ్ఱైయుముణ్డాక్కవల్లనాకై' ఎన్ఱి

వారలకు ధ్రువపదమువలె మున్ను లేనివానిం బుట్టించియు,

సాందీపినీపుత్రునిని, [౧] "సూతికాగృహమందే చనిపోయిన బిడ్డలనలుగురినిని" అనుచొప్పున పు
ట్టినపుడే [౨] "నాయొక్క భార్య ప్రియమైనసంతానములను కనియు కానదాయెను" అనుచొప్పున
కన్నతల్లియు చూడలభించనియట్లు దేవేరులు తమస్వాతంత్ర్యముచే రప్పించగా [౩] "తప్పిపోయిన
పిల్లలను" అనుచొప్పున చేయి జారిపోయి * జ్యోతిర్మయమైయున్న తనవిభూతియందున్న వై
దికపుత్రులను [౪] "ఆయాయిరూపములతో నేయిచ్చెను" అనియు [౫] "శరీరములతోకూడ తెచ్చియిచ్చి
నవానిని" అనియుఁ జెప్పుచున్న చొప్పున ఆయారూపములతోకూడ తిరిగియు తెచ్చి యిచ్చి
నట్లు, దుష్కరకార్యములు చేసియు ఆశ్రితులఅపేక్షితములను నెరవేర్చుట- [౬] 'ఆశ్రితులరక్షణ
విషయమైన మనోరథము కామము; అది వ్యర్థముకానిది కాబట్టి సత్యకాముడు' అనుస
త్యకాముడౌటచేగదా. [౭] 'సత్యకాముడౌట యనగా- సాందీపినీపుత్రునిం దెచ్చినట్లు సకలాపే
క్షితములను సాధించశక్తుడగుట,' అనిగదా నడువిల్ తిరువీధిపిళ్లభట్టరు తత్త్వత్రయమందు
ఆనతిచ్చినది. (వారలకు ధ్రువపదమువలె మున్ను లేనివానిం బుట్టించియు) ఇది సత్యసంకల్పత్వ
కార్యము. ఉత్తానపాదపుత్రుడైన ధ్రువునకు స్వర్గముయొక్క పైహద్దులో అపూర్వముగానుండునొ
కస్థానమును కల్పించి యిచ్చినట్లు ఆశ్రితులకుమునుపులేనివానిని కలుగజేయుట, అపూర్వభోగ్య
ములనుసృజింప శక్తుడైన యమోఘసంకల్పుడౌటచేఁగదా. [౮] "సత్యసంకల్పుడౌటయనఁగా-ధ్రు
వపదమువలెమున్ను లేనివానినికూడ సృజింప శక్తిగలవాడగుట" అని దీనినికూడ భట్టరు తామే

తన్దామ్‌స్వమ్ తాన్దామ్ వినియోగమ్ కొణ్డాప్పోలే యిరుక్క, తన్నైయుమ్, తన్నుడైమైయైయుమ్ వழఙ్గి, అవర్‌కళ్ కార్యమ్ తలైక్కట్టినాల్, తాఙ్ కృతకృత్యనాయ్, తాఙ్ శెయ్‌త నన్మైకళొన్ఱైయుమ్ నినైయాతే అవర్‌కళ్ శెయ్‌త సుకృతలవత్తైయే నినైత్తు,

---

తువుమ్ భట్టర్ తామేయరుళిచ్చెయ్‌తారిఱే. (తన్దామ్‌స్వమ్ తాన్దామ్ వినియోగఙ్గొణ్డాప్పోలే యిరుక్కత్తన్నైయుమ్ తన్నుడైమైయైయుమ్ వழఙ్గి) ఇతు - ఔదార్యకార్యమ్. [1]"వరదసకలమేతత్సంశ్రితార్థంచకర్థ" ఎన్గిఱపడియే తఙ్గళుడైమైయైత్తాఙ్గళ్ వినియోగఙ్గొళ్ళుమాప్పోలే వినియోగఙ్గొళ్ళలామ్బడి ఆత్మాత్మీయఙ్గళై ఆశ్రితర్‌క్కుక్కొడుక్కై-అతు - కొడుత్తోమెన్ఱ్ అభిమానమ్ తన్నెఞ్జిలిల్లాతపడియాకవుమ్, కొళ్ళుమవర్‌కళుక్కు ప్రత్యుపకారన్దేడి నెఞ్జాఱల్ పడవేణ్డాతపడియాకవుమ్ కొడుక్కుమ్ పరమోదారనాకైయాలేయిఱే. (అవర్‌కళ్ కార్యమ్ తలైక్కట్టినాల్, తాఙ్ కృతకృత్యనాయ్) ఇతు - కృతిత్వకార్యమ్. ఆశ్రితర్ కార్యన్దలైక్కట్టినాల్, అవర్‌కళ్ కృతకృత్యరాకైయన్ఱిక్కే, [2]"అభిషిచ్యచలఙ్కాయామ్" ఇత్యాదిప్పడియే తాఙ్ కృతకృత్యనాకిఱతు - ఆశ్రితరక్షణమ్ పెఱ్ఱాల్, పేఱుతన్నతాయిరుక్కుమ్ స్వభావత్తాలేయిఱే. [3]'కృతియావతు - ఆశ్రితరుడైయ అపేక్షితమ్ పూర్ణమానాల్, తాఙ్ కృతకృత్యనాకై' ఎన్ఱిఱే భట్టరుమరుళిచ్చెయ్‌తతు. (తాఙ్ శెయ్‌త నన్మైకళొన్ఱైయుమ్ నినైయాతే అవర్‌కళ్ శెయ్‌త సుకృతలవత్తైయేనినైత్తు) ఇతు - కృతజ్ఞతాకార్యమ్. తఙ్ తిఱత్తిలే యొరు శరణోక్తిముతలానసుకృతలేశత్తై ప్పణ్ణినాల్, అవర్‌కళుక్కుత్తాఙ్ ఎల్లానన్మైకళుఞ్జెయ్‌తాలుమ్ అవ

తమతమసొత్తును తాము వినియోగించుకొనునట్లుండ, తనను తనయొక్క దానిని వినియోగించి, వారలకార్యము కొనసాగినచో, తాను కృతకృత్యుఁడై, తానుచేసినమంచి నొకదానినైనను తలంపక వారుచేసిన సుకృతలేశమునే తలంచి,

---

సెలవిచ్చినారుగదా. (తమతమసొత్తును తామే వినియోగించినతీరుగానుండగా తనను తనసొత్తును ప్రకాశింపజేసి) ఇది యౌదార్యకార్యము. [1]"ఓవరదుఁడా! ఈ సకలంబును ఆశ్రితులకొఱకై చేసితివి" అనుచొప్పున తమసొత్తును తాము వినియోగము గొనునట్లు; వినియోగము గొనఁదగినట్లు ఆత్మాత్మీయములను ఆశ్రితులకు ఇచ్చుట- ఇచ్చినామను నభిమానము తనమనంబున లేనట్లును స్వీకరించెడివారికి ప్రత్యుపకారమును వెదకి శ్రమపడ నక్కర లేనట్లును ఇచ్చు పరమోదారుఁడగుటచేకదా. (వారలకార్యము కొనసాగినచో తాను కృతకృత్యుఁడై) ఇది కృతిత్వకార్యము-ఆశ్రితుల కార్యము ముగించినచో వారలు కృతకృత్యులగుటకాక, [2]"లంకయం దభిషేకము చేసి" అనుచొప్పున తాను కృతకృత్యుఁడగుట - ఆశ్రితరక్షణము లభించిన యెడల ఫలము తనదైయుండు స్వభావముచేత నేగదా. [3]'కృతియగునఁగా-ఆశ్రితులయొక్క అపేక్షితము పూర్ణమైతే తానుకృతకృత్యుఁడగుట,' అనిగదా భట్టరు ఆనతిచ్చినది. (తాను చేసిన మంచి నొకదానినైననుతలంచక వారుచేసినసుకృతలేశము నేతలంచి) ఇదికృతజ్ఞతాకార్యము. తనవిషయమున నొకశరణోక్తి మొదలైనసుకృతలేశమును చేసినచో, వారలకు తానుఅన్నియుపకారముల

అనాదికాలమ్ వాసితఙ్గళాన రసఙ్గళై మఱక్కుమ్బడి యెల్లాదశై
యిలుమ్ ఇనియనాయ్, భార్యాపుత్రర్కళ్ కుఱ్ఱఙ్గళై కాణా
క్కణ్ణిట్టిరుక్కుమ్ పురుషనైప్పోలే, అవర్కళ్ కుఱ్ఱఙ్గళై త్తిరు
వుళ్ళత్తాల్ నినైయాతే, కుఱ్ఱఙ్గళై ప్పెరియపిరాట్టియార్
కాట్టినాలుమ్ అవళోడేమఱుతలిత్తు త్తిణ్ణియనాయ్ నిన్ఱు రక్షిత్తు,

---

ఱ్ఱైయొన్ఱైయుమ్ నినైయాతే అవర్కళ్ శెయ్తసుకృతలవత్తైయే నినైత్తిరుక్కైయతు - శెయ్త నన్ఱి యఱియుమవనాకైయాలేయిఱే. ౧ 'కృతజ్ఞనాకైయావతు - ఆశ్రితరుడైయ సుకృతలవత్తైయొన్ఱైయుమేనినైత్తు, తాన్ శెయ్తనన్మైకళొన్ఱుమ్ పారాతే యిరుక్కై' ఎన్ఱితువుమ్ భట్టర రుళిచ్చెయ్తార్. (అనాదికాలమ్ వాసితఙ్గళాన రసఙ్గళైమఱక్కుమ్బడి యెల్లాదశైయిలుమ్ ఇనియనాయ్) ఇతు - మాధుర్యకార్యమ్. అనాదికాలమే పిడిత్తు క్కొణ్డిరుక్కిఱ ప్రాకృత విషయరసఙ్గళై విస్మరిక్కుమ్బడి సర్వావస్థైయిలు మినియనాకైయతు - ౨ "సర్వరసః" ఎన్గిఱపడియే నిరతిశయ భోగ్యనాయిరుక్కైయాలే యిఱే. (భార్యాపుత్రాదికళ్ కుఱ్ఱఙ్గళై క్కాణాక్కణ్ణిట్టిరుక్కుమ్ పురుషనైప్పోలే, అవర్కళ్ కుత్తఙ్గళై త్తిరువుళ్ళత్తాలేనినైయాతే) ఇతు-చాతుర్యకార్యమ్. భార్యాపుత్రాదికళోడే కూడివర్త్తిప్పానొరుపురుషన్, అవర్కళ్ శెయ్కిఱ కుఱ్ఱఙ్గళైక్కణ్డిరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్ కాణాతారైప్పోలేయిరుక్కుమాపోలే, ఆశ్రితర్ శెయ్తకుఱ్ఱఙ్గళైక్కణ్డిరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్ తిరువుళ్ళత్తాల్ నినైయాతిరుక్కైయతు-ఆశ్రితదోషఙ్గళై త్తెరియాతపడిమఱైక్కవల్లచతురనాకైయాలేయిఱే. (కుఱ్ఱఙ్గళై ప్పెరియపిరాట్టియార్ కాట్టినాలుమవళోడేమఱుతలైత్తు త్తిణ్ణియనాయ్నిన్ఱురక్షిత్తు) ఇతు-స్థైర్యకార్యమ్. శొన్నతుశెయ్య

అనాదికాలము వాసితములైన రసములను మఱచునటుల నన్ని
దశలయందును భోగ్యుఁడై, భార్యాపుత్రులదోషములను చూ
డనిచూపుంచియుండు పురుషునివలె, వారలదోషములను దివ్య
చిత్తముచే తలంచక, దోషములను పెద్దదేవిచూపినను ఆమె
తో నెదురుపలికి నిశ్చలుఁడై నిలిచి రక్షించి,

ను చేసినను వాని నొకదానినైనను తలంచక వారలు చేసిన సుకృతలేశము నే తలంచుట- చేసిన యుపకారమును గుర్తెఱుగువాఁడగుట చేతగదా. ౧ "కృతజ్ఞుఁడౌటయనఁగా-ఆశ్రితులయొక్క సుకృతలేశమునుమాత్రమేతలంచి తాను చేసినయుపకారమును దేనినిచూడకుండుట" అని యిదియును భట్టరు ఆనతిచ్చిరి. (అనాదికాలము వాసితము లయిన రసములను మఱచునట్లు అన్నిదశలయందును భోగ్యుడై) ఇది మాధుర్యకార్యము. అనాదికాలమునుండి అంటియున్న ప్రాకృతవిషయరసములను మఱచునట్లు సర్వావస్థలయందును భోగ్యుడగుట- ౨ "సర్వరసుడు" అనుచొప్పున నిరతిశయ భోగ్యుడైయుండుట చేగదా. (భార్యాపుత్రాదులదోషములను చూడనిచూపుంచియుండుపురుషునివలె వారలదోషములను దివ్యచిత్తము చే తలంపక) ఇదిచాతుర్యకార్యము. భార్యాపుత్రాదులతో కూడివర్తించు నొకపురుషుడు వారుచేయుతప్పులను చూచుచున్నప్పటికీ చూడనివానివలె నుండునట్లు, ఆశ్రితులుచేసిన దోషములను చూచియున్నప్పటికీ దివ్యచిత్తముచే తలంపకుండుట, ఆశ్రితదోషములను తెలియకుండునట్లు ఆచ్ఛాదింపఁదగినచతురుడగుట చేగదా. (దోషములను పెద్దదేవి చూపించినను ఆమెతో నెదురుపలికి నిశ్చలుడై నిలిచి రక్షించి) ఇది

కామినియుడైయ వడివుక్కు కముకన్ కాముకనైప్పోలే, అవర్ కళ్ దోషజ్గళై భోగ్యమాకక్కొణ్డు, అవర్ కళ్ పక్కల్ కరణ త్రయత్తాలుమ్ శెవ్వియనాయ్, పిరిన్దాల్, అవర్ కళ్ వ్యసనమ్ కుళప్పడియెన్నుమ్బడి తానీడుపట్టు,

వేణ్డుమ్బడితనక్కభిమతైయాయ్ చేతనర్ కుఱ్ఱజ్గళై పొఱుప్పిత్తు చ్చేరవిడుమ్ పెరియపిరాట్టియార్, [౧]"తామరైయాళాకిలుమ్ శితకురైక్కుమేల్" ఎన్గిఱపడియే కుఱ్ఱజ్గళై క్కాట్టినాలుమ్, [౨]"ఎన్నడియారతు శెయ్యార్ శెయ్ తారేల్ నన్ఱు శెయ్ తార్" ఎన్ఱు అవళోడే మఱుతలైత్తు నిశ్చలనాయ్ నిన్ఱురక్షిక్కిఱతు-స్థిరస్వభావనాకైయాలేయిఱే. (కామినియుడైయవడివుక్కుకముకన్ కాముకనైప్పోలే, అవర్ కళ్ దోషజ్గళైభోగ్యమాకక్కొణ్డు) ఇతు-ప్రణయిత్వకార్యమ్. కామిని విషయత్తిల్ ప్రావణ్యత్తాలే యవళుడమ్బిలఴుక్కై విరుమ్బుమ్ కాముకనైప్పోలే,ఆశ్రితరానవర్ కళుడైయ ప్రకృతిసమ్బన్ధాదిదోషజ్గళై భోగ్యమాకక్కొళ్ళుకిఱతు-పరమప్రణయియాకైయాలేయిఱే. (అవర్ కళ్ పక్కల్ కరణత్రయత్తాలుమ్ శెవ్వియనాయ్) ఇతు-ఆర్జవకార్యమ్. మనోవాక్కాయజ్గళ్ మూన్ఱిలుమ్ శెవ్వైక్కేడరాయిరుక్కుమవర్ కళ్ పక్కలిలే, నీరేఱామేడుకళిలే విరకాలేనీరేఱ్ఱువారైప్పోలే, తన్నైయమైత్తు, త్రివిధకరణజ్గళాలుమ్ శెవ్వియనాయ్ప్పోవుకిఱతు - ఋజుస్వభావనాకైయాలేయిఱే. (పిరిన్దాల్ అవర్ కళ్ వ్యసనమ్కుళప్పడియెన్నుమ్బడి తానీడుపట్టు) ఇతు-మార్దవకార్యమ్. [౩]"ఊర్ధ్వంమాసాన్నజీవిష్యే" ఎన్ఱాల్ [౪]"నజీవేయంక్షణమపి" ఎన్గిఱపడియే, తన్నైప్పిరిన్దాల్ ఆశ్రితర్ పడుమ్వ్యసనమ్కడల్పోన్ఱతఱ్ వ్యసన

కామినియొక్క ముఱికిని ప్రేమించు కాముకునివలె వారలదోషములను భోగ్యముగాఁగొని, వారిప్రక్కను మూఁడుకరణముల చేతను ఋజువై, విశ్లేషించినచో వారలవ్యసనము గోష్పదమనుచొప్పున తానను తపించి,

స్థైర్యకార్యము. చెప్పినది చేయవలసినట్లు తనకిష్టురాలై చేతనులదోషములను క్షమింపఁజేసి చేర్చెడి శ్రీదేవిగారు [౧]"శ్రీదేవిగారుకూడ దోషముల నుగ్గడించినను" అనుచొప్పున దోషములను కనుపరచినను [౨]"నాదాసులు అది చేయరు, చేసిరేని మంచియే చేసిరి" అని ఆమెతో ప్రతిఘటించి నిశ్చలుండై యుండి రక్షించునది, స్థిరస్వభావుఁడౌట చేగదా. (కామినియొక్క ముఱికిని ప్రేమించు కాముకుడువలె వారలదోషములను భోగ్యముగాఁగొని) ఇది ప్రణయిత్వకార్యము. కామినియెడ ప్రీతిచే నామెశరీరములోని ముఱికిని ప్రేమించు కాముకునివలె ఆశ్రితులయొక్క ప్రకృతిసబంధాది దోషములను భోగ్యముగాఁగొనుట-పరమప్రణయి యౌట చేగదా. (వారిప్రక్కను మూఁడుకరణముల చేతను ఋజువై) ఇది ఆర్జవకార్యము. మనోవాక్కాయములు మూఁడింటను ఆర్జవము చేరియుండువారియెడ నీరుయెక్కని మెరక ప్రదేశములలో నుపాయముచే నీరెక్కించువారివలె తనను అమర్చి మూఁడువిధములైన కరణముల చేతను ఋజువై యుండుట-ఋజుస్వభావుడగుట చేగదా. (విశ్లేషించినచో వారలవ్యసనము గోష్పదమను చొప్పన తాననుతపించి) ఇదిమార్దవకార్యము. [౩]"మాసముకంటెపైన జీవించను" అంటే [౪]"ఒకక్షణమైనను జీవించను" అను చొప్పున తననెడబాసినచో నాశ్రితులుపడువ్యసనము సముద్రమునంటి తనవ్యసనమునకు గోష్పద

అవర్కళుక్కు ప్పాఙ్గాక త్తన్నైచ్చేర్త్తువిట్టు, అవర్కళుక్కు క్కట్ట వుమడిక్కవుమామ్బడి యెళియనాయ్, అన్ఱీన్ఱకన్ఱుక్కుత్తాయి రఙ్గి, మున్నణైక్కన్ఱైయుమ్, పుల్లిడవన్దవర్కళైయుమ్, కొమ్బి లుమ్ కుళమ్బిలుమేఱ్కుమాప్పోలే, పెరియపిరాట్టియారైయు మ్ సూరికళైయుమ్ విట్టుస్నేహిత్తుక్కొణ్డుపోరుమ్.

తుక్కు ఒరుకుళప్పడిమాత్ర మెన్నుమ్బడితాన్ క్లేశప్పడుకిఱతు-ఆశ్రితవిరహమ్బొఱుక్కమాట్టాత మై నైయాలేయిఱే. (అవర్కళుక్కు ప్పాఙ్గాక త్తన్నైచ్చేర్త్తువిట్టు) ఇతు-సౌశీల్యకార్యమ్. జన్మాదిక ళాల్ తణ్ణియరాయిరుక్కుమవర్కళుక్కు అనుకూలమాక సర్వేశ్వరన్ సర్వోత్కృష్టనాన త న్నైచ్చేర్త్తువిడుకిఱతు శీలవత్తైయాలేయిఱే. (అవర్కళుక్కు క్కట్టవుమడిక్కవుమామ్బడీయెళియ నాయ్) ఇతు-సౌలభ్యకార్యమ్. అవతారదశైయిలేనవనీతచౌర్యవ్యాజత్తాలే “కణ్ణినుణ్సిఱుత్ తాంబినాల్ కట్టుణ్ణప్ పణ్ణియ పెరుమాయన్” ఎన్గిఱపడియే, యశోదాదికళుక్కు క్కట్టవుమడిక్కవుమామ్బడీ యెళియనాయిన్ఱతు- *ఎళివరుమియల్విననాకైయాలేయిఱే. (అన్ఱీన్ఱకన్ఱుక్కుత్తాయిరఙ్గిమున్నణైక్కన్ఱైయుమ్, పుల్లి డవన్దవర్కళైయుమ్,కొమ్బిలుమ్ కుళమ్బిలు మేఱ్కుమాప్పోలే, పెరియపిరాట్టియారైయుమ్ సూ రికళైయుమ్ విట్టుస్నేహిత్తుక్కొణ్డుపోరుమ్)ఇతు-వాత్సల్యకార్యమ్. అన్ఱుతాన్ పెత్తకన్ఱుక్కుత్తా యానపశువిరఙ్గి, మున్బుతాన్ స్నేహిత్తుక్కొణ్డుపోన్ద మున్నణైక్కన్ఱైయుమ్,తనక్కుభోగ్యమా నపుల్లిడవన్దవర్కళైయుముట్పడ మూళిక్కొమ్బిలే కోత్తెడుప్పతు,కుళమ్బాలే మితిప్పతామాప్పో లే, పరిరమ్భణాదిభోగ్యోపకారికైయాన పెరియపిరాట్టియారైయుమ్, మున్బ స్నేహవిషయమా య్పోన్ద నిత్యసూరికళైయుమ్ తళ్ళివిట్టు, ఇన్ఱాశ్రయిత్తవివర్కళై స్నేహిత్తుక్కొణ్డు పోరుకిఱ తు-వత్సలనాకైయాలేయిఱే.

వారలకనుకూలముగా తనను వారలతోఁ జేర్చి,వారికికట్టనుకొట్ట నునౌనట్లుసులభుఁడై,అప్పుడీనినదూడనుతల్లికనికరించిముందీనిన దూడను గడ్డివేయువారలను కొమ్ములచేతను డెక్కలచేతను త్రో యునట్లు,శ్రీదేవిని నిత్యసూరులనువిడిచి స్నేహముచేసికొనిపోవును.

మాత్రమనునట్లు తానుక్లేశపడుట-ఆశ్రితవిరహము సహింపనిమార్దవము చేత నేగదా. (వారలకనుకూ లముగా తనను వారలతోఁ జేర్చి)ఇది సౌశీల్యకార్యము. జన్మాదులచేఁ దక్కువగానుండువారలకు అను కూలముగా సర్వేశ్వరుడు సర్వోత్కృష్టుఁడైనతనను వారలతోఁ జేర్చికొనుట-సౌశీల్యమనుగుణము చే త నేగదా. (వారలకుకట్టను కొట్టును నౌనట్లుసులభుఁడై) ఇది సౌలభ్యకార్యము. అవతారదశయందు నవనీతచౌర్యవ్యాజముచే “గట్టిగాకట్టికొట్టగా” అనునట్లు యశోదాదులకుకట్టనుకొట్టను నౌనట్లు సులభుఁడగుట-*సౌలభ్యము స్వభావముగ గలవాఁడగుటచేకదా. (అప్పుడీనినదూడను తల్లికనిక రించి మునుపటియీతదూడను,గడ్డివేయవచ్చినవారలను,కొమ్ములచేతను డెక్కలచేతను త్రోయు నట్లు, శ్రీదేవిని నిత్యసూరులను విడిచి స్నేహము చేసికొనిపోవును) ఇది వాత్సల్యకార్యము. అప్పుడు తానుకనినదూడకు తల్లియైన గోవుకనికరించిమున్నుతాను ప్రేమించుచు వచ్చినముందరి యీతదూ డను,తనకు భోగ్యమయినగడ్డి నిడవచ్చినవారినింగూడ విడువక కొమ్ములతోఁ గుచ్చి గ్రుమ్ముటయు, డెక్కలతోఁ మట్టుటయు చేయునట్లు, ఆలింగనాదిభోగ్యోపకారకురాలైన శ్రీదేవిగారిని, మునుపు స్నేహమునకు విషయమైన నిత్యసూరులను త్రోసివిడిచి, ఇపుడాశ్రయించిన వీరలను ప్రేమించు కొనిపోవుట వత్సలుఁడగుటచే గదా.

౧౧. ఇవనే సకలజగత్తుక్కుమ్ కారణభూతన్.

౧౧. ఆక, (జ్ఞానశక్త్యాదికల్యాణగుణగణభూషితనాయ్) ఎన్ఱత్తై విస్తరేణోపపాదిత్తారాయ్ నిన్ఱార్ కీழ்; అనన్తరమ్, (సకలజగత్సర్గస్థితి సంహారకర్తావాయ్) ఎన్ఱత్తై విస్తరేణోపపాదిప్పతాకవుపక్రమిక్కిఱార్. (ఇవనే సకలజగత్తుక్కుమ్ కారణభూతన్) ఎన్ఱు.

ఇవనెన్ఱు, కీழ்చ్చొన్న విలక్షణస్వరూపగుణ విశిష్టనాన వీశ్వరనై పరామర్శిక్కిఱతు. అవధారణత్తాలే-జగత్కారణత్వత్తినుడైయ అన్యయోగవ్యవచ్ఛేదమ్పణ్ణుకిఱతు. వేదాన్తత్తిలే [1]"సదేవసోమ్యేదమగ్రమాసీత్" ఎన్ఱు ఛాన్దోగ్యత్తిలుమ్, [2]"బ్రహ్మవా ఇదమేకమేవాగ్ర ఆసీత్" ఎన్ఱు, వాజసనేయకత్తిలుమ్, [3]"ఆత్మావా ఇదమేక ఏవాగ్ర ఆసీత్" ఎన్ఱు, ఐతరేయకత్తిలుమ్, సద్బ్రహ్మాత్మరూప సామాన్యశబ్దఙ్గళాలే శొల్లప్పట్ట కారణవస్తువేతెన్నుమాకాఙ్క్షైయిలే గతిసామాన్యన్యాయత్తాలే [4]"ఏకోహవై నారాయణ ఆసీత్" ఎన్ఱు, మహోపనిషత్తిలే విశేషిక్కప్పట్ట నారాయణనే జగత్కారణభూతనాక నిశ్చయిత్తిరుక్కుమ్ పరమవైదికరాకైయాలే (ఇవనే) ఎన్ఱు సావధారణమాకవరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (సకలజగత్తుక్కుమ్ కారణభూతన్) ఎన్ఱతు, సమష్టివ్యష్టిరూప సమస్తకార్యఙ్గళుక్కుమ్ కారణభూతనెన్ఱపడి. ఇత్తాల్-సమన్వయముమ్, అవిరోధముమ్, సాధనముమ్, ఫలముమాకిఱ వర్థచతుష్టయత్తైయుమ్ అడైవే ప్రతిపాదిక్కిఱ వుత్తరమీమాంసైయిల్ అధ్యాయచతుష్టయత్తిలుమ్ వైత్తుకొణ్డు, [5]"అథాతో బ్రహ్మజిజ్ఞాసా" ఎన్ఱు, జిజ్ఞాస్యమాకచ్చొల్లప్పట్ట బ్రహ్మత్తుక్కు లక్షణమాక [6]"జన్మాద్యస్యయతః" ఎన్ఱు; జగత్కారణత్వత్తైచ్చొల్లి, అతిను

---

౧౧. ఇతఁడే సకలజగమునకును కారణభూతుడు.

౧౧. కాఁగా (జ్ఞానశక్త్యాది కల్యాణగుణగణభూషితుఁడై) అనుదానిని విస్తారముగా నుపపాదించినవారైరి వెనుక; అనంతరము (సకలజగత్సర్గస్థితి సంహారకర్తయై) అనుదానిని విస్తారముగా నుపపాదించుటకై యుపక్రమించిరి. (ఇతఁడే సకలజగమునకును కారణభూతుఁడు) అని.

ఇతఁడని వెనుక చెప్పిన విలక్షణస్వరూపగుణవిశిష్టుడైన ఈశ్వరునిపరామర్శించునది. అవధారణము (ఏ అనుదాని)చే జగత్తునకు కారణమాటయొక్క అన్యయోగవ్యవచ్ఛేదము (ఇతరులకు లేదనుట) చేయఁబడుచున్నది. వేదాంతమందు- [1]"ఓసౌమ్యుడా! సృష్టికిముందిది సత్తుగానే యుండెను" అని ఛాందోగ్యమందును [2]"సృష్టికిముందు ఇది యేకమైన బ్రహ్మముగానే యుండెను" అని వాజసనేయక (బృహదారణ్య)మందును. [3]"సృష్టికిముందు ఈయొక్కడైన ఆత్మయె యుండెను" అనిఐతరేయకమందును. సత్తు, బ్రహ్మము, ఆత్మ యనెడి సామాన్యశబ్దములచేఁ జెప్పఁడిన కారణవస్తువు ఏదియను నాకాంక్షయందు గతిసామాన్యన్యాయముచే, [4]"ఒకడె నారాయణుడుండెను" అని మహోపనిషత్తునందు విశేషించబడిన నారాయణుడె జగత్కారణభూతుడుగా నిశ్చయించియుండుపరమవైదికులగుటచే నితడేయని సావధారణముగా నానతిచ్చుచున్నారు. (సకలజగమునకు కారణభూతుడు) అనినది సమష్టివ్యష్టిరూపమైన సమస్తకార్యములకును కారణభూతుడనుట. దీనిచే సమన్వయము, అవిరోధము, సాధనము, ఫలము ననునర్థచతుష్టయమును క్రమముగా ప్రతిపాదించు నుత్తరమీమాంసయందు అధ్యాయచతుష్టయములోను [5]"ఇకనీకారణముచే బ్రహ్మజిజ్ఞాస చేయవలసినది" అని తెలిసికొనఁదగినదిగాఁ జెప్పఁబడిన బ్రహ్మమునకు లక్షణముగా [6]"ఈప్రపంచముయొక్క జన్మాదులు ఎవనివలననో" అని జగత్కారణత్వమును చెప్పి,

౧౨. శిలర్ పరమాణువై కారణమెన్రార్కళ్.

౧౩. పరమాణువిల్ ప్రమాణమిల్లామైయాలుమ్, శ్రుతివిరోధత్తా లుమ్, అతు శేరాతు.

డైయ అయోగాన్యయోగవ్యవచ్ఛేదముఖత్తాలే జగత్కారణవస్తుప్రతిపాదక సకలవేదాన్తవాక్యఙ్గళుక్కుమ్ బ్రహ్మణి సమ్యగన్వయత్తై ప్రతిపాదిత్త ప్రథమాధ్యాయత్తిలర్థత్తై యరుళిచ్చెయ్తారాయిన్ఱు.

౧౨. అవిరోధప్రతిపాదకమాన ద్వితీయాధ్యాయత్తిప్పడియే బ్రహ్మకారణత్వవిరోధియాన పరమాణుకారణవాదికళై నిరాకరిక్కిఱార్. (శిలర్ పరమాణువై కారణమెన్రార్కళ్) ఎన్రుతుడఙ్గి.

శిలరెన్రు-భౌద్ధార్హత వైశేషికాదికళైచ్చొల్లుకిఱతు. ఇతిల్ బౌద్ధార్హతర్కుక్కు కేవలపరమాణుక్కళే జగత్కారణమాక మతమాయిరుక్కుమ్. వైశేషికాదికళుక్కు పరమాణుక్కళుపాదానకారణమాయ్, ఆనుమానికేశ్వరన్ నిమిత్తకారణమాక మతమాయిరుక్కుమ్. ఇవర్కళిల్ బౌద్ధవైశేషికాదికళ్, పార్థివాప్యతైజసవాయవీయఙ్గళెన్రు, పరమాణుక్కళ్ చతుర్విధమాక క్కొళ్ళువర్కళ్. ఆర్హతర్, ఏకరూపమాక కొళ్ళువర్కళ్. ఇఙ్గనే శిలవిశేషఙ్గళుణ్డానాలుమ్ పరమాణుకారణత్వాఙ్గీకారమెల్లార్క్కుమొత్తిరుక్కైయాలే, శిలరెన్రు, సముచ్చిత్యోపాదానమ్బణ్ణుకిఱార్.

౧౩. ఇవర్కళ్, మహీమహీధరాది సకలకార్యఙ్గళుమ్ పరమాణుపరిణామమెన్రిఱే శొల్లువతు. అన్దపక్షత్తై నిరాకరిక్కిఱార్. (పరమాణువిల్ ప్రమాణమిల్లామైయాలుమ్, శ్రుతివిరోధత్తాలుమతు శేరాతు) ఎన్రు.

---

౧౨. కొందరు పరమాణువును కారణమనినారు.

౧౩. పరమాణువునందు ప్రమాణము లేకపోవుటచేతను, శ్రుతివిరోధముచేతను నదియొప్పదు.

దానియొక్క అయోగాన్య యోగవ్యవచ్ఛేదముఖముచే జగత్తునకు కారణమైనవస్తువును ప్రతిపాదించెడి సకలవేదాంత వాక్యములకును బ్రహ్మయందలి చక్కనియన్వయమును ప్రతిపాదించిన ప్రథమాధ్యాయమందలి యర్థమును సెలవిచ్చినవారైరి.

౧౨- అవిరోధమును తెలియఁజేసెడి ద్వితీయాధ్యాయపు రీతిని బ్రహ్మకారణత్వవిరోధియైన పరమాణు కారణవాదులను నిరసించుచున్నారు. (కొందరు పరమాణువును కారణమనినారు) అని మొదలుపెట్టి.

కొందరు-అని భౌద్ధులు, జైనులు, వైశేషికులు మొదలగువారిని చెప్పుట. ఇందుభౌద్ధులకును జైనులకును కేవలపరమాణువులే జగత్కారణముగ సమ్మతమైయుండును. వైశేషికాదులకు పరమాణువులుపాదానకారణమై, అనుమానముచే సిద్ధించిన యీశ్వరుడు నిమిత్తకారణముగ మతమైయుండును. వీరిలో బౌద్ధవైశేషికాదులు పరమాణువులను పృథివి అప్పు తేజస్సు వాయువు వీని సంబంధముచే నాల్గువిధములుగ స్వీకరింతురు. జైనులు ఒక్కరూపముగ స్వీకరింతురు. ఇట్లనే కొన్ని విశేషములున్నను పరమాణువులు కారణము అనుదాని నంగీకరించుట యందరికిని సమ్మతమగుటచే కొందరుఅని మొత్తముగ నెత్తుచున్నారు.

౧౩. వీరలు భూపర్వతాది సకలకార్యంబులును పరమాణుపరిణామమని గదా చెప్పునది. ఆపక్షమును నిరసించుచున్నారు. (పరమాణువునందు ప్రమాణములేకపోవుటచేతను శ్రుతివిరోధముచేతను నది యొప్పదు) అని.

౧౮. కాపిలర్ప్రధానమ్ కారణమెన్నార్కళ్.

అతావతు-జగత్కారణతయా అఙ్గీకరిక్కప్పడుకిఱ పరమాణుక్కళ్ ప్రత్యక్షసిద్ధముమన్నియే ఆగమసిద్ధముమన్నియే, అనుమానత్తాలే సాధిక్కప్పార్కిల్, అతు ఆగమవిరుద్ధమాన వర్థత్తై సాధిక్కమాట్టామైయాలే అనుమానసిద్ధముమన్నియే యిరుక్కైయాలే, పరమాణుసద్భావత్తిలోరు ప్రమాణముమిల్లామైయాలుమ్, ఈశ్వరనే జగత్కారణమెన్గిఱ శ్రుతిక్కు విరోధమాకైయాలుమ్, పరమాణుక్కళ్ జగత్కారణమెన్గిఱవతు శేరాతెన్నై.

౧౮. అనన్తరమ్, జగత్తుక్కు ప్రకృతియేస్వతన్త్రకారణమెన్ఱు శొల్లుకిఱ కాపిలమతత్తై నిరాకరిక్కైక్కాక వత్తైయుత్తేపిక్కిఱార్. (కాపిలర్ ప్రధానమ్ కారణమెన్నార్కళ్) ఎన్ఱు.

కాపిలరెన్గిఱతు-కపిలమతనిష్ఠరాన సాఙ్ఖ్యరై. మృదాత్మకమాన ఘటత్తుక్కు మృద్ద్రవ్యమేకారణమాకిఱాప్పోలే, సత్త్వరజస్తమోమయ సుఖదుఃఖమోహాత్మకమాన జగత్తుక్కుమ్గుణత్రయఙ్గళినుడైయ సామ్యరూపమాన ప్రధానమే స్వతన్త్రమానకారణమ్. దధిభావేనపరిణమియానిఱ్కుమ్ పయస్సుక్కు అనన్యాపేక్షమాక ఆద్యపరిస్పన్దమ్ముదలాన పరిణామపరమ్పరైస్వత ఏవ కూడుకిఱాప్పోలేయుమ్, మేఘవిముక్తమాయ్, ఏకరసమాయిరుక్కిఱ జలత్తుక్కు నాళికేర తాల చూత కపిత్థ నిమ్బతిన్త్రిణ్యాది విచిత్రరసరూపేణ పరిణామప్రవృత్తి కాణప్పడుగిఱాప్పోలేయుమ్, పరిణామస్వభావమాయ్, ప్రతిసర్గావస్థైయిల్ సదృశపరిణామముమాయిరున్దప్రధానత్తుక్కు అనన్యాధిష్ఠితమాకవే సర్గావస్థైయిల్ గుణవైషమ్యనిమిత్తమాన విచిత్రపరిణామఙ్గళూడుమాకైయాలే, ప్రకృతియేస్వతన్త్రమాయ్కొణ్డు జగత్కారణమాకిఱతెన్ఱేయవర్కళ్ శొల్లువతు.

---

౧౮. కాపిలులు ప్రధానము కారణమనినారు.

అనఁగా - జగత్కారణములుగా నంగీకరింపఁబడెడి పరమాణువులు ప్రత్యక్షసిద్ధములును ఆగమసిద్ధములును గాకయుండుటచేతను, అనుమానముచేసాధింపఁజూచితే, అది ఆగమవిరుద్ధార్థమును సాధింపనలవిలేనిదవుట ననుమానసిద్ధములుకూడ కాకయుండుటచేతను, పరమాణుసద్భావమందు ఒక్కప్రమాణంబును లేకపోవుటచేతను; ఈశ్వరుడే జగత్కారణము అను శ్రుతికివిరోధమగుటచేతను, పరమాణువులు జగత్కారణము అనునది చేరదనుట.

౧౮. అనంతరము జగమునకుప్రకృతియే స్వతంత్రకారణమని చెప్పెడి కపిలమతమును నిరాకరించుటకుగాను దాని నెత్తుచున్నారు. (కాపిలులుప్రధానము కారణమనినారు) అని.

కాపిలులనునది కపిలమతస్థులైనసాంఖ్యులను. మృదాత్మకమైనఘటమునకు మృద్ద్రవ్యమే కారణమగునట్లు సత్త్వరజస్తమోమయ సుఖదుఃఖమోహాత్మకమైన జగత్తునకును గుణత్రయము యొక్క సామ్యరూపమైనప్రధానమే స్వతంత్రమైనకారణము. పెరుగుగఁబరిణమించు పాలునకు ఇతరము నపేక్షింపక మొదటికదలిక(వికరించుట) మొదలైనపరిణామపరంపర స్వయముగానే కూడునట్లును, మేఘముచేవిడువఁబడినదై ఒక్కరుచియైయుండు జలమునకు కొబ్బరి, తాటి, మామిడి, వెలగ, వేఁప, చింత, మొదలగు ననేకరుచులుగ పరిణామప్రవృత్తి కానబడునట్లును, పరిణామస్వభావమై, ప్రతిసృష్టియవస్థయందును సదృశపరిణామమైయుండిన ప్రధానమునకు ఇతరముచే నధిష్ఠింపబడకనే సృష్టిసమయమందు గుణవైషమ్యనిమిత్తమైన విచిత్రపరిణామముకూడుటచేతను, ప్రకృతియే స్వతంత్రమగుచు జగత్కారణమగుచున్నదని గదా వారలుచెప్పుటం

౧౫. ప్రధానమ్ అచేతనమాకైయాలుమ్, ఈశ్వరనధిష్ఠియాతపోతు పరిణమిక్కమాట్టామైయాలుమ్, సృష్టిసంహారవ్యవస్థై కూడామైయాలుమ్, అతువుమ్ శేరాతు.

౧౬. చేతననుమ్ కారణమాకమాట్టాన్.

---

౧౫. అత్తై నిరాకరిక్కిఱార్. (ప్రధానమ్అచేతనమాకైయాలుమ్) ఎన్ఱుతొడఙ్గి.

అతావతు-విచిత్రజగదాకారేణ పరిణమిక్కుమిడత్తిల్ ఇన్నపడిపరిణమిప్పోమెన్ఱిరుక్కైక్కు యోగ్యతైయిల్లాతపడి ప్రధానమ్ చైతన్యరహితమానవస్తువాకైయాలుమ్, ౧"ప్రకృతింపురుషంచైవ ప్రవిశ్యాత్మేచ్ఛయాహరిః। క్షోభయామాస సంప్రాప్తే సర్గకాలేవ్యయావ్యయౌ" ఎన్గిఱపడియే, ఈశ్వరనధిష్ఠిత్తపోతొழியపరిణమిక్కమాట్టామైయాలుమ్, తదధిష్ఠానమొழியపరిణమిక్కుమాకిల్ సర్వకాలముమ్ సృష్టియేయాయ్చ్చెల్లుమతొழியసంహృతమాయ్ క్కిడక్కైక్కుయెన్నుమతు కూడామైయాలే, కాలభేదేనవరుకిఱ సృష్టిసంహారవ్యవస్థై కూడామైయాలుమ్, ప్రధానమ్ కారణమెన్గిఱవతువుమ్ శేరాతెన్నై. (అదువుమ్) ఎన్ఱు పూర్వోక్త పరమాణుకారణవాదత్తై సముచ్చయిక్కిఱతు.

౧౬. ఇప్పడి అచేతనమాన ప్రధానత్తై జగత్కారణమాకకొళ్ళుకిఱపక్షత్తై నిరాకరిత్తవనన్తరమ్, చేతననై జగత్కారణమాకక్కొళ్ళుమ్ పాశుపతాదిమతత్తై నిరాకరిక్కిఱార్. (చేతననుమ్ కారణమాకమాట్టాన్) ఎన్ఱు.

---

౧౫. ప్రధాన మచేతనమగుటచేతను, ఈశ్వరుఁడధిష్ఠించనిచో పరిణమింపలేకపోవుటచేతను, సృష్టిసంహారవ్యవస్థ కూడకపోవుటచేతను, నదియును తగదు.

౧౬. చేతనుఁడును కారణముకాఁడు.

---

౧౫. దానిని నిరసించుచున్నారు. (ప్రధానము చేతనమగుటచేతను) అని మొదలుపెట్టి.

అనఁగా-విచిత్రమైన జగదాకారముగ పరిణమించునపుడు ఈచొప్పున పరిణమించుదము అనియుండుటకు యోగ్యతలేనియట్లు ప్రధానము చైతన్యరహితమైన వస్తువగుటచేతను, ౧"సర్గకాలము సమీపించుచుండగా తన యిచ్ఛచేతను భగవంతుడువికరించెడిప్రకృతిని వికరింపని పురుషునిప్రవేశించి క్షోభింపఁజేసెనట" అనుచొప్పున ఈశ్వరుడధిష్ఠించినపుడు తక్క పరిణమించలేకపోవుటచేతను, భగవదధిష్ఠానములేక పరిణమించునెడల సర్వకాలంబును సృష్టియేయైయుండుట తక్క సంహృతమైయుండుననుట కూడకపోవుటచే, కాలభేదముచేవచ్చు సృష్టిసంహారవ్యవస్థకూడకపోవుటచేతను, ప్రధానముకారణమనునదియును చేరదనుట. (అదియును) అని మునుపుచెప్పిన పరమాణుకారణవాదమును సముచ్చయించుట.

౧౬. ఇట్లు అచేతనమైన ప్రధానమును జగత్కారణముగ స్వీకరించెడిపక్షమును నిరసించినవెనుక చేతనుని జగత్కారణముగఁగొను పాశుపతాదిమతమును నిరసించుచున్నారు. (చేతనుడును కారణము కాడు) అని.

౧౭. కర్మపరతన్త్రనుమాయ్, దుఃఖియుమా యిరుక్కైయాలే.

చ శబ్దత్తాలే-కీழ்చ్చొన్న వచేతనత్తై సముచ్చయిక్కిఱతు. ఆగమసిద్ధేశ్వరన్ నిమిత్తకారణమెన్నుమ్, అనుమానికేశ్వరన్ నిమిత్తకారణమెన్నుమ్, పాశుపతవైశేషికాదికళ్ శొల్లుకిఱరుద్రన్ చేతనరిలేఅన్యతమనిఱే. [౧] ‘‘హిరణ్యగర్భస్సమవర్తతాగ్రే’’ ఇత్యాదివాక్యఙ్గళైక్కొణ్డు, చేతనరిలేఅన్యతమనానబ్రహ్మావైయుమ్ జగత్కారణమాకచ్చొల్లువారుముణ్డిఱే. అవైయెల్లావఱ్ఱైయున్దిరువుళ్ళమ్బఱ్ఱియిఱే (చేతననుమ్) ఎన్ఱుహేతువిలే యరుళిచ్చెయ్తతు. కారణమాకమాకమాట్టానెన్నతు-కారణమాకక్షమనల్లనెన్నపడి.

౧౮. ఎత్తాలేయెన్నవరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (కర్మపరతన్త్రనుమాయ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

అతావతు-అసఙ్కుచితజ్ఞానశక్తికనాయ్క్కొణ్డు తాన్ నినైత్తపడియొన్ఱుఞ్జెయ్యక్షమనల్లాతపడికర్మాధీననుమాయ్, ఆనన్దియాయ్క్కొణ్డుజగద్వ్యాపారత్తిలే మూళుకైక్కుయోగ్యతైయిల్లాతపడి దుఃఖియుమాయిరుక్కైయాలేయెన్గై. [౨] ‘‘అపహతపాప్మా’’ ఎన్గిఱపడియే అకర్మవశ్యనుమాయ్, [౩] ‘‘ఆనన్దమయః’’ ఎన్గిఱపడియే నిరతిశయానన్దియుమాయిరుక్కుమవనుక్కిఱే అప్రతిహతజ్ఞానశక్తికనాయ్ మనఃప్రీతియోడేపణ్ణుమ్ జగద్వ్యాపారఙ్గూడువతు; [౪] ‘‘బ్రహ్మాద్యాస్సకలాదేవామనుష్యాఃపశవస్తథా । విష్ణోర్మాయామహావర్తమోహాన్ధతమసావృతాః ॥ ఆబ్రహ్మస్తంబపర్యన్తాజగదన్తర్వ్యవస్థితాః । ప్రాణినః కర్మజనిత సంసారవశవర్తినః’’ ఎన్గిఱపడియేకర్మవశ్యరుమాయ్, [౫] ‘‘తతఃక్రోధపరీతేనసంరక్తనయనేనచ । నామాఙ్గుష్ఠనఖాగ్రేణ ఛి

౧౭. కర్మపరతంత్రుఁడునై, దుఃఖియునై యుండుటచేత.

చ శబ్దముచే-క్రిందచెప్పిన యచేతనమును సముచ్చయించునది. ఆగమసిద్ధమగు నీశ్వరుడు నిమిత్తకారణమనియు, అనుమానసిద్ధమగు నీశ్వరుడు నిమిత్తకారణమనియు, పాశుపతవైశేషికాదులు చెప్పెడి రుద్రుడు చేతనులలోనొక్కరుడుగదా. [౧] ‘‘మొదట హిరణ్యగర్భుడుండెను’’ ఇత్యాదివాక్యములనుపట్టి చేతనులలో నొక్కరుండగు బ్రహ్మనుకూడ జగత్కారణముగఁజెప్పువారునుకలరుగదా. వానినిన్నిటిని చిత్తగించిగదా (చేతనుడును) అని మొత్తముగ సెలవిచ్చినది. కారణముకాడు అనుదానికి- కారణమగుటకు సమర్థుడుకాడని తాత్పర్యము.

౧౮. ఎందుచేతననగా-సెలవిచ్చుచున్నారు. (కర్మపరతంత్రుడునై)అని మొదలుపెట్టి.

అనఁగా-సంకోచములేని జ్ఞానశక్తులుగలవాడగుచును తాను తలచినట్లు యేమియు చేయనశక్తుడగునట్లు కర్మాధీనుడై, ఆనందియగుచును జగద్వ్యాపారమందు ప్రవేశించుటకుయోగ్యతలేనట్లు దుఃఖియునై యుండుటచేత ననుట. [౨] ‘‘పోగొట్టబడినపాపముకలవాడు’’ అనుచొప్పున కర్మవశ్యుడుగానివాఁడై [౩] ‘‘ఆనందమయుఁడు’’ అనుచొప్పున నిరతిశయానందయుక్తుఁడై ఉండువానికిగదా అడ్డులేనిజ్ఞానశక్తులుకలవాఁడై మనఃప్రీతితోచేయు జగద్వ్యాపారము తగియుండుట. [౪] ‘‘బ్రహ్మమొదలైన సకలదేవతులును మనుష్యులును పశువులును విష్ణువుయొక్క మాయయనెడి గొప్పసుడివలన వచ్చిన మోహమనెడిచిట్టచీకటిచే నావరింపఁబడిరి. బ్రహ్మమొదలు స్తంబమువరకు జగత్తునందుండెడిప్రాణులు కర్మముచేత పుట్టించబడినసంసారమునకు వశవర్తులు’’ అనుచొప్పున కర్మవశ్యులై, [౫] ‘‘అటుపిమ్మట క్రోధావిష్టుడనై రక్తలోచనుడనైన నాచేతయొడమ

౧౮. ఆకైయాల్, ఈశ్వరనే జగత్తుక్కు క్కారణమ్.

౧౯. ఇవన్ కారణమాకిఱతు-అవిద్యాకర్మపరనియోగాదికళాలన్ఱిక్కే స్వేచ్ఛైయాలే.

న్నంతస్యశిరోమయా ॥ యస్మాదనపరాధస్యశిరశ్ఛిన్నంత్వయామమ । తస్మాచ్ఛాపసమావిష్టఃకపాలీత్వంభవిష్యసి'' ఎన్ఱిఅపడియే తలైయఱుప్పారుమ్, అఱుప్పుణ్బారుమాయ్క్కొణ్డు దుఃఖికళుమాయిరుప్పార్కు జగత్స్రష్ట్యాదివ్యాపారజ్గూడాతిఱే.

౧౮. ఆక, ఇప్పడివిరోధపరిహారఙ్గళైప్పణ్ణి ప్రతిజ్ఞానుగుణమాకనిగమిక్కిఱార్. (ఆకైయాల్, ఈశ్వరనేజగత్తుక్కు క్కారణమ్) ఎన్ఱు.

ఆకైయాల్ ఎన్ఱతు-చేతనాచేతనఙ్గళిరణ్డుమ్కారణమన్ఱిక్కే యొழிకైయాలేయెన్ఱై.

౧౯. లోకత్తిలేఅవిద్యాకర్మనిబన్ధనమాకవుమ్ పరనియోగనిబన్ధన మాకవుమ్కారణమాకైయుణ్డాకైయాలేఅవఱ్ఱైక్కழிత్తు, ఇవనుడైయ కారణత్వహేతువైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్.(ఇవన్ కారణమాకిఱతు) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

అవిద్యాకర్మనిబన్ధనమానకారణత్వమ్ సకలజన్తుసాధారణమ్. అతావతు-లోకత్తిలొన్ఱుక్కొన్ఱుత్పాదకమాయ్క్కొణ్డువరుకిఱకారణత్వమ్, వైషయికసుఖప్రావణ్యహేతువానవజ్ఞానత్తాలుమ్, కర్మత్తాలుమిఱే. అతిల్ శాస్త్రవశ్యమానవఱ్ఱినుడైయవుత్పాదకత్వమ్ కర్మప్రధానమాయిరుక్కుమ్; అల్లాతతు అవిద్యాప్రధానమాయిరుక్కుమ్; ఇరణ్డుమొన్ఱైయొన్ఱువిట్టిరాతు. అధికారి

---

౧౮. కావున నీశ్వరుఁడే జగత్తునకుకారణము.

౧౯. ఇతను కారణమౌట యవిద్యాకర్మపరనియోగములచే గాక స్వేచ్ఛచేత.

బొటనవ్రేలి నఖాగ్రముచే ఆతని(బ్రహ్మ)యొక్కశిరస్సుఛేదింపఁబడినది॥ ఏకారణముచేత అనపరాధుఁడనైన నాయొక్కశిరస్సు నీచేత ఛేదింపఁబడినదో ఆకారణముచేత శాపగ్రస్తుఁడవై నీవు పుఱ్ఱెకు[చేత]కలవాఁడవు కాఁగలవు'' అనుచొప్పున శిరస్సును ఛేదించువారును ఛేదింపఁబడువారునగుచు దుఃఖవంతులైయున్నవారికి జగత్సృష్ట్యాదివ్యాపారముకూడదుగదా.

౧౮. కాఁగా-నిట్లు విరోధపరిహారములను చేసి ప్రతిజ్ఞానుగుణముగా ముగించుచున్నారు. (కావున నీశ్వరుఁడే జగత్తునకుకారణము) అని.

కావున నన్నది- చేతనాచేతనములు రెండును కారణముకాకపోవుటచే ననుట.

౧౯. లోకమున నవిద్యాకర్మనిబంధనముగాను పరనియోగనిబంధముగానును కారణమౌట కలుగుటచే వానిని విడిచి వీనియొక్క కారణత్వహేతువును ఆనతిచ్చుచున్నారు. (ఇతను కారణమౌట) యని మొదలుపెట్టి.

అవిద్యాకర్మముంబట్టి వచ్చిన కారణమగుట సర్వజంతుసాధారణము. అనఁగా-లోకమున నొకదానికొకటి పుట్టించునదియై వచ్చుకారణమగుట, విషయసంబంధమైన సుఖమందలి ప్రీతికి హేతువైన యజ్ఞానముచేతను కర్మచేతనుంగదా. అందు శాస్త్రవశ్యమైనదానియొక్క యుత్పాదకత్వము కర్మప్రధానమైయుండును. అట్లు కానిది యవిద్యాప్రధానమైయుండును. రెండు

౨౦. స్వసఙ్కల్పత్తాలే శెయ్‌కైయాలే, ఇతు తాన్ వరుత్తమఱ్ఱిరుక్కుమ్.

పురుషర్‌కళాన బ్రహ్మాదికళుడైయ కారణత్వమ్ పరనియోగప్రధానమాయిరుక్కుమ్. ౧“ప్రాజాపత్యంత్వయాకర్మపూర్వంమయినివేశితమ్” ౨“ఏతౌద్వౌపురుషశ్రేష్ఠౌప్రసాదక్రోధజౌస్మృతౌ। తదాదర్శితపన్థానౌ సృష్టిసంహారకారకౌ” ఇత్యాదికళిలేకణ్డుకొళ్వతు. ‘ఆదిశబ్దత్తాల్ - ఇవర్‌క్కు వివక్షితమ్ అవర్జనీయమానరోగమో’ ఎన్ఱు నడువిల్ తిరువీతిప్పిళ్ళైభట్టరరుళిచ్చెయ్‌తతామిత్తనై. ‘ఇన్దసృష్ట్యాదివ్యాపారఙ్గళ్, ఎమ్బెరుమానుక్కు అవిద్యాకర్మనిబన్ధనమో? అన్ఱిక్కే అవర్జనీయమాయిరుప్పతోరురోగమో? ఇల్లైయాకిల్ పరప్రేరితనాయ్‌క్కొణ్డు శెయ్‌కిఱానో?’ ఎన్ఱు జీయవర్‌శఙ్కావాక్యత్తిలరుళిచ్చెయ్‌తతు. ఇవఱ్ఱాలన్ఱిక్కే స్వేచ్ఛైయాలే ఎన్ఱతు- ౩“నిరవద్యంనిరఞ్జనమ్” ౪“అపహతపాప్మా” ౫“నతస్యేశేకశ్చన” ఎన్గిఱపడియే, అవిద్యాదిదోషప్రతిభటనాయ్ త్తనక్కొరు నియామకరన్ఱిక్కే యిరుప్పానొరువనాకైయాలే, తన్నిచ్ఛైయొళ్ళియ హేత్వన్తరమిల్లైయెన్ఱపడి. ౬“అచిదవిశేషితాన్ ప్రళయసీమనిసంసరతఃకరణకళేబరైర్ఘటయితుం దయమానమనాః। వరద నిజేచ్ఛయైవ పరవానకరోః ప్రకృతింమహదభిమానభూతకరణావలికోరకిణీమ్” ౭“ప్రళయసమయసుప్తం స్వాంశరీరైకదేశం వరద చిదచిదాఖ్యం స్వేచ్ఛయా విస్తృణానః। ఖచితమివకలాపం చిత్రమాతత్యనూన్వన్ననుశిఖిని శిఖీవ క్రీడసిశ్రీసమక్షమ్” ఎన్ఱు భట్టరరుళిచ్చెయ్‌తతు.

౨౦. ఇప్పడియిచ్ఛైయాలేయానాలుమితుతానాయాసరూపమాయిరుక్కుమోవెన్నవరుళిచ్చెయ్‌కిరార్. (స్వసఙ్కల్పత్తాలే శెయ్‌కైయాలే యితుతాన్ వరుత్తమఱ్ఱిరుక్కుమ్) ఎన్ఱు.

---

౨౦. స్వసంకల్పముచేత చేయుటచే నిది ప్రయాసము లేకుండనుండును.

నొకదానినొకటి విడిచియుండదు. అధికారిపురుషులైన బ్రహ్మాదులయొక్క కారణత్వము పరుని నియోగముంబట్టివచ్చినదియైయుండును. ౧“ప్రజాపతి సంబంధమైనకర్మము నీచే మొదటనాయందుంచఁబడినది” ౨“ఈ ఇద్దరు పురుషశ్రేష్ఠులును ప్రసాదక్రోధములవలన పుట్టినవారును, అతనిచే చూపింపఁబడిన మార్గముకలవారలై, సృష్టిసంహారములంజేయువారును” ఇత్యాదులయందెఱింగికొనునది, ‘ఆదిశబ్దముచే వీరికి వివక్షితము విడువఁదగనిదైన రోగము’ అని నడువిల్ తిరువీధిప్పిళ్ళైభట్టరుగారు సెలవిచ్చినదానింతియ. ‘ఈ సృష్ట్యాదివ్యాపారములు స్వామికి అవిద్యాకర్మములం బట్టివచ్చినదా? లేక వదలుటకు శక్యముగానియొకరోగమా, లేనియెడ పరునిచే ప్రేరణ చేయఁబడినవాఁడగుచు చేయునా’ అనిగదా వారు శంకావాక్యమందు సెలవిచ్చినది. వీనిచేగాక స్వేచ్ఛచే అనినది ౩“అవద్యరహితుడును, సంగరహితుడును,” ౪“పోఁగొట్టబడినపాపములుకలవాఁడు.” ౫“వానికెపుడును అధిపతి లేడు” అనుచొప్పున అవిద్యాదిదోషముల కెదురుగ నిలుచువాడై తనకొక నియామకుడు లేకనుండువాడౌటచే తనయిచ్ఛతప్ప మఱియొక హేతువులేదని తాత్పర్యము. ౬“ఓవరములనిచ్చెడిస్వామీ! కరుణతో గూడినమనస్సుగలవాడవై, ప్రళయమందు అచిత్తుతో సమానముగానున్నచిత్తులను కరణకళేబరములతోఁ గూర్చుటకుగాను స్వేచ్ఛచేత నేగొప్పవాడవైననీవు ప్రకృతిని మహదహంకారపంచభూతపంచతన్మాత్రలను చిగిరించుదానిగఁ జేసినావు. ౭“ఓవరదుఁడా! ప్రళయసమయమున నిద్రించుచున్నదియును చిదచిత్తులను పేరులుగలదియునగు నీశరీరభాగమును స్వేచ్ఛచే విస్తరింపఁజేయుచున్నవాడవై లక్ష్మీదేవియొద్ద, నెమలి చిత్రమైనదియును ముణవబడియున్నదియునగు పింఛమును విస్తరింపఁజేసికదల్చుచు ఆడనెమలియొద్దనువలె క్రీడింపుచున్నావు” అనిగదా భట్టరు సెలవిచ్చినది.

౨౦. ఇట్లిచ్ఛచేనైనను ఇది యాయాసరూపమైయుండునో యన నానతిచ్చుచున్నారు. (స్వసంకల్పముచేత చేయుటచే నిది ప్రయాసము లేకుండనుండును) అని.

౨౧. ఇతుక్కు ప్రయోజనమ్ కేవలలీలై.

అతావతు-యత్నరూపమాన కాయికవ్యాపారత్తాలన్రిక్కే అయత్నమాన మానసవ్యాపార రూపసఙ్కల్పత్తాలే శెయ్కైయాలే, ఇన్దజగత్సృష్టిరూప వ్యాపారన్దానవనుక్కు నాయాసమాయిరుక్కుమెన్నై. [1] "సోకామయత బహుస్యాంప్రజాయేయేతి" [2] "మనసైవజగత్సృష్టింసంహారంచకరోతియః । తస్యారిపక్షక్షపణే కియానుద్యమవిస్తరః" [3] "నినైన్దవెల్లాప్పొరుళ్కళుక్కుమ్విత్తాయ్ముతలిల్చ్చినైయామే మనజ్ఞాయ్ఞానత్తున్ పెరుమై" ఎన్నక్కడవతిఱే.

౨౧. అనాయాసమాయిరున్దతేయాకిలుమ్, అవాప్తసమస్తకామతయా పరిపూర్ణనాయిరుక్కిఱవనుక్కు ఇన్దవ్యాపారత్తాల్ ప్రయోజనమెన్నెన్న వరుళిచ్చెయ్కిరార్. (ఇతుక్కుప్రయోజనమ్ కేవలలీలై) ఎన్ఱు.

అతావతు-ఇన్దజగత్సృష్టిరూపవ్యాపారత్తుక్కు ప్రయోజనమ్ వెఱుమ్ లీలైయెన్ఱపడి. లీలైయావతు-తాదాత్వికరసమొఴియ కాలాన్తరత్తిల్ వరువతోరుఫలత్తైక్కణిశియామల్ పణ్ణుమ్వ్యాపారమేయాకిలుమ్, (ఇతుక్కు ప్రయోజనమ్) ఎన్ఱు-సృష్టిరూపవ్యాపారత్తుక్కు ప్రయోజనమాకచ్చొల్లుకైయాలే, తాదాత్వికరసమాత్రత్తైచ్చొల్లిన్ఱాకక్కడవతు. ఇన్దసృష్టిరూపవ్యాపారన్దాన్, సార్వభౌమరానరాజాక్కళుక్కుద్యూతాదికళ్ పోలేయుమ్, బాలర్క్కు మణఱ్కొట్టకమ్పోలేయుమ్, తాదాత్వికరసమాయిరుప్పతొన్రిఱేయివనుక్కు. ఇత్తాల్ [4] "లోకవత్తులీలాకైవల్యమ్" ఎన్గిఱసూత్రార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్తారాయిన్ఱు. [5] "క్రీడతోబాలకస్యేవ చేష్టాంతస్యనిశామయ"

౨౧. ఇందుకుప్రయోజనము కేవలలీల.

అనఁగా - ప్రయత్నరూపమైన కాయిక(శరీరపు)వ్యాపారముచేగాక అప్రయత్నమైన మానసవ్యాపారరూపమైన సంకల్పముచేత చేయుటచే ఈజగత్సృష్టిరూపవ్యాపారము అతనికి ఆయాసమునిచ్చునదిగాక యుండుననుట. [1] "అబ్రహ్మము నేను విస్తారముకావలెను(పుట్టవలెను) అని సంకల్పించెను." అని [2] "ఎవడు మనసుచేతనే జగత్తుయొక్క సృష్టిసంహారములను చేయునో వానికి శత్రువులను నశింపఁజేయుటయందలి ప్రయత్నవిస్తారము ఎంతమాత్రము" [3] "తలచబడిన యన్నిపదార్థములకును గింజయై (కారణమై) మనస్సుచేత చేయబడిన సంకల్పరూపజ్ఞానముగల నీయొక్క గొప్పదనము" అనదగియున్నదిగదా.

౨౧. అనాయాసమైయున్నదేయైనను అవాప్తసమస్తకాముడగుటచే పరిపూర్ణుడైయుండువానికి ఈవ్యాపారముచే ప్రయోజనమేమియనన నానతిచ్చుచున్నారు. (ఇందుకు ప్రయోజనము కేవలలీల) అని.

అనఁగా- ఈజగత్సృష్టిరూపవ్యాపారమునకు ప్రయోజనము కేవలలీల యనితాత్పర్యము. లీలయనగా- అప్పటిరసముతప్ప కాలాంతరమందు వచ్చునొకఫలమును లక్ష్యపెట్టక చేయువ్యాపారమేయైనను, (ఇందుకు ప్రయోజనము) అని-సృష్టివ్యాపారమునకు ప్రయోజనముగ చెప్పటచే, అప్పటికైన రసమాత్రము చెప్పబడినదిగా నగును. ఈసృష్టిరూపవ్యాపారము సార్వభౌములైన రాజులకు జూదముమొదలైనవానింబోలియు, బాలులకిసుకతిన్నె(కొట్టు)వలెను అప్పటికి మాత్రము రసమైయుండునదొకటిగదా వీనికి. ఇందుచే, [4] "లోకదృష్టాంతముననీసృష్టియు కేవలలీలయె(భగవంతునకు)" అనుసూత్రార్థమును సెలవిచ్చినవారైరి. [5] "క్రీడించుబాలునియొక్కవలె

ఎన్ఱు శ్రీపరాశరభగవానుమ్, ౧“అప్రమేయోఽనియోజ్యశ్చయత్రకామగమోవశీ। మోదతేభగవాన్భూతైర్బాలః క్రీడనకైరివ” ఎన్ఱు శ్రీవేదవ్యాసభగవానుమ్, ౨“వళిర్ మామలరున్దివీట్టైప్పణివిళైయాడుమ్విమలన్” ౩“ఇన్బరుమివ్విళైయాట్టుడైయాన్” ఎన్ఱభియుక్తరుమ్, ఇవనుడైయ జగద్వ్యాపారత్తుక్కు ప్రయోజనమ్ లీలైయాక వేశొన్నార్కళిఱే. ఆనాల్, ౪“శెన్ఱు శెన్ఱాకిలుమ్ కణ్డుశన్మమ్ కళివాన్ ఎణ్ణియొన్ఱియొన్ఱియులకమ్పడైత్తాన్” ఎన్ఱుమ్, ౫“ఉయ్యవులకుపడైత్తు” ఎన్ఱుమ్, ౬“విచిత్రాదేహసంపత్తిరీశ్వరాయనివేదితుమ్। పూర్వమేవకృతాబ్రహ్మన్ హస్తపాదాదిసంయుతా” ఎన్ఱుమ్, ౭“మాయవన్ననైవణఙ్గవైత్తకరణమివై” ఎన్ఱుమ్, ౮“అచిదవిశేషితాన్ ప్రళయసీమని సంసరతః కరణకళేబరైర్ఘటయితుం దయమానమనాః” ఎన్ఱుమ్, చేతనరుడైయవుజ్జీవనమ్ ప్రయోజనమాక జగత్సృష్టిపణ్ణినానెన్ఱు శొల్లుకిఱవివ్వచనఙ్గళుక్కు వైయర్థ్యమ్వారాతో వెన్నిల్? వారాతు. ఎఙ్ఙనేయెన్నిల్ ఉభయప్రయోజనముణ్డాయిరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్ లీలైయే ప్రయోజనమెన్ఱ విదు ప్రాచుర్యత్తైప్పఱ్ఱచ్చొన్నవిత్తనైయాకైయాలే. ౯“రూపప్రకారపరిణామకృతవ్యవస్థం విశ్వం విపర్యసితుమన్యదసచ్చకర్తుమ్। ఈశ్యన్ స్వభావనియమం కిముదీక్షసే త్వం స్వాతన్త్ర్యమైశ్వరమపర్యనుయోజ్యమాహుః” ఎన్గిఱపడియే నినైత్తపడి శెయ్యవల్లశక్తిమానాకైయాలే, సకలాత్మాక్కళైయుమ్ యుగపదేవముక్తరాక్కవల్లనాయ్ ఇరుక్కచ్చెయ్దేయుమ్, స్వాధీనస్వరూపస్థిత్యాదికరాన వాత్మాక్కళైకర్మత్తైవ్యాజీకరిత్తుక్కైక్కళ్ళియవిట్టు శాస్త్రి

ఆభగవంతునియొక్క చేష్టను చూడుము” అని శ్రీపరాశరభగవంతుఁడును ౧“అపరిచ్ఛిన్నుఁడును నియోగింపనర్హుఁడును సంకల్పించుచోటికెల్ల వెళ్ళువాడును జితేంద్రియుఁడును నగుభగవంతుడు బాలుడు బొమ్మలచేతనువలె ఎచట భూతములచేసంతసించుచున్నాఁడో” అని శ్రీవేదవ్యాసభగవంతుడును, ౨“శీతలమైనగొప్పపద్మముతోకూడియున్న నాభియందు బ్రహ్మకువాసస్థానముంజేసి క్రీడించునిర్మలుఁడు” ౩“ఆనందమునుకలుగఁజేసే యీలీలగలవాఁడు” అని పెద్దలును, ఈతనియొక్క జగద్వ్యాపారమునకు ప్రయోజనము లీలయనియె చెప్పినారుగదా. ఐతే ౪“ఏజన్మమందైనను సాక్షాత్కరించి జన్మమునువిడుచునేమో యనితలంచి ఆలోచించి మిక్కిలి అమరియుండు లోకమును సృజించెను” అనియు ౫“ఉజ్జీవించుటకై లోకమును సృజించి” అనియు. ౬“ఓ బ్రాహ్మణుడా! హస్తపాదాదులతోకూడిన విచిత్రమైన యీశరీరసంపద భగవంతుని నారాధించుటకై పూర్వమందె సృజియింపఁబడినది” అనియును. ౭“ఆశ్చర్యగుణచేష్టితుఁడైన భగవంతుడు తనను సేవించుటకై యుంచినకరణములివి” అనియును ౮“ప్రళయదశయందు అచిత్తులతో సమానముగానున్న జీవులను కరణకళేబరములతో చేర్చుటకై కనికరించుచిత్తముకలవాడవై” అనియు చేతనులయొక్క యుజ్జీవనమే ప్రయోజనముగా జగత్సృష్టిచేసెనని చెప్పుచున్నయీవచనములకు వైయర్థ్యము రాదాయనిన రాదు. ఎట్లనగా రెండుప్రయోజనములున్నప్పటికి లీలయే ప్రయోజనమను నిది ప్రాచుర్యమునుబట్టి చెప్పినదింతియ యగుటచే. ౯“రూపములు ప్రకారములు వీనియొక్క పరిణామములు వీనియందు వ్యవస్థకలిగియున్న ప్రపంచమును మార్చుటకును, లేనిది మఱియొకటి చేయుటకును అర్హుఁడవైయుండియు నీవు స్వభావనియమమును ఎదురుచూచుచున్నావేమి. ఈశ్వరసంబంధమైన స్వాతంత్ర్యము ఆక్షేపించతగనిదిగా చెప్పుచున్నారు” అనునట్లు తలచినట్లు చేయఁదగిన శక్తికలవాఁడగుటచే, ఆత్మలందఱిని ఒక్కకాలంబుననే ముక్తులనుగాఁజేయ శక్తికలవాఁడై యున్నప్పటికిని, తనకధీనమైనస్వరూపస్థి

౨౨. ఆనాల్, సంహారత్తిల్ లీలైకులైయాతో వెన్నిల్;

౨౩. సంహారన్దానుమ్ లీలైయాకైయాలేకులైయాతు.

మర్యాదైయిలే వరవరవఙ్గీకరిప్పనెన్నిరుక్కైయవితు లీలారసేచ్ఛైయాలేయిఱే. లీలావిభూతి యెన్నిఱే యితుతనక్కు నిరూపకమ్. ఆకైయాలే యివ్విభూతియిల్ లీలైయే ప్రచురప్రయోజనమాయ్ చ్చెల్లుకైయాలే, సూత్రకారాదికళెల్లారుమ్ సృష్టిప్రయోజనమ్ లీలైయేయాకచ్చొల్లుకైయాలే, ఇవరుమ్ (కేవలలీలై) ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్తారాయిఱ్ఱు.

౨౨. ఇప్పడిజగత్సృష్టిపణ్ణుకిఱతు లీలార్థమాకవాకిల్, సంహారదశైయిల్ లీలైకులైయాతో వెన్గిఱశఙ్కైయైయనువదిక్కిఱార్. (ఆనాల్, సంహారత్తిల్ లీలైకులైయాతో వెన్నిల్) ఎన్ఱు.

౨౩. అత్తైపరిహరిక్కిఱార్. (సంహారన్దానుమ్ లీలైయాకైయాలేకులైయాతు) ఎన్ఱు.

అతావతు-కొట్టకమిట్టువిళైయాడుకిఱబాలర్కు ఇట్టకొట్టకన్దన్నై మీళవళిత్తుప్పోకడుకిఱతుతానుమ్ లీలైయాయిరుక్కుమాపోలే, ఇవర్క్కై సంహారిక్కైతానుమ్ సృష్టియోపాతి లీలైయాయిరుక్కైయాలే, ఎప్పోతుమ్ లీలైకులైయాతెన్ఱపడి. ౧ "అఖిలభువనజన్మస్థేమభఙ్గాదిలీలే" ఎన్ఱుమ్, ౨ 'నిఖిలజగదుదయవిభవలయలీల' ఎన్ఱుమ్, సృష్టియోపాతి సంహారత్తైయుమవనుక్కు లీలైయాకవరుళిచ్చెయ్తారిఱే యెమ్పెరుమానార్. ఆక, ఇతుక్కు క్కీళ్ ఈశ్వరనే జగత్తుక్కు కారణమెన్ఱుమ్, ఇవన్ కారణమాకిఱతు హేత్వన్తరఙ్గళాలన్ఱు, స్వేచ్ఛైయాలే

---

౨౨. ఐతే, సంహారమందు లీలపోదాయన్నను;

౨౩. సంహారంబును లీలయాటచే పోదు.

త్యాదులుకలఆత్మలను కర్మమును వ్యాజముగాఁజేసి చేయిజారవిడిచి శాస్త్రమర్యాదయందు రాఁగారాగా అంగీకరించెదననియున్న యిది లీలారసమందలి యిచ్ఛచేతనేగదా. లీలావిభూతియనిగదా దీనికి నిరూపకనామము. కనుక ఈవిభూతియందు లీలయే ముఖ్యప్రయోజనమయియుండుటచే, సూత్రకారులు మొదలగువారందరును సృష్టికిప్రయోజనము లీలగానేచెప్పుటచేతను, వీరును (కేవలలీల) యని యానతిచ్చినవారైరి.

౨౨. ఇట్లు జగత్సృష్టిచేయుట లీలార్థమైతే సంహారదశయందు లీలనశింపదా అను శంకను అనువదించుచున్నారు. (ఐతే సంహారమందు లీలపోదా) అని.

౨౩. దానిని పరిహరించుచున్నారు. (సంహారంబును లీలయాటచే పోదు) అని.

అనఁగా - బొమ్మరిల్లు కట్టుకొని ఆడుచున్నబాలులకు తాము కట్టుకొన్న బొమ్మరింటిని తిరుగ చెరిపివేయుటయు లీలగానుండునట్లు వీనిని సంహరించుటయు సృష్టివలె లీలయైయుండుటచే ఎప్పుడును లీలపోదనుట. ౧ "అన్నిలోకములు బుట్టుటయు నిలుచుటయు నశించుటయు మొదలగునవి లీలగాఁగలవాఁడు" అనియు ౨ "సమస్తమైన జగత్తునుదయించుటయు నభివృద్ధినొందుటయు గిట్టుటయు లీలగాగలవాఁడా' అనియు సృష్టితోఁబాటు సంహారమునుకూడ వానికి లీలగా నానతిచ్చినారుగదా శ్రీభాష్యకారులు. కాగా నింతకుమున్న ఈశ్వరుడే జగత్తునకు కారణమనియును, వీఁడుకారణమౌట హేత్వంతరములచేఁ

౨౮. ఇవన్,

యెన్ఱుమ్, సఙ్కల్పమాత్రావక్లృప్తమాకైయాలే, ఇతుతాన్ అనాయాసమాయిరుక్కుమెన్ఱుమ్, ఇతు తనక్కు ప్రయోజనమ్ లీలైయెన్ఱుమ్ శొల్లినతు.

౨౮. ఇని, ఇవనుక్కు జగత్తైప్పఱ్ఱవుణ్డాన కారణత్వమ్, ఘటపటాదికళైప్పఱ్ఱ కులాలాదికళుక్కుణ్డాన కారణత్వమ్పోలే, నిమిత్తమాత్రమోవెన్ఱిఱశఙ్కైయిలే ఉపాదానకారణముమివనేయెన్నుమత్తై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్. (ఇవన్, తానే) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

లోకత్తిల్ కార్యోత్పత్తియిల్ కారణమ్ నిమిత్తోపాదానసహకారిరూపేణ త్రివిధమాయిరుక్కుమ్. ఇతిల్, నిమిత్తకారణమావతు - ఉపాదానమానవస్తువై కార్యరూపేణ వికరిప్పిక్కుమ్ కర్తృవస్తు; ఉపాదానకారణమావతు - కార్యరూపేణ వికరిప్పిక్కైక్కు యోగ్యమానవస్తు; సహకారికారణమావతు - కార్యోత్పత్తిక్కుపకరణమానవస్తు. ఘటపటాదికళుక్కు కులాల కువిన్దాదికళ్ నిమిత్తమాయ్, మృత్తన్త్వాదికళుపాదానమాయ్, దణ్డచక్రవేమాదికళ్ సహకారియాయిరుక్కుమ్. ఇజ్జన్నిక్కే, జగద్రూపకార్యోత్పత్తియిల్ ఈశ్వరనే త్రివిధకారణముమాయిరుక్కుమ్. ఎజ్జనేయెన్నిల్; ౧ "బహుస్యామ్" ఎన్ఱిఱసఙ్కల్పవిశిష్టనాయ్‌క్కొణ్డు నిమిత్తకారణనాయుమ్, నామరూపవిభాగానర్హమామ్పడి తన్నోడనేకూడిక్కిడక్కిఱ సూక్ష్మచిదచిద్విశిష్టనాయ్‌క్కొణ్డు ఉపాదానకారణమాయుమ్, జ్ఞానశక్త్యాదివిశిష్టనాయ్‌క్కొణ్డు సహకారికారణమాయుమిరుక్కుమ్. ఆకైయాలే, ఉపాదానకారణముమివనేయెన్గిఱార్. (ఇవన్) ఎన్ఱు

౨౮. వీఁడు,

గాదు స్వేచ్ఛచేత నేయనియు, సంకల్పమాత్రముచే సిద్ధించునదియౌటచే నిదియు ననాయాసమైయుండుననియు, దీనికి ప్రయోజనము లీలయనియు జెప్పఁబడియున్నది.

౨౮. ఇఁకవీనికిజగముంబట్టి కల్గినకారణత్వము, ఘటపటాదులంబట్టి కుమ్మరవాఁడు మొదలగువాండ్రకు కల్గినకారణత్వమువలె నిమిత్తమాత్రమో యనుశంకయందు ఉపాదానకారణంబును వీడెయనుదాని నానతిచ్చుచున్నారు. (వీఁడు) అనిమొదలుపెట్టి.

లోకమునకార్యము పుట్టునపుడు కారణము నిమిత్తోపాదానసహకారిరూపమున మూఁడు తెఱంగులైయుండును. ఇందునిమిత్తకారణమనగా ఉపాదానమైన వస్తువును కార్యరూపమున పరిణమింపఁజేసెడి కర్తృవస్తువు; ఉపాదానకారణమనగా- కార్యరూపముగ పరిణమించుటకు తగినవస్తువు; సహకారి కారణమనగా - కార్యోత్పత్తికి ఉపకరణమైనవస్తువు. ఘటపటాదులకు కులాలుఁడు(కుమ్మరి), కువిందుఁడు(సాలె) మొదలగువారలు నిమిత్తమై, మన్ను, నూలు మొదలగునవి యుపాదానమై, కొయ్య, చక్రము, వేమ(నేతపలక) మొదలగునవి సహకారియై యుండును. ఇట్లుగాక జగద్రూపకార్యోత్పత్తియందు ఈశ్వరుఁడే మూఁడుతెఱంగులైనకారణమైయుండును. ఎట్లనగా:- ౧ "అనేకమయ్యెదను" అనెడిసంకల్పముతో కూడినవాఁడగుచు నిమిత్త కారణమైయును, నామరూపవిభాగానర్హమగునటుల తనతోకూడియుండు సూక్ష్మచిదచిత్తులతో కూడియున్నవాఁడగుచు నుపాదానకారణమైయును, జ్ఞానశక్త్యాది విశిష్టుఁడగుచు సహకారి కారణమైయునుండును. కావున నుపాదానకారణంబును నీతఁడేయనుచున్నారు. (వీఁడు)అని వెనుకనిమిత్త

తానేజగత్తాయ్‌పరిణమిక్కైయాలే, ఉపాదానముమాయిరుక్కుమ్.

కీఴ్ నిమిత్తకారణమాకచ్చొన్నవీశ్వరనై పరామర్శిక్కిఱతు. చిదచిత్తుక్కళిరణ్డుమ్ అపృథక్సిద్ధవిశేషణమాయ్‌క్కొణ్డు తానెన్గిఱశొల్లుక్కుళ్ళే అన్తర్భూతమామ్బడి యిరుక్కైయాలే, (తానేజగత్తాయ్‌పరిణమిక్కైయాలే) ఎన్గిఱార్. (ఉపాదానముమాయిరుక్కుమ్) ఎన్ఱు-కీఴ్చ్చొన్న నిమిత్తకారణత్వత్తోడే ఉపాదానకారణత్వత్తైయుమ్ సముచ్చయిక్కిఱతు. ఇత్తాల్ బ్రహ్మత్తినుడైయ జగత్కారణత్వత్తై ప్రతిపాదిక్కిఱవేదాన్తసూత్రత్తిల్ నిమిత్తకారణత్వత్తైసాధిత్తవనన్తరమ్, [౧] "ప్రకృతిశ్చ ప్రతిజ్ఞాదృష్టాన్తానుపరోధాత్" ఎన్ఱు ఉపాదానకారణత్వత్తైయుమ్ శొన్నాప్పోలే యివరుమరుళిచ్చెయ్‌తారాయిఱ్ఱు. 'ప్రకృతిశ్చ' ఎన్ఱత్తైయుట్కొణ్డిఱే యివరుముపాదానముమాయిరుక్కుమెన్ఱతు. అఙ్గు 'ప్రతిజ్ఞాదృష్టాన్తానుపరోధాత్' ఎన్ఱు సాధ్యమ్మున్నాకసాధనత్తైచ్చొల్లిఱ్ఱు. ఇఙ్గు (ఇవర్ తానేజగత్తాయ్‌పరిణమిక్కైయాలే) ఎన్ఱు సాధనమ్మున్నాకసాధ్యత్తై చ్చొల్లిఱ్ఱు. అఙ్గు [౨] "యేనాశ్రుతం శ్రుతం భవత్యమతం మతమవిజ్ఞాతం విజ్ఞాతం స్యాత్" ఎన్ఱు, ఏకవిజ్ఞానేనసర్వవిజ్ఞానప్రతిజ్ఞైయాలుమ్, [౩] "యథాసోమ్యైకేన మృత్పిణ్డేనసర్వం మృణ్మయం విజ్ఞాతం స్యాత్" ఎన్గిఱతదుపపాదకమానదృష్టాన్తత్తాలుమ్; ఏకవస్తుపరిణామమ్ జగత్తెన్ఱిఱే శొల్లిఱ్ఱు. అన్ద ఏకవస్తువాకిఱతు - సూక్ష్మచిదచిద్విశిష్టమానబ్రహ్మమిఱే; అత్తైయిఱే యివరుమ్ (తానే) ఎన్గిఱశొల్లాలేయరుళిచ్చెయ్‌తతు. ఆకైయాల్ అన్దసూత్రార్థమేఇతెన్నత్తట్టిల్లై. [౪] "ఏకమేవాద్వితీయమ్" [౫] "తదాత్మానం స్వయమకురుత" [౬] "స్రష్టాసృజతిచాత్మానం విష్ణుః పాల్యంచపాతిచ । ఉపసంహ్రియతేచాన్తేసంహర్తాచస్వయం ప్రభుః"

తానేజగత్తై పరిణమించుటచే, ఉపాదానమునై యుండును.

కారణముగఁజెప్పిన యీశ్వరుని పరామర్శించునది. చిదచిత్తులురెండును అపృథక్సిద్ధవిశేషణములయి తానసెడిమాటలో నంతర్భూతము లగునట్లుండుటచే (తానేజగత్తై పరిణమించుటచే) అనుచున్నారు. (ఉపాదానమునైయుండును) అని వెనుకఁజెప్పిన నిమిత్తకారణత్వముతో నుపాదానకారణత్వమును సముచ్చయము చేయుట. ఇందుచే బ్రహ్మముయొక్క జగత్కారణత్వమును తెలియఁజేసెడి వేదాంతసూత్రమందు నిమిత్తకారణత్వమును సాధించినవెనుక [౧] "ప్రతిజ్ఞా దృష్టాంతములకు బాధలేక పోవుటవలన నుపాదానంబుకూడ బ్రహ్మమే" అని ఉపాదానకారణత్వమునుగూడ చెప్పినట్లు వీరునానతిచ్చినారయ్యెను. 'ప్రకృతిశ్చ' అనుదానిని లోగొనిగదా వీరును ఉపాదానమునై యుండుననినది. అచట 'ప్రతిజ్ఞా దృష్టాంతములకు బాధలేక పోవుటవలన' అనిసాధ్యమును ముందుగొని సాధనమును చెప్పుట. ఇచట (వీఁడు, తానేజగత్తై పరిణమించుటచే) అనిసాధనమును ముందిడి సాధ్యమును చెప్పుట. అచట [౨] "ఏది తెలియబడినదౌచుండగా, వినబడనిది వినబడినదిగాను నిశ్చయింపబడనిది నిశ్చయింపబడినదిగాను తెలియబడనిది తెలియబడినదిగాను అగుచున్నదో" అని ఏకవిజ్ఞానముచే సర్వవిజ్ఞానప్రతిజ్ఞచేతను [౩] "ఓ సౌమ్యుడా! ఒకమంటిబెడ్డచేతసకలమైన మట్టివస్తువులు నెట్లుతెలియఁబడునో" అనెడి ఆప్రతిజ్ఞను తెలియజేయునట్టిదృష్టాంతముచేత; ఏకవస్తుపరిణామము జగత్తు అనిగదా చెప్పినది. ఆయేకవస్తువగునది - సూక్ష్మచిదచిద్విశిష్టమగు బ్రహ్మముగదా; దానినే వీరును (తానే) అనుమాటచే సెలవిచ్చినది. కావున ఆసూత్రార్థమెయిదియనునాతంకములేదు. [౪] "ఒక్కటియె, రెండవదిలేనిది" [౫] "ఆబ్రహ్మముతననేస్వీకరించి స్వయముగాచేసెను" [౬] "ప్రభువైన విష్ణువుసృష్టియందు తననుకూడ సృజింపుచున్నాడు; విష్ణువుపరిపాలింపఁబడువాడు, విష్ణువు బరిపాలింపుచున్నాడు; అంతమందు స్వయముగసంహరింపబడుచున్నాడు, సంహరింపుచున్నాడు"

౨౫. ఆనాల్, నిర్వికారనెన్నుమ్బడియెన్నెన్నిల్ ;
౨౬. స్వరూపత్తుక్కు వికారమిల్లామైయాలే.
౨౭. ఆనాల్, పరిణామముణ్డామ్బడియెన్నెన్నిల్ ;

౧ ‘‘సఏవసృజ్యస్సచసర్గకర్తాసఏవపాత్యత్తిచపాల్యతేచ । బ్రహ్మాద్యవస్థాభిరశేషమూర్తిర్విష్ణుర్వరిష్ఠోవరదోవరేణ్యః’’ ఇత్యాదికళాలేయిన్దనిమిత్తోపాదానయోరైక్యత్తై శ్రుతిస్మృతికళ్ సువ్యక్తమాకచ్చొల్లానిన్ఱనవిఱే.

౨౫. ఇప్పడి తానేజగత్తాయ్‌పరిణమిక్కుమాకిల్, [౨] ‘‘నిర్గుణం నిరఞ్జనం నిష్కళం నిష్క్రియం శాన్తమ్’’ [౩] ‘‘సత్యంజ్ఞానమనన్తంబ్రహ్మ’’ [౪] ‘‘అవికారాయశుద్ధాయ’’ ఎన్ఱివనై నిర్వికారనాకచ్చొల్లుమ్బడియెజ్జనేఎన్గిఱ శఙ్కైయై యనువదిక్కిఱార్. (ఆనాల్, నిర్వికారనెన్నుమ్బడి యెన్నెన్నిల్) ఎన్ఱు.

౨౬. అత్తైపరిహరిక్కిఱార్. (స్వరూపత్తుక్కు) ఇత్యాదియాలే.

అతావతు - చిదచిద్రూపవిశేషణ విశిష్టనానతానే జగత్తాయ్ పరిణమిక్కుమిడత్తిల్ విశేష్యమానస్వరూపత్తుక్కు వికారమిల్లామైయాలే, నిర్వికారనెన్నుక్కుఱైయిల్లైయెన్ఱై.

౨౭. స్వరూపత్తుక్కు వికారమిల్లైయాకిల్; ఇవన్ తానే జగత్తాయ్ పరిణమిక్కి ఱానెన్ఱు పరిణామమివనుక్కుణ్డామ్బడియెజ్జనేయెన్గిఱశఙ్కైయై యనునదిక్కిఱార్. (ఆనాల్, పరిణామముణ్డామ్బడియెన్నెన్నిల్) ఎన్ఱు.

---

౨౫. ఐతే, నిర్వికారుడౌట యెట్లన్నను ;
౨౬. స్వరూపమునకు వికారములేకుండుటచే.
౨౭. ఐతే, పరిణామముకలుగుట యెట్లన్నను ;

౧ ‘‘బ్రహ్మాద్యవస్థలచే అనేకరూపుడును (సర్వవ్యాపకుడును, శ్రేష్ఠుడును, వరములనిచ్చువాడును వరించతగినవాడునగువిష్ణువే సృజింపఁబడువాఁడు) వాడేసృష్టికర్త, వాడేరక్షింపుచున్నాడు, సంహారింపుచున్నాడు, రక్షింపఁబడుచున్నాడు’’ ఇత్యాదులచే యీనిమిత్తోపాదనముల యైక్యమును శ్రుతిస్మృతులు సువ్యక్తముగాచెప్పుచున్నవిగదా.

౨౫. ఇట్లు తానేజగత్తై పరిణమించునెడను. [౨] ‘‘హేయగుణములు లేనిదియు సంసారములేనిదియు, అవయవములులేనిదియు, కదలికలేనిదియు, శాంతమైనదియు, [బ్రహ్మము]’’ [౩] ‘‘సత్యమైనదియు జ్ఞానస్వరూపమైనదియు ననంతమైనదియు బ్రహ్మము’’ [౪] ‘‘వికారములేనివాడును శుద్ధుడునగువానికొఱకు’’ అని ఈతని నిర్వికారుడుగ చెప్పుటయెట్లు అనెడిశంకను అనువదించుచున్నారు. (ఐతే నిర్వికారుడౌట యెట్లన్నను) అని.

౨౬. దానిం బరిహరింపుచున్నారు. (స్వరూపమునకు) ఇత్యాదిచే.

అనగా. చిదచిద్రూపవిశేషణవిశిష్టుడైన తానేజగత్తై పరిణమించునెడను విశేష్యమైన స్వరూపమునకు వికారము లేకుండుటచే నిర్వికారుడన లోపములేదనుట.

౨౭. స్వరూపమునకు వికారములేనియెడను ఈతడేజగత్తై పరిణమించును అనెడిపరిణామమీతనికి కల్గురీతియెట్లగునెడి శంకననువదించుచున్నారు. (ఐతే పరిణామము కలుగుట యెట్లన్నను) అని.

౨౮. విశిష్టవిశేషణసద్వారకమాక.

౨౯. ఒరుశిలన్దిక్కున్డాన స్వభావమ్ సర్వశక్తిక్కుక్కూడాతో ఫ్రియాతిఱే.

---

౨౮. అతుక్కుత్తరమరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్. (విశిష్టవిశేషణసద్వారకమాక) ఎన్ఱు.

‘విశిష్టంచతత్ విశేషణంచేతి విశిష్టవిశేషణమ్’ ఎన్ఱు ప్రథమమ్ కర్మధారయ సమాసత్తై ప్పణ్ణి, ‘ద్వారేణసహవర్తత ఇతిసద్వారకమ్’ ఎన్ఱు అనన్తరపదత్తై బహువ్రీహిత్తు, ‘విశిష్టవిశేషణేనసద్వారకం విశిష్టవిశేషణసద్వారకమ్’ ఎన్ఱు తృతీయాతత్పురుషనాక శబ్దత్తుక్కు వ్యుత్పత్తిపణ్ణిక్కొళ్వతు. విశిష్టమావతు - విశేషయుక్తమానతాయ్, విశిష్టమానవిశేషణమెన్ఱు దణ్డకుణ్డలాదికళ్ పోలన్ఱిక్కే శరీరభూతమాకైయాలే, పృథక్సిద్ధ్యనర్హమల్లాత విశేషత్తైయుడైత్తాన చిదచిద్రూపవిశేషణత్తైచ్చొల్లుకిఱతు. అన్ఱిక్కే, విశిష్టవిశేషణమెన్గిఱవితుక్కు -శరీరభూతమాయ్ క్కొణ్డు ఎన్ఱుమొక్కత్తన్నోడే కూడియిరుక్కిఱ విశేషణమెన్ఱు పొరుళాకవుమామ్. అపోతుమ్, పృథక్సిద్ధ్యర్హమాన దణ్డకుణ్డలాదికళిల్ వ్యావృత్తిసిద్ధిక్కుమిఱే. విశేషణత్తాలే సద్వారకమాకవెన్ఱతు - ఇప్పడి అపృథక్సిద్ధమాన విశేషణమాకిఱ హేతువాలే ద్వారసహితమాక వివనుక్కు పరిణామముణ్డాకిఱతెన్నై. ఇత్తాల్ - అపృథక్సిద్ధమాన చిదచిద్రూపవిశేషణద్వారా వివనుక్కు పరిణామముణ్డాకిఱ తెన్ఱతాయిత్తు.

౨౯. ఇప్పడి స్వరూపత్తుక్కువికారమిన్ఱిక్కేయిరుక్క స్వశరీరభూతవిశేషణద్వారా కార్యజాతత్తుక్కెల్లామ్ ఇవనే ఉపాదానమాకైకూడుమోవెన్న వరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్. (ఒరుశిలన్దిక్కున్డాన) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

---

౨౮. విశిష్టవిశేషణసద్వారకముగ.

౨౯. ఒకసాలెపురుగునకుకలిగిన స్వభావము సర్వశక్తికికలుగకవిడు వతగదుగదా.

---

౨౮. దానికుత్తర మానతిచ్చుచున్నారు. (విశిష్టవిశేషణ సద్వారకముగ) అని.

‘విశిష్టంచ తత్ విశేషణంచే ॰విశిష్టవిశేషణమ్’ అని ప్రథమము కర్మధారయసమాసముంజేసి, ‘ద్వారేణసహవర్తత ఇతిసద్వారకమ్’ అని యనంతరపదమును బహువ్రీహిగఁ జేసి, ‘విశిష్టవిశేషణేనసద్వారకమ్ విశిష్టవిశేషణసద్వారకమ్’ అనితృతీయా తత్పురుషముగ శబ్దమునకు వ్యుత్పత్తిచేసుకొనునది. విశిష్టమనగా-విశేషముతోగూడినది. విశిష్టమైనవిశేషణమనుటచే దండకుండలాదులవలెగాక శరీరభూతమగుటచే పృథక్సిద్ధ్యనర్హమైన విశేషముంగలిగియున్న చిదచిద్రూప విశేషణముంజెప్పునది. లేక విశిష్టవిశేషణమను దీనికి-శరీరభూత మగుచు అంతటను తనతోకూడియున్న విశేషణమని తాత్పర్యముకావచ్చును. అప్పుడును పృథక్సిద్ధ్యర్హములైన దండకుండలాదుల వ్యావృత్తిసిద్ధించునుగదా. విశేషణముచేసద్వారకముగనన్నది-ఇట్లపృథక్సిద్ధమైన విశేషణమను హేతువుచే ద్వారసహితముగ వీనికి పరిణామము కలుగుననుట. దీనిచే అపృథక్సిద్ధ చిదచిద్రూప విశేషణద్వారముగ వీనికి పరిణామము కలుగుననుటయయ్యెను.

౨౯. ఇట్లుస్వరూపమునకు వికారములేకయుండగా స్వశరీరభూత విశేషణద్వారమున కార్యజాతమునకెల్ల నితనే యుపాదానమగుట కూడునోయన నానతిచ్చుచున్నారు. (ఒకసాలెపురుగునకుకలిగిన) అని మొదలుపెట్టి.

30. ఈశ్వరన్ సృష్టిక్కైయావతు-

అతావతు - అల్పశక్తికమాన శిలన్దిక్కు స్వరూపవికారమన్ఱిక్కేయిరుక్కచ్చెయ్దే, స్వశరీరభూతవిశేషణముఖత్తాలే తన్నుజాతమాన కార్యజాతత్తుక్కు త్తానుపాదానమామ్బడి యుణ్డానస్వభావమ్, [౧] "పరాస్యశక్తిర్వివిధైవశ్రూయతే" ఎన్ఱోతప్పడుకిఱ సర్వశక్తిక్కుక్కూడాతొழிయాతిఱే యెన్నై. [౨] "యథోర్ణనాభిస్సృజతే గృహ్ణతేచ" [౩] "ఊర్ణనాభిర్యథాసృష్ట్వాస్వయం తత్ గ్రసతేపునః । తథాసృష్ట్వేద మఖిలం స్వయంతద్గ్రిసతేహరిః" ఎన్నక్కడవతిఱే. [౪] "కార్యేనన్తేస్వతను ముఖతస్త్వాముపాదానమాహుస్సాతే శక్తిస్సకరమితరచ్ఛేతి వేలాంవిలంఘ్య । ఇచ్ఛాయావద్విహరతిసదారఙ్గరాజాన ప్రేష్ఠాసై వేశానాదతిశయకరీసోర్ణనాభావిభావ్యా" ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్తారిఱే భట్టర్. ఇప్పడి నిమిత్తోపాదాన కారణత్వఙ్గళైచ్చొల్లి సహకారికారణత్వమ్ శొల్లాతొழிన్దతు, సర్వజ్ఞత్వాదిగుణయోగమ్ కీழ்ச్చొల్లుకైయాలుమ్, నిమిత్తోపాదానఙ్గళుక్కు ఐక్యమ్శొల్లుకైయాలుమ్, తన్నడైయే సిద్ధిక్కుమెన్నుమత్తాలే. ఆకైయిఱే వేదాన్తసూత్రత్తిలుమితు విశేషిత్తుచ్చొల్లాతొழிన్దతు.

30. ఆక, ఈశ్వరనే త్రివిధకారణముమెన్నుమిడమ్ సాధిత్తారాయ్ నిన్ఱార్ కీழ். అనన్తరమ్, [౫] "అజామేకామ్" [౬] "గౌరనాద్యన్తవతీ" [౭] "త్రిగుణంతజ్జగద్యోనిరనాదిప్రభవాప్యయమ్" [౮] "అజోహ్యేకః" [౯] "జ్ఞాజ్ఞౌద్వావజావీశనీశౌ" [౧౦] "అజోనిత్యశ్శాశ్వ

30. ఈశ్వరుడు సృష్టించుట యనఁగా-

అనగా-స్వల్పశక్తిగల సాలెపురుగునకు స్వరూపవికారము లేకుండనుండగా తనశరీరభూతమైన విశేషణముయొక్కముఖముచే నాల్లసమూహమైన కార్యసమూహమునకు తాను ఉపాదానమగునట్లున్న స్వభావము, [౧] "ఈతనికనేకవిధములుగల గొప్పశక్తి శ్రుతిలో వినబడుచున్నది" అనిచెప్పఁబడియెడి సర్వశక్తికికలుగక విడువదగదుగదా యనుట. [౨] "ఎట్లుసాలెపురువు సృజించుచున్నదో సంహరించుచున్నదో" [౩] "సాలెపురువు స్వయముగసృజించి తిరుగియుం దానినెట్లుమ్రింగుచున్నదో అట్లనే ఈసకలమునుసృజించి శ్రీహరి స్వయముగనేదానిని మ్రింగుచున్నాడు" అనఁదగియున్నదిగదా. [౪] "ఓ శ్రీరంగనాథా! స్వతస్సిద్ధమైన నీయొక్కసంకల్పము కష్టసాధ్యసుఖసాధ్యములనెడి సీమలను అతిక్రమించి, సమస్తవస్తువులయందును ప్రవర్తింపుచున్నది. అసంఖ్యమైన కార్యమందు నీశరీరభూతములైన చిదచిత్తులద్వారా నిన్ను ఉపాదానకారణముగా శ్రుతులు చెప్పుచున్నవి. అట్టి సమస్త కార్యములకు నుపాదాన భూతమైనది నీశక్తిగా జెప్పబడుచున్నది. ఆశక్తియే ఈశ్వరునికన్నను అతిశయించినదై జగత్తును నిర్మించుచున్నది. అది సాలెపురుగునందు ప్రత్యక్షీకరించతగినది." అనియానతిచ్చినారుగదా భట్టరు. ఇట్లునిమిత్తోపాదానకారణత్వములనుచెప్పి సహకారికారణత్వమును చెప్పకవిడిచినది, సర్వజ్ఞత్వాదిగుణయోగము క్రిందచెప్పుటచేతను, నిమిత్తోపాదానములకైక్యముచెప్పుటచేతను, తనంతనేసిద్ధించునను నీహేతువులచే. కనుకనే వేదాంతసూత్రమందును ఇదివిశేషించిచెప్పక విడవఁబడినది.

30. కాగానీశ్వరుడే మూడువిధములైన కారణమునను నంశమునుసాధించినవారైరి క్రింద. తరువాత [౫] "పుట్టుకలేనిదియునొక్కటియునగుదానిని" [౬] "ప్రకృతిఆద్యంతములులేనిది" [౭] "త్రిగుణాత్మకమగునాజగత్కారణముకారణము జన్మమునాశములేనిది." [౮] "పుట్టనివాఁడుఒక్కడు" [౯] "ఒక్కడు సర్వజ్ఞుడును మఱియొక్కడు అజ్ఞుడునైనవారును, ఒక్కడు ఈశ్వరుడును మఱియొక్కడు ఈశ్వరుడుకానివాడునైనవారునగు, ఇద్దరునుపుట్టుకలేనివారె" [౧౦] "పుట్టనివాఁడు,

అచిత్తై ప్పరిణమిప్పిక్కైయుమ్, చేతననుక్కు శరీరేన్ద్రియఙ్గళై క్కొడుత్తు జ్ఞానవికాసత్తై ప్పణ్ణుకైయుమ్.

తోయంపురాణః'' ఇత్యాదిశ్రుతిస్మృతికళిల్ శొల్లుకిఱపడియే, నిత్యమాయిరుస్సుళ్ళ వచిత్తైయుమ్, చిత్తైయుమ్, ఈశ్వరన్ సృష్టిక్కైయావతు తానేతెన్నుమాకాఙ్క్షైయిలే యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (ఈశ్వరన్ సృష్టిక్కైయావతు) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

కీழ్ జగత్కారణభూతనాకచ్చొల్లప్పట్ట వీశ్వరన్ చేతనాచేతనాత్మకమాన జగత్తైస్సృష్టిక్కైయావతు- [1]''తమఃపరేదేవఏకీభవతి'' ఎన్గిఱపడియే తన్నోడవిభక్తమాయ్క్కిడన్ద తమశ్శబ్దవాచ్యమానవచిత్తై, [2]'' తతస్స్వయంభూర్భగవానవ్యక్తోవ్యఞ్జయన్నిదమ్ । మహాభూతాదివృత్తౌజాః ప్రాదురాసీత్తమోనుదః'' ఎన్గిఱపడియే స్వప్రేరణవిశేషత్తాలే స్వస్మాద్విభక్తమాక్కి, అనన్తరమ్, అక్షరావస్థమాక్కి, అతుతన్నైప్పిన్బు అవ్యక్తావస్థమాక్కి, అత్తైవ్యక్తశబ్దవాచ్యమాన సమష్టివ్యష్టిరూప సమస్తకార్యఙ్గళుమామ్బడి పరిణమిప్పిక్కైయుమ్, [3]''అచిదవిశేషితాన్ ప్రళయసీమనిసంసరతః'' ఎన్గిఱపడియే, కరణకళేబరవిధురనాయ్, భోగమోక్షశూన్యనాయ్, అచిదవిశేషితనాయ్క్కిడన్ద చేతననుక్కు, భోగస్థానమానశరీరత్తైయుమ్, భోగోపకరణఙ్గళాన విన్ద్రియఙ్గళైయుమ్కొడుత్తు, భోగమోక్షభాగిత్వానర్హనామ్బడి మున్బుసఙ్కుచితమాయ్క్కిడన్ద జ్ఞానత్తినుడైయవికాసత్తైప్పణ్ణుగైయుమెన్నై. చేతననుక్కెన్ఱవితు-జాత్యేకవచనమ్.

అచిత్తును పరిణమింపించుటయును, చేతనునకు శరీరేంద్రియముల నిచ్చి జ్ఞానవికాసమును చేయుటయును.

నాశములేనివాఁడు, ఎల్లప్పుడు నుండువాఁడు, పురాతనుడు'' అనునిట్టి శ్రుతిస్మృతులలో చెప్పబడుచున్నరీతినే నిత్యమైయున్న యచిత్తును, చిత్తును, ఈశ్వరుడు సృజించుటయనఁగా నేమియనునాకాంక్షలో సెలవిచ్చుచున్నారు. (ఈశ్వరుడు సృష్టించుటయనఁగా) అని మొదలుపెట్టి.

క్రింద జగత్కారణ భూతుడుగాచెప్పబడిన ఈశ్వరుడుచేతనాచేతనాత్మకమైన జగమును సృష్టించుట యనఁగా [1]''తమోవస్థమైనయచిత్తు పరమపురుషునందేకీభావము నొందుచున్నది.'' అనుచొప్పున తనతో నవిభక్తమైయున్న తమశ్శబ్దవాచ్యంబగునచిత్తును [2]''తరువాత తనంతనె పుట్టినవాడును బాహ్యేంద్రియాగోచరుడును అడ్డులేని శక్తిగలవాఁడును ప్రకృతిప్రేరకుడునగు భగవంతుడు మహాభూతములు మొదలగు నీ జగత్తును ప్రకాశింపచేయుచు ప్రాదుర్భవించెను.'' అనుచొప్పునతనప్రేరణ విశేషముచే తననుండి వేఱుచేసి, యనంతరమక్షరావస్థముంజేసి, దానిని పిదప యవ్యక్తావస్థముంజేసి, దానిని వ్యక్తశబ్దవాచ్యమైన సమష్టివ్యష్టిరూప సమస్త కార్యములు నగునట్లు పరిణమింపఁజేయుటయును [3]''ప్రళయదశయందు అచిత్తులకంటె విశేషములేక సంసరించుచున్న'' అనుచొప్పున కరణకళేబరహీనుడై, భోగమోక్షశూన్యుడై అచిత్తుతో సమముగ పడియున్న చేతనునకు, భోగస్థానమైనశరీరమును, భోగోపకరణములైన యింద్రియములనునిచ్చి, భోగమోక్షముల నొందుటకు తగినట్లు మున్నుసంకుచితమైయుండిన జ్ఞానమునకు వికాసమును చేయుటయుననుట. చేతనునకు అనినయిది-జాత్యేకవచనము.

౩౧. స్థితిప్పిక్కైయావతు - సృష్టమానవస్తుక్కళిలే, పయిరుక్కు నీర్ నిలై పోలే, అనుకూలమాక ప్రవేశిత్తు నిన్ఱు సర్వరక్షైకళై యుమ్ పణ్ణుకై.

౩౨. సంహరిక్కైయావతు -

౩౧. అనన్తరమ్, స్థితిసంహారఙ్గళినుడైయ ప్రకారఙ్గళైయు మరుళిచ్చెయ్యవేణు మెన్ఱు తిరువుళ్ళమ్బత్తి, ప్రథమమ్ స్థితియినుడైయప్రకారత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (స్థితిప్పిక్కైయావతు) ఎన్ఱు తుడఙ్గి.

స్థితిక్కై యావతెన్నాతే, స్థితిప్పిక్కైయావతెన్ఱతు, స్థితియావతు - సృష్టిసంహారఙ్గళ్ పోలేకర్తృగతమన్ఱిక్కే రక్షణత్తుక్కు కర్మభవిక్కుఅవస్తుగతమాయిరుప్పతొన్ఱాకైయాలే, స్థితిప్పిక్కైయేకర్తృవ్యాపారమాకైయాల్. (సృష్టమాన) ఇత్యాది. అతావతు - [1] "తత్సృష్ట్వా" ఎన్గిఱపడియే తన్నాలే సృష్టమానవస్తుక్కళిలే, పయిరుక్కు రక్షకమాయ్కొణ్డు అనుకూలమాయ్ నిఱ్కుమ్నీర్ నిలైపోలే, [2] "తదేవానుప్రావిశత్" ఎన్గిఱపడియే తద్రక్షణానుకూలమాక వుళ్ళే ప్రవేశిత్తునిన్ఱు, తత్తద్వస్త్వనుగుణమాన సర్వరక్షైకళైయుమ్ పణ్ణుకై యెన్నై. అనుప్రవేశశబ్దత్తుక్కు అనుకూలతయాప్రవేశమివర్క్కువిడత్తిల్ వివక్షితమ్. ఇత్తాల్ - స్థితిప్పిక్కైయావతు - నిలైప్పిక్కైయాలే, తద్రక్షణఙ్గళైప్పణ్ణుకై యెన్ఱతాయిత్తు.

౩౨. అనన్తరమ్, సంహారప్రకారత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (సంహరిక్కైయావతు) ఎన్ఱు తుడఙ్గి.

---

౩౧. స్థితిచేయించుటయనఁగా - సృజింపఁబడినవస్తువులలో, పయిరునకు నీటి నిలకడవలె, అనుకూలముగా ప్రవేశించి యుండి సర్వరక్షలను చేయుట.

౩౨. సంహరించుటయనఁగా -

౩౧. అనంతరము స్థితిసంహారములయొక్క రీతులను నానతీయవలెననికృపచేసి, ముందర స్థితియొక్క ప్రకారమును సెలవిచ్చుచున్నారు. (స్థితిచేయించుటయనఁగా) అని మొదలుపెట్టి.

స్థితిచేయుటయనఁగా - ననక స్థితి చేయించుట యనఁగా ననినది, స్థితియనఁగా-సృష్టిసంహారములవలె కర్తృగతముకాక రక్షణమునకు కర్మమయ్యెడివస్తుగతమైయుండునదొకటౌటచే స్థితిచేయించుటయే కర్తృవ్యాపారమగుటచేత. (సృజింపఁబడిన) ఇత్యాది. అనగా-[1] "దానిని సృజించి" అనుచొప్పున తనచేసృజింపఁబడినవస్తువులలో, పయిరునకు రక్షకమగుచు ననుకూలమైయుండు నీటినిలకడవలె, [2] "దానినేచొచ్చెను" అనుచొప్పున దానినిరక్షించుట కనుకూలముగలోపల ప్రవేశించియుండి, యాయావస్త్వనుగుణమైన సర్వరక్షలను చేయుటయనుట. అనుప్రవేశశబ్దమునకు అనుకూలముగ ప్రవేశించుట వీరికిచోఁ వివక్షితము. ఇందుచే స్థితిచేయించుట యనగా-నిలుపుటయగుటచే తద్రక్షణములను చేయుటయనుట యయ్యెను.

౩౨. అనంతరము సంహారప్రకారము నానతిచ్చుచున్నారు. (సంహరించుట యనఁగా) అని మొదలుపెట్టి.

అవినీతనానపుత్రనై పితా విలఙ్గిట్టువైక్కుమాప్పోలే, విషయా
న్తరఙ్గళిలే కై వళరుకిఱ కరణఙ్గళై క్కులై త్తిట్టువైక్కై.

౩౩. ఇమ్మూన్ఱుమ్ తని త్తనియే నాలుప్రకారమాయిరుక్కుమ్.

౩౪. సృష్టియిల్, బ్రహ్మావుక్కుమ్, ప్రజాపతికళుక్కుమ్, కాలత్తుక్కుమ్,

---

అతావతు- ౧ “విచిత్రా దేహసమ్పత్తి రీశ్వరాయ నివేదితుమ్” ఎన్గిఱపడియే స్వసమాశ్రయణత్తైప్పణ్ణియుజ్జీవిక్కైక్కుఉపాయ్కత్తాన్ కొడుత్తకరణఙ్గళై క్కొణ్డు తన్నై వళ్ళిపడుక్కైయన్రిక్కే బాహ్యవిషయప్రవణనాయ్ప్పోకప్పుక్కవాఱే, విధినిషేధవశ్యనాయ్ ఒదుఙ్గివర్తియామల్ స్వైరచారియానపుత్రనై హితపరనాన పితావానవన్ ఒరువ్యాపారార్హనల్లాతపడి విలఙ్గైయిట్టొడుక్కివైక్కుమాప్పోలే, తన్నైయొళ్ళిన్దవిషయఙ్గళిలే అతిప్రవణమాయ్నడక్కిఱ కరణఙ్గళైక్కులైత్తొడుక్కివిట్టువైక్కైయెన్నై.

౩౩. ఇని, ఇన్దసృష్ట్యాదికళ్ తాన్ ప్రత్యేకమ్ చతుర్విధమాయిరుక్కైయాలే, అత్తైయుమ్ దర్శిప్పిక్కైక్కాక వరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (ఇమ్మూన్ఱుమ్ తని త్తనియే నాలుప్రకారమాయిరుక్కుమ్) ఎన్ఱు. ౨ “చతుర్విభాగస్సంసృష్టౌ చతుర్ధా సంస్థితస్స్థితౌ। ప్రళయంచ కరోత్యన్తే చతుర్భేదో జనార్దనః” ఎన్నక్కడవతిఱే.

౩౪. (సృష్టియిల్) ఇత్యాది. అతావతు - సృష్టియిల్ వన్దాల్, చతుర్దశ భువనస్రష్టావాయ్, సమష్టిపురుషనాన బ్రహ్మావుక్కుమ్, అవనాలేసృష్టరాయ్, నిత్యసృష్టికర్తాక్కళానదశప్రజాపతి

అవినీతుడైనపుత్రుని తండ్రి సంకెళ్లువేసి యుంచుటవలె, విష
యాంతరములందు జొరబడుకరణములను సంహరించియుంచుట.

౩౩. ఈమూడును ప్రత్యేకముగా నాలుగువిధములై యుండును.

౩౪. సృష్టియందు, బ్రహ్మకును, ప్రజాపతులకును, కాలమునకును,

అనగా-౧ “విచిత్రమైన యీ శరీరసంపద భగవంతునికొఱకు నివేదనచేయుటకై” అనుచొప్పున తన నాశ్రయించుటంజేసి (ఆశ్రయించి) యుజ్జీవించుటకు హేతువుగ తానిచ్చినసాధనములంగొని తనను బాగుపరచుకొనుట కాక, బాహ్యవిషయప్రవణుడై పోవనారంభించినపుడే, విధినిషేధవశ్యుడై ఒదిగివర్తింపక స్వేచ్ఛాచారియైన పుత్రుని హితపరుడైన తండ్రియైనవాఁడు ఒక వ్యాపారమునకు నర్హుడుకానియట్లు సంకెళ్లు వేసియుంచునట్లు, తనకన్న వేరైన విషయములలో నతిప్రవణమై నడిచెడి కరణములనుపోఁగొట్టి వేఱు పరచియుంచుట యనుట.

౩౩. ఇఁక నీసృష్ట్యాదులు ప్రత్యేకము నాలుగేసి విధములైయుండుటచే దానిని చూపించుటకుగాను సెలవిచ్చుచున్నారు. (ఈ మూడును ప్రత్యేకముగా నాలుగువిధములైయుండును) అని. ౨ “భగవంతుడు సృష్టియందును స్థితియందును ప్రళయమందును ప్రత్యేకము నాలుగేసి విధములుగనుండును” అనతగియున్నది గదా.

౩౪. (సృష్టియందు) ఇత్యాది. అనఁగా-సృష్టియందువచ్చినచో, పదునాలుగులోకములను సృజించువాడై, సమష్టిపురుషుడైనబ్రహ్మకును, వానిచే సృజింపఁబడినవారై, నిత్యసృష్టికర్త

సకలజన్తుక్కళుక్కుమ్, అన్తర్యామియాయ్, రజోగుణత్తోడే కూడి సృష్టిక్కుమ్.

౩౫. స్థితియిల్, విష్ణ్వాదిరూపేణ అవతరిత్తు, మన్వాదిముఖేన శాస్త్రఙ్గళై ప్రవర్తిప్పిత్తు, నల్వళికాట్టి, కాలత్తుక్కుమ్,

కళుక్కుమ్, సృష్ట్యపేక్షితమాన కాలత్తుక్కుమ్, ఒన్ఱుక్కొన్ఱుత్పాదకఙ్గళాన సకలజన్తుక్కళుక్కుమ్, తత్తత్ప్రవృత్తికళైయుమ్ తన్బక్కలిలే పర్యవసిక్కుమ్బడి అన్తరాత్మావాయ్, ప్రవృత్తిహేతువాన రజోగుణవిశిష్టనాయ్క్కొణ్డు సృష్టిక్కుమెన్నై. [౧]"ఏకేనాంశేన బ్రహ్మాసౌ భవత్యవ్యక్తమూర్తిమాన్ । మరీచిమిశ్రాః పతయః ప్రజానామన్యభాగతః ॥ కాలస్తృతీయస్తస్యాంశస్సర్వభూతానిచాపరః । ఇత్థం చతుర్ధా సంసృష్టౌ వర్తతేఽసౌ రజోగుణః" ఎన్నక్కడవతిఱే.

౩౫. (స్థితియిల్) ఇత్యాది. అతావతు - స్థితియిల్ వన్దాల్, [౨]"మధ్యేవిరఞ్చిగిరిశం ప్రథమావతారః" ఎన్గిఱవిష్ణ్వవతారమ్ తుడక్కమాక [౩]"సురనరతిరశ్చామవతరన్" [౪]"ఎన్నిన్ఱయోనియుమాయ్ప్పిఱన్దాయ్" ఎన్గిఱపడియే, అనేకావతారఙ్గళైప్పణ్ణి [౫]"యద్వైకించ మనురవదత్తద్భేషజమ్" ఎన్ఱు ఆప్తతమనాక శ్రుతిప్రసిద్ధనాన మనుముతలానయాజ్ఞవల్క్యపరాశరవాల్మీకిశౌనకాదికళ్ ముఖేన స్మృతీతిహాసపురాణరూపశాస్త్రఙ్గళై ప్రవర్తిప్పిత్తు చేతనర్ అపథే ప్రవృత్తరాకామలీడేఱుకైక్కుఉపాయ్వాన నల్వళికళై దర్శిప్పిత్తు, రక్షణోపయోగియాన కాలత్తు

సకలజంతువులకును, అంతర్యామియై, రజోగుణముతోకూడి సృష్టించును.

౩౫. స్థితియందు, విష్ణ్వాదిరూపముగ నవతరించి, మన్వాదిముఖముగ శాస్త్రములను ప్రవర్తింపించి, మంచిదారిచూపి, కాలమునకును,

లైన దశప్రజాపతులకును, సృష్ట్యపేక్షితమైన కాలమునకును, ఒకదానికొకటి ఉత్పాదకములైన సకలజంతువులకును, వానివాని ప్రవృత్తులన్నియు తనపక్కను పర్యవసించునట్లంతరాత్మయై, ప్రవృత్తిహేతువైన రజోగుణముతో గూడినవాడై సృజించుననుట. [౧]"అవ్యక్తస్వరూపముగల ఈతడు ఒక అంశముచేత బ్రహ్మయగుచున్నాడు. మరియొక భాగముచే మరీచి మొదలగు ప్రజాపతులగుచున్నాడు. అతనియొక్క మూడవభాగము కాలము. మరియొకభాగము సర్వభూతములు. రజోగుణముకలవాడై ఇట్లు నాలుగువిధములుగా సృష్టియందు ప్రవర్తించుచున్నాడు." అనఁదగియున్నదిగదా.

౩౫. (స్థితియందు) ఇత్యాది. అనఁగా—స్థితియందువచ్చినచో —[౨]"బ్రహ్మకును శివునకును నడుమను మొదటియవతారము" అనియెడి విష్ణ్వవతారము మొదలుగ [౩]"దేవమనుష్యతిర్యగ్జాతులలో నవతరింపుచు" [౪]"అనేకరూపంబులు ననేక ప్రకారంబులునైన జాతులలోఁబుట్టినవాఁడా" అనునట్లు అనేకావతారములంజేసి [౫]"దేనిని మనువుచెప్పెనో యది మంచుపలె నవశ్యానుష్ఠేయము" అని ఆప్తతముడుగ శ్రుతిప్రసిద్ధుడైన మనువుమొదలైన యాజ్ఞవల్క్యపరాశరవాల్మీకిశౌనకాదులముఖమున స్మృతీతిహాసపురాణరూపశాస్త్రములను ప్రవర్తింపఁజేసి, చేతనులపమార్గమునం బ్రవర్తించువారలు కాకుండ నీడేరుటకు హేతువైన మంచిత్రోవనుచూపించి, రక్షణోపయోగియైన

సకలభూతఙ్గళుక్కు మన్తర్యామియాయ్, సత్వగుణత్తోడేకూడి స్థితిప్పిక్కుమ్.

౩౬. సంహారత్తిల్, రుద్రనుక్కుమ్, అగ్న్యన్తకాదికళుక్కుమ్,

క్కుమ్ లోకత్తిలొన్నుక్కొన్ను రక్షకమాన సర్వభూతఙ్గళుక్కుమ్, తత్తత్ప్రవృత్తికళ్ తన్నతామ్బడి అన్తరాత్మావాయ్, జ్ఞానప్రకాశాదిహేతువాన సత్వగుణవిశిష్టనాయ్క్కొణ్డు స్థితిప్పిక్కుమెన్నై. [౧]"ఏకాంశేనస్థితో విష్ణుఃకరోతిపరిపాలనమ్ । మన్వాదిరూపీచాన్యేన కాలరూపోఽపరేణచ॥ సర్వభూతేషుచాన్యేనసంస్థితః కురుతేస్థితిమ్ । సత్వంగుణంసమాశ్రిత్య జగతః పురుషోత్తమః" ఎన్నక్కడవతిఱే. పురాణత్తిల్ - "ఏకాంశేనస్థితో విష్ణుః" ఎన్ఱు, విష్ణ్వవతారమొన్ఱైయుమ్శొన్నవితు - అవతారాన్తరఙ్గళుక్కుముపలక్షణమెన్ఱుకొళ్ళవేణుమ్; (విష్ణ్వాదిరూపేణ అవతరిత్తు) ఎన్ఱివరరుళిచ్చెయ్కైయాలే.

౩౬. (సంహారత్తిల్) ఇత్యాది. అతావతు - సంహారత్తిల్వన్దాల్, సంహర్తాక్కళిల్ తలైయానరుద్రనుక్కుమ్, అనన్తరసంహర్తాక్కళాన అగ్న్యన్తకాదికళుక్కుమ్, సంహారోపయోగియానకాలత్తుక్కుమ్, ఒన్ఱుక్కొన్ఱునాశకమాన సకలభూతఙ్గళుక్కుమ్, తత్తత్ప్రవృత్తికళెల్లామ్ తన్నతామ్బడి అన్తరాత్మావాయ్, కణ్పారామల్ శెయ్కైక్కుఉప్పావనతమోగుణవిశిష్టనాయ్క్కొణ్డుసంహరిక్కుమెన్నై. [౩]"ఆశ్రిత్యతమసోవృత్తిమన్తకాలేతథాప్రభుః । రుద్రస్వరూపోభగవానేకాంశేనభవత్యజః॥ అగ్న్యన్తకాదిరూపేణభాగేనాన్యేనవర్తతే । కాలస్వరూ

సకలభూతములకును నంతర్యామియై, సత్వగుణముతోఁకూడి స్థితి చేయించును.

౩౬. సంహారమునందు, రుద్రునకును, అగ్ని యమాదులకును,

కాలమునకును, లోకంబున నొక్కదానికొక్కటి రక్షకంబులగు సర్వభూతములకును, వానివాని ప్రవృత్తులు తనయధీనంబులగునట్లు అంతరాత్మయై, జ్ఞానప్రకాశాది హేతువైన సత్వగుణముతోఁ గూడినవాఁడగుచు స్థితి చేయించుననుట. [౧]"పురుషోత్తముడు ఒకయంశముచే విష్ణువుగానుండి సత్వగుణము నాశ్రయించి పరిపాలనముం జేయుచున్నాడు, మరియొక భాగముచే మన్వాదిరూపముగానుండియు వేఱొండుభాగముచే కాలరూపముగానుండియు, మఱియొక భాగముచే సర్వభూతములయందు నుండియు జగత్తుయొక్క స్థితిని చేయుచున్నాడు" అనదగియున్నదికదా. పురాణమందు - "ఒకయంశముచే విష్ణువుగానుండి" అని విష్ణ్వవతారమొక్కదానిం జెప్పినయిది అవతారాంతరములకు నుపలక్షణమని గ్రహించవలెను; (విష్ణ్వాదిరూపముగ నవతరించి) అని వీరుసెలవిచ్చుటచే.

౩౬. (సంహారమునందు) ఇత్యాది. అనఁగా-సంహారమందు వచ్చినయెడల, సంహరించునారలలోఁ పెద్దయగు రుద్రునకును, వానికిలోఁబడిన సంహర్తలైన అగ్ని యమాదులకును, సంహారోపయోగియైన కాలమునకును, ఒక్కదానినొక్కటి నాశముంజేయు సకలభూతములకును, ఆయా ప్రవృత్తులన్నియును తనవగునట్లు అన్తరాత్మయై కండ్లుకనపడకుండ చేయుటకు హేతువైన తమోగుణముతోఁ గూడుకొని సంహరించుననుట. [౩]"సంహారకాలమందు పుట్టుకలేని యాప్రభువు తమోవృత్తినాశ్రయించి యొకభాగముచే రుద్రుడుగాను, మఱియొకభాగముచే నగ్ని యమాదిరూపముగాను, వేఱొండుభాగముచే కాలస్వరూపుడుగాను, మఱియొకభాగముచే సర్వభూత

కాలత్తుక్కుమ్, సకల భూతజ్గళుక్కు మన్తర్యామియాయ్, తమోగుణత్తోడేకూడి సంహరిక్కుమ్.

32. శిలరై సుఖికళాకవుమ్ శిలరై దుఃఖికళాకవుమ్ సృష్టిత్తాలీశ్వరనుక్కు వైషమ్య నైర్ఘృణ్యజ్గళ్ వారాతోవెన్నిల్?

హో భాగోఽన్యస్సర్వభూతాని చాపరః॥ వినాశం కుర్వతస్తస్య చతుర్ధైవమహాత్మనః'' ఎన్నక్కడవతిఱే. సృష్ట్యాదికళిల్ చతుర్విభాగజ్గళ్లుగిఅవిడత్తిల్ అంశశబ్దత్తాలే - బ్రహ్మాదికళై చ్చొల్లిఱ్ఱు, అవర్కళవనుక్కు ప్రకారభూతరాకైయాలే యెన్నుమిడత్తై అనన్తరమ్, ౧ ''బ్రహ్మా దక్షాదయః కాలస్తథైవాఖిలజన్తవః। విభూతయో హరేరేతా జగతస్సృష్టిహేతవః॥ విష్ణుర్మన్వాదయః కాలస్సర్వభూతాని చ ద్విజ। స్థితేర్నిమిత్తభూతస్య విష్ణోరేతా విభూతయః॥ రుద్రః కాలాన్తకాద్యాశ్చ సమస్తాశ్చైవ జన్తవః। చతుర్ధా ప్రళయే హ్యేతా జనార్దన విభూతయః'' ఎన్ఱు మూన్ఱు శ్లోకత్తాలే స్ఫుటమాక ప్రతిపాదిత్తానిఱే శ్రీపరాశరభగవాన్. ఇత్తైనినైత్తిఱే యివరుమ్(అన్తర్యామియాయ్) ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్తతు. ౨ ''విష్ణుర్మన్వాదయః'' ఎన్గిఱశ్లోకత్తిల్ విష్ణువైయుమ్ విభూతియాకచ్చొన్నవితు అవతారప్రయుక్తమాన విగ్రహపరమాకక్కడవతు.

32. ఇని, విషమసృష్టియడియాక మన్దమతికళుక్కుణ్డాకక్కడవశఙ్కైయై పరిహరిక్కైక్కాక, ప్రథమమ్ తద్విషయశఙ్కైయైయనువదిక్కిఱార్. (శిలరై) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

అతావతు - సృష్టిక్కుమవళవిల్, సర్వాత్మాక్కళైయుమ్ ఏకప్రకారమాకవన్ఱిక్కే దేవమనుష్యాది విభాగేన, శిలవాత్మాక్కళై సుఖికళాకవుమ్, శిలవాత్మాక్కళై దుఃఖికళాకవుమ్

కాలమునకును, సకలభూతములకును నంతర్యామియై, తమోగుణముతోకూడి సంహరించును.

32. కొందరిని సుఖముగలవారుగను, కొందరిని దుఃఖముగలవారుగను సృష్టించినయెడ ఈశ్వరునికి వైషమ్యనైర్ఘృణ్యములు రావా అనిన.

ములుగాను నుంటున్నాడు. సంహారముఁజేయు నా మహాత్ముని నాల్గువిధములు నిట్లున్నవి'' అనఁదగియున్నదిగదా. సృష్ట్యాదులయందు చతుర్విభాగము చెప్పుస్థలమందు అంశశబ్దముచే బ్రహ్మాదులను చెప్పుట, వారలు వానికి ప్రకారభూతులగుటచే ననునంశమును అనంతరము. ౧''బ్రహ్మ, దక్షాదులు, కాలము, సమస్తభూతములు, అనునివి భగవంతునికి సృష్టిహేతువులైన విభూతులు; విష్ణువు, మన్వాదులు, కాలము, సమస్తభూతములు అనునివి స్థితిహేతువులైన విభూతులు; రుద్రుడు, యమాదులు, కాలము, సమస్తభూతములును నివి ప్రళయహేతువులైన విభూతులు;'' అనిమూడుశ్లోకములచే స్ఫుటముగా ప్రతిపాదించెను గదా శ్రీపరాశరభగవంతుడు. దీనిందలచియే వీరును (అంతర్యామియై) అని సెలవిచ్చినది. ౨ ''విష్ణువు మన్వాదులు'' అనెడి శ్లోకమందు విష్ణువును కూడ విభూతిగ చెప్పిన యిది అవతారప్రయుక్తమైన విగ్రహపరము కాదగినది.

32. ఇక విషమ సృష్టినిపట్టి బుద్ధిహీనులకు కలుగబోవు శంకను పరిహరించుటకు గాను మొదట ఆ విషయమందలి శంకననువదించుచున్నారు. (కొందరిని) అని మొదలుపెట్టి.

అనగా-సృజించునపుడు అందరాత్మలను నొక్కవిధముగ గాక దేవమనుష్యాది విభాగముచే, కొందరాత్మలను సుఖవంతులనుగాను, కొందరాత్మలను దుఃఖవంతులనుగాను సృజించిన

౩౮. కర్మమడియాకచ్చెయ్‌కైయాలుమ్, మణ్ తిన్నప్రజైయై నాక్కి-లే కుఱియిట్టఞ్జప్పణ్ణుమ్ మాతావైప్పోలే హితపరనాయ్ చ్చెయ్‌కైయాలుమ్ వారాతు.

సృష్టిత్తాల్, సర్వసమనాయ్, పరమదయావానాయిరుక్కు మీశ్వరనుక్కెల్లారళవిలుమొత్తిరామైయాకిఱ వైషమ్యముమ్, దుఃఖికళాకసృష్టిక్కైయాలే పరదుఃఖాసహిష్ణుత్వరూపైయాన కృపైయిల్లామైయుమ్ వారాతోవెన్గిఱతాకిలెన్నై.

౩౮. అత్తైపరిహరిక్కిఱార్. (కర్మమడియాక) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

అతావతు - శిలరైసుఖికళాకవుమ్ శిలరై దుఃఖికళాకవుమ్ సృష్టిక్కిఱవితు - విషమసృష్టిక్కుఉఱ్పాన చేతనరుడైయ కర్మమడియాకచ్చెయ్‌కైయాలుమ్, దుఃఖికళాక సృష్టిక్కిఱవితు - తనక్కురోగకరమానమణ్ణైవిరుమ్బిత్తిన్న ప్రజైయైమేలేతిన్నాతపడినాక్కిలేకుఱియిట్టు మణ్ తిన్నభయప్పడుమ్బడిపణ్ణుమ్ హితపరైయానమాతావైప్పోలే, ఇవర్కళ్, మేల్ దుఃఖహేతువానకర్మఙ్గళైప్పణ్ణవఞ్జుమ్బడి హితపరనాయ్‌చ్చెయ్‌కైయాలుమ్, వైషమ్యనైర్ఘృణ్యఙ్గళిరణ్డుమివనుక్కువారాతెన్నై. ఇత్తాల్ ౧ "వైషమ్యనైర్ఘృణ్యేనసాపేక్షత్వాత్" ఎన్గిఱవేదాన్తసూత్రార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్‌తారాయిఱ్ఱు. ౨ "నిమ్నోన్నతంచ కరుణంచ జగద్విచిత్రం కర్మవ్యపేక్ష్య సృజత స్తవరఙ్గశేషిన్ । వైషమ్య నిర్ఘృణతయో ర్నఖలుప్రసక్తి స్తద్బ్రహ్మసూత్రసచివా శ్రుతయో గృణన్తి" ఎన్ఱితుతన్నై భట్టరుమరుళిచ్చెయ్‌తారికే.

౩౮. కర్మమును మూలముగాగొనిచేయుటచేతను, మన్నుతినిన శిశువును నాలుకయందు చురకపెట్టి భయపడునట్లుచేయు తల్లివలె హితపరుడై చేయుటచేతనును రాదు.

యెడను, సర్వసముడై పరమదయావంతుడైయుండు నీశ్వరునకు అందరియెడ నొక్కరీతినుండకుండుటయను వైషమ్యంబును, దుఃఖవంతులనుగ సృజించుటచే పరుల దుఃఖమును సహింపలేమియైనకృప లేకపోవుటయును రాదా అనినచో, అనుట.

౩౮. దానింబరిహరింపుచున్నారు. (కర్మమూలముగా) అని మొదలుపెట్టి.

అనఁగా-కొందరిని సుఖులనుగాను కొందరిని దుఃఖులనుగాను సృజించెడి యిది, విషమసృష్టికిమూలమైన చేతనులయొక్క కర్మముమూలముగ చేయుటచేతను, దుఃఖులనుగసృజించునది తనకు రోగకరమైన మన్ను నాశించితినిన ప్రజను మరల తినకుండునట్లు నాలికపై చురకపెట్టి మన్నుతినుటకు భయపడునట్లుచేయు హితపరురాలైన తల్లివలె, వీరలు మరల దుఃఖహేతువులైన కర్మలంజేయ భయపడునట్లు హితపరుడైచేయుటచేతను, వైషమ్యనైర్ఘృణ్యములు రెండును వీనికి రావు, అనుట. ఇందువలన ౧ "సాపేక్షుడగుటను వైషమ్యనైర్ఘృణ్యములులేవు" అనియెడి వేదాంతసూత్రార్థమును సెలవిచ్చినవారైరి. ౨ "ఓరంగశాయీ! నీచోచ్చంబును దుఃఖకరంబును విచిత్రంబు నగుజగత్తును కర్మము ననుసరించి సృజించెడి నీకు వైషమ్యనైర్ఘృణ్యముల ప్రసక్తిలేదు. ఈ అంశమును బ్రహ్మసూత్రములతోకూడియున్న శ్రుతులు చెప్పుచున్నవి." అని దీనిని భట్టరును సెలవిచ్చినారు గదా.

౩౯. ఇవన్ఱాన్ “మున్నీర్ఞాలమ్ పడైత్త వెమ్ముకిల్ వణ్ణన్” ఎన్గి అపడియే,

---

౩౯. ఆక (సకలజగత్సర్గస్థితిసంహారకర్తావాయ్) ఎన్ఱత్తై యుపపాదిత్తారాయ్‌నిన్ఱార్ కీళ్, అనన్తరమ్, (విలక్షణవిగ్రహయుక్తనాయ్) ఎన్ఱత్తైయుపపాదిప్పతాకవుపక్రమిక్కిఱార్. (ఇవన్ఱాన్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

నడువుశొన్న ఆర్త్తాది చతుర్విధపురుషసమాశ్రయణీయత్వముమ్, ధర్మాదిచతుర్విధఫలప్రదత్వముమాకిఇవిరణ్డైయు ముపపాదియాతొழிవానెన్నెన్నిల్; ౧“ కారణంతు ధ్యేయః ” ౨ “ యో బ్రహ్మాణం విదధాతి పూర్వమ్ ” ఇత్యాదియిఱ్చొల్లుకిఱపడియే, కారణవస్తువే యుపాస్యముమ్ ఆశ్రయణీయము మాకైయాలే, కారణత్వఞ్జొన్నపోతే, ౩ “ చతుర్విధాభజన్తే మామ్ ” ఎన్గిఱ చతుర్విధ పురుషసమాశ్రయణీయత్వముమ్, ౪ “ ఫలమత ఉపపత్తేః ” ఎన్గిఱపడియే, ఫలప్రదత్వహేతువాన సర్వశక్తియోగమ్ కీழேఉక్తమాకైయాలే, ధర్మాదిచతుర్విధ ఫలప్రదత్వము మర్థాదుక్తమెన్నుమ్ నినైవాలుమ్, అవఱ్ఱిలుపపాదనీయాంశమ్ మికవుమిల్లామైయాలుమ్, తదుపాదానమ్బణ్ణిఱ్ఱిలర్. ఆకైయాలే, కీழ்చ్చొన్న కారణత్వత్తోడే విగ్రహయోగత్తుక్కున్వయత్తైచ్చొల్లిక్కొణ్డు కిళరుకిఱార్. (ఇవన్ఱాన్ ౫“ మున్నీర్ఞాలమ్ పడైత్త వెమ్ముకిల్వణ్ణన్ ” ఎన్గిఱపడియే, సవిగ్రహనాయ్‌క్కొణ్డు సృష్ట్యాదికళైప్పణ్ణుమ్) ఎన్ఱు.

---

౩౯. ఇతను, “మూడువిధంబులైన జలములుగలభూమిని సృజించిన మేఘమువంటి కాంతిగలవాడు” అనుచొప్పున

---

౩౯. కాఁగా (సకలజగత్సర్గస్థితి సంహారకర్తయై) అనుదాని నుపపాదించివేసిరి క్రింద. అనంతరము (విలక్షణవిగ్రహయుక్తుడై) అనుదాని నుపపాదించునదిగా నుపక్రమింపుచున్నారు. (ఇతను) అని మొదలుపెట్టి.

నడుమ చెప్పిన ఆర్త్తాదిచతుర్విధ పురుషసమాశ్రయణీయత్వమును, ధర్మాది చతుర్విధ ఫలప్రదత్వమునునగు నీరెంటిని నుపపాదింపక విడువనేలయన్నను; ౧ “కారణమే ధ్యానము చేయఁదగినది”, ౨ “ ఎవఁడు మొదట బ్రహ్మను సృజింపుచున్నాడో ” ఇత్యాదులయందు చెప్పఁబడుచొప్పున కారణవస్తువే యుపాసింపఁదగినదియును, ఆశ్రయింపఁదగినదియు నగుటచే కారణత్వము చెప్పినప్పుడే ౩ “ నన్ను నాలుగు తెఱంగులవారు భజింపుచున్నారు ” అనెడి నాలుగువిధములైన పురుషులకు నాశ్రయింపఁదగిన వాఁడగుటయును, ౪ “ ఈనివలన ఫలముగలుగును, ఉపపత్తివలన ” అనుచొప్పున ఫలప్రదత్వహేతువైన సర్వశక్తియోగము క్రింద చెప్పఁబడినదగుటచే ధర్మాది చతుర్విధ ఫలప్రదత్వంబు నర్థోక్తమనియెడి తలపుచేతనును, వానియందుపపాదింపవలసిన యంశము విస్తారములేనందుచేతనును వానినెత్తుకొన (స్వీకరించ) రైరి. కాబట్టి క్రిందఁ జెప్పినకారణత్వముతో విగ్రహయోగమున కన్వయమును చెప్పుచు విజృంభించుచున్నారు. (ఇతను, ౫ “మూడువిధంబులైన జలములుగలభూమిని సృజించిన, మేఘమువంటి కాంతిగలవాఁడు ” అనుచొప్పున విగ్రహముతోఁ గూడినవాడై సృష్ట్యాదులను చేయును). అని.

సవిగ్రహనాయ్క్కొణ్డు సృష్ట్యాదికళై ప్పణ్ణుమ్.

౪౦. విగ్రహన్దాన్ స్వరూపగుణఙ్గళిలుఙ్గాట్టిల్ అత్యన్తాభిమతమాయ్ స్వానురూపమాయ్, నిత్యమాయ్,

అతావతు-ఇప్పడిజగత్సర్గాది కర్తావాకచ్చొల్లప్పట్టవివన్దాన్, ఎనక్కాక అర్ఱునీర్ ఊర్ఱునీర్ వర్షజలమెన్ఱు మూన్ఱు వకైప్పట్ట నీరైయుడైత్తాన సముద్రత్తోడేకూడిన జగత్తైస్సృష్టిత్త వర్షక వలాహకమ్పోలే యిరుక్కిఱవడివై యుడైయవనే యెన్ఱు ఆழ்వారుడైయ దివ్యప్రబన్ధత్తి ల్చొల్లుకిఱపడియే, విగ్రహ సహితనాయ్క్కొణ్డు సృష్టిస్థితిసంహారఙ్గళ్ మూన్ఱైయుమ్ పణ్ణుమెన్నై. ౧ "ముకిల్వణ్ణన్" ఎన్గిఱవితు ఔదార్యగుణపరమాక వ్యాఖ్యాతాక్కళ్ పలరుమ్ వ్యాఖ్యానమ్పణ్ణినార్కళేయాకిలుమ్, విగ్రహపరమాక వివరరుళిచ్చెయ్కైయాలే, ఇఙ్ఙను మొరు యోజనై యుణ్డెన్ఱు కొళ్ళవేణుమ్. ఒన్ఱుక్కు ప్పలయోజనైయు ముణ్డాయి ఱెయిరుప్పతు.

౪౦. ఇని, ఇన్దవిగ్రహత్తినుడైయ వైలక్షణ్యత్తై యొరుచూర్ణైయాలే విస్తరేణోపపాదిక్కిఱార్. (విగ్రహన్దాన్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి.

స్వరూపగుణఙ్గళిలుఙ్గాట్టి లత్యన్తాభిమతమాకై యావతు - ఆనన్దమయమాన స్వరూపముమ్ ఆనన్దావహమాన గుణఙ్గళుమ్పోలన్ఱియే, నిరతిశయానన్దావహమాయిరుక్కైయాలే, అవర్ఱై ఙ్కాట్టిలుమ్ మిగవుమభిమతమాయిరుక్కై. ౨ "ఇచ్ఛాగృహీతాభిమతోరుదేహః" ఎన్నక్కడవతిఱే.

స్వానురూపమాకైయావతు - అననురూపమా యిరుక్క చ్చెయ్తేయుమ్ అభిమతమాయిరుక్కుమవైపోలన్ఱిక్కే, తనక్కనురూపమాయిరుక్కై.

నిత్యమాకైయావతు - స్వరూపగుణఙ్గళోపాతి అనాదినిధనమాయిరుక్కై. లోకత్తిలవ

విగ్రహముతోకూడినవాడై సృష్ట్యాదులను చేయును.

౪౦. విగ్రహమన్ననో స్వరూపగుణములకన్నను అత్యంతాభిమతమై స్వానురూపమై, నిత్యమై,

అనఁగా - ఇట్లు జగత్సృష్ట్యాది కర్తగాచెప్పఁబడిన వీఁడు, నాకొఱకు ఏటినీరు, ఊటనీరు, వర్షజలము ననిమూఁడు తెరంగులయిన నీరుగల సముద్రముతోకూడిన జగమును సృజించిన వర్షాకాలపు మేఘమువలెనున్న శరీరపుకాంతిగలవాఁడా అని ఆழ்వారుల దివ్యప్రబంధమందుచెప్పఁబడు చొప్పున, విగ్రహసహితుడై సృష్టిస్థితి సంహారములనుమూటిని చేయుననుట. ౧ "మేఘవర్ణుడు" అనునిది ఔదార్యగుణపరముగ వ్యాఖ్యాతలనేకులు వ్యాఖ్యానముంజేసిరేయైనను, విగ్రహపరముగా వీరు ఆనతిచ్చుటచే, ఇట్లు నొక యోజనకలదని గ్రహింపవలెను. ఒక్కదాని కనేక యోజనలుండనేయుంటవి.

౪౦. ఇఁకనీవిగ్రహముయొక్క వైలక్షణ్యము నొకచూర్ణికచే విస్తరముగ నుపపాదించుచున్నారు. (విగ్రహము) అనిమొదలుపెట్టి.

స్వరూపగుణములకన్న నత్యంతాభిమత మౌటయనగా- ఆనందమయమైన స్వరూపంబును, ఆనందావహమైన గుణములునువలెగాక, నిరతిశయానందావహమై యుండుటచేత వానికన్న మిక్కిలి యభిమతమైయుండుట. ౨ "ఇచ్ఛచేత గ్రహింపఁబడినదియు నభిమతమైనదియునగు గొప్పదేహముకలవాఁడు" అనఁదగియున్నది గదా.

స్వానురూపమౌటయనగా - అననురూపమై యుండినను అభిమతమై యుండువానివలెగాక తనకనురూపమైయుండుట.

నిత్యమౌటయనఁగా-స్వరూపగుణములతోపాటు ఆద్యంతములులేనిదైయుండుట. లోకమున

ఏకరూపమాయ్, శుద్ధసత్త్వాత్మకమాయ్, చేతనదేహమ్పోలే
జ్ఞానమయమాన స్వరూపత్తై మఱైక్కైయన్ఱిక్కే, మాణి
క్కచ్చెప్పిలేపొన్నై యిట్టువైత్తాప్పోలే యిరుక్కపొన్నురువాన
దివ్యాత్మస్వరూపత్తుక్కు ప్రకాశకమాయ్,

యవికళుక్కు అనిత్యత్వమ్ కాణ్గైయాలే, ఇతుక్కుమవయవిత్వేనానిత్యత్వమ్ వారాతో వె న్నిల్, వారాతు. ౧'ఎణ్ణుమెనుక్కు అవయవసమ్బన్ధమాత్రమల్ల వనిత్యత్వహేతు, అవయవారబ్ధత్వమ్. అవయవసమ్బన్ధమాత్రమే అనిత్యత్వహేతువామాకిల్, కరచరణాద్యవయవ సమ్బన్ధముణ్డాన వాత్మావుక్కుమ్ వినాశమ్వరవేణుమ్; ఇజ్జప్పడి అవయవారబ్ధత్వత్తిల్ ప్రమాణమిల్లామైయాలే, ఇతు కరచరణాద్యవయవ యోగియాకానిఱ్కచ్చెయ్దేయుమ్ నిత్యమాయే యిరుక్కుమ్' ఎన్ఱు ఇప్పడి వివరణత్తిలే యాచ్చాన్పిళ్ళై యరుళిచ్చెయ్తారిఱే.

ఏకరూపమాకైయావతు - వృద్ధిక్షయాది వికారరహితమాయిరుక్కై. ౨"సదైకరూపరూపాయ" ఎన్నక్కడవతిఱే.

శుద్ధసత్త్వాత్మకమాకైయావతు - గుణాన్తరసంసర్గమిల్లాద, సత్త్వత్తుక్కాశ్రయమాయిరుక్కుఱ వప్రాకృతద్రవ్యమేవడివాయిరుక్కై. ౩"నతస్యప్రాకృతామూర్తిః" ఎన్నక్కడవతిఱే.

(చేతనదేహమ్పోలే) ఇత్యాది. పొన్నురువాన దివ్యాత్మస్వరూపత్తుక్కు ప్రకాశమాకైయావతు - శుద్ధసత్త్వాత్మక మాకైయాలే, గుణత్రయాశ్రయమాన చేతనదేహమ్పోలే, జ్ఞానమయ

ఏకరూపమై, శుద్ధసత్త్వాత్మకమై, చేతనదేహమువలె జ్ఞాన
మయమైన స్వరూపమును మరచుటకాక, మాణిక్యబరిణెలో
బంగారు నుంచినట్లుండ బంగారువన్నెగల దివ్యాత్మస్వరూ
పమునకు ప్రకాశకమై,

నవయవులకు అనిత్యత్వము కనపడుటచే, దీనికి నవయివియౌటచేనైన యనిత్యత్వము రాదాయన, రాదు. ౧'అంతటను అవయవసంబంధమాత్రము అనిత్యత్వమునకు హేతువుకాదు, మఱియేమంటే అవయవారబ్ధత్వము. అవయవసంబంధమాత్రమే అనిత్యత్వ హేతువౌనెడల, కరచరణాద్యవయవసంబంధముగల యాత్మకును వినాశము కలుగవలెను; ఇచట నట్లవయవారబ్ధత్వమందు ప్రమాణములేమిచే నిది కరచరణాద్యవయవయోగియైనను నిత్యమైయే యుండును' అని యిట్లు వివరణమందు ఆచ్చాంబిళ్లగారు సెలవిచ్చినారుగదా.

ఏకరూపమౌటయనఁగా-వృద్ధిక్షయాది వికారరహితమై యుండుట. ౨"ఎల్లపు డొక్కరూపైన రూపముగలవానికొఱకు" అనఁదగియున్నది గదా.

శుద్ధసత్త్వాత్మకమౌటయనఁగా-ఇతర గుణములతో సంసర్గములేని సత్త్వగుణమున కాశ్రయమైయుండు నప్రాకృత ద్రవ్యమే స్వరూపమైయుండుట. ౩"అతనియొక్క శరీరము అప్రాకృతము" అనదగియున్నది గదా.

(చేతన దేహమువలె) ఇత్యాది-బంగారువన్నెగల దివ్యాత్మస్వరూపమునకు ప్రకాశకమౌటయనగా - శుద్ధసత్త్వాత్మకమౌటచే, గుణత్రయాశ్రయమైన చేతనదేహమువలె, జ్ఞానమయమౌటచే

నిరవధిక తేజోరూపమాయ్, సౌకుమార్యాదికల్యాణగుణగణని
ధియాయ్, యోగిధ్యేయమాయ్,

మాకైయాలే తేజోరూపమాన స్వరూపత్తై ప్పొఱ్ఱోణ్ణాతపడి మఱైక్కైయన్ఱిక్కే, మాణిక్యత్తై చ్చెప్పాకచ్చమైత్తు అతిలే పొన్నై యిట్టువైత్తాల్ ఉళ్ళిరుక్కిఱపొన్నై అతుపుఱమ్బే నిఴలెఴుమ్బడి తోఱ్ఱువిక్కుమాపోలే, [౧] "ఎణ్ణుమ్ పొన్నురువాయ్" ఎన్గిఱపడియే స్ప్రహణీయమాకైయాలే పొన్నురువెన్ఱు శొల్లప్పడుమతాన దివ్యాత్మ స్వరూపత్తుక్కుత్తాన్ ప్రకాశకమాయిరుక్కై.

నిరవధిక తేజోరూపమాకైయావతు - నిత్యముక్తవిగ్రహఙ్గళుమ్, ఇతువుమ్ ఏకజాతీయ ద్రవ్యమాయిరుక్కచ్చెయ్తే, ఏకజాతీయ ద్రవ్యాత్మకమాన ఖద్యోతశరీర తేజస్సిల్కాట్టిల్ ఆదిత్యశరీరత్తుక్కుణ్డాన తేజోతిశయమ్పోలే ఇవై సావధిక తేజస్సామ్బడి తాన్ నిరవధిక తేజస్సై వడివాక వుడైత్తా యిరుక్కై.

సౌకుమార్యాదికల్యాణగుణగణనిధియాకైయావతు - సౌకుమార్యమ్, సౌన్దర్యమ్, లావణ్యమ్, సౌగన్ధ్యమ్, యౌవనమ్ ముతలాన కల్యాణగుణ సమూహత్తుక్కు కొల్కలమాయిరుక్కై. [౨] 'సౌన్దర్యసౌగన్ధ్య సౌకుమార్యలావణ్య యౌవనాద్యనన్త గుణనిధి దివ్యరూప' ఎన్ఱు మ్బెరుమానారరుళిచ్చెయ్తారిఱే.

యోగిధ్యేయమాకైయావతు - భగవద్ధ్యానపరరాన పరమయోగికళుక్కు శుభాశ్రయమాయ్క్కొణ్డెప్పోతుమ్ ధ్యానవిషయమా యిరుక్కై. [3] "కాచాన్యా త్వా మృతే దేవి సర్వయజ్ఞ

నిరవధిక తేజోరూపమై, సౌకుమార్యాదికల్యాణగుణగణనిధియై,
యోగిధ్యేయమై,

తేజోరూపమైన స్వరూపమును కాంతి తోచకుండునట్లు మరచుటకాక, మాణిక్యమును బరిణగాచేసి అందు బంగారునుంచినయెడ లోనున్న బంగారును దానిగుండా పైకిప్రకాశించునట్లు తోపించునటులనే [౧] "మనన యోగ్యమైన బంగారువన్నె గలవాఁడు" అనుచెప్పిన స్పృహణీయమాటచే బంగారు కాంతియని చెప్పఁబడునదియైన దివ్యాత్మస్వరూపమునకు తాను ప్రకాశకమై యుండుట.

నిరవధిక తేజోరూపమాటయనఁగా - నిత్యముక్త విగ్రహములును ఇదియును ఏకజాతీయ ద్రవ్యమైనను, ఏకజాతీయ ద్రవ్యాత్మకమైన ఖద్యోత (మిణుగురుపురుగు) శరీర తేజస్సుకన్న ఆదిత్య శరీరమునకున్న తేజోతిశయమువలె, ఇవి సావధిక తేజస్సులగునట్లు తాను నిరవధిక తేజస్సును రూపమునుగ కలిగియుండుట.

సౌకుమార్యాది కల్యాణగుణగణనిధియౌటయనగా - సౌకుమార్యము, సౌందర్యము, లావణ్యము, సౌగంధ్యము, యౌవనము, మొదలయిన కల్యాణగుణసమూహమునకు పాత్రమైయుండుట. [౨] 'సౌందర్యము, సౌగంధ్యము, సౌకుమార్యము, లావణ్యము, యౌవనము, మొదలగు ననంతగుణములకు నిధియగు దివ్యస్వరూపముగలవాఁడా' అని శ్రీభాష్యకారులానతిచ్చినారు గదా.

యోగిధ్యేయమాటయనగా - భగవద్ధ్యానపరులైన పరమయోగులకు శుభాశ్రయమగుచు నెల్లప్పుడు ధ్యానవిషయమై యుండుట. [3] "ఓ దేవీ! దేవదేవుడగు గదాధరునియొక్క యోగులచే

సకలజనమోహనమాయ్, సమస్తభోగవైరాగ్యజనకమాయ్,
నిత్యముక్తానుభావ్యమాయ్, * వాశత్తడమ్పోలే సకలతాప
హరమాయ్,

మయంవపుః । అధ్యాస్తే దేవదేవస్య యోగిచిన్త్యం గదాభృతః” ఎన్ఱు అసాధారణవిగ్రహమే యోగిచిన్త్యమాక చ్చొల్లప్పట్టతిఱే.

సకలజన మోహనమాకైయావతు - జ్ఞాజ్ఞవిభాగమఱ సకలజనఙ్గళైయుమ్ స్వవైలక్షణ్యత్తాలే పిచ్చేఱ్ఱుమతాయిరుక్కై. ౧ “పుంసాం దృష్టి చిత్తాపహారిణమ్” ౨ “సర్వసత్త్వమనోహరః” ౩ “కణ్డవర్ తమ్మనమ్వళ్ళఙ్గుమ్” ఎన్నక్కడవతిఱే.

సమస్తభోగవైరాగ్యజనకమాకైయావతు-తన్ వైలక్షణ్యత్తై క్కణ్డవర్కళుక్కు స్వేతర సకలవిషయానుభవత్తిలుమ్ ఆశైయఱుతియై విళైక్కుమతాయిరుక్కై. ౪ “పేరిన్బమెల్లామ్ తుఱన్దార్ తొழுతారత్తోళ్” ఎన్నక్కడవతిఱే.

నిత్యముక్తానుభావ్యమాకైయావతు - అపరిచ్ఛిన్నజ్ఞానాది గుణకరాన నిత్యరాలుమ్ ముక్తరాలుమ్ * సదాపశ్యన్తిపడియే అనవరత మనుభవిక్కప్పడుమతా యిరుక్కై.

౧ * వాశత్తడమ్పోలే సకలతాపహర మాకైయావతు- ౫ “కణ్కైకాల్ తూయశెయ్య మలర్గళ్” ఎన్ఱుతుడఙ్గి యాழ்వార్ వర్ణిత్తపడియే, దివ్యావయవఙ్గళుమ్ తిరుమేనియుమాన శేర్త్తియాలే, పరప్పుమార త్తామరైపూత్తుపరిమళమ్ అలైయఱియానిఱ్పతోరు తటాకమ్పోలే యిరు

సకలజనమోహనమై, సమస్తభోగవైరాగ్యజనకమై, నిత్యము
క్తానుభావ్యమై, * పరిమళతటాకమువలె సకలతాపహారమై,

ధ్యానింపఁదగినదియు సర్వజ్ఞ స్వరూపంబు నగు శరీరమును నీవు గాక మఱియెవతె యధిష్ఠింపుచున్నది” అని అసాధారణ విగ్రహమే యోగిచిన్త్యముగ చెప్పఁబడుచున్నదిగదా.

సకలజన మోహనమాట యనగా- జ్ఞాజ్ఞ విభాగములేక (పండితపామరసాధారణముగ) సకలజనములను స్వవైలక్షణ్యముచే వెఱ్ఱియెత్తించునదియైయుండుట. ౧“ పురుషులయొక్క చూపులను మనమును దొంగిలించువానిని” ౨“సకలజంతువులకును మనోహరుఁడు” ౩“ చూచినవారలు తమ మనస్సును [అంగీకరించి] యిచ్చినట్లున్న” అనఁదగియున్నదిగదా.

సమస్తభోగ వైరాగ్య జనకమాటయనగా-తనవైలక్షణ్యమును చూచినవారలకు తనకంటె నితరమైన సకలవిషయముల ననుభవించుటయందును ఆశతెగుట(వైరాగ్యము)ను వృద్ధిపొందించునదియైయుండుట. ౪“ ఆ భుజములను సేవించినవారు నిరవధికసుఖములను విడిచిపెట్టిరి” అనఁదగియున్నదిగదా.

నిత్యముక్తానుభావ్యమాట యనఁగా- పరిచ్ఛేదములేని జ్ఞానాది గుణములుగల నిత్యులచేతను ముక్తులచేతను * సదాపశ్యన్తి (= ఎల్లప్పుడు చూచుచున్నారు అను) చొప్పున ఎల్లప్పుడు ననుభవించఁబడునదై యుండుట.

*పరిమళతటాకమువలె సకలతాపహరమాట యనగా-౫“ కన్ను, చెయ్యి, కాలును నిర్మలములై యెఱ్ఱనై వికసించిన తామరపూవులు” అని మొదలుపెట్టి ఆళ్వారులు వర్ణించినప్రకారము, దివ్యావయవములును దివ్యదేహమునైన చేరికచే, వైశాల్యము నిండునట్లు తామరపూచి పరిమళము

అనన్తావతారకన్దమాయ్, సర్వరక్షకమాయ్, సర్వాశ్రయమాయ్, అస్త్రభూషణభూషితమాయిరుక్కుమ్.

క్కైయాలే, తన్నై క్కిట్టినవర్ కళుడైయ సాంసారిక వివిధతాపత్తోడు విరహతాపత్తోడు వాశియఱ సకలతాపత్తైయుమ్ పోక్కుమతాయిరుక్కై.

అనన్తావతారకన్దమాకైయావతు- [౧]"అజాయమానో బహుధా విజాయతే" [౨]"బహూని మే వ్యతీతాని" ఎన్ఱు శొల్లప్పడుకిఱ వసఙ్ఖ్యాతమాన వవతారఙ్గళుమ్ అప్రాకృతదివ్యసంస్థానత్తై యితరసజాతీయమాక్కిక్కొణ్డు దీపాదుత్పన్నప్రదీపమ్బోలే వరుకిఱవైయాకైయాలే అవైయెల్లావఱ్ఱుక్కుమ్ మూలమాయిరుక్కై. [౩]"ప్రకృతిం స్వా మధిష్ఠాయ సంభవామి" [౪]"కల్పే కల్పే జాయమానస్స్వమూర్త్యా" [౫]"ఆతియఞ్జోతియురువై యఙ్గువైత్తిఙ్గుప్పిఱన్ద" ఎన్ఱుకడవతిఱే.

సర్వరక్షకమాకైయావతు- ఐశ్వర్యార్థికళోడు కేవలరోడు భగవచ్చరణార్థికళిలుపాసకరోడు ప్రపన్నరోడు అనుభవకైఙ్కర్యపర రాన నిత్యముక్తరోడు వాశియఱ సర్వరుడైయవుమ్ అనిష్టనివృత్తీష్టప్రాప్తికళై ప్పణ్ణువతు దివ్యమఙ్గళ విగ్రహోపేతనాయ్ క్కొణ్డాకైయాలే ఎల్లారుక్కుమ్ రక్షకమాయిరుక్కై.

సర్వాశ్రయమాకైయావతు- ఉభయవిభూతిక్కుమ్ ఆశ్రయమాయిరుక్కై.

అస్త్రభూషణభూషితమాకైయావతు- కీఴ్చ్చొన్న సర్వాశ్రయత్వ సూచకమామ్బడి అస్త్రభూషణాధ్యాయత్తిల్ శొల్లుకిఱపడియే విభూత్యభిమానికళాన దివ్యాయుధఙ్గళాలుమ్ దివ్యాభరణఙ్గ

అనంతావతారకందమై, సర్వరక్షకమై, సర్వాశ్రయమై, అస్త్రభూషణభూషితమైయుండును.

తరంగములుగా వచ్చునట్టి యొకతటాకమువలె నుండుటచేత, తనను సమీపించినవారియొక్క సంసారసంబంధమైన యనేక విధతాపములతోను విరహతాపముతోను భేదములేకుండ సకలతాపములను పోగొట్టునదియై యుండుట.

అనంతావతార కందమాటయనఁగా- [౧]" పుట్టుక లేనివాఁడై బహువిధములుగా పుట్టుచున్నాఁడు" [౨]" నాకు అనేక[జన్మ]ములు అతిక్రమించినవి" అని చెప్పఁబడుచున్న యసంఖ్యాతములైన యవతారంబులును, అప్రాకృతదివ్యశరీరమును యితరసజాతీయముగా జేసికొని దీపమునుండి యుత్పన్నమైన ప్రదీపమువలె వచ్చునవియౌటచే, వానికన్నిటికిని మూలమై యుండుట. [౩]" నాదుస్వభావము నధిష్ఠించి పుట్టుచున్నాఁడను" [౪]"ప్రతికల్పమందును తనమూర్తిచే పుట్టుచున్నవాఁడు" [౫]" పరమపదమందున్న సర్వకారణమును అప్రాకృత తేజోమయమును నైన విగ్రహమును పరమపదమందున్న ప్రకారమే తనయందుంచుకొని ఇచ్చుటకు వచ్చి పుట్టిన" అనఁదగియున్నది కదా.

సర్వరక్షకమాట యనఁగా— ఐశ్వర్యార్థులతోను, కేవలులతోను, భగవచ్చరణార్థులలో నుపాసకులతోను, ప్రపన్నులతోను, అనుభవకైంకర్య పరులగు నిత్యముక్తులతోను భేదములేక అందరియొక్క అనిష్టనివృత్తీష్ట ప్రాప్తులను చేయునది దివ్యమంగళ విగ్రహముతో కూడినవాఁడై యగుటచే నందరకును రక్షకమైయుండుట.

సర్వాశ్రయమాటయనఁగా - ఉభయవిభూతికిని ఆశ్రయమైయుండుట.

అస్త్రభూషణ భూషితమాటయనఁగా-క్రిందజెప్పిన సర్వాశ్రయత్వమునకు సూచకమానట్లు అస్త్రభూషణాధ్యాయమందు చెప్పబడిన చొప్పున విభూత్యభిమానులైన దివ్యాయుధముల చేతను

౮౧. ఈశ్వరస్వరూపన్దాన్, పరత్వమ్, వ్యూహమ్, విభవమ్, అన్తర్యామిత్వమ్, అర్చావతారమెన్ఱఞ్జుప్రకారత్తోడేకూడియిరుక్కుమ్.

శాలుమ్ అలఙ్కృతమాయిరుక్కై. ౧ "ఆత్మాన మస్యజగతో నిర్లేప మగుణా మలమ్ । బిభర్తికౌస్తుభమణి స్వరూపం భగవాన్హరిః॥ శ్రీవత్ససంస్థానధర మనన్తేన సమాశ్రితమ్ । ప్రధానం; బుద్ధిరప్యాస్తే గదారూపేణ మాధవే ॥ భూతాది మిన్ద్రియాదించ ద్విధాహఙ్కారమీశ్వరః। బిభర్తి శఙ్ఖరూపేణ శార్ఙ్గరూపేణచ స్థితమ్ ॥ చలస్వరూప మత్యన్తం జవేనాన్తరితా నిలమ్।చక్రస్వరూపంచ మనోధత్తే విష్ణుః కరేస్థితమ్॥ పఞ్చరూపాతు యా మాలా వైజయన్తీ గదాభృతః । సా భూతహేతుసంఘాతో భూతమాలాచవై ద్విజ॥ యానీన్ద్రియాణ్యశేషాణి బుద్ధికర్మాత్మకానివై।శరరూపాణ్యశేషాణి తానిధత్తే జనార్దనః ॥ బిభర్తి యచ్చాసిరత్న మచ్యుతో త్యన్తనిర్మలమ్। విద్యామయంతుతజ్ఞాన మవిద్యాచర్మసంస్థితమ్" ఎన్నక్కడవతిఱే.

౮౧. ఆక (విలక్షణవిగ్రహయుక్తనాయ్) ఎన్ఱత్తై యుపపాదిత్తార్ కీழ். అనన్తరమ్ ఇన్ద విగ్రహయోగ ప్రయుక్తమాన వీశ్వరనుడైయ పరత్వాది పఞ్చప్రకారత్తైయుమ్ తనిత్తనియే సువ్యక్తమాక దర్శిప్పిక్కవేణుమెన్ఱు తిరువుళ్ళమ్బఱ్ఱి ప్రథమమతుతనై ఉ యుత్తేపిక్కిఱార్. (ఈశ్వరస్వరూపన్దాన్ పరత్వమ్, వ్యూహమ్, విభవమ్, అన్తర్యామిత్వమ్, అర్చావతారమెన్ఱఞ్జుప్రకారత్తోడే కూడియిరుక్కుమ్) ఎన్ఱు.

౮౧. ఈశ్వరస్వరూపము పరత్వము, వ్యూహము, విభవము, అంతర్యామిత్వము, అర్చావతారము నని అయిదుప్రకారములతో కూడియుండును.

దివ్యాభరణముల చేతను నలంకృతమైయుండుట. ౧"భగవంతుడగు శ్రీహరి, సంబంధము లేనివారును దుర్గుణములు లేనివారును నిర్మలులునునగు నీజగత్తులోని యాత్మలను, కౌస్తుభమణిస్వరూపముగా ధరింపుచున్నాడు. ప్రధానము శ్రీవత్ససంస్థానమును ధరించినదియై అనంతునిచే నాశ్రయింపబడినది వానియందున్నదట. బుద్ధి గదారూపముగ భగవంతునియందున్నది. భూతాదియు నింద్రియాదియు ననెడి రెండహంకారములను నీశ్వరుడు శంఖరూపముగను శార్ఙ్గ(ధనుస్సు) రూపముగను ధరించియున్నాడు. చంచలస్వభావంబును మిక్కిలి వేగముచే వాయువు నతిక్రమించినదియునగు మనస్సును చేతియందున్న చక్రస్వరూపముగ విష్ణువు ధరియింపుచున్నాడు. ఓ బ్రాహ్మణుడా! * అయిదువిధములుగనున్న విష్ణువుయొక్క వైజయంతి యను మాల యేదిగలదో అది, తన్మాత్రలసముదాయంబును పంచభూతములును. భగవంతుడు జ్ఞానకర్మాత్మకములయిన యింద్రియములన్నియు నేవిగలవో వానినన్నిటిని బాణరూపమున ధరియింపుచున్నాడు. మిక్కిలి నిర్మలమగు యేఖడ్గము నచ్యుతుడు ధరియింపుచున్నాడో అది అవిద్యయను నొరలో నున్న విద్యాస్వరూపమగు జ్ఞానము" అనదగియున్నదిగదా.

౮౧. కాగా (విలక్షణవిగ్రహయుక్తుడై) అనినదాని నుపపాదించినారు క్రింద, అనంతరము ఈవిగ్రహయోగప్రయుక్తమైన యీశ్వరునియొక్క పరత్వము మొదలైన యైదువిధములౌటను వేరువేరుగ సువ్యక్తముగ నెరిగింపవలెనని యనుగ్రహించి ముందుగ దానినెత్తుచున్నారు. (ఈశ్వరస్వరూపము పరత్వము, వ్యూహము, విభవము, అన్తర్యామిత్వము, అర్చావతారము అని ఐదుప్రకారములతో కూడియుండును) అని.

* ముక్తా, మాణిక్య, మరకత, ఇన్ద్రనీల, వజ్ర, ఇట్లు ఐదు విధములు.

(లక్ష్మీ భూమి నీళా నాయకనాయ్) ఎన్నత్తైయుముపపాదిత్తువిట్టు పిన్నైయితుశొల్లాతొళి వానెన్నెన్నిల్? అతి లుపపాదిక్క వేణ్డువతు పణియిల్లామైయాలుమ్ ౧"వైకుణ్ఠేతు పరేలోకే శ్రీసహాయో జనార్దనః । ఉభాభ్యాం భూమినీళాభ్యాం సేవితః పరమేశ్వరః" ఎన్నైయాలే మేల్ శొల్లుకిఱ పరత్వత్తిలే అర్థాదుక్తమామెన్ను మత్తైప్పఱ్ఱవుమ్ తనిత్తుపపాదిత్తిలర్. ఆకైయాల్ విరోధమిల్లై. (ఈశ్వరస్వరూపమ్) ఎన్గిఱవిడత్తిల్ స్వరూపశబ్దత్తాలే శొల్లుకిఱతు-స్వాసాధారణవిగ్రహత్తైయాతల్, విగ్రహవిశిష్టమాన స్వరూపన్దన్నైయాతల్. సఙ్గ్రహేణ ఇట్టరుళిన మఱ్ఱై యిరణ్డుతత్త్వత్రయప్పడియిలుమ్, ఒరుపడియిలే 'తిరుమేనియుమ్ అఞ్జుపడియాయిరుక్కుమ్. అతావతు పరత్వముమ్, వ్యూహముమ్, అన్తర్యామిత్వముమ్, విభవముమ్, అర్చావతారముమ్' ఎన్నుమ్; మఱ్ఱైప్పడియిలే 'ఈశ్వరస్వరూపమ్ హేయప్రతిభటమాయ్' ఎన్నతుడఙ్గి 'పత్నీపరిజనవిశిష్టమాయిరుక్కుమ్' ఎన్నత్తైయుపపాదిత్తవనన్తరమ్ 'ఇతుతాన్ అఞ్జుపడియాయిరుక్కుమ్' ఎన్నుమ్ ఇదమ్ శబ్దత్తాలే ప్రకృతమాన వీశ్వరస్వరూపత్తై పరామర్శిత్తు 'అతుతాన్ పరత్వాదిరూపేణ పఞ్చప్రకారమాయిరుక్కు' మెన్ను మివర్ తామే యరుళిచ్చెయ్కైయాలే, ఇప్పడి పరత్వాది పఞ్చప్రకారవిశిష్టనాయిరుప్పానెన్నుమిడత్తై —"మమ ప్రకారాః పఞ్చేతి ప్రాహు ర్వేదాన్తపారగాః । పరో వ్యూహశ్చ విభవో నియన్తా సర్వదేహినామ్ ॥ అర్చావతారశ్చ తథా దయాలుః పురుషాకృతిః। ఇత్యేవం పఞ్చధా ప్రాహు ర్మాం వేదాన్తవిదో జనాః" ఎన్ను విష్వక్సేనసంహితైయిలే తానే యరుళిచ్చెయ్తానిఱే.

(లక్ష్మీభూమినీళానాయకుడై) అన్నదానింగూడ నుపపాదించి, తరువాత దీనిం జెప్పకూడదా యన? నందుపపాదింపవలసిన పనిలేకపోవుట చేతను, ౧"ఉత్కృష్టలోకంబగు వైకుంఠమందు లక్ష్మీసహాయుఁడును భూమినీళలిరువురిచే సేవింపఁబడుచున్నవాఁడును పరమేశ్వరుఁడును అగుభగవంతుడు" అనుటచే ముందు చెప్పఁబోవు పరత్వమందు అర్థోక్తమానను దానింబట్టియును, ప్రత్యేకముగ నుపపాదించలేదు. కాబట్టి విరోధములేదు. (ఈశ్వరస్వరూపము)అనుచోట స్వరూపశబ్దముచే చెప్పనది, తన యసాధారణవిగ్రహమునుగాని, విగ్రహవిశిష్టమైన స్వరూపమునుగాని. సంగ్రహముగ రచియించిన ఇతర రెండు తత్త్వత్రయప్పడులలోను, ఒకపడిలో 'దివ్యదేహ మైదువిధములై యుండును. అనగా-పరత్వము, వ్యూహము, అన్తర్యామిత్వము, విభవము, అర్చావతారము' అనియును, మరియొకపడిలో 'ఈశ్వరస్వరూపముహేయప్రతిభటమై' అని మొదలుబెట్టిఁపత్నీపరిజన విశిష్టమై యుండును' అనిదాని నుపపాదించినవెనుక 'ఇదియె యైదుతెరంగులైయుండును' అనియును, ఇదం (ఇదియను) శబ్దముచేప్రకృతమైన ఈశ్వరస్వరూపమును పరామర్శించి, 'అదియె పరత్వాదిరూపమున నయిదుప్రకారములైయుండు' ననియును వీరే ఆనతిచ్చుటచేతను. ఇట్లు పరత్వాదిపంచప్రకారవిశిష్టుడైయుండువాఁడు అనునంశమును —"వేదాంతములందుదముట్టించినవారలు, నా కయిదు ప్రకారములు కలవని చెప్పదురు;పరము, వ్యూహము, విభవము సమస్తఆత్మలకును నియంత (అంతర్యామి),దయకల్గి పురుషాకారమునుధరించిన అర్చావతారంబును, అనిఇట్లైదువిధములుగా వేదాంతవేత్తలు నన్ను చెప్పుచున్నారు" అని విష్వక్సేన సంహితయందు తానే సెలవిచ్చినాడుగదా.

౪౨. అతిల్ పరత్వమావతు - అకాలకాల్యమాన * నలమన్దమిల్లతోర్ నాట్టిలే నిత్యముక్తర్కు భోగ్యనాయ్కొణ్డెழுన్దరుళి యిరుక్కుమిరుప్పు.

---

౪౨. ఇని, ఇన్దవఞ్జుప్రకారత్తైయు మడైవే యుపపాదిక్కక్కొణ్డు, ప్రథమమ్ పరత్వత్తై యుపపాదిక్కిఱార్. (అతిల్ పరత్వమావతు) ఎన్నుతుడఙ్గి.

అతావతు-అవై యైన్దిలుమ్ వైత్తుక్కొణ్డు పరత్వమావతు- ౧ "నకాల స్తత్ర వై ప్రభుః" ఎన్నుమ్, ౨ "కలాముహూర్తాదిమయశ్చ కాలో నయద్విభూతేః పరిణామహేతుః" ఎన్నుమ్, ౩ "యా వైనజాతు పరిణామపదాస్పదం సా కాలంతిగా తవ పరామహతీ విభూతిః" ఎన్నుమ్, ౪ "యత్కాలా దపచేలిమమ్" ఎన్నుమ్ శొల్లుకిఱపడియే, కాలకృత పరిణామమిల్లాత దేశమాకైయాలే, కాలకాల్యమన్నిక్కే యిరుప్పతాయ్, ౫ "నలమన్దమిల్లదోర్ నాడు" ఎన్నుమ్పడి ఆనన్దమళవిఱన్దు అద్వితీయమాయిరుక్కిఱ శ్రీవైకుణ్ఠత్తిలే ౬ "యత్రపూర్వే సాధ్యాస్సన్తి దేవాః" ౭ "యత్ర ఋషయః ప్రథమజాయే పురాణాః" ఎన్నుమ్, ౮ "అయర్వఱు మమరర్కళ్" ఎన్నుమ్, శొల్లుకిఱపడియే నిత్యాసఙ్కుచితజ్ఞానరాయిరుప్పుళ్ళ అనన్త గరుడ విష్వక్సేనాదికళాన నిత్యసూరికళుక్కుమ్, ౯ "సూర్యకోటిప్రతీకాశాః పూర్ణేన్దు యుతసన్నిభాః। యస్మిన్పదే విరాజన్తే ముక్తాః సంసారబన్ధనైః" ఎన్నిఱపడియే, నివృత్తసంసారరాయ్, అసఙ్కుచితజ్ఞానరాన ముక్తర్కుమ్, అనుభవవిషయభూతనాయ్కొణ్డెழுన్దరుళియిరుక్కు మిరు

---

౪౨. అందు పరత్వమనఁగా - అకాలకాల్యమై * యనంతానందమై యద్వితీయమైన దేశమున నిత్యముక్తులకు భోగ్యుఁడై వేంచేసియుండుననికి.

---

౪౨. ఇక నీయైదు ప్రకారములను వరుసగా నుపపాదింపఁగోరి ప్రథమమున పరత్వము నుపపాదింపుచున్నారు. (అందుపరత్వమనగా) అని మొదలు పెట్టి.

అనగా-ఆయైదింటిలోను పరత్వమనగా-౧ "అచట కాలము సమర్థము కాదు" అనియును ౨ "కలాముహూర్తాది స్వరూపమగు కాలమే విభూతికి పరిణామహేతువు కాదో." అనియును ౩ "ఎయ్యది యొకసారియైనను పరిణామశబ్దమునకుస్థానము కాదో అది కాలము నతిక్రమించినదియు గొప్పదియు నుత్కృష్టమైనదియు నగు నీవిభూతి" అనియును. ౪ "ఏదికాలమువల్ల పరిపాకము నొందదో" అనియుం, జెప్పఁబడు చొప్పున కాలకృతపరిణామములేని దేశమగుటచే కాల కాల్యముగాక నుండునదై ౫ "మేరలేని యానందము కలదియు నద్వితీయంబు నగు దేశము" అనుచొప్పున ఆనందము కొలతలేక అద్వితీయమై యున్న శ్రీవైకుంఠమందు ౬ "ఏచోటపూర్వులును సాధ్యులు నైనదేవతలున్నారో" ౭ "ఏచోట ఋషులును మొట్టమొదట పుట్టినవారును ప్రాచీనులునైనవారున్నారో" అనియును ౮ "అజ్ఞానములేని నిత్యసూరులు" అనియును చెప్పబడు చొప్పున నిత్యాసంకుచితజ్ఞానులైయున్న అనంత గరుడ విష్వక్సేనాదులయిన నిత్యసూరులకును ౯ "ఏస్థానమందు సంసారబంధముచే విడువఁబడినవారు కోటిసూర్యుల కాంతితో సమమగు కాంతితోను పదివేలచంద్రుల కాంతివంటి కాంతితోను కూడిన వారుగనున్నారో" అనుచొప్పున నివృత్తసంసారులై అసంకుచితజ్ఞానులైన ముక్తులకును అనుభవ

౪౩. వ్యూహమావతు - సృష్టిస్థితిసంహారార్థమాకవుమ్, సంసారిసంరక్షణార్థమాకవుమ్, ఉపాసకానుగ్రహార్థమాకవుమ్, సఙ్కర్షణప్రద్యుమ్నఅనిరుద్ధరూపేణనిఱ్కుమ్ నిలై.

ప్పెన్నై. ౧ ''వైకుణ్ఠేతు పరే లోకే నిత్యత్వేన వ్యవస్థితమ్ । పశ్యన్తిచ సదా దేవం నేత్రైర్జ్ఞానేనచామరాః'' ఎన్నక్కడవతిఱే.

౪౩. అనన్తరమ్, వ్యూహత్తై యుపపాదిక్కిఱార్. (వ్యూహమావతు) ఎన్తుతుడఙ్గి.

అతావతు - వ్యూహత్తుక్కు వినియోగమ్ లీలావిభూతియిలేయాకైయాలే, ఇవ్విభూతియినుడైయ సృష్టియెన్న, స్థితియెన్న, సంహారమెన్న, ఇవత్తై నిర్వహిక్కైక్కాకవుమ్, బుభుక్షుక్కళాన సంసారికళై అనిష్టనివృత్త్యాదికళైప్పణ్ణి రక్షిక్కైక్కాకవుమ్, ముముక్షుక్కళాయుపాసిక్కుమవర్కళుక్కు సంసారనివృత్తిపూర్వకమాక తన్నై వన్దుప్రాపిక్కైక్కుడలాన వనుగ్రహత్తై ప్పణ్ణుకైక్కుడలాకైక్కాకవుమ్, సఙ్కర్షణప్రద్యుమ్నానిరుద్ధర్కళాయ్క్కొణ్డు నిఱ్కుమ్ నిలై, వ్యూహమావతెన్గై. ఇతిల్ ఇన్నవ్యూహత్తాలే యున్నతుశేయ్యుమెన్నుమిడమ్ మేలుపపాదనత్తిలే కణ్డుకొళ్వతు. ౨ ''చతుర్విధస్సభగవాన్ ముముక్షూణాం హితాయవై । అన్యేషామపి లోకానాం సృష్టిస్థిత్యన్తసిద్ధయే'' ఎన్తుమ్, ౩ ''ఆనన్త్యాత్తవ సేనానే వ్యూహ ఆద్యోమయేరితః । అనాదికర్మవశ్యానాం సంసారే పతతామధః'' ఎన్తుతుడఙ్గి. ౪ ''ఉపాసకానుగ్రహార్థం జగతోరక్షణాయచ'' ఎన్తుమ్ ౫ ''ఆవిరాసీద్భగవతః పఞ్చాయుధపరిష్కృతః ।

౪౩. వ్యూహమనఁగా - సృష్టిస్థితిసంహారార్థమైయును, సంసారిసంరక్షణార్థమైయును, ఉపాసకానుగ్రహార్థమైయును, సంకర్షణప్రద్యుమ్నానిరుద్ధరూపముగానిలుచు నిలుకడ.

విషయభూతుఁడగుచు వేంచేసియుండు నునికి యనుట. ౧ ''వైకుంఠ మనెడు యుత్కృష్టలోకమందు నిత్యుఁడుగనున్న దేవుని నేత్రములచేతను జ్ఞానముచేతను నిత్యసూరులు చూచుచున్నారు'' అనఁదగియున్నదిగదా.

౪౩. అనంతరము వ్యూహము నుపపాదించుచున్నారు. (వ్యూహమనగా) అని మొదలుపెట్టి.

అనగా - వ్యూహమునకు వినియోగము లీలావిభూతిలో నగుటచే, నీ విభూతియొక్క సృష్టియేమి, స్థితియేమి, సంహారమేమి, వీనిని నిర్వహించుటకును, బుభుక్షువు (అనుభవేచ్ఛగలవారు) లయిన సంసారులను అనిష్ట నివృత్త్యాదులు చేసి రక్షించుటకును, ముముక్షువులయి యుపాసించువారికి సంసార నివృత్తి పూర్వకముగ తననువచ్చి చేరుటకు హేతువైన యనుగ్రహమును చేయుటకు హేతువు అగుటకును, సంకర్షణ ప్రద్యుమ్నానిరుద్ధులగుచు నిలిచెడి నిలకడ వ్యూహమనుట. ఇందు ఈవ్యూహముచే నిద్దానింజేయుననునంశమును మీఁద నుపపాదించుటలో తెలుసుకొనదగినది. ౨ ''ముముక్షువుల హితముకొఱకును ఇతర ప్రజల సృష్టిస్థితి సంహారములు సిద్ధించుటకును భగవంతుడు నాలుగువిధములు గలవాఁడగుచున్నాఁడు'' అనియును ౩ ''ఓసేనాధిపతీ! విస్తరముగ మొదటి వ్యూహము నాచేఁ జెప్పఁబడినది. అనాది యగు కర్మమునకు స్వాధీనులయి సంసారమం దడుగంటుచున్న'' అనిమొదలుపెట్టి. ౪ ''ఉపాసకుల ననుగ్రహించుటకును జగత్తును రక్షించుటకును'' అనియును ౫ ''భగవంతుని నుండి పంచాయుధములచే నలంకరింపఁబడిన వాఁడును, బంగరు కాంతిగలవాడును.

౪౪. పరత్వత్తిల్ జ్ఞానాదికళాఉమ్ పూర్ణమాయిరుక్కుమ్;

రుక్మాభ స్సోఽయమమల స్సర్వశాస్త్రేషు శబ్దితః॥ సోఽయం ప్రద్యుమ్ననామాభూత్తదేకాన్త వపుర్ధరః। సోఽయం సఙ్కర్షణాఖ్యోఽభూత్తదేకాన్తవపు ర్ధరః॥ ఇన్ద్రనీలప్రతీకాశ ఏష శాస్త్రేషు శబ్దితః। తతో నామ్నా ఽనిరుద్ధోఽయం స్వయమేవాభవన్మునే॥ తదేకాన్తవపు ర్వ్యక్తస్తాదాత్వికఘనప్రభః’’ ఎన్నుమ్, భగవచ్ఛాస్త్రత్తిలే సృష్ట్యాదికళుమ్, సంసారి సంరక్షణముమ్ ఉపాసకానుగ్రహము మాకిఅ వ్యూహకృత్యఙ్గళుమ్, సఙ్కర్షణాది వ్యూహఙ్గళుమ్ శొల్లప్పట్టతిఱే. [౧] ‘‘చతుర్విధ స్సభగవాన్’’ ఎన్గిఅవిడత్తిల్ చతుర్విధమాక చొల్లిర్ఱు, వాసుదేవరైయుఙ్గూట్టుకైయాలే.

౪౪. ఇన్దపరవ్యూహఙ్గళుక్కు త్తన్నిల్ విశేషమేతెన్నవరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (పరత్వత్తిల్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి.

అతావతు- [౨]‘‘సమ్పూర్ణ షడ్గుణస్తేషు వాసుదేవో జగత్పతిః’’ ఎన్నుమ్, [౩] ‘‘పూర్ణస్తిమితషాడ్గుణ్యో నిస్తరఙ్గార్ణవోపమః। షణ్ణాం యుగప దున్మేషాత్ గుణానాం స్వప్రచోదితాత్॥ అనన్తఏవభగవా న్వాసుదేవ స్సనాతనః।’’ ఎన్నుమ్ శొల్లుకిఅపడియే, వాసుదేవరూపమాన పరత్వత్తిల్ జ్ఞానబలైశ్వర్యవీర్యశక్తి తేజస్సుక్కళాకిఅ ఆఱుగుణఙ్గళుమ్ పరిపూర్ణమాయిరుక్కుమ్. సఙ్కర్షణాదిరూపమాన వ్యూహత్తిల్ [౪] ‘‘తత్రతత్రావశిష్టం యద్గుణానాంద్వియుగంమునే।

---

౪౪. పరత్వమున జ్ఞానాదులారును పూర్ణమైయుండును,

నిర్మలుడును, సకలశాస్త్రములయందు జెప్పఁబడినవాడును అయిన యీతఁడు ఆవిర్భవించెను. ఈతడు అందునకు తగిన శరీరమును ధరించియున్న ప్రద్యుమ్నుడను వాడయ్యెను. ఈయన అందుకు తగిన శరీరమును ధరించినవాడై ఇంద్రనీలముతో సమానమైన కాంతిగలవాడై సర్వశాస్త్రములయందు ప్రసిద్ధుడై సంకర్షణనామము కలవాడాయెను. ఓమునీ! అనంతరము అందునకు తగిన శరీరమును ధరించినవాడై తాత్కాలిక మేఘమువంటి కాంతిగలవాడై స్వయముగా అనిరుద్ధుడనఁబడెను.’’ అనియును, భగవచ్ఛాస్త్రమందు సృష్ట్యాదులును, సంసారి సంరక్షణంబును, ఉపాసకానుగ్రహంబు నగు వ్యూహకృత్యములును, సంకర్షణాది వ్యూహములును చెప్పఁబడినవి గదా. [౧] ‘‘ఆభగవంతుడు నాలుగువిధములు గలవాడు’’ అనుచోట నాల్గువిధములుగ చెప్పినది వాసుదేవులంగూడ చేర్చుటచే.

౪౪. ఈ పరవ్యూహములకు పరస్పరము విశేషమెద్దియన సెలవిచ్చుచున్నారు. (పరత్వమున) అని మొదలుపెట్టి.

అనఁగా - [౨] ‘‘ఆవ్యూహములలో సంపూర్ణమైన షడ్గుణములు గలవాఁడు జగన్నాథుడైన వాసుదేవుడు’’ అనియును, [౩] ‘‘తన ప్రేరణవలన యాఱుగుణములు నొక్కసారి యుదయించుటవలన పూర్ణములును నిశ్చలములు నగు షడ్గుణములు గలవాడును, తరంగములు లేని సముద్రమును బోలినవాడును, నిత్యుడు ననంతుడు నగుభగవంతుడే వాసుదేవుడు’’ అనియును జెప్పఁబడుచోఁ బ్పున, వాసుదేవరూపమైన పరత్వమందు జ్ఞాన బలైశ్వర్య వీర్య శక్తి తేజస్సులనెడి యాఱుగుణంబులును పరిపూర్ణములైయుండును. సంకర్షణాదిరూపమైన వ్యూహమందు [౪] ‘‘అచ్చటచ్చట మిగిలిన గుణములయొక్క జంటలు

వ్యూహత్తిలివ్విరణ్డుగుణమ్ ప్రకటమాయిరుక్కుమ్.

౮౫. అతిల్ సఙ్కర్షణర్,

అనువృత్తిం భజత్యేవ తత్రతత్ర యథాతథమ్॥" ఎన్గిఱపడియే, అవశిష్టమాన గుణచతుష్టయముమ్ తత్రతత్రానువృత్తమాయ్ నిఱ్కచ్చెయ్ తేయుమ్, అధికరిత్తకార్యఙ్గళుక్కను గుణమాన వివ్విరణ్డుగుణమే ప్రకాశమాయిరుక్కుమెన్గై. ² "గుణైష్షడ్భిస్త్వేతైః ప్రథమతరమూర్తిస్తవ బభౌ తతస్తిస్రస్తేషాం త్రియుగ యుగళైర్హి త్రిభిరభూత్। వ్యవస్థాయా చైషా ననువరద సావిష్కృతివశాద్భవాన్ సర్వత్రైవ త్వగణిత మహామఙ్గళగుణః॥" ఎన్నిఱు తన్నై అరుళిచ్చెయ్తారిఱే.

౮౬. ఇని ఇన్దసఙ్కర్షణాదికళ్ మూవర్ పక్కలిలుమ్ ప్రకాశిక్కిఱ గుణవిశేషఙ్గళైయుమ్, ఇవర్కళ్ తానిన్న కృత్యఙ్గళుక్కు క్కడవరాయిరుప్పార్ కళెన్నుమత్తైయుమ్ తనిత్తనియే యరుళిచ్చెయ్యవేణుమెన్ఱు తిరువుళ్ళమ్బఱ్ఱి, ప్రథమమ్ సఙ్కర్షణర్ పడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (అతిల్ సఙ్కర్షణర్) ఎన్ఱుతొడఙ్గి.

అతావతు-వ్యూహత్రయత్తిలుమ్ వైత్తుక్కొణ్డు సఙ్కర్షణర్, ² "తత్ర జ్ఞానబలద్వన్ద్వాద్రూపం సాఙ్కర్షణం హరేః" ఎన్ఱుమ్, ³ "భగవానచ్యుతో పీత్థం షడ్గుణేన సమేధితః। బలజ్ఞానౌ గుణౌ తస్య స్ఫుటౌ కార్యవశాన్మునే॥" ఎన్ఱుఞ్జొల్లుకిఱ పడియే, సర్వగుణఙ్గళు

వ్యూహమున నీ రెండుగుణములును ప్రకటములై యుండును.

౮౫. అందు సఙ్కర్షణులు,

రెండు వానివానిలో ననువృత్తింబొందియున్నవి" అనుచొప్పున, మిగిలిన నాలుగు గుణంబులును అచ్చటచ్చట అనువృత్తమై యున్నను, అధికరించిన కార్యములకు అనుగుణమైన యీ రెండు గుణములే ప్రకాశమైయుండు ననుట. ⁽¹⁾ "ఓ ఆరుగుణములుకల వరదుఁడా! నీదు మొదటి [పరమపదమందలి పరవాసుదేవ] మూర్తి ఈ యారుగుణములచే ప్రకాశించెనట, తరువాత ఆ గుణములయొక్క మూడుజతలచేతను మూడు [సంర్షణ ప్రద్యుమ్నానిరుద్ధ] మూర్తులు ప్రకాశించినవి, అను నీ వ్యవస్థయేదిగలదో అది యాగుణములు [అచ్చటచ్చట] విశేషముగా ప్రకాశించుటవలన; నీవంతటను లెక్కలేని కల్యాణగుణములు కలవాఁడవు." అని దీనిని కూరత్తాళ్వాను ఆనతిచ్చిరిగదా.

౮౬. ఇక నీ సంకర్షణాదులు ముగ్గురియెడను ప్రకాశించెడి గుణవిశేషములను, వీర లీపనులకు తగినవారై యుందు రనుదానిని, ప్రత్యేకప్రత్యేకముగా సెలవీయవలెనని యనుగ్రహించి, మొదట సంకర్షణులవిధమును సెలవిచ్చుచున్నారు. (అందు సంకర్షణులు) అని మొదలుపెట్టి.

అనగా - వ్యూహత్రయమందును సంకర్షణులు, ² "ఆవ్యూహములలో జ్ఞానబలముల రెంటిసంబంధమువలన హరియొక్కరూపము సంకర్షణమైనది." అనియును, ³ "ఓమునీ! భగవంతుఁడగు నచ్యుతుఁడు ఇట్లు ఆరుగుణములతో ప్రకాశింపుచున్నను కార్యవశమున బల జ్ఞానములనెడి రెండుగుణములును స్ఫుటములు" అనియుం జెప్పఁబడుచొప్పున, నన్నిగుణములు

జ్ఞానబలఙ్గళిరణ్డోడుఙ్గూడి జీవతత్త్వత్తైయధిష్ఠిత్తు, అత్తైప్ర కృతియిల్ నిన్ఱుమ్ వివేకిత్తు, ప్రద్యుమ్నావస్థైయైయుమ్ భజి త్తు, శాస్త్రప్రవర్తనత్తైయుమ్ జగత్సంహారత్తైయుమ్ పణ్ణ క్కడవరాయిరుప్పర్.

ముణ్డాయిరుక్కచ్చెయ్ తేయుమ్ కార్యానుగుణమాక జ్ఞానబలఙ్గళిరణ్డోడుఙ్గూడి, ౧ "సోయం సమస్తజీవానామధిష్ఠాతృతయాస్థితః" ఎన్ఱుమ్, ౨ "సఙ్కర్షణస్తు దేవేశో జగత్స్రష్టుమనాస్తతః। జీవతత్త్వమధిష్ఠాయ ప్రకృతేస్తు వివిచ్యతత్॥" ఎన్ఱుఞ్జొల్లుకిఱపడియే, ప్రకృతియుడనైక్యమెన్నుమ్పడి కిడక్కిఱ జీవతత్త్వత్తైయధిష్ఠిత్తు, అన్దవధిష్ఠాన విశేషత్తాలే యిత్తై ప్రకృతియిలేనిన్ఱుమ్ నామ రూప విశేషన్దోన్ఱుమ్పడి వివేకిత్తు, ౩ "వివేకానన్తరం దేవః ప్రద్యుమ్నత్వమవాప సః" ఎన్ఱుమ్, ౪ "సోయం ప్రద్యుమ్ననామాభూత్తదేకాన్తవపుర్ధరః" ఎన్ఱుఞ్జొల్లుకిఱపడియే, ప్రద్యుమ్నా వస్థైయైయుమ్ భజిత్తు, ౫ "శాస్త్రప్రవర్తనంచాపి సంహారంచైవ దేహినామ్" ఎన్ఱుమ్, ౬ "బలేన హరతీదం సగుణేన నిఖిలంమునే। జ్ఞానేన తనుతే శాస్త్రం సర్వసిద్ధాన్తగోచరమ్। వేదశా స్త్రమితిఖ్యాతం పాఞ్చరాత్రంవిశేషతః॥" ఎన్ఱుఞ్జొల్లుకిఱపడియే, వేదాదిశాస్త్రప్రవర్తనత్తైయుమ్ జగత్సంహారత్తైయుమ్ పణ్ణక్కడవరాయిరుప్పరెన్నకై.

జ్ఞానబలములు రెండింటితోడుగూడి జీవతత్త్వమునధిష్ఠించి, దానిని ప్రకృతినుండివివేకించి ప్రద్యుమ్నావస్థనుభజించి శాస్త్రప్రవర్తనమునను జగత్సంహారమునను చేయవల సినవారై యుందురు.

నుండినను కార్యానుగుణముగ జ్ఞాన బలంబులు రెంటితోకూడి ౧ "ఆయీతడు సమస్తమైన జీవు లకు నధిష్ఠాతగానున్నాడు." అనియును ౨ "తరువాత దేవతలకుప్రభువగు సంకర్షణుడు జగత్తును సృజింపగోరి జీవతత్త్వము నధిష్ఠించి ప్రకృతినుండి దానిని విభజించి" అనియుం జెప్పఁబడు చొప్పున, ప్రకృతియందుమగ్నమైపడియున్న జీవతత్త్వమునధిష్ఠించి ఆయధిష్ఠానవిశేషముచే దీనిం బ్రకృతినుండి నామరూప విశేషముతోచునట్లు విభజించి, ౩ "విభజించినపిదప ఆదేవుడు ప్రద్యు మ్నత్వము నొందెను" అనియును, ౪ "వానియొక్క యంశమును శరీరముగ ధరించిన ఆ యీతడు ప్రద్యుమ్ననామము కలవాడయ్యెను" అనియుం జెప్పఁబడుచొప్పున ప్రద్యుమ్నా వస్థనుంబొంది ౫ "శాస్త్రముం బ్రవర్తింపఁజేయుటయును, దేహుల సంహరించుటయును" అనియును, ౬ "ఓమునీ! బలమనెడి గుణముచే సమస్తమైన యీ ప్రపంచమును సంహరింపు చున్నాడు. సకల సిద్ధాంతగోచరం బగుశాస్త్రమును జ్ఞానముచే విస్తరింపఁజేయుచున్నాడు. వేదశాస్త్రమని ప్రసిద్ధమైన పాంచరాత్రమును విశేషముగ (విస్తరింపఁజేయును)" అనియుఁ జెప్పఁబడుచొప్పున, వేదాదిశాస్త్ర ప్రవర్తనమును, జగత్సంహారమును చేయసమర్థులై యుందు రనుట.

౪౯. ప్రద్యుమ్నర్, ఐశ్వర్యవీర్యఙ్గళ్ రణ్డోడుఙ్గూడి మనస్తత్త్వత్తై యధిష్ఠిత్తు,

---

౪౯. అనన్తరమ్, ప్రద్యుమ్నర్ పడియై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్. (ప్రద్యుమ్నర్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

అతావతు-ప్రద్యుమ్నర్ [౧] "ఐశ్వర్యవీర్యసంభేదాద్రూపం ప్రాద్యుమ్నముచ్యతే" ఎన్ఱుమ్, [౨] "పూర్ణషడ్గుణఏవాయ మచ్యుతోఽపి మహామునే । గుణావైశ్వర్య వీర్యాఖ్యౌస్ఫుటౌ తస్య విశేషతః" ఎన్ఱుజ్ఞ్గొల్లుకిఱపడియే, సకలగుణఙ్గళుముణ్డా యిరుక్క-చ్చెయ్‌తేయుమ్, కార్యానుగుణమాక విశేషేణస్ఫుటఙ్గళాయిరుక్కిఱ వైశ్వర్య వీర్యఙ్గళోడేకూడి, [౩] "మనసోయ మధిష్ఠాతా మనోమయ ఇతీరితః" ఎన్గిఱపడియే, జ్ఞానప్రసరణద్వారమాన మనస్తత్త్వత్తైయధిష్ఠిత్తు, [౪] "ఐశ్వర్యేణ గుణేనా సౌసృజతేతచ్చరాచరమ్ । వీర్యేణ సర్వధర్మాణి ప్రవర్తయతి సర్వశః" ఎన్గిఱపడియే, శాస్త్రార్థానుష్ఠానరూపమాన ధర్మఙ్గళినుడైయ వుపదేశత్తైయుమ్, [౫] "మనూనాం సర్గమకరోన్ముఖబాహూరుపాదతః । చతుర్ణాం బ్రాహ్మణాదీనాం సర్గద్వారం జగత్పతిః ॥ ద్విజయుగ్మం క్షత్రయుగ్మం వైశ్యయుగ్మంతథైవచ । మిథునంచచతుర్థస్య ఏతన్మనుచతుష్టయమ్ ॥ మనుభ్యోమానవశతంస్త్రీపుంమిథునతో భవేత్ । ఏకైకంవర్ణభేదేన తేభ్యోమానవమానవాః ॥ సహాసాసంబభూవుశ్చ స్త్రీపుంమిథునతస్తథా । మనుష్యాశ్చతతస్తేభ్యః ప్రాదుష్యుర్వీతమత్సరాః ॥

---

౪౯. ప్రద్యుమ్నులు ఐశ్వర్యవీర్యములు రెంటితోనుంగూడి మనస్తత్త్వమునధిష్ఠించి,

---

౪౯. అనంతరము ప్రద్యుమ్నులవిధమును సెలవిచ్చుచున్నారు. (ప్రద్యుమ్నులు) అని మొదలుపెట్టి.

అనగా - ప్రద్యుమ్నులు [౧] "ఐశ్వర్య వీర్యముల కూడికవలన ప్రద్యుమ్న సంబంధమైన రూపము చెప్పఁబడుచున్నది." అనియును, [౨] "ఓమహామునీ! ఈయచ్యుతుడు (ప్రద్యుమ్నుడు) పూర్ణషడ్గుణుడే అయినను వానికి ఐశ్వర్య వీర్యములను గుణములు మిక్కిలి స్ఫుటమైనవి." అనియుంజెప్పఁబడుచొప్పున సకలగుణములును కలిగియున్నను కార్యానుగుణముగ మిక్కిలి స్ఫుటములైయున్న ఐశ్వర్యవీర్యములతో కూడి, [౩] "ఈతడు మనమున కధిష్ఠాత, [కాబట్టి] మనోమయుడని చెప్పబడుచున్నాడు" అనుచొప్పున, జ్ఞానప్రసరణమునకు ద్వారమైన మనస్తత్త్వము నధిష్ఠించి, [౪] "వీడుజంగమస్థావరాత్మకమైనప్రపంచమును ఐశ్వర్యమనియెడి గుణముచేసృజింపుచున్నాడు. వీర్యముచే అంతట నన్నిధర్మములను ప్రవర్తింపఁజేయుచున్నాడు." అనుచొప్పున శాస్త్రార్థముల ననుష్ఠించుటయనెడి ధర్మములయొక్క యుపదేశమును, [౫] "భగవంతుడు బ్రాహ్మణాది నాలుగువర్ణముల సృష్టికిమూలమైన మనువులయొక్క సృష్టిని ముఖము భుజములు తొడలు పాదములు ననువీనినుండి చేసెను. బ్రాహ్మణులజంటయును, క్షత్రియులజంటయును, వైశ్యులజంటయును, శూద్రులజంటయును నను నిది మనుచతుష్టయము. మనువులనుండి స్త్రీపురుషాత్మకముగ వర్ణభేదముచేతను అనేక మనుష్యులు పుట్టుచున్నారు. అట్లనే వారివలన స్త్రీపుం మిథునముచేత మానవ మానవులు పుట్టుదురు. వారలవలన మాత్సర్యములేని మనుష్యులు పుట్టుదురు.

ధర్మోపదేశత్తైయుమ్, మనుచతుష్టయన్దుడక్కమాన శుద్ధ వర్గసృష్టియైయుమ్ పణ్ణక్కడవరాయిరుప్పర్.

ఏతేహి శుద్ధసత్త్వస్థా దేహాన్తం నాన్యయాజినః । నిరాశాః కర్మకరణా స్తామేవ ప్రాప్నువన్తి తే ॥ త్రయ్యన్తేషు చ నిష్ణాతా ద్వాదశాధ్యాత్మచిన్తకాః ॥ వ్యూహానువృత్తిం సతతం కుర్వతే తే జగత్పతేః । తృతీయేన జగద్ధాత్రా నిర్మితా మనసా స్వయమ్ ॥ గుణప్రధానయోగేచ నిష్ఠితాః పురుషర్షభ । ఇత్యేష శుద్ధసర్గోయం గణేశ తవ కీర్తితః॥'' ఎన్ఱువిష్వక్సేన సంహితైయిల్ చొల్లుకిఱపడియే, ముఖబాహూరుపాదజరాయ్ మిథునమాయిరుక్కిఱ బ్రాహ్మణాది మనుచతుష్టయన్దుడక్కమాక ఇన్దమనుక్కళ్ పక్కలిలేనిన్ఱుమ్ మిథునజ్గళాయ్క్కొణ్డుతనిత్తనియే వర్ణభేదేన వున్డాన మానవశతముమ్, అప్పడియే స్త్రీపుంమిథునజ్గళాయ్ క్కొణ్డు, అన్దమానవర్ పక్కలిలేనిన్ఱు ముణ్డాన మానవరుమ్, అవర్కళ్ పక్కలిలేనిన్ఱు ముణ్డాన మనుష్యరుమాయ్క్కొణ్డు నిర్మత్సరరాయ్, శుద్ధసత్త్వస్థరాయ్, దేహాన్తమన్యయాజికళన్ఱిక్కే ఫలాభిసన్ధిరహితరాయ్క్కొణ్డు, భగవత్సమారాధన రూపమాన కర్మత్తై యనుష్ఠియానిఱ్పారాయ్, వేదాన్తత్తిలే నిష్ణాతరాయ్, ద్వాదశాక్షర ముఖేనాధ్యాత్మ చిన్తకరాయ్, సర్వేశ్వరనుడైయ వ్యూహానువృత్తియై యెప్పోతుమ్పణ్ణా నిన్ఱుక్కొణ్డు, భగవత్ప్రాప్తియై ప్పణ్ణానిఱ్కుమ్ శుద్ధవర్గత్తినుడైయ సృష్టియైయుమ్పణ్ణక్కడవరాయిరుప్పరెన్ఱపడి.

ధర్మోపదేశమునను మనుచతుష్టయము మొదలగు శుద్ధ వర్గసృష్టినిని చేయవలసిన వారై యుందురు.

వారలు కేవలము సత్త్వమం దాస్థకలవారు. దేహముండువరకు నితరులను గూర్చి ఆరాధన చేయనివారు. తాముచేసిన కర్మమందు ఫలాపేక్షలేనివారు. అట్టివారు నన్నే పొందుదురు. ఓపురుషశ్రేష్ఠుడా! వేదాంతములయందు నిష్ఠగలవారును, ద్వాదశాధ్యాత్మ ధ్యానము చేయువారును, మూడవవాడును లోకసృష్టి చేయువాడు నగుప్రద్యుమ్నునిచేత స్వయముగా మనస్సుచేత సృష్టింపఁబడినవారును, గుణములతోను ప్రధానముతోను సంబంధమందు నిష్ఠగలవారును, అగువారు జగన్నాథుని సంబంధమైన వ్యూహమును అనువర్తింపుచున్నారు. ఓ విష్వక్సేనా! ఇట్టి శుద్ధ సృష్టి నీకుచెప్పఁబడినది.'' అని విష్వక్సేనసంహితలో చెప్పఁబడు చొప్పున, ముఖబాహూరు పాదజులై మిథునమైయున్న బ్రాహ్మణాది మనుచతుష్టయము మొదలుగ ఈ మనువులవద్దనుండి మిథునము లగుచు ప్రత్యేకప్రత్యేకముగా వర్ణభేదముచే కల్గినమానవశతమును, అట్లనే స్త్రీపుం మిథునములగుచు ఆమానవులవద్దనుండికల్గిన మానవులును, వారివద్దనుండికల్గిన మనుష్యులు నగుచు, నిర్మత్సరులై, శుద్ధసత్త్వస్థులై, దేహాంతమువరకు నితరులం బూజించువారలు కాక, ఫలాభిసంధి రహితులగుచు భగవదారాధనరూపమైన కర్మమునుష్ఠించువారై, వేందాంతమున నిష్ణాతులై, ద్వాదశాక్షరముఖమున నధ్యాత్మచింతకులై, సర్వేశ్వరునియొక్క వ్యూహానువృత్తి నెల్లప్పుడును చేయుచు, భగవత్ప్రాప్తినిచేయు (పొందు) శుద్ధవర్గముయొక్క సృష్టినిని చేయ సమర్థులై యుందురనుట.

౪౭. అనిరుద్ధర్, శక్తితేజస్సుక్కళిరణ్డోడుఙ్గూడి రక్షణత్తుక్కుమ్, తత్త్వజ్ఞానప్రదానత్తుక్కుమ్, కాలసృష్టిక్కుమ్,

౪౭. అనన్తరమ్, అనిరుద్ధర్ పడియైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (అనిరుద్ధర్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

అతావతు - అనిరుద్ధర్ [౧] "శక్తితేజస్సముత్కర్షా దనిరుద్ధతనుర్హరేః" ఎన్ఱుమ్, [౨] "పురుషోఽపి మహాధ్యక్షః పూర్ణషడ్గుణ ఉచ్యతే । శక్తితేజో గుణౌతస్యస్ఫుటౌ కార్యవశాన్మునే॥" ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే, సర్వగుణఙ్గళుముణ్డాయిరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్, కార్యానుగుణమాన శక్తితేజస్సుక్కళోడేకూడి, [3] "శక్త్యాజగదిదం సర్వమనన్తాణ్డనిరన్తరమ్। బిభర్తిపాతిచహరిర్మణిః సానురివాణుకమ్ ॥ తేజసానిఖిలం తత్త్వం జ్ఞాపయత్యాత్మనోమునే" ఎన్గిఱపడియే, జగద్రక్షణత్తుక్కుమ్, ఉజ్జీవనహేతువాన తత్త్వజ్ఞానప్రదానత్తుక్కుమ్, త్రుటిముతలాక ద్విపరార్ధపర్యన్తమాక వుణ్డాన కాలసృష్టిక్కుమ్, [౪] "తురీయోఽయం జగన్నాథో బ్రహ్మాణమసృజత్పునః । ముఖబాహూరుపజ్జాతో బ్రహ్మణః పరమేష్ఠినః ॥ చతుర్విధోభూతసర్గస్తేన సృష్టస్స్వయంభువా । బ్రాహ్మణాద్యాస్తథా వర్ణా రజః ప్రాచుర్యతోభవన్ ॥ త్రయీమార్గేషు నిష్ణాతాః ఫలవాదే రమన్తి తే । దేవాదీనేవ మన్వానా నచమాం మేనిరే స్వతః ॥ తమః ప్రాయాస్త్వమేకేచిన్మమ నిన్దాం ప్రకుర్వతే । ఆరాధ్యంచ నియన్తారం నజానన్తః పరస్పరమ్ ॥

---

౪౭. అనిరుద్ధులు శక్తితేజస్సులు రెంటితోడంగూడి రక్షణకును, తత్త్వజ్ఞానప్రదానమునకును, కాలసృష్టికిని,

౪౭. అనంతరము అనిరుద్ధుల విధమును సెలవిచ్చుచున్నారు. (అనిరుద్ధులు) అని మొదలుపెట్టి.

అనిరుద్ధులు [౧] "శక్తితేజస్సులయాధిక్యమువలన నారాయణునకు అనిరుద్ధశరీరము" అనియును. [౨] "గొప్పయధ్యక్షుడగు పురుషుడు[అనిరుద్ధుడు]పూర్ణషడ్గుణుడుగ చెప్పఁబడుచున్నాడు. అయిననువానికి కార్యవశమున శక్తితేజస్సులనెడి గుణములు స్ఫుటము లగుచున్నవి." అనియుం జెప్పఁబడుచొప్పున సమస్తగుణములు నున్నను కార్యానుగుణమైన శక్తితేజస్సులతో కూడి, [3] "ఓమునీ! శ్రీమన్నారాయణుడుఅనన్తములైన బ్రహ్మాండములతో నిండియున్న ఈసమస్తమైన లోకమును మణులచేరియ నలుసునువలె శక్తిచేత భరింపుచు రక్షింపుచునున్నాడు. తనతేజస్సుచే సకలతత్త్వములను తెలియఁ జేయుచున్నాడు." అనుచొప్పున జగద్రక్షణంబునకును, ఉజ్జీవనహేతువైన తత్త్వజ్ఞానప్రదానమునకును, త్రుటిమొదలుగ ద్విపరార్ధ పర్యంతముగ కల్గిన కాలసృష్టికిని, [౪] "నాలుగవవాడగు ఈజగన్నాథుడు [అనిరుద్ధుడు] బ్రహ్మను సృజించెను. స్వయముగాపుట్టిన ఆతనిచే సృజింపఁబడినదియు నాలుగువిధములైనదియు నయిన భూతసృష్టి పరమేష్ఠియైన బ్రహ్మదేవునియొక్క ముఖము బాహువులు తొడలు పాదములు అను వీటినుంచి పుట్టెను. బ్రాహ్మణులు మొదలయినజాతులు రజోగుణముయొక్క అభివృద్ధిచేఁ బుట్టినవి. ఋగ్యజుస్సామములలో చెప్పఁబడిన మార్గములయందు నిష్ఠగలవారైన వారలు ఫలసంగమును విధించుశాస్త్రములయందు వేడుకకొనియుందురు. దేవాదులనేతలంచువారై స్వయముగా నన్నుతలంపరు. తమోగుణము విశేషముగా కలవారగు వీరిలోనికొందఱు నన్ను నిందింపుచున్నారు. పూజింపఁదగిన వానిని గాను రక్షకునిగాను నెరుంగక తమలో మాటలాడుకొనుచున్నారు.

మిశ్రసృష్టిక్కుమ్ కడవరాయిరుప్పర్.

సల్లాపం కుర్వతేవ్యగ్ర వేదవాదేషునిష్ఠితాః । మాం నజానన్తి మోహేన మయిభక్తిపరాఙ్ముఖాః॥ స్వర్గాదిషు రమన్త్యేతే అవసానే పతన్తి తే । కామాత్మానో మహాభాగ జరామరణయోగినః॥ ప్లవన్త్యేతే ద్విజామోహాత్తేహి సంసారవర్త్మని। ఇత్యేవమిశ్రసర్గస్తు గణేశ తవకీర్తితః॥ '' ఎన్ఱు విష్వక్సేనసంహితై యిల్ శొల్లుకిఱపడియే, బ్రహ్మావినుడైయ ముఖబాహూరుపాదజరాయ్, బ్రాహ్మణాదివర్ణరాయ్, రజఃప్రచురరాయ్, పూర్వభాగమార్గ నిష్ణాతరాయ్, ఫలవాదత్తిలే రమియానిఱ్పారాయ్, ఈశ్వరనై యొழிయ దేవాదికళైయే ఆరాధ్యరాక నినైత్తు, అతిలే శిలర్ తమః ప్రచురరాయ్ భగవన్నిన్దైయైప్పణ్ణి, ఆరాధ్యనాయ్ నియన్తావా యిరుక్కిఱ వవనైయఱియామల్ వ్యగ్రమాన వేదవాదఙ్గళిలే మనస్సైవైత్తు, ఒరువర్కొరువర వన్యోన్యమ్ సల్లాపిత్తుక్కొణ్డు. ఆకైయాలే, భగవజ్జ్ఞానభక్తికళిల్ అన్వయమిన్ఱిక్కే స్వర్గాదికళిలే రమియానిన్ఱుకొణ్డు, స్వకర్మఫలావసానత్తిలే అధఃపతిత్తు కామవిషయమాన మనస్సైయుడైయరాయ్, జరామరణఙ్గళైయుడైయ సంసారమార్గగామికళాయ్ త్తిరియుమవర్గళాఱ మిశ్రవర్గత్తినుడైయ సృష్టియైయుమ్పణ్ణక్కడవరా యిరుప్పరెన్నై.

(అణ్డత్తైయుమ్, అణ్డకారణఙ్గళైయుమ్ తానేయుణ్డాక్కుమ్, అణ్డత్తుక్కుట్పట్ట వస్తుక్కళై చేతనర్క్కన్తర్యామియాయ్ నిన్ఱుణ్డాక్కుమ్) ఎన్ఱు,సమష్టిసృష్టియెల్లా మద్వారకమాకవుమ్, వ్యష్టిసృష్టియెల్లామ్ సద్వారకమాకవు మివర్తామ్ కీழ்గురుళిచ్చెయ్కైయాలుమ్, 'ఇవ్వణ్డత్తిలే

మిశ్రసృష్టికిని వలసినవారై యుందురు.

వ్యాకులములైన వేదములలోనివిషయములలో నిష్ఠగలవారై నన్నెరుంగకున్నారు. వారలు మోహము వలన నాయందు భక్తిలేనివారై స్వర్గాదులయందు క్రీడించుచున్నారు. వారలు తమప్రారబ్ధకర్మము తుదముట్టినతోడనే పడిపోవుచున్నారు. ఓ మహాత్ముడా! మోహమువలననే బ్రాహ్మణులు కామస్వభావముకలవారై సంసారమార్గమందు ఈదుచుందురు. ఓ సేనాధిపతీ! ఇట్లు నీకు మిశ్రసృష్టి తెలుపఁబడినది.'' అని విష్వక్సేనసంహితయందు చెప్పఁబడుచున్నట్లు బ్రహ్మయొక్క ముఖబాహూరుపాదజులై బ్రాహ్మణాదివర్ణజులై రజఃప్రచురులై, పూర్వభాగ [వేదస్వకర్మకాండ] మార్గ [కర్మమార్గ] మందు శ్రద్ధగలవారై ఫలవాదమందు రమించువారై ఈశ్వరుడుగాక దేవాదులే పూజనీయులుగ తలంచి, అందు కొంతమంది తమఃప్రచురులై భగవన్నిందజేసి ఆరాధ్యుడై నియంతయైయున్న యాతని నెఱుంగక వ్యగ్రములైన వేదవాదములలోన మనస్సుంబెట్టి ఒక్కరితోనొక్కరు వానిని సల్లాపించుకొని. కాబట్టి భగవజ్జ్ఞాన భక్తులయందు అన్వయములేక స్వర్గాదులలో విహరించుచు, తమకర్మఫలాంతమందు క్రిందపడి కామవిషయమైన మనస్సుకలవారై, జరామరణములనొందు సంసారమార్గగాములై తిరుగువారైన మిశ్రవర్గముయొక్క సృష్టినిని చేయ సమర్థులై యుందురనుట.

(అండము నండకారణములను తానే పుట్టించును. అండమునకు లోఁబడినవస్తువులను చేతనులకన్తర్యామియైయుండి పుట్టించును) అని, సమష్టిసృష్టియంతయు నద్వారకముగాను, వ్యష్టిసృష్టియంతయు సద్వారకముగాను వీరు క్రిందసెలవిచ్చి యుండుటచేతను, ''ఈయండమందు

బద్ధాత్మ సమష్టిభూతనాన బ్రహ్మాపిఱక్కుమ్, ఇతుక్కుక్కీழ் స్వసఙ్కల్పత్తాలే, ఎమ్బెరుమాన్ఱానే సృష్టిత్తరుళుమ్. ఇతుక్కుమేల్, బ్రహ్మావుక్కన్తర్యామియాయ్ నిన్ఱు సృష్టిత్తరుళుమ్'' ఎన్ఱు ఆచ్చాన్పిళ్ళై యరుళిచ్చెయ్కైయాలుమ్, వ్యష్టి సృష్టియెల్లామ్ సద్వారకమాకవే కొళ్ళవేణ్డుకైయాలే, ప్రద్యుమ్నకృత్యమాకచ్చొన్న శుద్ధవర్గసృష్టి అద్వారకమ్; అనిరుద్ధకృత్యమాకచ్చొన్న మిశ్రవర్గసృష్టి సద్వారకమెన్నవొణ్ణాతు. ఆకైయాల్, శుద్ధవర్గసృష్టియుమ్, మిశ్రవర్గసృష్టియుమ్, సద్వారకసృష్టితన్నిలే చేతనరుడైయ కర్మవిశేషప్రయుక్తమాన సఙ్కల్పవిశేషత్తాలేయాగక్కడవతు. ఇన్ద శుద్ధవర్గసృష్టియుమ్, మిశ్రవర్గసృష్టియుమ్ ఎమ్బెరుమాన్ఱానే యరుళిచ్చెయ్యక్కేట్టవనన్తరమ్, ౧ ''భగవన్ దేవదేవేశ సర్వజ్ఞ పరమేశ్వర। కిమేష భవతా సృష్టో మిశ్రసర్గో జగత్పతే॥ శుద్ధసృష్టిం విహాయైషాం నిర్దయం పురుషోత్తమ।'' ఎన్ఱు సేనైముతలియార్ కేట్క, ౨ ''విహాయ శుద్ధసర్గంచ మిశ్రసర్గస్యకారణమ్। శ్రుణుష్వ గణనాథత్వం దయాలుర్నిర్దయో నచ॥ సర్వజ్ఞోహం నసన్దేహ స్తథాపిచ సృజామ్యహమ్। అనాద్యవిద్యాసమ్ముష్టశేముషీకాన్నరానిహ॥ వీక్ష్య జ్ఞానప్రసఙ్గంతు నిషిద్ధకరణం తథా। విహితాకరణంచాపి వీక్ష్యైషామపరాధకాన్॥ మిశ్రసర్గం కరోమ్యేవ బ్రహ్మణా పరమేష్ఠినా। ఏవం సుకృతలేశేన శుద్ధసర్గం కరోమిచ॥ మనుప్రముఖసర్గోయ శ్శుద్ధసర్గో మయేరితః। శుద్ధసత్వమయా స్సర్వే మద్భక్తి నిరతాస్సదా॥ మమార్చనపరా స్సర్వే మద్ధ్యాన పరిబృంహితాః। నమస్యన్తో మహాభాగ మహాత్మానో జితేన్ద్రియాః॥ భక్త్యా పరమయా చైవ ప్రపత్త్యావా మహామునే।

బద్ధాత్మసమష్టిభూతుడైన బ్రహ్మపుట్టును. దీనికిక్రింద [ముందు] తన సంకల్పముచే భగవంతుడు తానేసృజించి యనుగ్రహించును. దీనికిపైని బ్రహ్మకంతర్యామియై నిలిచి సృజించి యనుగ్రహించును.'' అని ఆచ్చాంబిళ్లైగారు సెలవిచ్చుటచేతనను, వ్యష్టిసృష్టియంతయు సద్వారకముగనే గ్రహించవలెను. గనుక ప్రద్యుమ్నకృత్యముగ చెప్పిన శుద్ధవర్గసృష్టి అద్వారకము, అనిరుద్ధకృత్యముగ చెప్పినమిశ్రవర్గసృష్టి సద్వారకము అనఁదగదు. కాబట్టి శుద్ధవర్గసృష్టియును మిశ్రవర్గసృష్టియును సద్వారకసృష్టిలో చేతనులయొక్క కర్మవిశేషప్రయుక్తమైన సంకల్పవిశేషముచేతనే కాఁదగును. ఈశుద్ధవర్గసృష్టియును మిశ్రవర్గసృష్టియును భగవంతుడు తానే సెలవీయగావినిన తరువాత ౧ ''సర్వజ్ఞుండును దేవతల ప్రభువులకు ప్రభువును జగత్పతియును పరమేశ్వరుండును భగవంతుడునైన ఓ పురుషోత్తమా! దయలేక వీరలయొక్క శుద్ధసృష్టిని విడిచిపెట్టి మిశ్రసృష్టి నీచేత నేల చేయఁబడినది'' అని విష్వక్సేనులు అడుగగా ౨ ''ఓసేనాధిపతీ! శుద్ధసృష్టిని విడచి మిశ్రసృష్టిచేయుటకు కారణమును వినుము. నేను దయగలవాడను, దయలేనివాడను కాను. నేను సర్వజ్ఞుడను సందేహము లేదు. అయినను నేను అనాదియైన యవిద్యచేత నపహరింపఁబడిన బుద్ధులుగల నరులను ఇచ్చట సృజించుచున్నాను. అజ్ఞాన ప్రసంగము, నిషిద్ధకర్మాచరణము, విహితకర్మాకరణము ననెడి యపరాధమును చూచి మిశ్రసృష్టిని పరమేష్ఠియైన బ్రహ్మయొక్క ద్వారమున చేయుచున్నాను. ఈప్రకారముగానే పుణ్యలేశముచేత శుద్ధసృష్టిని చేయుచున్నాను. మనువులు మొదలుగాగల సృష్టియైనశుద్ధ సృష్టి నాచే చెప్పఁబడినది. వారందరును శుద్ధసత్త్వమయులు, ఎల్లప్పుడు నాయందు భక్తికలవారు, నాయొక్కపూజయం దాసక్తికలవారు, అందరును నాధ్యానముచేత వృద్ధిపొందించబడినవారు. నన్నే సేవించువారు, మహాత్ములు, జితేంద్రియులు,

౨౮. విభవమ్, అనన్తమాయ్ గౌణ ముఖ్య భేదత్తాలే భేదిత్తిరుక్కుమ్.

ప్రాప్యం వైకుణ్ఠమాసాద్య ననివర్తన్తి తే వ్యయాః ॥ ఏవం సర్వేషు కుర్వత్సు మానవేషు ముముక్షుషు। సృష్టిక్షయో మహానాసీ న్నారకీ భూస్తృణావృతా ॥ ఇతిజ్ఞాత్వా మిశ్రసర్గాః క్రియతే లీలయామయా।" ఎన్ఱుభగవాన్తానే యరుళిచ్చెయ్కైయాలే.

౨౮. ఆక, వ్యూహత్తిన్బడియై యుపపాదిత్తారాయ్‌నిన్ఱార్ కీళ్; అనన్తరమ్, విభవత్తిన్బడియై విస్తరేణోపపాదిక్కిఱార్ మేల్. (విభవమ్, అనన్తమాయ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

అతావతు- ౧"విభవోఽపి తథానన్తో ద్విధైవ పరికీర్త్యతే। గౌణ ముఖ్య విభాగేన శాస్త్రేషు చ మహామునే" ఎన్ఱుమ్, ౨"ప్రాదుర్భావో ద్విధా ప్రోక్తో గౌణ ముఖ్య విభేదతః" ఎన్ఱు జ్ఞొల్లుకిఱ పడియే, విభవమానతు - పరిగణిత్తుత్తలెక్కిట్ట ప్పోకాతపడి యనన్తమాయ్, గౌణ ముఖ్యముమాకిఱ భేదత్తాలే యిరణ్డువకైయాక ప్పిరిన్దిరుక్కుమెన్నై. విభవమావతు-ఇతరసజాతీయమాయ్‌క్కొణ్డావిర్భవిక్కై. ఇతిల్ గౌణమెన్ఱతు - అవరమెన్ఱపడి; ముఖ్యమెన్ఱతు - శ్రేష్ఠమెన్ఱపడి. గౌణమావతు - ఆవేశావతారమ్; ముఖ్యమావతు - సాక్షాదవతారమ్. ఆవేశన్దాన్ స్వరూపావేశమెన్ఱుమ్, శక్త్యావేశమెన్ఱుమ్ ద్వివిధమాయిరుక్కుమ్. అతిల్ స్వరూపావేశమావతు - స్వమ్మాన రూపత్తాలే ఆవేశిక్కై; అతావతు - పరశురామాదికళాన చేతనరుడైయ శరీరఙ్గళిలే తన్నుడైయ వసాధారణ విగ్రహత్తోడే యావేశిత్తునిఱ్కై.

---

౨౮. విభవము అనంతమై గౌణ ముఖ్య భేదముచేత భేదించియుండును.

పరమభక్తిచేతగాని ప్రపత్తిచేతగాని ప్రాప్యమైనవైకుంఠమును పొంది మరలరు. వారు నాశరహితులు. ఇట్లెల్లమానవులును ముముక్షువులై మోక్షమునుజెందుచుండగా సృష్టిచెడిపోయెను, నరకభూమిలో గడ్డిమొలచిపోయెను. ఇట్లుతెలిసివిలాసముచే మిశ్రసృష్టి నాచేత చేయఁబడినది." అనిభగవంతుడు తానే సెలవిచ్చుటచే.

౨౮. కాగా వ్యూహముయొక్క విధము నుపపాదించిరిక్రింద; అనంతరము విభవముయొక్క విధమునువిస్తరముగ నుపపాదింపుచున్నారుపైన. (విభవము అనంతమై) అనిమొదలుపెట్టి.

అనఁగా ౧"ఓమునీ! విభవమెల్ల గౌణమనియు ముఖ్యమనియు భగవచ్ఛాస్త్రములలో రెండువిధములుగానే చెప్పఁబడుచున్నది" అనియును ౨"అవతారము గౌణమనియు ముఖ్యమనియు రెండువిధములుగా నుండునని చెప్పఁబడినది" అనియుం జెప్పఁబడు చొప్పున, విభవమనునది లెక్కపెట్టకొన సాగించుటకు వీలుకానట్లు అనంతమై గౌణమును ముఖ్యమునగు భేదముచే రెండు తెరంగుల భిన్నమై యుండు ననుట. విభవమనగా - ఇతర సజాతీయమగుచు ఆవిర్భవించుట. ఇందు గౌణమనగా - తక్కువదని తాత్పర్యము. ముఖ్యమనగా - శ్రేష్ఠమని తాత్పర్యము. గౌణమైనది ఆవేశావతారము. ముఖ్యమైనది - సాక్షాదవతారము. ఆవేశము స్వరూపావేశమనియును శక్త్యావేశమనియును ద్వివిధమై యుండును. అందు స్వరూపావేశము స్వీయమైన రూపముతో నావేశించుట. అనగా - పరశురామాదులైన చేతనుల శరీరములలో తన యసాధారణ విగ్రహముతో నావేశించి యుండుట.

౪౯. మనుష్యత్వమ్ తిర్యక్త్వమ్ స్థావరత్వమ్పోలే, గౌణత్వముమ్ ఇచ్ఛైయాలేవన్దతు, స్వరూపేణ వన్దు.

శక్త్యావేశమావతు - కార్యకాలత్తిలే విధిశివాదికళాన చేతనర్ పక్కలిలే శక్తిమాత్రత్తాలే స్ఫురిత్తునిఱ్కై.

౪౯. ఇని ముఖ్యవిభవత్తోడు గౌణవిభవత్తుక్కుణ్డాన సామ్యవైషమ్యఙ్గళై యరుళిచ్చెయ్ కిఱార్. (మనుష్యత్వమ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

అతావతు - ౧ "మదిచ్ఛయాహి గౌణత్వం మానుష్య మివ చేచ్ఛయా । సూకరత్వంచ మత్స్యత్వం నారసింహత్వమేవచ ॥ యథావా దణ్డకారణ్యే కుబ్జామ్రత్వం మమేచ్ఛయా । యథా వాజిముఖత్వంచ మమసఙ్కల్పతో భవేత్ ॥ సేనాపతే మమేచ్ఛాతో గౌణత్వం నచ కర్మణా ।" ఎన్గిఱపడియే, రామకృష్ణత్వాదియాన మనుష్యత్వమ్, మత్స్యకూర్మత్వాదియాన తిర్యక్త్వమ్, కుబ్జామ్రత్వమాకిఱ స్థావరత్వమాకిఱ వివై ఇచ్ఛైయాలే యానాప్పోలే, ఆవేశరూపమాన గౌణత్వముమ్ ఇచ్ఛైయాలేవన్దతెన్ఱుమాకార మొక్కుమ్; అప్రాకృతమా యిరున్దుళ్ళ స్వాసాధారణవిగ్రహత్తోడే వన్దతన్ఱికే.

ఉపాత్తవచనఙ్గళిచ్ఛైయాలే వన్దతెన్గిఱ మాత్రత్తై చ్చొల్లిన్ఱనవాకిలుమ్, గౌణత్వమావతు - మనుష్యత్వాదికళ్ పోలే, అప్రాకృతదివ్యసంస్థానత్తై యితరసజాతీయమాక్కిక్కొణ్డవతరిత్తతల్లామైయాలే, స్వరూపేణ వన్దతన్ఱెన్నుమిడముమ్ సిద్ధమిఱే.

---

౪౯. మనుష్యత్వము తిర్యక్త్వము స్థావరత్వమువలె గౌణత్వంబును ఇచ్ఛచేతవచ్చినది, స్వరూపముచేత కాదు.

శక్త్యావేశమనగా - కార్య [సృష్టిసంహారాదులుచేయు] కాలమందు విధిశివాదులైన చేతనుల పక్కను శక్తిమాత్రముచే ప్రకాశించి యుండుట.

౪౯. ఇంక ముఖ్యవిభవముతోఁబాటు గౌణవిభవమునకుగల సామ్య వైషమ్యములను సెలవిచుచ్చున్నారు: (మనుష్యత్వము) అని మొదలుపెట్టి.

అనగా- ౧ "ఓవిష్వక్సేనా! మనుష్యుడగుట వరాహమగుట మత్స్యమగుట నారసింహరూపమును ధరించుట దండకారణ్యమందు పొట్టిమామిడిచెట్టైయుండుట హయగ్రీవరూపమును ధరించుట అను నివి యెట్లు నాయిచ్ఛచేతకలిగినవో అట్లే గౌణత్వముకూడ నాయిచ్ఛచేతనే కలిగినది కర్మమువలనకాదు." అనుచొప్పున, రామకృష్ణత్వాదియైన మనుష్యత్వము, మత్స్యకూర్మత్వాదియైన తిర్యక్త్వము, పొట్టిమామిడీచెట్టైన స్థావరత్వము, అనునివి ఇచ్ఛచేనైనట్లు ఆవేశరూపమైన గౌణత్వముకూడ నిచ్ఛచే వచ్చినదను నాకారము సమానమగును; ప్రకృతిసంసర్గరహితమైయుండు తనయొక్క యసాధారణ విగ్రహముతో వచ్చినది కాదనుట.

ఈగ్రహింపఁబడిన వచనములు ఇచ్ఛచే వచ్చినదని మాత్రమే చెప్పినవియైనను గౌణత్వమనగా-మనుష్యత్వాదులవలె అప్రాకృతమైన పరమపదమందలివిగ్రహమును ఇతరసజాతీయముగజేసికొని యవతరించినది కాకపోవుటచే, స్వరూపముచేత వచ్చినదికాదు అను నంశము సిద్ధముగదా.

౫౦. అతిల్, అప్రాకృతవిగ్రహఙ్గళుమాయ్, అజహత్స్వభావ విభవఙ్గళుమాయ్, దీపాదుత్పన్న ప్రదీపమ్పోలే యిరుక్కక్కడవతాన ముఖ్యప్రాదుర్భావఙ్గళెల్లామ్ ముముక్షుక్కళుక్కు ఉపాస్యఙ్గళా యిరుక్కుమ్.

---

౫౦. ఇన్నముమ్, ఉపాస్యత్వానుపాస్యత్వ కథనముఖత్తాలు ముభయత్తుక్కు ముణ్డానవిశేషత్తై దర్శిప్పిప్పతాక త్తిరువుళ్ళమ్బత్తి, ప్రథమమ్ ముఖ్యవిభవత్తినుడైయ వుపాస్యత్వత్తై సహేతుకమాక వరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (అతిల్) ఎన్తుతుడఙ్గి.

అతావతు - ఉభయవిధమాన విభవత్తిలుమ్ వైత్తుక్కొణ్డు, ౧ "ప్రాదుర్భావాస్తు ముఖ్యాయే మదంశత్వాద్విశేషతః । అజహత్స్వభావవిభవా దివ్యా ప్రాకృతవిగ్రహాః ॥ దీపాద్దీపా ఇవోత్పన్నా జగతో రక్షణాయతే । అర్చ్యా ఏవహి సేవేశ సంసృత్యుత్తరణాయతే ॥ ముఖ్యాఉపాస్యాస్సేనేశ అనర్చ్యానితరాన్విదుః ।" ఎన్గిఱపడియే * ఆతియఞ్జోతియురువై యఙ్గువైత్తిఙ్గుప్పిఱన్దాకై యాలే, అప్రాకృత విగ్రహఙ్గళుమాయ్, ౨ "అజోపి సన్నవ్యయాత్మా భూతానామీశ్వరోపి సన్" ఎన్కైయాలే విడాతేయిరున్దుళ్ళ అజత్వావ్యయత్వ సర్వేశ్వరత్వాది యాన స్వభావ విభవఙ్గళైయుడైయవైయుమాయ్, అత ఏవ దీపత్తిల్ నిన్ఱుమ్ ఉత్పన్నమాన ప్రదీపమ్, స్వకారణమానదీపత్తినుడైయ స్వభావఙ్గళైయుడైత్తా యిరుక్కుమాపోలే, స్వకారణతుల్యస్వభావమా యిరుక్కుమ ముఖ్యప్రాదుర్భావఙ్గళెల్లామ్ ముముక్షుక్కళుక్కు ఉపాస్యఙ్గళా యిరుక్కుమెన్నై.

---

౫౦. అందు అప్రాకృతవిగ్రహములునై విడిచియుండనిస్వభావ విభవములునై దీపమునుండిపుట్టిన వేరుదీపమువలె యుండవలసినముఖ్య అవతారములెల్లను ముముక్షువుల కుపాస్యములై యుండును.

---

౫౦. మఱియు నుపాస్యత్వానుపాస్యత్వములం జెప్పవ్యాజమున రెంటికి నుండు విశేషమును తెలియఁజేయునదిగ ననుగ్రహించి, మొదట ముఖ్యవిభవముయొక్క యుపాస్యత్వమును సహేతుకముగ సెలవిచ్చుచున్నారు. (అందు) అనిమొదలుపెట్టి.

అనగా-ఉభయవిధమైన విభవమందును ఆలోచించగా ౧ "ముఖ్యావతారములు నాయంశము లగుటవలన స్వభావవైభవమును విశేషముగా విడచియుండనివై దివ్యములై యప్రాకృతశరీరములై యుండును. జగత్తును రక్షించుటకొరకుదీపమునుండి దీపమువలె అవి [నాయందుండి] కలిగినవి. ఆ ముఖ్యావతారములు సంసారోత్తరణముకొరకు పూజింపఁదగినవి. ఇతరములు పూజింపఁదగనివని తెలుసుకొనుచున్నారు." అనుచొప్పున * పరమపదమందున్న సర్వకారణమును అప్రాకృత తేజోమయమును నైన విగ్రహమును పరమపదమందున్న ప్రకారమే తనయందుంచుకొని ఇచ్చటకువచ్చి పుట్టినదగుటచే, అప్రాకృత విగ్రహములై, ౨ "పుట్టుకలేనివాడనగుచు నాశములేని స్వభావముగలవాడనగుచు భూతములకు ఈశ్వరుడనగుచు" అనుటచే వదలకయున్న అజత్వ అవ్యయత్వ సర్వేశ్వరత్వాదులైన స్వభావవిభవములను కలవియునై, అందువలననే దీపమునుండి ఉత్పన్నమైన వేరుదీపము, స్వకారణమైన దీపముయొక్క స్వభావములను కలిగియున్నట్లు, స్వకారణతుల్యస్వభావమై యున్న ముఖ్యావతారములన్నియును ముముక్షువుల కుపాస్యములై యుండుననుట.

౫౧. విధిశివపావకవ్యాస జామదగ్న్యార్జునవిత్తేశాది కళాకిఱ గౌణ ప్రాదుర్భావఙ్గళెల్లామ్

౯౧. అనన్తరమ్, గౌణవిభవత్తినుడైయ వనుపాస్యత్వత్తై సహేతుకమాక వరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (విధిశివ) ఇత్యాదియాలే.

అతావతు - ౧ "అనర్చ్యానపివక్ష్యామి ప్రాదుర్భావా న్యథాక్రమమ్ । చతుర్ముఖస్తు భగవా న్సృష్టికార్యే నియోజితః ॥ శఙ్కరాఖ్యో మహారుద్ర స్సంహారే వినియోజితః । మోహనాఖ్య స్తథా బుద్ధో వ్యాసశ్చైవ మహానృషిః ॥ వేదానాం వ్యసనేత్యత్ర దేవేన వినియోజితః । అర్జునో ధన్వినాం శ్రేష్ఠో జామదగ్న్యో మహానృషిః ॥ వసూనాం పావకశ్చాపి విత్తేశశ్చ తథైవచ । ఏవమాద్యాస్తు సేనేశ ప్రాదుర్భావై రధిష్ఠితాః ॥ జీవాత్మాన స్సర్వ ఏతే నోపాస్తి ర్వైష్ణవీహి సా॥ ఆవిష్టమాత్రా స్తే సర్వే కార్యార్థ మమితద్యుతే॥ అనర్చ్యా స్సర్వ ఏవైతే విరుద్ధత్వా న్మహామతే। అహఙ్కృతి యుతా శ్చేమే జీవమిశ్రా హ్యధిష్ఠితాః॥" ఎన్గిఱపడియే, సృష్టికర్తావాన బ్రహ్మావుమ్, సంహారకర్తాక్కళాన శివ పావకర్కళుమ్, వేదఙ్గళై వ్యసిత్త వ్యాసనుమ్, దుష్టక్షత్రియనిరసనమ్పణ్ణిన జమదగ్నిపుత్రనాన పరశురామనుమ్,—౨ "అకార్యచిన్తా సమకాలమేవ ప్రాదుర్భవం శ్చాపధరః పురస్తాత్" ఎన్గిఱపడియే, చాపధరనాయ్క్కొణ్డు జగత్తైరక్షిత్తుక్కొణ్డుపోన్ద కార్తవీర్యార్జుననుమ్, ఔదార్యప్రధాననాన విత్తేశనుమ్, ఆదిశబ్దత్తాలే-క్రోడీకృతరాన కకుత్స్థ ముచుకున్ద ప్రభృతికళుమాకిఱ గౌణప్రాదుర్భావఙ్గళెల్లామ్,

౫౧. విధి శివపావకవ్యాస జామదగ్న్యార్జున విత్తేశాదులనెడి గౌణ ప్రాదుర్భావము లెల్లను

౯౧. అనంతరము గౌణవిభవముయొక్క యనుపాస్యత్వమును సహేతుకముగ నానతిచ్చుచున్నారు. (విధిశివ) ఇత్యాదిచే.

అనగా - ౧ "పూజింపఁదగని యవతారములనుకూడ క్రమముగాఁ జెప్పుచున్నాను. సృష్టికార్యమందు నియోగించఁబడిన భగవంతుడగు చతుర్ముఖుడును, సంహారమందు నియోగింపఁబడిన శంకరుడను రుద్రుడును, మోహనుడను పేరుగలబుద్ధుడును, పరమేశ్వరునిచేత వేదవిభాగమునకు నియోగింపఁబడిన వ్యాసమహర్షియును, గొప్పధనుర్ధరుడగు నర్జునుడును, గొప్పఋషియగు పరశురాముడును, వసువులలోనగ్నియును, అట్లనే కుబేరుడును మొదలగువారు నాఅంశముచే అధిష్ఠింపబడిన జీవమాత్రులే. వారినుపాసించుట వైష్ణవోపాసనకాదు. వారు కార్యముకొరకు[భగవంతుని]శక్తిచే నావేశింపఁబడినవారు. [వీరల నుపాసించుట]విరుద్ధముగాన వీరందరును పూజానర్హులు. వీరుఅహంకారము కలవారును జీవమిశ్రులును నాచేమాత్ర మావేశింపఁబడినవారు." అనుచొప్పున సృష్టికర్తయైన బ్రహ్మయును, సంహారకర్తలైన శివపావకులును, వేదములను విభజించిన వ్యాసుడును, దుష్టక్షత్రియనిరసనముం జేసిన జమదగ్నిపుత్రుడైన పరశురాముడును, —౨ "అకార్యమును తలంచినంతటనె ధనుర్ధరుడై యెదురుగావచ్చుచు" అనుచొప్పున ధనుర్ధరుడగుచు జగమును రక్షించుచుండిన కార్తవీర్యార్జునుడును, ఔదార్యప్రధానుడైన కుబేరుడును, ఆదిశబ్దముచే చేర్చఁబడిన కకుత్స్థ ముచుకుందప్రభృతులు నైన గౌణప్రాదుర్భావము లెల్లను,

అహఙ్కారయుక్తజీవర్కళై యధిష్ఠిత్తు నిఱ్కైయాలే, ముముక్షుక్కళుక్కనుపాస్యఙ్గళ్.

స్వాతన్త్ర్యరూపమాన అహఙ్కారయుక్తరాన జీవర్కళై కార్యార్థమాక ఆవేశముఖేనాధిష్ఠిత్తు నిఱ్కైయాలే, బుభుక్షుక్కళా యిరుప్పార్క్కొళ్ళియ ముముక్షుక్కళుక్కు పాస్యఙ్గళన్ఱు. (వ్యాస జామదగ్న్యార్జునర్) ఎన్గిఱవిడత్తిల్ అర్జుననెన్ఱతు-పాణ్డుపుత్రనాన వర్జుననైయాకవుమామ్. అవనైయు మావేశావతారమాక ఇతిహాసాదికళిలే శొల్లుకైయాలే. ఇన్దగౌణప్రాదుర్భావానుపాస్యత్వత్తై ౧ "బ్రహ్మ రుద్రార్జునవ్యాస సహస్రకరభార్గవాః । కకుత్స్థాత్రేయ కపిల బుద్ధాద్యా యే సహస్రశః ॥ శక్త్యావేశావతారాస్తు విష్ణోస్తత్కాలవిగ్రహాః । అనుపాస్యా ముముక్షూణాం యథేన్ద్రాగ్న్యాదిదేవతాః" ఎన్ఱుమ్ సంహితాన్తరత్తిలుమ్ శొల్లప్పట్టతిఱే. ఉపాత్తవచనఙ్గళిల్ బుద్ధమునియైయుమ్ ఆవేశావతారఙ్గళిలే యొన్ఱాకచ్చొన్నవితు ౨ "మావురువిల్ కళ్ళవేడమ్" ఎన్ఱు స్వేనరూపేణ వవతరిత్తతాకచ్చొన్న నమ్మాచార్యర్కళ్ వచనత్తోడు విరుద్ధమన్ఱోవెన్నిల్; కల్పభేదత్తాలే యప్పడియుఞ్జెయ్యక్కూడుకైయాలే విరుద్ధమన్ఱు. జామదగ్న్యన్ స్వరూపావేశావతారమాయిరుక్క, శక్త్యావేశఙ్గళోడే సహపఠిత్తతు, స్వరూపేణావేశిక్కిఱతు శక్తివిశేషత్తాలే యాకైయాలే యెన్ఱు నియమిత్తుక్కొళ్వతు.

అహంకారయుక్తజీవుల నధిష్ఠించి నిలుచుటచే, ముముక్షువులకు ఉపాసింపతగనివి.

స్వాతంత్ర్యరూపమైన యహంకారముతోగూడిన జీవులను కార్యార్థముగాను ఆవేశరూపమున నధిష్ఠించి యుండుటచే బుభుక్షువులయి యుండువారికిదక్క ముముక్షువుల కుపాస్యములు కావు అనుట. (వ్యాసజామదగ్న్యర్జున) అనెడుచోట అర్జును డనగా-పాండుపుత్రుడైన యర్జునుడును కావచ్చును. వానింగూడ నావేశావతారముగ నితిహాసాదులలో చెప్పుటచే. ఈగౌణావతారములు ఉపాసింపతగనివియనునంశము ౧ "బ్రహ్మ, రుద్రుడు, అర్జునుడు, వ్యాసుడు, కార్తవీర్యార్జునుడు, పరశురాముడు, కకుత్స్థుడు, దత్తాత్రేయుడు, కపిలుడు, బుద్ధుడు, మొదలగు వేలకొలదిగ నుండు శక్త్యావేశావతారములు, విష్ణువుయొక్క తత్కాలవిగ్రహములు. ఇంద్రుడు, అగ్ని మొదలగుదేవతలవలె ఇవియును ముముక్షువులకు ఉపాసింపతగనివి." అని ఇతరసంహితలయందును చెప్పబడినదిగదా. ప్రమాణవచనములయందు బుద్ధమునినికూడ ఆవేశావతారములలో నొకడుగ చెప్పుట- ౨ "మహారూపములలోదొంగ వేషము." అనిస్వరూపముతో నవతరించినట్లు చెప్పిన మన యాచార్యులవచనముతో విరుద్ధము కాదాయన; కల్పభేదముచే నట్లును చేయతగియుండుటచే విరుద్ధముకాదు. పరశురాముడు స్వరూపావేశావతారమైయుండ శక్త్యావేశావతారములతో కూడ పఠించుట, స్వరూపముతో నావేశించుట శక్తివిశేషముచేతనగుటచే నని నియమించుకొనునది.

౫౨. నిత్యోదితశాన్తోదితాదిభేదముమ్, జాగ్రత్సంజ్ఞాదియాన చాతురాత్మ్యముమ్,

౫౨. ఆక, విభవఙ్గళినుడైయ ఆనన్త్యత్తైయుమ్, అతిల్ గౌణముఖ్యవిభాగత్తైయుమ్, అన్ద గౌణముఖ్యఙ్గళుక్కుణ్డాన పరస్పరవిశేషత్తైయుమరుళిచ్చెయ్తార్ కీழ்; అనన్తరమ్, కీழ்చ్చొన్న పర వ్యూహఙ్గళిలుమ్ ముఖ్యవిభవఙ్గళిలు ముణ్డాన అవాన్తర భేదఙ్గళుమ్, అవఱ్ఱినుడైయ భుజాయుధ వర్ణాది భేదఙ్గళుమ్ శొల్లవేణ్డియిరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్, శొల్లామైక్కు హేతువై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (నిత్యోదిత) ఇత్యాదియాలే.

నిత్యోదిత శాన్తోదితాది భేదమావతు - ౧ "నిత్యోదితాత్సంబభూవ తథా శాన్తోదితో హరిః" ఇత్యాదియిఱ్చొల్లుకిఱపడియే, నిత్యముక్తానుభావ్యరాయ్, నిత్యోదిత సంజ్ఞకరాయిరుక్కిఱ పరవాసుదేవరుమ్, అవర్పక్కలిల్ నిన్ఱు ముత్పన్నరాయ్, సఙ్కర్షణవ్యూహకారణమాయ్, శాన్తోదితసంజ్ఞకరా యిరుక్కిఱ వ్యూహవాసుదేవరుమ్ ముతలాన వాసుదేవమూర్త్తియిల్ భేదముమ్, వ్యూహఙ్గళ్ నాలెన్ఱుమ్, మూన్ఱెన్ఱుమ్, శాస్త్రఙ్గళిలే శొల్లుమ్. 'నాలుముణ్డాయిరుక్క మూన్ఱెన్గిఱతు - వ్యూహవాసుదేవరూపత్తుక్కు పరరూపత్తిఱ్కాట్టిల్ అనుసన్ధేయ గుణభేద మిల్లామైయాలే' ఎన్ఱుభియుక్తర్ శొల్లుకైయాలే, ఇవర్ కీழ் వ్యూహత్రయ మెన్ఱరుళిచ్చెయ్తతుక్కుమ్ ఇఙ్గు వ్యూహవాసుదేవరుణ్డాక వరుళిచ్చెయ్వతుక్కుమ్ విరోధమిల్లై.

(జాగ్రత్సంజ్ఞాదియానచాతురాత్మ్యమ్) ఆవతు - శాన్తోదితోత్పత్తిశొన్నవనన్తరమ్ ౨ "చాతురాత్మ్య మథో పిణ్డం కృపయా పరమేష్ఠినః। ఉపాసకానుగ్రహార్థం యః పరశ్చేతి కీర్త్యతే॥

౫౨. నిత్యోదితశాంతోదితాదిభేదంబును జాగ్రత్సంజ్ఞాదియైన చాతురాత్మ్యంబును,

౫౨. కాగా, విభవముల యానంత్యమును, అందలి గౌణముఖ్యవిభాగమును, ఆగౌణముఖ్యములకుగల పరస్పర విశేషమును సెలవిచ్చిరి క్రింద; అనంతరము క్రిందఁజెప్పిన పరవ్యూహములలోను ముఖ్యవిభవములలోను నున్న అవాంతరభేదములును వానియొక్క భుజాయుధవర్ణాది భేదములును చెప్పవలసియున్నను చెప్పకపోవుటకు హేతువును సెలవిచ్చుచున్నారు. (నిత్యోదిత) యిత్యాదిచే.

నిత్యోదిత శాంతోదితాది భేదమనగా - ౧ "అట్లు నిత్యోదితునివలన శాన్తోదితుడగు హరిపుట్టెను "ఇత్యాదియందు చెప్పబడుచొప్పున నిత్యముక్తానుభావ్యులై నిత్యోదితులు అను పేరు కలవారైయుండు పరవాసుదేవులును, వారివలన నుత్పన్నులై సంకర్షణ వ్యూహకారణమై శాంతోదితులు అను పేరుగలవారైయున్న వ్యూహవాసుదేవులును మొదలైనవాసుదేవమూర్తియందలి భేదంబును, వ్యూహములు మూడనియు నాల్గనియు శాస్త్రములలో చెప్పబడును. 'నాల్గునుండ మూడనుట వ్యూహవాసుదేవరూపమునకు పర [వాసుదేవ] రూపమునకన్న అనుసంధేయ గుణభేదము లేమిచే' అని పెద్దలు చెప్పుటచే, వీరు క్రిందవ్యూహములు మూడని సెలవిచ్చినందుకును ఇచట వ్యూహవాసుదేవులున్నట్లు సెలవిచ్చుటకును విరోధము లేదు.

(జాగ్రత్సంజ్ఞాదియైన చాతురాత్మ్యంబు) అనఁగా - శాంతోదితోత్పత్తి చెప్పినపిదప, ౨ "ఓ విష్వక్సేనా! ఎవడు పరుడని చెప్పఁబడుచున్నాడో ఆ పరమేష్ఠియొక్క రూపము, ఆయన కృపచేత ఉపాసకుల ననుగ్రహించుటకై నాల్గువిధములగుటను పొందుచున్నది. అట్లె

కేశవాదిమూర్త్యన్తరమ్,

శాన్తోదితా త్ప్రవృత్తం చ చాతురాత్మ్యత్రయం తథా। ఉపాసకానుగ్రహార్థం సేనేశ మమ తత్త్వతః॥ సుషుప్తి స్వప్న సంజ్ఞం యజ్జాగ్రత్సంజ్ఞం తథాపరమ్। చాతురాత్మ్యం మహాభాగ పఞ్చమం పారమేశ్వరమ్॥'' ఎన్నుమ్, ౧ "ఆద్యో వ్యూహో మయా ప్రోక్తో వ్యూహత్రితయం శృణు। ఉపాసకానుగ్రహార్థం స్వప్నాదిపదసంస్థితమ్॥ స్వప్నాద్యవస్థాభేదస్తు ధ్యాయినాం ఖేదశాన్తయే। తత్తత్పదస్థ జీవానాం తన్నివృత్త్యర్థ మేవచ॥ స్వప్నాద్యవస్థ జీవానా మధిష్ఠాతార ఏవ తే। కర్మాత్మనాం చ సేనేశ తత్పదస్థో మమేచ్ఛయా॥ ఉపాస్యోహం మహాభాగ పదభేదప్రయోజనమ్'' ఎన్ఱు శ్లోకఙ్గళిల్ అపడియే ఉపాసకానుగ్రహార్థమాక తన్ కృపైయాలే పణ్ణినతాయ్ ధ్యాయికళుడైయ ఖేదశాన్తియైయుం పణ్ణుమ్, తత్తత్పదస్థజీవర్ కళుక్కు తన్నివృత్తియై యుణ్డాక్కుమాయ్ తత్తదవస్థ జీవర్ కళుక్కు అధిష్ఠాతృత్వేన తత్పదస్థనాయ్ క్కొణ్డు కర్మవశ్యరాన చేతనర్కుపాస్యనాకైయే పదభేద ప్రయోజనముమాయ్క్కొణ్డు, వ్యూహచతుష్టయత్తిలుమ్ ప్రత్యేకముణ్డాన జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్తి తురీయ సంజ్ఞకమాన నాలువడివైయు ముడైయనాయిరుక్కై.

(కేశవాదిమూర్త్యన్తరమ్) ఆవతు- ౨ "ఏతదన్తర్గతా స్సర్వే మూర్త్యన్తర సమాహ్వయాః। కేశవాద్యా ద్వాదశ చ లలాటాదిషు నిష్ఠితాః॥ శరీరరక్షకా స్సర్వే ధ్యాయినాం తాపశాన్తయే''

కేశవాదిమూర్త్యంతరము

శాంతోదిత మనఁబడు వాసుదేవ వ్యూహము వలన నా యొక్క చాతురాత్మ్య త్రయము ఉపాసకానుగ్రహార్థమై ప్రవర్తించినది. సుషుప్తి స్వప్నములను పేరులుగల ద్వయమును జాగ్రత్సంజ్ఞ గలదియును మరియొక్కటియు నను నాలుగును చాతురాత్మ్య మనఁబడును. ఓ మహాభాగా! అయిదవది పారమేశ్వర సంజ్ఞ కలది.'' అనియును ౧ "మొదటివ్యూహము నాచేతను చెప్పఁబడినది. ఉపాసకానుగ్రహార్థమయి స్వప్నాది స్థానములయందున్న తక్కిన వ్యూహత్రయమును వినుము. స్వప్నాద్యవస్థాభేదమనగా ధ్యానముచేయువారలయొక్క శ్రమశాన్తికొరకును స్వప్నాద్యవస్థలయందు ఉండు జీవులకు ఆయాఅవస్థలను పోగొట్టుటకొరకును స్వప్నాద్యవస్థలలోనుండుజీవులకు అధిష్ఠాతలైనవారె, ఓవిష్వక్సేనా! కర్మపరతంత్రులగు చేతనులకు, నాయొక్క ఇచ్ఛచేతను ఆయా అవస్థలలోనున్న నేను ఉపాస్యుడనై యున్నాను; ఓమహాభాగా! స్థానభేదమునకు ఇదేప్రయోజనము'' అనియుం జెప్పఁబడు చొప్పున ఉపాసకానుగ్రహార్థముగ తనకృపచే జేయబడినదై ధ్యానించువారలయొక్క ఖేదశాన్తికి హేతువును, ఆయాపదములయందుండు జీవులకు తన్నివృత్తిహేతువునై, ఆయా యవస్థయందుండు జీవుల కధిష్ఠాతయై యాయాస్థానములయందుండి కర్మవశ్యులైన చేతనుల కుపాస్యుడౌటయే పదభేద ప్రయోజనమగుచు వ్యూహచతుష్టయమందును ప్రత్యేకముగల జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్తి తురీయ సంజ్ఞకమైన నాల్గురూపములు గలవాడై యుండును.

(కేశవాదిమూర్త్యంతరము) అనగా - ౨ "వేరువేరు నామములుగల మూర్తులు అందరును ఈ వ్యూహాంతర్గతులు, కేశవాదులు పన్నిద్దరును లలాటాదులయందు వర్తించుచున్నవారై, ధ్యానము చేయువారలయొక్క తాపశాంతికొరకు శరీర రక్షకులుగు యున్నారు.''

షట్త్రింశద్భేదభిన్నమాన పద్మనాభాదివిభవముమ్,

ఎన్నుమ్, [1] "కేశవాద్యం త్రయం తత్ర వాసుదేవా ద్విభావ్యతే । సఙ్కర్షణాచ్చ గోవిన్ద పూర్వం త్రితయ మద్భుతమ్ ॥ త్రివిక్రమాద్యం త్రితయం ప్రద్యుమ్నా దుదితం మునే । హృషీకేశాదికం తద్వ దనిరుద్ధా న్మహామునే" ఎన్ఱుజ్జొల్లుకిఱపడియే, లలాటాదికళిలే నిన్ఱు శరీరరక్షణత్తై ప్పణ్ణానిన్ఱుక్కొణ్డు ధ్యాయికళుడైయ తాపశాన్తియై నొ్బరుట్టా యిరుప్పతాయ్, వ్యూహచతుష్టయత్తిలు మోరొన్ఱిలే ముమ్మూన్ఱాక వుత్పన్నమాయ్, మూర్త్యన్తరసమాహ్వాయమా యిరుక్కిఱ కేశవాది వ్యూహాన్తరమ్.

(షట్త్రింశద్భేదభిన్నమాన పద్మనాభాదివిభవమ్) ఆవతు- [2] "పద్మనాభాదికా స్సర్వే వైభవీయా స్తథైవచ । షట్త్రింశత్సఙ్ఖ్యాసఙ్ఖ్యాతాః ప్రాధాన్యేన గణేశ్వర ॥ షట్త్రింశద్భేదభిన్నా స్తేపద్మనాభాదికా స్సురాః।అనిరుద్ధా త్సముత్పన్నా దీపా ద్దీప ఇవేశ్వరాః" ఎన్గిఱపడియే, దీపాద్దీపాన్తరమ్బోలే, అనిరుద్ధా దుత్పన్నఙ్గళాయ్, ప్రధానఙ్గళాయ్ షట్త్రింశద్భేదత్తాలే భిన్నఙ్గళాయిరుక్కిఱపద్మనాభా ద్యవతారవిశేషఙ్గళ్. ఇన్దపద్మనాభాదికళ్ తాన్, [3] "విభవాః పద్మనాభాద్యా స్త్రింశచ్చ నవచైవహి।పద్మనాభోధ్రువో నన్త శ్శక్త్యాత్మామధుసూదనః॥విద్యాధిదేవః కపిలో విశ్వరూపో విహఙ్గమః।క్రోడాత్మాబడబావక్త్రో ధర్మోవాగీశ్వర స్తథా॥ఏకాంభోనిధిశాయీ చభగవా న్కమలేశ్వరః। వరాహో నరసింహశ్చ పీయూషా హరణ స్తథా॥ శ్రీపతి ర్భగవా న్దేవః

షట్త్రింశద్భేదభిన్నమైన పద్మనాభాదివిభవమును,

అనియును, [1] "ఓమునీ! అందు కేశవాదిత్రయము వాసుదేవునివలన సృజింపబడుచున్నది. అద్భుతమగుగోవిందుడు మొదలగు ముగ్గురు సంకర్షనునివలన సృజింపబడుచున్నారు. త్రివిక్రమాది త్రితయము ప్రద్యుమ్నునివలన ఉత్పన్నమగుచున్నది; అటులనే హృషీకేశాదికము అనిరుద్ధునివలన ఉత్పన్నమగుచున్నది." అనియుం జెప్పఁబడుచొప్పున లలాటాదులయందు నిలిచి, శరీర రక్షణమును చేయుచు ధ్యానముచేయువారలయొక్క తాపశాంతికిహేతువైయుండినదై, వ్యూహచతుష్టయమందు నొక్కొక్కదానిలో మూడుమూడుగ నుత్పన్నమై మూర్త్యంతరమను పేరుకల్గియున్న కేశవాదివ్యూహాంతరము.

(షట్త్రింశద్భేదభిన్నమైనపద్మనాభాదివిభవము) అనగా. [2] "ఓగణేశా! పద్మనాభాదులందరును విభవసంబంధులే, అందులో ముప్పదియాఱుగురు ప్రధానులు, షట్త్రింశత్సంఖ్యచే లెక్కపెట్టబడినపద్మనాభాదిదేవతలుదీపమువల్ల [కలిగిన] దీపములువలెనే అనిరుద్ధునివలనపుట్టినవారగు ఈశ్వరులు" అనుచొప్పున దీపమునుండిమఱియొకదీపమువలె అనిరుద్ధులవలన నుత్పన్నములై, ప్రధానములై, ముప్పదియాఱుభేదములచే వేఱైయున్న పద్మనాభాద్యవతారవిశేషములు. ఈపద్మనాభాదులు [3] "పద్మనాభాదివిభవములుముప్పదియున్నతొమ్మిదియున్న. ౧పద్మనాభుడు, ౨.ధ్రువుడు, 3 అనంతుడు, ౪.శక్తిస్వరూపుడు, ౫. మధుసూదనుడు, ౬.విద్యాధిదేవుడు, ౭.కపిలుడు, ౮.విశ్వరూపుడు, ౯. విహంగముడు, ౧౦. క్రోడాత్మ, ౧౧.బడబావక్త్రుడు, ౧౨. ధర్ముడు, ౧3.అటులనే వాగీశ్వరుడు, ౧౪. ఏకాంభోనిధిశాయి, ౧౫. జ్ఞానశక్త్యాదులుగల కమలేశ్వరుడు, ౧౬.వరాహుడు, ౧౭. నరసింహుడు, ౧౮. పీయూషాహరణుడు, ౧౯. జ్ఞానాదులుగల దివ్యుడైనశ్రీపతి,

ఉపేన్ద్రి త్రివిక్రమ దధిభక్త హయగ్రీవ నరనారాయణ హరి కృష్ణ
మత్స్య కూర్మ వరాహాద్యవతారవిశేషఙ్గళుమ్,

కాన్తాత్మా మృతధారకః । రాహుజిత్కాలనేమిఘ్నః పారిజాత హర స్తథా ॥ లోకనాథస్తు శాన్తాత్మా దత్తాత్రేయో మహాప్రభుః। న్యగ్రోధశాయీ భగవా నేకశృఙ్గతను స్తథా॥ దేవో వామనదేహస్తు సర్వవ్యాపీ త్రివిక్రమః । నరో నారాయణశ్చైవ హరిః కృష్ణ స్తథైవచ ॥ జ్వలత్పరశుధృగ్రామో రామశ్చాన్య శ్చతుర్గతిః । వేదవిద్భగవాన్కల్కీ పాతాళ శయిత ప్రభుః ॥ త్రింశచ్చ నవచైవై తే పద్మనాభాదయో మతాః’’ ఎన్ఱు, ముప్పత్తొన్బతాక అహిర్బుధ్న్య సంహితాదికళిలే శొల్లిఱ్ఱేయాకిలుమ్ విష్వక్సేన సంహితైయిలే ముప్పత్తాఱాక చ్చొల్లియిరుక్కైయాలే, ఇవఱ్ షట్త్రింశ ద్భేదభిన్న మెన్ఱతిల్ కుఱైయిల్లై. ఇని అన్ద ముప్పత్తొన్బతిలే మూన్ఱైక్కుఱైత్తుక్కొళ్ళుకైయిలే యుళ్ళతు. అవైయావన-కపిల దత్తాత్రేయ పరశురామ రూపమాన ఆవేశావతారఙ్గళ్.

(ఉపేన్ద్రి త్రివిక్రమ దధిభక్త హయగ్రీవ నరనారాయణ హరి కృష్ణ మత్స్యకూర్మ వరాహాద్యవతారవిశేషఙ్గళ్) అవన-అవతారకన్దమాకైయాలే, సర్వావతారఙ్గళుక్కుమ్ అనిరుద్ధరే కారణమాక చ్చొల్లిఱ్ఱేయాకిలుమ్, మున్బుశొన్న పద్మనాభాదికళిలే సహపఠితఙ్గళానవఱ్ఱిలే పూర్వోత్పన్నవిభవత్తిల్ నిన్ఱుమ్ విభవాన్తరఙ్గళాక వుత్పన్నఙ్గళానవైయు మున్డెన్నుమిడత్తై దర్శిప్పిక్కై ముతలాన శిలప్రయోజనత్తైప్పఱ్ఱి, ౧ ‘‘పూర్వోత్పన్నాద్విభవతీయాత్ ప్రాదుర్భావా

ఉపేన్ద్రి త్రివిక్రమ దధిభక్త హయగ్రీవ నరనారాయణ హరి కృష్ణ
మత్స్య కూర్మ వరాహాద్యవతారవిశేషములును,

---

౨౦. కాంతాత్మ, ౨౧. అమృతధారకుడు, ౨౨. రాహుజిత్తు, ౨౩. కాలనేమిఘ్నుడు, ౨౪. అటులనే పారిజాతహరుడు, ౨౫. శాంతరూపుడయిన లోకనాథుడు, ౨౬. మహాప్రభువగు దత్తాత్రేయుడు, ౨౭. కల్యాణగుణపరిపూర్ణుడయిన న్యగ్రోధశాయి, ౨౮. అటులనే ఏకశృంగతనువు. ౨౯. వామనదేహముగల దేవుడు, ౩౦. సర్వవ్యాపియగు త్రివిక్రముడు, ౩౧. నరుడు, ౩౨. నారాయణుడు, ౩౩. హరి, ౩౪. అటులనే కృష్ణుడు, ౩౫. ప్రకాశించుచున్నపరశువుగల రాముడు, ౩౬. చతుర్గతిగల అన్యరాముడు, ౩౭. వేదవేత్త, ౩౮. భగవంతుడయిన కల్కి, ౩౯. ప్రభువయిన పాతాళశాయి, ఈపద్మనాభాదులుముప్పదితొమ్మండుగురని సమ్మతింపబడినవారు.’’ అని ముప్పదితొమ్మిదిగ అహిర్బుధ్న్యసంహితాదులలో చెప్పబడినను విష్వక్సేనసంహితలో ముప్పదియారుగ చెప్పియుండుటచే వీరుషట్త్రింశద్భేదభిన్నమన్నదానియందు లోపములేదు. ఇక నాముప్పదితొమ్మిదింటిలో మూటిని తగ్గించి స్వీకరించుటగదా కలదు. అవి ఏవన-కపిల దత్తాత్రేయ పరశురామరూపమైన యావేశావతారములు.

(ఉపేంద్ర త్రివిక్రమ దధిభక్త హయగ్రీవ నరనారాయణ హరికృష్ణ మత్స్యకూర్మవరాహాద్యవతారవిశేషములు) అనఁగా-అవతారకందమూటచే సర్వావతారములకును అనిరుద్ధులే కారణముగ చెప్పఁబడినను మున్ను చెప్పిన పద్మనాభాదులలో సహపఠితములైననానిలో పూర్వోత్పన్నవిభవమునుండి విభవాంతరములుగ నుత్పన్నములైనవియునుండు ననునంశమును చూపించుట మొదలైన కొన్నిప్రయోజనములంబట్టి ౧ ‘‘పూర్వోత్పన్నవిభవమువలనప్రాదుర్భవించిన

అవర్గళినుడైయ భుజాయుధవర్ణ కృత్యస్థానాదిభేదఙ్గళుమ్,

మహేశ్వరాః । ప్రాదుర్భావాన్తరాన్యద్ధితాన్ గణేశ్వరముఖ్యతః ॥ ఉపేన్ద్రాచ్చ యథా ముఖ్యాత్త్రివిక్రమ తనుర్హరిః । దధిభక్తశ్చ దేవేశో దర్వీహస్తోఽమృతప్రదః ॥ కృష్ణాచ్చ మత్స్యరూపస్స్యాత్ మత్స్యాద్ధయశిరో యథా। నరో నారాయణశ్చైవ హరిః కృష్ణస్తథైవచ" ఎన్ఱు పిరిత్తెడుత్తు చ్చొల్లప్పట్ట విన్ద్రనుక్కు త్తుణైయాయిరున్దు జగద్రక్షణమ్బణ్ణుకిఱ ఉపేన్ద్రావతారముమ్, ఎల్లైనడప్పారైప్పోలే లోకత్తైయళన్దు అవనిళన్ద వైశ్వర్యత్తైక్కొడుత్త త్రివిక్రమావతారముమ్, అవనుక్కు అమృతప్రదానార్థమాకక్కొణ్డ దధిభక్తావతారముమ్, వేదప్రదానార్థమాకక్కొణ్డ హయగ్రీవావతారముమ్, శిష్యాచార్యరూపేణనిన్ఱు తిరుమన్త్రత్తై వెళియిట్టరుళిన నరనారయణావతారఙ్గళుమ్, అవర్కళోడొక్క ధర్మదేవతైపక్కలిలే పిఱన్దు లోకరక్షణమ్బణ్ణిన హరియుమ్ కృష్ణనుమాన వవతారఙ్గళుమ్, ప్రళయరక్షణమ్, మన్దరాధారత్వమ్, భూమ్యుద్ధరణమాకిఱ వివఱ్ఱోడే విద్యాప్రదానఙ్గళ్ పణ్ణిన మత్స్యకూర్మవరాహావతారఙ్గళుమ్, ఆదిశబ్దత్తాలే క్రోడీకృతఙ్గళాన నరసింహ కల్క్యవతారఙ్గడక్కమాన వైయుమ్.

(అవర్గళినుడైయ భుజాయుధ వర్ణకృత్యస్థానాది భేదఙ్గళ్) ఆవన-కీళ్చ్చొల్లప్పట్ట పరవ్యూహ విభవఙ్గళాకిఱ వవర్గళినుడైయ ౧ "భుజాయుధానాం నియమస్తత్రతత్రేచ్ఛయా మమ।జాగ్రత్సంజ్ఞే చాతురాత్మ్యే తథా భుజచతుష్టయమ్॥శాన్తోదితాస్తుద్విభుజాస్స్వప్నాద్యా గణనాయక! ఆదిదేవో

వానియొక్క భుజాయుధవర్ణ కృత్యస్థానాదిభేదములును,

ఈశ్వరావతారములను ముఖ్య ప్రాదుర్భావాంతరములనుగా తెలిసికొనుము. ఓగణేశ్వర! ముఖ్యుడయిన ఉపేంద్రునివలన త్రివిక్రమరూపుడైనహరియెటులనో; దేవేశుడు, దర్వీహస్తుడు, అమృతప్రదుడునగుదధిభక్తుడును అటులనె. మత్స్యావతారము వలనహయగ్రీవావతారమెటులనో అటులనె కృష్ణునివలనమత్స్యరూపమగును, అటులనె నరుడు, నారాయణుడును, హరియు, కృష్ణుడును" అనివిభజించిచెప్పఁబడిన యింద్రునకు సహాయమైయుండి జగద్రక్షణముం జేసెడి యుపేంద్రావతారమును, ఎల్లనడపించువారివలె లోకమును కొలిచి వాడువదలిన ఐశ్వర్యమునిచ్చిన త్రివిక్రమావతారమును, వానికి అమృతప్రదానార్థముగ స్వీకరించిన దధిభక్తావతారమును, వేదములను ఇచ్చుటకుస్వీకరించిన హయగ్రీవావతారమును, శిష్యాచార్యరూపముగనుండి తిరుమంత్రమును వెలిబెట్టి యనుగ్రహించిన నరనారాయణావతారములును, వారితోకూడ ధర్మదేవతపక్కనుపుట్టి లోకరక్షణముంజేసిన హరియును (అర్జునుడును) కృష్ణుడునైన యవతారములును, ప్రళయరక్షణము, మందరాధారత్వము, భూమ్యుద్ధరణమునైన వీటితో విద్యాప్రదానములుచేసిన మత్స్యకూర్మవరాహావతారములును, ఆదిశబ్దముచే క్రోడీకృతములైన నరసింహ కల్క్యవతారములు మొదలైనవియును.

(వానియొక్క భుజాయుధవర్ణ కృత్యస్థానాదిభేదములు) అనగా - క్రిందఁ జెప్పఁబడిన పరవ్యూహ విభవములనెడి వానియొక్క ౧ "అచ్చటచ్చట భుజాయుధముల యొక్క నియమము నా ఇచ్ఛచేతనే. జాగ్రత్సంజ్ఞగల చాతురాత్మ్యమందు అటులనే నాలుగుభుజములు, స్వప్నాదిసంజ్ఞలుగల శాంతోదితులు ద్విభుజులు. ఓగణనాయక! ఆదిదేవుడు,

జగన్నాథో వాసుదేవో జగత్పతిః ॥ చతుర్భుజశ్శ్యామలాఙ్గః పరమేవ్యోమ్ని నిష్ఠితః । నిత్యోదిత శ్శాన్తతను రాస్తే వ్యోమని షడ్గుణః ॥ శాన్తోదిత శ్శాన్తవపుర్ద్విభుజః పురుషాకృతిః" ఎన్నుమ్, ౧ "కేశవాద్యా గణాధ్యక్షు మూర్త్యన్తర సమాహ్వయాః । ఉపాసకానాం సేనేశ భుక్తిముక్తి ఫలప్రదాః ॥ సర్వే చతుర్భుజా జ్ఞేయాః పద్మశఙ్ఖాదిధారకాః । తత్తచ్ఛాస్త్రేషుచజ్ఞేయా లాఞ్ఛనాభరణాదయః ॥ చతుశ్చక్రధరం మాంతు స్మృత్వా జాంబూనద ప్రభమ్ । చతుశ్శఙ్ఖధరం దేవం నీలజీమూత సన్నిభమ్ ॥ ఇన్ద్రనీలనిభ శ్యామం చతుర్హస్తై ర్గదాధరమ్ । చతుర్భుజధనుష్మన్తం చన్ద్రాభా సదృశద్యుతిమ్ ॥ చతుర్హలధరం దేవం పద్మకిఞ్జల్కసన్నిభమ్ । ముసలాస్త్రం మహావిష్ణు మరవిన్దాభ మేవచ ॥ ఖడ్గపాణిం చతుర్హస్త మగ్నిసన్నిభ తేజసమ్ । చతుర్వజ్రధరం దేవం తరుణాదిత్య సన్నిభమ్ ॥ పట్టసాయుధహస్తంచ పుణ్డరీకాభ మేవ చ । చతుర్భి ర్ముద్గరధరం భుజై ర్విద్యుత్సమ ద్యుతిమ్ ॥ పఞ్చాయుధధరం మాంచ సహస్రాంశు సమప్రభమ్ । పాశహస్తధరందేవం బాలార్క శతసన్నిభమ్" ఎన్ఱు మిత్యాదికళాలే శొల్లప్పడుకిఱ భుజభేదఙ్గళుమ్, వర్ణభేదఙ్గళుమ్, ఇన్ద వ్యూహభేద విభవభేదఙ్గళుక్కెల్లామ్ ప్రత్యేకముణ్డాన కృత్యభేదఙ్గళుమ్, ఆమోదాదికళుమ్, అయోధ్యామధు

జగన్నాథుడు, జగత్పతియు, అయిన [పరవాసుదేవుడు] చతుర్భుజుడు. ఆతడుశ్యామల దేహుడై పరమపదమందున్నాడు. నిత్యోదితుడు శాంతరూపుడై పరమవ్యోమ (శ్రీవైకుంఠ) మందు షడ్గుణుడై యున్నాడు. శాంతోదితుడు, శాంతరూపుడు, ద్విభుజుడు, పురుషాకారముగలవాడు" అనియును - ౧ "ఓసేనేశ! కేశవాదిమూర్త్యంతర నామములు గలవారు ఉపాసకులకు ఐశ్వర్యమోక్షములను ఇచ్చువారు. వారలందరును చతుర్భుజులనియు పద్మము శంఖము మొదలైనవానిని ధరించినవారనియు తెలియతగినవారు. ఆ యా శాస్త్రములయందు వారివారి చిహ్నములును భూషణములును తెలిసికొనతగినవి. నాలుగు చక్రములను ధరించి స్వర్ణ తేజస్సుకలవాడనైనట్టియు, నాలుగుశంఖములను ధరించువాడనైనట్టియు, నీలమేఘ సదృశుడనైనట్టియు, ఇంద్రనీలమాణిక్యముతో సదృశమైనశ్యామలవర్ణము కలవాడనయినట్టియు, నాలుగు హస్తములచేతను గదలను ధరించినవాడనయినట్టియు, నాలుగు హస్తములయందు ధనుస్సులు కలవాడనయినట్టియు, చంద్రకాంతితో సమానమైన కాంతి కలవాడనయినట్టియు, నాలుగు హస్తములయందు హలములను ధరించినవాడ నయి నట్టియు, పద్మకింజల్కసదృశుడనైనట్టియు, ముసలాస్త్రధరుడనయినట్టియు, విష్ణువైనట్టియు, తామరసపుష్పమువంటి కాంతికలవాడనైనట్టియు ఖడ్గాయుధమును చేతియందు కలవాడును, నాలుగు హస్తములు కలవాడును, అగ్నిసమాన తేజస్సుకలవాడనునైనట్టియు, నాలుగు వజ్రాయుధములను ధరించినవాడనైనట్టియు, బాలసూర్య సదృశుడనైనట్టియు, బల్లెములు ఆయుధములుగాకల వాడనైనట్టియు, తెల్లతామరలతో సమానమైన కాంతి కలవాడనైనట్టియు, నాలుగు భుజములయందు ముద్గరములను ధరించిన వాడనైనట్టియు, మెఱుపుతో సమానమైన తేజస్సు కలవాడనైనట్టియు, అయిదు ఆయుధములనుధరించినవాడనైనట్టియు, సూర్యునితో సమానమైన కాంతికలవాడనైనట్టియు, పాశమును చేతియందుధరించినవాడనైనట్టియు, దేవుడనైనట్టియు అనేకబాలసూర్యులతో సమానమైనట్టియు, నన్ను స్మరించి" అనియీ మొదలైనవానిచే చెప్పబడుచున్న భుజభేదములును వర్ణభేదములును, ఈవ్యూహభేద విభవభేదములకన్నిటికిని ప్రత్యేకముకలిగిన కార్యభేదములును, ఆమోదాదులును, అయోధ్యా మధు

దురవధరఙ్గళుమాయ్, గుహ్యతమఙ్గళుమా యిరుక్కైయాలే శొల్లుకిఱిలోమ్.

౫౩. అవతారఙ్గళుక్కు హేతుఇచ్ఛై.

రాదికళుమాయ్క్కొణ్డు వ్యూహవిభవఙ్గళుక్కుప్రత్యేకముణ్డాన స్థానభేదఙ్గళుమ్, ఆదిశబ్దత్తాలే-క్రోడీకృతఙ్గళాన భూషణ వస్త్రాదిభేదఙ్గళుమ్. (దురవధరఙ్గళుమాయ్, గుహ్యతమఙ్గళు మాయిరుక్కైయాలే, శొల్లుకిఱిలోమ్) ఎన్గతు, ఇవైయెల్లాఞ్జొన్నాలు మొరువర్క్కు బుద్ధిపణ్ణవు మరితాయ్, అవతార రహస్యఙ్గళాకైయాలేమికవుమ్ గుహ్యమాయిరుక్కైయాలే, శొల్లుకిఱోమిల్లై యెన్నై"

౫౩. లోకత్తిల్ జన్మఙ్గళుక్కు హేతు కర్మమాయన్ఱో విరుప్పతు, ఇవనుడైయ వవతారఙ్గళుక్కు హేతు వేతెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (అవతారఙ్గళుక్కు హేతు ఇచ్ఛై) ఎన్ఱు.

అతావతు-[౧]"బహుధావిజాయతే" [౨]"బహూని మే వ్యతీతాని జన్మాని" [౩]"పలపిఱప్పాయ్" [౪]"ఎన్నిన్ఱయోనియుమాయ్ ప్పిఱన్దాయ్" [౫]"మనిశరుమ్ మఱ్ఱుమ్ ముఱ్ఱుమాయ్ మాయప్పిఱవిపిఱన్ద" ఎన్ఱిప్పడి బహువిధమాక చ్చొల్లప్పడుకిఱ విఇవనుడైయ వవతారఙ్గళుక్కు హేతు విప్పడి యవతరిప్పోమెన్నుమ్ స్వేచ్ఛైయొళ్ళియ హేత్వన్తరమిల్లై యెన్నై. [౬]"సంభవామ్యాత్మమాయయా" ఎన్ఱు తానే యరుళిచ్చెయ్తానిఱే [౭]"ఆత్మ మాయయా" ఎన్గతు ఆత్మేచ్ఛయా ఎన్ఱపడి. [౮]"మాయా, వయునం, జ్ఞానమ్" ఎన్ఱు మాయాశబ్దమ్ జ్ఞానవాచియాకైయాలే, ఇచ్ఛారూపమాన జ్ఞానత్తై చ్చొల్లుకిఱతు. [౯]"ఇచ్ఛాగృహీతాభిమతోరు దేహః" ఎన్నక్కడవతిఱే. [౧౦]"ఇయం వై యూహీవైస్థితి రథ కిలేచ్ఛావిహృతయే విభూతీనాంమధ్యే

దురవధరములునై గుహ్యతమములునై యుండుటచేత చెప్పము.

౫౩. అవతారములకు హేతు విచ్ఛ.

రాదులు నగుచు వ్యూహవిభవములకు ప్రత్యేకము కలిగియున్న స్థానభేదములును ఆదిశబ్దముచే క్రోడీకృతములైన భూషణ వస్త్రాదిభేదములును. (దురవధరములునై గుహ్యతమములునైయుండుటచేత చెప్పము) అన్నది - ఇవియన్నియు చెప్పినను ఒకరికి తెలిసికొనుటకు శక్యముకాక, అవతార రహస్యములగుటచే మిక్కిలి రహస్యమైయుండుటచే చెప్పమనుట.

౫౩. లోకమందు జన్మములకు హేతువు కర్మముగదాయై యున్నది. వీనియొక్క యవతారములకు హేతువెద్దియన నానతిచ్చుచున్నారు. (అవతారములకు హేతువిచ్ఛ) అని.

అనఁగా-[౧]"అనేక విధములుగా పుట్టుచున్నాడు" [౨]"నాకు అనేకములయిన జన్మములు అతిక్రమించినవి" [౩]"పలుపుట్టుకలు కలవాఁడై" [౪]"సకల యోనులయందును పుట్టినవాఁడా" [౫]"మనుష్యులును దేవజాతియును తిర్యగ్జాతియు నన్నియునగుచు వేడుకయగు నవతారములను చేసి" అని యిట్లు బహువిధముగాఁ జెప్పఁబడుచున్న వీనియొక్క యవతారములకు హేతువిట్లవతరించుదమను స్వేచ్ఛగాక వేరుకారణము లేదనుట. [౬]"ఆత్మమాయచే పుట్టుచున్నాను" అని తానే సెలవిచ్చినాడుగదా. [౭]"ఆత్మమాయచే" అన్నది స్వేచ్ఛచే అనినట్లు [౮]"మాయ, వయునము, జ్ఞానము" అని మాయాశబ్దము జ్ఞానవాచియౌటచే ఇచ్ఛారూపమైన జ్ఞానముం జెప్పునది. [౯]"తన యిచ్ఛచేత స్వీకరింపబడిన ఇష్టమైనగొప్పరూపకముకలవాడు." అనదగియున్నదిగదా. [౧౦]"ఓవరదరాజస్వామీ! ఇది వ్యూహసంబంధమైన స్థితి. ఇకయథేచ్ఛగా విహరించుటకై నీవిభవములైన

౫౪. ఫలమ్, సాధుపరిత్రాణాది త్రయమ్.

సుర నర తిరశ్చా మవతరన్ । సజాతీయ స్తేషా మితితు విభవాఖ్యా మపి భజ న్కరీశత్వం పూర్ణో వరగుణగణై స్తాన్ స్థగయసి" ఎన్ఱుమ్, [౧] "ఏవం స్థితే త్వదుపసంశ్రయణాభ్యుపాయోమానేన కేనచిదలప్స్యత నోపలబ్ధుమ్ । నోచేదమర్త్య మనుజాదిషు యోనిషుత్వ మిచ్ఛా విహార విధినా సమనాతరిష్యః" ఎన్ఱుమ్, అవతారహేతు ఇచ్ఛై యెన్నుమిడత్తై ఆళ్వార్ విశదమాక వరుళిచ్చెయ్‌తారిఱే.

౫౪. హేతువితువానాలుమ్, ఇవ్వవతారఙ్గళ్ తనక్కు ఫలమేతెన్న వరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్. (ఫలమ్ సాధుపరిత్రాణాది త్రయమ్) ఎన్ఱు.

అతావతు- [౨] "పరిత్రాణాయ సాధూనాం వినాశాయ చ దుష్కృతామ్ । ధర్మసంస్థాపనార్థాయ సమ్భవామి యుగేయుగే" ఎన్ఱు అవన్దానరుళిచ్చెయ్‌త పడియే, తన్బక్కల్ ప్రేమయుక్తరాయ్, తన్నుడైయ వనుభవమొழிయ క్షణకాలముమ్ శెల్లాతే తన్నైక్కాణవేణుమెన్ఱాశైప్పట్టిరుక్కుమ్ సాధుజనఙ్గళై త్తన్నుడైయ రూపచేష్టితావలోకనాలాపన దానముఖేన రక్షిక్కైయుమ్, తద్విరోధికళాన దుష్కృత్తుక్కళై నశిప్పిక్కైయుమ్, తన్నుడైయ వారాధనరూపమాయ్, క్షీణమాయ్ క్కిడక్కిఱ వైదికధర్మత్తై ఆరాధ్యనాన తన్ స్వరూపత్తై దర్శిప్పిత్తు స్థాపిక్కైయు మాకిఱ విమ్మూన్ఱుమే ఫలమెన్నై. [౩] "సాధవః - ఉక్తలక్షణ ధర్మశీలా వైష్ణవాగ్రేసరాః మత్సమాశ్రయణే ప్రవృత్తాః మన్నామ కర్మ స్వరూపాణాం

---

౫౪. ఫలము సాధుపరిత్రాణాది త్రయము.

దేవమనుష్యతిర్యక్కుల మధ్యనవతరించుచు శ్రేష్ఠమైన గుణములచే పూర్ణుడవగుచు ఆదేహాదులకు సమానుడవై విభవనామములను పొందుచున్న నాడవై యుండురీతిచే ఆగుణములనుమూయుచున్నావు" అనియును [౧] "ఇట్లుండగా స్వేచ్ఛగా క్రీడించురీతిచే దేవమనుష్యాది యోనులయందు అవతరించక పోతివేని నిన్నాశ్రయించుట యనెడి మోక్షోపాయము ఏప్రమాణముచే తను తెలియశక్యముకానిదే అయియుండును" అనియును అవతారహేతువు ఇచ్ఛయనునంశమును కూరత్తాళ్వానులును విశదముగ సెలవిచ్చిరిగదా.

౫౪. హేతువిదియైనను ఈయవతారములకు ఫలమేదియన నానతిచ్చుచున్నారు. (ఫలముసాధుపరిత్రాణాదిత్రయము) అని.

అనఁగా [౨] "సత్పురుషులను రక్షించుటకొఱకును పాపకర్మములను చేయువారి నాశముకొఱకును ధర్మములను లెస్సగాస్థాపించుటకొఱకును ప్రతియుగమునందును పుట్టుచుందును." అని వాడు సెలవిచ్చినచొప్పుననే తనయందు ప్రేమయుక్తులై తనయనుభవములేక క్షణకాలమును సంచరింపక తననుచూడవలెనని యాశపడియుండు సాధుజనములను తనయొక్క రూపచేష్టితావలోకనాలాపన దానముఖమున రక్షించుటయును, తద్విరోధులైన దుష్కృతులను నశింపఁజేయుటయును తనయొక్క యారాధనరూపమై క్షీణమైపడియున్న వైదికధర్మమును ఆరాధ్యుఁడైన తనస్వరూపమును చూపించి స్థాపించుటయునైన యీమూడునే ఫలమనుట. [౩] "సాధువులు అనఁగా-చెప్పఁబడినస్వరూపముగల ధర్మమేస్వభావముగాకలవారగు వైష్ణవులలో మొదటివారు. నన్నాశ్రయించుటయందుప్రవర్తించినవారైనా పేరును నావ్యాపారమును నాస్వరూపమునను నవి

౭౭. పలప్రమాణఙ్గళిలుమ్ భృగుశాపాదికళాలే పిఱన్దానెన్గైయాలే, అవతారఙ్గళుక్కు హేతుకర్మమాక వేణ్డావో వెన్నిల్;

నాఙ్మనసాగోచరతయా మద్దర్శనేనవినా ఆత్మధారణ పోషణాదిక మలభమానాః క్షణమాత్ర కాలం కల్పసహస్రంమన్వానాః ప్రశిథిలసర్వగాత్రా భవేయు రితి మత్స్వరూప చేష్టితావలోకనాలాపనాది దానేన తేషాం పరిత్రాణాయ తద్విపరీతానాం వినాశాయచ క్షీణస్య వైదికస్య ధర్మస్యమదారాధనరూపస్య ఆరాధ్యస్వరూప దర్శనేన స్థాపనాయచ యుగేయుగే సంభవామి. కృతత్రేతాదియుగ విశేష నియమోపి నాస్తీత్యర్థః'' ఎన్ఱిఱే యిచ్చ్లోకత్తుక్కర్థమ్ భాష్యకారరుళిచ్చెయ్‌తతు. ౧ ''యేభక్తా భవదేకభోగమనసోఽనన్యాత్మసంజీవనా స్తత్సంశ్లేషణ తద్విరోధినిధనా ద్యర్థంవనాద్రీశ్వర। మర్త్యేణ్డం యద వాతరస్సుర నరాద్యాకార దివ్యాకృతి స్తేనైవ త్రిదశైర్నరైశ్చసుకరం స్వప్రార్థితప్రార్థనమ్'' ఎన్ఱిఱే యామ్యానుమరుళిచ్చెయ్‌తతు.

౫౫. అవతార మైచ్ఛమెన్నఱియాతే కర్మనిబంధనమాక నినైత్తు మన్దమతికళ్ పణ్ణుమ్ ప్రశ్నత్తై యనువదిక్కిఱార్. (పలప్రమాణఙ్గళిలుమ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

అతావతు - ఇతిహాసపురాణరూపమాన పలప్రమాణఙ్గళిలుమ్, ౨ ''పతివ్రతాధర్మ పరా హతాయేన మమప్రియా। సతు ప్రియా విరహిత శ్చిరకాలం భవిష్యతి'' ఎన్ఱాప్పోలే యుణ్డాన భృగుశాపమ్ ముతలానవఱ్ఱాలే పిఱన్దానాక చొల్లుకైయాలే అవతారహేతు ఇచ్ఛైయన్ఱిక్కే కర్మమాక వేణ్డావో వెన్గిఱతాకిలెన్నై.

౭౭. పలుప్రమాణములలో భృగుశాపాదులచే పుట్టినాఁడనుటచేత అవతారములకు హేతువుకర్మము కావలదాయన్నను;

వాక్కులకును మనస్సునకును విషయము కాకపోవుటచే నన్ను చూడక పోయినచో తాముండుటయు తమను పోషించుకొనుటయు పొందనివారై క్షణమును వేయి కల్పములుగా తలంచుచున్నవారై శిథిలమయిన శరీరముకలవారగుదురనుతలంపుచే నాస్వరూపవ్యాపారములనుచూచుట నాతో మాటలాడుట మొదలైనవి చేకూర్చుటకును వారికి విపరీతులైన వారియొక్క చావునకైయును, నన్నారాధించుటయను వైదికధర్మము క్షీణమైయుండగా ఆరాధింపఁదగిన నాస్వరూపమును చూపి దానిని రక్షించుటకైయును ప్రతియుగమందు పుట్టుచుందును. కృతత్రేతాదియుగవిశేషనియమమును లేదనియర్థము'' అనిగదా యీశ్లోకమునకర్థము భాష్యకారులానతిచ్చినది. ౧ ''ఓసుందరబాహూ! నిన్నొక్కనినే యనుభవించుటయందు మనస్సుగలవారును ఇతరమైనయాత్మరక్షణోపాయములేనివారును అయిన భక్తులను రక్షించుటకొరకును వారి విరోధులను చంపుటకొరకును దేవమనుష్యాది దివ్యాకారము కలవాడవై యండమధ్యమున నవతరించితివి. కావుననే దేవతలును మనుష్యులునుకూడ సుఖముగా తమయభీష్టములను కోరుకొనవచ్చును.'' అనిగదా కూరత్తాళ్వానుకూడ నానతిచ్చినది.

౫౫. అవతారమైచ్ఛమని యెఱుఁగక కర్మనిబంధనమని తలంచి మందమతులు జేయు ప్రశ్నమునననువదించుచున్నారు. (పలుప్రమాణములలో) అని మొదలుపెట్టి.

అనఁగా - ఇతిహాసపురాణరూపమైన పలుప్రమాణములలోను, ౨ ''పతివ్రతయునుధర్మపరురాలునగు నాభార్య యెవనిచే చంపఁబడినదో వాడు చిరకాలము భార్యతోవియోగముంజెందును.'' అన్నట్లు కలిగిన భృగుశాపము మొదలైనవాటిచే పుట్టినట్లు చెప్పుటచే అవతారహేతు ఇచ్ఛగాక కర్మముకావలదాయనుట యైనచోననుట.

౫౬. అవైతన్నిలేశాపమ్వ్యాజమ్, అవతారమిచ్ఛై యెన్ఱు పరిహరి త్తతు.

౫౭. అన్తర్యామిత్వమావతు-అన్తఃప్రవిశ్య నియన్తావాయిరుక్కై.

---

౫౬. అతుక్కుత్తరమరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (అవైతన్నిలే) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

అతావతు - [౧] "తపసారాధితో దేవో హ్యబ్రవీ ద్భక్తవత్సలః । లోకానాం సంప్రియార్థం తు శాపం తం గృహ్యముక్తవాన్" ఎన్ఱు ఉత్తర శ్రీరామాయణత్తిలుమ్, [౨] "సర్వావస్థాసు వైవిష్ణో ర్జననం స్వేచ్ఛయైవ తు । జరకాస్త్రిచ్ఛలేనైవ స్వేచ్ఛయా గమనం హరేః ॥ ద్విజశాపచ్ఛలేనైవ మవతీర్ణోపి లీలయా" ఎన్ఱు లైఙ్గపురాణాదికళిలుమ్ శొల్లుకైయాలే, భృగుశాపాదికళాలే పిఱన్దానెన్గిఱ వవైతన్నిలే శాపమ్ వ్యాజమాత్రమ్; అవతార మిచ్ఛాగృహీతమెన్ఱు పరిహరిత్తతెన్నై.

౫౭. ఆక, ఇప్పడి విభవత్తై యుపపాదిత్తవనన్తరమ్, అన్తర్యామిత్వత్తై యుపపాదిక్కిఱార్. (అన్తర్యామిత్వమావతు) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

అతావతు - [౩] "య ఆత్మాన మన్తరో యమయతి" [౪] "అన్తః ప్రవిష్టశ్శాస్తా జనానామ్" [౫] "శాస్తా విష్ణు రశేషస్య జగతో యో హృది స్థితః" ఇత్యాదికళిల్ శొల్లుగిఱపడియే, చేతనరుడైయ వుళ్ళేప్రవేశిత్తు సకలప్రవృత్తికళుక్కుమ్ నియన్తావాయిరుక్కై యన్తర్యామిత్వమావతెన్నై.

---

౫౬. వానియందు శాపము వ్యాజము; అవతారమిచ్ఛమని పరిహరింపఁబడినది.

౫౭. అంతర్యామిత్వమనగా-అంతఃప్రవిష్టుఁడై నియంతయై యుండుట.

---

౫౬. దానికుత్తరము నానతిచ్చుచున్నారు. (వానియందు) అని మొదలుపెట్టి.

అనఁగా- [౧] "తపస్సుచేత ఆరాధింపఁబడినవాఁడై భక్తులయందు ప్రీతిగలదేవుడు లోకములయొక్క ప్రీతికొరకు ఆశాపము గ్రహించతగినదనినాడు" అని ఉత్తర శ్రీరామాయణమందును. [౨] "అన్నియవస్థలయందును స్వేచ్ఛచేతనే భగవంతుడు పుట్టుట. జరకాస్త్రిమను వ్యాజముచేత స్వేచ్ఛచేతనే హరియొక్క వెడలుట. ద్విజశాపమను మిషచే విలాసముచేతనే యవతరించినాడు" అని లైంగపురాణమందును చెప్పటచే భృగుశాపాదులచే పుట్టినాఁడు అను వానిలో శాపము వ్యాజమాత్రము; అవతార మిచ్ఛాగృహీతమని పరిహరించిన దనుట.

౫౭. కాగా నిట్లు విభవము నుపపాదించినవెనుక నంతర్యామిత్వము నుపపాదించుచున్నారు. (అంతర్యామిత్వమనగా) అని మొదలుపెట్టి.

అనఁగా - [౩] "ఎవడు అంతర్యామియై యుండి ఆత్మను ప్రవర్తింపఁ జేయుచున్నాడో" [౪] "జనులకు అంతర్యామియైన ప్రవర్తకుడు" [౫] "యేవిష్ణువు హృదయమందున్నవాఁడై సకలమైన జగత్తునకును శాసకుడో" ఇత్యాదులయందు చెప్పబడుచున్నట్లు చేతనులయొక్క లోపలఁ ప్రవేశించి సకలప్రవృత్తులకును నియంతయై యుండుట యంతర్యామిత్వమనుట.

౫౮. స్వర్గనరకప్రవేశాదిసర్వావస్థైకళిలుమ్ సకలచేతనర్కుమ్ తుణైయాయ్, అవర్కళై విడాతేనిఱ్కుమ నిలైక్కుమేలే శుభాశ్రయమాన తిరుమేనియోడే కూడిక్కొణ్డు అవర్కళుక్కు

---

౫౮. ఇతుతాన్ ఆత్మావినుళ్ళే తన్ స్వరూపత్తాలే వ్యాపిత్తునిన్ఱు నియమిక్కుమత సవిగ్రహనాయ్క్కొణ్డు హృదయత్తిలే వ్యాపిత్తిరున్దు నియమిక్కుమతుమాయ్క్కొణ్డు ద్వివి యిరుక్కైయాలే, ఉభయత్తైయుమ్ అరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (స్వర్గనరకప్రవేశాది) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

అతావతు - [౧] "అన్తర్యామి స్వరూపంచ సర్వేషాం బన్ధువత్ స్థితమ్" ఎన్ఱుత [౨] "స్వర్గనరక ప్రవేశేపి బన్ధురాత్మాహి కేశవః" ఎన్ఱు శొన్నపడియే, పుణ్యనిబన్ధనమాక స్వ ప్రవేశిక్కైయుమ్, పాపనిబన్ధనమాక నరకత్తై ప్రవేశిక్కైయుమ్, ఉభయనిబన్ధనమాక గర ప్రవేశిక్కైయుమ్ ముతలాన వెల్లావవస్థైకళిలుమ్, ఎల్లాచ్చేతనర్కుమ్, * ఇరామడ ట్టువారైప్పోలే ఉళ్ళే పతికిడన్దు సత్తైయేపిడిత్తు నోక్కిక్కొణ్డు పోరుకైయాలే తుణైయా అవర్కళై యొరుకాలుమ్ విడాతే అన్తరాత్మావాయ్ నిఱ్కుమ నిలైక్కుమేలే, [౩] "అఙ్గుష్ఠ త్రశ్చపురుషో జ్యోతిరివాధూమకః" ఎన్ఱుమ్, [౪] "నీలతోయద మధ్యస్థా విద్యుల్లేఖేవ భాస్వ ఎన్ఱు మిత్యాదికళిల్ శొల్లుకిఱపడియే, జ్యోతీరూపమాయ్, శ్యామలమానతన్నై ‡ముట్టాక్కిడువ శై మ్పొనేతిక్కుకిఱ పుకరాలే నీలతోయదత్తై విఴుఙ్గిన విద్యుల్లేఖైపోలే యిరుక్కైయాలే, హ్యవిషయప్రవణమానమనస్సైయతిల్ నిన్ఱుమ్ పక్షరుత్తు తన్పక్కలిలేప్రవణమాక్కిక్కొళ్ళు

---

౫౮. స్వర్గనరకప్రవేశాది సర్వావస్థలయందును సకలచేతనులకును సహాయమై, వారినివిడువక నిలుచునిలకడకుమీద శుభాశ్రయమైదివ్యదేహముతోడ కూడుకొని వారలకు

---

౫౮. ఇది యేఆత్మలో తనస్వరూపముచే వ్యాపించియుండి నియమించునదియును, హముతో కూడినవాడై హృదయమందు వ్యాపించియుండి నియమించునదియు నగుచు రెండ ములైయుండుటచే నుభయము నానతిచ్చుచున్నారు. (స్వర్గనరకప్రవేశాది) యని మొదలు

అనగా - [౧] "అందరికిని చుట్టమువలె నుండునది యంతర్యామిస్వరూపము" అని మొ పెట్టి [౨] "స్వర్గనరకప్రవేశమందును బంధువు పరమాత్మయగు కేశవుడు" అనిచెప్పినచొ పుణ్యనిబంధనముగ స్వర్గమును ప్రవేశించుటయును పాపనిబంధనముగ నరకమును ప్రవేశిం యును ఉభయనిబంధనముగ గర్భముం బ్రవేశించుటయును మొదలైన యన్నియవస్థలలో అందరు చేతనులకును * రాత్రి సత్రమున భుజింపఁజేయువారివలె లోపలనే దాగియుండి స ముఖ్యముగాగొని రక్షించుకొనుచు పోవుటచే సహాయమై, వారినొకప్పుడును విడువక అం త్మయై యుండెడి యునికికిమీద [౩] "అంగుష్ఠమంతటిపురుషుడు పొగలేని తేజస్సువంటివా అనియును [౪] "నల్లమేఘమునడుమనున్న మెఱుపువలె ప్రకాశించునది." అనియు నీమొ వానియందు చెప్పఁబడు చొప్పున జ్యోతిరూపమై శ్యామలమైన తనను ‡ ఆచ్ఛాదించునట్లు, బంగారును తిరస్కరించెడి కాంతిచేనీలమేఘమును మ్రింగిన మెఱుపుతీవెవలె యుండుటచే విషయప్రవణమైన మనస్సును దానినుండి మరలించి తనయందు అభిరుచిగలదానినిగ జేసుకొన

ధ్యేయనాకైక్కాకవుమ్, అవర్కళై రక్షిక్కైక్కాకవుమ్, బన్ధుభూతనాయ్క్కొణ్డు హృదయకమలత్తిలే యెழுన్దరుళి యిరుక్కుమిరుప్పు.

౫౯. అర్చావతారమావతు-౧"తమరుకన్ద తెవ్వురువమ్" ఎన్గిఱపడియే,

శుభాశ్రయమాన తిరుమేనియోడే యన్ద చేతనర్క్కు ధ్యానరుచిపిఱన్దపోతు ధ్యేయనాకైక్కాకవుమ్, బుద్ధ్యాదికళుక్కు నియామకనాయ్క్కొణ్డవర్కళై రక్షిక్కైక్కాకవుమ్, నారాయణత్వప్రయుక్తమాన కుడల్తుడక్కాలే బన్ధుభూతనాయ్క్కొణ్డు, ౧"పద్మకోశప్రతీకాశం హృదయంచాప్యధోముఖమ్" ఎన్గిఱ హృదయకమలత్తిలే యెழுన్దరుళి యిరుక్కుమిరుప్పై. అన్తరాత్మత్తైయై ముతలోల్లి యతుక్కుమేలే సవిగ్రహనాయ్క్కొణ్డు హృదయకమలత్తిలిరుక్కుమిరుప్పై చ్చొల్లి త్తలైక్కట్టిన్ఱు. విగ్రహయోగప్రయుక్తమాన పరత్వాదికళై చ్చొల్లివరుకిఱ ప్రకరణమాకైయాలే.

౬౦. ఆక, అన్తర్యామిత్వత్తై యుపపాదిత్తారాయ్నిన్ఱార్కీழ் ; అనన్తరమ్, అర్చావతారత్తై యుపపాదిక్కిఱార్. (అర్చావతారమావతు) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

అతావతు- ౨"తమరుకన్ద తెవ్వురువ మవ్వురువన్దానే" ఎన్ఱు-ఆశ్రితర్ యాతొన్ఱై త్తనక్కు త్తిరుమేనియాక క్కోలినార్కళ్, అత్తైయే తనక్కువడివాక క్కొళ్ళుమెన్గిఱపడియే, ఆశ్రితరాన చేతనర్క్కు అభిమతమాన స్వర్ణరజతాది శిలాపర్యన్తమాన ఏతేను మొరుద్రవ్యత్తిలే,

ధ్యేయుడగుటకును వారిని రక్షించుటకును బంధుభూతుఁడగుచు హృదయకమలమందు వేంచేసియుండెడి యునికి.

౫౯. అర్చావతారమనఁగా-౧"ఆశ్రితులు సంతోషించినరూపమేదియో" అనుచొప్పున,

శుభాశ్రయమైన దివ్యదేహముతో, ఆ చేతనులకు ధ్యానరుచిపుట్టినపుడు ధ్యేయుడగుటకును బుద్ధ్యాదులకు నియామకుడగుచు వారలరక్షించుటకును నారాయణత్వప్రయుక్తమైన శరీరశరీరిభావసంబంధముచే బంధుభూతుడగుచు, ౧"తామరమొగ్గవంటిదియును క్రిందిముఖముగానున్నదియునైనహృదయము" అనియెడి హృదయపద్మమందు వేంచేసియుండు నునికియనుట. అంతరాత్మతను మొదటచెప్పియాపైని విగ్రహముతోకూడినవాఁడగుచు హృదయకమలమందుండు నునికిని చెప్పిముగించె నది-విగ్రహయోగప్రయుక్తమైన పరత్వాదులను చెప్పుచువచ్చుప్రకరణమగుటచే.

౬౦. కాఁగా నంతర్యామిత్వము నుపపాదించినవారైరి క్రింద. అనంతర మర్చావతారము నుపపాదింపుచున్నారు. (అర్చావతారమనఁగా) అని మొదలుపెట్టి.

అనఁగా-౨"ఆశ్రితులు సంతోషించినరూపమేదియో ఆరూపమే" అని ఆశ్రితులు దేనిని తనకు దివ్యదేహముగ నాశపడిరో దానినే తనకు రూపముగ గ్రహించును అనుచొప్పున ఆశ్రితులైన చేతనులకు అభిమతమైన బంగారువెండి మొదలు శిలాపర్యంతమైన యొకద్రవ్యమందు,

చేతనర్కభిమతమాన ద్రవ్యత్తిలే విభవవిశేషఙ్గళ్ పోలన్రిక్కే, దేశకాలాధికారినియమమిల్లాతపడి సన్నిధిపణ్ణి, అపరాధఙ్గళై క్కాణాక్కణ్ణిట్టు, అర్చకపరతన్త్రమాన సమస్తవ్యాపారఙ్గళైయు ముడైయనాయ్క్కొణ్డు, కోయిల్కళిలుమ్, గృహఙ్గళిలుమ్, ఎழுన్దరుళినిఱ్కుమ్ నిలై.

అయోధ్యామధురాదిదేశనియమమెన్న, పతినోరాయిరమ్ సంసత్సరమ్ నూఱుసంవత్సరమ్ ఎన్ఱాప్పోలే యుణ్డాన కాలనియమమెన్న, దశరథ వసుదేవాదికళెన్ఱాప్పోలే శిల అధికారి నియమమెన్న, ఇవన్ఱై యుడైత్తాయ్క్కొణ్డు సన్నిధిపణ్ణిన రామకృష్ణాది విభవవిశేషఙ్గళ్ పోలన్రిక్కే, [౧] "భూమనికేత నేష్వపి కుటీ కుఞ్జేషు" ఎన్గిఱపడియే, ఒరుదేశనియమమిల్లాతపడియాకవుమ్, అర్చకనుడైయ వపేక్షాకాల మొழிయ తనక్కెన్ఱొరుకాల నియమమిల్లాతపడియాకవుమ్, రుచియుడైయారెల్లార్కు మాకైయాలే, ఇన్నారెన్బతొరు అధికారినియమమిల్లాతపడియాకవుమ్ సన్నిధిపణ్ణి, [౨] "సర్వసహిష్ణుః" ఎన్గిఱపడియే సహిష్ణువాకైయాలే యవర్కళ్ శెయ్యుమపరాధఙ్గళై క్కాణాక్కణ్ణిట్టు, [3] "అర్చకపరాధీ నాఖిలాత్మస్థితిః" ఎన్గిఱపడియే, అర్చకపరతన్త్రమాన స్నానాశనాదికళాన సమస్తవ్యాపారఙ్గళైయుముడైయనాయ్క్కొణ్డెழுన్దరుళినిఱ్కుమ్నిలై అర్చావతారమావతెన్నై. [౪] "అర్చా పూజా ప్రతిమయోః" ఎన్నైయాలే అర్చాశబ్దమ్ప్రతిమావాచి.

చేతనులకభిమతమైన ద్రవ్యమందు విభవవిశేషములవలెగాక దేశకాలాధికారినియమములేనట్లు సన్నిధిచేసి అపరాధములను చూడనిచూపుంచి అర్చకపరతంత్రమైన సకలవ్యాపారములను కలవాడగుచు దేవాలయములయందును ఇండ్లయందును వేంచేసియుండు నిలకడ.

అయోధ్యా మధురాదిదేశనియమమేమి, పదునొకండు వేలసంవత్సరములు నూరు సంవత్సరములు అనినట్లు కలిగిన కాలనియమమేమి, దశరధవసుదేవాదులన్నట్లు కొన్ని అధికారినియమములేమి, వీనింగలవగుచు సన్నిధిచేసిన రామకృష్ణాది విభవ విశేషములవలెగాక, [౧] "భూలోకమండలియిండ్లలోనుగూడెములలోను పొదలలోను" అనుచొప్పున ఒక దేశమనునియమములేకను, అర్చకుని యపేక్షాకాలముగాక తనకనియొక కాలనియమములేకుండను, రుచి కలవారలందరికి నగుటచే వీరు అనునొక అధికారి నియమములేకుండను సన్నిధిచేసి [౨] "అన్నిటిని సహించు స్వభావముకలవాడు" అనుచొప్పున సహిష్ణువగుటచే వారలు చేయు నపరాధములనుచూడనిచూపుంచి [3] "అర్చకునికి వశములోనున్న తనయొక్క సకలస్థితియును కలవాడు" అనుచొప్పున అర్చకపరతంత్రమైన స్నానభోజనాది సకలవ్యాపారములును కలవాడగుచు వేంచేసియుండు నునికి అర్చావతారమనుట. [౪] "అర్చాశబ్దము పూజాప్రతిమలయందు వర్తింపుచున్నది." అనుటచే నర్చాశబ్దము ప్రతిమావాచి.

౬౦. రుచిజనకత్వముమ్, శుభాశ్రయత్వముమ్, అశేషలోకశరణ్యత్వముమ్, అనుభావ్యత్వముమెల్లా మర్చ్చావతారత్తిలే పరిపూర్ణమ్.

౬౦. ఇవ్వర్చ్చావతారత్తినుడైయ రుచిజనకత్వాదిగుణపూర్తియై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్. (రుచిజనకత్వముమ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

అతావతు-శాస్త్రఙ్గళాల్ తిరుత్తవొణ్ణాతే విషయాన్తరఙ్గళిలే మణ్డి విముఖరాయ్‌ప్పోవుమ్ చేతనర్కు త్తన్నుడైయ రూపౌదార్యగుణఙ్గళాలే, వైముఖ్యత్తై మాఱ్ఱి త్తన్ పక్కలిలే రుచియై జనిప్పిక్కైయుమ్, రుచి పిఱన్ద వనన్తరమ్, తన్నై భజిక్కుమవర్కళుక్కు కణ్ణుక్కుమ్ నెఞ్జుక్కు మినితామ్బడి శుభాశ్రయమాయిరుక్కైయుమ్, అవ్వళవన్ఱిక్కే తన్నైయే ఉపాయమాక స్వీకరిక్కుమళవిల్, గుణాగుణనిరూపణమ్పణ్ణాతే సకలలోకఙ్గళిలుళ్ళవర్కళుక్కుమ్ శరణ వరణార్హమాయిరుక్కైయుమ్, ఉపాయమాన మాత్రమాయ్ ఒరుదేశవిశేషత్తిలే పోనాల్ అనుభావ్యమామ్బడి యిరుక్కైయన్ఱిక్కే, వైలక్షణ్యత్తిల్ వాశియఱిన్దవర్కళుక్కు ౧"ఎన్నముతనై క్కణ్డకణ్గళ్ మఱ్ఱొన్ఱినైక్కాణావే" ఎన్నుమ్బడి యనుభావ్యమా యిరుక్కైయుమాకిఱ వివైయెల్లామ్ అర్చ్చావతారత్తిలే పరిపూర్ణమాయిరుక్కుమెన్నై. ౨"స్వరూపాం ప్రతిమాం విష్ణోః ప్రసన్న వదనేక్షణామ్ । కృత్వాత్మనః ప్రీతికరీం సువర్ణరజతాదిభిః ॥ తామర్చ్చయేత్తాం ప్రణమేత్తాంభజేత్తాం విచిన్తయేత్ । విశత్యపాస్తదోషస్తు తామేవ బ్రహ్మరూపిణీమ్" ఎన్ఱు ఇవ్వర్చ్చావతారత్తిల్ ఆశ్రితరుకన్దతోరు ద్రవ్యత్తై త్తనక్కుత్తిరుమేనియాక క్కొణ్డు అవర్కళుక్కుపాస్యనుమాయ్, ప్రాప్యనుమా యిరుక్కుమెన్నుమిడమ్, శ్రీశౌనకభగవానాలు మ్జొల్లప్పట్టతిఱే.

౬౦. రుచిజనకత్వమును, శుభాశ్రయత్వమును, అశేషలోకశరణ్యత్వమును, అనుభావ్యత్వము ననునంతయును అర్చ్చావతారమునందు పరిపూర్ణము.

౬౦. ఈయర్చ్చావతారముయొక్క రుచిజనకత్వము మొదలగుగుణపూర్తిని ఆనతిచ్చుచున్నారు (రుచిజనకత్వమును) అని మొదలుపెట్టి.

అనఁగా-శాస్త్రములచే త్రిప్పశక్యముగాక విషయాంతరములయందు ప్రవణులై విముఖులై యుండు చేతనులకు తనయొక్క రూపౌదార్యగుణములచే విముఖత్వమును పోగొట్టి తనయందు రుచిని పుట్టించుటయును, రుచిపుట్టినపిదప తనను సేవించు వారలకు కండ్లకును మనస్సునకును భోగ్యమానట్లు శుభాశ్రయమైయుండుటయును, అంతియగాక తననే యుపాయముగ పొందినపుడు గుణాగుణనిరూపణము చేయక సకలలోకములయందున్నవారలకును శరణముపొందుటకు తగియుండుటయును, కేవలము ఉపాయమై ఒక దేశవిశేషములోనికి పోయినచో అనుభావ్యమగునట్లుండుటకాక వైలక్షణ్యమందలి భేదము నెరింగినవారలకు ౧"నాయమృతభూతుని చూచిన కన్నులు వేరొకదానిని చూడవు" అన్నచొప్పున ననుభావ్యమైయుండుటయునగు నివియన్నియు నర్చ్చావతారమున పరిపూర్ణమైయుండుననుట. ౨"సుందరమైన ముఖమును నేత్రములును కలదియును అందమైనదియును తనకు సంతోషదాయకమైనదియునైన విష్ణుప్రతిమను చేసి దానినే పూజించవలసినది, దానికే నమస్కరించవలసినది, దానినే భజించవలసినది, దానినే ధ్యానము చేయునది. దోషములు పోయినవాడై బ్రహ్మరూపమయిన దానినే ప్రవేశించును." అని ఈయర్చ్చావతారమందు ఆశ్రితులిష్టపడినయొక ద్రవ్యమును తనకు దివ్యదేహముగ గొని వారలకుపాస్యుడునై, ప్రాప్యుడునై యుండుననునంశము శ్రీశౌనకభగవంతుని వల్లను చెప్పఁబడినదిగదా.

౬౧. స్వస్వామిభావత్తై మాఱాడిక్కొణ్డు, అజ్ఞరైప్పోలేయుమ్, అశక్తరైప్పోలేయుమ్, అస్వతన్త్రరైప్పోలేయుమ్ ఇరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్,

---

౬౧. ఇన్నముమ్ ఇవ్వర్చ్చావతారగుణాధిక్యత్తై యరుళిచ్చెయ్యానిన్ఱుకొణ్డు, ఇప్పిరబన్ధత్తైత్తలైక్కట్టి యరుళికిఱార్. (స్వస్వామిభావత్తై) ఎన్ఱు తుడఙ్గి.

అతావతు - ౧ "స్వత్వ మాత్మని సఞ్జాతం స్వామిత్వం బ్రహ్మణిస్థితమ్" ఎన్గిఱపడియే, చేతననుక్కు స్వత్వముమ్ తనక్కు స్వామిత్వముమ్, వ్యవస్థితమాయిరుక్క, ఇవన్ తన్నుడైమైకళోడొక్కత్తన్నైయుమ్ సహపఠిక్కుమ్బడి స్వామిత్వమివన్బక్కలిలుమ్ స్వత్వమ్ తన్బక్కలిలుమాకత్తిన్నిచ్చెయ్యాలే మాఱాడిక్కొణ్డు, ౨ "యస్సర్వజ్ఞ స్సర్వవిత్" ౩ "పరాస్యశక్తిర్వివిధైవ శ్రూయతే" ౪ "న తస్యేశే కశ్చన" ఎన్ఱుమ్, ౫ "సర్వేశ్వర స్సర్వదృక్ సర్వవేత్తా సమస్తశక్తిః పరమేశ్వరాఖ్యః" ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే, సర్వజ్ఞనాయ్, సర్వశక్తియాయ్, నిరఙ్కుశస్వతన్త్రనాయిరుక్కిఱ తన్నై యమైత్తుక్కొణ్డు, తన్ కారియముమ్ పిఱర్ కారియము మఱియమాట్టాత వజ్ఞరైప్పోలేయుమ్, తన్నైత్తాన్ రక్షిక్కమాట్టాత వశక్తరైప్పోలేయుమ్, తనక్కెన్న వొరుముతన్మై యిల్లాతవస్వతన్త్రరైప్పోలేయు మిరానిఱ్కచ్చెయ్తేయుమ్, విముఖరైయుమ్ విడమాట్టాతపడి కరైపురణ్డు శెల్లుకిఱ కారుణ్యమిట్టవఴక్కాయ్క్కొణ్డు నేత్ర

---

౬౧. స్వస్వామిభావమును మార్చికొని, అజ్ఞులవలెనును, అశక్తులవలెనును, అస్వతంత్రులవలెనును ఉన్నప్పటికిని,

---

౬౧. ఇంకను నీయర్చావతార గుణాధిక్యమును ఆనతీయ తలంచి యీ ప్రబంధమును ముగియించి యనుగ్రహింపుచున్నారు. (స్వస్వామిభావమును) అని మొదలుపెట్టి.

అనఁగా- ౧ "స్వత్వ మాత్మయందు కల్గినది, స్వామిత్వము బ్రహ్మయందున్నది" అనుచొప్పున చేతనునకు స్వత్వంబును, తనకు స్వామిత్వంబును, వ్యవస్థితమైయుండ, వీడు తనసొత్తులతోబాటు తననుకూడ పఠించునట్లు స్వామిత్వము వీనియందును స్వత్వము తనయందును నౌనట్లు తనయిచ్ఛచే మార్చుకొని, ౨ "ఎవ్వడు సామాన్యముగా నన్నిటి నెరిగినవాడును విశేషముగా నన్నిటినెరిగినవాడునో" ౩ "ఈతనికిఅనేకవిధములుగలగొప్పశక్తి శ్రుతిలోవినబడుచున్నది." ౪ "ఎవఁడు నత నికి ప్రభువుకాడు" అనియును. ౫ "అందరికిని ప్రభువయినవాడును అన్నిటిని చూచువాడును అన్నిటి నెరిగినవాడును అన్నిటియందును శక్తికలవాడు పరమేశ్వరుడను పేరుకలవాడు." అని యును చెప్పఁబడుచొప్పున సర్వజ్ఞుడై సర్వశక్తియై నిరంకుశస్వతంత్రుడైయుండు తనను నియమించుకొని తనకార్యంబును పరకార్యంబును ఎఱుగలేని యజ్ఞులవలెనును తనను తాను రక్షిం పలేని యశక్తులవలెనును, తనకనియొక యధికారములేని యస్వతంత్రులవలెను నున్నను, విముఖులనుకూడ వదలలేనట్లు పొరలిపాఱుచుండెడు కారుణ్యమునకు స్వాధీనుడగుచు నేత్ర పుత్ర వి

అపారకారుణ్యపరవశనాయ్ క్కొణ్డు సర్వాపేక్షితఙ్గళైయుమ్ కొడుత్తరుళుమ్.

పిళ్ళైలోకాచార్యర్ తిరువడికళే శరణమ్.

పుత్రవితరణమ్ ముతలాక మోక్షదానపర్యన్తమాక యథాధికారమ్ చేతనరుడైయ సకలాపేక్షితఙ్గళైయుమ్ కొడుత్తరుళుమెన్ఱై.

[౧]"అర్చావతార స్సర్వేషాం బాన్ధవో భక్తవత్సలః । స్వత్వమాత్మని సఞ్జాతం స్వామిత్వం మయిచ స్థితమ్" ఎన్ఱు అర్చావతారమానతు - సర్వరుక్కుమ్ బాన్ధవమాయ్, భక్తవత్సలమాయిరుక్కుమ్· స్వత్వమానతు - ఆత్మావిన్బక్కలిలుమ్, స్వామిత్వమానతు-ఎన్బక్కలిలుమ్ వ్యవస్థితమాయిరుక్కుమెన్ఱుమ్, [౨]"ఇతి వ్యవస్థితే చాపిమమాయం కేశవస్త్వితి । మమాయం రామ ఇత్యేవ దేవః పరశులాఞ్ఛనః" ఎన్ఱిప్పడి శేషిత్వమ్ వ్యవస్థితమాయిరుక్కచ్చెయ్ తేయుమ్ ఎన్నుడైయ కేశవనెన్ఱుమ్ పరశువైయుడైయాళమాక వుడైయ దేవనాన రామ నెన్నుడైయవనెన్ఱుమ్ [౩]"మమాయం వామనోనామ నారసింహాకృతిః ప్రభుః । వరాహవేషో భగవాన్నరో నారాయణస్తథా" ఎన్ఱెన్నుడైయవ నిన్దవామననానవన్, ప్రభువాన నరసింహరూపియానవన్, వరాహవేషత్తైయుడైయ భగవాన్, అప్పడియే నరనారాయణనెన్ఱుమ్, [౪]"తథా కృష్ణశ్చ రామశ్చ మమాయ మితినిర్దిశేత్ । మద్గ్రామవాసీభగవాన్మమైవేతి చ ధీర్భవేత్" ఎన్నుమ్బడియే, కృష్ణనుమ్ రామను మెన్నుడైయ వనెన్ఱు శొల్లానిఱ్కుమ్. ఎన్నుడైయ గ్రామత్తిలిరుక్కిఱ

అపారకారుణ్యపరవశుడగుచు సర్వాపేక్షితములనిచ్చి యనుగ్రహించును.

పిళ్ళైలోకాచార్యుల తిరువడికళులే శరణము.

రణము మొదలుగ మోక్షదానపర్యంతముగ వారలయధికారానుగుణముగ చేతనులయొక్క సకలాపేక్షితములనుయిచ్చి యనుగ్రహించుననుట.

[౧]"భక్తులయందు ప్రీతిగల అర్చావతారము అందరికిని బంధువైనది, స్వత్వము ఆత్మయందు కలిగినది, స్వామిత్వము నాయందున్నది." అని అర్చావతారము అందరికిని బాంధవమై భక్తవత్సలమై యుండును. స్వత్వమైనది-ఆత్మయందును; స్వామిత్వమైనది-నాయందును వ్యవస్థితమై యుండుననియును, [౨]"ఇట్లు వ్యవస్థయున్నను కేశవుడు నావాడనియును దేవుడై పరశువును ధరించిన యీ రాముడు నావాడనియును" అని ఇట్లు శేషిత్వము వ్యవస్థితమైయున్నను నా కేశవుడనియు, గండ్రగొడ్డలి నానవాలుగ గొన్న దేవుడైన రాముడు నావాడనియును, [౩]"ఈవామనుడును, నరసింహాకారుడును, వరాహవేషమును ధరించినవాడును, నరుడును, నారాయణుడును నావారు." అని నావాడీవామనుడు, ప్రభువైన నరసింహరూపముం దాల్చినవాడు, వరాహవేషముం ధరియించిన భగవంతుడు, అట్లనే నరనారాయణుడనియు, [౪]"అట్లె కృష్ణుడును రాముడును నావారని చెప్పను. నా గ్రామమునందున్న భగవంతుడు నావాడే యని బుద్ధి గలుగును." అనుచొప్పున కృష్ణుడును, రాముడును నావాడని చెప్పను. నా గ్రామమందున్న

భగవానెన్నుడైయవనెన్నుమ్ మమత్వబుద్ధియుణ్డాకానిఱ్కుమ్. ౧“చిన్తయేచ్చ జగన్నాథం స్వామినం పరమార్థతః। అశక్తమస్వతన్త్రంచ రక్ష్యంచాపి జనార్దనమ్” ఎన్ఱు, పరమార్థత్తాల్ జగన్నాథనాయ్ స్వామియాన జనార్దననై అశక్తనాకవుమ్, అస్వతన్త్రనాకవుమ్, రక్ష్యభూతనాకవుమ్, శిన్దిప్పతు శెయ్యానిఱ్కుమ్. ౨“తదిచ్ఛయా మహాతేజా భుఙ్క్తేవై భక్తవత్సలః। స్నానంపానం తథాయాత్రాం కురుతేవై జగత్పతిః” ఎన్ఱు పెరియ తేజస్సైయుడైయ జగత్పతియానవన్ భక్తనుక్కు వత్సలనాయ్ క్కొణ్డు అవనిచ్ఛైప్పోతముతు శెయ్యానిఱ్కుమ్. అప్పడియే స్నానత్తైయుమ్ పానత్తైయుమ్ యాత్రైయైయుమ్ పణ్ణానిఱ్కుమెన్ఱుమ్, ౩“స్వతన్త్రస్సజగన్నాథోప్యస్వతన్త్రో యథాతథా। సర్వశక్తిర్జగద్ధాతా ప్యశక్త ఇవ చేష్టతే” ఎన్ఱు స్వతన్త్రనాయ్ జగన్నాథనాయిరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్ అవన్ యాతొరుపడి యస్వతన్త్రన్, అప్పడియాకానిఱ్కుమ్ సర్వశక్తియాయ్ జగత్తుక్కు స్రష్టావాయిరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్ అశక్తరైప్పోలే చేష్టియానిఱ్కుమెన్ఱుమ్, ౪“సర్వాన్కామాన్దదత్స్వామ్యప్యశక్త ఇవలక్ష్యతే। అపరాధానభిజ్ఞస్సన్ సదైవ కురుతే దయామ్” ఎన్ఱు ఎల్లాకామఙ్గళైయుమ్ కొడానిన్ఱు, స్వామియాయిరానిఱ్కచ్చెయ్తేయుమ్ అశక్తరైప్పోలే కాణప్పడానిఱ్కుమ్. అపరాధఙ్గళిలఱివిలనాకానిన్ఱుకొణ్డు ఎప్పోతుమ్ దయైయై ప్పణ్ణానిఱ్కుమెన్ఱుమ్, ౫“అర్చావతారవిషయే మయాప్యుద్దేశతస్తథా। ఉక్తా గుణానశక్యన్తే వక్తుం వర్షశతైరపి” ఎన్ఱు అర్చావతారవిషయత్తిలెన్నాలుమ్ శురుఙ్గచ్చొల్లప్పట్టవత్తనై. గుణఙ్గళానవై నూఱువర్షమ్ కూడినాలుమ్ శొల్లశక్యఙ్గళల్లవెన్ఱుమ్, ౬“ఋతేచ మత్ప్రసాదాద్వా స్వతోజ్ఞానాగమేనవా” ఎన్ఱెన్నుడైయ

భగవంతుడు నావాడు అని మమత్వబుద్ధికలుగును. ౧“వస్తుస్వభావముచే ప్రభువై జగన్నాథుడైన జనార్దనుని అశక్తునిగాను అస్వతంత్రునిగాను రక్షించదగినవానినిగాను తలంచందగినది.” అని పరమార్థముచే జగన్నాథుడై స్వామియైన జనార్దను నశక్తునిగను, నస్వతంత్రునిగను, రక్ష్యభూతుడుగను చింతించుట నాచరించును. ౨“గొప్పతేజస్సుగలవాడును భక్తులయందు ప్రీతిగలవాడు నగు జగన్నాథుడు అర్చకునియొక్క ఇచ్ఛచేతనే భోజనమును, స్నానమును, పానమును, యాత్రను చేయును.” అనిపెద్దతేజస్సుగల జగత్పతియైనవాడు భక్తునియెడవత్సలుడగుచు అతడుకోరినప్పుడు భుజించుచుండును. అట్లనే స్నానమును, పానమును, యాత్రను చేయుచుండును, అనియును, ౩“ఆజగన్నాథుడు స్వతంత్రుడైనను అస్వతంత్రుడెట్లో అట్లే ఉండును. జగత్తును సృష్టించువాడు సర్వశక్తియైనను అశక్తునివలె నడచును” అని స్వతంత్రుడై జగన్నాథుడై యున్నను అతడు యేవిధమున అస్వతంత్రుడో అట్లు అగును. సర్వశక్తియై జగత్తునకు సృష్టికర్తయై యున్నను అశక్తులవలె నటించుచుండుననియును, ౪“కోరికలన్నిటిని ఇచ్చుచుండు స్వామియైనను అశక్తునివలె చూడబడుచున్నాడు. అపరాధములను తెలియనివాడై ఎప్పుడును దయచేయుచుండును.” అని అన్నికోరికల నిచ్చుచు స్వామియై యున్నను అశక్తులవలె కానంబడుచుండును. అపరాధములయందు తలపులేనివాడగుచు ఎల్లపుడును దయనుచేయుననియును. ౫“అర్చావతారవిషయమున నాచేతగూడ నుద్దేశమాత్రముగ గుణములు చెప్పంబడినవి. అన్నియును చెప్పుట నూరు సంవత్సరములకేని శక్యముకానేరదు” అని అర్చావతారవిషయమందు నాచేతను సంగ్రహముగా చెప్పంబడిన యా గుణములు నూఱుసంవత్సరములు కూడినను చెప్పనలవికావనియును; ౬“నాఅనుగ్రహమేని స్వత

ప్రసాదమొఴిన్దాలుమ్ స్వతస్సిద్ధమాన జ్ఞానమిల్లాతపోతు శొల్లముడియాతెన్నుమ్, [౧]"ఏవం పఞ్చ ప్రకారోఽహ మాత్మనాం పతతామధః । పూర్వస్మాదపి పూర్వస్మా జ్జ్యాయాంశ్చైవోత్తరోత్తరః" ఎన్ఱిప్పడి పరవ్యూహాది పఞ్చప్రకారనాననాన్ అధఃపతిక్కుమ్ ఆత్మాక్కళుక్కు పూర్వపూర్వప్రకారఙ్గళిల్ కాట్టిల్ ఉత్తరోత్తర ప్రకారత్తిల్ సౌలభ్యత్తాలే శ్రేష్ఠనాయిరుప్పనెన్నుమ్, [౨]"సౌలభ్యతో జగత్స్వామీ సులభో హ్యుత్తరోత్తరః" ఎన్ఱు జగత్స్వామియాననాన్ సౌలభ్యత్తాలే మేలే మేలే సులభనాయిరుప్పనిఱే ఎన్నుమ్, [౩]"సర్వాతిశాయి షాడ్గుణ్యం సంస్థితం మన్త్రబింబయోః । మన్త్రేవాచ్యాత్మనా నిత్యం బింబే తు కృపయా స్థితమ్" ఎన్ఱు సర్వత్తైయుమ్ అతిశయిప్పతాన షాడ్గుణ్యరూపమానతు - మన్త్రబింబఙ్గళిలే నిఱ్కుమ్ మన్త్రత్తిలే వాచ్యాత్మనా నిఱ్కుమెన్నుమ్, బింబత్తిలే కృపైయాలే నిఱ్కుమెన్ఱు, ఇప్పడి అర్చావతారత్తినుడైయ గుణాధిక్యమ్ విష్వక్సేనసంహితైయిలే సర్వేశ్వరన్దన్నాలే యరుళిచ్చెయ్యప్పట్టతిఱే; [౪]"ఆస్తాం తే గుణరాశివద్గుణపరీవాహాత్మనాం జన్మనాం సఙ్ఖ్యా భౌమనికేతనేష్వపి కుటీకుఞ్జేషు రఙ్గేశ్వర । అర్చ్యస్సర్వసహిష్ణు రర్చకపరాధీనాఖిలాత్మస్థితిః ప్రీణీషే హృదయాలుభిస్తవ తతశ్శీలాజ్జడీభూయతే" ఎన్ఱు అవతారఙ్గళై యరుళిచ్చెయ్తవనన్తరత్తిలే అర్చావతారవైభవత్తై సంగ్రహేణ ఒరు శ్లోకత్తాలే యరుళిచ్చెయ్తారిఱే భట్టర్.

ఆక, ఈశ్వరనుడైయ స్వరూపవైలక్షణ్యత్తైయుమ్, అన్దస్వరూపత్తైయుమ్ నిఱమ్బిత్తుమ్ గుణవైలక్షణ్యత్తైయుమ్, అగ్గుణఙ్గళడియాక వవన్బణ్ణుమ్ సృష్ట్యాదివ్యాపారఙ్గళైయుమ్, అప్పడి

స్సిద్ధమైన జ్ఞానమేని లేక" అని నాయొక్క యనుగ్రహము లేకున్నను స్వతస్సిద్ధమైనజ్ఞానము లేనియప్పుడు చెప్పవీలు కాదనియును. [౧]"ఇట్లయిదువిధములైన నేను క్రిందపడుచున్న ఆత్మలకు త్తరోత్తరము మొదటివానికంటె శ్రేష్ఠుడను." అని యిట్లు పరవ్యూహాదిపంచప్రకారుడనైన నేను క్రిందపడుచున్న యాత్మలకు పూర్వపూర్వప్రకారములకన్న ఉత్తరోత్తరప్రకారమందు సౌలభ్యముచే శ్రేష్ఠుడనైయుందు ననియును, [౨]"జగన్నాథుడు సౌలభ్యముచే నుత్తరోత్తరమును సులభుడు" అని జగత్స్వామియైన నేను సౌలభ్యముచే మీద మీద సులభుడై యుందును గదా అనియును, [౩]"అన్నిటి నతిశయించు షాడ్గుణ్యము మంత్రమందును ప్రతిమయందునున్నది. మంత్రమందర్థరూపముగానుండును. బింబమందెపుడును కృపచేతనుండును" అని సర్వము నతిశయించెడి షాడ్గుణ్యరూపము మంత్రబింబములలో నిలచును. మంత్రమందు వాచ్యస్వరూపమున నిలచుననియును, బింబమందు కృపచే నిలుచుననియును ఇట్లు అర్చావతారము యొక్క గుణాధిక్యము విష్వక్సేనసంహితలో సర్వేశ్వరునిచే సెలవీయబడినదిగదా. [౪]"ఓ శ్రీరంగనాథా! నీ గుణములయొక్క సంఖ్యవంటిదగు గుణప్రవాహకార్యములైన నీయవతారములసంఖ్యయుండనిమ్ము. పూజ్యుడవై యన్నిటిని సహించువాడవై అర్చకునికి వశంవదమైన తన స్థితిగలవాడవై మట్టి యిండ్లలోను కుటీరములలోను పొదలలోను నుండి సంతోషింపుచున్నావు. నీయీ స్వభావము వలననే రసికులు జడస్వభావమును పొందుచున్నారు." అని అవతారముల నానతిచ్చిన వెనుక నర్చావతార వైభవమును సంగ్రహముగ నొకశ్లోకముచే సెలవిచ్చిరిగదా భట్టరు.

కాగా నీశ్వరునియొక్క స్వరూపవైలక్షణ్యమును, ఆస్వరూపమును ప్రకాశింపఁజేయు గుణవైలక్షణ్యమును, ఆగుణముల మూలమున నాతడు చేయు సృష్ట్యాదివ్యాపారములను, అట్లు

కారణభూతనానవనుడైయ సర్వసమాశ్రయణీయత్వత్తైయుమ్, అవనుడైయ సర్వఫలప్రదత్వత్తై యుమ్, కారణత్వాద్యుపయోగియాన విలక్షణవిగ్రహయోగత్తైయుమ్, అన్దవిగ్రహవైలక్ష ణ్యానురూపమాన లక్ష్మీభూమినీళా నాయకత్వత్తైయుమ్, అన్దవిగ్రహయోగప్రయుక్తమాన పరత్వాదిపఞ్చప్రకారత్వత్తైయుమరుళిచ్చెయ్తు, ఈశ్వరతత్త్వత్తై నిగమిత్తారాయిఱ్ఱు.

సర్వజ్ఞజగదాచార్య కృతతత్త్వత్రయస్య యః ।
వ్యాఖ్యా మాఖ్య న్నమ స్తస్మై సౌమ్యజామాతృ యోగినే॥

ఈశ్వరప్రకరణమ్ ముఱ్ఱిఱ్ఱు.

జీయర్ తిరువడికళే శరణమ్.

కారణభూతుడైనవానియొక్క సర్వసమాశ్రయణీయత్వమును, వానిసర్వఫలప్రదత్వమును, కా రణత్వాద్యుపయోగియైనవిలక్షణవిగ్రహయోగమును, ఆవిగ్రహవైలక్షణ్యానురూపమైన లక్ష్మీభూమి నీళానాయకత్వమును, ఆవిగ్రహయోగప్రయుక్తమైన పరత్వాదిపంచప్రకారత్వమును ఆనతిచ్చి ఈశ్వరతత్త్వమును ముగించినవారైరి.

గీ॥ సకల మెఱిఁగిన లోకదేశికు లొనరిచ్చ ।
నట్టితత్త్వత్రయమునకు నధికమృదుల ।
శైలిఁ దగువ్యాఖ్య చేసి యశంబు గనిన ।
రమ్యజామాతృమునులకుఁ బ్రణతి సేతు ॥

ఈశ్వరప్రకరణము ముగిసినది.

మణవాళమామునుల తిరువడిగళే శరణము.

S. T. Srinivasan.